# ព្រះ
# វិន័យបិដក
# និង
## សេចក្តីប្រៀបធៀបសាសនាផ្សេងៗ
# សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ
## ខុទ្ទកបាឋ, ធម្មបទគាថា, ខុទ្ទកនិកាយ
# បឋមភាគ
# ៥២

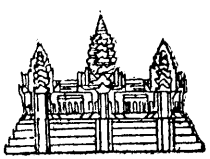

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២.៥០០

# សុត្តន្តបិដកេ

## ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ

## បឋមោ ភាគោ

---

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

## ខុទ្ទកបាឋោ សរណាគមនំ[1]

[១]ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ទុតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ទុតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ តតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ តតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ។

សរណាគមនំ[2] និដ្ឋិតំ ។

## ខុទ្ទកបាឋោ ទសសិក្ខាបទំ

[២] ថាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។ អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។

---

1 ឧ.ម. សរណគ្គមំ ។ 2 ឧ.ម. សរណគ្គមំ ។

# សុត្តន្តបិដក

## ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ

## ភាគទី ១

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

## ខុទ្ទកបាឋ សរណាគមន៍

[ ១ ] ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីរឭក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីរឭក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីរឭក ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីរឭក ជាគំរប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីរឭក ជាគំរប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីរឭក ជាគំរប់ពីរដងផង ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីរឭក ជាគំរប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីរឭក ជាគំរប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីរឭក ជាគំរប់បីដងផង ។

ចប់ សរណាគមន៍ ។

## ខុទ្ទកបាឋ សិក្ខាបទ ១០

[ ២ ] ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការកាន់យក នូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ។

អត្រហ្មចរិយេ វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ មុសាវាទា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ វិកាលភោជនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។ ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយោមិ ។

ទសសិក្ខាបទំ និដ្ឋិតំ ។

## ខុទ្ទកបាឋបាឡិ

[៣] អត្ថិ នមស្សិំ តាយេ តោសា លោមា ឧទា

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការប្រព្រឹត្តិនូវធម៌មិនប្រសើរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការពោលនូវពាក្យកុហក ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការបរិភោគនូវភោជនាហារក្នុងកាលខុស ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការ រាំ ច្រៀង ប្រគំនឹងការមើលល្បែងផ្សេងៗ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការទ្រទ្រង់ការប្រដាប់នឹងការតាក់តែងសម្អិតសម្អាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ (ហួសប្រមាណ) នឹងសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវសិក្ខាបទគឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកការគាន់យក នូវមាសនឹងប្រាក់ ។

ចប់ សិក្ខាបទ ១០ ។

## ខុទ្ទកបាឋបាឡី អាការៈ ៣២

( ៣ ) កុដ្ឋាសនេះ មានសក់ រោម ក្រចក

ឧត្តា តថោ មំសំ ភុញ្ជ(១) អដ្ឋ(២) អដ្ឋមិញ្ចំ វុត្តំ
ហាឧយំ យកាឧំ កាលោមកំ បិហាកំ បច្ឆាសំ អន្តំ
អន្តគុណំ ឧនរិយំ ការសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្ពោ លោ-
ហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃា-
ណិកា លសិកា មុត្តំ(៣) មត្តកេ មត្តលុង្គំ(៤) ។

ទុត្តីសាការោ ឆដ្ឋិតោ ។

## ទុទ្ធកបាបៈ សាមណេរប្បញ្ហា

(៤) ឯកច្ចាម កឹ សព្ពេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា ។ ទ្វេ
ធាម កឹ(៥)ធាមញ្ច រូបញ្ច ។ តីណិ ធាម កឹ(៦)តិសេ្សា
វេទនា ។ ចត្តារិ ធាម កឹ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ។
បញ្ច ធាម កឹ បញ្ចុទានក្ខន្ធា ។ ឆ ធាម កឹ ឆ
អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ ។ សត្ត ធាម កឹ សត្ត
ពោជ្ឈង្គា ។ អដ្ឋ ធាម កឹ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។
ឧវ ធាម កឹ ឧវ សត្ថារោ ។ ឧស ធាម កឹ
ឧសញ្ញាតនានិ សមត្តាកតោ អរហាតិ ទុទ្ធតិតិ ។

សាមណេរប្បញ្ហា ឆដ្ឋិតោ ។

---

๑ ខ.ម. ភុញ្ជ ។ ๒ .ម. អដ្ឋិ ។ ๓ ម. មុត្តំ ។ មត្តកេ មត្តលុង្គំ ជាហា ហោន្តំ ។ ๔ ខ.ម. មត្តលុង្គំ ។ ๕ ខ. ឯត្តន្តរេ ទ្វេតិ ជាហោ ទិស្សតិ ។ ๖ ខ. ឯត្តន្តរេ តីណីតិ ជាហោ ទិស្សតិ ។

ឆ្នេញ្ញ សៀក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្បាលឆ្អឹង ពាក បេះដូង ថ្លើម
ក្រពះ ក្រពះ ស្លួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារ
ចាស់ ប្រមាត់ សេម្ប៉ះ ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក
ខ្លាញ់ក្រអូ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បែរ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ ខួរក្បាល ។

ចប់ អាការៈ ៣២ ។

# ខុទ្ទកបាឋ សាមណេរបញ្ហា

[ ៤ ] ធម្មជាតឈ្មោះតែ ១ គឺអ្វី គឺសត្វទាំងអស់ តាំងនៅដោយ
សារអាហារ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែពីរគឺអ្វី គឺនាមនឹងរូប ។ ធម្មជាតឈ្មោះ
តែ ៣ គឺអ្វី គឺវេទនា ៣ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៤ គឺអ្វី គឺអរិយសច្ច ៤ ។
ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៥ គឺអ្វី គឺឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៦ គឺអ្វី
គឺអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៧ គឺអ្វី គឺពោជ្ឈង្គ ៧ ។
ធម្មជាតឈ្មោះតែ ៨ គឺអ្វី គឺអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ ធម្មជាតឈ្មោះ
តែ ៩ គឺអ្វី គឺសត្តាវាសៈ ៩ ។ ធម្មជាតឈ្មោះតែ ១០ គឺអ្វី គឺបុគ្គល
ដែលហៅថា ព្រះអរហន្ត ប្រកបដោយអង្គ ១០ ។

ចប់ សាមណេរបញ្ហា ។

(๕) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អញ្ញតរា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សា ទេវតា ភគវន្តំ គាថាយ អជ្ឈភាសិ ។

(๖) ពហូ ទេវា មនុស្សា ច មង្គលានិ អចិន្តយុំ
អាកង្ខមានា សោត្ថានំ ព្រូហិ មង្គលមុត្តមំ ។
អសេវនា ច ពាលានំ បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា
បូជា ច បូជនីយានំ(๑) ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
បដិរូបទេសវាសោ(๒) ច បុព្ពេ ច កតបុញ្ញតា
អត្តសម្មាបណីធិ ច ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ពាហុសច្চញ្ច សិប្បញ្ច វិនយោ ច សុសិក្ខិតោ
សុភាសិតា ច យា វាចា ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។

๑ ឧ.ម. បូជនេយ្យានំ ។ ๒ ឧ.ម. បតិរូបទេសវាសោ ។

(៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ទេវតា ១ អង្គ កាលរាត្រីបឋមយាម កន្លងទៅហើយ មានរស្មីដ៏ល្អ ញុំាងវត្តជេតពនទាំងមូលឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ បឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេវតានោះ បឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា ។

(៦) ទេវតានឹងមនុស្សច្រើនឯណាយជារាប្រាថ្នាវេលាសួស្តី ចានតិរវេលាមង្គលច្រើនឯណាយ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវមង្គលដ៏ឧត្តម ។

( ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ) ការមិនសេពគប់ពាលជនច្រើនឯណាយ ១ ការសេពគប់បណ្ឌិតជនច្រើនឯណាយ ១ ការបូជាចំពោះបុគ្គលដែលគួរបូជាច្រើនឯណាយ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្តម ។

ការនៅក្នុងប្រទេស ដ៏សមគួរ ១ ការធ្វើនៃបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យពុំក្រហើយក្នុងកាលមុន ១ ការជំរុញខ្លួនប្រកបដោយធម៌ ១ នេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

ការធ្វើនៃបុគ្គលបានស្តាប់ បានរៀនច្រើន ១ សិល្បៈគឺសេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងហត្ថកម្ម របស់អ្នកបួសនឹងគ្រហស្ថ ១ វិនយដែលបុគ្គលសិក្សាប្រពៃ ១ វាចាដែលបុគ្គលពោលល្អ ១ នេះជាមង្គល ដ៏ឧត្តម ។

## ขุทฺทกปาเ มงฺคลสุตฺตํ

มาตาปิตุอุปฏฺ‌ฐานํ  ปุตฺตทารสฺส สงฺคโห
อนากุลา จ กมฺมนฺตา  เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ฯ

ทานญฺจ ธมฺมจริยา จ  ญาตกานญฺจ สงฺคโห
อนวชฺชานิ กมฺมานิ  เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ฯ

อารตี วิรตี(๑) ปาปา  มชฺชปานา จ สญฺญโม
อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ  เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ฯ

คารโว จ นิวาโต จ  สนฺตุฏฺ‌ฐี จ กตญฺญุตา
กาเลน ธมฺมสฺสวนํ  เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ฯ

ขนฺตี จ โสวจสฺสตา  สมณานญฺจ ทสฺสนํ
กาเลน ธมฺมสากจฺฉา  เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ฯ

ตโป จ พฺรหฺมจริยญฺจ  อริยสจฺจานทสฺสนํ
นิพฺพานสจฺฉิกิริยา จ  เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ฯ

---

๑. ม. อารติ วิรติ ฯ

## ขุทฺทกปาฐ มงฺคลสุตฺต

การบำเรอมารดาบิดา ๑ สงเคราะห์บุตรและภรรยา ๑ การงานไม่คั่งค้าง ๑ ให้ทานและประพฤติธรรม ๑ สงเคราะห์ญาติทั้งหลาย ๑ การงานไม่มีโทษ ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ความไม่ประมาทในธรรม ๑ ความประพฤติชอบ ๑ เห็นอริยสัจ ๑ ทำพระนิพพานให้แจ้ง ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ๑ จิตปราศจากโศก ๑ จิตปราศจากธุลี ๑ จิตเกษม ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ผู้ถึงพร้อมแล้วซึ่งความไม่ประมาท ๑ ผู้ชนะแล้วซึ่งข้าศึก ๑ ผู้ได้แล้วซึ่งความสุขทั้งหลาย ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ผู้ประกอบด้วยปัญญา ๑ ผู้ฉลาดในอรรถ ๑ ผู้ฉลาดในธรรม ๑ ผู้ฉลาดในวินัย ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ผู้ประกอบด้วยศีล ๑ ผู้ประกอบด้วยวัตร ๑ ผู้ประกอบด้วยจรรยา ๑ ผู้ประกอบด้วยอาชีวะ ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ผู้ประกอบด้วยความเคารพ ๑ ผู้ประกอบด้วยความถ่อมตน ๑ ผู้ประกอบด้วยความสันโดษ ๑ ผู้ประกอบด้วยความกตัญญู ๑ ผู้ประกอบด้วยการฟังธรรมตามกาล ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ผู้ประกอบด้วยความอดทน ๑ ผู้ว่าง่าย ๑ ผู้ได้เห็นสมณะทั้งหลาย ๑ ผู้สนทนาธรรมตามกาล ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ผู้ประกอบด้วยตบะ ๑ ผู้ประพฤติพรหมจรรย์ ๑ ผู้เห็นอริยสัจทั้งหลาย ๑ ผู้ทำพระนิพพานให้แจ้ง ๑ นี่แลมงคลอันสูงสุด ๗

ឥច្ចេវស្ស លោកធម្មេហិ ចិត្តំ យស្ស ន កម្បតិ
អសោកំ វិរជំ ខេមំ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ ។
ឯតាទិសានិ កត្វាន សព្ពត្ថមបរាជិតា
សព្ពត្ថ សោត្ថិំ គច្ឆន្តិ តន្តេសំ មង្គលមុត្តមន្តិ[1] ។

មង្គលសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

## ខុទ្ទកបាឋោ វត្តនសុត្តំ

[៧] យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
សព្ពេវ ភូតា សុមនា ភវន្តុ
អថោបិ សក្កច្ច សុណន្តុ ភាសិតំ
តស្មា ហិ ភូតា និសាមេថ សព្ពេ
មេត្តំ ករោថ មានុសិយា បជាយ
ទិវា ច រត្តោ ច ហរន្តិ យេ ពលិំ
តស្មា ហិ នេ រក្ខថ អប្បមត្តា ។

---

១ ឧ.ម. មង្គលមុត្តមំ ។

ចិត្តនៃបុគ្គលណា ដែលលោកធម៌តាំងឡាយ ពាល់ត្រូវហើយ មិនរម្ភើបញាប់ញ័រ ១ ការមិនមានសេចក្តីសោក ១ ធុលីគឺកិលេសទៅប្រាសហើយ ១ ចិត្តក្សេមក្សាន្ត ១ នេះជាមង្គលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ទេវតានឹងមនុស្សតាំងឡាយ ធ្វើនូវមង្គលតាំងឡាយ ប្រាកដដូច្នេះហើយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់ ក្នុងទីតាំងពួង តែងដល់នូវសិរីសួស្តីក្នុងទីតាំងពួង នេះជាមង្គលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ របស់ទេវតានឹងមនុស្សតាំងឡាយនោះ ។

ចប់ មង្គលសូត្រ ។

## ខុទ្ទកបាឋ រតនសូត្រ

[ ៧ ] ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅក្នុងដីអាកាសក្តី ដែលមកជួបជុំ ក្នុងទីនេះ ពួកភូតតាំងអស់នោះចូរមានចិត្តល្អ មួយទៀត ចូរស្តាប់នូវភាសិតដោយគោរព ព្រោះហេតុនោះ អ្នកតាំងឡាយ ជាភូតតាំងអស់ ចូរស្តាប់ ( នូវព្រះបរិត្ត ) ចូរធ្វើនូវមេត្តាចិត្តដល់ពពួកសត្វជាមនុស្សជាតិ មនុស្សតាំងឡាយណា តែងនាំបកនូវពលី ក្នុងពេលថ្ងៃ នឹងពេលយប់ ព្រោះហេតុនោះ សូមអ្នកតាំងឡាយ កុំប្រហែសឡើយ រក្សានូវមនុស្សតាំងនោះ ។

យំ កិញ្ចិ វិត្តំ ឥធ វា ហុរំ វា
សគ្គេសុ វា យំ រតនំ បណីតំ
ន នោ សមំ អត្ថិ តថាគតេន
ឥទម្បិ ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

២យំ វិហរំ អមតំ បណីតំ
យទជ្ឈគា សក្យមុនី សមាហិតោ
ន តេន ធម្មេន សមត្ថិ កិញ្ចិ
ឥទម្បិ ធម្មេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

យម្ពុទ្ធសេដ្ឋោ បរិវណ្ណយី សុចឹ
សមាធិមានន្តរិកញ្ញមាហុ
សមាធិនា តេន សមោ ន វិជ្ជតិ
ឥទម្បិ ធម្មេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

យេ បុគ្គលា អដ្ឋ សតំ បសដ្ឋា

ទ្រព្យណាមួយ ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី រតនៈវិសេស ក្នុងមណ្ឌលនៃទេវតាទាំងនោះឯង ស្មើដោយព្រះតថាគត មិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយសច្ចៈនេះ សូមមានសេចក្តីសួស្តី ។

ព្រះសក្យមុនី ទ្រង់មានព្រះទ័យដ៏តស៊ូមាំ បានត្រាស់ដឹងហើយនូវព្រះធម៌ណា ជាទីប្រាសចាកធូលី ជាទីប្រាសចាករាគៈ ជាធម៌មិនស្លាប់ ជាធម៌ឧត្តម រតនៈនឹមួយស្មើដោយព្រះធម៌នោះមិនមាន រតនៈគឺព្រះធម៌នេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសេចក្តីសួស្តី ។

ព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់សរសើរនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ដ៏ស្អាត បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលហើយនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ឲ្យផល ដោយលំដាប់ សមាធិឯទៀតស្មើដោយសមាធិនោះមិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះធម៌នេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសេចក្តីសួស្តី ។

បុគ្គលទាំងឡាយណា ៨ពួក ដែលពួកសប្បុរស សរសើរហើយ

ចត្តារិ ឋានានិ យុគានិ ហោន្តិ
តេ ឧក្កដ្ឋោឡោយ្យា សុភតស្ស សាវកា
ឯតេសុ និដ្ឋានិ មហប្ផលានិ
វិនយម្ហិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ សុប្បយុត្តា មនសា ទឡ្ហេន
និក្កាមិនោ គោតមសាសនម្ហិ
តេ បត្តិបត្តា អមតំ វិគយ្ហ
លទ្ធា មុធា និព្ពុតិំ ភុញ្ជមានា
វិនយម្ហិ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ ឥមស្មិំ សម្ហិ បវរំ សិនោ សិយោ
ចត្តារិ ឯតេតិ(๑) អសម្ភកម្ហិ យោ
តថូបមំ សម្ពុទ្ធសំ វទាមិ
យោ អរិយសច្ចានិ អវេច្ច បស្សតិ

---

๑ ម.ម. ឯតេហិ ។

រាប់ជាគូមាន ៤ គូ បុគ្គលទាំង៨ឮយ៉ាងនោះ ជាសាវ័កបស់ព្រះសុគត លោកគួរដល់ទក្ខិណាទាន ទានទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាទានមានផលច្រើន រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ក្នុងសាសនា នៃព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមគោតម ប្រកបត្រូវល្អហើយ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ឥតមានសេចក្តីក្រាថ្នាឡើយ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ដល់ហើយនូវអរហត្តផល សម្រេចហើយនូវព្រះនិព្វានជានូវតារលត់តែសោះ ដោយទេ ( ឥតមានទៀងជួរឡើយ ) ហើយទទួលនូវផលរតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

សេសរតោល ដែលគេចោះភ្ជាប់នឹងផែនដី ជារបស់មិនកំរើក ញាប់ញ័រដោយខ្យល់ព្យុះ ដែលបក់មកអំពីទិសទាំង ៤ យ៉ាងណាមិញ អ្នកណាពិចារណាឃើញ នូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ

ឥធេវ្ហ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
យេ អរិយសង្ឃាវិ វិភាវយន្តិ
តម្ហីរុបញ្ញេន សុនេនសិតាវិ
តេវញ្ញាបិ តេ ហោន្តិ ភុសមប្បមត្តា(១)
ន តេ ភវំ អដ្ឋមមាទិយន្តិ(២)
ឥធេវ្ហ សង្ឃេ រតនំ បណីតំ
ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។
សមាវសន្ត ឧសន្តេសម្ប្បាយ
តាយេសុ ឧម្ហា ឥមាតា ភវន្តិ
សក្កាយនិដ្ឋំ វិចិតិដ្ឋតញ្ច
សីលព្វតំ វាបិ យទត្ថិ តិវញ្ច
បត្តូមាធាយេហិ ច វិប្បមុត្តា

---

១ ម. ភូសមប្បមត្តា ។ ២ ឧ. ម. អដ្ឋមំ ភវទិយន្តិ ។

តថាគតហៅអ្នកនោះ ថាជាសប្បុរស (មិនញាប់ញ័រដោយលោក-
ធម៌ទាំង៨ឡាយ) ដូចសស្សរគោលដូច្នោះឯង រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះ
ឯង ជារតនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។
អរិយបុគ្គលទាំង៤ឡាយណា ឈ្មោះថាជាក់ប្បាស់ នូវអរិយសច្ចទាំង
៤ឡាយ ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ
សំដែងប្រពៃហើយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ ទុកជាប្រមាទដ៏លើស
លប់ក៏ដោយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ គង់មិនយកកំពង់ជាតំរប់ ៨
តើមិនកើតទៀតហួសពី ៧ ជាតិឡើយ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង
ជារតនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។
(សំយោជនក្លេស ៣ យ៉ាងគឺ)សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា ទំនឹងសីលព្វត-
បរាមាសៈណាមួយ ធម៌ទាំង៣ឡាយ ៣ នោះ សោតាបន្នបុគ្គលនោះ
បានលះបង់ហើយ ជាមួយនឹងទស្សនសម្បទា គឺសោតាបត្តិមគ្គ
មួយទៀត សោតាបន្នបុគ្គល រួចស្រឡះចាកអបាយទាំង ៤ ផង

ឯ ចាតិយាយនេ អភង្គោ តាវតិំ[๑]

ឥធម្បិ សង្ឃ រតនំ បណីតំ

ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

តិណ្ណមិ សោ តម្ចំ តរេតិ[๒] ចាបតំ

តាយេន ឯចាយុនេ[๓] ខេតសា ឯ

អភង្គោ សោ តស្ស បដិច្ចធាយ[๔]

អភព្ពតា និដ្ឋបនស្ស ជុត្តា

ឥធម្បិ សង្ឃ រតនំ បណីតំ

ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

វនប្បកុម្ពេ យថា ផុស្សិតគ្គេ

តិម្ពានមាសេ បមមស្មិ តិម្ពា

តថូបមំ ធម្មវរំ អទេសយិ

និព្ពានគាមិ បរមំ ហិតាយ

ឥធម្បិ ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ

ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ ។

---

๑ ម. អភព្ពតាតុ ។ ๒ ម. កម្មកភេតិ។ ๓ ឧ.ម. ភវាឆទ។ ๔ ឧ. បដិច្ចាភាយ ។

មិនអាចធ្វើនូវអតិដ្ឋាន[1] ពាំនឹងឮាយ៦ផង រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។ ប្រសិនបើ សោតាបន្នបុគ្គលនោះ ធ្វើនូវបាបកម្មដោយកាយវាចាក្តី ដោយចិត្តក៏ដោយ (ព្រោះសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់) សោតាបន្នបុគ្គលនោះ មិនដែលបិទបាំងនូវបាបកម្មនោះទេឬ ការៈនៃបុគ្គលមានផ្លូវនៃព្រះនិព្វានឃើញហើយ ជាបុគ្គលមិនដែលបិទបាំងបាបកម្ម ព្រះពុទ្ធពាំនឹងឮាយ បានត្រាស់សំដែងហើយ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។ គុម្ពឈើក្នុងព្រៃ មានត្រយូលូតលាស់ ក្នុងខាងដើមគិម្ហរដូវគឺខែក្តៅ យ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធ បានត្រាស់សំដែងហើយនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាធម៌អាចញុំាងសត្វពាំនឹងឮាយ ឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ដូចជាគុម្ពឈើ មានក្នុងព្រៃ ដូច្នោះឯង រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

---

១. សំដៅយកអនន្តរិយកម្ម ៥ ដែលការបែរចិត្តទៅកាន់មាសនាងទៃ ។

## ขุทฺทกปาฐ รตนสุตฺต

วเร วรญฺญู วรเทา วราหเร
อนุตฺตเร ธมฺมวรํ อเทสยิ
ฯ ธมฺมสฺส พุทฺธสฺส รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ ฯ
ขีณาสวา วิรชา วิมุตฺตา (๑) ตเถว สมฺพุทฺธา
วิรตฺตจิตฺตา (๒) อยเมกา
เต ขีณาสวา อมิโตชสา พุทฺธา
ยเทตฺถ ลทฺธา ตถา ยถาภูตา
ฯ ธมฺมสฺส สงฺฆสฺส รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ ฯ
ยาวตีธ ภูตานิ สมาคตานิ
ภุมฺมานิ วา ยานิ วา อนฺตลิกฺเข
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ
พุทฺธํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ ฯ

---

๑ ม. ตาทิสา ฯ ๒ ว. วิรตฺตจิตฺตา อายตึเก ฯ

## ๒.ទុកជាបី រតនសូត្រ

ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ប្រទាននូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់នាំមកនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គប្រសើរ ឥតមានអ្នកណាមួយស្មើ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងហើយ នូវធម៌ដ៏ប្រសើរ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

កម្មចាស់ (របស់អរិយបុគ្គលណា) អស់ហើយ កម្មថ្មី រមែងមិនកើតក្នុងដួង អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា មានចិត្តនឿយណាយហើយក្នុងភពតទៅ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ មានពូជអស់ហើយ មានធ្មៈគឺសេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចិត្ត មិនរុះបំរើនឡើង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងរលត់ទៅ ដូចប្រទីប ដែលរលត់ទៅនេះ រតនៈគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជារតនៈដ៏ឧត្តម ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមមានសិរីសួស្តី ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅក្នុងដំណាក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយសូមនមស្ការនូវព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់បានត្រាស់មកហើយដូចគ្នាដែលទេវតានិងមនុស្សតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ នេរមនុស្សបូជិតំ
ពុទ្ធំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។
យានីធ ភូតានិ សមាគតានិ
ភុម្មានិ វា យានិ វ អន្តលិក្ខេ
តថាគតំ នេរមនុស្សបូជិតំ
សង្ឃំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតុ ។

រតនសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

## ខុទ្ទកបាឋបាឡិ តិរោកុដ្ដកណ្ឌំ

[៨] យត្តាសុខបរិជ្ជាតា បសេ្ស ចេ វិបុលំ សុខំ
ចវេ យត្តាសុខំ ឥធេ សម្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។
តិរោកុដ្ដេសុ តិដ្ឋន្តិ សន្ធិសិង្ឃាដកេសុ ច
ទ្វារពាហាសុ តិដ្ឋន្តិ អាគន្ត្វាន សកំ ឃរំ ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយសូមនមស្ការនូវព្រះធម៌ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលមនុស្សនឹងទេវតាតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

ពួកភូតណា ឋិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ឋិតនៅ ឰដ៏អាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយ សូមនមស្ការ នូវព្រះសង្ឃ ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលទេវតានឹងមនុស្សតែងបូជា សូមមានសិរីសួស្តី ។

ចប់ រតនសូត្រ ។

## ខុទ្ទកបាឋ តិរោកុដ្ដកណ្ឌ

(៨) បើបុគ្គលឃើញសុខធំទូលាយ ព្រោះលះសុខមានប្រមាណតិចចេញ អ្នកមានប្រាជ្ញា គប្បីឃើញច្បាស់សុខធំទូលាយ គប្បីលះសុខមានប្រមាណតិចចេញ ។

ប្រែតទាំងឡាយ មកកាន់ផ្ទះនៃញាតិ ដោយគិតថា ផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយឈរនៅដីតខាងក្រៅជញ្ជាំងទាំងឡាយខ្លះ នាំផ្លូវបែកជា ៤ នឹងផ្លូវបែកជា ៣ ទាំងឡាយខ្លះ ដីតទ្វារក្រៅនឹងទ្វារផ្ទះទាំងឡាយខ្លះ ។

## ขุទฺทกปาเ តិភេកុឌ្ឌកណ្ឌំ

បហូតៃ[๑] អជ្ឈគាឧម្ហិ ๑ផ្លភោជ្ជេ ๒បដិតៃ
ន តៃសំ កោចិ សរតិ សត្តានំ តម្ហបច្ចយោ ។
ឯវំ ឧឧត្តិ ញាតីនំ យេ ហោន្តិ អនុកម្បកា
សុចិំ បណីតំ កាលេន កប្បិយំ បានភោជនំ
ឧទ្ទិ វៅ ញាតិនំ ហោតុ សុខិតា ហោន្តុ ញាតយោ ។
តៃ ច តត្ថ សមាគន្ត្វា ញាតិបេតា សមាគតា
បហូតៃ អជ្ឈគាឧម្ហិ សក្កច្ចំ អនុមោទរេ
ចិរំ ជីវន្តុ នោ ញាតី យេសំ ហេតុ លភាមសេ
អម្ហាកញ្ច កតា បូជា ទាយកា ច អនិប្ផលា
ន ហិ តត្ថ កសិ អត្ថិ គោរក្ខេត្ថ ន វិជ្ជតិ
វណិជ្ជា តាទិសី នត្ថិ ហិរញ្ញេន កយោ កយំ[๒]

---

๑ ឧ. បហូតៃ ។ ๒ ឧ. កយក្កយំ ។ ម. កយោកយំ ។

កាលបើបាយតឹក ចង្អែមនឹងចំអបមានគ្រប់គ្រាន់ ដែលពួកញាតិអាត់តែងតុកហើយ មិនមានញាតិណាមួយ នឹកដល់ប្រេតចាំងឆ្ការនោះ ព្រោះតម្នាបស់សត្វចាំងឆ្ការ ជាបច្ច័យ ។ ញាតិចាំងឆ្ការណា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ញាតិចាំងឆ្ការនោះ រមែងខ្ចិសឲ្យទូវទឹកនឹងកោដន្ដម៉ត់ចត់ ដ៏ប្រសើរ ជារបស់គួរតាមកាលដល់ញាតិចាំងឆ្ការ យ៉ាងនេះថា ទាននេះ ចូរមានដល់ញាតិចាំងឆ្ការ សូមញាតិចាំងឆ្ការ បានដល់នូវសេចក្តីសុខ ។ ចំណែក ប្រេតជាញាតិ ជាអ្នកមកប្រជុំគ្នាចាំងនោះ មកជួបជុំគ្នាហើយ ក្នុងមន្ទីរឲ្យទាននោះ កាលបើបាយនឹងតឹក មានល្មមគ្រាន់តែអនុមោទនា ដោយគោរពថា យើងចាំងឆ្ការ បានសម្បត្តិនេះ ព្រោះហេតុនៃញាតិចាំងឆ្ការណា សូមពួកញាតិរបស់យើងចាំងឆ្ការនោះ រស់នៅយឺនយូរ ការបូជាដែលញាតិចាំងឆ្ការធ្វើហើយដល់យើងចាំងឆ្ការក្តី ញាតិចាំងឆ្ការ ជាអ្នកឲ្យទានក្តី មិនមែនជាឥតផលទេ្បយ តសិកម្មតំមិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ គោរក្ខកម្មតំមិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ ពាណិជ្ជកម្មដែលជាហេតុបានសម្បត្តិបែបដូច្នោះតំមិនមាន ការលក់ដូរផ្សារផ្តូរ ដោយប្រាក់តំមិនមាន

ឥតោ និន្នេន យោជេន្តិ ពេតា តាលតាតា តហិំ ។

ទុន្នតេ[1] ទមតោ ឋុដ្ឋំ[2] យថា និន្នំ បវត្តតិ

ឯវមេវ ឥតោ និន្នំ ពេតានំ ទមតោ ឋុដ្ឋំ ។

យថា ភរិវាហា បូរា បរិបូរេន្តិ សាគរំ

ឯវមេវ ឥតោ និន្នំ ពេតានំ ទមតោ ឋុដ្ឋំ ។

អធាសិ មេ អកាសិ មេ ញាតិមិត្តា សខា ច មេ

ពេតានំ ទក្ខិណំ ទជ្ជា បុព្ពេ កតមនុស្សរំ ។

ន ហិ រុណ្ណំ វា សោកោ វា យោវញ្ញា[3] បរិហាយតិ

ន តំ ពេតានមត្ថាយ ឯវំ តិដ្ឋតិ ញាតយោ ។

---

១ ឧ.ម. ទន្តមេ ។ ២ ឧ. ឋុដ្ឋំ ។ ៣ ឧ.ម. យោបញ្ញ ។

បុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើកាលកិរិយា លះលោកនេះទៅហើយ រមែងញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងប្រេតវិស័យនោះ ដោយផលទានដែលញាតិទាំងឡាយឧទ្ទិសឲ្យហើយអំពីលោកនេះ ។ ទឹកធ្លាក់ចុះលើទីទួល រមែងហូរទៅកាន់ទីតាបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយអំពីលោកនេះ រមែងសម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ដូច្នេះដែរ ។ ផ្លូវទឹកមានទន្លេនិងស្ទឹងជាដើម ដ៏ពេញ រមែងញុំាងសាគរឲ្យពេញ ប្រៀបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយអំពីលោកនេះ រមែងសម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ ។ បុគ្គលកាលរឭកយើញនូវឧបការគុណ ដែលលោកធ្វើទុកដល់ខ្លួន ក្នុងកាលមុនថា អ្នកនេះបានឲ្យរបស់នេះដល់អញ អ្នកនេះបានធ្វើគុណនេះ ដល់អញ ជនទាំងឡាយនោះ ជាញាតិមិត្រ ជាសំឡាញ់របស់អញដូច្នេះហើយ គួរឲ្យទក្ខិណាទាន ចំពោះប្រេតទាំងឡាយ ។ ការយំសោកសោនឹងការខ្សឹកខ្សួលដទៃណា មិនមានប្រយោជន៍ឡើយ ការយំជាដើមនោះ មិនសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់ប្រេតទាំងឡាយទេ ញាតិទាំងឡាយ រមែងឋិតនៅយ៉ាងនោះដដែល ឥតបានដឹងបានឮឡើយ ។

អយញ្ច ខោ ឧត្តិណោ ធម្មោ សន្ធ្យមិ សុបតិដ្ឋិតោ
ឥឃរត្តំ មាតាយស្ស ហាឧសោ ឧបកប្បតិ ។
សោ ញាតិឆម្ហោ ច អយំ ឯឧសរ្ជោ
បេតាឧបូជា[1] ច កតា ឧឡារា
ពលញ្ច កត្វាឧមនុប្បធិដ្ឋំ
តុម្ហេហិ បុញ្ញំ បសុតំ អនប្បកន្តិ[2] ។

តិកេកុដ្ឋកណ្ឌំ នវង្គំ ។

# ខុទ្ទកប្បាឋេ នវង្គសុត្តំ

[៩] ឯវំ មេ សុតំ ឯកំសមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ[3]
អត្ថេ ភិក្ខវេ សមុប្បន្នេ អត្ថាយ មេ ភវិស្សតិ
ភាវនាយ ភ ឧប្បន្នស្ស ចោរនាយ បីឧត្តិស្ស ភ
ឥណាស្ស ភ បមោក្ខាយ ឧប្បត្តិយ អាបទាសុ ភ

---

១ ឧ. បេតាឧំ ឋូជា ។ ២ ឧ. អនប្បកំ ។ ៣ ឧ. ឧទកត្តិកេ ។ អដ្ឋកថាយំ ឥទមេវោរេ ហោតំ ។

លុះតែទក្ខិណាទាននេះ ដែលបុគ្គលបានឲ្យហើយ ដំកល់ទុកប្រពៃ ហើយ ក្នុងសង្ឃ ទើបសម្រេចផលដោយរួសរាន់ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ប្រេតនោះ អស់កាលជាអង្វែង ។ ញាតិធម៌នោះឈ្មោះថា មហាបពិត្រ បានសំដែងជាវិបបយ៉ាងហើយ តារបូជាដ៏ថ្លៃថ្លា បំពោះប្រេតពាំងឮយ ឈ្មោះថា បានឆ្លើយហើយផង កំលាំងកាយ នៃកិក្ខុពាំងឮយ ឈ្មោះថា បានបំពេញឲ្យហើយផង បុណ្យឈ្មោះ ថា បានសន្សំទុក មិនមែនតិចឡើយផង ។

ចប់ តិរោកុឌ្ឌាណ្ឌ ។

# ខុទ្ទកបាឋ ទិធិកណ្ឌ

(៩) បុរសកប់កំណប់ទ្រព្យទុកក្នុងទីជ្រៅ ជាទីបំផុតនៃទឹក ដោយគិតថា កាលបើតិច្ច ដែលត្រូវការតិចឡើងហើយ ទ្រព្យនេះងឹងបានជាប្រយោជន៍ ដល់អាត្មាអញ ដែលត្រូវពួកបច្ចាមិត្រពោលបង្អាប់ងឹងបានដោះខ្លួនចេញពីស្តេច ឬ ត្រូវចោរបៀតបៀនងឹងបានដោះខ្លួនចេញពីចោរងឹងបានដោះបំណុល ឬ ក្នុងពេលទុរភិក្ស ឬ កំក្នុងកាលអន្តរាយពាំងឮយ

ឯតទត្ថាយ លោកស្មឹ ឯឯ ជាម ឯឯយ្យតំ ។

តាវស្សុ ឯមាតោ សន្តេ តម្ហីវេ ខុទកគន្ធិកេ

ន សញ្ញេ សព្ពទាយេវ[1] តស្ស តំ ខុបកប្បតិ

ឯឯ ឯ ហាទា ចវតិ សញ្ញា ឯស្ស វិមុយ្ហតិ

ជាតា ឯ អបជាមេន្តិ យក្ខា ឯបិ មាវន្តិ ឯំ

អប្បិយោ ឯបិ ទាយោទា ខុទ្ធន្តិ អបស្សតោ

យទា បុញ្ញក្ខយោ ហោតិ សព្ពមេតំ វិនស្សតិ ។

យស្ស ទានេន សីលេន សញ្ញមេន[2] ទមេន ច

ឯឯ សុឯមាតោ ហោតិ ឥត្ថិយោ បុរិសស្ស ឯ

ខេតិយម្ហិ ច[3]សន្ថេ ឯ បុក្កលេ អតិថីសុ ឯ

មាតរិ បិតរិ ឯបិ[4] អថោ ជេដ្ឋម្ហិ ភាតរិ

ឯសោ ឯឯ សុឯមាតោ អាថេយ្យា អនុតាមិតោ

បហាយ តមនីយេសុ ឯតំ អាទាយ តច្ចតិ

---

១ ឧ.ម. ឯរ ។ ២ ឧ.ម. សំយមេន ។ ៣ ឧ. រ ។ ៤ ម. ឯបិ ។

ធម្មតាកំណាប់ដែលគេកប់ទុកក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍នេះឯង ។ កំណាប់ដែលបុគ្គលកប់ ក្នុងទីស្រែ មានទំហំតូចល្មមនឹងទឹក ដល់ម្ល៉ោះ កំណាប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ ក៏មិនសម្រេចដល់បុគ្គលនោះសព្វកាលទេ ដ្បិតថា កំណាប់ទ្រព្យ រមែងឃ្លាតទៅចាកទីខ្លះ សេចក្តីចំណាំរបស់បុគ្គលនោះ រមែងវង្វេងទៅខ្លះ នាគទាំងឡាយ រមែងនាំដញ្ជូនទៅខ្លះ ពុំនោះសោត ពួកយក្សនាំយកទ្រព្យនោះទៅខ្លះ អ្នកទទួលមតិតដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ រមែងគាស់យកនូវកំណាប់ទ្រព្យនោះ កាលខ្លួនមិនបានយើញខ្លះ ខ្លួនអស់បុណ្យទៅវិលាណា កំណាប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ រមែងវិនាសបាត់បង់ទៅក្នុងវេលានោះ ។ កំណាប់ទ្រព្យដែលស្ត្រី ឬ បុរសណា បានតប់ទុកល្អហើយ ដោយទាន សីល ដោយការសង្រួម នឹងដោយការទូន្មានខ្លួន ក្នុងចេតិយ ឬក្នុងសង្ឃ ឬក្នុងបុគ្គល ឬក្នុងពួកភ្ញៀវ ឬមួយក្នុងមាតា ក្នុងបិតា ឬថា ក្នុងបងប្រុស-ស្រីដែលជាច្បង កំណាប់ទ្រព្យនុ៎ះ ចាត់ជាកំណាប់ទ្រព្យដែលតប់ទុកប្រពៃហើយនូវណា ។ មិនតប៉ូផ្លាញ់បានជាកំណាប់ទ្រព្យ ដែលជាប់តាមខ្លួនទៅ កាលកោគៈទាំងឡាយដែលខ្លួនត្រូវលះបង់ហើយទៅ ខ្លួនរមែងគាន់តែនយកកំណាប់ទ្រព្យតែបុណ្យនុ៎ះទៅ

## ขทฺทกปาเฐ ธมฺมกิตฺติ

อสาตาวรณาภาเยสุ อเจราภาวเณา[๑] นมามิ ฯ
ตายิกาย ฉวิโร ปุญฺญานิ เยหิ นมามิ อนุตาปิโน
ปิสา เธราปนุสฺสฺสานิ สพฺพกาปนเธา นมามิ
ยานิ ยานิ เธกาทิปตฺเตฺตสุ สพฺพเมเตน ลพฺภติ ฯ
สุวณฺณกา สุสราตา สุสณฺฐานานิ สุรูปตา
อาธิปจฺจานิ[๒] ปาปกา สพฺพเมเตน ลพฺภติ ฯ
ปเธสรฏฺเฐ ฯสฺสริยานิ จกฺกวตฺตีสุขานิ ปิยานิ
เธราชูปปตฺติ นิพฺเพสุ สพฺพเมเตน ลพฺภติ ฯ
มหาปุริสฺสลกฺขณา จ สมฺปตฺตี เธราโลเก จ ยา รติ
ยา จ นิพฺพานสมฺปตฺติ สพฺพเมเตน ลพฺภติ ฯ
ปิตฺตสมฺปทเมกาทิ เยหานิสา เจ ปยุญฺชเร
ปิฏฺฐิปุปฺผตฺตสีสาทิ สพฺพเมเตน ลพฺภติ ฯ

---

๑ ฉ.ม. อเจกาภาเวณา ฯ ๒ ฉ.ม. อธิปจฺจานิ ฯ

កំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យ មិនទូទៅ ដល់ពួកជនដទៃ ជារបស់ដែលចោរលួចទៅមិនបាន ។ កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យណា ជាប់តាមខ្លួនទៅបាន អ្នកប្រាជ្ញ គួរធ្វើនូវកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនោះ កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងពួង ពួកទេវតានឹងមនុស្សទាំងពួង ប្រាថ្នាណាស់នូវផលណា ។ ផលទាំងពួងនោះ ។ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពជាអ្នកមានសម្បុរផូរផង់ មានសំឡេងពីរោះ ទ្រង់ទ្រាយល្អ រូបល្អ ជាអធិបតី មានយសបរិវារ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពជាស្តេចប្រទេសកាជ ឥស្សរិយយស សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ជាទីស្រឡាញ់ ភាពជាស្តេចនៃទេវតា ក្នុងទេពនិកាយទាំងពួង ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ សម្បត្តិជារបស់មនុស្សណាមួយ សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទេវលោកណាមួយ សម្បត្តិគឺព្រះនិព្វានណាមួយ សម្បត្តិទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។ ភាពនៃបុគ្គលគាល អស្ចារ្យមិត្តសម្បទា បើប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដោយឧបាយដែលត្រូវ ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងវិជ្ជានឹងវិមុត្តិ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ បានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនោះ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខា[๑]ច យោ ច សាវកបារមី
បច្ចេកពោធិ ពុទ្ធភូមិ សព្ពមេតេន លព្ភតិ ។
ឯវំ មហានុភាវា[๒]ឯសា យទិទំ បុញ្ញសម្បទា
តស្មា ធីរា បសំសន្តិ បណ្ឌិតា កតបុញ្ញតំ ។

និដ្ឋិតា[๓] និដ្ឋិតំ ។

# ខុទ្ទកបាឋបាឡិ ករណីយមេត្តសុត្តំ

[๑๐]ករណីយមត្ថកុសលេន យន្តំ សន្តំ បទំ អភិសមេច្ច
សក្កោ ឧជុ ច សុហុជុ ច សុវចោ ចស្ស មុទុ អនតិមានី
សន្តុស្សកោ ច សុភរោ ច អប្បកិច្ចោ ច សល្លហុកវុត្តី
សន្តិន្ទ្រិយោ ច និបកោ ច អប្បគព្ភោ កុលេសុ អនុគិទ្ធោ
ន ច ខុទ្ទំសមាចរេ[๔] កិញ្ចិ យេន វិញ្ញូ បរេ ឧបវទេយ្យុំ

---

๑ ម. វិមោក្ខា ។ ๒ ម. មហិទ្ធិកា ។ ๓ ឧ.ម. និដ្ឋិតក្ខុសុត្តំ ។ ๔ ឧ.ម.ឧ ខុទ្ទមាចរេ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខ សាវកបារមីញាណ បច្ចេកពោធិញាណនឹងពុទ្ធ-
ភូមិណា ។ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណត់ទ្រព្យគឺបុណ្យ
+
ទុំ ។ បុញ្ញសម្បទានេះ ឲ្យសំរេចប្រយោជន៍ដ៏ធំ ដោយប្រការដូច្នេះ
ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាធីរជន ទើបសរសើរ
នូវភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមានបុណ្យធ្វើទុកហើយ ។

ចប់ ធនិកសូត្រ ។

## ខុទ្ទកបាឋ ករណីយមេត្តសូត្រ

(๑๐) កិច្ចណា (ដែលព្រះអរិយៈ) បានត្រាស់ដឹងនូវបទដ៏ស្ងប់រម្ងាប់
គឺព្រះនិព្វាន (បានធ្វើហើយ) កិច្ចនោះ កុលបុត្រអ្នកឈ្លាស
ក្នុងប្រយោជន៍គួរធ្វើ (កុលបុត្រនោះ) ជាអ្នកអាចហ៊ានផង ត្រង់ដោយ
កាយទំនងវាចាផង ត្រង់ល្អដោយចិត្តផង គេប្រដៅងាយផង មាន
សុភាពទន់ភ្លន់ផង មិនមានមានះដ៏ក្រៃលែងផង សន្តោសផង គេ
ចិញ្ចឹមងាយផង មានកិច្ចតូចតាចផង ប្រព្រឹត្តស្រាលត្រម (មាន
បរិក្ខារតិច) ផង មានឥន្ទ្រិយស្រគត់ស្រគំផង មានប្រាជ្ញាចាស់ផង
មិនឃើសឃ្នង់ផង មិនជាប់ដំពាក់ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយផង វិញ្ញូជន
ទាំងឡាយ គួរតិះដៀលជនទាំងឡាយដទៃ ដោយកម្មណា
មិនគួរប្រព្រឹត្តធ្វើ នូវកម្មនោះ ដែលជាកម្មណាមក សូម្បីតិចតួច

## ខុទ្ទកបាឋ មេត្តសុត្រ

សុខិនោ វា ខេមិនោ ហោន្តុ សព្ពេ សត្តា ភវន្តុ សុខិតត្តា

យេ កេចិ បាណភូតត្ថិ តសា វា ថាវរា វា[1]អនវសេសា

និយា វា យេ មហន្តា វា[2]មជ្ឈិមា រស្សកា អណុកថូលា

និដ្ឋា វា យេ ច អនិដ្ឋា យេ ច ទូរេ វសន្តិ អវិទូរេ

ភូតា វា សម្ភវេសី វា សព្ពេ សត្តា ភវន្តុ សុខិតត្តា។

ន បរោ បរំ និកុព្ពេថ នាតិមញ្ញេថ កត្ថចិ[3]នំ កិញ្ចិ[4]

ព្យារោសនា បដិឃសញ្ញា នាញ្ញមញ្ញស្ស ទុក្ខមិច្ឆេយ្យ។

មាតា យថា និយំ បុត្តំ អាយុសា ឯកបុត្តមនុរក្ខេ

ឯវម្បិ សព្ពភូតេសុ មានសម្ភាវយេ អបរិមាណំ ។

---

១ ម. វ ។ ២ ឋានេតុ ។ ៣ ម. កត្ថច ឧ ។ ៤ ឧ. កញ្ចិ ។

( ហើយគួរផ្សាយមេត្តាចិត្ត បំពោះពពួកសត្វថា ) សត្វទាំងឡាយ ទាំងពួង សូមឲ្យមានសេចក្តីសុខ ឲ្យមានសេចក្តីក្សេម ឲ្យមានខ្លួនដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ សត្វមានដង្ហើតទាំងឡាយណាមួយឥតមានសេសសល់ គោះសត្វមានសេចក្តីគក់សូត គឺនៅមានតណ្ហាក្តី មាំមួនគឺឥតមានតណ្ហាក្តី សត្វទាំងឡាយណា មានកាយវែងក្តី ធំក្តី មានកាយយ៉ាងកណ្តាលក្តី ខ្លីក្តី មានកាយស្គម ឬ ជាត់ក្តី សត្វទាំងឡាយណា ដែលយើងឃើញហើយក្តី មិនឃើញហើយក្តី សត្វទាំងឡាយណា នៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីដិតក្តី ដែលកើតរួចមកហើយក្តី ដែលកំពុងស្វែងរកទីកើតក្តី សត្វទាំងអស់ (នោះ) ចូរមានខ្លួនជាសុខចុះ ។ សត្វដទៃមិនគួរកំហែងបៀតបៀនទូវសត្វដទៃឡើយ មិនគួរមើលងាយគេតិចតួចក្នុងទីណាមួយឡើយ មិនគួរប្រាថ្នាទូវសេចក្តីទុក្ខដល់គ្នាទីគ្នា ព្រោះសេចក្តីក្រេវក្រោធនឹងសេចក្តីបង្អៀតបង្អល់ ក្នុងចិត្តឡើយ ។ មាតាថ្នមរក្សាបុត្រដែលកើតអំពីខ្លួន ជាកូនតែមួយដោយអាយុ ( ស្មើដោយជីវិត ) យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលគួរចំរើនមេត្តាចិត្តមិនមានប្រមាណ បំពោះសត្វទាំងឡាយទាំងពួង យ៉ាងនោះឯង ។

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ

មេត្តញ្ច សព្ពលោកស្មិំ មានសម្ភាវយេ អបរិមាណំ
ទុទ្ធំ អនោ ច តិរិយញ្ច អសម្ពាធំ អវេរំ អសបត្តំ(๑) ។
តិដ្ឋញ្ចរំ ឯសិនោ វា សយានោ វា យាវ តស្ស វិគតមិទ្ធោ
ឯតំ សតិំ អធិដ្ឋេយ្យ ព្រហ្មមេតំ វិហារំ ឥធមាហុ(๒) ។
និដ្ឋំ ញ្ច អនុបគម្ម សីលវា ទស្សនេន សម្បន្នោ
កាមេសុ វិនេយ្យ(๓) គេធំ ន ហិ ជាតុគព្ភសេយ្យំ បុនរេតីតិ ។

មេត្តសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ខុទ្ទកបាឋោ សមត្តោ(๔) ។

---

๑ ម. អវេរមសបត្តំ ។ ๒ ម. វិហារមិធមាហុ ។ ๓ ម. វិនេយ្យ ។ ๔ ទ.ម. ខុទ្ទកបាឋបឡិវរណំ និដ្ឋិតំ ។

បុគ្គលគួរចំរើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាធម៌មិនចងអៀត មិនមានពៀរ មិនមានសត្រូវ ទៅកាន់លោកទាំងអស់ គឺកន្លងទីខាងលើផង ខាងក្រោមផង ខាងទទឹងគឺត្រង់កណ្តាលផង ។ (បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចិត្តនោះ) ទោះឈរក្តី ដើរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ជាអ្នកមានសេចក្តីងោកងក់ ទៅប្រាសហើយ គឺជាអ្នកមិនដេកលក់ អស់កាលត្រឹមណា គួរដំកល់នូវសតិនោះ អស់កាលត្រឹមនោះ បណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយ ពោលនូវតិរិយាន្តុះថាជាព្រហ្មវិហារ ក្នុងសាសនានេះ ។ (បុគ្គលដែលមានមេត្តាព្រហ្មវិហារ) មិនងប់នឹងទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសីល ប្រកបដោយទស្សនសម្បត្តិ គឺសោតាបត្តិមគ្គ (តទៅទៀត) បន្ទោបង់នូវសេចក្តីជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឆ្ងាយហើយ រមែងមិនមកកាន់គភ៌សេយ្យាទៀតឡើយ ។

ចប់ មេត្តសូត្រ ។

ចប់ ខុទ្ទកបាឋ ។

# សុត្តន្តបិដកៃ

## ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

[១១] មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយោ

មនសា ចេ បទុដ្ឋេន ភាសតិ វា ករោតិ វា

តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ ចក្កំវ វហតោ បទំ ។

មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយោ

មនសា ចេ បសន្នេន ភាសតិ វា ករោតិ វា

តតោ នំ សុខមន្វេតិ ឆាយាវ អនុបាយិនី ។

អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អជិនិ(១)មំ អហាសិ មេ

យេ ច(២) តំ ឧបនយ្ហន្តិ វេរំ តេសំ ន សម្មតិ ។

អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ អជិនិ មំ អហាសិ មេ

---

១ ម. អជីនិ ។ ២ ម. បសព្ភ ឥតិ ។

# សុត្តន្តបិដក

## ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទគាថា

*សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។*

(១១) *ធម្មទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត (មានចិត្តជាធំ) សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តត្រូវទោស[1] ប្រទូស្តហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវទុច្ចរិត) ព្រោះទុច្ចរិតទាំងនោះ ទុក្ខ រមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះ។ ដូចកង់រទេះវិលតាមជានដើងគោដែលកំពុងអូស។ ។*

*ធម្មទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តជ្រះថ្លា[2] ហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវសុចរិត) ព្រោះសុចរិតទាំងនោះ សុខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះ។ ដូចស្រមោលអនុវាលតាមក្រាណ ។*

*អ្នកឯណោះ បានដេរអញ អ្នកឯណោះ បានវាយអញ អ្នកឯណោះ បានផ្តាញ់អញ អ្នកឯណោះ បានលួចយកទ្រព្យរបស់អញទៅហើយ បើអ្នកណា ចងសេចក្តីក្រោធបែបនោះទុក (ដូច្នេះ) ពៀររបស់អ្នកនោះ មិនរម្ងាប់ឡើយ ។*

*អ្នកឯណោះ បានដេរអញ អ្នកឯណោះ បានវាយអញ អ្នកឯណោះ បានផ្តាញ់អញ អ្នកឯណោះ បានលួចយកទ្រព្យរបស់អញទៅហើយ*

---

១ ធម្មទាំងពោលឬធ្វើនូវបក្តីសេសនៃចិត្តមានអកុសលជាដើម នៃសត្វលុះមកធ្វើចិត្តឲ្យវិការ ។

២ ត្រេះភ្លឺដោយគុណមានអនភិជ្ឈាជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

យេ ច តំ ឧបនយ្ហន្តិ[1] វេរំ តេសូបសម្មតិ ។

ន ហិ វេរេន វេរានិ សម្មន្តីធ កុទាចនំ

អវេរេន ច សម្មន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ។

បរេ ច ន[2] វិជានន្តិ មយមេត្ថ យមាមសេ[3]

យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ។

សុភានុបស្សឺ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ អសំវុតំ

ភោជនម្ហិ អមត្តញ្ញុំ កុសីតំ ហីនវីរិយំ

តំ វេ បសហតី មារោ វាតោ រុក្ខំវ ទុព្ពលំ ។

អសុភានុបស្សឺ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតំ

ភោជនម្ហិ ច មត្តញ្ញុំ សទ្ធំ អារទ្ធវីរិយំ

តំ វេ នប្បសហតី[4] មារោ វាតោ សេលំវ បព្ពតំ ។

---

๑ ឧ.ម ឧបនយ្ហន្តិ ។ ๒ ម, ឧ ច ។ ๓ ឧ. ម. យមាមសេ ។ ๔ ម. ឧ បសហតិ ។

## សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទគាថា

បើអ្នកណា មិនចង់សេចក្តីក្រោធបែបនោះទុក (ដូច្នេះ)ពៀរបស់អ្នកនោះទើបរម្ងាប់ឬ ។ ពិតមែន តាំងពីកាលណាមក ក្នុងលោកនេះ ពៀរតាំងឡាយ មិនរម្ងាប់ ដោយពៀរឡើយ ពៀរតាំងឡាយតែងរម្ងាប់ ដោយមិនមានពៀរ នេះជាបវេណីធម៌ ។ ជនតាំងឡាយដទៃ (ក្រៅអំពីបណ្ឌិត) តែងមិនដឹងខ្លួនថា យើងតាំងឡាយនឹងវិនាសក្នុងកណ្តាលនៃពួកនេះ ដូច្នេះឡើយ ចំណែកជនតាំងឡាយណា ក្នុងពួកនេះ ដឹងខ្លួនថា យើងតាំងឡាយ នឹងវិនាសក្នុងកណ្តាលនៃពួកនេះ ដូច្នេះ ការឈ្លោះប្រកែកតាំងឡាយ រមែងរម្ងាប់អំពីជនតាំងឡាយនោះ ។

បុគ្គលដែលយល់ឃើញនូវអារម្មណ៍ថាល្អ មិនសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមផ្សេងៗ កិលេសមារ រមែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះឯង ដូចខ្យល់ដែលគ្របសង្កត់ដើមឈើទន់ខ្សោយដូច្នោះ ។ ឯបុគ្គល ដែលយល់ឃើញនូវអារម្មណ៍ថាមិនល្អ សង្រួមប្រពៃក្នុងឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដឹងប្រមាណក្នុងកោជន មានសទ្ធា ប្រារព្ធព្យាយាម កិលេសមារតែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះមិនបាន ដូចខ្យល់គ្របសង្កត់ភ្នំថ្មតាន់មិនបានដូច្នោះ ។

ធម្មបទគាថាយ បឋមោ យមកវគ្គោ

អនិក្កសាវោ កាសាវំ យោ វន្តំ បរិទហេស្សតិ

អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ ។

យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ

ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ ។

អសារេ សារមតិនោ សារេ ចាសារទស្សិនោ

តេ សារំ នាធិគច្ឆន្តិ មិច្ឆាសង្កប្បគោចរា ។

សារញ្ច សារតោ ញត្វា អសារញ្ច អសារតោ

តេ សារំ អធិគច្ឆន្តិ សម្មាសង្កប្បគោចរា ។

យថា អគារំ ទុច្ឆន្នំ វុដ្ឋី(១)សមតិវិជ្ឈតិ

ឯវំ អភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ សមតិវិជ្ឈតិ ។

---

๑ ទ.វុដ្ឋិ ។

ធម្មបទគាថា យមកវគ្គ ទី ១

អ្នកណា នៅមានទឹកចិត្តគឺកិលេស (កិលេសន្ធាន) ជាអ្នកចុះបង់គារៈខ្ជួនខ្ជាន នូវត្រៃយន៍ធម៌សច្ចៈ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ អ្នកនោះមិនគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈទេ ។ លុះតែអ្នកណា មានទឹកចិត្តគឺកិលេស ខ្ជាក់ចោលអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តដម្កល់មាំ ក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ប្រកបដោយគារៈខ្ជួនខ្ជាននូវត្រៃយន៍ធម៌សច្ចៈ អ្នកនោះឯង ទើបគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈបាន ។

ជនពាលឃ្លាយ ដែលយល់ឃើញ ក្នុងធម៌មានខ្ចៅ ថាជាធម៌មិនមានខ្ចៅផង ជាអ្នកមានតម្រិះខុសជាអារម្មណ៍ រមែងមិនបាននូវធម៌ដែលមានខ្ចៅឡើយ ។ ជនពាលឃ្លាយ ដែលយល់ឃើញ នូវធម៌មានខ្ចៅ ថាជាធម៌មានខ្ចៅផង យល់ឃើញ នូវធម៌គ្មានខ្ចៅ ថាជាធម៌គ្មានខ្ចៅផង ជាអ្នកមានតម្រិះត្រូវ ជាអារម្មណ៍ រមែងបាននូវធម៌ដែលមានខ្ចៅ ។

ផ្លូវដែលប្រកបខ្ជិលច្រអូសហើយ ដំណាក់ទឹកភ្លៀង រមែងលេចរហូតយ៉ាងណាមិញ ចិត្តដែលបុគ្គលមិនបានអប់រំទុកហើយ រាគៈរមែងចាក់ផ្តាតយ៉ាងនោះឯង ។

យថា អគារំ សុឆន្នំ វុដ្ឋី ន សមតិវិជ្ឈតិ

ឯវំ សុភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ ន សមតិវិជ្ឈតិ ។

៩ឆ សោចតិ បេច្ច សោចតិ ធាបការី ឧភយត្ថ សោចតិ

សោ សោចតិ សោ វិហញ្ញតិ ទិស្វា កម្មកិលិដ្ឋមត្តនោ ។

៩ឆ មោទតិ បេច្ច មោទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ មោទតិ

សោ មោទតិ សោ បមោទតិ ទិស្វា កម្មវិសុទ្ធិមត្តនោ ។

៩ឆ តប្បតិ បេច្ច តប្បតិ ធាបការី ឧភយត្ថ តប្បតិ

ធាបំ មេ កតន្តិ តប្បតិ កិយ្យា តប្បតិ ទុគ្គតឹ គតោ ។

៩ឆ នន្ទតិ បេច្ច នន្ទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ នន្ទតិ

បុញ្ញំ មេ កតន្តិ នន្ទតិ កិយ្យា នន្ទតិ សុគតឹ គតោ ។

ផ្តុំដែលប្រាសហើយ ដំណាក់ទឹកក្តៅ រមែងមិនលេចរហូត យ៉ាងណាមិញ បិត្តដែលបុគ្គលបានរម់ទុកល្អហើយ ពួកៈរមែងមិនចាក់ជោតបាន យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គលអ្នកធ្វើបាប តែងសោកស្តាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺសោកស្តាយ ក្នុងលោកនេះ ១ ក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងសោកស្តាយ ក្តៅក្រហាយ ព្រោះឃើញអំពើសៅហ្មងរបស់ខ្លួន ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងរីករាយ ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺរីករាយក្នុងលោកនេះ ១ រីករាយក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងរីករាយស្រស់ស្រាយ ព្រោះឃើញអំពើបរិសុទ្ធរបស់ខ្លួន ។ បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើបាប តែងក្តៅក្រហាយ ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺក្តៅក្រហាយក្នុងលោកនេះ ១ ក្តៅក្រហាយក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះ រមែងក្តៅក្រហាយដោយគិតឃើញថា បាបអញបានធ្វើហើយ លុះធ្លាក់ទៅកាន់ទុគ្គតិ ក៏ឆ្ងាយតែក្តៅក្រហាយដ៏ក្រៃលែង ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងត្រេកអរ ក្នុងលោកទាំងពីរគឺត្រេកអរក្នុងលោកនេះ ១ ត្រេកអរក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះរមែងត្រេកអរដោយគិតឃើញថា បុណ្យអញបានធ្វើហើយ លុះធ្លាក់ទៅកាន់សុគតិ ក៏ឆ្ងាយតែត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ។

ធម្មបទគាថាយ បឋមោ យមកវគ្គោ

ពាហុម្បិ ចេ សហិតំ អាសវានោ
ន តក្កុរោ ហោតិ ន ហេ បមត្តោ
តោទោវ តាវេ តលាយំ បរេសំ
ន អាគតា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ។

អប្បម្បិ ចេ សហិតំ អាសវានោ
ធម្មស្ស ហោតិ អនុធម្មចារី
រាគញ្ច ទោសញ្ច បហាយ មោហំ
សម្មប្បជានោ សុវិមុត្តចិត្តោ
អនុបាទិយានោ ឥធ វា ហុរំ វា
ស អាគតា សាមញ្ញស្ស ហោតិ ។

យមកវគ្គោ បឋមោ ។

## ធម្មបទគាថាយ ទុតិយោ អប្បមាទវគ្គោ

[๑๒] អប្បមាទោ អមតំបទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា
ឯតំ(๑) វិសេសតោ ញត្វា អប្បមាទម្ហិ បណ្ឌិតា

๑ ប. ឯវំ ។

ធម្មបទគាថា យមកវគ្គ ទី១

បើនរជនពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍សូម្បីច្រើន តែជាអ្នកប្រមាទ
មិនធ្វើតាមពាក្យនោះ រមែងជាអ្នកមិនមានបំណែកសាមញ្ញាផលឡើយ ដូច
អ្នកគង្វាលគោ គាល់រាប់គោប្រគល់ឲ្យអ្នកដទៃហើយ(ជាអ្នកមិនបានបរិភោគ
នូវបញ្ចគោរស)ដូច្នោះឯង ។ បើនរជនពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍
សូម្បីបន្តិចបន្តួច តែជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ បានលះបង់ភាគៈ
ទោសៈនិងមោហៈ ជាអ្នកដឹងនូវធម៌ ដែលគួរតំណាត់តាមហេតុ មានចិត្ត
ដកផុតអំពីសេចក្តីសៅហ្មង មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ក្នុងលោកនេះនឹង
លោកខាងមុខ នរជននោះ រមែងជាអ្នកបានបំណែកសាមញ្ញាផល ។

ចប់ យមកវគ្គ ទី១ ។

## ធម្មបទគាថា អប្បមាទវគ្គទី២

[๑๔] សេចក្តីមិនប្រមាទ(๑) ជាផ្លូវនៃសេចក្តីមិនស្លាប់(๒) សេចក្តីប្រមាទ
ជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលមិនប្រមាទហើយ(๓)
ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលប្រមាទហើយ ទុកដូច
ជាមនុស្សស្លាប់ទៅហើយ ។ ពួកបណ្ឌិត បានត្រាស់នូវដំណើរ
នេះ ដោយប៉ុនគ្នា ( ទើបឋិតនៅ ) ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ

---

๑ ជានដ៏ល់ការប្រុងប្រយ័ត្ន ពាក្យនេះជាឈ្មោះស្មារតី ដែលជានគាំងប្រុងដោនច្បាំ ។
๒ ពាក្យថា មិនស្លាប់នេះ ជាឈ្មោះព្រះនិព្វាន ព្រោះព្រះនិព្វានរមែងមានភាព មិនជានស្លាប់ ។
๓ ជានដ៏ល់ការមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ពាក្យនេះជាឈ្មោះនៃការលះបង់ស្មារតី ។

អប្បមាទេ បមោទន្តិ អរិយានំ គោចរេ រតា

តេ ឈាយិនោ សាតតិកា និច្চំ ទឬ្ហបរក្កមា

ផុសន្តិ ធីរា និព្ពានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ទិដ្ឋានុគោ សតីមតោ សុចិកម្មស្ស និសម្មការិនោ

(១)

សញ្ញតស្ស ច ធម្មជីវិនោ អប្បមត្តស្ស យសោភិវឌ្ឍតិ ។

ទិដ្ឋានេនប្បមាទេន សញ្ញមេន[២]ទមេន ច[៣]

ទីបំ កយិរាថ មេធាវី យំ ឱឃោ នាភិកីរតិ ។

បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា

អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ។

មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ

អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ វិបុលំ សុខំ ។

---

๑ ម. បសាទោ ទត្តំ ។ ๒ ប. សំយមេន ។ ๓ ទ. ភ ។

រីឯកាយ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បណ្ឌិតទាំងនោះ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ជាគោចរ[1] នៃអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានការពិនិត្យ ជាប្រក្រតី មានឈ្យាយជាប់តគ្នា មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួនជានិច្ច ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងប៉ះពាល់នូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរបំផុត ។ យស[2] តែងចំរើនកុះករ ដល់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មានស្មារតី មានការងារស្អាត (ឥតទោស) ជាអ្នកពិចារណា រួចហើយទើបធ្វើ ជាអ្នកសង្រួម រស់នៅដោយធម៌ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ។ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីសាងគោះ គឺអរហត្តផល ជាគោះដែលដំនន់គឺកិលេសដ៏ទាំងពួងមិនបាន ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងផង ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទផង ដោយការសង្រួមក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីលផង ដោយការទូន្មានឥន្ទ្រិយផង ។ ពួកជនពាលអប្បឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយ។ នូវសេចក្តីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូចគ្រឿងយ៉ាងប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំប្រកបរឿយ។នូវសេចក្តីប្រមាទ ចូរកុំប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាមទៀយ ដ្បិតបុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ទំលាក់ឥតពិនិត្យ រមែងបានសេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ។

---

๑ ភោគិយកុំយធម៌៣៧ទំង លោកុត្តរធម៌៩ហៅថា គោចរនៃអរិយៈ ។ ๒ ភាវដ៏ធំ, ភោគសម្បត្តិ, សេចក្តីភាប់អាន, កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ គុណទាំងនេះរួមហៅថា យស ។

ធម្មបទគាថាយ ទុតិយោ អប្បមាទវគ្គោ

បមាទំ អប្បមាទេន យទា[1] នុទតិ បណ្ឌិតោ

បញ្ញាបាសាទមារុយ្ហ អសោកោ សោកិនិំ បជំ

បព្ពតដ្ឋោវ ភុម្មដ្ឋេ ធីរោ ពាលេ អវេក្ខតិ ។

អប្បមត្តោ បមត្តេសុ សុត្តេសុ ពហុជាគរោ

អពលស្សំវ សីឃស្សោ ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ ។

អប្បមាទេន មឃវា ទេវានំ សេដ្ឋតំ គតោ

អប្បមាទំ បសំសន្តិ បមាទោ គរហិតោ សទា ។

អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ បមាទេ ភយទស្សិ វា

សញ្ញោជនំ អណុំ ថូលំ ឌហំ អគ្គីវ គច្ឆតិ ។

---

๑ ម. នុទតិ ។

ធម្មបទគាថា អប្បមាទវគ្គ ទី២

តាលណា បណ្ឌិត បន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ តាលណោះ លោកនឹងឡើងគាន់ប្រាសាទគឺបញ្ញាជាបុគ្គលមិនសោក រមែងឃើញពួកសត្វដែលមានសោក ដរាជនតែងឃើញពួកជនពាល ដូចបុគ្គលដែលឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយក្រឡេកមើលពួកជនដែលឋិតនៅលើផែនដី ដូច្នោះឯង ។

បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមុះមុត តាលពួកបុគ្គលកំពុងប្រមាទ លោកមិនប្រមាទ តាលពួកបុគ្គលកំពុងដេកលក់ លោកភ្ញាក់ឮកច្រើន លោករមែងលះបង់ចោលនូវបុគ្គលថោកទោះ ដូចសេះលឿន ដែលទៅចោលនូវសេះ មានកំឡាំងទន់ខាប ដូច្នោះឯង ។

មឃមានព ដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាធំទៅតាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នកប្រាជ្ញតាំងឡាយ តែងសរសើរនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ តួនតិះដៀលនូវសេចក្តីប្រមាទ សព្វៗកាល ។

តិក្ខិអ្នកត្រែតអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬរើញក័យ ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ តែងដុតចោលសំយោជនៈ តាំងតូច តាំងធំ ដូចភ្លើងឆេះ (កាលនូវតំណេចតាំងតូចតាំងធំ) ដូច្នោះឯង ។

อปฺปมาทรโต ภิกฺขุ  ปมาเท ภยทสฺสิ วา

อภพฺโพ ปริหานาย  นิพฺพานสฺเสว สนฺติเก ๆ

อปฺปมาทวคฺโค ทุติโย ๆ

## ธมฺมปทคาถาย ตติโย ปิตฺตวคฺโค

[๑๗] ฉนฺทโน ชายเต ปิตฺตํ ทุกฺขา ทุนฺนิวารยา

ทุฏฺ กายเต เวทาวี  ทุสุกาโรว(๑) เสวิโต ๆ

ภริโยว ฉเฬ ชิโตฺว  ขีณาโสเกน ทุฏฺฐเตา

ปหีนฉนฺทโทสสฺส  มหาเตชสฺส ภิกฺขโน ๆ

ทุนฺนิกฺขมาสฺส ลหุโน  ยตฺถ กามนิปาติโน

จิตฺตสฺส ทมโถ สาธุ  จิตฺตํ ทนฺตํ สุขาวหา ๆ

๑ ม. ทุสุกเรว ๆ

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឃើញភ័យ ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនគួរនឹងសាបសូន្យចាកគុណធម៌ ឈ្មោះថា ឋិត នៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

ចប់ អប្បមាទវគ្គ ទី ២ ។

## ធម្មបទគាថា បិត្តវគ្គ ទី ៣

[ ១៣ ] អ្នកប្រាជ្ញ តែងធ្វើចិត្តដែលញាប់ញ័រ ឃ្លេងឃ្លាង រក្សាបាន ដោយកម្រ ហាមឃាត់បានដោយលំបាក ឲ្យជាចិត្តត្រង់បាន ដូចអ្នក ធ្វើព្រួញ ពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ។ ចិត្តនេះដែលបុគ្គលលើកឡើងចាក អាលយ័គឺតាមគុណ ៥ ចោះទៅក្នុងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ដើម្បីលះបង់ នូវវដ្តៈជាទីទៅនៃមារ រមែងញាប់ញ័រ ដូចត្រីដែលគេលើកឡើង ចាកទីទៅគឺទឹក ចោះទៅលើគោក ដូច្នោះឯង ។

តាវទ្ធុន្ទានចិត្ត ដែលសង្កត់សង្កិន បានដោយលំបាក ជាធម្មជាត រហ័ស មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណា មួយ រមែងជាគុណញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ( ព្រោះថា ) ចិត្ត ដែលហ្វឹកហ្វឺនបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

## ធម្មបទគាថាយ អត្ថយោ ចិត្តវគ្គោ

សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ យត្ថ កាមនិវាតិនំ
ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវី ចិត្តំ គុត្តំ សុខាវហំ ។
ទូរង្គមំ ឯកចរំ[1] អសរីរំ គុហាសយំ
យេ ចិត្តំ សញ្ញមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធនា ។
អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស សទ្ធម្មំ អវិជានតោ
បរិប្លវបសាទស្ស បញ្ញា ន បរិបូរតិ ។
អនវស្សុតចិត្តស្ស អនន្វាហតចេតសោ
បុញ្ញបាបប្បហីនស្ស នត្ថិ ជាគរតោ ភយំ ។
កុម្ភូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា
នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ឋបេត្វា
យោធេថ មារំ បញ្ញាវុធេន
ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា ។

---

๑ ម ឯកចរិ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរតែរក្សាចិត្តដែលឃើញដោយកម្រៃត្រៃពេក ដែលល្អិតពេកណាស់ មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ (ព្រោះថា) ចិត្តដែលគេរក្សាបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

អ្នកចាំងឡាយណា នឹងសង្រួមចិត្តដែលទៅឆ្ងាយ ជាចិត្តត្រាច់ទៅតែឯង មិនមានសរីរៈ មានគូហាគឺមហាភូតរូប ៤ ជាទីអាស្រ័យនៅ អ្នកចាំងនោះឯង រមែងរួចចាកចំណងនៃមារ ។

ប្រាជ្ញា រមែងមិនបរិបូណ៌ដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម មានសេចក្តីរម្ងាប់អណ្តែតទៅ ។ ភ័យរមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនទន់តែងដោយរាគៈ មានចិត្តដែលទោសៈមិនប៉ះពាល់មិនបាន មានបុណ្យនឹងបាបលះចោលហើយភ្ញាក់រឭកជានិច្ច ។ បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាឆ្នាំង គប្បីបង្កើតនូវចិត្តនេះឲ្យដូចជាបន្ទាយគរ គប្បីចម្បាំងនូវមារដោយអាវុធ គឺបញ្ញា គប្បីរក្សាទុកនូវធម៌ ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ មិនគប្បីជាអ្នកដំអក់នៅ (ក្នុងធម៌នោះ) ឡើយ ។

អបិនំ វតយំ តាយោ  បឋវី អធិសេស្សតិ

ឆុទ្ធោ អបេតវិញ្ញាណោ  និរត្ថំវ កលិង្គរំ ។

និសោ និសំ យន្តំ តាយិរ វៅ វា បន វៅនំ

មិច្ឆាបណិហិតំ បិត្តំ  ទាមិយោ នំ តតោ តរេ ។

ន តំ មាតា បិតា តាយិរ អញ្ញេ វាបិច ញាតកា

សម្មាបណិហិតំ បិត្តំ  សេយ្យសោ នំ តតោ តរេ ។

ចិត្តវគ្គោ តតិយោ ។

## ធម្មបទគាថាយ បតុគ្គោ បុប្ផវគ្គោ

[๑๔] កោ ឥមំ បឋវីំ វិជេស្សតិ យមលោកញ្ច ឥមំ សទេវកំ

(๑)

កោ ធម្មបទំ សុទេសិតំ  កុសលោ បុប្ផមិវ បចេស្សតិ ។

---

๑ ម. បុប្ផមិវប្បចេស្សតិ ។

ឧបហ្ម៎ មិនយូរប៉ុន្មានទេតើ កាយនេះ មានវិញ្ញាណទៅប្រាស ត្រូវគេយកទៅចោលផុតហើយ មុខជានឹងដេកសូកស្តឹងលើផែនដី ដូចជាអង្កត់ឧស រកប្រយោជន៍គ្មាន ។

ចោរក្រៃឃ្លែកឃើញចោរផងគ្នា ឬក៏ បុគ្គលមានពៀរ ក្រៃឃ្លែកឃើញបុគ្គលមានពៀរផងគ្នា គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសណាមួយ ដល់គ្នាចិត្តដែលបុគ្គលតាំងទុកខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យអាក្រក់ក្រៃលែងជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។

មាតាបិតា មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបាន ឬជនទាំងឡាយដទៃជាញាតិ មិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះបាន ចំណែកខាងចិត្ត ដែលបុគ្គលតាំងទុកត្រូវហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យប្រសើរជាងហេតុនោះបាន ។

ចប់ ចិត្តវគ្គទី៣ ។

## ធម្មបទគាថា បុប្ផវគ្គទី៤

(១៤)អ្នកណាឆ្លងដឹងច្បាស់នូវផែនដីនេះ នឹងយមលោកនេះ អស់ទាំងភូមិ ៤ នឹងមនុស្សលោកនេះព្រមទាំងទេវលោកបាន អ្នកណានឹងជ្រើសរើសនូវចំណែកនៃធម៌ ដែលព្រះតថាគត សំដែងប្រពៃហើយ ដូចជាឈ្មោលជ្រើសរើសនូវផ្កាដូច្នោះឯង ។

សេយ្យោ យមវ៌ វិផេស្សតិ យេ ឥមេ សតេវ៌ កេ
សេយ្យោ ឯកទិវ៌ សុនេសិវ៌ តត្ថ សេយ្យោ ពុទ្ធេ ឥវ៌ ឥមេ ។

ផេស្សេ យវ៌ តាយមិវ៌ វិនិគ្គា
យវ៌ ចិនវ៌ អតិសម្ភវោ
ឆន្នាន យាវស្ស ពហុត្តការិ(១)
អនេស្សវ៌ អង្គវាផេស្ស តេជ ។

ពុទ្ធាន៑ យោវ បចិនវ៌(២) ព្យាសត្តមនសវ៌(៣) នវ៌
សុត្តវ៌ តាវ៌ ឥវ៌ យេវ យេវ អង្គ អាតាយ តច្ចតិ ។

ពុទ្ធាន៑ យោវ បចិនវ៌ ព្យាសត្តមនសវ៌ នវ៌
អតិវ៌ត្តាយេវ តាយេសុ អន្តេតា តត្ថ តេ វសវ៌ ។

យថាបិ អយវ៌ យុប្បវ៌ វិណ្ណាតវ៌ អយោមយវ៌(៤)
តទេតវ៌ វសវ៌ នាយ ឯវ៌ តាវ យុនិ ជវ ។

---

๑ ម. សម្ពហុលត្តិ ។ ๒ ម. បចិនវ៌ ។ ๓ ម. ព្យាសត្តមនសវ៌ ។
๔ ម. វិណ្ណាតវ៌ ឥមេ ឆិវ៌ ។

ធម្មបទគាថា បុប្ផវគ្គទី ៤

ព្រះសេក្ខបុគ្គល នឹងដឹងច្បាស់នូវផែនដីគឺអត្តភាពនេះ នឹងយមលោកគឺអបាយភូមិ ៤ នឹងមនុស្សលោកនេះព្រមទាំងទេវលោកឯងបាន ព្រះសេក្ខបុគ្គល នឹងជ្រើសរើសនូវចំណែកនៃធម៌ ដែលព្រះតថាគតសំដែងប្រៃពៅហើយ ដូចមាឡាការ ដែលឈ្មោះសៃ ជ្រើសរើសនូវផ្កាដូច្នោះ ។

ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាដុំពពុះទឹក ដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា មានសភាពដូចព្រេញថ្ងៃ គប្បីកាត់នូវផ្កាដាប្រធាននៃមារគឺវដ្ដៈ ៣ ទៅកាន់ស្ថានដាច់មិនឃើញនៃមច្ចុរាជ ។

មច្ចុគឺសេចក្ដីស្លាប់ តែងកៀរយកទៅនូវជនអ្នកមានចិត្តជាប់ដំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ កំពុងជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺតាមគុណ ៥ នុ៎ះឯង ដូចទឹកដ៏ន់ធំ ដែលកួចយកអ្នកស្រុកកំពុងដេកលក់ទៅ ដូច្នោះឯង ។

អ្នកធ្វើទីបំផុតគឺមរណៈ តែងត្រួតសត្វ ដែលមានចិត្តជាប់ដំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ កំពុងជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺតាមគុណ ៥ មិនឆ្អែតឆ្អន់ក្នុងតាមទាំងឡាយនុ៎ះឯង ឲ្យនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន ។

ភមរជាតិ មិនធ្វើផ្កាឈើដែលមានពណ៌និងក្លិនឲ្យរិនាសទេ ត្របយកតែរស ហើរទៅ យ៉ាងណាមិញ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីត្រាច់ទៅក្នុងស្រុក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ยมเวสฺสํ วิเลาหานิ ยมเวสฺสํ ตาตาตาตํ

อตฺตโน วา อเวเกฺขยฺย ตาตานิ อตาตานิ จ ฯ

ยถาปิ รุจิรํ ปุปฺผํ วณฺณวนฺตํ อคนฺธกํ

เอวํ สุภาสิตา วาจา อผลา โหติ อกุพฺพโต ฯ

ยถาปิ รุจิรํ ปุปฺผํ วณฺณวนฺตํ สคนฺธกํ[๑]

เอวํ สุภาสิตา วาจา สผลา โหติ สุกุพฺพโตฯ

ยถาปิ ปุปฺผราสิมฺหา กยิรา มาลาคุเณ พหู

เอวํ ชาเตน มจฺเจน กตฺตพฺพํ กุสลํ พหุ ฯ

น ปุปฺผคนฺโธ ปฏิวาตเมติ

น จนฺทนํ ตครมลฺลิกา[๒] วา

---

๑ ม. สุตฺตนฺเต ฯ ๒ ฉ. ตคโร มลฺลิกา ฯ

ពាក្យចាត់ជោគចាំដ៏ឡាយរបស់ជនដទៃ បុគ្គលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
ទេ កិច្ចដែលធ្វើហើយនឹងមិនចាន់ធ្វើហើយរបស់ជនដទៃ (ដែលមិន
មែនជាមុខការរបស់ខ្លួន) បុគ្គលមិនគួរពិនិត្យមើលទេ បុគ្គលគួរ
ពិនិត្យពិចារណា តែកិច្ចការចាំដ៏ឡាយ ដែលធ្វើហើយ នឹងមិនចាន់
ធ្វើហើយ របស់ខ្លួនតែម្យ៉ាង ។

ផ្កាឈើមានទ្រនំទ្រាយល្អ មានពណ៌ (ល្អ) តែគ្មានក្លិន (ក្រអូប)
( រមែងមិនក្រអូបដល់អ្នកដែលទ្រទ្រង់ ) ដូចម្តេចមិញ ភាសិតណា
សុភាសិត រមែងគ្មានផលដល់អ្នកដែលមិនធ្វើតាមដូច្នោះ ផ្កាឈើ
ដែលមានទ្រនំទ្រាយល្អ មានពណ៌ មានក្លិន (រមែងក្រអូបដល់អ្នក
ដែលទ្រទ្រង់) ដូចម្តេចមិញ ភាសិតណាសុភាសិត រមែងមានផលដល់
អ្នកដែលធ្វើតាមដោយគោរព ដូច្នោះឯង ។

មាលាការ បេះធ្វើសំណុំនៃតម្រងផ្កា អំពីគំនរនៃផ្កា (ផ្សេងៗគ្នា)
ឲ្យច្រើនបាន យ៉ាងណាមិញ កុសលដែលសត្វកើតមកហើយ គួរ
ធ្វើឲ្យច្រើន យ៉ាងនោះ ។

កិនផ្កាឈើ ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបាន ក្លិនខ្ញែមច័ន្ទន៍ក្តី ក្លិន
ខ្ញែមក្រស្នាក្តី ក្លិនផ្កាម៉ៃវត្តីក្តី តំផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបាន

ធម្មបទគាថាយ ចតុក្កេ បុប្ផវគ្គោ

សតញ្ច ករោ បដិវានមេតិ
សញ្ញា ទិសា សម្បវិសោ បវាយតិ[๑] ។
ចន្ទនំ តគរំ វាបិ ឧប្បលំ អថ វស្សិកី
ឯតេសំ គន្ធជាតានំ សីលគន្ធោ អនុត្តរោ ។
អប្បមត្តោ អយំ គន្ធោ យ្វាយំ តគរចន្ទនី[๒]
យោ ច សីលវតំ គន្ធោ វាតិ ទេវេសុ ឧត្តមោ ។
តេសំ សម្បន្នសីលានំ អប្បមាទវិហារិនំ
សម្មទញ្ញា វិមុត្តានំ មារោ មគ្គំ ន វិន្ទតិ ។
យថា សង្ការដានស្មិំ[๓] ឧជ្ឈិតស្មិំ មហាបថេ
បទុមំ តត្ថ ជាយេថ សុចិគន្ធំ មនោរមំ
ឯវំ សង្ការភូតេសុ អន្ធភូតេ[๔] បុថុជ្ជនេ
អតិរោចតិ បញ្ញាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

បុប្ផវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

---

๑ ឧ. បវាតិ ។ ๒ ម. តគរចន្ទនំ ។ ๓ ម. សង្ការដ្ឋានស្មិំ ចាហេ ។
๔ ម. អន្ធំភូតេ ។

ធម្មបទគាថា បុប្ផវគ្គទី ៤

ចំណែកកូនរបស់សប្បុរសតាំងឡាយ រមែងផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់បាន ព្រោះសប្បុរស រមែងផ្សាយទៅបានគ្រប់ទិស ។ កូននៃសីលជាគុណជាតប្រសើរបំផុតជាងគន្ធជាតទាំងនេះគឺ ខ្ទឹមបន្ទុន ខ្ទឹមត្រស្នាផ្កាឧប្បល ផ្កាម្ទិះលា ។

កូនត្រស្នា ទីឆ៏កូនបន្ទុនណា កូននេះ ត្រអូបមានប្រមាណតិចទេ ចំណែកកូននៃបុគ្គលមានសីលតាំងឡាយណា កូននោះ ទើបត្រអូបលើសលប់ ផ្សាយទៅក្នុងទេវលោកនឹងមនុស្សលោកបាន ។

មាពជិកាជ (ទុកជាទំស្ងែរក) ក៏មិនចូលចម្ងូវផ្លូវរបស់លោក អ្នកមានសីលបរិបូណ៌ អ្នកនៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នករួចស្រែឡះ (ចាកធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មង) ព្រោះដឹងច្បាស់តាមហេតុ ។

ផ្កាឈូក ទុកជាកើតក្នុងគំនរសម្រាម ដែលគេចាក់ចោលតែរថ្នូរធំនោះ ក៏គង់មានក្លិនត្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្តបាន ដូចម្តេចមិញ បណ្តាជន ដែលដូចជាគំនរសម្រាម សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងកន្ទុងផុតបុថុជ្ជនទាំងឡាយ ដែលល្ងិតល្ងង់ ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ដូច្នោះឯង ។

ចប់ បុប្ផវគ្គទី ៤ ។

# ธมฺมปทคาถาย ปญฺหมโม พาลวคฺโค

[๑๕] ธีรา ฌานรตา ธีรา นิยมสนฺตสฺส โยคกฺเขมิโน
ธีรา พาลาน สงฺคาโร สนฺโต สนฺตปทงฺคโม ๆ
ปวเนฺต ตาทิตฺตเปฺตยฺย เสยฺยุ สนิสมตฺตโน
ปาปกมฺมานิ ตปฺปนฺติ ตาลเส สมาหิตา ๆ
ปุตฺตา(๑)มตฺถิ ธนมตฺถิ(๒) ๘ตี พาลา วิหญฺญติ
อตฺตา หิ อตฺตโน นตฺถิ กุโต ปุตฺตา(๓) กุโต ธนๆ
โย พาลา มญฺญติ(๔)พาลฺย ปณฺฑิโต วาปิ เตน โส
พาลา จ ปณฺฑิตมานินี สา เว พาลาติ วุจฺจติ ๆ

---

๑ ม. ปุตฺต ฯ ๒ ฉ. ธนมตฺถิ ฯ ๓ ม. ปุตฺโต ฯ ๔ ฉ. ม. มญฺญติ ฯ

# ធម្មបទគាថា ពាលវគ្គទី ៥

[១៥] រាត្រីវែង បំពោះតែអ្នកភ្ញាក់ឮក (អ្នកដេកមិនលក់) យោជន៍វែង បំពោះតែអ្នកខ្ជឿយហត់ សង្សារវដ្តវែង បំពោះតែបុគ្គលពាលមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ។

បុគ្គលកាលស្វះស្វែងរកកល្យាណមិត្ត បើមិនបានមិត្តដ៏ប្រសើរជាងខ្លួន ឬមិត្តដែលស្មើនឹងខ្លួនទេ គប្បីប្រព្រឹត្តនៅតែម្នាក់ឯង ឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួនវិញ ព្រោះថាសហាយគាគុណ(១)មិនមានក្នុងបុគ្គលពាលឡើយ ។ ជនពាលតែងព្រួយលំបាក ដោយសេចក្តីសំគាល់ថា កូនទាំងឡាយរបស់អញមាន ទ្រព្យរបស់អញមាន តាមដែលពិត សូម្បីខ្លួនរបស់ខ្លួនក៏មិនមាន (២) បំណាំបើកូនទាំងឡាយ នឹងរាប់ថាមានអំពីណាបាន ទ្រព្យនឹងរាប់ថា មានអំពីណាបាន ។

អ្នកណា ជាមនុស្សពាល ហើយដឹងនូវភាពនៃខ្លួនថាជាពាល អ្នកនោះនឹងទៅជាបណ្ឌិតបានខ្លះ ដោយហេតុដែលដឹងខ្លួន ថាជាពាលនោះ ម៉្យាងទៀត អ្នកណា ជាមនុស្សពាល មានសេចក្តីប្រកាន់ថាខ្លួនជាបណ្ឌិត អ្នកនោះ ឈ្មោះថាជាមនុស្សពាល ដោយពិត ។

---

១ ចូឡសីល, មជ្ឈិមសីល, មហាសីល, កថាវត្ថុ១០, ធុតង្គគុណ១៣, វិបស្សនាគុណ, មគ្គ៤, ផល៤, វិជ្ជា៣ អភិញ្ញា៦, ហៅថា សហាយគាគុណ ។ ២ ព្រោះមិនអាចនឹងការពារទុក្ខបាន ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចមោ ពាលវគ្គោ

យាវជីវម្បិ ចេ ពាលោ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ន សោ ធម្មំ វិជានាតិ ទព្វី សូបរសំ យថា ។
មុហុត្តមបិ ចេ វិញ្ញូ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ខិប្បំ ធម្មំ វិជានាតិ ជិវ្ហា សូបរសំ យថា ។
ចរន្តិ ពាលា ទុម្មេធា អមិត្តេនេវ អត្តនា
ករោន្តា(๑) បាបកំ កម្មំ យំ ហោតិ កដុកប្ផលំ(๒) ។
ន តំ កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា អនុតប្បតិ
យស្ស អស្សុមុខោ រោទំ វិបាកំ បដិសេវតិ ។
តញ្ច កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
យស្ស បតីតោ សុមនោ វិបាកំ បដិសេវតិ ។
មធុវា មញ្ញតិ ពាលោ យាវ បាបំ ន បច្চតិ
យទា ច បច្চតិ បាបំ អថ(๓) [ពាលោ]ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។

---

๑ ម. ករោនុំ ។ ๒ ម. កដុំក ផលំ ។ ๓ ម. អថស្សេ ឥត្ថំ ។

ធម្មបទគាថា ពាលវគ្គទី ៥

មន្ទស្សពាល បើបុគ្គលខៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីអស់មួយជីវិត
តែមិនមានដឹងវិសេសបានឡើយ ដូចជ្រវាត ដែលមិនដឹងរស។ ។

វិញ្ញជន បើបុគ្គលខៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីតែមួយរំពេច រមែងយល់វិសេសបាន ដោយឆាប់រហ័ស ដូចអណ្តាតដឹងនូវរស។ ។

ពួកជនពាលមិនមានប្រាជ្ញា មានខ្លួនដូចជាសត្រូវ តែងធ្វើកម្មលាមក ដែលដាអំពើមានផលល្វីល្វើយ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងក្តៅក្រហាយ ឬមានមុខប្រឡាក់ដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ ទទួលផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើហើយនោះ ឈ្មោះថាជាកម្មមិនល្អឡើយ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងមិនក្តៅក្រហាយ ឬដល់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត មានចិត្តល្អ ទទួលផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើហើយនោះឯង ឈ្មោះថាជាកម្មល្អ ។

ចាបមិនគាន់ទឹកផលត្រឹមណា ជនពាល តែងសំគាល់នូវចាបនោះថា ដូចទឹកឃ្មុំ លុះតែកាលណាចាបឲ្យផល ជនពាលទើបប្រទះនូវសេចក្តីទុក្ខ កាលណោះ ។

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ហាសេ ហាសេ កុសលេ្ហន ពាលោ ភុញ្ជេ អោជនំ

ន សោ សង្ខាតធម្មានំ កលំ អគ្ឃតិ សោឡសឹ ។

ន ហិ ចាបំ តាតំ តម្បំ សង្គ្ហីរាវ មុច្ចតិ

ឧហន្តំ ពាលមន្ទេតិ កស្មាច្ចន្ធោវ(១) ចាវកោ ។

យោវនេវ អនគ្ឃាយ ញត្តំ ពាលស្ស ជាយតិ

ហន្តិ ពាលស្ស សុក្កំសំ មុទ្ធំ អស្ស(២) វិបាតយំ ។

អសន្តំ ភាវមិច្ឆេយ្យ បុរេក្ខារញ្ច ភិក្ខុសុ

អាវាសេសុ ច ឥស្សរិយំ បូជា បរកុលេសុ ច ។

---

๑ ម. ភស្មច្ឆន្នោ ។ ๒ ម. ពុទ្ធិមស្ស ។

ជនពាលទុកជាបរិភោគភោជនដោយចុង(๑)ស្មៅរាល់ៗខែ ជនពាលនោះក៏មិនដល់មួយចំណែកនៃចំណែកទី๑๖ ៗ លើក របស់បុគ្គលចាំធ្លាយ ដែលមានធម៌បានដឹង ឬបានពិចារណាហើយឡើយ ។ កម្មណាមក ដែលជនពាលធ្វើហើយ មិនទាន់ឲ្យផលនោះក៏មាន ដូចទឹកដោះស្រស់ ដែលមិនទាន់ប្រែក្សាយ ( ក្នុង ๑ រំពេច ) ដូច្នោះ ឆាបតម្មនោះ តាមដុតបុគ្គលពាល ដូចរនើកភ្លើងដែលបិទបាំងទុកដោយផេះដូច្នោះ ។

ការចេះដឹង តើតឡើងដល់បុគ្គលពាល គ្រាន់តែដើម្បីសេចក្តីវិនាសប៉ុណ្ណោះ រមែងញ៉ាំងបញ្ញាឲ្យធ្លាក់ចុះ បំផ្លេចបំផ្លាញចំណែកធម៌សគ្គឹកុសលរបស់បុគ្គលពាលនោះ ។ តិក្ខពាល រមែងប្រាថ្នានូវសេចក្តីសរសើរ ដែលមិនមាន(ក្នុងខ្លួន)ផង នូវការធ្វើក្នុងខាងមុខ គឺជាប្រមុខ ក្នុងពួកភិក្ខុផង នូវភាពជាឥស្សរៈ ក្នុងអារាមចាំធ្លាយផង នូវការបូជាចាំធ្លាយ ក្នុងត្រកូលនៃជនចាំធ្លាយ ដទៃ ផង

---

๑ បានសេចក្តីថា យកចុងស្មៅ ទៅចាក់ភោជន ហើយយកមកតេះនឹងចុងអណ្តាត ចំពោះគាថានេះ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងប្រារព្ធនឹងជម្ពុកាដីរក ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តបរិភោគបែបនោះដែរតែ ក្នុងពេលដែលមហាជនតាំកោជនមកប្រុងថា ។

មមេវ កតមញ្ញុ តំមាមប្បមជ្ជតិ ឧភោ

មមេវ អតិវសា[1] អស្សុ កិច្ចាកិច្ចេសុ កិស្មិចិ[2]

[3]

ឥតិ ពាលស្ស សង្កប្បោ ឥស្សា មានោ ច វឌ្ឍតិ ។

អញ្ញា ហិ លាភូបនិសា អញ្ញា និព្ពានគាមិនី

ឯវមេតំ អភិញ្ញាយ ភិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ

សក្কារំ នាភិនន្ទេយ្យ វិវេកមនុព្រូហយេ ។

ពាលវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

## ធម្មបទគាថាយ ឆដ្ឋោ បណ្ឌិតវគ្គោ

(๑๖) និធីនំវ បវត្តារំ យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ

និគ្គយ្ហវាទិំ មេធាវិំ តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ

តាទិសំ ភជមានស្ស សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។

---

๑ ឧ, ម, មមេវាតិវសា ។ ๒ ម, កិស្មិញ្ចិ ។ ๓ ឧ, ម, ឥទ្ធ ។

តិក្ខុពាល តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះថា គ្រហស្ថនឹងបព្វជិត ពាំន ២ ពួក ចូរសំគាល់នូវកិច្ចដែលមនុស្សដទៃធ្វើហើយថាជាកិច្ចរបស់អញវិញ អំណាចដំរែលែងរបស់អញ ចូរមានក្នុងកិច្ច គួប ធំ ណា ។ មួយ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ឫស្យា នឹងមានះ រមែងចំរើន ។ បដិបទា អាស្រ័យនូវលោកផ្សេង បដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិញ្វានផ្សេង តិក្ខុជាសាវ័កបស់ព្រះពុទ្ធ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ មិនគួរត្រេកអរចំពោះសក្ការៈឡើយ គប្បីញុំាងវិវេកឲ្យចំរើនដោយលំដាប់ ។

ចប់ ពាលវគ្គទី ៥ ។

# ធម្មបទគាថា បណ្ឌិតវគ្គទី ៦

(១៦) បុគ្គលគួរឃើញនូវអ្នកប្រាជ្ញណា ដែលជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ចង្អុលប្រាប់ទោស ថាដូចជាបុគ្គលអ្នកប្រាប់កំណប់ទ្រព្យឲ្យដូច្នោះ គួរគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះ (ព្រោះថា) កាលបុគ្គលគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះហើយ រមែងមានសេចក្តីគាប់ប្រសើរ ឥតមានទោសដ៏លាមកឡើយ ។

ទិវាតបេយ្យា ធុសាសេយ្យ អសព្ភា ច ឯការយេ
សតំ ហិ សោ ភិយ្យោ ហោតិ អសតំ ហោតិ អប្បិយោ ។
ឯ កវេ ចាបលេ ភិក្ខវេ ឯ កវេ បុរិសាធមេ
កវេជ ភិក្ខវេ កល្យាណេ កវេជ បុរិសុត្តមេ ។
ឆប្បញ្ញាតិ សុខំ សេតិ វិប្បសន្នេន ចេតសា
អរិយប្បវេទិតេ ធម្មេ សទា រមតិ បណ្ឌិតោ ។
ឧទកញ្ហិ នយន្តិ នេត្តិកា
ឧសុការ ធមយន្តិ(๑) តេជនំ
ទារុំ ធមយន្តិ(๑) តច្ឆកា
អត្តានំ ធមយន្តិ បណ្ឌិតា ។
សេយ្យោ យញ្ញា ភិកឃយោ កាតេន ឯ សមីរតិ
ឃវំ ឯច្ចាបសំសាសុ ឯ សម្ប៊ិញ្ញាន្តិ បណ្ឌិតា ។
យញ្ញាបិ រហោ ភិក្ខវេ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ
ឃវំ ឧម្មាឯ សុត្តាន វិប្បសីទន្តិ បណ្ឌិតា ។

---

๑ ម. ទមយន្តិ ។

បណ្ឌិតគួរខ្ជាន់ខ្ជៀនប្រៀនប្រដៅ គួរហាមឃាត់នូវជនពាល ឲ្យចាកអំពើអសប្បុរស បណ្ឌិតនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់សប្បុរស តែម្យ៉ាង មិនជាទីស្រឡាញ់នៃអសប្បុរសឡើយ ។

បុគ្គល មិនគួរគប់មិត្តអាក្រក់ មិនគួរគប់បុរសថោកទាប គួរគប់តែមិត្តដែលល្អ គួរគប់តែបុរសជាន់ខ្ពស់ ។

បណ្ឌិត ដែលមានសេចក្តីត្អែតត្អរក្នុងធម៌ មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ រមែងដេកជាសុខ រមែងត្រេកអរ ក្នុងធម៌ដែលព្រះអរិយៈ ប្រកាសទុកហើយ ជ្រះថ្លាល ។

ជនទាំងឡាយ តែងបង្វែរទឹក តែងបង្វែរទឹកទៅ ជាងធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ (ឲ្យត្រង់) អ្នកចាំងឈើ តែងចាំងឈើ ឯបណ្ឌិតទាំងឡាយ តែងខ្ជាន់ខ្ជៀន(ដូច្នោះដែរ) ។

ភ្នំថ្មតាន់ មិនរំកើប ព្រោះខ្យល ដូចម្តេចមិញ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ក៏មិនរំកើប ព្រោះពាក្យតិះដៀល នឹងពាក្យសរសើរ (ជាដើម) ដូច្នោះឯង ។

អណ្តូងទឹកដែលត្រៀម រមែងថ្លាមិនល្អក់យ៉ាងណា បណ្ឌិតទាំងឡាយ បើបានស្តាប់ធម៌ទេសនាហើយ រមែងជ្រះថ្លាស៊ប់ស្អាត យ៉ាងនោះ ។

## ធម្មបទគាថាយ ជរ្ជ្ជោ បណ្ឌិតវត្ថុ

សព្ពត្ថ វេ សប្បុរិសា វជន្តិ(๑)

ន កាមកាមា លបយន្តិ សន្តោ

សុខេន ផុដ្ឋា អថ វា ទុខេន

ន ឧច្ចាវចំ បណ្ឌិតា ទស្សយន្តិ ។

ន អត្តហេតុ ន បរស្ស ហេតុ

ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ

ន ឥច្ឆេយ្យ អធម្មេន សមិទ្ធិមត្តនោ

ស សីលវា បញ្ញវា ធម្មិកោ សិយា ។

អប្បកា តេ មនុស្សេសុ យេ ជនា បារគាមិនោ

អថាយំ ឥតរា បជា តីរមេវានុធាវតិ ។

យេ ច ខោ សម្មទក្ខាតេ ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ

តេ ជនា បារមេស្សន្តិ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ។

កណ្ហំ ធម្មំ វិប្បហាយ សុក្កំ ភាវេថ បណ្ឌិតោ

---

๑ ម. បជន្តិ ។ ម. វជ្ជន្តិ ។

ធម្មបទគាថា បណ្ឌិតវគ្គទី ៦

ពួកសប្បុរស តែងលះ (ធម្មារាគ) ក្នុងធម៌ទាំងពួង ពួកលោកអ្នកស្ងប់រមែងមិនរវែរវាយ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម ពួកបណ្ឌិតបើសេចក្តីសុខឬទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ រមែងមិនសំដែងអាការឡើងចុះឡើយ ។ បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃខ្លួន មិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃអ្នកដទៃ មិនគួរប្រាថ្នាកូន មិនគួរប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនគួរប្រាថ្នារដ្ឋ មិនគួរប្រាថ្នាសិទ្ធិ ដើម្បីខ្លួន ដោយហេតុមិនមែនជាធម៌ឡើយ លោកគួរជាអ្នកមានសីល មានប្រាជ្ញាប្រកបដោយធម៌ ។ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណា ដែលឆ្លងដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ពួកជននោះ មានប្រមាណតិច ចំណែកពួកសត្វត្រាំនេះ រមែងរសុះរសាយតាន់ត្រើយ (គឺសក្កាយទិដ្ឋិ) ។

ជនទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ក្នុងធម៌ ដែលព្រះតថាគតត្រាស់សំដែងទុកហើយដោយប្រពៃ ជនទាំងនោះនឹងឆ្លងនូវលំនៅនៃមច្ចុ ដែលមិនងាយឆ្លងបាន ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ។

បណ្ឌិតគួរលះបង់ធម៌ខ្មៅ[1]ចេញ ញុំាងធម៌[2]ស ឲ្យចំរើនឡើង

---

១ អកុសលធម៌ មានកាឡេទុច្ចរិតជាដើម ។ ២ កុសលធម៌មានកាយសុចរិតជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ទិសា អនោតរមាតប្ប វិវរេតេ យត្ត ទ្វារមំ
តត្រាភិរតិមិច្ឆេយ្យ ហិត្វា តាមេ អតិញ្ហនោ
បរិយោទបេយ្យ អត្តានំ ចិត្តក្លេសេហិ បណ្ឌិតោ។
យេសំ សម្ពោធិយង្គេសុ សម្មា ចិត្តំ សុភាវិតំ
អាទានប្បដិនិស្សគ្គេ អនុបាទាយ យេ រតា
ខីណាសវា ជុតិមន្តោ តេ លោកេ បរិនិព្ពុតា។

បណ្ឌិតវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

## ធម្មបទគាថាយ សត្តមោ អរហន្តវគ្គោ

[๑๗] គតទ្ធិនោ វិសោកស្ស វិប្បមុត្តស្ស សព្ពធិ
សព្ពគន្ថប្បហីនស្ស បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ ។

(ដោយវិធី)ចេញចាកអាល័យគឺតាមគុណ ហើយឈមទៅរកព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតមិនមានអាល័យ គប្បីលះបង់តាមពាំងឆ្ងាយចេញ ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ច្រាច្បាស់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិវេកដែលពួកសត្វត្រេកអរបានដោយក្រនោះ បណ្ឌិតគួរញុំាងខ្លួនឲ្យផូរផង់ចាកគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ។ ចិត្តដែលបណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយណា បានអប់រំល្អហើយ ក្នុងអង្គនៃធម៌ ជាគ្រឿងគ្រាស់ដឹងពាំងឆ្ងាយ ឬ បណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយណា មិនប្រកាន់មាំត្រេកអរតែក្នុងការលះនូវសេចក្តីប្រកាន់មាំ បណ្ឌិតពាំងឆ្ងាយនោះ ។ រមែងជាអ្នកអស់អាសវៈ មានសេចក្តីរំងើប បរិនិព្វាន ក្នុងលោក ។

ចប់ បណ្ឌិតវគ្គទី ៦ ។

## ធម្មបទគាថា អរហន្តវគ្គទី ៧

[១៧] សេចក្តីក្តៅក្រហាយ(១) រមែងមិនមានដល់លោកអ្នក មានផូរផង្អៀងដើរដល់(២)ហើយ មិនមានសេចក្តីសោក រួចស្រឡះចាកធម៌ពាំងឆ្ងាយ (មានខន្ធជាដើម)មានគំលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រេះពាំងឆ្ងាយលះបង់ហើយ ។

---

១ សេចក្តីក្តៅក្រហាយមាន ២ យ៉ាង គឺក្តៅក្រហាយកាយ ១ ក្តៅក្រហាយចិត្ត ។ ព្រះខីណាស្រវ តែងមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយកាយ ព្រោះអំណាចកំដៅថ្ងៃឬត្រជាក់ជាដើម តែក្តៅក្រហាយក្នុងចិត្តមិនមានក្នុងទីនេះសំដៅសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងចិត្ត។ ២ ផូរផង្អៀងក្នុងទីនេះ សំដៅយកកន្លែងដែលហៅថាវិង្វា ។ ពួកសត្វដែលជាប់ក្នុងវដ្ត: តែងមានក្នុងផ្ទៃនៃវដ្ត: ឈ្មោះថាជាអ្នកដើរផូរផង្អៀងដើរដល់ហើយ ព្រះសោតាបន្នបុគ្គលជាដើម ក៏ហៅថាអ្នកដើរផូរផង្អៀងដែរ ព្រោះមិនទាន់អស់វដ្ត: តែព្រះខីណាស្រពលោកធ្វើវដ្ត:ឲ្យអស់ហើយ ឲ្យឈ្មោះថាជាអ្នកដ៏ឥតផូរផង្អៀងដើរដល់ហើយ ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តមោ អរហន្តវគ្គោ

ទុយ្យុញ្ជន្តិ សតីមន្តោ ន និកេតេ រមន្តិ តេ
ហំសាវ បល្វលំ ហិត្វា ឱតរន្តិ តេ ។

យេសំ សន្និចយោ នត្ថិ យេ បរិញ្ញាតភោជនា
សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច វិមោក្ខោ យេស គោចរោ
អាកាសេវ សកុន្តានំ(១) បទំ តេសំ ទុរន្នយោ ។

យស្សាសវា បរិក្ខីណា អាហារេ ច អនិស្សិតោ
សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច វិមោក្ខោ យស្ស គោចរោ
អាកាសេវ សកុន្តានំ(១) បទន្តស្ស ទុរន្នយំ ។

យស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានិ
អស្សា យថា សារថិនា សុទន្តា
បហីនមានស្ស អនាសវស្ស
ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ ។

---

๑ ម. សកុណានំ ។

ធម្មបទគាថា អរហន្តវគ្គទី ៧

ព្រះខីណាស្រពតាំងខ្លាយ មានស្មារតី រមែងខ្វល់ខ្វាយ[1]
រមែងត្រេកអរ ក្នុងទីនៅអាស្រ័យ លោកលះបង់ចោលស្រុះ
នូវអាល័យតាំងអស់ ដូចហង្សលះបង់តំហើរទៅ ដូច្នោះ ។
ពួកជនណា មិនមានសេចក្តីសន្សំ ពួកជនណា កំណត់ដឹងគោជន
ហើយ ជនណា មានសុញ្ញតវិមោក្ខ អនិមិត្តវិមោក្ខនិងអប្បណិហិត-
វិមោក្ខ ជាគោចរ គតិគឺដំណើរ របស់ពួកជននោះ។ គេកម្រដឹង
ឃាន ដូចដំណើរនៃពួកសត្វស្ទាបព្វដ៏អាកាស ដូច្នោះ ។
ជនណា អស់អាសវៈហើយ តាំងមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិងទិដ្ឋិ) ក្នុង
អាហារ ជនណា មានសុញ្ញតវិមោក្ខ អនិមិត្តវិមោក្ខ និងអប្ប
ណិហិតវិមោក្ខ ជាគោចរ ដំណើររបស់ជននោះ គេកម្រដឹងឃាន
ដូចដំណើរនៃពួកសត្វស្ទាបព្វដ៏អាកាស ដូច្នោះ ។
ឥន្ទ្រិយតាំងខ្លាយ របស់អ្នកណា ដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ដូចសេះ
ដែលនាយសារថី ហ្វឹកហ្វឺនរួចហើយ សូម្បីទេវតានឹងមនុស្ស
តាំងខ្លាយ ក៏ស្រឡាញ់អ្នកនោះដែរ ដែលមានមានះលះបង់
ហើយ មិនមានអាសវៈ ជាបុគ្គលមានចិត្តនឹងធឹងមិនញាប់ញ័រ ។

---

[1] ខ្វល់ខ្វាយក្នុងគុណដែលខ្លួនបានហើយ ឬក្នុងឈានទាំងវិបស្សនា ដោយកំចុតតែ
តែងចូលចេញ អធិដ្ឋាន ឬពិចារណាមិនមានសង្រួម ។ អដ្ឋកថា ។

បឋវីសមោ នោ វិរុជ្ឈតិ
ឥន្ទខីលូបមោ តាទិ សុព្ពតោ
រហទោវ អបេតកទ្ទមោ
សំសារា ន ភវន្តិ តាទិនោ ។
សន្តំ តស្ស មនំ ហោតិ
សន្តា វាចា ច កម្ម ច
សម្មទញ្ញា វិមុត្តស្ស
ឧបសន្តស្ស តាទិនោ ។
អស្សទ្ធោ អកតញ្ញូ ច
សន្ធិច្ឆេទោ ច យោ នរោ
ហតាវកាសោ វន្តាសោ
ស វេ ឧត្តមបោរិសោ ។
គាមេ វា យទិ វារញ្ញេ
និន្នេ វា យទិ វា ថលេ
យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ
តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ(១) ។

---

១ ឱ· ភូមិ រមណេយ្យកំ ។

តិក្ខុមានចិត្តដូចផែនដី មិនក្រោធ មានវត្តល្អ មានចិត្តនឹងធឹងដូច
សសរគោល មានចិត្តថ្លា ដូចអង្គធំក្រាស់ចាកកកក់ សង្សារ
ទាំងឡាយរបស់តិក្ខុបែបនោះ រមែងមិនមាន ។
ចិត្តស្ងប់ វាចាស្ងប់ នឹងកាយកម្មស្ងប់ រមែងមាន ដល់លោក
ដែលដឹងដោយប្រពៃ ផុតស្រឡះ (ចាករាគាទិក្លិសេស) ជាអ្នក
ស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នោះ ។
នរជនណា មិនជឿអ្នកដទៃផង ស្គាល់ព្រះនិព្វានផង កាត់ខ្សែ
គ្រឿងតភ្ជាប់ផង មានឧកាសកំចាត់បង់ហើយផង មានសេចក្តី
ក្រាថ្នាក់ខ្ចាត់ចោលហើយផង នរជននោះ ជាឧត្តមបុរស ។
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ នៅកន្លែងណា ទោះជាស្រុកក្តី ព្រៃក្តី
ទីជាបក្តី ទីទួលក្តី ទីនោះឯង ជាភូមិ គួរត្រេកអរ ។

ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមោ សហស្សវគ្គោ

រមេណីយេនិ អរញ្ញានិ

យត្ថ ន រមតី ជនោ

វីតរាគា រមេស្សន្តិ

ន តេ កាមគវេសិនោ ។

អរហន្តវគ្គោ សត្តមោ ។

# ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមោ សហស្សវគ្គោ

[๑๔]សហស្សមបិ ចេ វាចា អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ អត្ថបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

សហស្សមបិ ចេ គាថា អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ គាថាបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

យោ ច គាថា សតំ ភាសេ អនត្ថបទសញ្ហិតា[๑]

ឯកំ ធម្មបទំ[๒] សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

---

๑ ម. អនត្ថបទសញ្ហិតំ ។ ๒ ឧ. គាថាបទំ ។

ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គទី ៨

ជន (អ្នកស្វែងរកតាម) រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងវៃ្រដែលគួរត្រេកអរទេ ព្រះខីណាស្រពដែលមានរាគៈទៅប្រាសហើយ ទើបត្រេកអរក្នុងវៃ្រនោះ ព្រោះលោកជាអ្នក មិនស្វែងរកតាម ។

ចប់ អរហន្តវគ្គទី ៧ ។

# ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គ ទី ៨

(១៨) បើវាចា សូម្បីមួយពាន់ម៉ាត់ ជាវាចាប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ វាចានោះ ពុំបានសេីរទេឡេីយ អ្នកណា ស្តាប់បទមានប្រយោជន៍ណា ហេីយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទមានប្រយោជន៍នោះ សូម្បីតែ១ បទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសេីរជាង ។

បើគាថា សូម្បី១ពាន់ ជាគាថា ប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថានោះ ពុំប្រសេីរទេឡេីយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃគាថាណាហេីយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃគាថានោះ សូម្បីតែ១ បទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសេីរជាង ។

អ្នកណា គប្បីពោលគាថាមួយរយ ជាគាថា ប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថាដែលអ្នកនោះពោលហេីយនោះ ពុំប្រសេីរទេឡេីយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃធម៌ហេីយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃធម៌នោះ សូម្បីតែមួយបទ ក៏ឈ្មោះថា ប្រសេីរជាង ។

យោ សហស្សំ សហស្សេន សង្គ្រាមេ មានុសេ ជិនេ
ឯកញ្ច ជេយ្យមត្តានំ  ស វេ សង្គ្រាមជុត្តមោ ។
អត្តា ហវេ ជិតំ សេយ្យោ  យោ ចាយំ ឥតរា បជា
អត្តទន្តស្ស ទោសស្ស  និច្ចំ សញ្ញតចារិនោ(១)
នេវ ទេវោ ន គន្ធព្ពោ  ន មារោ សហ ព្រហ្មុនា
ជិតំ អបជិតំ កយិរា  តថារូបស្ស ជន្តុនោ ។
មាសេ មាសេ សហស្សេន  យោ យជេថ សតំ សមំ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ  មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ  យញ្ចេ(២) វស្សសតំ ហុតំ ។
យោ ច វស្សសតំ ជន្តុ  អគ្គិំ បរិចរេ វនេ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ  មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ  យញ្ចេ(៣) វស្សសតំ ហុតំ ។

---

១ ម. សំយតចារិនោ ។ ម. សញ្ញតចារិនោ ។ ២-៣ ម. យញ្ញ ។

អ្នកណា គប្បីឈ្នះពួកមនុស្សក្នុងសង្គ្រាមអស់មួយពាន់ៗដង គឺមួយលាន ចំណែកអ្នកណា ឈ្នះខ្លួនឯងម្នាក់ឯងបាន អ្នកនោះឈ្មោះថាជាមនុស្សខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងអ្នកដែលឈ្នះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ។

ខ្លួនឯងដែលឈ្នះហើយ ប្រសើរជាង ចំណែកពួកសត្វក្រៅពីនេះដែលគេឈ្នះហើយ មិនប្រសើរឡើយ កាលបើបុរសមានខ្លួនទូន្មានហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសង្រួមជានិច្ច ទេវតា គន្ធព្វ មារ ព្រមទាំងព្រហ្ម មិនគប្បីធ្វើទុរដំនេះ របស់សត្វមានសភាពដូច្នោះ ឲ្យត្រឡប់ចាញ់វិញបានឡើយ ។

អ្នកណា បូជា(លោកិយមហាជន) ដោយទ្រព្យមួយពាន់រាល់ខែ ៗ អស់ ១ រយឆ្នាំគត់ ចំណែកអ្នកណា គប្បីបូជាចំពោះបុគ្គលដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ ១ នាក់ សូម្បីតែមួយរំពេច ការបូជានោះឯង ប្រសើរជាងការបូជារបស់អ្នកដែលបូជាអស់ ១ រយឆ្នាំនោះ ការបូជាអស់ ១០០ ឆ្នាំ មិនប្រសើរឡើយ ។

ជនណា បម្រើភ្លើងក្នុងព្រៃអស់ ១០០ឆ្នាំ ចំណែកអ្នកណាបូជាលោកដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ ១ នាក់ សូម្បីមួយរំពេច ការបូជានោះឯង ប្រសើរជាងការបូជារបស់ជននោះ ការបូជាអស់ ១០០ ឆ្នាំ មិនប្រសើរឡើយ ។

## ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋមេ សោភស្សរត្ថេ

យញ្ញត្ថិញ្ចិ យិដ្ឋំ វ ហុតំ[1] វ លោកេ
សំវច្ឆរំ យជេថ បុញ្ញាបេក្ខោ[2]
សព្ពំបិ តំ ន ចតុភាគមេតិ
អភិវាទនា ឧជុគតេសុ សេយ្យោ ។

អភិវាទនសីលិស្ស និច្ចំ វុឌ្ឍាបចាយិនោ
ចត្តារោ ធម្មា វឌ្ឍន្តិ អាយុ វណ្ណោ សុខំ ពលំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុស្សីលោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ សីលវន្តស្ស ឈាយិនោ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុប្បញ្ញោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បញ្ញវន្តស្ស ឈាយិនោ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ វីរិយំ អារភតោ ទឡ្ហំ ។

---

១ ម. យិដ្ឋញ្ចហុតញ្ច ។ ២ ម. បុញ្ញាបេក្ខោ ។

## ធម្មបទគាថា សហស្សវគ្គទី ៨

បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ គប្បីបូជាគ្រឿងសក្ការបូជា ធំតួចណាមួយ
ក្នុងលោកអស់មួយឆ្នាំ ការបូជាខាងអស់នោះឯង រមែងមិនដល់
នូវចំណែកទី ៤ នៃការអភិវាទន៍ ចំពោះលោកខាងឆ្ពាយ ដែល
ប្រព្រឹត្តត្រង់ហើយ ប្រសើរជាង ។

ធម៌ ៤ ប្រការគឺ អាយុ ១ វណ្ណៈ ១ សុខៈ ១ ពលៈ ១ រមែងចំរើនដល់
អ្នកដែលមានសេចក្តីនុនតាយថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី មានសេចក្តីគោត
ក្រែង ដល់បុគ្គលដែលចំរើនជាដរាទ្ធន អស់កាលជានិច្ច ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សទ្រុស្តសីល មានចិត្ត
មិនបានដម្កល់ខ្ជាប់ ការរស់នៅតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមាន
សីលមានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សមិនមានប្រាជ្ញា មានចិត្ត
មិនបានដម្កល់ខ្ជាប់ ការរស់នៅតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមាន
ប្រាជ្ញា មានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

បុគ្គលណា រស់នៅមួយរយឆ្នាំ ជាមនុស្សមានចិត្តធ្លាលឆប់ ក្នុង
អកុសលតែក្តៈ មានព្យាយាមថោកថយ ការរស់នៅសូម្បីតែមួយថ្ងៃ
របស់លោកដែលប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមមាំមួន ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ទ្ធយ្ហយំ[1]

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ទ្ធយ្ហយំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ អមតំ បទំ

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ អមតំ បទំ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ធម្មមុត្តមំ

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ធម្មមុត្តមំ ។

សហស្សវគ្គោ អដ្ឋមោ ។

## ធម្មបទគាថាយ នវមោ បាបវគ្គោ

[១៧]អភិត្ថរេថ កល្យាណេ បាបា ចិត្តំ និវារយេ

(២)

ទន្ធំ ហិ ករតោ បុញ្ញំ បាបស្មឹំ រមតី មនោ ។

បាបញ្ចេ បុរិសោ កយិរា ន នំ កយិរា បុនប្បុនំ

ន តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ ទុក្ខោ បាបស្ស ឧច្ចយោ ។

---

១ ឧទយ្ហយំ ។ ២ ឧ. ម. កយិរោ ។

บุคฺคลณา วสนฺเตปิ วสฺสสตมฺปิ เย ปญฺญาย วิปสฺสนาย อุทยพฺพยญาณาทิกาย วิปสฺสนาย อนุปฺปาทนิโรธญาณปริโยสาน

បុញ្ញញ្ច បុរិសោ តាយំ តាយំ តាយេវ បុនប្បុនំ

តម្ហិ ឆន្ទំ តាយំ ៥ សុខោ បុញ្ញស្ស ឧច្ចយោ ។

ចាតោបិ បស្សតី ភទ្រំ យោវ ចាបំ ឯ បច្ចតិ

យទា ច បច្ចតី ចាបំ អថ[ចាចោ]ចាចានិ បស្សតិ ។

ភទ្រោបិ បស្សតី ចាបំ យោវ ភទ្រំ ឯ បច្ចតិ

យទា ច បច្ចតី ភទ្រំ អថ[ភទ្រោ]ភទ្រានិ បស្សតិ ។

មាវមញ្ញេ៥[1]ចាបស្ស ឯ មន្តំ[2]អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិចាតេន ឧទភុម្ភោបិ បូរតិ

អបូរតិ ពាលោ ចាបស្ស[3] ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

មាវមញ្ញេ៥ បុញ្ញស្ស ឯ មន្តំ អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិចាតេន ឧទភុម្ភោបិ បូរតិ

អបូរតិ ធីរោ បុញ្ញស្ស ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

---

១ ឧ· មាបុញ្ញមញ្ញេ៥ ។ ២ ឧ· មន្តំ ។ ម· មន្តំ ។ ៣ ឧ· ពាលោ បូរតិ ចាបស្ស ។ កត្ថចិ ភោគ្គកេ បូរតិ ពាលោ ចាបស្សតិ ចាហេ ទំស្សតិ ។

បើបុរសធ្វើបុណ្យ គួរធ្វើបុណ្យនោះឲ្យរឿយ។ គួរធ្វើសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងបុណ្យនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបុណ្យ តែងនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។

បាប មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សបាប ក៏នៅឃើញតែសេចក្តីចំរើនត្រឹមណោះ លុះកាលណា បាបឲ្យផល មនុស្សបាប ទើបឃើញបាប ក្នុងកាលនោះ ។

អំពើល្អ មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សល្អ នៅឃើញតែបាបត្រឹមណោះ លុះកាលណា អំពើល្អឲ្យផល មនុស្សល្អ ទើបឃើញល្អក្នុងកាលនោះ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបាបថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចភ្នូមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា បុគ្គលពាល តាលសន្សំបាប សូម្បីបន្តិចបន្តួច។ គង់តែពេញបានដោយបាប យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបុណ្យថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចភ្នូមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា អ្នកមានប្រាជ្ញា តាលសន្សំបុណ្យបន្តិចបន្តួច ។ គង់តែពេញបានដោយបុណ្យ យ៉ាងនោះ ។

ឯណិជោវ ភយំ មគ្គំ អប្បសទ្ទោ មហទ្ធនោ
វិសំ ជីវិតុកាមោវ ចាចាឯ បរិវជ្ជយេ ។
ចាណិម្ហិ ចេ វណោ នាស្ស ហរេយ្យ ចាណិនា វិសំ
នាព្ភណំ[1] វិសមន្វេតិ ឯត្ថ ចាបំ អកុព្ភតោ ។

យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ
សុទ្ធស្ស បោសស្ស អនង្គណស្ស
តមេវ ពាលំ បច្ចេតិ ចាបំ
សុខុមោ រជោ បដិវាតំវ ខិត្តោ ។

គព្ភមេកេ ឧប្បជ្ជន្តិ និរយំ ចាបកម្មិនោ
សគ្គំ សុគតិនោ យន្តិ បរិនិព្ពន្តិ អនាសវា ។

ឯ អន្តលិក្ខេ ឯ សមុទ្ទមជ្ឈេ
ឯ បព្ភតានំ វិវរំ បវិសំ[2]
ឯ វិជ្ជតី[3] សោ ជគតិប្បទេសោ
យត្រដ្ឋិតោ[4] មុច្ចេយ្យ[5] ចាបកម្មា ។

---

១ ម. នាវណ ។ ២ ឧ. ម. បវិស្ស ។ ៣ ម. វិជ្ជតិ ។ វិជ្ជតេតំបិ ឋានំ ។ ៤ ប. យត្តដ្ឋិតោ ។ ៥ ឧ. មុញ្ចេយ្យ ។

បុគ្គលគួរចៀសវាងបាបទាំងឡាយ ឲ្យដូចពាណិជ ដែលមានទ្រព្យច្រើន តែមានគ្នាតិច ចៀសវាងផ្លូវគួរខ្លាច ឬដូចជាបុរសប្រាថ្នារស់នៅ ចៀសវាងថ្នាំពិសដូច្នោះដែរ ។

បើដំបៅមិនមានក្នុងជាតដៃទេ បុគ្គលគប្បីនាំយកថ្នាំពិសដោយជាតដៃ ថ្នាំពិស តែងមិនជ្រាបចូលទៅកាន់ជាតដៃដែលគ្មានដំបៅ យ៉ាងណា បាប រមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះអ្នកមិនប្រទុស្តតប ជាសត្វស្អាត មិនមានកិលេសដូចជាទឹកល្អ បាប រមែងត្រឡប់មកកាន់បុគ្គលពាលនោះវិញដូចធូលីល្អិត ដែលបុគ្គលបាចសាបទៅកាន់ទីប្រាសខ្យល់ ។

ជនពួកខ្លះ កើតក្នុងគភ៌មនុស្ស ពួកអ្នកមានអំពើអាក្រក់ ទៅកាន់នរក ពួកអ្នកមានគតិល្អ ទៅកាន់ឋានសួគ៌ ពួកអ្នកមិនមានអាសវៈ បរិនិព្វាន ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្មហើយ ទោះបីចូលទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងគុហាសមុទ្រ កាន់ចន្ទោះភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនគប្បីរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលបំភ្លេចទៅហើយ គប្បីរួចចាកបាបកម្មបាន នោះមិនដែលមានឡើយ ។

ធម្មបទគាថាយ ទុសមោ ទណ្ឌវគ្គោ

ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ

ន បព្ពតានំ វិវរំ បវិស្ស

ន វិជ្ជតិ សោ ជគតិប្បទេសោ

យត្ថដ្ឋិតំ នប្បសហេយ្យ[1] មច្ចុ ។

ចាបវគ្គោ ទុតិយោ ។

# ធម្មបទគាថាយ ទុសមោ ទណ្ឌវគ្គោ

(២០)សព្ពេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្ពេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សព្ពេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្ពេសំ ជីវិតំ បិយំ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន វិហឹសតិ

អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ ។

---

១ ម. នប្បសហេយ្យ ។

បុគ្គលទៅ ឰដ៏អាកាស ក្នុងកណ្តាលសមុទ្រ គាន់បន្ទោះនៃភ្នំ ទាំងឡាយ ក៏មិនរួចចាកសេចក្តីស្លាប់បាន ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ ៈសេចក្តីស្លាប់គ្របសង្កត់មិនបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

ចប់ ជាបវគ្គទី ៩ ។

# ធម្មបទគាថា ទណ្ឌវគ្គទី ១០

[៤០] សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា សត្វទាំងឡាយ តែងខ្លាចចំពោះសេចក្តីស្លាប់គ្រប់ៗរូប បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារ ដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រភេទ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា (ព្រោះថា) ជីវិតជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងពួង បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារ ដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

ជនណា សែ្វងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន តែបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោកនេះទៅហើយ នឹងមិនបានសេចក្តីសុខឡើយ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ  យោ ទណ្ឌេន ន ហឹំសតិ

អត្តនោ សុខមេសានោ  បេច្ច សោ លភតេ សុខំ ។

មាភវេច ឥតុសំ កញ្ចិ[1]  កុទ្ធា បដិវទេយ្យុ[2] តំ

ទុក្ខា ហិ សារម្ភកថា  បដិទណ្ឌា ផុសេយ្យុ[3]តំ ។

សចេ នេរេសិ អត្តានំ  កំសោ ឧបហតោ យថា

ឯស បត្តោសិ និព្ពានំ  សារម្ភោ[4] តេ ន វិជ្ជតិ ។

យថា ទណ្ឌេន គោចាលោ  គាវោ ចាវេតិ[5] គោចរំ

ឯវំ ជរា ច មច្ចុ ច  អាយុំ ចាវេន្តិ ចាណិនំ ។

អថ ចាចានិ កម្មានិ  ករំ ពាលោ ន ពុជ្ឈតិ

សេហិ កម្មេហិ ទុម្មេធោ  អគ្គិទឌ្ឍោវ តប្បតិ ។

---

១ ម. កិញ្ចិ ។ ២ ម. បដិវទេយ្យុំ ។ ៣ ម. ផុសេយ្យុ ។ ៤ ម. សារម្ភោ ។ ៥ ឱ. ឋបេតិ ។

ជនណា សែ្វងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន តែមិនបៀតបៀនសត្វពាំង
ឲ្យាយ អ្នកដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោក
នេះទៅហើយ រមែងបាននសេចក្តីសុខ ។

អ្នកកុំនិយាយពាក្យអាក្រក់នឹងអ្នកណាមួយឡើយ ជនពាំងឲ្យាយដែល
អ្នកស្តីថាឲ្យហើយ គេគប្បីស្តីថាតបមកអ្នកវិញ ព្រោះថា ការពោល
ពាក្យប្រណាំងប្រជែង ជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ការតស៊ូពាំងឲ្យាយ
គប្បីប៉ះពាល់នូវអ្នក ។ បើអ្នកធ្វើខ្លួនមិនឲ្យញាប់ញ័រ ដូចគ្រាំងដែល
ចៀរមាត់ចេញហើយ (រមែងមិនលាន់ឮសូរ) ដូច្នោះ អ្នកនុ៎ះជាបុគ្គល
ដល់នូវព្រះនិព្វាន ការប្រណាំងប្រជែង មិនមានដល់អ្នក ។

គង្វាលគោ រមែងកៀនគោទៅកាន់ទីគោចរដោយអាជ្ញា ដូចម្តេចមិញ
ជរានឹងមច្ចុ តែងកៀនអាយុរបស់សត្វពាំងឲ្យាយ ដូច្នោះឯង ។

បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញា កាលធ្វើអំពើអាក្រក់ រមែងមិនក្លាក់ខ្លួន លុះ
កាលជាខាងក្រោយ ទើបក្តៅក្រហាយ ដោយសារកម្មរបស់ខ្លួន
ដូចត្រូវភ្លើងឆេះ ។

យោ ឧប្បតិតមនុប្បតិតំ អនុប្បតិតមនុប្បតិតំ បុនប្បុនំ
ឧសន្ថម្ភតិ តំ ហំ ឧប្បតិតមនុប្បតិតំ
វេឧនំ ឧរុសំ ជានឹ សរីរស្ស កេឧនំ
ភរុកំ ភវតិ អាពាធំ ចិត្តក្ខេបំ(๑) ច បាបុណេ
ភាជនោ ភ ឧបសគ្គំ អព្ភក្ខានំ ច ឧរុណំ
បរិក្ខយំ(๒) ច ញាតីនំ ភោគានំ(๓) ច បភង្គុណំ(๔)
អថវស្ស អគារានិ អគ្គិ ឌហតិ(๕) បាវកោ
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបជ្ជតិ(๖) ។

ន នគ្គចរិយោ ន ជដា ន បង្កា
ន នាសយា ថណ្ឌិលសាយិកា ភ
រជោជល្លំ ឧក្កុដិកប្បធានំ
សោធេន្តិ មច្ចំ អវិតិណ្ណកង្ខំ ។
អលង្កតោ ចេបិ សមំ ចរេយ្យ
សន្តោ ទន្តោ និយតោ ព្រហ្មចារី
សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខុ ។

---

๑ ម. ចិត្តក្ខេបញ្ច ។ ๒ ម. បរិក្ខយញ្ច ។ ๓ ម. ភោគេញ្ច ។ ๔ ឧ. បភង្គុរំ ។ ๕ ម. ឌយ្ហតិ ។ ๖ ឧ ម. បបជ្ជតិ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តដោយអាជ្ញា ចំពោះបុគ្គលគាំងឡាយ ដែលមិនមានអាជ្ញា មិនប្រទូស្ត បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខណាមួយ ក្នុងហេតុ ១០យ៉ាង ដោយភាន់ហាន់ គឺគប្បីដល់នូវវេទនាដ៏អាក្រក់ ១ សេចក្តីវិនាសទ្រព្យ ១ បែកធ្លាយសរីរៈ ១ អាពាធជាទម្ងន់ ១ ក្រឡាកចិត្ត (ឆ្កួត) ១ រឹបជាន់អំពីស្តេច ១ ពោលពាក្យបង្កាច់ដ៏អាក្រក់ ១ អស់ញាតិសាលី ១ ពុកផុយកោគសម្បត្តិគាំងឡាយ ១ គាំងភ្លើងឆាបឆេះបំផ្លាញនូវផ្ទះ រួចស់បុគ្គលនោះ ១ បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញានោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើត ក្នុងនរក ។ ការប្រព្រឹត្តិអាក្រាតកាយ ទុកសក់ ដេកលើកក់ មិនបរិភោគថ្ងាយដេកលើផែនដី ប្រឡាក់ខ្លួនដោយធូលី ព្យាយាមអង្គុយប្រហោងមិនដម្រះសត្វដែលមិនទាន់ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យបានទេ ។ បើបុគ្គលណាមានខ្លួនប្រដាប់ស្អិតស្អាងហើយ (ដោយគ្រឿងអម្ពរ) តែគប្បីប្រព្រឹត្តស្មើ អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទូន្មាន (ឥន្ទ្រិយ) ជាបុគ្គលទៀង (ចំពោះមគ្គផល) អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ទម្លាក់ចោលនូវអាជ្ញាក្នុងសត្វទាំងពួងចេញហើយ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ក៏បាន ថាសមណៈក៏បាន ថាភិក្ខុក៏បាន ។

មាវនិសេនោ[1] បុរិសោ  តោចំ លោភស្មុ[2]វជ្ជតិ
យោ និទ្ទំ អបពោធេតិ[3] អសេ្សា ភវ្រោ តសាមិវ ។

អសេ្សា យថា ភវ្រោ តសានិវជ្ជោ
អតាមិនោ សំវេគិនោ ភវ[4]

សទ្ធាយ សីលេន ច វីរិយេន ច
សមាធិនា ធម្មវិនិច្ឆយេន ច
សម្បន្នវិជ្ជាចរណា បតិស្សតា
បហស្សថ[5] ទុក្ខមិទំ អនប្បកំ ។

(៦) (៧)
ខុទកំ ហិ ទយន្តិ នេត្តិកា ខុសុកាក ទមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ ទមយន្តិ[8] តច្ឆកា  អត្តានំ ទមយន្តិ សុព្វតា ។

ទណ្ឌវគ្គោ ទសមោ ។

## ធម្មបទគាថាយ ឯកាទសមោ ជរាវគ្គោ

[២ ០] តោ ខុហាសោ កិមានន្ទោ និច្ចំ បជ្ជលិតេ សតិ
អន្ធតារេន ឱនទ្ធា  បទីបំ ន គវេសថ[9] ។

---

១ ខ.ម. ហិរីនិសេធោ ។ ២ ម. លោកស្មិំ ។ ៣ ម. ខ. សោ និទ្ទំ អប្ប-
ពោធតិ ។ ម. យោ និទ្ទំ អប្បពោធេសិ ។ ៤ ម. ភវត្ថ ។ ៥ ម. ឯហិស្សថ ។
៦ ម,ខ,ទកញ្ហិ ។ ៧-៨ ម. ទមយន្តិ ។ ៩ ខ. គវេសថ ។

បុរសអ្នកកំចាត់បង់នូវអកុសលវិតក្កៈ ដោយសេចក្តីខ្មាសជាប មានតិចក្នុងលោក បុគ្គលណាបន្ទោបង់នូវតារជៈតិចតួច ដូចសេះល្អខ្ចាប ព្រោះរំពាត់ បុរសនោះ រកបានដោយក្រ ក្នុងលោក ។

សេះល្អ ដែលនាយសារថីទូន្មាន ដោយរំពាត់ តក់ស្លុតយ៉ាងណា អ្នកចាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានព្យាយាម មានសេចក្តីតក់ស្លុតយ៉ាងនោះឯង បើអ្នកចាំងឡាយ ប្រកបព្រមដោយសទ្ធាផង សីលផង ព្យាយាមផង សមាធិផង ធម្មវិនិច្ឆ័យផង ជាអ្នកមានវិជ្ជានិងចរណៈដ៏បរិបូណ៌ មានស្មារតីដ៏តម្កល់មាំ រមែងលះបង់ទុក្ខ មានប្រមាណច្រើននេះ មិនខាន ។

ធម្មតាអ្នកបង្វរ តែងបង្វរទឹក អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ ( ឲ្យត្រង់ ) អ្នកចាំង តែងចាំងឈើ អ្នកមានវត្តល្អ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ចប់ វណ្ណវគ្គទី ១០ ។

## ធម្មបទគាថា ជរាវគ្គទី ១១

[៤១] កាលបើលោកសន្និវាស ត្រូវភ្លើងមានរាគ ជាដើម ឆេះទ្រលោមជានិច្ច ម្តេចក៏សើច ម្តេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកចាំងឡាយត្រូវងងឹតគឺអវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្តេចឡើយ) ក៏មិនស្វែងរកប្រទីបគឺប្រាជ្ញា ។

ធម្មបទគាថាយ ឯកាទសមោ ជរាវគ្គោ

បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ  អរុកាយំ សមុស្សិតំ

អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ  យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ(๑)។

បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ  ភោគនិធ្ទំ បភង្គុណំ

កិច្ឆតិ ហិ សមុស្សយោ  មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ ។

យានិមានិ អបត្ថានិ  អលាពូនេវ សារទេ

កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ  តានិ ទិស្វាន កា រតិ ។

អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ  មំសលោហិតលេបនំ

យត្ថ ជរា ច មច្ចុ ច  មានោ មក្ខោ ច ឱហិតោ ។

ជីវន្តិ វេ ភវរជា សុចិត្តា

អថោ សរីរម្ហិ ជរំ ឧបេតិ

សតញ្ហ ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ

សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ ។

ធម្មបទគាថា ជរាវគ្គទី ១១

អត្តភាពណា មិនទៀងទាត់ ឋិតថេរ អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើវិចិត្រហើយ ជាកាយពាសពេញ ដោយដំបៅ ដែលឆ្អឹងបីរយតំណាត់ ផ្គុំគ្នាហើយ ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយ ជាទិដ្ឋ ជាទីរំពឹងត្រិះរិះរបស់ជនច្រើនគ្នា ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាអស់ហើយ ជាទីសំណាក់នៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ កងកាយជារបស់ស្អុយ ( នេះ ) តែងរបែកធ្លាយទៅវិញ ព្រោះថាជីវិតមានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

ឆ្អឹងទាំងឡាយណា មានសម្បុរដូចសត្វព្រាប ដែលគេចោលហើយជូចផ្លែឃ្លោកក្នុងសរទកាល សេចក្តីត្រេកអរអ្វីហ្ន៎ (របស់អ្នកទាំងឡាយ) ព្រោះតែឃើញឆ្អឹងទាំងឡាយនោះ ។

សេចក្តីគ្រាំគ្រា សេចក្តីស្លាប់ សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនធំ សេចក្តីលុបគុណប្រជុំចុះក្នុងសរីរៈណា (សរីរៈនោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្មធ្វើហើយឲ្យជានគររបស់ឆ្អឹងទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រឡាក់ដោយសាច់ឈាម ។ ពជរថទាំងឡាយ ដ៏វិចិត្រល្អ រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈតំណាលខ្លួនូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាដូចគ្នា ទើបឯធម៌ របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មិនដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រា (ដូច្នោះ) ទេ សប្បុរសទាំងឡាយ តែងនិយាយឲ្យពួកសប្បុរសផងគ្នាដឹងបាន ។

អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។

អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវិស្សំ អនិព្ពិសំ
គហការំ[1] គវេសន្តោ ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ ។

គហការក ទិដ្ឋោសិ បុន គេហំ ន កាហសិ
សព្ពា តេ ផាសុកា ភគ្គា គហកូដំ វិសង្ខិតំ
វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា ។

អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ ខីណមច្ឆេវ បល្លលេ ។

អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ដីភវគ្គោ ឯកាទសមោ ។

---

១ ម. គហការ ។

ប្រុសអ្នកមិនមានការចេះដឹងនេះ តែងចាស់ (ឥតរំពៃ) ដូចគោបរិភោគស្មៅរបស់វា តែងបំរើនឲ្យដឹង តែប្រាជ្ញារបស់វាមិនចំរើនឲ្យឡើយ ។

កាលតថាគតមិនទាន់ឃើញដួបប្រទះ (ពោធិញ្ញាណវៀតៃ) សូវស្វែងរកជាងផ្ទះគឺតណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តំអន្លោលទៅកាន់សង្សារវដ្ត មានជាតិដ៏ច្រើន សេចក្តីកើត ជាទុក្ខរឿយ ។ ។

នែជាងផ្ទះ អ្នកឯងនឹងធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ(របស់តថាគត)ទៀត មិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរគឺតិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់តថាគតកាប់បំបាក់អស់ហើយ ជម្បូលផ្ទះគឺអវិជ្ជា តថាគតកំចាត់ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារប្រាសហើយ តថាគត បានដល់ធម៌ជាគ្រឿងក្សយតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុងកាលខ្លះនៅដូចកំឡោះក្រមុំ រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចសត្វក្រៀលចាស់ សំកុកនៅ ក្នុងកក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លះនៅដូចកំឡោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោកស្តាយទ្រព្យចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញដែលផុតចាកខ្សែបន្ទោរដូច្នោះ ។

ចប់ ជរាវគ្គ ទី ១១ ។

# ធម្មបទគាថាយ ទ្វាទសមោ អត្ថវគ្គោ

[២២] អត្តានញ្ចេ បិយំ ជញ្ញា រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ

តិណ្ណំ អញ្ញតរំ យាមំ បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អត្តានមេវ បឋមំ បដិរូបេ និវេសយេ

អថញ្ញមនុសាសេយ្យ ន កិលិស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

អត្តានញ្ចេ តថា កយិរ យថញ្ញមនុសាសតិ

សុទន្តោ វត ទមេថ អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ។

អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា

អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ ។

អត្តនា វ កតំ ទាបំ អត្តជំ[1] អត្តសម្ភវំ

អភិមត្ថតិ ទុម្មេធំ វជិរំ[2] វស្មមយំ[3] មណឺ ។

---

១ អត្រដិន្ទុបិ ជាបេ ។ ២ ខ. វជិរំ វស្មមយំ ។ ប. វម្មមយំ ។

# ធម្មបទគាថា អត្ថវគ្គទី ១២

(៤៦) បេបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ គួរតែរក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គួរសង្កត់ខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង៣ វ័យណាមួយ ។

បណ្ឌិត គួរដម្កល់ខ្លួនទុក ក្នុងគុណដ៏សមគួរជាមុនសិន ហើយ សឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ជាខាងក្រោយ (ឆ្លើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឲ្យបាន យ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថា ខ្លួនតម្រូវទូន្មានបានពេកណាស់ ។

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្តេចបាន ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាននូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ ។

ឯបុ កើតអំពីខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត ដែលខ្លួនធ្វើហើយ តែងញាំញីមនុស្សឥតប្រាជ្ញា ដូចពេជ្រសម្រាប់តាត់កែវមណី ដែលកើតអំពីប៉ុ ដូច្នោះឯង ។

យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ
ករោតិ សោ តថត្តានំ[1] យថា នំ ឥច្ឆតី តិសោ ។

សុកករានិ អសាធូនិ អត្តនោ អហិតានិ ច
យំ វេ[2] ហិតញ្ច សាធុញ្ច តំ វេ បរមទុក្ករំ ។

យោ សាសនំ អរហតំ អរិយានំ ធម្មជីវិនំ
បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ ទិដ្ឋិំ និស្សាយ បាបិកំ

ផលានិ កដ្ឋកស្សេវ[3] អត្តញ្ញាយ[4] ផល្លតិ ។

អត្តនា វ កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនា វ វិសុជ្ឈតិ

សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

---

១ ខ. តថាត្តានំ ។ ២ ម. ចេ ។ ៣ ខ ម. កដ្ឋកស្សេវ ។
៤ ម. អត្តឃាតាយ ។

ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ (១) គ្រប់សង្កត់ (ខ្លួនអត្តភាព) របស់បុគ្គលណា ដូចវល្លិ៍ដែលរបូតដើមឈើ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាពាក្យអ្នកប្រាជ្ញថាធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យវិនាសដូច្នោះ ។

កម្មពាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មពាំងនោះដែលជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណាជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនោះឯង ដែលជនពាលធ្វើបាន ដោយលំបាក ។

បុគ្គលណាអប្បាប្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏ឡើយមក ហាមឃាត់សាសនារបស់ព្រះអរហន្តពាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការហាមឃាត់របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផល ដើម្បីសម្លាប់ខ្លួន ដូចផ្លែឫស្សីដូច្នោះ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើបាបខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធិនឹងមិនបរិសុទ្ធិ មានបំពោះខ្លួនអ្នកដទៃទេ នឹងធ្វើអ្នកដទៃ ឲ្យបរិសុទ្ធពុំបានទេ ។

---

១ បើត្រួសៗចាប់តាំងអំពីកើតមកធ្វើតែអកុសលកម្មបថទាំង ១០ បើបញ្ជាក់ឲ្ចាស់អំពីថ្ងៃដែលបានឧបសម្បន្នមក ត្រូវតែគុំបាត់ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ ។

ធម្មបទគាថាយ តេរសមោ លោកវគ្គោ

អត្តនញ្ចំ បរត្តេន ពហុនាបិ ន ហាបយេ

អត្តនត្ថមភិញ្ញាយ សទត្ថបសុតោ សិយា ។

អត្តវគ្គោ ទ្វាទសមោ ។

# ធម្មបទគាថាយ តេរសមោ លោកវគ្គោ

[៦៣] ហីនំ ធម្មំ ន សេវេយ្យ បមាទេន ន សំវសេ

មិច្ឆាទិដ្ឋិំ ន សេវេយ្យ ន សិយា លោកវឌ្ឍនោ ។

ទុដ្ឋុល្លេ ឧប្បមជ្ជេយ្យ ឆន្ទំ សុចរិតំ ចរេ

ឆន្ទោ ចរេ សុចរិតំ ន តំ ទុច្ចរិតំ ចរេ

ឆន្ទោ ចរេ សុខំ សេតិ អស្មិំ លោកេ បរម្ហិ ច ។

ធម្មបទគាថា លោកវគ្គ ទី ១៣

បុគ្គល កុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (នោះ) ។

ចប់ អត្តវគ្គ ទី ១២ ។

# ធម្មបទគាថា លោកវគ្គទី ១៣

(២៧) បុគ្គល មិនគួរសេពធម៌ថោកទាប[1] មិនគួរនៅរង្គោយសេចក្តីប្រមាទ មិនគួរសេពមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនគួរជាមនុស្សច្រើនឡើងនៃលោក ។ បុគ្គលមិនគួរប្រមាទ ក្នុងដំបូងឡើយ ដែលខ្លួនគប្បីក្រោកឡើងទទួលគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌[2]ឲ្យសុចរិត បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធម៌ឲ្យសុចរិត មិនគួរប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យទុច្ចរិតឡើយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។

---

๑ តាមគុណ ๕ ឈ្មោះថា ធម៌ថោកទាប ព្រោះជាធម៌សម្រាប់ជនថោកទាប ឆ្ងាយពីឧត្តមភាពដើម គប្បីសេព ទាំងជាអមិនាំ បន្តទៅកើតក្នុងទីទាបមានឧបមាដូចដើម ។ ๒ ឈ្មោះថា ភិក្ខាចរិយាធម៌ ការសម្លាប់អាទេសនៈដើរទៅបិណ្ឌបាតតាមរង់ទាប់ច្រកល្ហក ឈ្មោះថា ភិក្ខាចរិយធម៌ ។

យថา បុប្ផរាសិតោ បសេ្ស យថា បសេ្ស បវិចិតោ

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ បច្ចុវាជា ឧ បសេ្សតិ ។

ឯថ បសេ្សថិមំ លោកំ ចិត្តំ រាជរថូបមំ

យត្ថ ពាលា វិសីទន្តិ នត្ថិ សង្គោ វិជានតំ ។

យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

យស្ស ចាបំ កតំ កុប្បំ កុសលេន បិថីយតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

អន្ធភូតោ អយំ លោកោ តនុកេត្ថ វិបសេ្សតិ

សកុណ្ដោ[1] ជាលមុត្តោវ អប្បោ សគ្គាយ គច្ឆតិ ។

---

๑ ម. សកុណោ ។

បុគ្គលយើញពុះទឹកយ៉ាងណា យើញព្រេញថ្ងៃយ៉ាងណា ស្តេច
មច្ចុ មិនយើញអ្នកពិចារណាខន្ធលោកជាដើម យ៉ាងនោះទេ ។
អ្នកចាំងឡាយ ចូរមកមើលលោកនេះ ដ៏ត្រកាល ដូចពាជរថ
ដនពាលចាំងឡាយ រមែងលិចលង់ ក្នុងលោកណា សេចក្តី
ជាប់ដំពាក់ ក្នុងលោកនោះ រមែងមិនមាន ដល់ជនជាបណ្ឌិត
ចាំងឡាយដែលដឹងច្បាស់ទេ ។
បុគ្គលណាមួយ កាលពីមុនប្រមាទហើយ លុះកាលជាខាងក្រោយ
គេមិនប្រមាទវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ញុំាងខន្ធាទិលោកនេះឲ្យ
ភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រនេះផុតចាកពពក ។
បុគ្គលណា ធ្វើអំពើបាបហើយ បិទប្តូរអំពើបាបនោះដោយកុសល
គឺអរហត្តមគ្គបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញុំាងខន្ធាទិលោកនេះ ឲ្យ
ភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រនេះផុតចាកពពក ។
លោកិយមហាជននេះ ជាមនុស្សងងឹត បណ្តាជនពាលនេះ ជន
តិចគ្នាដែលយើញច្បាស់ (ខ្ញុំរៀនខន្ធាទិលោកនេះដោយអំណាចអនិច្ច
លក្ខណៈជាដើម) ជនតិចគ្នា ដែលទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដូចសត្វស្លាប
(ដែលជាប់សំណាញ់របស់ព្រានហើយ) តិចណាស់ ដែលរួចអំពី
សំណាញ់ ដូច្នោះ ។

ហំសាទិច្ចបថេ យន្តិ អាកាសេ យន្តិ ឥទ្ធិយា
នីយន្តិ ធីរា លោកម្ហា ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
ឯកមេកំ ឯកបទេ អតីតទស្សិ ឧបាសកេ
វិតិណ្ណាបរលោកស្ស នត្ថិ ទានំ អការិយំ ។
ន វេ កទរិយា ទេវលោកំ វជន្តិ
ពាលា ហវេ នប្បសំសន្តិ ទានំ
ធីរោ ច ទានំ អនុមោទមានោ
តេនេវ សោ ហោតិ សុខី បរត្ថ ។
បថវ្យា ឯករជ្ជេន សគ្គស្ស គមនេន វា
សព្ពលោកាធិបច្ចេន សោតាបត្តិផលំ វរំ ។

ឱភវគ្គោ តេរសមោ ។

## ធម្មបទគាថាយ បុទ្ធសមោ ពុទ្ធវគ្គោ

[๒๔] យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ
ជិតមស្ស នោយាតិ កោចិ លោកេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

ពួកមហាជ្ញ តែងហើរទៅក្នុងគន្ធធ្លផ្សព្រៃអាទិត្យ អ្នកមានឫទ្ធិ តែងហោះទៅក្នុងអាកាស ដោយឫទ្ធិ អ្នកប្រាជ្ញ ផ្ចាញ់តិលេសមារ ព្រមទាំងវាហនៈគឺតណ្ហាបានហើយ រមែងរលាស់ខ្លួនចេញ ចាកលោកបាន ។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្ទូធ (ពាក្យសម្ដែ:) ដែលជាធម៌ឯក និយាយតែពាក្យកុហក មានបរលោក លះចោលហើយ ឈ្មោះថា មិនធ្វើអំពើបាបមិនមែនឡើយ ។

បុគ្គល កំណាញ់សូតស្អាញ មិនបានទៅកាន់ទេវលោកទេ ជនពាលទាំងឡាយ មិនសរសើរទានឡើយ បណ្ឌិតអ្នកប្រាជ្ញ តែងអនុមោទនាទាន ព្រោះហេតុនោះ លោកតែងបានសេចក្ដីសុខ ក្នុងលោកខាងមុខ ។ សោតាបត្តិផល ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ ជាធំតាមនៃឯករាជ្យលើផែនដីផង ជាធំដណើរទៅកាន់ឋានសួគ៌ផង ជាធំភាពជាធំ ក្នុងលោកទាំងមូលផង ។

ចប់ លោកវគ្គ ទី ១៣ ។

## ធម្មបទគាថា ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

(៦៤) ជ័យជំនះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គណា មិនត្រឡប់ចាញ់វិញ តិលេសណាមួយក្នុងលោក រមែងមិនជាប់តាមជ័យជំនះ របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ នាងទាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទីបំផុតគ្មានមិនមានតិលេសដូចស្នាមដើង ដោយតិលេសដូចស្នាមដើង ម្ដេចកើត ។

**សុត្តន្តបិដកពេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា**

យស្ស ជាលិនី វិសត្តិកា

តណ្ហា នត្ថិ កុហិញ្ចិ នេតវេ

តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ

អមគំ កេន បទេន នេស្សថ ។

យេ ឈានប្បសុតា ធីរា នេក្ខម្មូបសមេ រតា

ទេវាបិ តេសំ បិហយន្តិ សម្ពុទ្ធានំ សតីមតំ ។

កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ

កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

សព្ពបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា

សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

តណ្ហាដែលមានបណ្តាញផ្សាយទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធអគ្គណា ដើម្បីនឹងនាំទៅ ក្នុងកពណាមួយ នាងពាំងឆ្ងាយ នុ៎ះប្រសោមព្រះពុទ្ធអគ្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទីបំផុតគ្មាន មិនមានតំលៃដូចស្នាមដើង ដោយតំលៃដូចស្នាមដើង ម្តេចកើត ។

អ្នកប្រាជ្ញពាំងឆ្ងាយណា ជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួយក្នុងឈាន ត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្មៈ ជាបានសូម្បីតំលៃ សូម្បីទៅតានឹងមនុស្សពាំងឆ្ងាយតែងកប់រក ចំពោះអ្នកប្រាជ្ញពាំងឆ្ងាយនោះ ដែលជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ពាំងមានស្មារតី ។

ការត្រឡប់បានអត្តភាពជាមនុស្ស បានដោយកម្រ ការរស់របស់សត្វពាំងឆ្ងាយ បានដោយកម្រ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស បានដោយកម្រ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធពាំងឆ្ងាយ បានដោយកម្រ ។ ការមិនធ្វើបាបពាំងពួន ការញុំាងកុសលឲ្យកើតឡើង ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ នេះជាពាក្យប្រៅរបស់ព្រះពុទ្ធពាំងឆ្ងាយ ។

## ធម្មបទគាថាយ ចុទ្ទសមោ ពុទ្ធវគ្គោ

១ឆ្ឆិ បរមំ តរោ តិតិក្ខា
និព្ពានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
ន ហិ បព្ពជិតោ បរូបឃាតី
សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។

អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មិំ បន្តញ្ច សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ន កហាបណវស្សេន តិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្ពេសុ កាមេសុ រតិំ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្ពតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ បុរិសា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ
នេតំ សរណមាគម្ម សព្ពទុក្ខា បមុច្চតិ ។

ឧត្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាគុណធម៌(๑)ដ៏ឧត្តម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងពោលថា ព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតដ៏ឧត្តម បុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វដទៃ មិនឈ្មោះថា បព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ ក៏មិនឈ្មោះថា សមណៈឡើយ ។

ការមិនតិះដៀល ๑ ការមិនបៀតបៀន ๑ ការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ ๑ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ๑ ការដេកនឹងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ๑ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ๑ នុ៎ះជាពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ការស្អប់ស្អុល ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន ព្រោះតហាបណៈ (ដែលជ្រាក់ចុះ) ដូចទឹកក្តៅនៅឡើយទេ កាមទាំងឡាយ មានសុខតិចមានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរ ក្នុងកាមទាំងឡាយ សូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវ័កបរស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។

មនុស្សទាំងឡាយ ច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគម្រាមហើយ តែងយកភ្នំអាកាមនឹងវត្តេចេតិយ ជាទីពឹង ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។

---

๑ ធម្មជាតដ៏ក្លៀវក្លា ។

## សុត្តន្តបិដកៃ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច  សង្ឃញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ  សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ  ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ  ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ  ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម  សព្ពទុក្ខា បមុច្চតិ ។
ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ  ន សោ សព្ពត្ថ ជាយតិ
យត្ថ សោ ជាយតី ធីរោ  តំ កុលំ សុខមេធតិ ។
សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ  សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី  សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។
បូជារហេ បូជយតោ  ពុទ្ធេ យទិ ច សាវកេ
បបញ្চសមតិក្កន្តេ  តិណ្ណោសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ  និព្ពុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ  ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

ពុទ្ធវគ្គោ ចុទ្ទសមោ ។

ឧបរិមភាណវារំ ។

លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង យើញច្បាស់នូវ
អរិយសច្ចទាំង ៤ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច កន្លងទុក្ខ ១
អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានដែលជាទីរម្ងាប់ទុក្ខ ១
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម នេះឯង ជាទីពឹងដ៏ខ្ពង់ បុគ្គល
អាស្រ័យទីពឹងនេះ រមែង រួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

បុរសអាជានេយ្យ រកបានដោយកម្រ លោកមិនកើតក្នុងសព្វហ៊ានឡើយ លោក
ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ តែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ។
ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសំដែងព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្តី
ព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក ជាសុខ តបធម៌ របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា
ទាំងឡាយ ជាសុខ ។

កាលបុគ្គលបូជា ដល់បូជារហបុគ្គលគឺព្រះពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដែល
កន្លងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្លងផុតសេចក្តីសោកនឹងខ្សឹកខ្សួល ឬ កាលបូជា
ដល់បូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកប ដោយតាទិគុណ លោកមិនមាន
ភ័យអំពីទីណា សូម្បីនិព្វានទៅហើយ បុគ្គលណាមួយ មិនគាចកប់បុណ្យថា
បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឬនឡើយ ។

ចប់ ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤ ។

ចប់ បឋមភាណវារៈ ។

# ធម្មបទគាថាយ បណ្ណវសមោ សុខវគ្គោ

[๒๘] សុសុខំ វត ជីវាម វេរិនេសុ អវេរិនោ

វេរិនេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អវេរិនោ ๆ

សុសុខំ វត ជីវាម អាតុរេសុ អនាតុរា

អាតុរេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនាតុរា ๆ

សុសុខំ វត ជីវាម ឧស្សុកេសុ អនុស្សុកា

ឧស្សុកេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនុស្សុកា ๆ

សុសុខំ វត ជីវាម យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ

មីតភក្ខា ភវិស្សាម ទេវា អាភស្សរា យថា ๆ

ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជិតោ

ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ๆ

នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ កលិ

នត្ថិ ខន្ធសមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិបរំ សុខំ ๆ

# ធម្មបទគាថា សុខវគ្គទី ១៥

[๒๙] យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្ស
មានពៀរ កាលពួកមនុស្សមានពៀរ យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ ។
យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (ដោយកិលេស) រស់នៅជា
សុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ កាលពួកមនុស្ស
មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ។
យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងការស្វែងរក រស់នៅជា
សុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ កាលពួកមនុស្ស
មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។
យើងមិនមានកង្វល់ តែងរស់នៅជាសុខពិត (ព្រោះ) យើងមានបីតិ
ជាអាហារ ដូចពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងរងនូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ
ចំណែកបុគ្គល លះបង់ការឈ្នះនឹងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់
រម្ងាប់ ទើបដេកជាសុខ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ទោសតំហុសស្មើដោយទោសៈ មិនមាន
ទុក្ខពាំងឡាយស្មើដោយខន្ធ មិនមាន សុខក្រៅពីសេចក្តីស្ងប់ មិនមាន ។

## សុត្តន្តបិដកៈ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ជិយេថ្ថ បរមា កោធា  សង្ខារ បរមា ទុក្ខា

ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ  និព្ពានំ បរមំ សុខំ ។

អារោគ្យបរមា លាភា  សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ

វិស្សាសបរមា ញាតី  និព្ពានំ បរមំ សុខំ ។

បវិវេករសំ បិត្វា  រសំ ឧបសមស្ស ច

និទ្ទរោ ហោតិ និប្បាបោ ធម្មបីតិរសំ បិវំ ។

សាធុ ទស្សនមរិយានំ  សន្និវាសោ សទា សុខោ

អទស្សនេន ពាលានំ  និច្ចមេវ សុខី សិយា ។

ពាលសង្គតចារី ហិ  ទីឃមទ្ធាន សោចតិ

ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ  អមិត្តេនេវ សព្ពទា ។

សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់) នូវព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

លាភមានការមិនមានរោគ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ទ្រព្យមានសេចក្តីសន្តោស ជាយ៉ាងក្រៃលែង ញាតិមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ជាយ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

ភិក្ខុផឹកវិវេក (១) រសវិវេកផង រសព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់តិលេសផង ផឹករសបីតិដែលកើតអំពីធម៌ផង ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រៃលែក្រៃឡយ មិនមានសេចក្តីសៅហ្មងឡើយ ។

ការចូលប្រទះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅរួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្តីសុខ សព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្តីសុខអស់កាលជានិច្ចបាន ព្រោះមិនចូលប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តសមគប់ដោយជនពាល រមែងសោកក្តៅអស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។

---

១ រស ក្នុងទីនេះសំដៅយកសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ ។

ឆីរោ ច សុខសំវាសោ ញាតីនំ សមាគមោ

តស្មាហិ

ឆីរញ្ច បញ្ញញ្ច ពហុស្សុតញ្ច

ធោរយ្ហសីលំ វតវន្តមរិយំ

តំ តាទិសំ សប្បុរិសំ សុមេធំ

ភជេថ នក្ខត្តបថំវ ចន្ទិមា ។

សុខវគ្គោ បណ្ណរសមោ ។

# ធម្មបទគាថាយ សោឡសមោ បិយវគ្គោ

[๒๖]អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ យោគស្មិញ្ច អយោគយំ

អត្ថំ ហិត្វា បិយគ្គាហី បិហេតត្តានុយោគិនំ ។

មា បិយេហិ សមាគញ្ឆិ អប្បិយេហិ កុទាចនំ

បិយានំ អទស្សនំ ទុក្ខំ អប្បិយានញ្ច ទស្សនំ ។

ដូចគារនៅរួមជាមួយ នឹងសត្រូវ ចំណែកខាងគារនៅរួមនឹងធីរជន រមែងជាសុខ ដូចគារបួបជុំនៃញាតិទាំងពួយ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលគួរសេពគប់សប្បុរស ជាអ្នកមាំមួនផង មានបញ្ញាផង មានសេចក្តីចេះដឹងច្រើនផង មានតិរិយានាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតីផង មានសីលវតៃនឹងធុតង្គវត្តផង ជាអ្នកឆ្ងាយចាកកិលេសផង មានបញ្ញាល្អផង ប្រាកដដូច្នោះ ។ ឲ្យដូចព្រះចន្ទគប់នូវផ្លូវនក្ខត្តឫក្ស ។

ចប់ សុខវគ្គ ទី ១៥ ។

# ធម្មបទគាថា បិយវគ្គ ទី ១៦

(៦៦) បុគ្គលកាលប្រកបខ្លួនខុស ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប មិនប្រកបខ្លួន ក្នុងអំពើដែលគួរប្រកប លះបង់ប្រយោជន៍បេញ្ញៅហើយ កាន់យកតាមគាប់ចិត្ត រមែងស្រឡាញ់ បុគ្គលអ្នកប្រកបតាមខ្លួន ។ កុំគប់រកសត្វនឹងសង្ខារទាំងពួយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលណា ។ ឡើយ ព្រោះថា ការមិនបួបប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ក្តី ការបួបប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ក្តី ជាហេតុទាំងពីរនេះ ។

ตสฺมา ปิยํ น กเรยฺยาถ ปิยาปายาโย หิ ปาปโก
คนฺถา เตสํ น วิชฺชนฺติ เยสํ นตฺถิ ปิยาปฺปิยํ ฯ
ปิยโต ชายเต[1] โสโก ปิยโต ชายเต ภยํ
ปิยโต วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
ปิโยมโต ชายเต โสโก ปิโยมโต ชายเต ภยํ
ปิโยมโต วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
รตียา ชายเต โสโก รตียา ชายเต ภยํ
รตียา วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
กามโต ชายเต โสโก กามโต ชายเต ภยํ
กามโต วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ
ตณฺหาย ชายเต โสโก ตณฺหาย ชายเต ภยํ
ตณฺหาย วิปฺปมุตฺตสฺส นตฺถิ โสโก กุโต ภยํ ฯ

---

๑ ชายเตติปิ ปาโฐ ฯ

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើសត្វទឹងឆ្ងាយ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ព្រោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វទឹងឆ្ងាយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាសភាពអាក្រក់ ការស្រឡាញ់នឹងការស្អប់ មិនមានដល់ពួកជនណា តែលេសគ្រឿងចាក់ស្រែះចាំងឡាយ តែងមិនមាន ដល់ពួកជននោះ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតម្រេក ភ័យកើតអំពីតម្រេក កាលបើរួចស្រឡះចាកតម្រេកហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា កាលបើរួចស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

ធម្មបទគាថាយ សត្តរសមោ ភោគវគ្គោ

សីលេនសុគតិំ យន្តិ ធម្មដ្ឋំ សច្ចវាទិនំ
អត្តនោ កម្មកុព្វានំ តញ្ញេវោ ភុរុតេ បិយំ ។
ឆន្ទជាតោ អនក្កាតេ មនសា ច ផុដោ[1]សិយោ
កាមេ[2]ច អប្បដិពទ្ធចិត្តោ[3]ឧទ្ធំសោតោតិ វុច្ចតិ ។
ចិរប្បវាសិំ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ
ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ
តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកា បរំ គតំ
បុញ្ញានិ បដិគណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

បិយវគ្គោ សោឡសមោ ។

# ធម្មបទគាថាយ សត្តរសមោ ភោគវគ្គោ

[๒๗] កោធំ ជហេ វិប្បជហេយ្យ មានំ

---

๑ ឧ·ម· ផុដ្ឋោ ។ ផុដ្ឋោតិបិ ពាហេ ។ ๒ កត្ថចិ ភោគ្គេ កាមេសូតិ ទិស្សតិ។
๓ ម· អប្បដិពទ្ធចិត្តោ ។

ជនតែងធ្វើបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយសីលនឹងតបយើញត្រូវ ឋិត
នៅក្នុងធម៌ ពោលសច្ចធម៌(១)ជាប្រក្រតី ធ្វើកម្ម(២)ជារបស់ខ្លួននោះ
ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ។

បុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ចំពោះព្រះនិព្វាន ដែលគេនិយាយ
ប្រាប់គ្មានបានផង ជាអ្នកមានមគ្គចិត្តនឹងផលចិត្ត (ខាងក្រោម)
ប៉ះពាល់ហើយផង មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធក្នុងកាមផង តថាគតហៅថា
ជាអ្នកមានខ្យែរមគ្គប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងលើ ។

ពួកញាតិក្តី មិត្រក្តី សំឡាញ់ក្តី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែលឃ្លាតគ្នា
អស់កាលយូរ មកអំពីបម្ងាយដោយសួស្តី មកដល់ហើយ យ៉ាងណា
មិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គល ដែលបានធ្វើបុណ្យ
ប្រុតអំពីមនុស្សលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំង
ឡាយ ទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

ចប់ បិយវគ្គ ទី ១៦ ។

# ធម្មបទគាថា កោធវគ្គ ទី ១៧

( ៦៧ ) បុគ្គលគួរលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ គួរលះបង់មានះចេញ

---

១ សំដៅយកអរិយសច្ច ៤ ។ ២ បានដល់ត្រៃសិក្ខា ។ អដ្ឋកថា ។

សព្ពញ្ញុនំ សព្ពមតិក្កមេយ្យ

តណ្ហាមរូបស្មិំ មសវ្ជមានំ

អកិញ្ចនំ ជាតិបតន្តិ ទុក្ខា ។

យោ វេ ឧប្បតិតំ កោធំ រថំ ភន្តំ ជារយេ (๑)

តមហំ សារថឹ ព្រូមិ រស្មីក្ខាយោ ឥតរោ ជនោ ។

អក្កោធេន ជិនេ កោធំ អសាធុំ សាធុនា ជិនេ

ជិនេ កទរិយំ ទានេន សច្ចេនាលិកវាទិនំ ។

សច្ចំ កណោ ន កុជ្ឈេយ្យ ទជ្ជា អប្បស្មិំ យាចិតោ

ឯតេហិ តីហិ ឋានេហិ គច្ឆេ ទេវាន សន្តិកេ ។

អហឹសកា យេ មុនយោ និច្ចំ កាយេន សំវុតា

តេ យន្តិ អច្ចុតំ ឋានំ យត្ថ គន្ត្វា ន សោចរេ ។

---

๑ ម. ភារយេ ។

គួរកន្ទក់សង្ឃាដនធម៌ចាំធំអស់ពោលចេញ ទុក្ខចាំធ្លាយ តែធំ
មិនជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនចំពាក់ ក្នុងនាមនឹងរូប មិនមាន
តណ្ហាស គ្រឿងតក់ស្លុតនោះឡើយ ។

បុគ្គលណា ឃាត់សេចក្តីក្រោធ ដែលកើតឡើងហើយ ដូចសារថី
ទប់រថដែលកំពុងលឿនបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាសារថី ជន
ក្រៅពីនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកកាន់ខ្សែបរ (មិនមែនសារថីឡើយ) ។

បុគ្គលគប្បីផ្គាញ់មនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ គប្បីផ្គាញ់
មនុស្សអសប្បុរស ដោយសប្បុរស គប្បីផ្គាញ់មនុស្សកំណាញ់ដោយ
ការឲ្យ គប្បីផ្គាញ់មនុស្សនិយាយពាក្យមិនពិត ដោយពាក្យពិត ។

បុគ្គលគួរពោលពាក្យពិត ១ មិនគួរក្រោធ ១ កាលគេសូមតូចតូចមី
មានតិច ក៏គួរឲ្យ (តាមតិច) ១ បុគ្គលគប្បីទៅកើត ក្នុងសំណាក់
ទេវតាទាំងឡាយបាន ដោយហេតុទាំង ៣ នេះឯង ។

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ(១) មិនបៀតបៀនសត្វដទៃ សង្រួម
ហើយដោយកាយឥរិយាបថ (ជាដើម) ជានិច្ច ជនទាំងឡាយនោះ រមែង
ទៅកាន់ស្ថានដ៏មិនប្រែប្រួល ជាស្ថានដែលគេទៅដល់ហើយ តែង
មិនសោកស្តាយ ។

---

១ សំដៅយកអរិយបុគ្គលមុនពីព្រះសម្រេចមគ្គផល ដោយមោនេយ្យប្បដិបទា ។ អដ្ឋកថា ។

## ធម្មបទគាថាយ សត្តរសវេ កោធវគ្គេ

សទា ជាគរមានានំ អហោរត្តានុសិក្ខិនំ
និព្ពានំ អធិមុត្តានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។

កោភសាមេតំ អតុលំ នេតំ អជ្ជតនាមិវ
និន្ទន្តិ តុណ្ហីមាសីនំ និន្ទន្តិ ពហុភាណិនំ

មិតភាណិម្បិ និន្ទន្តិ នត្ថិ លោកេ អនិន្ទិតោ ។

ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្জតិ
ឯកន្តំ និន្ទិតោ នាមេ ឯកន្តំ វា បសំសិតោ ។

យញ្ចេ វិញ្ញូ បសំសន្តិ អនុវិច្ច សុវេ សុវេ
អច្ឆិទ្ទវុត្តឹ[1] មេធាវឹ បញ្ញាសីលសមាហិតំ

នេក្ខំ ជម្ពោនទស្សេវ កោ តំ និន្ទិតុមរហតិ
ទេវាបិ នំ បសំសន្តិ ព្រហ្មុនាបិ បសំសិតោ ។

---

๑ ម. អច្ឆិទ្ទវុត្តិ ។

*អាសវៈ*ទាំង*ឆ្លាយ*របស់*បុគ្គល* *អ្នក*ភ្ញាក់*ព្រឹក*សព្វ*កាល* *ជា*អ្នក*សិក្សា* *ត្រៃសិក្ខា* *ទាំង*ថ្ងៃ*ទាំង*យប់ *មាន*ចិត្ត*ចុះ*ស៊ប់*នាន*ព្រះ*និព្វាន* *តែង* *ដល់*នូវ*ការ*តាំង*នៅ*មិន*បាន*ឡើយ* ។

*ម្នាល*អតុល: *ការ*តិះ*ដៀល*នឹង*ការ*សរសើរ*នេះ* *ជា*របស់*បុរាណ* *ការ*តិះ*ដៀល*នឹង*ការ*សរសើរ*នេះ* *មិន*មែន*ទើប*នឹង*កើត*ឡើង* *ក្នុង*ថ្ងៃ*នេះ*ទេ (*ព្រោះ*ថា) *ជន*ទាំង*ឆ្លាយ* *តែង*និន្ទា*បុគ្គល*អ្នក*អង្គុយ*ស្ងៀម* *ក៏*មាន *និន្ទា*បុគ្គល*អ្នក*និយាយ*ច្រើន* *ក៏*មាន *និន្ទា*បុគ្គល*អ្នក*និយាយ*ល្មម *ប្រមាណ* *ក៏*មាន(*អ្នក*ណា ។ *ក៏*ដោយ)*ក្នុង*លោក *ដែល*មិន*ត្រូវ*គេ*និន្ទា *គ្មាន*ឡើយ *បុគ្គល*ដែល*ត្រូវ*គេ*និន្ទា*តែ*ម្យ៉ាង* *ឬ*ត្រូវ*គេ*សរសើរ*តែ *ម្យ៉ាង* *មិន*មែន*មាន*មក*ហើយ*តែ*ក្នុង*អតីត*នេ *នឹង*មាន*ទៅ*ក្នុង*អនាគត *ក៏*នេ *មាន*តែ*ក្នុង*បច្ចុប្បន្ន*នេះ*ក៏*នេ ។

*បើ*អ្នក*ប្រាជ្ញ*ទាំង*ឆ្លាយ*សង្កេត*មើល*រាល់ ។ *ថ្ងៃ* *ហើយ*សរសើរ*បុគ្គល *ណា* *ដែល*ជា*អ្នក*ប្រព្រឹត្ត*មិន*ជាប់ *មាន*ប្រាជ្ញា *មាន*ចិត្ត*ដម្កល់*ខ្ជាប់ *ក្នុង*បញ្ញា*នឹង*សីល *អ្នក*ណា*គួរ*នឹង*និន្ទា*បុគ្គល *ដែល*ដូច*ជា*ឆ្នោរ*នៃ *មាស*ដម្ពោន*នោះ*បាន *សូម្បី*ទេវតា*នឹង*មនុស្ស*ទាំង*ឆ្លាយ *ក៏*សរ-សើរ*បុគ្គល*នោះ *ទាំង*ព្រហ្ម*ក៏*សរសើរ(*ដូច*គ្នា) ។

កាយប្បកោបំ រក្ខេយ្យ កាយេន សំវុតោ សិយា
កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា កាយេន សុចរិតំ ចរេ
វចីបកោបំ រក្ខេយ្យ វាចាយ សំវុតោ សិយា
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរេ
មនោបកោបំ រក្ខេយ្យ មនសា សំវុតោ សិយា
មនោទុច្ចរិតំ ហិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរេ
កាយេន សំវុតា ធីរា អថោ វាចាយ សំវុតា
មនសា សំវុតា ធីរា តេ វេ សុបរិសំវុតា ។

កោធវគ្គោ សត្តរសមោ ។

## ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋារសមោ មលវគ្គោ

[๒๘] បណ្ឌុបលាសោវាធិសិ
យមបុរិសាបិ ច តេ ឧបដ្ឋិតា
ឧយ្យោគមុខេ ច តិដ្ឋសិ
ថាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។

បុគ្គលគប្បីរក្សាន្ទូវគារកម្រើកកាយ គប្បីសង្រួមកាយ គប្បីលះបង់កាយទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តកាយសុចរិត គប្បីរក្សាន្ទូវគារកម្រើកវាចា គប្បីសង្រួមវាចា គប្បីលះបង់វចីទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តវចីសុចរិត គប្បីរក្សាន្ទូវគារកម្រើកចិត្ត គប្បីសង្រួមចិត្ត គប្បីលះបង់មនោទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តមនោសុចរិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជានសង្រួមកាយ សង្រួមវាចា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជានសង្រួមចិត្តហើយ លោកទាំងនោះឯង ឈ្មោះថា សង្រួមហើយដោយប្រពៃ ។

ចប់ កោធវគ្គទី ១៧ ។

## ធម្មបទគាថា មលវគ្គទី ១៨

(៤៨) ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកដូចស្លឹកឈើទុំហើយ ទាំងពួកបុរសរបស់យមរាជ(១) ប្រាកដ ដល់អ្នកហើយ ខ្លួនអ្នកតាំងនៅក្នុងមាត់សេចក្តីវិនាស សូម្បីសម្បៀងគឺកុសលរបស់អ្នក ក៏មិនមានមានឡើយ ។

---

១ អ្នកបម្រើស្តេចយម: តែពាក្យនេះសំដៅយកសេចក្តីស្លាប់ ។ អដ្ឋកថា ។

សោ ភុញ្ជតិ ឥធ មោទតិ

ទិស្វា កាយេ បញ្ញត្តិំ តថា

និទ្ទុក្ខមលោ អនង្គណោ

និព្ពុំ អរិយភូមិមេធិសិ[1] ។

ឧបធីតវាយោ វិជាធិសិ

សម្បយោគេសិ[2] យមស្ស សន្តិកំ[3]

ឯសោបិ ច តេ ឧត្តំ អត្តភ

ជាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។

សោ ភុញ្ជតិ ឥធ មោទតិ

ទិស្វា កាយេ បញ្ញត្តិំ តថា

និទ្ទុក្ខមលោ អនង្គណោ

ន បុន ជាតិជរំ ឧបេធិសិ ។

អនុបុព្ពេន មេធាវី ថោកំ ថោកំ ខណេ ខណេ

តកម្មារោ រជតស្សេវ និទ្ធមេ មលមត្តនោ ។

---

๑ ម. អរិយភូមិំ ឧបេធិសិ ។ ๒. សម្បយោគេ ច ។ ๓ ឧ.ម. សន្តិកេ ។

ធម្មបទគាថា មលវគ្គ ទី ១៨

អ្នកចូរធ្វើកុសលជាទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក (ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកំចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងដល់នូវភូមិរបស់ព្រះអរិយៈជួបជាមិនខាន ។

ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកត្រូវដកចូលដល់ហើយ ជាអ្នករៀបដំណើរទៅកាន់សំណាក់យមរាជ មួយទៀត ទីសំចតក្នុងចន្លោះ មិនមានដល់អ្នកទេ សូម្បីសៀវផ្លែ ក៏មិនមានដល់អ្នក ។

អ្នកចូរធ្វើទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក (ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកំចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងមិនត្រូវចូលទៅកាន់ជាតិ ជរា ព្យាធិ មរណៈទៀតឡើយ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរកំចាត់បង់មន្ទិលរបស់ខ្លួនបន្តិចម្តងៗ រាល់ ។ ខណៈ ដោយលំដាប់ ដូចជាងមាស ដុំរនាស់ម្នាងប្លែងរបស់មាសដូច្នោះ ។

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទដ្ឋកថា

អយសា វ មលំ សមុដ្ឋិតំ(๑)

តទុដ្ឋាយ តមេវ ខាទតិ

ឯវំ អតិធោនចារិនំ

សានិ កម្មានិ នយន្តិ ទុក្កតិំ ។

អសជ្ឈាយមលា មន្តា  អនុដ្ឋានមលា ឃរា

មលំ វណ្ណស្ស កោសជ្ជំ  បមាទោ រក្ខតោ មលំ។

មលិត្ថិយា ទុច្চរិតំ  មច្ឆេរំ ទទតោ មលំ

មលា វេ ចាបកា ធម្មា  អស្មិំ លោកេ បរម្ហិ ច

តតោ មលា មលតរំ  អវិជ្ជា បរមំ មលំ

ឯតំ មលំ បហន្ត្វាន  និម្មលា ហោថ ភិក្ខវោ ។

សុជីវំ អហិរិកេន  កាកសូរេន ធំសិនា

បក្ខន្ទិនា បគព្ភេន  សង្កិលិដ្ឋេន ជីវិតំ ។

ហិរីមតា ច ទុជ្ជីវំ  និច្চំ សុចិគវេសិនា

អលីនេនាបគព្ភេន  សុទ្ធាជីវេន បស្សតា ។

---

๑ កត្តុចិ ចោត្តកេ សមុដ្ឋាយាតិ ទិស្សតិ ។

ច្រែះតើតអំពីដែក លុះតើតអំពីដែកនោះហើយ តែងស៊ីដែកនោះវិញ
យ៉ាងណាមិញ កម្មទាំងឡាយរបស់ខ្លួន តែងនាំបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត
កន្លងបញ្ញាជាគ្រឿងដំរេចិត្ត ឲ្យទៅកាន់ទុគ្គតិ កំយ៉ាងនោះឯង ។
មន្តទាំងឡាយមានការមិនស្វាធ្យាយ ជាមន្តិល ផ្ទះទាំងឡាយមានការ
មិនថែទាំ ជាមន្តិល សេចក្តីខ្ជិល ជាមន្តិលរបស់ពណ៌សម្បុរ សេចក្តី
ប្រមាទ ជាមន្តិលរបស់បុគ្គលអ្នករក្សា ។
ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់[1] ជាមន្តិលរបស់ស្ត្រី សេចក្តីកំណាញ់ ជាមន្តិល
របស់អ្នកឲ្យ ធម៌អាក្រក់ទាំងឡាយ ជាមន្តិល ក្នុងលោកនេះនឹងលោក
ខាងមុខ ធម្មជាត ជាមន្តិលដ៏លើសលុប ជាងមន្តិលទាំងនោះ គឺអវិជ្ជា
ជាមន្តិលដ៏ក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះមន្តិល
ទាំងនេះចេញ ចូរកុំជាអ្នកមានមន្តិលឡើយ ។
បុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្អៀវក្អាចដូចសត្វក្អែក តំណាតបង់
គុណរបស់អ្នកដទៃ ជាអ្នកឈ្មានពាន (យកមុខ) ជាអ្នកឃើញឃន់ ជា
មនុស្សសៅហ្មង រស់នៅដោយងាយ ។ បុគ្គលអ្នកមាន
សេចក្តីអៀនខ្មាស ស្វែងរកអំពើស្អាតជានិច្ច មិនលេះលោះមិនឃើញ
ឃន់ រស់នៅដោយកម្មដ៏បរិសុទ្ធ អ្នកឃើញច្បាស់ រស់នៅដោយលំបាក ។

---

๑ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្តប្ចី ។ អដ្ឋកថា ។

## ធម្មបទគាថាយ អដ្ឋកថាសង្គៅ មលវគ្គោ

យោ ចាណាមតំមាបេតំ[1] មុសាវាទញ្ច ភាសតិ
លោកេ អទិន្នំ អាទិយតិ បរទារញ្ច គច្ឆតិ
សុរាមេរយចានញ្ច យោ នរោ អនុយុញ្ជតិ
ឥធេវមេសោ លោកស្មឹំ មូលំ ខណតិ អត្តនោ ។
ឯវំ ភោ បុរិស ជានាហិ ធម្មា អសញ្ញតា
មា តំ[2] លោភោ អធម្មោ ច ចិរំ ទុក្ខាយ រន្ធយុំ[3] ។
ទទាតិ[4] វៃ យថាសទ្ធំ យថាបសាទនំ ជនោ
តត្ថ យោ មង្កុ ភោតិ បរេសំ បានភោជនេ
ន សោ ទិវា វា រត្តឹ វា សមាធឹ អធិគច្ឆតិ ។
យស្ស ឆេតំ សមុច្ឆិន្នំ មូលឃច្ចំ[5] សមូហតំ
ស វៃ ទិវា វា រត្តឹ វា សមាធឹ អធិគច្ឆតិ ។
នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ គហោ
នត្ថិ មោហសមំ ជាលំ នត្ថិ តណ្ហាសមា នទី ។

---

๑ កត្ថចិ ចោត្ថកេ យោ ចាណមតំចាបេតីតិ ទិស្សតិ ។ ๒ តន្ថិបិ ជាហោ ។
๓ ម. រុន្ធយុំ ។ ๔ កត្ថចិ ចោត្ថកេ ទទន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ๕ មូលឃច្ចំន្តិ ជាហោ ។

ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ១៩

ជនណា សម្លាប់សត្វផង និយាយពាក្យកុហកផង កាន់យកវត្ថុ
ដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងលោកផង សេពប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃផង
ជនណា ផឹកទឹកស៊ុរានិងមេរ័យផង ជននោះឯងឈ្មោះថា គាស់
រំលើងឫសគល់របស់ខ្លួន ក្នុងលោកនេះ ដោយពិត ។
ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយមានធម៌ដ៏
លាមក រមែងមិនជាអ្នកសង្រួមដូច្នេះ លោភៈនឹងសភាពមិនមែនធម៌គឺ
ទោសៈ ចូរកុំបៀតបៀនអ្នក ឲ្យបានសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរឡើយ ។
ជន រមែងឲ្យតាមសទ្ធា តាមសេចក្តីជ្រះថ្លា បុគ្គលណា ជាអ្នក
អៀនខ្មាសក្នុងទឹកនឹងកោជនរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ជននោះ រមែង
មិនបានសមាធិចិត្ត ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ឡើយ ។
លុះតែសេចក្តីអៀនខ្មាសនោះ បុគ្គលណា បានផ្តាច់ផ្តិលដកឫសឆ្ងើ
ឆ្លើងឲ្យមានឫសគល់ដាច់ហើយ បុគ្គលនោះឯង ទើបបានសមាធិចិត្ត
ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ ។
ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន គរចាប់ស្មើដោយទោសៈ មិនមាន
បណ្តាញស្មើដោយមោហៈ មិនមាន ស្ទឹងស្មើដោយតណ្ហា មិនមាន ។

## สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ธมฺมปทคาถา

สุขสฺสาวชฺชมญฺเญสํ  อตฺตาโน ปน ทุกฺขสํ
ปเรสํ หิ เสา วชฺชานิ ปิปฺุชาติ ยถาภุสํ
อตฺตาโน ปน ฉาเทติ กลิ๋ว กิตวา สเฐา ฯ
ปรวชฺชานุปสฺสิสฺส  นิจฺจํ อุชฺฌานสญฺิโน
อาสวา ตสฺส วฑฺฒนฺติ อาก เสา อาสวกฺขยา ฯ
อากาเสว ปทํ นตฺถิ  สมโณ นตฺถิ พาหิเร[๑]
ปปญฺจาภิรตา ปชา  นิปฺปปญฺา ตถาคตา ฯ
อากาเสว ปทํ นตฺถิ  สมโณ นตฺถิ พาหิเร[๒]
สงฺขารา สสฺสตา นตฺถิ  นตฺถิ พุทฺธานมิญฺชิตํ ฯ

มลวิคฺคโห อฏฺกถาสเมโต ฯ

---

๑-๒ ฉ. ม. พาหิเร ฯ

ទោសរបស់ពួកជនដទៃ ឃើញបានដោយងាយ ចំណែកទោសរបស់ខ្លួន ឃើញបានដោយលំបាក ព្រោះថា បុគ្គលនោះ រោយទោសតាំងឡាយ ចំពោះពួកជនដទៃ ដូចបុគ្គលរោយអង្កាមដូច្នោះ តែថារមែងបិទបាំងទោសរបស់ខ្លួនទុក ដូចព្រានបក្សីបិទបាំងអត្តភាពដោយវត្ថុសម្រាប់បិទបាំង (មានមែកឈើជាដើម) ដូច្នោះ ។

កាលបុគ្គលតយង្គាំមើលទោស របស់បុគ្គលដទៃ ជាប្រក្រតី មានការសំគាល់ហេតុក្នុងការពោលទោស (អ្នកដទៃ) ជានិច្ចជាប្រក្រតី អាសវៈតាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ តែងចំរើន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឋិតនៅឆ្ងាយអំពីធម៌ជាគ្រឿងអស់អាសវៈ ។

ស្នាមដើរ ក្នុងអាកាស មិនមាន សមណៈខាងក្រៅ មិនមាន ពួកសត្វត្រេកអរហើយ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ព្រះតថាគតតាំងឡាយ មិនមានធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរឡើយ ។

ស្នាមដើរ ក្នុងអាកាស មិនមាន សមណៈខាងក្រៅ មិនមាន សង្ខារតាំងឡាយជារបស់ទៀង មិនមាន ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រទេ ។

# ធម្មបទគាថាយ ឯកូនវីសតិមោ ធម្មដ្ឋវគ្គោ

(២៥) ន តេន ហោតិ ធម្មដ្ឋោ យេនត្ថំ សហសា នយេ
យោ ច អត្ថំ អនត្ថញ្ច ឧភោ និច្ឆេយ្យ បណ្ឌិតោ ។
អសាហសេន ធម្មេន សមេន នយតី បរេ
ធម្មស្ស គុត្តោ មេធាវី ធម្មដ្ឋោតិ បវុច្ចតិ ។
ន តេន បណ្ឌិតោ ហោតិ យាវតា ពហុ ភាសតិ
ខេមី អវេរ អភយោ បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតិ ។
ន តាវតា ធម្មធរោ យាវតា ពហុ ភាសតិ
យោ ច អប្បម្បិ សុត្វាន ធម្មំ កាយេន បស្សតិ
ស វេ ធម្មធរោ ហោតិ យោ ធម្មំ នប្បមជ្ជតិ ។

# ធម្មបទគាថា ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩

(៦៩) បុគ្គលកាត់សេចក្តីដោយអាក្រក់ ដោយសារហេតុណា ឈ្មោះថាជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ដោយហេតុនោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ជាបណ្ឌិតកាត់សេចក្តីទាំងពីរ គឺសេចក្តីពិត និងសេចក្តីមិនពិត ណែនាំដនទាំងឡាយដទៃ ដោយមិនអាក្រក់ ដោយសារធម៌តាមសមគួរ (ដល់ហេតុ) បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា រក្សាធម៌ ទើបហៅថា អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ។

បុគ្គលនិយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណា ឈ្មោះថាជាបណ្ឌិត ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្សេម មិនមានពៀរ មិនមានភ័យ ទើបហៅថា បណ្ឌិតបាន ។

បុគ្គលនិយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណា ឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ស្តាប់ពុទ្ធវចនៈ សូម្បីមានប្រមាណតិចហើយ ឃើញធម៌ដោយនាមកាយគឺចិត្តបាន បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ បុគ្គលណា មិនមើលងាយធម៌ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។

ន តេន ថេរោ ហោតិ យេនស្ស បលិតំ សិរោ
បរិបក្កោ វយោ តស្ស មោឃជិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។
(១)
យម្ហិ សច្চញ្ច ធម្មោ ច អហិំសា សញ្ញមោ ទមោ
ស វេ វន្តមលោ ធីរោ សោ ថេរោតិ បវុច្ចតិ ។

ន ឯត្តកេនមត្តេន វណ្ណបោក្ខរតាយ ឯ
សាធុរូបោ នរោ ហោតិ ឥស្សុកី មច្ឆរី សឋោ ។
យស្ស ចេតំ សមុច្ឆិន្នំ មូលឃច្চំ សមូហតំ
ស វន្តទោសោ មេធាវី សាធុរូបោតិ វុច្ចតិ ។

ន មុណ្ឌកេន សមណោ អព្វតោ អលិកំ ភណំ
ឥច្ឆាលោភសមាបន្នោ សមណោ កិំ ភវិស្សតិ ។
យោ ច សមេតិ បាបានិ អណុំ ថូលានិ សព្វសោ
សមិតត្តា ហិ បាបានំ សមណោតិ បវុច្ចតិ ។

---

១ ម. សំយមោ ។

បុគ្គលមានក្បាលសូរហើយ ដោយហេតុណា ឈ្មោះថាជាថេរៈ ដោយ
ហេតុនោះមិនទាន់បានទេ វ័យរបស់បុគ្គលនោះចាស់ជ្រុលហើយ ហៅថា
ចាស់ជាមោយៈ ។ លុះត្រាតែ សច្ចៈផង ធម៌ផង ការមិនបៀតបៀនផង
ការសង្រួមផង ការទូន្មានខ្លួនផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯងជា
អ្នកមានមន្ទិលខ្ចាត់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថា ថេរៈ ។
បុគ្គលមានសេចក្តីប្លុសក្បាល មានសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកអួតអាង ឈ្មោះ
ថាជាមនុស្សល្អ ដោយហេតុត្រឹមតែធ្វើការនិយាយពាក្យ ( ល្អ )
ឬដោយភាពជាអ្នកមានសម្បុរជាទីគាប់ចិត្ត ក៏មិនទាន់បានទេ ។
លុះត្រាតែទោសជាតិ មានឫស្យាជាដើមនេះ បុគ្គលណាបានផ្តាច់ផ្តិល
ដកឡើង ធ្វើឲ្យមានឫសគល់ជាប់ហើយ បុគ្គលនោះជាអ្នកមានទោស
ខ្ចាត់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថាជាមនុស្សល្អបាន ។
បុគ្គល មិនបានឈ្មោះថាជាសមណៈ ដោយភាពជាអ្នកមានក្បាល
ក្រដោលទេ បុគ្គលអ្នកមិនមានសីលតែនឹងធុតង្គវត្ត ពោលតែពាក្យ
ឡេះឡោះ ប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នាទន់ឆ្កៀលៈ ឈ្មោះថាជាសមណៈ
ដូចម្តេចបាន ។ លុះត្រាតែបុគ្គលណា រម្ងាប់បាបទាំងឡាយទាំងតូច
ទាំងធំ ដោយប្រការទាំងពួងបាន ទើបហៅថា សមណៈ ព្រោះបាប
ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលនោះរម្ងាប់បានហើយ ។

ន តេន ភិក្ខុ សោ ហោតិ យោវតា ភិក្ខុតេ បរេ
វិសំ ធម្មំ សមាទាយ ភិក្ខុ ហោតិ ន តាវតា ។

(๑)

យោធ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច ពាហេត្វា ព្រហ្មចរិយវា
សង្ខាយ លោកេ ចរតិ ស វេ ភិក្ខូតិ វុច្ចតិ ។

ន មោនេយ្យេន មុនិ ហោតិ មូឡ្ហរូបោ អវិទ្ទសុ
យោ ច តុលំវ បគ្គយ្ហ វរមាទាយ បណ្ឌិតោ

(๒)

បាបានិ បរិវជ្ជេតិ ស មុនិ តេន សោ មុនិ
យោ មុនាតិ ឧភោ លោកេ មុនិ តេន បវុច្ចតិ ។

ន តេន អរិយោ ហោតិ យេន បាណានិ ហិំសតិ
អហិំសា សព្វបាណានំ អរិយោតិ បវុច្ចតិ ។

---

๑ ម. វាហិត្វ ព្រហ្មចរិយោ ។ ๒ ឧ. ម. មុនី ។

បុគ្គលណា ដើរសូមដនតាំងឡាយដទៃ ដោយហេតុត្រឹមណា បុគ្គលនោះ មិនបាននឹងថាជាភិក្ខុ ដោយហេតុត្រឹមណោះទេ បុគ្គលសមាទានធម៌ជាពិស ឈ្មោះថាជាភិក្ខុ ដោយហេតុត្រឹមតែការដើរសូមប៉ុណ្ណោះ មិនគង់បានទេ ។ លុះត្រាតែបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បន្ទាត់បុណ្យនឹងបាបចេញហើយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិដ៏ប្រសើរគ្រាប់ទៅក្នុងលោកដោយសេចក្តីចេះដឹង បុគ្គលនោះឯង ទើបហៅថាជាភិក្ខុ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីវង្វេង ជាធម្មតា មិនមានការចេះដឹង មិនបានឈ្មោះថាជាមុនី ដោយភាពជាអ្នកស្ងៀមទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណាជាបណ្ឌិតកាន់យកធម៌ដ៏ប្រសើរ រៀរចាកបាបទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលកាន់ជញ្ជីងហើយថ្លឹងដូច្នោះ បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាមុនី ដោយភាពជាអ្នកស្ងៀមនោះបាន បុគ្គលណា ដឹងប្រយោជន៍តាំងពីរ ក្នុងលោក បុគ្គលនោះហៅថា មុនី ដោយហេតុនោះ ។

បុគ្គលបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយហេតុណា មិនបានឈ្មោះថាជាអរិយៈ ដោយហេតុនោះទេ បុគ្គលដែលតថាគតហៅថា អរិយៈ ព្រោះមិនបៀតបៀនសត្វទាំងពួង ។

ន សរីរឞ្ឞតមត្តេន ពាហុសច្ចេន វា បន
អថ វា សមាធិលាភេន វិវិត្តសយនេន[1] វា
ផុសាមិ នេក្ខម្មសុខំ អបុថុជ្ជនសេវិតំ
ភិក្ខុ វិស្សាសមាបាទិ អប្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។

ធម្មដ្ឋវគ្គោ ឯកូនវីសតិមោ ។

# ធម្មបទគាថាយ វិសតិមោ មគ្គវគ្គោ

(៧១) មគ្គានដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ សច្চានំ ចតុរោ បទា
វិរាគោ សេដ្ឋោ ធម្មានំ ទិបទានញ្ច ចក្ขុមា
ឯសេវ[2] មគ្គោ នត្ថញ្ញោ ទស្សនស្ស វិសុទ្ធិយា ។
ឯតញ្ហិ តុម្ហេ បដិបជ្ជថ មារសេន្ធំ បមោហនំ
ឯតញ្ហិ តុម្ហេ បដិបន្នា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថ ។

(៧៣)
អក្ខាតោ វោ មយា មគ្គោ អញ្ញាយ សល្លសន្ថនំ
តុម្ហេហិ កិច្চំ អាតប្បំ អក្ខាតារោ តថាគតា

---

๑ ម. វិវេកសយនេន ។ ๒ ម. ឯសោ វ ។ ๓ ម. សល្លសន្ថនំ ។
ម. សល្លកន្ថនំ ។

ម្នាលភិក្ខុ បើភិក្ខុមិនទាន់ដល់ នូវការអស់អាសវៈទេ កុំអាលទុកចិត្ត ដោយគុណត្រឹមតែសីលនឹងវត្ត ឬដោយភាពជាអ្នកចេះដឹងច្រើនឡើយ មួយទៀត ដោយការបានសមាធិ ឬដោយការដេកក្នុងទីស្ងាត់ ឬក៏ដោយគុណមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះថា អាត្មាអញ ពាល់ត្រូវនេក្ខម្មសុខ ដែលបុថុជ្ជនមិនដែលជួបប្រសព្វ ដូច្នេះឡើយ ។

ចប់ ធម្មដ្ឋវគ្គ ទី ១៩ ។

# ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ២០

[៣០] ផ្លូវមានអង្គ ៨ ប្រសើរជាងផ្លូវទាំងឡាយ បទ ៤ គឺអរិយសច្ច ប្រសើរជាងសច្ចៈទាំងឡាយ វិរាគធម៌ប្រសើរជាងធម៌ទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតមានចក្ខុ ប្រសើរជាងសត្វទ្វេជាតទាំងឡាយ ផ្លូវនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទស្សនៈ ផ្លូវដទៃមិនមានទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ផ្លូវនេះជាផ្លូវញុំាងមារឲ្យវង្វេងអ្នកទាំងឡាយដើរទៅតាមផ្លូវនេះហើយ រាល់ទុក្ខនឹងធ្វើឲ្យផុតទុក្ខបាន ។ ផ្លូវនេះហើយ ដែលតថាគតដឹងច្បាស់ជាផ្លូវកំចាត់បង់នូវសរ ប្រាប់ដល់អ្នកទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាម ញុំាងកិលេសឲ្យក្តៅសព្វ អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ គ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់

## ធម្មបទគាថាយ វីសតិមេ មគ្គវគ្គេ

បដិបន្នោ បមោក្ខន្តិ ឈាយិនោ មារពន្ធនា ។
សព្ពេ សង្ខារ អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ[1] ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្ពេ សង្ខារ ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្ពេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្ពិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

ទុដ្ឋានកាលម្ហិ អនុដ្ឋហានោ
យុវា ពលី អាលសិយំ ឧបេតោ
សំសន្ទសង្កប្បមនោ[2]កុសីតោ
បញ្ញាយ មគ្គំ អលសោ ន វិន្ទតិ ។
ភិក្ខានុរក្ខី មនសា សុសំវុតោ
កាយេន ច អកុសលំ ន កយិរា
ឯតេ តយោ កម្មបថេ វិសោធយេ
អារាធយេ មគ្គមិសិប្បវេទិតំ ។

---

๑ ម. និព្ពិន្ទតី ។ ๒ ម. អសម្បុន្នសង្កប្បមនោ ។

ធម្មបទគាថា មគ្គវគ្គ ទី ២០

ជនទាំងឡាយមានការពិនិត្យ បើបានដើរទៅហើយ នឹងរួចចាកបំណងរបស់មារបាន ។

ភាសាណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួងមិនទៀងដូច្នេះ ភាសាណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

ភាសាណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខដូច្នេះ ភាសាណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។ ភាសាណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង មិនមែនជារបស់ខ្លួនដូច្នេះ ភាសាណោះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។ បុគ្គលនៅកំឡោះមានកំឡាំង ភាសតែប្រកបដោយសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសមិនប្រឹងប្រែង ក្នុងភាលដែលគួរប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តលិបចុះ ក្នុងអកុសលវិតក្កៈ ជាមនុស្សខ្ជិល បុគ្គលខ្ជិល ( នោះ ) រមែងមិនបានផ្លូវបញ្ញាឡើយ ។

បុគ្គលគប្បីជាអ្នករក្សារាងកាយ សង្រួមឲ្យល្អ ដោយចិត្ត ទាំងមិនគប្បីធ្វើអកុសលដោយកាយ បុគ្គលគប្បីដំរះតបូបថទាំង ៣ នេះ នឹងគប្បីត្រេកអរបំពោះមគ្គ ដែលលោកអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ល្អ សំដែងទុកហើយ ។

## សុត្តន្តបិដកៃ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យោគា វេ ជាយតី ភូរិ[1] អយោគា ភូរិសង្ខយោ
ឯតំ ទ្វេធា បថំ ញត្វា ភវាយ វិភវាយ ច
តថត្តានំ និវេសេយ្យ យថា ភូរិ បវឌ្ឍតិ ។
វនំ ឆិន្ទថ មា រុក្ខំ វនតោ ជាយតី[2]ភយំ
ឆេត្វា វនំ វនថម្ភញ្ច និព្ពានា ហោថ ភិក្ខវោ ។
យាវញ្ហិ វនថោ ន ឆិជ្ជតិ
អណុមត្តោបិ នរស្ស នារិសុ
បដិពទ្ធមនោ វ តាវ សោ
វច្ឆោ ខីរបកោវ[3]មាតរិ ។
ឧច្ឆិន្ទ សិនេហមត្តនោ
កុមុទំ សារទិកំវ បាណិនា
សន្តិមគ្គមេវ ព្រូហយ
និព្ពានំ សុគតេន ទេសិតំ ។
ឥធ វស្សំ វសិស្សាមិ ឥធ ហេមន្តគិម្ហិសុ
ឥតិ ពាលោ វិចិន្តេតិ អន្តរាយំ ន ពុជ្ឈតិ ។

---

๑ ម. ភូរី ។ ๒ ម. ជាយតេ ។ ๓ ម. ខីរបោកោវ ។ ម. ខីរុបកោវ ។

ប្រាជ្ញា រមែងកើតអំពីការប្រកប សេចក្តីវិនាសប្រាជ្ញា រមែងកើតអំពីការមិនប្រកប អ្នកមានប្រាជ្ញា ដឹងការប្រកប នឹងការមិនប្រកប ពាំងពីរនេះថា ជាគន្លងនៃសេចក្តីចំរើននឹងសេចក្តីវិនាសហើយ ប្រាជ្ញាចំរើនឡើងដោយប្រការណា គួរដឹកលះខ្លួនទុក ដោយប្រការនោះ ។

អ្នកពាំងផ្សាយ ចូរកាត់តំលេសដូចជាព្រៃចេញ ចូរកុំកាត់ដើមឈើ(ព្រោះ)ភ័យកើតអំពីតំលេសដូចជាព្រៃ ម្នាលភិក្ខុពាំងផ្សាយ អ្នកពាំងផ្សាយ ចូរកាត់តំលេសដូចជាព្រៃផង តំលេសដូចជាដើមឈើដុះក្នុងព្រៃផង ហើយចូរជាអ្នកកុំមានតំលេស ដូចជាព្រៃឡើយ ព្រោះថាតំលេសដូចដើមឈើដុះក្នុងព្រៃរបស់នរជន សូម្បីមានប្រមាណតិចតំដោយ បើកាត់មិនជាប់ក្នុងពួកនារីដែរបណា នរជននោះឯង តែងមានចិត្តជាប់ចំពោះក្នុងពួកនារីដូចកូនគោនៅកំពុងផ្តៅដោះ ដែលមានចិត្តជាប់នៅនឹងមេ ដរាបនោះ ។

អ្នកចូរដកសេចក្តីស្រឡាញ់របស់ខ្លួនចេញ ដូចបុគ្គលដកផ្កាកុមុទ ដែលកើតក្នុងសរទកាលដោយដៃ អ្នកចូរបណ្តុះនូវផ្លូវសន្តិភាពតែម្យ៉ាង ព្រះនិព្វាន ព្រះសុគតសំដែងទុកហើយ ។

អញនឹងនៅក្នុងវស្សានេះ អស់វស្សានរដូវ អញនឹងនៅក្នុងវស្សានេះ ក្នុងហេមន្តរដូវ នឹងគិម្ហរដូវ ជនពាល រមែងគិតខុសដូច្នេះ តែងមិនដឹងឧបស្សគ្គសេចក្តីអន្តរាយឡើយ ។

តំ បុត្តបសុសម្មត្តំ ព្យាសត្តមនសំ[๑] នរំ
សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ន សន្ថវេ បុត្តា តាណាយ ន បិតា ន បិ ពន្ធវា
អន្តកេនាធិបន្នស្ស នត្ថិ ញាតីសុ តាណតា
ឯតមត្ថវសំ ញត្វា បណ្ឌិតោ សីលសំវុតោ
និព្ពានគមនំ មគ្គំ ខិប្បមេវ វិសោធយេ ។

មគ្គវគ្គោ វីសតិមោ ។

## ធម្មបទគាថាយ ឯកវីសតិមោ បកិណ្ណកវគ្គោ

[๓๑] មត្តាសុខបរិច្চាគា បស្សេ চេ វិបុលំ សុខំ
চជេ មត្តាសុខំ ធីរោ សម្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។
បរទុក្ខូបធានេន យោ អត្តនោ សុខមិច্ছតি
វេរសំសគ্গসংসট্ঠো វের সো ন បরিমুচ্চতি ।

๑ .ម ព្យាសត្តមានសំ ។

មប្ប៉ុ គឺសេចក្តីស្កប់ តែងនាំយកនូវជន អ្នកស្រេវឹងជ្រប់ ក្នុងកូនទឹង សត្វចិញ្ចឹម មានចិត្តជាប់ជំពាក់ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗនោះ ដូចជំនន ទឹកធំ នាំយកអ្នកស្រុកតំពុងដេកលក់ ។

កាលបុគ្គល ត្រូវមច្ចុគ្របសង្កត់ហើយ កូនតាំងខ្លាយ មិនមាន ដើម្បីជាទីពឹង បិតា ក៏មិនមាន តាំងដៅពង្ស ក៏មិនមាន ដើម្បីជាទីពឹងឡើយ សេចក្តីទីពឹងក្នុងញាតិតាំងខ្លាយ ក៏មិនមាន បណ្ឌិតដឹងអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ គួរជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីល គួរប្រញាប់ប្រញាល់ដម្រះផ្លូវ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានឲ្យបាន ។

ចប់ មគ្គវគ្គ ទី ២០ ។

# ធម្មបទគាថា បាបិណ្ណកវគ្គ ទី ២១

[៣១] បើយើញសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះលះបង់សុខល្មមប្រមាណ អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលយើញសុខធំទូលាយ គប្បីលះសុខល្មមប្រមាណចេញ ។

ជនប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន ដោយបង្អីតក្នុងអ្នកដទៃ ជននោះឈ្មោះថា ប្រចូកប្រចលហើយ ដោយការជាប់ជំពាក់ គឺពៀរ រមែងមិនរួចចាកពៀរទេ ។

យញ្ញា តាំ តនុមាទ្ធំ អតាំ បរ តាយីវតំ(១)

ទុន្នលានំ បមត្តានំ តេសំ វឌ្ឍន្តិ អាសវា ។

យោសញ្ញ សុសមារទ្ធា និច្ចំ កាយគតា សតិ

អតាំច្ឆន្តេ ន សេវន្តិ តាំច្ឆេ សាតច្ចការិនោ

សតានំ សម្បជានានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។

មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា រាជានោ ទ្វេ ច ខត្តិយេ

រដ្ឋំ សានុចរំ ហន្ត្វា អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។

មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា រាជានោ ទ្វេ ច សោត្ថិយេ

វេយ្យគ្ឃបញ្ចមំ ហន្ត្វា អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។

---

១ ម· ការយតិ ។

របស់ណាដែលខ្លួនគួរធ្វើ របស់នោះពួកកិក្ខុណា លះបង់ចោលហើយ តែរបស់ដែលមិនគួរធ្វើ ត្រូវប្រព្រឹត្តរឿយៗ អាសវៈទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើងដល់ពួកកិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទ មានមានះដូចជាដើមបបុសលើកឡើងហើយ ។

លុះតែសតិប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាយជានិច្ច ដែលពួកកិក្ខុណាបានប្រារព្ធប្រពៃហើយ កិក្ខុទាំងនោះ រមែងជាអ្នកធ្វើការដែលគួរធ្វើរឿយ ។ មិនធ្វើការដែលមិនគួរធ្វើ អាសវៈទាំងឡាយ របស់ពួកកិក្ខុនោះ ដែលជាអ្នកមានសតិ មានសម្បជញ្ញៈ រមែងដល់នូវការអស់ទៅ ។

បុគ្គលសម្លាប់តណ្ហាដូចមាតាផង សម្លាប់អស្មិមានះដូចបិតាផង សម្លាប់សស្សតទិដ្ឋិនឹងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដូចស្តេចជាក្សត្រីពីរព្រះអង្គផង សម្លាប់អាយតនៈដូចជាដែន ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើ ដោយបុរសអ្នកដើរតាមគឺស្មៀនផង រមែងបានទៅជាទំណាសព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ។

បុគ្គលសម្លាប់តណ្ហាដូចមាតាផង សម្លាប់អស្មិមានះដូចបិតាផង សម្លាប់សស្សតទិដ្ឋិនឹងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដូចជាស្តេច ជាព្រាហ្មណ៍ពាំងពីរផង សម្លាប់វិចិកិច្ឆា ដូចជាខ្នាធំជាគំរប់ ៥ ផង (ដែលនៅស្មាត់ផ្លូវ) បានហើយ រមែងបានទៅជាទំណាសព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ  សទា គោតមសាវកា

យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច  និច្ចំ ពុទ្ធគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ  សទា គោតមសាវកា

យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច  និច្ចំ ធម្មគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ  សទា គោតមសាវកា

យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច  និច្ចំ សង្ឃគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ  សទា គោតមសាវកា

យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច  និច្ចំ កាយគតា សតិ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ  សទា គោតមសាវកា

យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច  អហិំសាយ រតោ មនោ ។

សុប្បពុទ្ធំ បពុជ្ឈន្តិ  យទា គោតមសាវកា

យេសំ ទិវា ច រត្តោ ច  ភាវនាយ រតោ មនោ ។

ធម្មបទគាថា បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះពុទ្ធគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះធម្មគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅ ក្នុងព្រះសង្ឃគុណ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

សតិរបស់ជនពួកណា ដែលឋិតនៅក្នុងកាយ អស់កាលជានិច្ច ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

ចិត្តរបស់ជនពួកណា ត្រេកអរហើយ ក្នុងការមិនបៀតបៀនគេ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះ ឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

ចិត្តរបស់ជនពួកណា ត្រេកអរហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនា ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជនពួកនោះឈ្មោះថា សាវ័កបស់ព្រះគោតម រមែងភ្ញាក់រឭក ។ ដោយប្រពៃ សូត្រកាល ។

## สุตฺตนฺตปิฏกេ ขុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

ទុប្បព្ពជ្ជំ ទុរភិរមំ ទុរាវាសា ឃរា ទុខា

ទុក្ខោសមានសំវាសោ ទុក្ខានុបតិតទ្ធគូ

តស្មា ន ចទ្ធគូ សិយា ន ច ទុក្ខានុបតិតោ សិយា ។

សទ្ធោ សីលេន សម្បន្នោ យសោភោគសមប្បិតោ

យំ យំ បទេសំ ភជតិ តត្ថ តត្ថេវ បូជិតោ ។

ទូរេ សន្តោ បកាសេន្តិ ហិមវន្តោវ បព្ពតោ

អសន្តេត្ថ ន ទិស្សន្តិ រត្តិំ ខិត្តា យថា សរា ។

ឯកាសនំ ឯកសេយ្យំ ឯកោ ចរមតន្ទិតោ

ឯកោ ទមយមត្តានំ វនន្តេ រមិតោ សិយា ។

បកិណ្ណកវគ្គោ ឯកាទសមោ ។

ការចេញបួសបានដោយក្រ ការត្រេកអរត្រូវបានដោយក្រ ផ្ទះទាំងឡាយ
មានការនៅគ្រប់គ្រងដោយលំបាក ជាការក្រ ការនៅរួមដោយជនស្មើ
គ្នា(១) (ដែលមិនមានសេចក្តីគោតវត្រែង) ជាការក្រ ជនអ្នកដើរផ្លូវធ្លាយគឺ
រវៃ តែងត្រូវសេចក្តីទុក្ខភ្ជាក់ជាប់តាម ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បី
ជាអ្នកដើរផ្លូវធ្លាយផង មិនគប្បីជាអ្នកត្រូវសេចក្តីទុក្ខភ្ជាក់ជាប់តាមផង ។
បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា បរិបូណ៌ដោយសីល ស្តាប់ស្តល់ដោយយសនឹង
គោគសម្បត្តិ គប់តែប្រទេសណា ។ គេតែងបូជា ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ។
ពួកសប្បុរស រមែងប្រាកដ ក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចភ្នំហិមពាន្តដូច្នោះ ពួក
អសប្បុរស (ទុកជាឋិតនៅ) ក្នុងទីដិត តំរែមងមិនប្រាកដ ដូចព្រួញ
ដែលបុគ្គលបាញ់ ក្នុងវេលាយប់ ។
បុគ្គល គួរគប់រកទីអង្គុយម្នាក់ឯង ទីដេកម្នាក់ឯង ជាអ្នកត្រាច់ទៅម្នាក់
ឯង មិនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ជាអ្នកម្នាក់ឯងទូន្មានខ្លួន គួរជាអ្នកត្រេកអរ
ក្នុងព្រៃស្ងាត់ ។

ចប់ បកិណ្ណកវគ្គ ទី ២១ ។

---

១ អាចារ្យខ្លះ ប្រែថា ការនៅរួមដោយជនមិនស្មើគ្នា ព្រោះបទថា ទុក្ខោសមានសំវាសោ
អាចកាត់បទជាទុក្ខោ + អសមានសំវាសោ យ៉ាងនេះបាន ។ អដ្ឋកថា ក៏មានពន្យល់ដែរ
ចំណែកសេចក្តី បានសេចក្តីល្អទាំង ២ យ៉ាង គឺការមិននៅរួមនឹងមនុស្សស្មើគ្នា ក៏ជាការក្រ
នៅរួមនឹងមនុស្សមិនស្មើគ្នា ក៏ជាការក្រ ។

# ធម្មបទគាថាយ ទ្វាវីសតិមោ និរយវគ្គោ

(๓๒) អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ

យោ វាបិ(๑) កត្វា ន करोमीតិ(๒) ចាហ

ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ

និហីនकម្មា មនុជា បរត្ថ ។

कាសាវकណ្ឋា ពហវោ ចាបចម្ហា អសញ្ញតា

ចាចា ចាបេហិ कម្មេហិ និរយន្តេ ឧបបជ្ជរេ ។

សោយ្យោ អយោគុឡោ ភុត្តោ តត្តោ អគ្គិសិខូបមោ

យញ្ចេ ភុញ្ជេយ្យ ទុស្សីលោ រដ្ឋបិណ្ឌំ អសញ្ញតោ ។

ចត្តារិ ឋានានិ នរោ បមត្តោ

អាបជ្ជតី បរទារូបសេវី

អបុញ្ញលាភំ ន និកាមសេយ្យំ

និន្ទំ តតិយំ និរយំ ចតុត្ថំ ។

---

๑ ម. ចាបិ ។ ๒ ឧ. ម. करोमि ។ करोम ចាហន្តិបិ ចាហេ ។

# ធម្មបទគាថា និរយវគ្គ ទី ២២

(៣៦) អ្នកពោលពាក្យមិនពិត ឬបុគ្គលណាធ្វើ (អំពើអាក្រក់) ហើយ និយាយថា អញមិនធ្វើទេ (បុគ្គលនោះ) រមែងទៅកាន់នរក ជនទាំងពីរនាក់ ដែលមានអំពើថោកទាប (ស្មើគ្នា) នោះ លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងជាអ្នកស្មើគ្នា (ដោយគតិ) ក្នុងលោកខាងមុខទៀត ។

ពួកជនច្រើននាក់ ដែលមានកម្ពត់ព័ទ្ធ ដោយសំពត់កាសាវៈ តែ (ប្រព្រឹត្ត) ធម៌ដ៏លាមក មិនបានសង្រួម ពួកជនលាមកទាំងនោះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដោយសារកម្មទាំងឡាយ ដ៏លាមកនោះ ។

បព្វជិតទ្រុស្តសីល សូរបរិភោគដុំដែក ដែលកំពុងក្តៅ មានពណ៌ដូចអណ្តាតភ្លើង ប្រសើរជាង បព្វជិតទ្រុស្តសីល មិនសង្រួម បរិភោគដុំបាយអ្នកដែន នឹងប្រសើរ ដូចម្តេចបាន ។

នរជន អ្នកប្រមាទហើយ សេពប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងដល់នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ៤ យ៉ាង គឺ ទី ១ បានរបស់មិនមែនជាបុណ្យ ទី ២ ដេកមិនបានតាមប្រាថ្នា ទី ៣ ការតិះដៀល ទី ៤ ការធ្លាក់នរក ។

อปุญฺญลาภา จ ตสฺส จ ปาปิกา
ภีตสฺส ภีตาย รตึ จ ปาปิกา
ราชา จ ทณฺฑํ ครุกํ ปเณติ
ตสฺมา นเร ปรทารํ น เสเว ฯ

กาเมา ยถา ทุกฺกฏการิ เตา หาโน เตวาธุกนฺตโร
สาปตฺติ ทุปฺปาทนฺติ นิรยา ยูปกาฬกา ฯ
ยํ การิ สิ ลิงฺคิลิ กาปิ สงฺกิลิฏฺฐา ยถา ตโต
สงฺกิสฺสนฺติ ปชาปจฺจา น ตโต หานิ มหาปณา ฯ
กายิกา เจ กายิกาเจตสิกา ทุปฺปโยคา ปโรกฺขเต
สิถิลา ปาปิ ปริพฺภาเวา(๑) กิเลสา อาคิรเส รโส ฯ
อกตา ทุกฺกตา เสยฺยา ปจฺฉา อปริตา ทุกฺกตา
กตญฺจ สุกตา เสยฺยา ยา กตฺวา นานุตปฺปติ ฯ

---

๑ ม. ปริพฺภาเว ฯ

(ហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ៤ យ៉ាងផ្សេងទៀត) គឺ ឋានរបស់មិនដាបុណ្យ ១ មានគតិកាក្រក់ ១ តម្រេករបស់បុរសអ្នកខ្ជាប ជាបួយនឹងស្ត្រីដែលខ្ជាបផង មានប្រមាណតិច ១ ព្រះរាជានឹងដាក់កាជ្រាយ៉ាងធ្ងន់ ១ ព្រោះហេតុនោះ បុរសមិនគួរសេពប្រពន្ធ របស់បុគ្គលដទៃឡើយ ។

ស្មៅកំាង ដែលបុគ្គលកាន់មិនចំណាប់ រមែងលះដៃ យ៉ាងណាមិញ ភាពជាសមណៈដែលបព្វជិតកាន់មិនស៊ប់សួនហើយ រមែងធាញបព្វជិតនោះទៅនរក យ៉ាងនោះឯង ។

កម្មណាមួយ ដែលធ្វើរយក្តី រឹតណាមួយដែលសៅហ្មងក្តី ព្រហ្មចរិយៈដែលបុគ្គលត្បូតដោយសេចក្តីរង្កៀសក្តី កម្មទាំង ៣ នោះ ជារបស់មិនមានផលច្រើនឡើយ ។

បើបុគ្គលធ្វើ គប្បីធ្វើកិច្ចនោះឲ្យមែនទែន គប្បីច្រឹងច្រែងធ្វើកិច្ចនោះឲ្យមាំមួន ព្រោះថា សមណធម៌ជាគ្រឿងរំវៃចាកកិលេសធ្វើរយ រមែងរោយធូលីគឺរាគាទិកិលេសដល់បុគ្គល ដោយក្រៃលែង ។

អំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលមិនធ្វើ ប្រសើរជាង (ព្រោះថា) អំពើអាក្រក់ រមែងធ្វើឲ្យក្តៅក្រហាយ តែនាលខាងក្រោយ បុគ្គលធ្វើអំពើណាហើយ រមែងមិនក្តៅក្រហាយក្រោយ អំពើនោះ ជាអំពើល្អ បើបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរ ។

ធម្មបទគាថាយ ទ្វាសែតំមោ ឱរយរត្តោ

ឯតរំ យថា បច្ចក្ខំ ភុត្តំ សន្ធរពាមរំ

ឃរំ គោបេឥ អត្តានំ ខណោ មា វោ ឧបច្ចគា

ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

អលជ្ជិតាយេ លជ្ជន្តិ លជ្ជិតាយេ ន លជ្ជរេ

មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

អកយេ(១)កយទស្សិនោ កយេ ច អកយទស្សិនោ(២)

មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

អវជ្ជេ វជ្ជមតិនោ វជ្ជេ ច អវជ្ជទស្សិនោ

មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

---

១ ឧ. ឯតទន្តរេ ចសទ្ទោ អត្ថិ ។ ២ ម. ចាកយទស្សិនោ ។

ធម្មបទគាថា នវយវគ្គ ទី ២២

នគរនៅទីបំផុតជុំវិញ ដែលគេគ្រប់គ្រងហើយ ចាំឆ្មាំក្នុង ចាំឆ្មាំក្រៅយ៉ាងណា អ្នកចាំឆ្មាយ គួរតែរក្សាខ្លួនយ៉ាងនោះ កុំឲ្យខណៈ(១) កន្លងអ្នកចាំឆ្មាយហួនឡើយ ព្រោះថាជនចាំឆ្មាយ ដែលឲ្យខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកស្តាយ ក្នុងនរក ម៉ឺងសែនឆ្នាំ ។

សត្វចាំឆ្មាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងខ្វាស ក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្វាស រមែងមិនខ្វាស ក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្វាស សត្វចាំឆ្មានោះ តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សត្វចាំឆ្មាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្វាច ថាជាហេតុដែលគេត្រូវខ្វាចផង យល់ឃើញក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្វាច ថាជាហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្វាចផង សត្វចាំឆ្មានោះ តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សត្វចាំឆ្មាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលឥតទោស ថាជាហេតុមានទោសផង យល់ឃើញ ក្នុងហេតុដែលមានទោស ថាជាហេតុឥតទោសផង សត្វចាំឆ្មានោះតែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

---

១ ខណៈ-សព្វនេះ ប្រែថា " ពេលល្អ " ចែកចេញជា ៤ យ៉ាងគឺ ពុទ្ធុប្បាទក្ខណៈ ពេលដែលព្រះពុទ្ធបានត្រាស់ ១ មជ្ឈិមប្បទេសេ ឧបត្តិក្ខណៈ ពេលដែលសត្វកើតឡើងក្នុងមជ្ឈិមប្បទេស ១ សម្មាទិដ្ឋិហេ បដិលទ្ធក្ខណៈ ពេលដែលត្រូវបានសម្មាទិដ្ឋិ ១ ឆន្នមាយតនាទំ អវោកិណ្ណក្ខណៈ ពេលដែលមិនវិកលអាយតនៈប្រាំមួយ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

វជ្ជញ្ច វជ្ជតោ ញត្វា អវជ្ជញ្ច អវជ្ជតោ

សម្មាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ សុគ្គតឹ ។

នវយវគ្គោ ទុតិយោ ។

## ធម្មបទគាថាយ នវមេ សតិមោ នាគវគ្គោ

[៣៣] អហំ នាគោវ សង្គាមេ ចាបាតោ បតិតំ សរំ

អតិវាក្យន្តិតិក្ខិស្សំ ទុស្សីលោ ហិ ពហុជ្ជនោ ។

ទន្តំ នយន្តិ សមិតឹ ទន្តំ រាជាភិរូហតិ

ទន្តោ សេដ្ឋោ មនុស្សេសុ យោតិវាក្យន្តិតក្ខតិ ។

វរមស្សតរា ទន្តា អាជានីយា ច[1] សិន្ធវា

កុញ្ជរា ច មហានាគា អត្តទន្តោ តតោ វរំ ។

---

๑ ឃ. ម. ច ។

*សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់សម្មាទិដ្ឋិ ដឹងរបស់មានទោស ថាជារបស់មានទោសផង ដឹងរបស់មិនមានទោស ថាជារបស់មិនមានទោសផង សត្វទាំងនោះ តែងទៅកាន់សុគតិ ។*

ចប់ ឆវគ្គ ទី ២២ ។

## ធម្មបទគាថា នាគវគ្គ ទី ២៣

(៣៣) *តថាគតនឹងអត់ទ្រាំពាក្យស្មើស ដូចដំរីកាលអត់ទ្រាំចំពោះព្រួញ ដែលរបូតចេញអំពីធ្នូ ក្នុងសង្គ្រាមដូច្នោះ ព្រោះថា ជនទ្រុស្តសីលមានច្រើននាក់ ។ ពួកជនតែងនាំវាហនៈ ដែលទូន្មានហើយទៅកាន់ទីប្រជុំ ព្រះរាជាតែងស្តេចឡើងគាន់វាហនៈ ដែលទូន្មានហើយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ មនុស្សណា អត់សង្កត់នឹងពាក្យស្មើសបាន មនុស្សនោះជាអ្នកមានខន្តីទូន្មានហើយ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរបំផុត ។ ពួកសេះអស្សតរាជ្ញ សេះអាជានេយ្យក្តី សេះសិន្ធពក្តី ដំរីកុញ្ជរដ៏ប្រសើរក្តី ដែលបុគ្គលប្រឹងប្រដៅបានបទហើយ រាប់ថាជាសត្វប្រសើរ បុគ្គលដែលមានខន្តីទូន្មានបានបទហើយ ប្រសើរជាងសត្វទាំងអស់នោះ ។*

ធម្មរសាភាយ តេរសតំមេ នាគរង្គោ

ន ហិ ឃនេហិ យោនេហិ កច្ចេយ្យ អកតំ ឯសំ
យថាភូតា[1] សុទន្តេន ទន្តា ទន្តេន តច្ចតិ ។

ឯនទាលសោ ជាម កុញ្ជរោ
កជុកប្បកេទនោ ទុន្និវារយោ
ពន្ធោ[2] កពន្ធំ ន កុញ្ជតិ
សុមរតិ ជាតវនស្ស កុញ្ជរោ ។
មិទ្ធី យទា ហោតិ មហាឃ្ឃសោ ច
និទ្ទាយិតា សម្បរិវត្តសាយី
មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ
បុនប្បុនំ កព្ភមុបេតិ មន្ទោ ។
ឥទំ បុរេ ចិត្តមចារិ ចារិកំ
យេនិច្ឆកំ យត្តកាមំ យថាសុខំ
តទជ្ជហំ និគ្គហេស្សាមិ យោនិសោ
ហត្ថិប្បភិន្នំ វិយ អង្កុសគ្គហោ ។

---

๑ យថាភូតានិបិ ជាហេ ។ ๒ ម. ពន្ធោ ។

បុគ្គលខ្លួនខ្លួនបានបង់ហើយ ខ្លួនខ្លួនល្អហើយ ឈ្មោះថាខ្លួនហើយ ទើបទៅកាន់ទិសដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅគឺព្រះនិព្វានបាន ពុំមែនដូចបុគ្គលទៅកាន់ទិស ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅ ដោយសារយានតាំងខ្លាយនោះឡើយ ។

ដំរីឈ្មោះធនបាល ជាសត្វចុះប្រេង កៀវក្នា នាយហត្ថាចារ្យឃាត់បានដោយលំបាក បើនាយហត្ថាចារ្យ ចង់ស្លាប់ មិនស៊ីស្មៅទេ ព្រោះរឭកដល់ព្រៃខ្លឹង ដែលដំរីនោះធ្លាប់នៅ ។

កាលណា បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីដោតឆ្ងុយផង អ្នកបរិភោគភោជនមានប្រមាណច្រើនផង អ្នកដេកលក់ផង អ្នកដេកបម្រុងនឿលផង ដូចជ្រូកស្រុក ដែលបុគ្គលចិញ្ចឹម ដោយសូកវគ្គ កាលនោះបុគ្គលនោះ ជាមនុស្សខ្លៅ រមែងចូលទៅកាន់គភ៌រឿយ ។ ។

ក្នុងកាលមុនអំពីកាលនេះ ចិត្តនេះបានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមអាការដែលខ្លួនប្រាថ្នា តាមអារម្មណ៍ដែលខ្លួនប្រាថ្នា តាមសេចក្តីសប្បាយក្នុងថ្ងៃនេះ អញនឹងសង្កត់សង្កិនចិត្តនោះ ដោយឧបាយ ដូចហ្មដំរីកាន់តង្វេរសង្កត់សង្កិនដំរីចុះប្រេង ដូច្នោះដែរ ។

អប្បមាទរតា ហោថ  សចិត្តមនុរក្ខថ

ទុក្ខា ទុទ្ទថត្ថានំ(๑)  បង្កេ សន្នោវ កុញ្ជរោ ฯ

សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ

សទ្ធិ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

អភិភុយ្យ សព្ពានិ បរិស្សយានិ

ចរេយ្យ តេនត្តមនោ សតីមា ฯ

នោ เจ លភេថ និបកំ សហាយំ

សទ្ធិ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

រាជាវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ จเร มาតង្គរញ្ញេវ นาคោ ฯ

ឯកស្ស จริตំ เสยฺโย นត្ថិ พาเล สหายตา

ឯកោ จเร น จ ปาបានិ กยิรา

អប្បោស្សុក្កោ มาตង្គរញ្ញេវ นาคោ ฯ

---

๑ ម. ខុទ្ទរតត្ថានំ ฯ

អ្នកចាំធ្លាយ ចូរត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ចូរកក្រាបចិត្តរបស់ខ្លួន ចូរកើនចេញចាកកត់តិកិលេស ដែលធ្លុងបានដោយកម្រ ដូចដំរីដែលជាប់នៅក្នុងកក់ កើនឡើងឬប្រួចបាន ។

បើបុគ្គលបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានប្រាជ្ញាចងចាំ មានគុណធម៌ជាគ្រឿងនៅញាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកត្រាច់ទៅជាមួយ គួរជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ មានស្មារតី គ្របសង្កត់សេចក្តីអន្តរាយទាំងពួង ហើយត្រាច់ទៅជាមួយនឹងសំឡាញ់នោះឯង ។ បើស្វែងរកមិនបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានប្រាជ្ញាចងចាំ មានគុណធម៌ជាគ្រឿងញាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកត្រាច់ទៅជាមួយទេ គួរត្រាច់ទៅតែឯកឯងវិញ ដូចព្រះរាជាលះបង់រដ្ឋ ដែលទ្រង់ឈ្នះហើយស្តេចទៅតែឯកអង្គ ពុំនោះសោត ដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ ដែលលះហ្វូងត្រាច់ទៅតែឯកឯងក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

ការត្រាច់ទៅ របស់បុគ្គលឯកឯង ជាគុណជាតប្រសើរផុត (ព្រោះថា) សហាយតាគុណ រមែងមិនមាន ក្នុងដនពាលឡើយ បុគ្គលនោះគប្បីជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯងឥត មិនគប្បីធ្វើអំពើបាបទាំងឡាយផង ដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ ជាសត្វមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ លះបង់ហ្វូង ត្រាច់ទៅតែឯកឯងក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

អត្តមិ ជាតមិ សុខា សហាយា
តុដ្ឋី សុខា យា ឥតរីតរេន
បុញ្ញំ សុខំ ជីវិតសង្ខយមិ
សព្វស្ស ទុក្ខស្ស សុខំ បហានំ ។

សុខា មត្តេយ្យតា[1] លោកេ អថោ បេត្តេយ្យតា សុខា
សុខា សាមញ្ញតា លោកេ អថោ ព្រហ្មញ្ញតា សុខា
សុខំ យាវ ជរា សីលំ សុខា សទ្ធា បតិដ្ឋិតា
សុខោ បញ្ញាបដិលាភោ ផាផានំ អករណំ សុខំ ។

នាគវគ្គោ តេវីសតិមោ ។

# ធម្មបទគាថាយ បត្តវិសតិមោ តណ្ហាវគ្គោ

[៣៤] មនុជស្ស បមត្តចារិនោ
តណ្ហា វឌ្ឍតិ មាលុវា វិយ
សោ បលវតី[2]ហុរាហុរំ
ផលមិច្ឆំវ វនស្មឹ[3] វានរោ ។

---

๑ កត្ថចិ ភោគ្គេ មេគុយ្យតាតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ប្លវតីតិបិ ពាហេ ។ ๓ ខ. វនម្ហិ ។

តាលបើសេចក្តីត្រេកអរ តើតខ្លើនហើយ សំឡាញ់តាំងឡាយនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សេចក្តីត្រេកអរដោយបច្ច័យ តាមមានតាមបាន ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ បុណ្យនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ក្នុងតាលខ្មៀបក្សយ ជីវិត តាលេះបងំទុក្ខតាំងអស់បាន ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។ សេចក្តីប្រតិបត្តិលក្នុងមាតា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យក្នុងលោក មួយទៀត សេចក្តីប្រតិបត្តិលក្នុងបិតា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សេចក្តីប្រតិបត្តិលក្នុងសមណៈ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យក្នុងលោក មួយទៀត សេចក្តីប្រតិបត្តិលក្នុងព្រាហ្មណ៍ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សីលនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ជរាបដល់ចាស់ សទ្ធាដែលបុគ្គលតម្កល់ស៊ប់ហើយ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ការបានប្រាជ្ញា នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ការមិនធ្វើបាបតាំងឡាយ នាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។

ចប់ នាគវគ្គ ទី ២៣ ។

# ធម្មបទគាថា តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

(៣៤) តណ្ហា តែងចំរើនដល់មនុស្សអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិ ដោយសេចក្តីប្រមាទជាប្រក្រតី ដូចវល្លិ រួបរឹតដើមឈើហើយ ចំរើនខ្លើន បុគ្គលនោះ តែងស្ទុះទៅ គាន់តពតូបតពង ដូចស្វា តាលប្រាថ្នាផ្លែឈើលោតទៅក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

យំ ឯសា សហតី[1]ជម្មី តណ្ហា លោកេ វិសត្តិកា
សោកា តស្ស បវឌ្ឍន្តិ អភិវឌ្ឍំវ[2] វីរណំ ។
យោ វេ[3]តំ សហតី ជម្មិំ តណ្ហំ លោកេ ទុរច្ចយំ[4]
សោកា តម្ហា បបតន្តិ[5] ឧទពិន្ទុវ បោក្ខរា ។
តំ វោ វទាមិ ភទ្ទំ វោ យាវន្តេត្ថ សមាគតា
តណ្ហាយ មូលំ ខណថ ឧសីរត្ថោវ វីរណំ ។
មា វោ នឡំវ សោតោវ មារោ ភញ្ជិ បុនប្បុនំ ។

យថាបិ មូលេ អនុបទ្ទវេ ទឡ្ហេ
ឆិន្នោបិ រុក្ខោ បុនរេវ[6]រូហតិ
ឯវម្បិ តណ្ហានុសយេ អនូហតេ
និព្ពត្តតី ទុក្ខមិទំ បុនប្បុនំ ។

---

១ សហតេតិបិ ៣ហេ ។ ២ ទ. អភិវំវ ។ ម. អភិវ្ឍ្ឍំវ ។ អភិវ្ឍ្ឍន្តិបិ ៣ហេ។ ៣ ទ. ម. ឯ ។ ៤ ទុរច្ចយន្តិបិ ៣ហេ ។ ៥ បបតន្តិបិ ៣ហេ ។ ៦ បុនទេវតិបិ ៣ហេ ។

តណ្ហាន្ទុះ ជាទោសជាតិដ៏លាមក ផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ។ ក្នុងលោក គ្រប់សត្វតំបុគ្គលណា សេចក្តីសោកស្តាយ តែងចំរើនឡើង ដល់បុគ្គលនោះ ដូចស្មៅវល្លិ៍ ដែលត្រូវក្តៀងធ្លាក់ប៉ុនដង្រៃ ហើយពន្លក លូតលេចឡើង ដូច្នោះដែរ ។

ចំណែកជនណា គ្រប់សត្វតំតណ្ហាដ៏លាមក ក្នុងលោក ដែលគេឆ្នូងបានដោយកម្រនោះ សេចក្តីសោកស្តាយ តែងធ្លាក់ចេញចាកជននោះឯង ដូចដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ប៉ុនចាកស្មឹកឈូក ដូច្នោះដែរ ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគត ប្រាប់អ្នកចាំងឆ្ការ អ្នកចាំងឆ្ការ មានប៉ុន្មានរូប ដែលមកប្រជុំក្នុងឆ្នាំនេះ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកចាំងឆ្ការចាំងប៉ុណ្ណោះចុះ អ្នកចាំងឆ្ការ ចូរវៀរលែងឫសគល់តណ្ហាចោលចេញ ដូចបុគ្គលត្រូវការដោយស្មៅក្តាំង គាស់ស្មៅវល្លិ៍ចោលចេញ ដូច្នោះឯង មារកុំរុករានអ្នកចាំងឆ្ការរឿយ ។ ដូចខ្សែទឹក តាប់បំបាក់ដើមបបុស ដូច្នោះឡើយ ។

កាលបើឫសឈើ មិនមានសេចក្តីអន្តរាយ នៅមាំមួនទេ ដើមឈើទុកជាកាប់ចោលហើយ ក៏តែងដុះឡើងវិតបាន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ កាលបើតណ្ហានុស័យ បុគ្គលកំចាត់មិនទាន់បានហើយ ទុក្ខ (មានជាតិទុក្ខជាដើម) នេះ ក៏តែងកើតរឿយ ។ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

យស្ស ឆត្តឹសតី សោតា  មជ្ឈមស្ស្រវោ កុសា
មហា[1] វហន្តិ ទុទ្ទិដ្ឋឹ  សន្តប្បា ភវគាមិនិ្យតា ។
សរន្តិ សព្ពធី សោតា  លតា ឧព្ភិជ្ជ[2] តិដ្ឋតិ
តញ្ច ទិស្វា លតំ ជាតំ  មូលំ[3] បញ្ញាយ ឆិន្ទថ ។
សរិតានិ សិនេហិតានិ ច
សោមនស្សានិ ភវន្តិ ជន្តុនោ
តេ សាតសិតា សុខេសិនោ
តេ វេ ជាតិជរូបគា នរា ។
តសិណាយ[4] បុរក្ខតា[5] បជា
បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ
សញ្ញោជនសង្គសត្តា[6]
ទុក្ខមុបេន្តិ បុនប្បុនំ ចិរាយ ។

---

๑ ឧ. ភហា ។ ๒ ឧប្បជ្ជាតិបិ ភវេ ។ ๓ ម. មូលេ ។ ๔ តសិណា-យាតិបិ ភវេ ។ ๕ ម. បុរក្ខិតា ។ បុរក្ខិតាតិបិ ភវេ ។ ๖ ម. សំយោ-ជនសង្គសត្តា ។

ពាក្យតណ្ហា ៣៦ ជាធម្មជាតិហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាធម្មជាតិក្រៀវក្រា មានដល់បុគ្គលណា តម្រិះតាំងខ្លាយដ៏ធំ ដែលអាស្រ័យនូវភាគៈ តែងនាំនូវទិដ្ឋិអាក្រក់ របស់បុគ្គលនោះ ។

ពាក្យតណ្ហាតាំងខ្លាយ តែងហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍តាំងខ្លួន ដូចជាវល្លិដែលបែកខ្នែងឡើង តាំងនៅដូច្នោះ បើអ្នកតាំងខ្លាយ ឃើញតណ្ហាដូចជាវល្លិនោះ កើតឡើងហើយ ចូរកាត់ឫសចោលចេញ ដោយកាំចិតគឺបញ្ញា ។

សោមនស្សតាំងខ្លាយ ដែលផ្សាយទៅហើយផង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ផង រមែងមានដល់សត្វ ពួកសត្វនោះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវសេចក្តីរីឯ អ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ នូវផលតាំងខ្លាយនោះឯង តែងឈមទៅរកជាតិនឹងជរា ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រុងក្រុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយដែលព្រានចាក់បានហើយដូច្នោះ ពួកសត្វ ដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈនឹងសង្គមិ ( ធម៌ជាគ្រឿងដាក់ ) តែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខវែង ។ អស់កាលអង្វែង ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា
បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ
តស្មា តសិណំ វិនោទយេ
ភិក្ខុ អាកង្ខី[1] វិរាគមត្តនោ ។
យោ ឥមួនជ្ជោ វនាធិមុត្តោ
វនមុត្តោ វនមេវ ធាវតិ
តំ បុគ្គលមេវ បស្សថ
មុត្តោ ពន្ធនមេវ ធាវតិ ។
ន តំ ទឬ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា
យទាយសំ ទារុជំ បព្ពជញ្ច ។
សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ
បុត្តេសុ ទារេសុ ច យា អបេក្ខា
ឯតំ ទឬ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា
ឱហារិនំ សិថិលំ ទុប្បមុញ្ចំ
ឯតំបិ ឆេត្វាន បរិព្ពជន្តិ
អនបេក្ខិនោ[2] កាមសុខំ បហាយ ។

---

១ ម. អាកង្ខី ។ ម. អាកង្ខន្តិ ។ ២ ម. ន បេក្ខិនោ ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញុំាងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រែងខ្លុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលនាយព្រាន ចាក់បានហើយដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុកាលប្រាថ្នាធម៌ ជាគ្រឿងប្រាសចាកភពៈ ដើម្បីខ្លួន គប្បីបន្ទោបង់តណ្ហា ដែលជាគ្រឿងតក់ស្លុត ចោលចេញ ។

បុគ្គលណា មិនមានអាល័យ ក្នុងគិហិភាព ដូចដើមឈើតាំងនៅក្នុងព្រៃ មានចិត្តប្តុះស៊ប់ក្នុងព្រៃគឺតបធម៌ ជាអ្នកបង្ហូរចាកព្រៃគឺតណ្ហា ហើយស្តុះទៅរកព្រៃគឺតណ្ហាវិញ អ្នកចាំងឡាយចូរមើលបុគ្គលនោះឯង បុគ្គលនោះរួចចាកចំណងគឺឃាវ៉ាសហើយ ស្តុះទៅរកចំណងគឺឃាវ៉ាសវិញ ។

ចំណងណា ដែលកើតអំពីដែកក្តី កើតអំពីឈើក្តី កើតអំពីស្មៅយ៉ាបូនក្តី អ្នកប្រាជ្ញមិនហៅចំណងនោះ ថាជាចំណងមាំមួនឡើយ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរក្រៃពេក ក្នុងកែវមណី និងកុណ្ឌលចាំងឡាយក្តី សេចក្តីអាឡោះអាល័យកូននឹងប្រពន្ធចាំងឡាយក្តី អ្នកប្រាជ្ញចាំងឡាយ ហៅសេចក្តីត្រេកអរនឹងសេចក្តីអាឡោះអាល័យនោះ ថាជាចំណងមាំមួន ជាចំណងនាំបុះ ( ពាក្យសត្វទំលាក់ទៅក្នុងអបាយ ) ជាចំណងធូរទេ ប៉ុន្តែសត្វស្រាយបានដោយកម្រ អ្នកប្រាជ្ញចាំងឡាយកាត់ចំណងនោះចេញ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះបង់កាម-សុខ ហើយចេញបួស ។

ធម្មបទអដ្ឋកថាយ ចតុវីសតិភេទ ពណ្ណនាពុទ្ធ

យេ ភគវន្តានុបតន្តិ សេភតំ
សយំ ភតំ មក្កដកោវ ជាលំ
ឯតម្ប៉ិ ឆេត្វាន[1] វជន្តិ ធីរា
អនបេក្ខិនោ សព្វទុក្ខំ បហាយ ។
មុញ្ច បុរេ មុញ្ច បច្ឆតោ
មជ្ឈេ មុញ្ច ភវស្ស បារគូ
សព្វត្ថ វិមុត្តមានសោ
ន បុន ជាតិជរំ ឧបេហិសិ ។
វិតក្កមថិតស្ស ជន្តុនោ
តិព្ពរាគស្ស សុភានុបស្សិនោ
តិយ្យា តណ្ហា បវឌ្ឍតិ
ឯស ខោ ទឡ្ហំ[2] កុរុតេ ពន្ធនំ ។
វិតក្កូបសមេ ច[3] យោ រតោ
អសុភំ ភាវយតិ[4] សទា សតោ
ឯស ខោ វ្យន្តិកាហិតិ
ឯសច្ឆេច្ឆតិ[5] មារពន្ធនំ ។

---

๑ ម. ឆេ វិត្វេន ។ ๒ ម. ឯស ពាឡ្ហំ ។ ๓ ម. វិ ។ ๔ ម. ភាយេតេ ។ ๕ ម. ឯស ច្ឆេច្ឆតិ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរដោយអំណាចពាគៈ ពួកជននោះ តែងធ្លាក់ចុះ
កាន់ខ្សែតណ្ហា ដូចពីងពាងទម្លាក់ខ្សែចុះកាន់សំណាញ់ ដែលធ្វើហើយ
ដោយខ្លួនឯង អ្នកប្រាជ្ញចាំងឆ្ការ តែងកាត់ខ្សែតណ្ហានោះ ជាអ្នក
មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះកុក្ខចាំងពួងចេញទៅ ។

អ្នកចូរដោះ ( សេចក្តីអាលយ័ ) ក្នុងកាលមុនចេញ ចូរដោះ
( សេចក្តីអាលយ័ ) ក្នុងខាងក្រោយចេញ ចូរដោះ (សេចក្តីអាលយ័)
ក្នុងកាលជាកណ្តាលចេញ (កាលបើធ្វើយ៉ាងនេះ ) អ្នកនឹងដល់ត្រើយ
នៃភព នឹងមានចិត្តរួចស្រឡះ ចាកសង្ខតធម៌ចាំងពួង មិនត្រូវទៅកាន់
ជាតិនឹងជាតទៀតឡើយ ។

តណ្ហា រមែងចំរើនក្នុងសត្វណា ដល់ជនដែលវិតក្កៈញាំញី មានតម្រេក
ក្នុងកាម យល់ឃើញអារម្មណ៍ថាល្អ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាធ្វើចំណង
ឲ្យមាំមួន ។ លុះតែបុគ្គលណា ត្រេកអរក្នុងអសុភជ្ឈាន ដែលជាហេតុ
ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់នូវវិតក្កៈ មានស្មារតីសព្វកាល តែងចំរើនអសុភជ្ឈាន
បុគ្គលនោះឯង នឹងធ្វើតណ្ហាឲ្យអស់ទៅបាន បុគ្គលនោះឯង ទើប
ឈ្មោះថា កាត់ចំណងមារបាន ។

និដ្ឋង្គតោ អសន្តាសី វីតតណ្ហោ អនង្គណោ
អច្ឆិន្ទិ ភវសល្លានិ អន្តិមោយំ សមុស្សយោ ។
វីតតណ្ហោ អនាទានោ និរុត្តិបទកោវិទោ
អក្ខរានំ សន្និបាតំ ញត្វា បុព្ពាបរានិ ច
សវេ អន្តិមសារីរោ មហាបញ្ញោ មហាបុរិសោតិ វុច្ចតិ ។

សព្ពាភិភូ សព្ពវិទូហមស្មិ
សព្ពេសុ ធម្មេសុ អនូបលិត្តោ
សព្ពញ្ជហោ តណ្ហក្ខយេ វិមុត្តោ
សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ទិសេយ្យំ ។
សព្ពទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ
សព្ពរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ
សព្ពរតឹ ធម្មរតិ ជិនាតិ
តណ្ហក្ខយោ សព្ពទុក្ខំ ជិនាតិ ។

បុគ្គលណា ដល់សេចក្តីសម្រេចគឺអរហត្ត ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត មិនមានតណ្ហា មិនមានតិលេសដូចធូលី ចានគាត់កូនសរគឺតិលេស ជាហេតុញ៉ាំងសត្វឲ្យទៅកាន់តពចានហើយ កាយដែលឆ្អឹង ៣០ កំណាត់ផុំគ្នាហើយនេះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាតាំងនៅក្នុងទីបំផុត ។

បុគ្គលណា មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងនិរុត្តិ (វចាជាគ្រឿងសំដែងចេញ) នឹងបទដ៏សេស ដឹងច្បាស់ រួរប្រជុំនៃអក្ខរៈតាំងព្យាយផង នូវខាងដើមនឹងខាងចុង នៃអក្ខរៈតាំងព្យាយផង បុគ្គលនោះឯង តថាគតហៅថា អ្នកមានសរីរៈបំតនៅក្នុងទីបំផុត មានបញ្ញាច្រើន ជាមហាបុរស ។

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់តេកូមិកធម៌តាំងអស់ ដឹងច្បាស់បតុពមិកធម៌តាំងអស់ មានចិត្តមិនចានជាប់នៅ ក្នុងតេកូមិកធម៌តាំងអស់ លះបង់តេកូមិកធម៌តាំងអស់ មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះអស់តណ្ហា បើតថាគតត្រាស់ដឹងធម៌ ដោយខ្លួនឯងហើយ ចាំបាច់យកអ្នកណាជាគ្រូអាចារ្យទៀត ។

ធម្មទានឈ្នះអាមិសទានតាំងពួង ធម្មរសឈ្នះរសតាំងពួង សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរតាំងពួង ការអស់តណ្ហាឈ្នះទុក្ខតាំងពួង ។

ធម្មបទគាថាយ ចតុវីសតិមេ តណ្ហាវគ្គេ

មាទិសំ គោតមា ទុម្មេធំ យោ ច ធម្មវិសារទោ
គោតមស្សាយ ទុម្មេធោ មាទិសំ អព្ភាហតំ អត្តនំ ។
តំណាទោសានិ ខេត្តានិ រាគទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតរាគេសុ និច្ចំ មោតិ មហាផលំ ។
តំណាទោសានិ ខេត្តានិ យោសទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតទោសេសុ និច្ចំ មោតិ មហាផលំ ។
តំណាទោសានិ ខេត្តានិ មោហទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតមោហេសុ និច្ចំ មោតិ មហាផលំ ។
តំណាទោសានិ ខេត្តានិ ឥច្ឆាទោសា អយំ បជា
តស្មា មា វីតឥច្ឆេសុ និច្ចំ មោតិ មហាផលំ ។

តណ្ហាវគ្គោ ចតុវីសតិមោ ។

គោគៈតាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែមិនសម្លាប់បុគ្គលអ្នកស្វែងរកត្រើយគឺព្រះនិព្វានទេ ឯបុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯង ដូចជាសម្លាប់បុគ្គលដទៃ ព្រោះចំណង់ក្នុងគោគៈ ។

ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះមានរាគៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានរាគៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានទោសៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នកមានទោសៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានមោហៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានមោហៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែតាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។

# ธมฺมปทคาถาย ปญฺจวีสติโม ภิกฺขุวคฺโค

[๓๗] จกฺขุนา สำวโร สาธุ สาธุ โสเตน สำวโร
ฆาเนน สำวโร สาธุ สาธุ ชิวฺหาย สำวโร
กาเยน สำวโร สาธุ สาธุ วาจาย สำวโร
มนสา สำวโร สาธุ สาธุ สพฺพตฺถ สำวโร
สพฺพตฺถ สำวุโต ภิกฺขุ สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจติ ฯ

หตฺถสญฺญโต[๑] ปาทสญฺญโต
วาจาย สญฺญโต[๒] สญฺญตุตฺตโม[๓]
อชฺฌตฺตรโต สมาหิโต
เอโก สนฺตุสิโต ตมาหุ ภิกฺขุ ฯ

โยมุขสญฺญโต ภิกฺขุ มนฺตภาณี อนุทฺธโต
อตฺถํ ธมฺมญฺจ ทีเปติ มธุรํ ตสฺส ภาสิตํ ฯ

ธมฺมาราโม ธมฺมรโต ธมฺมํ อนุวิจินฺตยํ
ธมฺมํ อนุสฺสรํ ภิกฺขุ สทฺธมฺมา น ปริหายติ ฯ

---

๑ ม. หตฺถสญฺญโต ฯ ๒ ม. ปาทสญฺญโต ฯ ๓ ฉ. สญฺญตุตฺตโม ฯ ม. สญฺญตุตฺตมโม ฯ

# ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

( ៣៥ ) ការសង្រ្គមភ្នែកប្រពៃ ការសង្រ្គមត្រចៀកប្រពៃ ការសង្រ្គមច្រមុះប្រពៃ ការសង្រ្គមអណ្តាតប្រពៃ ការសង្រ្គមកាយប្រពៃ ការសង្រ្គមវាចាប្រពៃ ការសង្រ្គមចិត្តប្រពៃ ការសង្រ្គមតាំងអស់ប្រពៃ ភិក្ខុសង្រ្គមហើយក្នុងធម៌គ្រាតាំងអស់ តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខតាំងពួងបាន។ ជនណា សង្រ្គមដៃ សង្រ្គមជើង សង្រ្គមវាចា សង្រ្គមអត្តភាព ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការចំរើនកម្មដ្ឋានដែលមានក្នុងខ្លួន ជាអ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំ ជាអ្នកនៅឯកឯង តែងមានចិត្តត្រេកអរក្នុងធម៌ បណ្ឌិតតាំងឡាយហៅជននោះថា ភិក្ខុ ។

ភិក្ខុណា សង្រ្គមមាត់ ជាអ្នកពោលដោយបញ្ញា មានចិត្តមិនរាយមាយ សំដែងអត្ថធម៌ធម៌ផង់បាន ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះរមែបឈ្មោះថាពីរោះ ។ ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងធម៌ ពិចារណាធម៌ រមែកធម៌រឿយ ។ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្មឡើយ ។

ធម្មបទគាថាយ បញ្ចវីសតិមោ ភិក្ខុវគ្គោ

សលាភំ នាតិមញ្ញេយ្យ នាញ្ញេសំ បិហយេ ភវេ
អញ្ញេសំ បិហយំ ភិក្ខុ សមាធិំ នាធិគច្ឆតិ ។
អប្បលាភោបិ ចេ ភិក្ខុ សលាភំ នាតិមញ្ញតិ
តំ វេ ទេវា បសំសន្តិ សុទ្ធាជីវមតន្ទិតំ ។
សព្ពសោ នាមរូបស្មិំ យេស្ស នត្ថិ មមាយិតំ
អសតា ច ន សោចតិ ស វេ ភិក្ខូតិ វុច្ចតិ ។
មេត្តាវិហារី យោ ភិក្ខុ បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
សិញ្ច ភិក្ខុ ឥមំ នាវំ សិត្តា តេ លឡុបេស្សតិ
ឆេត្វា រាគញ្ច ទោសញ្ច តតោ និព្ពានមេហិសិ ។
បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ បញ្ច ឧត្តរិ[1] ភាវយេ
បញ្ចសង្គាតិគោ ភិក្ខុ ឱឃតិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។

---

១ ឧ.ម. បញ្ច ចុត្តរិ ។

ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

ភិក្ខុមិនគប្បីមើលងាយលាភរបស់ខ្លួន (ដែលកើតឡើងដោយធម៌) មិនគប្បីប្រព្រឹត្តបង់បានលាភរបស់ភិក្ខុដទៃ បើបង់បានលាភរបស់ភិក្ខុដទៃ រមែងមិនបានសមាធិឡើយ ។ បើភិក្ខុសូម្បីមានលាភតិច មិនមើលងាយលាភរបស់ខ្លួន ទេវតានឹងមនុស្សពាំងឆ្ងាយ តែងសរសើរភិក្ខុនោះឯង ដែលជាអ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងអាស្រ័យរស់នៅ ដោយបរិសុទ្ធិ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ក្នុងនាមនឹងរូបថាជារបស់អញ ដោយប្រការទាំងពួង មួយទៀត បុគ្គលណា មិនសោកស្តាយ ព្រោះនាមនឹងរូបដែលមិនមាន បុគ្គលនោះឯងតថាគតហៅថា ភិក្ខុ ។

ភិក្ខុណា នៅដោយអំណាចមេត្តា ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែងបានបទដ៏ស្ងប់ ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកស្តារទូកគឺអត្តភាពនេះ ទូកដែលអ្នកស្តារហើយ នឹងដល់ត្រើយឆាប់ អ្នកកាត់រាគៈនឹងទោសៈបានហើយ អំពីនោះនឹងអាចដល់នូវព្រះនិព្វាន ។

ភិក្ខុកប្បីកាត់ នូវម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ផង គប្បីលះបង់នូវម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ផង គប្បីចំរើនឥន្ទ្រិយ ៥ តទៅ ភិក្ខុអ្នកកន្លងនូវតិលេសជាគ្រឿងចំពាក់ ៥ (រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ) បានហើយ ទើបតថាគតហៅថា អ្នកឆ្លងវន្តដ៏បាន ។

ឈាយ ភិក្ខុ មា ច បមាទោ

មា តេ កាមគុណោ ភមស្សុ ចិត្តំ

មា លោហគុឡំ តិលិ បមត្តោ

មា កន្ទិ ទុក្ខមិទន្តិ ឌយ្ហមានោ[1] ។

ឧត្តិ ឈានំ អបញ្ញស្ស ឧត្តិ បញ្ញា អឈាយិនោ

យម្ហិ ឈានញ្ច បញ្ញា ច ស វេ និព្ពានសន្តិកេ ។

សុញ្ញាគារំ បវិដ្ឋស្ស សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ

អមានុសី រតី ហោតិ សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

យតោ យតោ សម្មសតិ ខន្ធានំ ខយធម្មយំ

លភតិ បីតិបាមោជ្ជំ អមតំ តំ វិជានតំ ។

តត្រាយមាទិ ភវតិ ឥធ បញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ

ឥន្ទ្រិយគុត្តិ សន្តុដ្ឋិ ចាតិមោក្ខេ ច សំវរោ

មិត្តេ ភជស្សុ កល្យាណេ សុទ្ធាជីវេ អតន្ទិតេ ។

បដិសន្ថារវុត្យស្ស អាចារកុសលោ សិយា

តតោ ចាមោជ្ជពហុលោ ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ ។

---

១ ឌយ្ហមានោតិបិ ពហូ ។

ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកពិនិត្យផង ចូរកុំជាអ្នកប្រមាទផង ចិត្តរបស់អ្នក ចូរកុំ
វិលទៅរកតាមគុណខ្សែយ អ្នកចូរកុំប្រមាទ ពាក្យសំនួរដុំលោហៈ កុំឲ្យ
ជាអ្នកកាលក្តៅឆេះហើយ កន្ទក់កន្ទេញថា នេះទុក្ខ ដូច្នេះខ្សែយ ។
ការពិនិត្យមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិននមានប្រាជ្ញា ប្រាជ្ញាមិនមានដល់
បុគ្គលអ្នកមិនពិនិត្យ ការពិនិត្យនឹងប្រាជ្ញា មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គល
នោះឯង ឈ្មោះថា ឋិតនៅក្នុងទីដ៏តនៃព្រះនិព្វាន ។
សេចក្តីត្រេកអរ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស រមែងមានដល់ភិក្ខុអ្នក
ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ អ្នកមានចិត្តរម្ងាប់ អ្នកឃើញធម៌ដោយប្រពៃ ។
ភិក្ខុពិចារណាការកើតឡើងនឹងការវិនាសខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលណា
ក្នុងកាលនោះ ភិក្ខុនោះរមែងបានបីតិនឹងបាមោជ្ជៈ បីតិនឹងបាមោជ្ជៈ
នោះ ឈ្មោះថា ជាអមតធម៌ របស់បណ្ឌិតអ្នកដឹងធម៌ទាំងឡាយ ។
គុណ៣ប្រការនេះ គឺការរក្សាឥន្ទ្រិយ ១ សេចក្តីសន្តោស ១ ការសង្រួម
ក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ជាមាគ៌ដើមនៃព្រះនិព្វាននោះ តែងមានដល់ភិក្ខុអ្នក
មានបញ្ញាក្នុងសាសនានេះ (ម្នាលភិក្ខុ) អ្នកចូរគប់រកកល្យាណមិត្ត
អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងរស់ដោយបរិសុទ្ធិ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។
ភិក្ខុគប្បីជាអ្នកប្រព្រឹត្តធ្លើបដិសន្ថារៈ គប្បីជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអាចារៈ ព្រោះ
ហេតុទាំងពីរនោះ អ្នកនឹងមានបាមោជ្ជៈច្រើន នឹងធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។

## ធម្មបទគាថាយ បញ្ចវីសតិមោ ភិក្ខុវគ្គោ

វិសុទ្ធិកោ វិយ បុណ្ណោ  បន្ថវានិ[1] បមុញ្ចតិ
យំ អគញ្ឆ នោសញ្ឆ  វិប្បមុញ្ចេ ភិក្ខវោ ។
សន្តកាយោ សន្តវាចោ  សន្តមនោ សុសមាហិតោ[2]
វន្តលោកាមិសោ ភិក្ខុ  ឧបសន្តោតិ វុច្ចតិ ។
អត្តនោ ចោទយត្តានំ  បដិមំសេតមត្តនា[3]
សោ អត្តគុត្តោ សតិមា  សុខំ ភិក្ខុ វិហាហិសិ ។
អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ  អត្តា ហិ អត្តនោ គតិ
តស្មា សញ្ញមយ អត្តានំ[4]  អស្សំ ភទ្រំវ វាណិជោ ។
អោភោសយពហុលោ ភិក្ខុ  បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ  សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ  យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

ភិក្ខុវគ្គោ បញ្ចវីសតិមោ ។

---

๑ ម. មន្ថវានិ ។  ๒ ម. សមាហិតោ ។  ๓ ឧ. បដិអាសេ អត្តមត្តនា ។ ប. បដិអាសេថ អត្តនា ។  ๔ ឧ. សញ្ញម យត្តានំ ។ ម. សំយមមត្តានំ ។

## ធម្មបទគាថា ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥

ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ គប្បីដំរុះរាគៈនឹងទោសៈចេញ ដូចមនុស្សដំរុះផ្ការមៀតតាំងឡាយ ដែលស្ងួតហើយ ដូច្នោះ ។

ភិក្ខុអ្នកមានកាយរម្ងាប់ហើយ មានវាចារម្ងាប់ហើយ មានចិត្តរម្ងាប់ហើយ មានចិត្តតម្កល់មាំហើយ មានអាមិសៈក្នុងលោកខ្លាក់ចោលហើយ ទើបគថាគតហៅថា អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ។

អ្នកចូរជាសត្តៀនខ្នះដោយខ្នះឯង ចូរពិនិត្យខ្នះដោយខ្នះឯង ម្នាលភិក្ខុ អ្នកនោះប៉ះមានស្មារតី រក្សាខ្នះខ្នុកហើយ នឹងនៅជាសុខ ។

មែនពិត ខ្នះជាទីពឹងរបស់ខ្នះ ខ្នះឯងជាគតិរបស់ខ្នះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូររាំងខ្នះ ដូចពាណិជរាំងសេះដ៏ល្អ ។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរដោយសេចក្តីត្រេកអរ ស្រះថ្វាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា រមែងបានទទួលបទដ៏ស្ងប់ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

ភិក្ខុណានៅក្នុងព្រះ ប្រឹងប្រែងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែងញាំងលោកនេះឲ្យភ្លឺស្វាងហ្មង ដូចព្រះចន្ទដែលរះផុតអំពីពពក ។

ចប់ ភិក្ខុវគ្គ ទី ២៥ ។

# ធម្មបទគាថាយ ធម្មដ្ឋវគ្គោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

(៣៦) ឆិន្ទ សោតំ បរក្កម្ម កាមេ បនុទ[1] ព្រាហ្មណ
សង្ខារានំ ខយំ ញត្វា អកតញ្ញូសិ ព្រាហ្មណ ។
យទា ទ្វយេសុ ធម្មេសុ បារគូ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
អថស្ស សព្ពេ សំយោគា អត្ថំ គច្ឆន្តិ ជានតោ ។
យស្ស បារំ អបារំ វា បារាបារំ ន វិជ្ជតិ
វីតទ្ទរំ វិសញ្ញុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។
ឈាយិំ វិរជមាសីនំ កតកិច្ចំ អនាសវំ
ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឧ.ម. បនុទ ។

# ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

(៣៦) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទំប៊ីធ្លាត់តណ្ហាដូចខ្សែទឹក ចូរបន្ទោបង់តាមចាំងឡាយចេញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកស្គាល់ច្បាស់នូវការអស់សង្ខារចាំងឡាយហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកដឹងព្រះនិព្វានដែលបច្ច័យតាក់តែងមិនបាន ។

តាលណា ព្រាហ្មណ៍អ្នកដល់ត្រើយ ក្នុងធម៌ពីរប្រការគឺសមថធម៌និងវិបស្សនាធម៌ ក្នុងកាលណោះ តិលេស គ្រឿងប្រកបសត្វទុកចាំងអស់របស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកដឹងនោះ រមែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន ។

ត្រើយក្តី ទីមិនមែនត្រើយក្តី ត្រើយនឹងទីមិនមែនត្រើយក្តី មិនមានដល់បុគ្គលណា ( សេចក្តីប្រកាន់អាយតនៈមិនមានដល់បុគ្គលណា ) តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយអស់ហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកតិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកចំរើនឈាន មានធូលីគឺតាមអស់ហើយ អ្នកអង្គុយនៅឯកឯង អ្នកមានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈដល់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមដ៏ខ្ពស់ដោយលំដាប់ហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ធម្មសតំមេ ព្រាហ្មណវត្ថុ

និវា តបតំ អានិញ្ជោ វត្តិមាភាតំ ចន្ទិមា
សន្ធន្ធោ ទិត្តិយោ តបតំ ឈាយី តបតំ ព្រាហ្មណោ
អថ សព្វមហោរត្តំ ពុទ្ធោ តបតំ តេជសា ។

ពាហិតបាបោ ហិ[2] ព្រាហ្មណោ
សមចរិយោ សមណោតិ វុច្ចតិ
បព្ភាជយមត្តនោ មលំ
តស្មា បព្ភជិតោតិ វុច្ចតិ ។

ន ព្រាហ្មណស្ស បហរេយ្យ នាស្ស មុញ្ចេថ ព្រាហ្មណោ
ធិ[1] ព្រាហ្មណស្ស ហន្តារំ តតោ ធិ[2] យស្ស មុញ្ចតិ ។

ន ព្រាហ្មណស្សេតទកិញ្ចិ សេយ្យោ
យទា និសេធោ មនសោ បិយេហិ
យតោ យតោ ហិំសមនោ និវត្តតិ
តតោ តតោ សម្មតិមេវ ទុក្ខំ ។

---

๑ ឱ.ម. ធិ ។ ๒ តុន្ទិបិ ជាហេ ។

ព្រះអាទិត្យរុងរឿង ក្នុងវេលាថ្ងៃ ព្រះចន្ទរុងរឿង ក្នុងវេលាយប់ ក្សត្រ
ទ្រង់ប្រដាប់ពេញយសហើយ រមែងរុងរឿង សមណព្រាហ្មណ៍អ្នកមាន
ឈាន រមែងរុងរឿង ឯព្រះសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងដោយតេជះរហូត
ថ្ងៃនឹងយប់ ។

អ្នកដែលមានបាបបន្សាត់ហើយ ឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកដែលតថាគត
ហៅថាសមណៈ ព្រោះការប្រព្រឹត្តិរម្ងាប់ អ្នកដែលបណ្តេញមន្ទិលនៃ
ខ្លួន ហេតុនោះទើបតថាគតហៅថា បព្វជិត ។

ព្រាហ្មណ៍ មិនគប្បីប្រហារព្រាហ្មណ៍ទេ (ចំណែក)ព្រាហ្មណ៍ (ដែល
ត្រូវគេប្រហារហើយ) មិនគប្បីចងពៀរចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះ តថា-
គតតិះដៀលព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រហារព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ណា ចង
ពៀរចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះ តថាគតតិះដៀលព្រាហ្មណ៍នោះ ក្រៃ-
លែងជាងនោះទៅទៀត ។

ការហាមឃាត់ចិត្ត ចាកអារម្មណ៍ជាទីស្រឡាញ់ របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ
មិនមែនប្រសើរបន្តិចបន្តួចទេ ចិត្តដែលគិតបៀតបៀនគេ ឆាកចេញ
ចាកវត្ថុណា ។ សេចក្តីទុក្ខព្រោះវត្ថុនោះ ។ ក៏រម្ងាប់ទៅហ្មង ។

យស្ស្ស កាយេន វាចាយ មនសា នត្ថិ ទុក្កតំ

សំវុតំ តីហិ ឋានេហិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យម្ហា ធម្មំ វិជានេយ្យ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ

សក្កច្ចំ តំ នមស្សេយ្យ អគ្គិហុត្តំវ ព្រាហ្មណោ ។

ន ជដាហិ ន គោត្តេហិ ន ជច្ចា ហោតិ ព្រាហ្មណោ

យម្ហិ សច្চញ្ច ធម្មោ ច សោសុចី សោ ច ព្រាហ្មណោ ។

កិន្តេ ជដាហិ ទុម្មេធ កិន្តេ អជិនសាដិយា

អព្ភន្តរន្តេ គហនំ ពាហិរំ បរិមជ្ជសិ ។

បំសុកូលធរំ ជន្តុំ កិសន្ធមនិសន្ថតំ

ឯកំ វនស្មឹ ឈាយន្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អំពើអាក្រក់ ដោយទ្វារកាយ ទ្វារវាចា ទ្វារចិត្ត របស់បុគ្គលណា មិនមានទេ តថាគតហៅបុគ្គល ដែលបានសង្រួមដោយឋានតាំងពីរនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលបេះធម៌អាថ៌ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងហើយ អំពីសំណាក់ត្រូណា គប្បីនមស្ការត្រូនោះ ដោយគោរព ដូចព្រាហ្មណ៍ដែលគោរពភាវបូជាភ្លើងដូច្នោះដែរ ។

បុគ្គលដែលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះផ្ចង់សក់ ក៏មិនមែន ព្រោះគាត្រ ក៏មិនមែន ព្រោះជាតិ ក៏មិនមែន សច្ចៈផង ធម៌ផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា អ្នកស្អាតផង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ផង ។

នែអ្នកអ័ប្បជ្ញាជាអើយ អ្នកមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការខ្ចុតផ្ចង់សក់ អ្នកមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការទ្រទ្រង់សំពត់ស្បែកខ្លា បើសន្ទានខាងក្នុងរបស់អ្នក សឹងសាំញ៉ាំដោយរាគៈកិលេស អ្នកឈ្មោះថាជ្រុះខាត់តែកាយខាងក្រៅទេ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បំសុកូល មានកាយស្គម មានខ្លួនរោមដោយសរសៃ ជាបុគ្គលឯកឯង ចំរើនឈានក្នុងព្រៃនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ธมฺมปทคาถายิ ธมฺมิลตฺเถโร ภฺราหฺมณาภฺโย

ย ยาทิสำ ภฺราหฺมณำ ภฺวทิ์ ยถาวิธึ มนฺตฺรสมฺภฺฤ(๑)

ภาวาหิ์ ยาช ภเว ยถาวิธิ สฺรุเต(๒) ยถาวิธิ สตาทิภฺยาย

อตาทิภฺยำ อยาธยำ ตทิทมฺ ภฺรุวทิ์ ภฺราหฺมณำ ๆ

สพฺวสำโยชนำ ยสฺมาตฺ ยโย ภเว น ปริตสฺยติ

สงฺคาติคำ วิสำยุกฺตำ ตทิทมฺ ภฺรุวทิ์ ภฺราหฺมณำ ๆ

ยสฺมาตฺ นทฺยำ(๓) ภฺรูตฺปนฺเน สงฺคาธำ(๔) สมาธุกฺกมำ

ฯกฺตวิตฺตปริโยสำ(๕) ตุทฺยำ ตทิทมฺ ภฺรุวทิ์ ภฺราหฺมณำ ๆ

อกฺโกสำ วธพนฺธนฺยา อทุฏฺโฐ โยธิวาสยติ

ขนฺตีพลำ พลานีกำ(๖) ตทิทมฺ ภฺรุวทิ์ ภฺราหฺมณำ ๆ

---

๑ ย. ปริตฺวสมฺภำ ฯ ๒ ฃ. ปฺรเวฺ ฯ ๓ ฃ. นทฺยำ ฯ ๔ ย. สนฺธำ ฯ
๕ ฃ. ฯกฺตวิตฺตปริโยสำ ฯ ๖ ย. ตปสฺวีกำ ฯ

តថាគតនឹងហៅអ្នកកើត រំពីកំណើត អ្នកកើតក្នុងផ្ទៃនៃព្រាហ្មណីជាមាតា ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក៏ទេ បុគ្គលនោះគ្រាន់តែបាននាមថា តោវាទី (អ្នកពោលថាចំរើន) ព្រោះបុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់នៅឡើយ តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកមិនមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់ អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំនោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កាត់ស្បោងជន: ទាំងអស់បាន មិនតក់ស្លុត តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលគ្មានកិលេសជាគ្រឿងចំពាក់ អ្នកឆ្លងស្រឡះចាកកិលេស ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលដែលកាត់សេចក្តីក្រោធ ដូចពួរផង កាត់តណ្ហា ដូចខ្សែត្រផង កាត់ទិដ្ឋិ ៦២ ដូចទីត ព្រមទាំងអនុស័យ ដូចអ្នកដើរតាមផង អ្នកមានអវិជ្ជា ដូចសសរខឿនដកចោលហើយ អ្នកត្រាស់ដឹងសច្ចៈ ៤ នោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនប្រទូស្ត អត់សង្កត់ពាក្យដៀវផង ការបៀតបៀនធ៌ាងការចងផងបាន ទើបតថាគតហៅបុគ្គលដែលមានខន្តិជាពល: មានខន្តិជារហ័ពលនោះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អត្តាឯនំ រក្ខវន្តំ សីលវន្តំ អនុស្សុទំ[1]

ទន្តំ អន្តិមសារីរំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

វាវិ ចោក្ខរបត្តេវ អារគ្គេរិវ សាសបោ

(២)

យោ ឯ លិម្បតិ កាមេសុ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោ ទុក្ខស្ស បជានាតិ ឥធេវ ខយមត្តនោ

បន្នភារំ វិសញ្ញុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

គម្ភីរបញ្ញំ មេធាវិំ មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទំ

ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អសំសដ្ឋំ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ

អនោកាសារិំ អប្បិច្ឆំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឱ. អនុស្សុតំ ។ ២ ឱ. លិប្បតិ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលមិនមានសេចក្តីក្រោធ មានឆុតគ្គវត្ត មាន
ចតុបច្ចវិសុទ្ធិសីល មិនមានតណ្ហាគ្រឿងប៉ោងចិត្ត មានឥន្ទ្រិយទូន្មាន
ហើយ មានសរីរៈជិតនៅ ក្នុងទីបំផុតនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងតាមពាំងឆ្ងាយ ដូចទឹកលើ
ស្លឹកឈូក ឬដូចគ្រាប់ស្ពៃលើចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ
ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងសាសនានេះឯង ដឹងច្បាស់នូវការអស់ទុក្ខរបស់ខ្លួន
តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមានខន្ធភារៈ ដាក់ចុះហើយ ដែលរួច
ស្រឡះចាកកិលេសពាំងឆ្ងាយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាជ្រៅ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយ
កិលេស អ្នកឈ្លាស ក្នុងផ្លូវនឹងមិនមែនផ្លូវ បានសម្រេចប្រយោជន៍
ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅ បុគ្គលដែលមិនច្របូរ ដោយជនពាំងឆ្ងាយ ពីរពួក គឺ
គ្រហស្ថ ១ បព្វជិត ១ ជាអ្នកគ្រាប់ទៅដោយមិនមានសេចក្តីអាល័យ
មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មបទគាថាយ ធម្មឹសតំមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

ឯជាយ ឧល្លំ ភូនេសុ តនេសុ ថាវរេសុ ច
យោ ន មាន្ធិ ន ឃាតេតិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អវិរុទ្ធំ វិរុទ្ធេសុ អត្តទណ្ឌេសុ ឯឌ្ឍំ
សាធានេសុ អសាធានំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស រាគោ ច ទោសោ ច មានោ មក្ខោ ច បាតិតោ
សាសបោរិវ អារគ្គា តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អក្កក្កសំ វិញ្ញាបនិំ(๑) គិរំ សច្ចំ ឧទីរយេ
យាយ នាភិសជ្ជេ កញ្ចិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ ទីឃំ វ រស្សំ វ អណុំ ថូលំ សុភាសុភំ
លោកេ អទិន្នំ នាទិយតិ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អាសា យស្ស ន វិជ្ជន្តិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច
និរាសយំ វិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

๑ ឧ. វិញ្ញាបណិំ ។ ម. វិញ្ញាបនំ ។

បុគ្គលណា ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ក្នុងសត្វទាំងពួងហើយ ដែលនៅតក់ស្លុតក្តី ដែលមាំមួន គឺមិនមានតក់ស្លុតក្តី មិនបៀតបៀនដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យបៀតបៀន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកដែលមិនខឹង ចំពោះពួកជនដែលខឹងហើយ អ្នកវិលត់ចំពោះពួកជនដែលមានអាជ្ញាក្នុងខ្លួន អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ចំពោះពួកជនដែលមានសេចក្តីប្រកាន់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ពន្ធៈ ទោសៈ មានៈ និងមក្ខៈ ដែលបុគ្គលណា បានដម្រះចេញហើយ ដូចគ្រាប់ស្ពៃដែលក្រុះបុះ អំពីចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ពោលពាក្យមិនអាក្រក់ ពាក្យដាហេតុឲ្យដឹងសេចក្តីបាន ជាពាក្យពិត ជាពាក្យដែលមិនធ្វើអ្នកណា ឲ្យទាស់ចិត្ត តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនកាន់យកវត្ថុរបស់ដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងលោកនេះ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អ្នកណា មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលផុតស្រឡះចាកតណ្ហា ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យស្សាសវេ ន វិជ្ជន្តិ អញ្ញាយ អកថង្កថី

អមតោគធំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច ឧភោ សង្គំ ឧបច្ចគា

អសោកំ វិរជំ សុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ចន្ទំវ វិមលំ សុទ្ធំ វិប្បសន្នមនាវិលំ

នន្ទីភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោមំ បលិបថំ ទុគ្គំ សំសារំ មោហមច្ចគា

តិណ្ណោ បារគតោ ឈាយី អនេជោ អកថង្កថី

អនុបាទាយ និព្វុតោ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

អ្នកណា មិនមានសេចក្តីអាល័យគឺតណ្ហា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអ្វីសោះ ព្រោះដឹងច្បាស់ធម៌ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលមានចិត្តចុះស៊ប់តាន់ព្រះនិព្វាន ដែលមានព្រះអរហត្តផលដល់ហើយ ដោយលំដាប់ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ លះបង់បុណ្យនឹងបាបទាំង ២ នឹងកិលេសជាគ្រឿងចំពាក់(មានរាគៈជាដើម)ចេញហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសោក មានធូលីគឺកិលេសអស់ហើយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ដូចព្រះចន្ទ្រច្រាសចាកមន្ទិល ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មានចិត្តថ្លៃថ្លា មិនតក់ស្លុត អស់សេចក្តីត្រេកអរក្នុងភពហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កន្លងផ្លូវងឹតគឺរាគៈ នឹងកក់ដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ គឺកិលេស នឹងសង្សារវដ្ត នឹងមោហៈទាំងនេះបាន ជាអ្នកឆ្លងអន្ទង់ទាំង ៤ បានដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ជាអ្នកមានឈាន មិនញាប់ញ័រដោយតណ្ហា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនប្រកាន់មាំ ជាអ្នករលត់កិលេសហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

## ធម្មបទគាថាយ ឆព្វីសតិមោ ព្រាហ្មណវគ្គោ

យោធ តាបេ បហាន្ត្វាន[1] អគារតាយេ បព្វជេ

តាយភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យោធ តណ្ហំ បហាន្ត្វាន[1] អគារតាយេ បព្វជេ

តាណ្ហាភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ[2] ។

ហិត្វា មានុសកំ យោគំ ទិព្វំ យោគំ ឧបច្ចគា

សព្វយោគវិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ហិត្វា រតិំ អរតិញ្ច សីតីភូតំ និរូបធិំ

សព្វលោកាភិភុំ វីរំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ចុតិំ យោ វេទិ សត្តានំ ឧបបត្តិញ្ច សព្វសោ

អសត្តំ សុគតំ ពុទ្ធំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

---

១ ឧ. បហេត្វាន ។ ២ ឥមាទ្វេ គាថា អញ្ញមញ្ញំ សទិសា តាសុ ឯត ជដិលត្ថេរ-ត្តេម្ហិ ទេសិតា ឯត បន ជោតិកត្ថេរត្តេម្ហិ ។

## ធម្មបទគាថា ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ២៦

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានលះបង់តាមចាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកកាមបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលអស់តាមកតហើយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានលះបង់តណ្ហាហើយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកតណ្ហាបាន តថាគតហៅបុគ្គល ដែលអស់តណ្ហានឹងកតហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា លះគំលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់មនុស្ស កន្ទងគំលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់ទិព្វបានហើយ តថាគតហៅបុគ្គល ដែលផុតស្រឡះ ចាកគំលេសជាគ្រឿងប្រកបចាំងពួងនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅបុគ្គល ដែលលះបង់សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងកាមគុណនឹងមិនត្រេកអរក្នុងកិរិយានៅក្នុងព្រៃ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់មិនមានឧបក្កិលេសគ្របសង្កត់លោកចាំងពួង មានសេចក្តីព្យាយាមនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ចុតិនឹងឧបដិសន្ធិរបស់ពួកសត្វ ដោយអាការចាំងពួងបាន តថាគតហៅបុគ្គលដែលជាអ្នកមិនជាប់នៅក្នុងកាម អ្នកមានដំណើរល្អ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ អ្នកត្រាស់ដឹងទូវសច្ចៈ ៤ នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យស្ស្ត កាយេ ន ជានន្តិ  ទេវា គន្ធព្ពមានុសា

ខីណាសវំ អរហន្តំ  តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស្ត បុរេ ច បច្ឆា ច  មជ្ឈេ ច នត្ថិ កិញ្ចនំ

អកិញ្ចនំ អនាទានំ  តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ឧសភំ បវរំ វីរំ  មហេសិំ វិជិតាវិនំ

អនេជំ ន្ហាតកំ[1] ពុទ្ធំ  តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

បុព្វេនិវាសំ យោ វេទិ[2] សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ

អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញា វោសិតោ មុនិ

សព្ពវោសិតវោសានំ  តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

ព្រាហ្មណវគ្គោ ឆព្ពីសតិមោ ។

---

๑ ខ. នហាតកំ ។ ๒ ខ. វេទិ ។

ទេវតា គន្ធព្ព នឹងពួកមនុស្សទាំងពួង មិនដឹងគតិ របស់បុគ្គលណា តថាគតហៅបុគ្គល ដែលជាអ្នកមានអាសវៈអស់ហើយ ជាព្រះអរហន្ត នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីកង្វល់ ក្នុងកាលមុនផង ក្នុងកាលជាខាងក្រោយផង ក្នុងកាលជាកណ្តាលផង តថាគតហៅបុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនមានកង្វល់ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

តថាគតហៅវីរបុរស អ្នកអង់អាច អ្នកប្រសើរ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ឈ្នះមារ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ផ្ងូតលាងកិលេស ត្រាស់ដឹងសច្ចៈនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ខន្ធបញ្ចកៈ ដែលខ្លួនផ្អាប់នៅអាស្រ័យ ក្នុងកាលមុនផង ឃើញច្បាស់ឋានសួគ៌ និងអបាយភូមិផង មួយទៀត បានសម្រេចធម៌ជាគ្រឿងអស់ជាតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ស្រេចកិច្ចហើយ ព្រោះអភិញ្ញា តថាគតហៅបុគ្គល ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់សព្វគ្រប់ហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

# ធម្មបទគាថាយ ទុតិយំ

(១)

[៣៧] យមកំ អប្បមញ្ញំ បុប្ផំ ពាលេន បណ្ឌិតំ
អវហន្តំ សមាសេវ្ហេន ថាបំ ឧណ្ហេន តេ ឧស ។
ជរា អត្តា ច លោកោ ច ពុទ្ធិ សុខំ បិយេន ច
កោធំ មលញ្ច[2] ឆម្មដ្ឋំ មក្ខវក្ខេន វាសតិ ។
បកិណ្ណោ[3] និរយំ ថាកោ តណ្ហា ភិក្ខុ ច ព្រាហ្មណោ
ឯតេ ឆឡ្ឌិសតី វក្ខា ទេសិតាធិច្ចពន្ធុនា ។
យមកេ វីសតី គាថា អប្បមាទម្ហិ ទ្វាទស
ឯកាទសា ចិត្តវក្ខេ បុប្ផវក្គម្ហិ សោឡស
ពាលេ សត្តរសា គាថា បណ្ឌិតម្ហិ ចតុទ្ទស
អរហន្តេ ឆសា គាថា សមាសេវ្ហេ ទ្វាទស
តេរសា ថាបវក្គម្ហិ ឧណ្ហម្ហិ ឧស សត្ត ច
ឯកាទសា ជរាវក្គេ អត្តវក្គម្ហិ ទ្វាទស
ទ្វាទសា លោកវក្គម្ហិ ពុទ្ធិវក្គម្ហិ សោឡស
សុខេ ច បិយវក្គេ ច គាថាយោ ទ្វេ ឆ ទ្វាទស
បុន្នសា កោធវក្គម្ហិ បលវក្គេ ច វីសតិ
សត្តរសា ច ឆម្មដ្ឋេ មក្ខវក្គម្ហិ សោឡស

---

១ ខ. អប្បមាទំ ។ ២ ខ. មលញ្ច ។ ៣ បកិណ្ណកំ ។

# ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទគាថា ៥

(៣៧) សំដែងអំពីយមកវគ្គ ១ អប្បមាទវគ្គ ១ ចិត្តវគ្គ ១ បុប្ផវគ្គ ១ ពាលវគ្គ ១ បណ្ឌិតវគ្គ ១ អរហន្តវគ្គ ១ សហស្សវគ្គ ១ បាបវគ្គ ១ ទណ្ឌវគ្គ ១ ត្រូវជា ១០ វគ្គ ។

ជរាវគ្គ ១ អត្តវគ្គ ១ លោកវគ្គ ១ ពុទ្ធវគ្គ ១ សុខវគ្គ ១ បិយវគ្គ ១ កោធវគ្គ ១ មលវគ្គ ១ ធម្មដ្ឋវគ្គ ១ មគ្គវគ្គ ១ រួមធម៌វគ្គខាងដើមត្រូវជា ២០វគ្គ ។ បកិណ្ណកវគ្គ ១ និរយវគ្គ ១ នាគវគ្គ ១ តណ្ហាវគ្គ ១ តិក្ខុវគ្គ ១ ព្រាហ្មណវគ្គ ១ បូករួមត្រូវជា ២៦ វគ្គ ដែលព្រះអាទិច្ចពន្ធុទ្រង់សំដែងទុកហើយ ។

កណ្ឌយមកវគ្គ មាន ២០ គាថា កណ្ឌអប្បមាទវគ្គ មាន ១២ គាថា កណ្ឌចិត្តវគ្គ មាន ១១ គាថា កណ្ឌបុប្ផវគ្គ មាន ១៦ គាថា កណ្ឌពាលវគ្គ មាន ១៧ គាថា កណ្ឌបណ្ឌិតវគ្គ មាន ១៤ គាថា កណ្ឌអរហន្តវគ្គ មាន ១០ គាថា កណ្ឌសហស្សវគ្គ មាន ១៦ គាថា កណ្ឌបាបវគ្គ មាន ១៣ គាថា កណ្ឌទណ្ឌវគ្គ មាន ១៧ គាថា កណ្ឌជរាវគ្គ មាន ១១ គាថា កណ្ឌអត្តវគ្គ មាន ១២ គាថា កណ្ឌលោកវគ្គ មាន ១ គាថា កណ្ឌពុទ្ធវគ្គ មាន ១៦ គាថា កណ្ឌសុខវគ្គនឹងបិយវគ្គ មាន ១ គាថា ដូចគ្នា កណ្ឌកោធវគ្គ មាន ១៤ គាថា កណ្ឌមលវគ្គ មាន ១២ គាថា កណ្ឌធម្មដ្ឋវគ្គ មាន ១៧ គាថា កណ្ឌមគ្គវគ្គ មាន ១៦ គាថា

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទគាថា

បកិណ្ណោ សោឡស គាថា និរយេ ភោគេ ចុទ្ទស
ទ្វាវីស តណ្ហាវគ្គម្ហិ តេវីសា អគ្គវគ្គកា
ចត្តាឡីស ច គាថាយោ ព្រាហ្មណោ វគ្គមុត្តមេ ។
គាថាសតានិ ចត្តារិ តេវីសា ច បុនាបរេ
ធម្មបទេ និថាគម្ហិ ទេសិតានិច្ចពន្ធុនា[1] ។

ធម្មបទំ និដ្ឋិតំ ។

---

### ១ ធម្មបទស្ស វគ្គសង្គ្រហំ

យមកំ បឋមំ ចិត្តំ បុប្ផំ ពាលញ្ច បណ្ឌិតំ
រហន្តំ សហស្សេ ចាបំ ទណ្ឌំ ដិវ អត្តលោកំ ។
ពុទ្ធំ សុខំ បិយំ កោធំ មលំ ធម្មដ្ឋមគ្គញ្ច
បកិណ្ណកំ និរយំ នាគំ តណ្ហា ភិក្ខុ ច ព្រាហ្មណោ ។

### គាថាយុត្តានំ

យមកេ វីសតិ គាថាយោ អប្បមាទលោកម្ហិ ច
បិយេ ទ្វាទស គាថាយោ ចិត្តេ ដិវឌ្ឍគាទស ។
បុប្ផេ ពាលសហស្សម្ហិ ពុទ្ធមគ្គបកិណ្ណកេ
សោឡស បណ្ឌិតេ កោធេ និរយេ នាគេ ចតុទ្ទស ។
អរហន្តេ ទសគ្គាថា ជាបសុខម្ហិ តេវីសេ
សតសេ ទណ្ឌធម្មដ្ឋេ មលម្ហិ ឯកវីសតិ ។
តណ្ហាវគ្គេ សត្តវីសេ តេវីសេ ភិក្ខុវគ្គម្ហិ
ព្រាហ្មណេ ឯកតាឡីសេ ចតុស្សតា សត្តវីសេ ។

ធម្មបទំ សមត្តន្តិ មរមូលេត្តកេ ទិស្សន្តំ ។

គាថាយុត្តានំ បន ឧភោបិយលោត្តកេ នត្ថិ ។

ក្នុងបកិណ្ណកវគ្គ មាន ១៦ គាថា ក្នុងនិរយវគ្គនឹងនាគវគ្គ មាន ១៤ គាថា ក្នុងដូចគា ក្នុងតណ្ហាវគ្គ មាន ២៦ គាថា ក្នុងកិត្តិវគ្គ មាន ៤៣ គាថា ក្នុងព្រាហ្មណវគ្គដ៏ខុត្តម មាន ៤០ គាថា ។ ៤២៣ គាថាដទៃទៀត ព្រះអាទិច្ចពន្ធុទ្រង់សំដែងទុកហើយ ក្នុងធម្មបទនិបាត ។

ចប់ ធម្មបទ ។

# សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស

## ខុទ្ទានំ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

## បឋមោ ពោធិវគ្គោ

[៣៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុ-
វេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ
បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។

តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯក-
បល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។
អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តមា
សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយោ បឋមំ យាមំ បដិច្ចសមុ-
ប្បាទំ អនុលោមំ បដិលោមំ មនសាការសិ ។ តិ ។ ឥមស្មឹ
សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ យទិ-
ទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ
សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ ផស្សបច្ចយា វេទនា

# សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

## ខុទាន

*សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។*

## ពោធិវគ្គ ទី ១

[៣៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់ដឹងជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។

សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្តាហ៍ ( ៧ ថ្ងៃ ) ។ លុះអំណោះសប្តាហ៍នោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យចំពោះបដិច្চសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមតិចាណាបណ្តោយ អស់ភទ្រីបឋមយាម ដោយប្រការថា កាលបើបច្ច័យ (១) នេះមាន ផលនេះក៏មាន ផលនេះ រមែងកើតឡើង ព្រោះការកើតឡើងនៃបច្ច័យនេះ គឺសង្ខារទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ ជាបច្ច័យ នាមរូប កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ សឡាយតនៈ កើតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ ផស្សៈ កើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈ ជាបច្ច័យ វេទនា កើតមាន ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ

---

១ ពាក្យថា បច្ច័យ ជាពាក្យផ្លាស់ប្តូរគ្នានឹងពាក្យថា ហេតុ ។

វេធនាមច្ចយោ តណ្ហា តណ្ហាមច្ចយោ ទុតានានំ ទុតានានមច្ចយោ ភវោ ភវមច្ចយោ ជាតិ ជាតិមច្ចយោ ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស[1] ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យទា ហវេ ចាតុរវណ្ណិ ឆម្ភា
អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស
អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្ពា
យតោ បជានាតិ សហេតុធម្មន្តិ ។ សុត្តំ បឋមំ[2] ។

[៣៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ទុរុវេលាយំ វិហរតិ ឧដ្ឋា នេរញ្ជរាយ តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ បឋមាភិ-សម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកាសនិកោ ធិតិសិត្តោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ច-យេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ បដិច្ចសមុប្បាទំ បដិលោមំ សាធុកំ មនសាការសិ ឥតិ

---

๑ ម. អយំ ឯត្ថន្តរេ ទ្វេ ។ ๒ ម. សុត្តំ បឋមពុទ្ធិ ឆត្តំ ។

តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងកើតព្រម ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នោះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម្មិទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញុាំងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់នូវកិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយទាំងពួងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងអស់ទៅ ក្នុងកាលនោះ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវធម៌ព្រមទាំងហេតុ ។ សូត្រទី ១ ។

( ៣៩ ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ដឹងជាជម្រើន ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខ អស់ ១ សប្តាហ៍ ។ លុះអំណើះ សប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ហើយទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យ បំពេញបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាបដិលោម គឺពិចារណាច្រាសឡើងអស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី ដោយប្រពៃថា

## ๓ภาเธ ปโมสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ทุติยสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ภควาติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ภควา เอตทโวจ ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสํสา ธมฺมสฺสวนสฺส กตเม ปญฺจ อสฺสุตปุพฺพานิ เจว สุณาติ สุตปุพฺพานิ จ ปริโยทเปติ จิตฺตมสฺส ปสีทติ สคฺคปฏิลาภาย มคฺคปฏิลาภาย ทิฏฺธมฺมนิพฺพานาย อิเม ปญฺจ อานิสํสา ธมฺมสฺสวนสฺส ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

គាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន ផលនេះ ក៏មិនមាន ផលនេះ រមែងរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ទៅនៃបច្ច័យនេះ គឺការរលត់ទៅនៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជា ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ទៅព្រម ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈ ឧបាយាសៈ ក៏រមែងរលត់ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ប្រទូន្មឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានឈាមញាំងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់កិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយ ទាំងពួងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងអស់ទៅក្នុងកាលនោះ ព្រោះបានដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃបច្ច័យទាំងឡាយ ។

សូត្រ ទី ២ ។

[๘๐] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុ-
វេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេពោធិរុក្ខមូលេ
បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា
សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិ-
សំវេទី ។ អថខោ ភគវា តស្សា សត្តាហស្ស អច្ចយេន
តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា រត្តិយោ បឋមំ យាមំ បដិច្ច-
សមុប្បាទំ អនុលោមបដិលោមំ សាធុកំ មនសាការសិ
ឥតិ ឥមស្មឹ សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ
ឥមស្មឹ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ
យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ
សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ ផស្សបច្ចយា វេទនា
វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទា-
នបច្ចយា ភវោ ភវបច្ចយា ជាតិ ជាតិបច្ចយា ជរាមរ-
ណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ។

[៤០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់ដំណ ដោយដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់ពោធិព្រឹក្ស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ១ សប្តាហ៍ ។ លុះអំណើះ សប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បេញ្ញអំពីសមាធិនោះ ហើយទ្រង់រំពឹងក្នុងព្រះហឫទ័យបំពោះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដោយអនុលោមនឹងបដិលោមអស់កាលត្រឹមបច្ចុប្បន្នយាម ដោយប្រការថា កាលបើបច្ច័យនេះមាន ផលនេះក៏មាន ផលនេះ រមែងកើតឡើង ព្រោះកើតឡើងនៃបច្ច័យនេះ កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន ផលនេះក៏មិនមាន ផលនេះរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ទៅនៃបច្ច័យនេះ គឺសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ ជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ ផស្សៈ កើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទាន កើតមាន ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភព ជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ កើតមានព្រម ព្រោះជាតិ ជាបច្ច័យ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងកើតមាន ។

## ๒ตาเย ปมมสฺส ฆาติวคฺคสฺส ตติยสุตฺตํ

ฝวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว อาสเสวิเตน ภาวิเตน พหุลีกเตน สทฺธินฺทฺริเยน สทฺธาพลินฺทฺริเยน สทฺธาพลินฺทฺริเยน วิริยินฺทฺริเยน วิริยินฺทฺริเยน วิริยพลินฺทฺริเยน วิริยพลินฺทฺริเยน สติสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน สติสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน สติสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน สติสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน ธมฺมวิจยสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน ธมฺมวิจยสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน ธมฺมวิจยสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน ธมฺมวิจยสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน ปสฺสทฺธิสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน ปสฺสทฺธิสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน ปสฺสทฺธิสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน ปสฺสทฺธิสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน สมาธิสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน สมาธิสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน สมาธิสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน สมาธิสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน อุเปกฺขาสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน อุเปกฺขาสมฺพชฺฌงฺคินฺทฺริเยน อุเปกฺขาสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน อุเปกฺขาสมฺพชฺฌงฺคพลินฺทฺริเยน อภิญฺญินฺทฺริเยน อภิญฺญินฺทฺริเยน ปริญฺญินฺทฺริเยน ปริญฺญินฺทฺริเยน ปหานินฺทฺริเยน ปหานินฺทฺริเยน ขยินฺทฺริเยน ขยินฺทฺริเยน วยินฺทฺริเยน วยินฺทฺริเยน ภพฺพินฺทฺริเยน ภพฺพินฺทฺริเยน ปฏิปทินฺทฺริเยน ปฏิปทินฺทฺริเยน อนฺตรธานินฺทฺริเยน อนฺตรธานินฺทฺริเยน วิปริณามินฺทฺริเยน วิปริณามินฺทฺริเยน ชาติยา ปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ ฯ ฝวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีติ ฯ

อฏฺเฐว ภควา ฝตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ยสฺส หเว ตาทิคุณสฺส ภิกฺขุโน
อาสาวินีโต ฆสิโต ปุราณโก
วิทฺธสฺตยา ตสฺส น สนฺติ ปาปกา
ขีณาสวสฺส วิหรโต สทา สโต
ตโมขนฺธา ปทาลิตา ฯ ตติยํ[1] ฯ

---

๑ ฉ. ม. ตติยนฺติ น ปญฺญายติ ฯ

## ឧទាន ពោធិវគ្គ ទី ๑ ទុតិយសូត្រ

ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ ការរលត់ទៅ
នៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជាឥតមានសេសសល់ ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ
ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការ
រលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ
ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការ
រលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះ
រលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃ
ជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ព្រម ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ
បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសៈ ក៏រមែងរលត់ទៅ ។ សេចក្តីរលត់
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ធម្មិទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញុាំង
តិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកជ្រុតបង់នូវតិលេស ក្នុងកាលណា ព្រាហ្មណ៍
នោះ រមែងកំចាត់បង់នូវមារ ព្រមទាំងសេនាមារ ឋិតនៅ ក្នុងកាល
នោះ បីដូចព្រះអាទិត្យរះឡើង ធ្វើអាកាសឲ្យភ្លឺឆើតឆាយ ដោយរស្មី
របស់ខ្លួន កំចាត់បង់នូវងងឹត ឋិតនៅ ដូច្នោះឯង ។ សូត្រទី ៣ ។

[๘๑] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา ราชคหสมีเป เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป วิหรติ ตตฺร โข อายสฺมา ปุณฺณโก ปณฺฑิตมาณวโก ภควนฺตเมตทโวจ กุโต นุ ภนฺเต อาคจฺฉติ ภวํ ปุณฺณโก กุหิญฺจรตฺตึ วสิสฺสตีติ ฯ อหญฺหิ ภนฺเต ปุพฺพเก ชนปเท ปุพฺพกานเมว ปุพฺพกานนฺติ ฯ อถ โข ภควา ปุณฺณกสฺส มาณวกสฺส เจตสา เจตปริวิตกฺกมญฺญาย ตายเมว เวลายเมว อิมา คาถาโย อภาสิ

ปุณฺณก ปุจฺฉสิ มมาหุ ปุพฺพเก
ปุพฺพกานนฺติ ปุนปฺปุนาคเม
ตเมว ปุจฺฉามิ ตเมว ปุจฺฉสิ
ตเมว ตาวาหุ ปุนปฺปุนาคเม

---

๑ ม. ปุณฺณกมาณวโก ฯ ๒ ม. ปุนปฺปุนาคเม ฯ ม. ปุนปฺปุนาคเม ฯ

[๔๓] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ជើងជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ๑ សប្តាហ៍ ។ លុះកន្លងសប្តាហ៍នោះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ជាហ៊ុំហ៊ុកជាតិកៈ (មានជាតិជាអ្នកធ្វើសំឡេងគម្រាមថាហ៊ុំហ៊ុំ) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីកកាយ ជាមួយព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរកកាយ នឹងពាក្យដែលគួរលឹកហើយ ក៏ឋិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏បំរើន បុគ្គលដែលហៅថាព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុដូចម្តេច មួយទៀត ធម៌អ្វីខ្លះ សម្រាប់ធ្វើបុគ្គល ឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវបញ្ហានុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ព្រាហ្មណ៍ណា មានបាបធម៌ បរិក្ខីណចោលហើយ មាន
សំឡេងគម្រាមថា ហ៊ុំហ៊ុំ លះចោលហើយ មានកិលេសជាត់
គឺរាគៈក្តិលេស លះចោលហើយ មានចិត្តសង្រួមហើយ

## ๑๓. ปปมสุตฺต ปฐมวคฺค ปฐมสุตฺตํ

เอวนฺเม สุตนฺติ ปุพฺพารามสุตฺตนฺตเทสนา

ตตฺถ เอวนฺติ นิปาตปทํ ฯ เม สทฺโท (พฺรหฺมาณสฺส) พฺรหฺมภาเว วตฺตติ ฯ

(๑)

ยสฺมา ปเนสา ตสฺส ตถา ปกาสิกา โลเก ปญฺญตฺติ ฯ ตสฺมา ฯ

(๒) สุตนฺติ ฯ ปกติ สมยนิปาตา ภควติ สาวตฺถิยญฺจ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ สารีปุตฺโต อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน อายสฺมา จ มหากสฺสโป อายสฺมา จ มหากจฺจาโน[๒] อายสฺมา จ มหาโกฏฺฐิโต[๓] อายสฺมา จ มหากปฺปิโน อายสฺมา จ มหาจุนฺโท อายสฺมา จ อนุรุทฺโธ อายสฺมา จ เรวโต[๔] อายสฺมา จ อานนฺโท[๕] เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ ฯ อทฺทสา โข ภควา เต อายสฺมนฺเต ทูรโตว อาคจฺฉนฺเต ทิสฺวาน ภิกฺขู อามนฺเตสิ ยโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาคจฺฉนฺตเมว ทิสฺวา ภิกฺขุ อาคจฺฉติ ฯ

---

๑ ฉ. ช. ตตฺถนฺติ อตฺถิ ฯ ๒ ฉ. ม. มหากจฺจายโน ฯ ๓ ม. มหากโปฏฺฐิโก ฯ ๔ ฉ. ฌ. ตตฺถนฺตเร เวยฺยญฺจ ช เวเทหมุนิติ อตฺถิ ฯ ๕ ฉ. อานนฺโท ฯ

ចេះចប់នូវវេទគឺមគ្គញ្ញាណ ចាំង ๔ មានបត្តព្រហ្មចរិយធម៌
អប់រំហើយ មួយទៀត ព្រាហ្មណ៍ណា បរិនមានគំនរ
គឺរាគៈកិលេស ក្នុងអារម្មណ៍បច្ចុប្បន្នបរិក្ខ័យ ក្នុងលោក-
សន្និវាស ព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបគួរនឹងហៅខ្លួនថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ដោយធម៌បាន ។ សូត្រទី ๔ ។

(๔๒) ខ្ញុំបាននស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដែតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មាន
អាយុផង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ
ផង ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាកប្បិនៈដ៏មានអាយុផង
ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មានអាយុផង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុផង ព្រះរេវតៈដ៏មាន
អាយុផង ព្រះនន្ទៈដ៏មានអាយុផង ចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ ។
ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងទតឃើញពួកលោក ដ៏មានអាយុ អម្បាលនោះ
ដែលកំពុងដើរមក អំពីឆ្ងាយ លុះឃើញហើយ ហាមត្រាស់ប្រាប់ពួក
ភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ កំពុងដើរមក
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ កំពុងដើរមក ។

ฬาปุตฺเต อญฺญตโร พฺราหฺมณมาตโร กิตฺติ ภควนฺตํ
ปสนฺนจิตฺต กิตฺตยมาน นิสินฺน โหติ พฺราหฺมณา โหนฺติ
ตาตเมฺห จ ปน พฺราหฺมณกรณา ธมฺมาติ ฯ

อถโข ภควา ปสนฺนตฺต วิทิตฺวา ตายเ วลายเ
อิม อุทาน อุทาเนสิ

พาหิตฺวา ปาปเก ธมฺเม ยเ จรฺติ สมา สตา
ขีณาสฺเวา ปฺปเวสฺสาม พฺรหฺมาเตเว โลกสฺมิ พฺราหฺมณาติ ฯ

ปฐมฺ[๑] ฯ

(๔๓) อถโข สุตฺวา ฯ ตกฺก สมย ภควา ราชคเห
วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน
สมเยน อายสฺมา มหากสฺสโป ปิปฺผลิคุหายเ
วิหรติ อาพาธิโก โหติ ทุกฺขิโต พาฬฺหคิลาโน ฯ
อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป อปเรน สมเยน
ตสฺมา อาพาธา วุฏฺฐาสิ ฯ อถโข อายสฺมโต มหา-
กสฺสปสฺส ตสฺมา อาพาธา วุฏฺฐิตสฺส เอตทโหสิ
ยนฺนูนาหิ ราชคห ปิณฺฑาย ปวิเสยฺย นฺติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ปฐมนฺติ ส ทิสฺสติ ฯ

កាលបើព្រះមានព្រះភាគ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ កិក្កុមួយរូបមានជាតិជាព្រាហ្មណ៍ បានទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុដូចម្តេច មួយទៀតធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ដែលធ្វើបុគ្គលឲ្យ ជាព្រាហ្មណ៍ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបបញ្ហាសំនួរបញ្ហានុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា បានបណ្តេញចោលនូវធម៌ដ៏លាមក មានស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់កាល ជាអ្នកអស់សញ្ញោជនៈ (គ្រឿងដឹងនូវសច្ចធម៌) បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក ។ សូត្រទី៩ ។

(៤៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបដ្ឋាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងបិប្ផលិគុហា ជាអ្នកមានអាពាធ ប្រកបដោយទុក្ខឈឺធ្ងន់ ។ លុះក្នុងសម័យខាងក្រោយមក ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ សះស្បើយចាកអាពាធនោះ ។ លុះព្រះមហាកស្សៈបានសះស្បើយចាកអាពាធនោះហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះចុះ ។

## ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទស្ស អដ្ឋកថា

តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ ទារកសតានិ ទុស្សុក្កំ អាបន្នានិ ហោន្តិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌាចារិកវត្តំ ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តានិ បញ្ចមត្តានិ ទារកសតានិ បដិច្ចភិក្ខាយ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ យេន ឆលង្គទិសិកា តាបសា-ទិសិកា បេសការទិសិកា ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ រាជគហេ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ យេន ឆលង្គទិសិកា តាបសាទិសិកា បេសការទិសិកា ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អនញ្ញាតោសិ មញ្ញាតំ[1] ឥន្តិ សារេ បតិដ្ឋិតំ
ខីណាសវំ វន្តទោសំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណន្តិ ។
ឥដ្ឋ[2] ។

---

១ ខ. អនញ្ញាយោសិ អញ្ញាតំ ។ ម. អនញ្ញាយោសិ អញ្ញាតំ ។ ខ.ម. ឥដ្ឋន្តិ ឥត្ថំ ។

## ឧទាន ពោធិវគ្គទី ១ ជន្ធុសូត្រ

សម័យនោះឯង ពួកទេវតាចំនួន ៥០០ ប្រឹងខ្នឹឃ្នាត បម្រុងឲ្យព្រះមហាកស្សបៈដ៏មានអាយុ ចានចំណាត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបៈដ៏មានអាយុ ចានហាមឃាត់ពួកទេវតាទាំង ៥០០ នោះ ហើយស្វែកស្វង់ប្រដាប់ចាត្រឆត្តចីវរ រួចចូលទៅបិណ្ឌចាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមប្រកដ្ឋរបស់មនុស្សកំសត់ មនុស្សគ្រំព្រា នឹងជាឥតម្បាញ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ចានឃើញព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ កំពុងដើរបិណ្ឌចាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមប្រក របស់មនុស្សកំសត់ មនុស្សគ្រំព្រា នឹងជាឥតម្បាញ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ចានជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនចិញ្ចឹមអ្នកដទៃ អ្នកដឹងដាក់ច្បាស់ អ្នកខ្ជិនខ្ជួន តាំងនៅ ក្នុងធម៌មានខ្វិម អ្នកអស់អាសវៈ អ្នកមានទោសៈខ្ជាត់ខ្ជោល តថាគតហៅ បុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។ សូត្រទី ៦ ។

[៤៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ចាឯយំ[1] វិហរតិ អឧតកលាបកេ ចេតិយេ អឧតកលាបកស្ស យក្ខស្ស ភវនេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា រត្តន្ធការតិមិសាយំ អព្ភោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ ឧទកពិន្ទូបិ ឧបនេវ ឯតកមេកំ ផុសាយតិ ។ អថ ខោ អឧតកលាបកោ យក្ខោ ភគវតោ ភយំ ឆម្ភិតត្តំ លោមហំសំ ឧប្បាឧេតុកាមោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ អវិទូរេ តិក្ខត្តុំ អក្កុលោ បក្កុលោ[2] អក្កុលបក្កុលិតំ អកាសិ ឯសោ តេ សមណ មិសាហោតិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិឧិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស សតោ សុ ឧប្បេសុ ចារត្ថ ហោតិ ព្រហ្មណោ
អថ ឯវំ[3] មិសាចញ្ញ បក្កុលញ្ញតិ វត្តតីតិ ។
សត្ថុំ[4] ។

---

១ ម. ចាឯលិយំ ។ ២ ម. បក្កុលេតីតិ ចាហេវ ទស្សត្ថ ។ ៣ ម. ឯតំ ។ ៤ ម. សេតុមន្តិ ឧត្តំ ។

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងអដកលាបកចេតិយ ជាលំនៅនៃអដកលាបកយក្ស ដ៏ក្រៃឥតប្រាណ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីវាល នៅវេលាក្រឹងងឹតអព្ធា ពាំងភ្លៀង ក៏កំពុងរលឹមស្រឹប ។ ។ លំដាប់នោះ អដកលាបកយក្ស មានបំណងនឹងធ្វើព្រះមានព្រះភាគឲ្យខ្លាច តក់ស្លុតព្រឺព្រៃលោមា ចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានសំដីគំហកបន្ទាច ធ្វើសំឡេងសន្ធាប់ខ្លាំង ។ គស់ភ្លាវៈ ៣ ដង ដាក់ព្រះមានព្រះភាគថា នែព្រះសមណៈ ឧ+ទ្ធុំ+ន បិសាច (ឈរខាងមុខ) ចំពោះលោកហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីឧ+ទ្ធុំហើយ ទើបបន្ទូលឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

កាលណា បុគ្គលណាដល់ត្រើយក្នុងសកធម៌[1] ពាំងឆ្លាយ ក្នុងកាលនោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ រមែងគ្របសង្កត់នូវបិសាចផង នូវសំឡេងសន្ធាប់ផងយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលនោះ ។ សូត្រទី ៧ ។

---

១ កុបលធម៌ ជាច្រើនយ៉ាង មានសីល សមាធិ បញ្ញា ជាដើម ដែលហាមប្រយោជន៍ដល់អ្នកប្រតិបត្តិ ហៅថា សកធម៌ (ធម៌របស់ខ្លួន) ។ អកុបលធម៌ មានភាវៈ ទោសៈ មោហៈ ជាដើម ដែលធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស ហៅថា បរធម៌ (ធម៌ដទៃ) ។ អដ្ឋកថា ។

## ឧទានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

[៤៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សង្កាមជិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេវលំ ឧស្សុកាយ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អយ្យា កិរ សង្កាមជិ សាវត្ថឹ អនុប្បត្តោតិ ។ សា ចារកំ អាចាយ ជេតវនំ អក្កមាសិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សង្កាមជិ អញ្ញតរស្មឹ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារេ[1] និសិន្នោ ហោតិ ។ អថ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា យេនាយស្មា សង្កាមជិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សង្កាមជឹ ឯតទវោច ឧទ្ទបត្តំ ហិ សមណ ចោសមត្តិ ។ ឃំ វុត្តេ អាយស្មា សង្កាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អាយស្មន្តំ សង្កាមជឹ ឯតទវោច ឧទ្ទបត្តំ ហិ សមណ ចោសមត្តិ ។

---

១ ម. ទិវាវិហារេ ។

( ៤៥ ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងសាវត្ថី ដើម្បីបួងបួង ព្រះមានព្រះភាគ ។ ឯបុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ បានឮដំណឹងថា អើឮថា ព្រះសង្គ្រាមដ មកដល់នគរសាវត្ថីហើយ ។ នាងនោះបាននាំគ្នាទៅកាន់វត្តព្រះជេតពន ។ សម័យនោះ ព្រះសង្គ្រាម-ដ៏ដំមានអាយុ គង់ពុងអង្គុយនៅ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្បែរតល់ឈើមួយដើម ។ លំដាប់នោះ បុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ បានចូលទៅរកព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះសង្គ្រាមដ ដ៏ដំមានអាយុថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំតាំងក្មួនតូចផង ។ ន័យដូចបុរាណទុតិយិកានោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុនៅស្ងៀម ។ បុរាណទុតិយិកា របស់ព្រះសង្គ្រាមដ ដ៏ដំមានអាយុ បានពោលនឹងព្រះសង្គ្រាមដ៏ដំមានអាយុ ជាគំរប់ពីរដង យ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំ តាំងក្មួនតូចផង ។

ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សង្កាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អាយស្មន្តំ សង្កាមជឹ ឯតទវោច ខុទ្ទបុត្តំ ហិ សមណា ចោសេ មន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សង្កាមជិ តុណ្ហី អហោសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា តំ ឆារកំ អាឆាយ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរតោ ឯក្កិបិត្វា បក្កាមិ ឯសោ តេ សមណ បុត្តោ ចោសេ ឆន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា សង្កាមជិ តំ ឆារកំ នេវ ឱលោកេសិ ឆាបិ អាលបិ ។ អថខោ អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកា អវិទូរេ[1] ឋត្វា អបលោកេន្តី អន្តេវាសិនិយ្យន្តំ សង្កាមជឹ តំ ឆារកំ នេវ ឱលោកេន្តំ ឆាបិ អាលបន្តំ ឯស្វានស្ស ឯតទហោសិ ន ចាយំ សមណោ បុត្តេនបិ អត្ថិកោតិ ។ តតោ បដិនិវត្តិត្វា ឆារកំ អាឆាយ បក្កាមិ ។ អន្តេវាសិនិ ខោ ភគវា ឯព្ភេន បក្ខិនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន អាយស្មតោ សង្កាមជិស្ស បុរាណទុតិយិកាយ ឱវរមម្បិ វិប្បការំ ។

---

១ ម. អវិទូរំ ។

ព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដង ។ បុព្វណាទុតិយិកា របស់សង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ ក៏ទទួចនិយាយនឹងព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ ជាគំរប់បីដងថា បពិត្រសមណៈ សូមលោកចិញ្ចឹមខ្ញុំតាំងកូនតូចផង ។ ព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀមអស់វារៈបីដង ។ លំដាប់នោះ បុព្វណាទុតិយិកា របស់ព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ បានយកតាវកូតូចនោះ ទៅជាក់អំពីមុខព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ រួចនិយាយថា បពិត្រសមណៈ នេះជាកូនប្រុសរបស់លោក លោកចិញ្ចឹមវាផងចុះ រួចហើយក៏ដើរចេញទៅ ។ ឯព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុមិនរមិលមើល មិនហៅតាវកូនកូតូចនោះសោះ ។ លំដាប់នោះ បុព្វណាទុតិយិកា របស់ព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ កាលដើរចេញទៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ក៏ងាកមើលមកឃើញព្រះសង្ឃាមដ៏ដ៏មានអាយុ ដែលមិនរមិលមើល មិនហៅតាវកូនកូតូចនោះសោះ ស្ត្រីនោះលុះឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈនេះមិនត្រូវការដោយកូនប្រុសទេតើ ។ បុព្វណាទុតិយិកានោះ ក៏ត្រឡប់រំពឹងនោះ មកយកកូនតូចនោះវិញដើរចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញនូវភាវដ៏ប្លែក បែបយ៉ាងនេះ នៃបុព្វណាទុតិយិកា របស់ព្រះសង្ឃាមដ៏ ដ៏មានអាយុ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។

## ๒๓. ปปมสฺส ฌานสฺส อนุโมทนาวณฺณนา

อถ โข ภควา ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชิตฺวา วุฏฺฐหิตฺวา ยาวตกา ปฐวิยา ปาฏิกุลฺยตา ตาวตกา ปาฏิกุลฺยตา ปฐวิยา ปาฏิกุลฺยตา ปฐวิยา ปาฏิกุลฺยตา ปฐวิย

លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាបបញ្ចាសន្ទូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូល ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

តិក្ខុណា មិនត្រេកត្រអាលនឹងស្ត្រីដែលមកវាក មិនស្អាយស្ត្រីដែលគេបញ្ជូនទៅ តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ដូចជាតិក្ខុឈ្មោះសង្គាមដ ដែលរួចស្រឡះហើយចាកគ្រឿងជាប់ គឺតិលេស ។ សូត្រទី៨ ។

(៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងគយាសីសៈប្រទេស ទៀបទន្លេគយា ។ សម័យនោះឯង ពួកជដិលប្រើនរូប នាំគ្នាដើរខ្លះ មុជខ្លះ ដើរមុជ ។ ខ្លះ ស្រោចខ្លួនខ្លះ បំពាក់ភ្លើងខ្លះ ទៀបតំពង់ឈ្មោះគយា ក្នុងសម័យជាទីធ្លាក់ចុះនៃទឹកសន្សើម រវាង៨ថ្ងៃ[1] ក្នុងវេលាកត្តីដ៏ត្រជាក់ នៃហេមន្តរដូវដោយសេចក្តីគិតយើញថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិដោយអំពើនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានយើញពួកជដិលជាច្រើនទាំងនោះ ដែលកំពុងដើរខ្លះ មុជខ្លះ ដើរមុជ ។ ខ្លះ ស្រោចខ្លួនខ្លះ បំពាក់ភ្លើងខ្លះ ទៀបតំពង់ឈ្មោះគយា ក្នុងសម័យជាទីធ្លាក់ចុះនៃទឹកសន្សើម រវាង៨ថ្ងៃ ក្នុងវេលាកត្តី ដ៏ត្រជាក់នៃហេមន្តរដូវ ដោយសេចក្តីគិតយើញថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិដោយអំពើនេះ ។

---

១ គឺថ្ងៃជាខាងចុងខែមេឃ ៤ ថ្ងៃ ខាងដើមខែផល្គុណ ៤ ថ្ងៃ រួមជា ៨ ថ្ងៃ ។

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ន ទុនកេន សុចិ ហោតិ យេហ្វុត្ត ឥញ្ជយតី ឥធេ យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច សោ សុចី សោ ច ព្រាហ្មណោ តិ ។ ឧទានំ[1] ។

(៤៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិ-យំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ពាហិយោ ទារុចីរិយោ សុប្បារកេ[2] បដិវសតិ សម្ភន្តវរេ សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរ-បិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថខោ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ យេ ខោ កេចិ លោកេ អរហន្តោ វា អរហត្ត-មគ្គំ វា សមាបន្នា អហំ តេសំ អញ្ញតរោតិ ។

---

១ ឱ. ម. ឧទានំ ឥតិ ។ ២ ម. សុប្បារកេ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ឃានទ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺនូវឧទាន នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមិនមែនស្មាតព្រោះទឹកទេ អ្នកផងប្រែនគ្រាមែងឃ្លួតទឹកនុ៎ះដែរ សច្ចៈ(១) ១ ធម្មៈ(២) ១ (មាន៤) ក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកស្មាតផង ឈ្មោះថាជាព្រាហ្មណ៍ផង ។ សូត្រទី៩ ។

( ៤,៧ ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ។ សម័យនោះឯង ពាហិយទារុចីរិយបុរស (អ្នកស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកឈើ ឈ្មោះពាហិយៈ) អាស្រ័យនៅទៀបឆ្នេរសមុទ្រ ឈ្មោះសុប្បារកៈ ជាអ្នកដែលគេធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង បាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ។ កាលពាហិយទារុចីរិយបុរស ពួនសម្ងំក្នុងទីស្ងាត់ ស្រាប់តែមានសេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើងក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ពួកជនណាមួយក្នុងលោកជាព្រះអរហន្ត ឬសម្រេចអរហត្តមគ្គ បណ្តាអរហន្តទាំងនេះ ខ្លួនអញជាអរហន្តមួយដែរ ។

---

១ បានដល់ចើសច្ចៈ និងវិរតិសច្ចៈ ឬបាញ្ញាសច្ចៈ និងបរមត្ថសច្ចៈ ។

២ បានដល់អរិយមគ្គធម៌ និងអរិយផលធម៌ ។ អដ្ឋកថា ។

## ๒ฅาเธ บปโมสฺส ภาคิโนสฺส ทสมสุตฺตํ

อถโข ภาหิโยสฺส ฆาฏีรโยสฺส ปุราณสาโลหิตา เทวตา อภิกฺกนฺตาย อภิกฺกนฺตาย ภาหิโยสฺส ฆาฏีรโยสฺส เชตสา เชตาวนทฺวารกฺกมญฺญาย เยน ภาหิโย ฆาฏีรโย เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภาหิยํ ฆาฏีรยํ ปิตนฺเวช เทว โข ตฺวํ ภาหิย อรหา ฉาปิ อรหตฺตมคฺคํ ปา สมาปชฺโช สาปิ เต ปฏิปทา ธนฺตฺเวยฺยาย ตฺวํ อรหา ปา อสฺสสิ อรหตฺตมคฺคํ ปา สมาปชฺโชติ ฯ อถ[๑] เข ชรหิ สาเทวเข โลเข อรหาโช ปา อรหตฺตมคฺคํ ปา สมาปชฺโชติ ฯ อถ ภาหิโย อุตฺตรสฺมึ ทิสาภาเคสุ สาวตฺถึ ฉาปมาเนสุ สาวตฺถึ ฉาปมานตฺวา ตตฺถ เสา ภควา ปิตรหิ วิหารติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯ เสา หิ ภาหิย ภควา อรหา เทว อรหาฉาย ช ฉมฺพุ เทเสตีติ ฯ อถโข ภาหิโยสฺส ฆาฏีรโยสฺส ตาย เทวตาย สวิเวทิโต ตาวเทว สุปฺปฏิปนฺนาหิ[๒] ปฉาหิ สตฺถุ ปิตรตฺถิปวิสาเสน เยน ภควา สาวตฺถิยํ วิหารติ เตนวเช อภาถปิณฺฑิกสฺส อารามเม[๓] เทนุปสงฺกมิ ฯ

---

๑ ฉ. อถโข เก ฯ ม. อถ เก ฯ ๒ ฉ. สุปฺปฏิปนฺนา ฯ ม. สุปฺปฏิปนฺนา ฯ ๓ ม. เยน สาวตฺถี เตนวเช อนาถปิณฺฑิกสฺสารามเตติ ทิสฺสนฺติ ฯ

លំដាប់នោះ ទេវតាដែលជាសាលោហិតអំពីដើម របស់ពាហិយទារុចីរ-
យបុរស ជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ចាន់ជាំដ៏ច្បាស់នូវសេចក្តី
ត្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ពាហិយទារុចីរិយបុរស ចានចូលទៅរក
ពាហិយទារុចីរិយបុរស លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងពាហិយ-
ទារុចីរិយបុរសយ៉ាងនេះថា នែពាហិយៈអ្នកមិនមែនជាព្រះអរហន្តទេ ទាំង
មិនទាន់សម្រេចអរហត្តទេ ខនអ្នកមិនមានបដិបទាដែលនាំឲ្យចានជាព្រះ
អរហន្ត ឬសម្រេចអរហត្តមគ្គទេ ។ ពាហិយទារុចីរិយៈ សូរថាបើដូច្នោះ
ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក តើជនណា ជាអរហន្ត
ឬចានសម្រេចអរហត្តមគ្គ មានដែរឬ ។ ទេវតាឆ្លើយថា ម្នាលពាហិយៈ
មាន ទាំងជនបទឯដើង មានក្រុងមួយឈ្មោះសាវត្ថី ឥឡូវនេះព្រះមាន
ព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គ្រងគង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះ ។
ម្នាលពាហិយៈ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះឯង ជាព្រះអរហន្តផង គ្រង់
សំដែងធម៌ ដើម្បីអរហត្តផង ។ លំដាប់នោះ ពាហិយទារុចីរិយបុរស
ដែលទេវតានោះធ្វើឲ្យតក់ស្លុត ក៏ស្រាប់តែគេចចេញអំពីឆ្នេរសមុទ្រឈ្មោះ
សុប្បារកៈក្នុងខណៈនោះភ្លាម ដោយការនៅតែក្នុងផ្ទះពាំងពួនអស់ ១ យប់
ក៏ចានទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលកំពុងគង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់
អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏តក្រុងសាវត្ថី ។

[៤៧] តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខូ អព្ភោកាសេ ចង្កមន្តិ ។ អថខោ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ យេន ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច តុម្ហាកំ ខោ អន្តេ ឯតរហិ ភគវា វិហរតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឧស្សុទកាមម្ហា មយំ តំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ។ អន្តរយំ បរិព្ពជោ ខោ ពាហិយ ភគវា បិណ្ឌាយាតិ ។ អថខោ ពាហិ-យោ ទារុចីរិយោ តវមានរូបោ ដេតវាសា និក្ខមិត្វា សាវត្ថិំ បវិសិត្វា អទ្ទស ភគវន្តំ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ចាសានិកំ បសាទនីយំ[1] សន្តិន្ទ្រិយំ សន្តមានសំ ទន្តមនមថសមថំ អនុប្បត្តំ ឧត្តំ កុត្តំ យតិន្ទ្រិយំ[2] នាគំ និស្សាន យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ ចានេ សិរសា និបតិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច នេសេតុ ម ភន្តេ ភគវា ធម្មំ នេសេតុ សុគតោ ធម្មំ យំ មម ស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

---

១ ម. ទស្សនីយំ ។ ២ ម. សន្តិន្ទ្រិយំ ។

(៤៨) សម័យនោះ គាប់ប្អូនភិក្ខុច្រើនរូប កំពុងដើរចង្រ្កម ក្នុងទីវាល ។ លំដាប់នោះ ពាហិយតាបថីរិយបុរស ក៏ឆៀងចូលទៅរកពួកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ឥឡូវនេះព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធគង់នៅទីណា យើងមានបំណងនឹងចូលទៅ ដើម្បីចូបព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្នាលពាហិយៈ ព្រះមានព្រះភាគចូលកាន់បន្ទោះភូមិ ដើម្បីបិណ្ឌបាតទៅហើយ ។ លំដាប់នោះ ពាហិយតាបថីរិយបុរស ក៏មានដំណើរម្ចាស់ម្នាចេញពីវត្តដេតពន ចូលទៅនគរសាវត្ថី បាននិមន្តព្រះមានព្រះភាគ កំពុងនិមន្តបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជ្រះថ្លា មានឥន្ទ្រិយស្ងប់ មានព្រះទ័យស្ងប់ ទ្រង់បានដល់នូវការហាត់ពត់ នឹងការស្ងប់រម្ងាប់ដ៏ឧត្តម ទ្រង់បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង សង្រ្គមឥន្ទ្រិយ ជាពុទ្ធនាគ គឺជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ មានសិរ្សៈនៅបុះទៀបព្រះបាទ នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយអារាធនាព្រះមានព្រះភាគនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់រាត្រីដ៏យូរ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន ។

**ฉกฺกนิ๎ เทสนา ปฐมวคฺโค ทุติยวคฺโค**

(๘๙) ฯเปฯ วุตฺตญฺหิ ภควตา ภาติยานิ ตาวตึสภวเน อกาลโต โข ตาว ภาติยา อนฺตรายาย ปริวชฺชนา ปิณฺฑาย จรนฺติ ฯ ทุติยมฺปิ โข ภาติโย ตาวตึสภวเน ภควนฺตญฺเจว ทุฏฺฐานิ โข ปเนตานิ ภณฺฑนานิ ภควโต วา ปาวจนสฺส มยฺหํ วา ปาวจนสฺส เนสาทานิ เม ภณฺฑนานิ ภควา จ ปน เนสาทานิ สุกโต ธมฺโม เนสาทานิ ยถา มนุสฺสา นิยฺยานิกานิ ทิฏฺฐิยา สุขายนฺติ ฯ ทุติยมฺปิ โข ภควา ภาติยานิ ตาวตึสภวเน อกาลโต โข ตาว ภาติยา อนฺตรายาย ปริวชฺชนา ปิณฺฑาย จรนฺติ ฯ ตติยมฺปิ โข ภาติโย ตาวตึสภวเน ภควนฺตญฺเจว ทุฏฺฐานิ โข ปเนตานิ ภณฺฑนานิ ภควโต วา ปาวจนสฺส มยฺหํ วา ปาวจนสฺส เนสาทานิ เม ภณฺฑนานิ ภควา จ ปน เนสาทานิ สุกโต ธมฺโม เนสาทานิ ยถา มนุสฺสา นิยฺยานิกานิ ทิฏฺฐิยา สุขายนฺติ ฯ

[៤៩] គាលពាហិយទារុចិរិយបុរស អាកាសនា យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពាហិយទារុចិរិយបុរសដូច្នេះថា ម្នាលពាហិយៈ ឈប់សិន កាលនេះជាកាលមិនគួរ ដ្បិតតថាគតចូលទៅកាន់បន្ទោះភូមិបិណ្ឌបាត ។ ពាហិយទារុចិរិយបុរស ទូលព្រះមានព្រះភាគជាគំរប់ពីរដងយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិតន្តរាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឬជីវិតន្តរាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងបានដោយក្រណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់នឹងទារុចិរិយបុរស អស់វារៈពីរដង យ៉ាងនេះថា ម្នាលពាហិយៈ ឈប់សិន កាលនេះ ជាកាលមិនគួរ ដ្បិតតថាគតចូលទៅកាន់បន្ទោះភូមិ បិណ្ឌបាតសិន ។ ពាហិយទារុចិរិយបុរស ទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ៣ដង យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិតន្តរាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឬជីវិតន្តរាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងបានដោយក្រណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។

តស្សាតិហ តេ ពាហិយ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋមត្តំ
ភវិស្សតិ សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ
វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ហិ តេ ពាហិយ សិក្ខិ-
តព្ពំ។ យតោ ខោ តេ ពាហិយ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋមត្តំ ភវិស្សតិ
សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ វិញ្ញាតេ
វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតិ តតោ ត្វំ ពាហិយ ន ត្វំ យតោ ត្វំ
(๑)
ពាហិយ នេវ ត្វំ តតោ ត្វំ ពាហិយ នេវ ន ហុរំ ន ឧភ-
(๒)
យមន្តរេ ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ។ អថខោ ពាហិយស្ស
ទារុចីរិយស្ស ភគវតោ ឥមាយ សង្ខិត្តាយ ឧទ្ទានេន
ធម្មាយ តាវទេវ អនុធម្មាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិ។

---

๑ ខ. តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថ យតោ ត្វំ ពាហិយ ទេវត្ថាតិ ទិស្សន្តិ។ ម. តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តេន យតោ ត្វំ ពាហិយ ន តេន តតោ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថ យត្ថ ត្វំ ពាហិយ ន តត្ថាតិ ឯវំ ទិស្សន្តិ។ ๒ ខ. ម. ឧភយមន្តរេន។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
ត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា រូបារម្មណ៍ ដែលអ្នកឃើញហើយ គ្រាន់តែជា
រូបារម្មណ៍ដែលឃើញហើយ សទ្ទារម្មណ៍ ដែលអ្នកឮហើយ គ្រាន់តែជា
សទ្ទារម្មណ៍ដែលឮហើយ គន្ធៈរសៈផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែលប៉ះពាល់ហើយ
គ្រាន់តែជាអារម្មណ៍ ដែលប៉ះពាល់ហើយ ធម្មារម្មណ៍ដែលអ្នកដឹងហើយ
គ្រាន់តែ ជាធម្មារម្មណ៍ ដែលដឹងហើយ ម្នាលពាហិយៈ អ្នកគប្បីសិក្សា
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលពាហិយៈ រូបារម្មណ៍ដែលអ្នកឃើញហើយ គ្រាន់
តែ ជារូបារម្មណ៍ ដែលឃើញហើយ សទ្ទារម្មណ៍ ដែលអ្នកឮហើយ
គ្រាន់តែ ជាសទ្ទារម្មណ៍ ដែលឮហើយ គន្ធៈរសៈផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែល
អ្នកប៉ះពាល់ហើយ គ្រាន់តែជាអារម្មណ៍ដែលប៉ះពាល់ហើយ ធម្មារម្មណ៍
ដែលអ្នកដឹងហើយ គ្រាន់តែជាធម្មារម្មណ៍ ដែលដឹងហើយ ព្រោះហេតុ
ណា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកនឹងលែងមាន ម្នាលពាហិយៈ
អ្នកនឹងលែងមាន ព្រោះហេតុណា ម្នាលពាហិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
នឹងមិនមានក្នុងកពនេះ នឹងកពមុខ នឹងមិនមានក្នុងចន្លោះ នៃលោកទាំង
ពីរ នេះឯងជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ គ្រានោះ ចិត្តនៃពាហិយទារុចីរិយបុរស
ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានឧបាទាន ក្នុងខណៈនោះ
ឯង ដោយធម្មទេសនាសង្ខេប របស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ ។

๒๓๒ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

អថខោ ភគវា ពាហិយំ ទារុចីរិយំ ឯតទវោច ឥតិហ តេ ពាហិយ សិក្ខិតព្ពំ ឯវញ្ហិ តេ ពាហិយ សិក្ខិតព្ពំ ។

(๕๐) អថខោ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភគវតោ ពាហិយំ ទារុចីរិយំ តាវទេវ តរុណវច្ឆា អដ្ឋិចាតេត្វា ជីវិតា វោរោ-បេសិ ។ អថខោ ភគវា សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ សង្ឃាដិបត្តមាទាយ តិក្ខត្តុំ សន្តិំ ឧគ្គហេសិ តិក្ខត្តុំ អន្តរសា ពាហិយំ ទារុចីរិយំ កាលកតំ និស្សាយ តិក្ខត្តុំ អាមន្តេសិ កណ្ហោ តិក្ខត្តុំ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរកំ បញ្ចកំ អាវោបេត្វា ឌាហាវេត្វា ឈាបេត្វា ថូបញ្ច សុ តត្ថេវ សព្រហ្មចារី វោ តិក្ខត្តុំ តាលកតោតិ ។ ឥមំ ភន្តេតិ ខោ តេ តិក្ខុ ភគវតោ បដិសុត្វា ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរកំ បញ្ចកំ អាវោបេត្វា ឌាហាវេត្វា ឈាបេត្វា ថូបញ្ច សុ តវ៎ត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា[1] ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ។ ភគវន្តំ ឯសីឆិសុ ។ ភគវន្តំ ឯសិដ្ឋោ ខោ តេ តិក្ខុ ភគវន្តំ ភគ-ឯវោចុំ ឧគ្គហិ ភន្តេ ពាហិយស្ស ទារុចីរិយស្ស សរីរំ ថូបោ ច សុ តេសោ តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោតិ ។

---

๑ ម. ឯតទវោច ភគវន្តំ អភិវាទេត្វាតិ ទិស្សតិ ។

លុះព្រះមានព្រភាគ ទ្រង់ទូន្មាន ពាហិយតាបុរិយបុរស ដោយឧទាន
សង្ខេបនេះហើយ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។

(៥០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញផុតទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
មេគោមានកូនខ្ចី ប៉ុនផ្តួលពាហិយតាបុរិយបុរស ឲ្យដាច់ចាកជីវិតទៅ ។
លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងនគរសាវត្ថី រួចត្រឡប់
អំពីបិណ្ឌបាត វេលាខាងក្រោយភត្ត ចេញអំពីនគរដោយយកខ្នុរប្រើនរួប
បានទតឃើញពាហិយតាបុរិយបុរសធ្វើមរណកាល លុះទតឃើញហើយ
ទើបត្រាស់ប្រាប់ពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរយក
សរីរៈពាហិយតាបុរិយបុរស លើកដាក់លើគ្រែនាំទៅដុតផង ធ្វើស្តូប
ដល់សរីរៈនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះថា) សព្រហ្មចារីរបស់
អ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធ
ដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយលើកសរីរៈ
ពាហិយតាបុរិយបុរស ដាក់លើគ្រែតូច នាំទៅរំលាយ ទាំងធ្វើស្តូបដល់
សរីរៈនោះ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ឱនក្បាលក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ ឱនក្បាលក្រាប
បង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ បានទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សរីរៈពាហិយតា-
បុរិយបុរស រំលាយហើយ ទាំងស្តូបសម្រាប់បញ្ចុះសរីរៈនោះក៏ធ្វើហើយ
គតិរបស់គាត់ តើដូចម្តេច ដំណើរកន្លងលោកខាងមុខ តើដូចម្តេច ។

បណ្ឌិតោ កិត្តូវេ ពាហិរោ ធារុចីរិយោ បច្ចាគិ ធម្ម-
សភ្ឈានុធម្មំ ន ច[1] ធម្មាធិការណាំ វិហោសេតិ បរិនិព្ពុតោ
កិត្តូវេ ពាហិរោ ធារុចីរិយោតិ ។ អថោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យត្ថ អាបោ ច បឋវី តេជោ វាយោ ន គាធតិ
ន តត្ថ សុក្កា ជោតន្តិ អាទិច្ចោ ន បកាសតិ
ន តត្ថ ចន្ទិមា ភាតិ តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតិ ។
យទា ច អត្តនា វេទិ[2] មុនិ មោនេន ព្រាហ្មណោ
(៣)
អថ រូបា អរូបា ច សុខទុក្ខា បមុច្ចតីតិ ។ ឧសមំ ។
(៤)
ពោធិវគ្គោ បឋមោ ។

## តស្សុទ្ទានំ

តយោ ច ពោធិ និក្កោធោ តេ ថេរា តិស្សុបេន ច
ចាវាយ[4] សង្គាមជិ ឯដិលា ពាហិយេន តេឧសភតិ។

---

๑ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ មន្តិ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. អត្តនាវេធី ។ ๓ ឧ. ម. ទស-
មន្តិ ឧត្តិ ។ ๔ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ អយំបិ ឧទ្ទានោ វុត្តោ ភគវោ ឥតិ មេ សុតន្តិតិ
បាឋោ ទិស្សតិ ។ ๕ ឧ. បាដលិ ។ ម. បាវ ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ជាបណ្ឌិត បានប្រតិបត្តិធម៌គួរដល់ព្រះនិព្វានហើយ មិនបៀតបៀនតថាគត ព្រោះហេតុសំដែងធម៌ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាហិយទារុចីរិយបុរស បរិនិព្វានហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទឹកដី ភ្លើង ខ្យល់ រមែងមិនតាំងនៅក្នុងនិព្វានធាតុណា ពួកផ្កាយមាននាមថា សុក្កៈ (មានពន្លឺ) រមែងមិនភ្លឺ ទាំងព្រះអាទិត្យក៏មិនរុងរឿង ក្នុងនិព្វានធាតុនោះ ព្រះចន្ទ្រ ក៏មិនមានពន្លឺក្នុងនិព្វានធាតុនោះ ទាំងងងឹតក៏មិនមាន ក្នុងនិព្វានធាតុនោះទេ ។ ព្រាហ្មណ៍មាននាមថាមុនី ព្រោះមានប្រតិបត្តិ ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដោយខ្លួនឯង ក្នុងកាលណា រមែងរួចចាករូបផង អរូបផង សុខទុក្ខផង ក្នុងកាលនោះ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ពោធិវគ្គ ទី ១ ។

## ឧទ្ទាននៃពោធិវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្រោមពោធព្រឹក្ស ៣ លើក ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ ១ ព្រះមហាកស្សប ១ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅជិតក្រុងចាវា ១ ព្រះសង្គ្រាមជិត្តុ ១ ពួកជដិល ១ ពាហិយទារុចីរិយបុរស ១ រួមទាំងអស់ជា ១០ រឿង

# ឧទានេ ទុតិយោ មុច្ចលិន្ទវគ្គោ

(៥១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេ-លាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ មុច្ចលិន្ទមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ហោតិ វិមុត្តិសុខំ បដិសំវេទី ។ តេន ខោ បន សមយេន មហាអកាលមេឃោ ឧទបាទិ ។ សត្តាហវទ្ទលិកា សីតវាតា ទុទ្ទឌី ។ អថខោ មុច្ចលិន្ទោ នាគរាជា សកភវនា និក្ខមិត្វា ភគវតោ កាយំ សត្តក្ខត្តុំ ភោគេហិ បរិក្ខិបិត្វា ឧបរិមុទ្ធនិ មហន្តំ ផណំ វិហច្ច អដ្ឋាសិ មា ភគវន្តំ សីតំ អា ភគវន្តំ ឧណ្ហំ មា ភគវន្តំ ឌំសមកសវាតាតប សិរិំសបសម្ផស្សា តិ[1] ។ អថខោ ភគវា តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ មុច្ចលិន្ទោ នាគរាជា វិទ្ធំ វិគតឥណាមាកំ នេវំ វិទិត្វា ភគវតោ កាយំ

---

១ ឱ, ម. — សមផស្សោតំ ។

# ឧទាន មុច្ចលិន្ទវគ្គ ទី ២

(៥១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបបានត្រាស់ដឹងជាដម្បូង ទ្រង់គង់នៅទៀបមុច្ចលិន្ទ (កំឆអន្ទក់) តែម្សាក្នុងស្នឹងនេះឯង ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយបល្ល័ង្កតែមួយ សោយវិមុត្តិសុខ អស់ ១ សប្តាហ៍ ។ សម័យនោះ បណ្តាលមានភ្លៀងធំ ពុំដូចកាលកើតឡើង ។ ភ្លៀងរលឹម ១ សប្តាហ៍ មានមេឃត្រជាក់ខ្លុតមិនស្រាកស្រាន់ ។ លំដាប់នោះ មុច្ចលិន្ទនាគរាជ ចេញពីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ពេនព័ទ្ធព្រះកាយ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយក្នេន ៧ ដុំ ហើយបើកពាងដ៏ធំបាំងអំពីខាងលើព្រះសិរ្សព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា រាត្រីកុំបីប៉ះពាល់ព្រះមានព្រះភាគ កំដៅកុំបីប៉ះពាល់ព្រះមានព្រះភាគ សត្វសឹប របោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ពស់តូច ពស់ធំ ក៏កុំបីបៀតបៀនព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។ លុះកន្លងសប្តាហ៍នោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ លំដាប់នោះ មុច្ចលិន្ទនាគរាជ ដឹងថា ភ្លៀងរាំងហើយ មានពពកស្រឡះហើយ ក៏រំសាយក្នេន ចាកព្រះកាយ នៃព្រះមានព្រះភាគ

## สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ๒ขาน

เภาเตหิ นิเวเทสฺสา สเภวณฺณี อภินิมฺมฏฺฏา[๑] ภควาเตา
ปุรเตา วา อฏฺฐาสิ ปญฺญายิเตา ภควนฺตํ นมสฺสมาโน ฯ
อเถา ภควา ปฐมตรํ วินิสฺสา ตายเ เวลายเ ๔ตเ
ขุทานเ ขุทาเนสิ

สุเขา หิเวเตา ตุฏฺฐสฺส สุเตนมฺหสฺส ปสฺสเตา
อพฺยาปชฺโฌ สุเข เลาเตา ชาณกูเตสุ สญฺญเมา[๒]
สุเขา วิเตตา เลาเตา ตามานเ สมติกฺกเมา
อสฺมิมานสฺส วินเยเ ปตฺวา เว ปรเม สุเขนฺติ ฯ
เปเตเ[๓] ฯ

[๔๒] ปเมฺห สุตฺตเ ฯ ปตฺตเ สมเย ภควา สาว-
ตฺถิยเ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ
เตน เขา ปน สเมเยน สมฺพหุลานเ ภิกฺขูนเ ปฏา-
ภตฺตเ ปิณฺฑาจาตปฺปฏิกฺกนฺตานเ อุปฏฺฐานสาลายเ สนฺนิ-
สินฺนานเ สนฺนิปติตานเ อยเมนฺตรา กถา อุทปาทิ

---

๑ ขุ ม. กายา ภเวเต วินิเวเตฺวา สเภวณฺณี ปฏิสนฺธิวิญฺญาณเมณฺฑกณฺณี อภินิมฺมิ
ญฺญาติ ปาเฐ ปน ยุตฺตตรา เตหิ ฯเป ฯ ปาฐสีสนฺตเร อฏฺฐกถายเ อาคตา ฯ
๒ ม. สเยเมา ฯ ๓ ขุ. ม. ปเมนฺติ ฯเป ฯ

ធម្មិតាទេវបុត្តទី ( ជាទេវមាណព ) ឈរប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការ
ព្រះមានព្រះភាគ ពីខាងទីបំពោះព្រះតថាគតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ឃានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទ្រង់បន្ទឺនូវឧទាននេះ
ក្នុងវេលានោះថា

វិវេក[1]របស់បុគ្គល អ្នកត្រេកអរ ( ដោយមគ្គញ្ញាណ ) មាន
ធម៌ស្តាប់ហើយ ឃានឃើញច្បាស់ ( ដោយញាណចក្ខុ ) នាំ
មកនូវសុខ ការមិនបៀតបៀនគ្នា នឹងការសង្រួម ក្នុងសត្វទាំង
ពួយ ជាសុខក្នុងលោក ការប្រាសចាកតម្រេក ការប្រព្រឹត្តិកន្លង
កាមទាំងពួយ ជាសុខក្នុងលោក កិរិយាកំចាត់បង់នូវអស្មិមានៈ
ដ៏ណាមួយនុ៎ះ ឈ្មោះថាជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។ សូត្រទី១ ។

[៥៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុប្រើនរូបត្រេច្បាប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយ
ភត្ត អង្គុយជួបជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា អន្តរាភាសា[2]នេះកើតឡើងថា

---

๑ បណ្តាវិវេក ៣ យ៉ាង វិវេកក្នុងទីនេះ សំដៅយកឧបធិវិវេក គឺព្រះនិព្វាន ។ អដ្ឋកថា ។
๒ ភាសាដោយឡែក ជាពាក្យអំពីការយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងកម្មដ្ឋាន រៀនដាលើ នឹង
អដ្ឋកថា ជាដើម ហៅថា អន្តរាភាសា ។ អដ្ឋកថា ។

ឧទានេ ទុតិយេសុ្ស មុច្ចលិន្ទេត្តស្ស ទុតិយេសុ្តំ

តេោ ឧុខោ អាវុុសោ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ រាជូនំ មហាទ្ធនតរោ
វា មហាភោគតរោ វា មហាតេជោសតរោ វា មហាវិជិត-
តរោ វា មហាវាហនតរោ វា មហាពលតរោ វា មហា-
ទ្វិកតរោ វា មហាឧុសាវតរោ វា រាជា វា មាតរោ
សេដ្ឋិយោ តំម្ហិសារោ រាជា វា បសេនទិ តេោសេ
លោតំ ។ អយញ្ហេមិ តេសំ កិក្ខិនំ អដ្ឋកថា
វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិ-
សល្លានា វុដ្ឋិតេា យេន ឧបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ
ខោ ភគវា កិក្ខូ អាមន្តេសិ តាយ ឧុត្ត កិក្ខវេ
ឥតរហិ តាយ សង្ឃេសិដ្ឋា សង្ឃបតិតា តា ច បន
វេ អដ្ឋកថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ តេ អម្ហាកម្បិ
បដ្ឋាកង្តំ រិណ្ណាហតប្បដិញ្ញាតំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ
សង្ឃេសិដ្ឋានំ សង្ឃបតិតានំ អយមដ្ឋក តាយ ឧឧហាទិ

## ឧទាន ម្ភូចបិនូវគ្គៈ ទី ២ ទុតិយសូត្រ

ម្នាលភារ្ទ្វាសោតាំងឡាយ បណ្តាព្រះរាជាតាំងពីព្រះអង្គនេះ គឺព្រះរាជាព្រះនាមបាគធសេនិយពិម្ពិសារ នឹងព្រះរាជា ព្រះនាមបសេនទិកោសលព្រះរាជាអគ្គណាហ្ន៎ ដែលមានទ្រព្យច្រើន មានគោនៈច្រើន មានឃ្លាំងច្រើន មានវង្គំបិណ្ឌុះច្រើន មានពាហនៈច្រើន មានពលៈច្រើន មានឥទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើនដាង ។ ឥទ្ធ្យាវនេះ អដ្ឋកថា របស់កិក្ខុតាំងនោះ កំដុតឈប់នៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ក៏យាងចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលា លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ហើយ ទើបត្រាស់សួរពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយការនិយាយអ្វី ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឬយទៀត អដ្ឋកថាដូចម្តេច ដែលអ្នកតាំងឡាយដាក់ទុក ។ ពួកភិក្ខុតាំងនោះ ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលពួកយើងខ្ញុំតាំងឡាយត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត រៀបចាំក្រាយភត្ត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា មានអដ្ឋកថានេះ កើតឡើងថា

តោ ឆ ខោ អាវុសោ តំមេសំ ទ្វិន្នំ រាជូនំ មហាទ្ធន-
តរោ វា មហាភោគតរោ វា មហាយសតរោ វា
មហាវិជិតតរោ វា មហាវាហនតរោ វា មហាពលតរោ
វា មហិទ្ធិកតរោ វា មហានុភាវតរោ វា រាជា វា
មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ រាជា វា បសេនទិ
កោសលោតិ ។ អយំ ខោ សោ ភន្តេ អន្តរាតរាយោ
វិប្បកតោ អថ ភគវា អនុបប្បត្តោតិ ។ ន ខ្វាហំ
តិក្ខត្តុំ តុម្ហាកំ បដិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អគារ-
ស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបំ កថំ
កថេយ្យាថ សន្ថិបតិតានំ វា តិក្ខត្តុំ ទ្វយំ ការណីយំ
ធម្មី វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។
អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ
ឧទានំ ឧទានេសិ

យញ្ហ កាមសុខំ លោកេ យញ្ចិទំ ឥវិយំ សុខំ
តណ្ហាក្ខយសុខស្ស តេ កលំ នក្ខត្តិំ សោឡសិំ ។
ទុតិយំ[1] ។

---

๑ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្ថិ ។

ម្នាលភិក្ខុសោតាំងឯង បណ្តាព្រះរាជាពីរព្រះអង្គនេះ គឺព្រះរាជាព្រះនោម មានឯសេនិយពិម្ពិសារ នឹងព្រះរាជាព្រះនោមបសេនទិកោសល ព្រះរាជាអង្គណាហ្ន៎ ដែលមានទ្រព្យប្រើន មានកោគៈប្រើន មានឃ្លាំងប្រើន មានវដ្ដំណុះប្រើន មានពាហនៈប្រើន មានពលប្រើន មានឫទ្ធិប្រើន មានអានុភាពប្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អត្ថពកថានេះឯង ដែលយើងខ្ញុំតាំងឯងបានស្តាប់តែ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចយាងមកដល់ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឯង ត្រង់ដែលអ្នកតាំងឯងនិយាយពាក្យបែបនេះ ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនដាក់ចូដ៏ឆ្ងល់ដល់អ្នកតាំងឯងដែលជាកុលបុត្ត បេញ្ចាតផ្នះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាទេ ម្នាលភិក្ខុតាំងឯង អ្នកតាំងឯង កាលដែលចូលបដុំគ្នា គប្បីធ្វើកិច្ចពីរយ៉ាង គឺការពោលជាធម៌ ១ ការស្តាប់ស្តេចប្រសើរ[1] ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះហើយ ទ្រង់ក៏ត្រាស់នូវគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

កាមសុខណា ក្នុងលោកក្តី ទិព្វសុខ[2]ណាក្តី សេចក្តីសុខទាំងនោះ មិនដល់នូវចំណិត ១ ក្នុងចំណែក ១៦ នៃសេចក្តីសុខ[3] ព្រោះការអស់តណ្ហាទេ ។ សូត្រទី ២ ។

---

១ សំដៅយកការសម្រេចសម្រួនដោយឈានសមាបត្តិ ។ ២ សំដៅយកសេចក្តីសុខក្នុងរូបព្រហ្ម អរូបព្រហ្ម នឹងទិព្វវិហារធម៌ ។ ៣ សំដៅយកសេចក្តីសុខ ក្នុងឆសឡោកវចរត្តិ ។ អដ្ឋកថា ។

## ๒๓. ทุติยสฺส มุฏฺฐินฺทฺริยสฺส ตติยสุตฺตํ

[๘๓] ฝาสฺสุ สุตฺตํ ฯ ฝตฺถิ สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู ภควโต อวณฺณญฺจ สาวตฺถิ อวณฺณญฺจ เชตวนสฺส อภิ ฆณฺฑิตฺวา ปกาเสนฺติ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวร-มาทาย สาวตฺถิ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อทฺทสา โข ภควา เต สมฺพหุเล ภิกฺขู ภควโตปิ อวณฺณญฺจ สาวตฺถิ อวณฺณญฺจ เชตวนสฺส อภิ ฆณฺฑิตฺวา ปกาเสนฺเต ฯ อถ โข ภควา ฝตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

สุขกามานิ ภูตานิ ยโก ฆณฺฑิน วิหึสติ
อตฺตโน สุขเมสาโน เปจฺจ โส น ลภเต สุขํ ฯ
สุขกามานิ ภูตานิ ยโก ฆณฺฑิน น หึสติ
อตฺตโน สุขเมสาโน เปจฺจ โส ลภเต สุขนฺติ ฯ
ตติยํ(๑) ฯ

[๘๔] ฝาสฺสุ สุตฺตํ ฯ ฝตฺถิ สมเย ภควา

๑ ฉ.ม. ตติยนฺติ ทิสฺสติ ฯ

(๔๓) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកុមារប្រើនណាក់ នាំគ្នាបៀតបៀនពស់នឹងដម្បង គ្រង់ទីជាបន្ទោះនៃក្រុងសាវត្ថី នឹងវត្តជេតពន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់ចាត្រនឹងចីវរ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញពួកកុមារប្រើននាក់ទាំងនោះ កំពុងតែបៀតបៀនពស់នឹងដម្បង គ្រង់ទីជាបន្ទោះនៃក្រុងសាវត្ថី នឹងវត្តជេតពន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបគ្រង់ព្រះឧទានវាចានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា កាលស្វែងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន ហើយបៀតបៀនពួកសត្វអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយដម្បង បុគ្គលនោះ លុះលះលោកនេះទៅ រមែងមិនបានសេចក្តីសុខឡើយ ។

បុគ្គលណា កាលស្វែងរកសេចក្តីសុខ ដើម្បីខ្លួន មិនបៀតបៀនពួកសត្វ អ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយដម្បង បុគ្គលនោះ លុះលះលោកនេះទៅ តែងបានសេចក្តីសុខ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(๔๔) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

## สุត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សក្កោ ហោតិ តុ-ក្កតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាត-សេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ សក្កោ ហោតិ តុក្កតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិ-លានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយោ បន បរិព្ពាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា ន អបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាត-សេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថ-ខោ[1] អញ្ញតិត្ថិយោ បរិព្ពាជកា ភគវតោ **សក្ការំ** អស-ហមានា ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច គាមេ ច អរញ្ញេ ច ភិក្ខុ-និស្សា អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសន្តិ បរិ-ភាសន្តិ ភេសន្តិ វិហេសេន្តិ[2] ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគ-វន្តំអភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឯតរហិ ភន្តេ ភគវា

---

๑ ឱ. ម. អវិហេ តេ ។ ๒ ឱ. ហេសេន្តិ វិហេសេន្តិ ។

ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រែងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គេធ្វើសក្ការៈ
គោរព កប់អាន បូជា គោតក្រែង ចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសន:
នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ សូម្បីភិក្ខុសង្ឃ ក៏គេធ្វើ
សក្ការៈ គោរព កប់អាន បូជា គោតក្រែង ចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសន: នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដែរ ។ ចំណែកពួក
បរិព្វាជក អន្យតិត្ថិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនកប់អាន មិន
បូជា មិនគោតក្រែង មិនចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសន នឹងគិលាន-
ប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីឡើយ ។ គ្រានោះឯង ពួកបរិព្វា-
ជក អន្យតិត្ថិយ កាលធ្វើគ្រាំនឹងសក្ការៈ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
នឹងភិក្ខុសង្ឃ មិនបាន លុះឃើញភ្លក់ភិក្ខុ ក្នុងស្រុកក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ក៏ដេរ
ប្រាទប ទំលាក់រុក ដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស ។
លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសម-
គួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ

## ๒๓ ទុតិយស្ស បុច្ឆាលិង្គវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

សក្កោ ភោតំ កុក្កុរោ មាឍិរោ ឫដិរោ អបចិរោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-បរិក្ខារានំ ។ កិត្តាវតា នុ ខោ សក្កោ ភោតំ កុក្កុរោ មាឍិរោ ឫដិរោ អបចិរោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ។ អញ្ញតិត្ថិយោ បន បរិព្ពាជកោ អសក្កោ ភោន្តំ អកុក្កុរោ អមាឍិរោ អឫដិរោ អនបចិរោ ន លាភិរោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេ-នាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អថ ខោ ភគវា តេ ភន្តេ អញ្ញតិត្ថិយេ បរិព្ពាជកេ ភគវតោ សក្ការំ អសហមានេ កិត្តាវតា នុ ខោ ឥធ ភន្តេ ភិក្ខុនោ ឥត្ថេ ច អនុត្តរេ ច កិត្តាវតា នុ ខោ ឥធ ភន្តេ ភិក្ខុនោ ឥត្ថិន្ទ្រិយានិ[1] អសង្គុបិតានិ ឧន្នុមុបិតានិ ឧត្តាសិតានិ អនុត្តាសិតានិ បរិភាសន្តិ ភេសេន្តិ វិភេសេន្តិ[2] ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

តាបេ អញ្ញេ សុខេនុក្ខេនុដ្ឋា[3]

ឆេត្តោ ឆោ បរតោ ឧបោសថោ

---

๑ ឧ. ម. ភិក្ខូ ទិស្វា ។ ๒ ឧ. វិហេសន្តីតិ ។ ម. វិហេឋេន្តីតិ ។ ๓ ឧ. ម. សុខទុក្ខជុដ្ឋោ ។

## ខាន អុក្ខលិនូវត្តែ ទី ៦ ចតុត្តសូត្រ

មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ចាន់ចីវរ បិណ្ឌ-
បាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ។ ពាំងតិត្ថិយសាវ
ក៏គេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីដែរ ។ ចំណែកខាង
ពួកបរិព្វាជក អន្យតិត្ថិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិន
បូជា មិនគោតក្រែង មិនចាន់ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលាន-
ប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ
ឯង ពួកបរិព្វាជក អន្យតិត្ថិយពាំងនោះ កាលអត់ទ្រាំនឹងសក្ការៈ ចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគនឹងតិត្ថិយសាវ មិនបាន លុះបានឃើញពួកតិត្ថិយសាវ ក្នុង
ស្រុកក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ក៏ដេរប្រទេច ខឹងចាស់រក ដោយវាចាទ្រគោះ ជារបស់
អសប្បុរស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះ
ហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

អ្នកពាំងឡាយ ដែលសុខនឹងទុក្ខ ប៉ះពាល់ហើយ ទោះនៅក្នុង
ស្រុកឬព្រៃ មិនត្រូវក្តៅក្រហាយ អំពីខ្លួន ឬអំពីអ្នកដទៃឡើយ

ដុសន្ធិ ជស្សា ឧបធិ បដិក្ខេ

និរូបធិ កោធ ដុសេយ្យុ[1] ជស្សាតិ ។ បតុត្តុំ[2] ។

[៥៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ចិរប្បដ្ឋិតេ ភគវតិ ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជតិ ។ អថ ខោ ភគវា តស្ស ភិក្ខុនោ ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ ជេតវនេ អន្តរហិតោ បុព្ពារាមេ បច្ចុដ្ឋាសិ ។ អថ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ។ ឯតទវោច ភិក្ខុ ភិក្ខូ ភគវាតិ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ។ ឥធាហំ ភិក្ខវេ តេន ភិក្ខុនា ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ទក្ខិណាយ បស្សតោ ឯវំ ចិត្តមកាសិ ។ ឥមិនាហំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ទក្ខិណាយ បស្សតោ ឯវំ ចិត្តមកាសិ ។ ឥមិនាហំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ទក្ខិណាយ បស្សតោ ឯវំ ចិត្តមកាសិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

១ ម. ដុសេយ្យុំ ។ ម. ដុសេយ្យ ។ ២ ម.ម. បតុត្តន្តំ ន បញ្ញាយតិ ។

ផស្សធម្មិតាំងឡាយ រមែងប៉ះពាល់ត្រូវបាន ព្រោះអាស្រ័យ
ឧបធិ កាលបើឧបធិ មិនមាន ផស្សធម្មិតាំងឡាយ ប៉ះពាល់
ត្រូវដូចម្តេចបាន ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[៥៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ឧបាសកម្នាក់ នៅក្នុងស្រុកឥច្ឆានង្គល:
បាននៅដល់នគរសាវត្ថី ដោយកិច្ចធំមួយ ។ លុះឧបាសកនោះ
បានសំរេចកិច្ចនោះស្រេច ក្នុងនគរសាវត្ថីហើយ គំនិតរំលឹកចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧបាសកនោះ អង្គុយក្នុង
ទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលឧបា-
សក ខ្ញុំឯអ្នកឆ្ងល់ហេតុជាខ្លាំង ដើម្បីមកទីនេះដោយរហ័សឆាប់ហើយ ។
ឧបាសកនោះទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រុងនឹងចូល
មកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាយូរហើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឮលំ
ខ្វាយមិនដាច់ ដោយកិច្ចការនីមួយ ទើបមិនអាចឆ្លៀតចូលមកគាល់
ព្រះមានព្រះភាគបានសោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប
ប្បាសន្ទូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ ទុតិយស្ស បុច្ឆលិង្គវគ្គស្ស ឆដ្ឋំ សុត្តំ

សុខំ វត តស្ស ន ហោតិ កិញ្ចិ
សជ្ជាតធម្មស្ស[1] ពហុស្សុតស្ស
សកិញ្ចនំ បស្ស វិហញ្ញមានំ
ជនោ ជនម្ហិ[2] បដិពន្ធរូបោតិ ។ បញ្ចមំ[3] ។

[៥៦] ឯវម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរស្ស បរិព្ពាជកស្ស ឧបារ មាណវិកា បជាបតី ហោតិ កត្តិនី ឧបវិជ្ជា ។ អថ ខោ សា បរិព្ពាជិកា តំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច តុច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណា តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ សោ បរិព្ពាជកោ តំ បរិព្ពាជិកំ ឯតទវោច ករុតោ បជាបតិ ភោតិយោ តេលំ អាហរាមីតិ ។ ទុតិយម្ប ខោ សា បរិព្ពាជិកា តំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច តុច្ឆ ត្វំ ព្រាហ្មណា តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ ទុតិយេម្ប ខោ សោ បរិព្ពាជកោ តំ បរិព្ពាជិកំ ឯតទវោច ករុតោ បជាបតិ ភោតិយោ តេលេ អាហរាមីតិ ។

---

๑ ម. សង្ខតធម្មស្ស ។ ๒ ម. ជនស្មិំ ។ ๓ ឧ. ម. បញ្ចមវិនយញ្ញាយតំ ។

## ឧទាន ចុច្ចូលិនូវគ្គៈទី ២ ឆឌ្ឌសូត្រ

*កិលេសគ្រឿងខ្វល់ខ្វាយណាមួយ មិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមានធម៌ពិចារណាហើយ ជាពហូសូត្រ ខ្ពុះឯងជាសុខ អ្នកចូរមើលបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយកង្វល់ តំពុងតែលំបាកចំពោះអ្នកផង ប្រើនតែមានសភាពជាប់ចំពាក់ចំពោះអ្នកផង ។ សូត្រ ទី ៩ ។*

(៩៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង នាងមាណវិកានៅក្មេង ជាប្រពន្ធបរិព្វាជកម្នាក់ ជាស្ត្រីមានគតិ ដឹងសម្រាលកូន ។ លំដាប់នោះ នាងបរិព្វាជិកានោះ បាននិយាយនឹងបរិព្វាជកនោះយ៉ាងនេះថា នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំមកនូវប្រេងដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ សម្រាប់សម្រាលកូន ។ កាលបើនាងបរិព្វាជិកានិយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិព្វាជកនោះ ក៏និយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកានេះវិញថា បុរេអញនាំយកប្រេងពីណាមកឲ្យនាង ។ នាងបរិព្វាជិកានោះ បាននិយាយនឹងបរិព្វាជកនោះ ជាគំរប់ ៤ ដងយ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំប្រេង ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំសម្រាប់សម្រាលកូន ។ បរិព្វាជកនោះបាននិយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកានោះជាគំរប់ ៤ ដងយ៉ាងនេះថា បុរេអញនាំយកប្រេងពីណា មកឲ្យនាង ។

តតិយម្បិ ខោ សោ បរិព្ពាជិកោ តំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច កច្ចិ ភន្តេ ព្រាហ្មណា តេលំ អាហរ យំ មេ វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។

[៥៧] តេន ខោ បន សមយេន រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារេ សព្ពណាស្ស ភ ព្រាហ្មណាស្ស ភ សព្ពិស្ស ភ តេលស្ស ភ យាវទត្ថំ ទាតុំ ន័យតិ ខោ ន័ហារតុំ ។ អថខោ តស្ស បរិព្ពាជកស្ស ឯតទហោសិ រញ្ញោ ខោ បន បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារេ សព្ពណាស្ស ភ ព្រាហ្មណាស្ស ភ សព្ពិស្ស ភ តេលស្ស ភ យាវទត្ថំ ទាតុំ ន័យតិ ខោ ន័ហារតុំ យន្នូនាហំ រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារំ ភន្ត្វា តេលស្ស យាវទត្ថំ បិវិត្វា ឃរំ អាភន្ត្វា ទុតិយម្បិ ទាតព្ពំ ន ទេយ្យំ យំ ឥមិស្សា វិជាតាយ ភវិស្សតីតិ ។ អថខោ សោ បរិព្ពាជកោ រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស កោដ្ឋាគារំ ភន្ត្វា តេលស្ស យាវទត្ថំ បិវិត្វា ឃរំ អាភន្ត្វា[1] នេវ សក្កោតិ ទុតិយំ ភាតុំ ន បន អលោ ។

---

១ ម. ភន្ត្វា ។

នាវ៌បរិព្វាជកនោះ បានទិយាយនឹងបរិព្វាជកនោះដាគំរប់ ៣ ដងយ៉ាង នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅនាំយកប្រេង ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ សម្រាប់សម្រាលកូន ។

[៥៧] សម័យនោះឯង ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់ប្រទានឲ្យសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ធាន់សប្បិ ឬ ប្រេង ក្នុងឃ្មាំងត្រឹម ១ ផ្អែម មិនទ្រង់ប្រទាន ឲ្យនាំចេញបានទេ ។ គ្រានោះឯង បរិព្វាជកនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ចំណាំតែព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ទ្រង់ប្រទានឲ្យសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ធាន់សប្បិ ឬប្រេង ក្នុងឃ្មាំង ត្រឹម ១ ផ្អែម មិនទ្រង់ប្រទាន ឲ្យនាំចេញបានទេ បើដូច្នោះ មានតែ អាត្មាអញ នឹងទៅឯឃ្មាំង ព្រះរាជាព្រះនាមបសេនទិកោសល ក្រែបផឹកប្រេងដាច ដល់ផ្អែម ហើយមកផ្តុះវិញ សឹមវើឲ្យ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ប្រពន្ធ នេះ សម្រាប់សម្រាលកូន ។ លំដាប់នោះ បរិព្វាជកនោះ ទៅឯឃ្មាំង ព្រះរាជា ព្រះនាមបសេនទិកោសលហើយ ក្រែបផឹកប្រេង ដាចដល់ផ្អែមសឹមផ្តុះវិញ តែមិនអាចនឹងវើប្រេងឲ្យចេញមកខាងក្រៅ ពាងមិនអាច ដើម្បីឲ្យគ្រាន់ប្តុះទៅខាងក្រោមបាន ។

## ๒ฑาเน ทุติยสฺส มุฑฺฒลิญฺชวคฺคสฺส สตฺตมสุตฺตํ

(๑)

เสา ฯเปฯ ตาหิ ตาหิ ภควตาหิ วาจาหิ สุฏฺฐุ อาราเธติ ปริราเธติ ฯ เปฯ อยเมกา ภควโต ปุพฺพภาคสมโย อิมาสเมว ปน ปฏิปาฏิยา สาวกานํ ปิณฺฑาย จาริโส ฯ อยมฺปิ เอกา ภควโต ตาทิสาย ปริสาย ฯเปฯ[๒] ตาหิ ตาหิ ภควตาหิ วาจาหิ ภิยฺโย อาราเธติ ปริราเธติ ฯ อยเมกา ภควโต ปฐมตฺถาย นิกฺขมนา ตายเมว เวลายเมว ๑มเมว ฑฺฐานเมว ฑฺฐาเนสิ

สุขิโน วา เย อเนกฺขา
เวเธรุโน หิ ๑ชา อเนกฺขา
สเนกฺขเมว ปสฺส วิหาญฺญมาโน
ฯเปฯ ๑นสฺมึ ปชิเวฑฺฐิเภ ฯ ฑฺฐ[๓] ฯ

[๑๘] ฯเปฯ สุตฺตํ ฯ ฯเปฯ สมยเมกา ภควา สาวตฺถิยเมว วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ฑฺฐาสกสฺส ฯเปฯ ภควนฺตเมว ปิโย มโนฺญ ตาลกตาโต ปาเกติ ฯ อยโข สมฺพหุลา ฑฺฐาสกา อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา นิกฺขมิตฺวา ยเน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ

---

๑-๒ ฑ. ม. ฯเปฯ ฯ ๓ ฑ. ม. ฑฺฐฺฐิ ฑตฺถิ ฯ

## ឧទាន មុច្ឆលិន្ទវគ្គ ទី ២ សត្តមសូត្រ

បរិព្វាជកនោះ ត្រេកត្រអឡែតនឹង ដំណើរគ្នា ខ្ចោចផ្សា ពាល់ត្រូវ កំប្រុះ នៀលទៅមក ។ លំដាប់នោះ **ព្រះមានព្រះភាគ** ទ្រង់សព្វដំណើរប្រកប ដោយព្រះគុណដ៏ប្រសើរ សញ្ជោរចូលទៅបិណ្ឌបាតដ្ឋក្រុងសាវត្ថី ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាន់ឃើញបរិព្វាជកនោះ កំពុងត្រេកត្រអឡែតនឹង ដំណើរគ្នា ខ្ចោចផ្សា ពាល់ត្រូវ កំពុងប្រកប្រុះនៀលទៅមក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់ជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

*នុហ្ន៎ ជនពាលឯណា មិនមានតិលេសដូចគ្រឿងកង្វល់ ជននោះ រមែងមានសេចក្តីសុខ មួយទៀត ជនពាលឯណា មិនមានកង្វល់ ជនពាលនោះ ឈ្មោះថាជាប់នូវវេគៈ គឺអរហត្តមគ្គញាណ អ្នកប្រមើលពួកជន ដែលប្រកបដោយកង្វល់កំពុងលំបាក (ដោយទុក្ខ) អ្នកផង (ប្រើនៃ) មានចិត្តចំពាក់ចំពោះអ្នកផង ។ សូត្រទី ៦ ។*

( ៤៨ ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ទុជ្ជាសកម្នាក់ មានកូនប្រុសតូចមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ឆ្លើបរណាភាព ។ គ្រានោះឯង ពួកទុជ្ជាសកប្រើនាក់មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពាំងម្ហូ

ទុបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ទុជាសតេ ភគវា ឥតរេហេវ តំខ្ណេ តុម្ហេ ទុជាសកា អល្លវត្ថា អល្លកេសា ឥជ្ឈ-សង្កមិត្វា[1] និវាតនិវាសិតត្តា។ យំ ភូតត្ថេ សោ ទុជាស-តោ ភគវន្តំ ឥតរេហេវ មយ្ហំ ខោ ភគវា[2] ឯត-ប្បត្តោ បិយោ មនាបោ តាលសតសោ[3] មយំ អល្លវត្ថា អល្លកេសា ឥជ្ឈសង្កមិត្វា និវាតនិវាសិតត្តា។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ទុទានំ ទុទានេសិ

បិយរូបសាតគធិតា សេ[4]
នេវតាយោ បុថុមានុសា ច
អយាវិនោ បរិដ្ឋិតា
មច្ចុរាជស្ស វសំ គច្ឆន្តិ។
យេ វេ និវា ច រត្តោ ច
អប្បមត្តា ឥមាទ្ធិ បិយរូបំ
តេ វេ ខណាទ្ធិ អយមុត្តមំ
បជ្ជោ អភិសំ ខុរតិវត្តន្តិ។ សត្តមំ[5]។

---

១ ឧ. ម. ឥជ្ឈសង្កមិត្វា។ ២ ឧ. ម. ភន្តេ។ ៣ ឧ. ម. ឯតទគ្គរេ តេនាតិ ទិស្សតិ។ ៤ ឧ.ម. បិយរូបាសាតគធិតាសេ។ ៥ ឧ.ម. សត្តមន្តិ ន បញ្ញាយតិ។

ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧបាសក
ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះ
ថា ម្នាលឧបាសកទាំងឡាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ បានជាអ្នកទាំងឡាយ មាន
សំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលមកកាន់ទីនេះទាំងថ្ងៃ ។ កាលបើព្រះ
មានព្រះភាគ ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ ឧបាសកនោះ បានទូលព្រះ
មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កូនប្រុសតូចមួយ
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ធ្វើមរណកាពៅ បាន
ជាពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មានសំពត់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចូលមកកាន់ទីនេះ
ទាំងថ្ងៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ
ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកទេវតានឹងពួកមនុស្ស ជាច្រើន ជាប់ចំពាក់ដោយការត្រេកត្រអាល
ក្នុងរូប ជាទីស្រឡាញ់ ជាអ្នកមានសេចក្តីទុក្ខ នឹងសេចក្តីសោកសួង
លុះក្នុងអំណាចមច្ចុរាជ ។ ពួកជនណា មិនធ្វេសប្រហែសទាំងថ្ងៃទាំង
យប់លះបង់រូប ជាទីស្រឡាញ់ ពួកជននោះឯង ឈ្មោះថាគាស់រំលើង
ឫសគល់នៃទុក្ខជានុយនៃមច្ចុ ដែលកន្ទងបានដោយក្រៃ ។ សូត្រទី ៧ ។

ឧទានេ ទុតិយវគ្គ មច្ចុបន្ធនវគ្គប្បភ អដ្ឋមសុត្តំ

[៥៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កុណ្ឌិ-
យេយំ វិហរតិ កុណ្ឌិដ្ឋានវនេ(១) ។ តេន ខោ បន
សមយេន សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ
គព្ភំ ធារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា ។ សា ទុក្ខាហិ
តិប្បាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ដុដ្ឋា តីហិ
រត្តិហិ អនិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ រត តោ ភគវា
យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ
ទេសេតិ សុប្បដិបន្នោ រត តស្ស ភគវតោ សាវក-
សង្ឃោ យោ ឥមស្ស ឯវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ
បដិបន្នោ សុសុខំ រត និព្ពានំ យត្ថិទំ(២) ឯវរូបំ
ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ ។

[៦០] អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សាមិកំ
អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អយ្យបុត្ត យេន ភគវា
តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ
ចាទេ សិរសា វន្ទាហិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ
លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆ សុប្បវាសា
ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ ចាទេ សិរសា វន្ទតិ

---

១ ម. យ. កុណ្ឌធានវនេ ។ ២ ម.យ. យត្ថិទំ ។

(៥៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ទៀបក្រុងកុណ្ឌិយា ។ សម័យនោះឯង កោលិយធីតានាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ កោលិយធីតានោះ លុះត្រូវទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាប៉ះពាល់អត់ឆ្អែំដោយការគ្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា នុហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ត្រាស់ដឹងព្រោះធម៌ចំពោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃព្រោះទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ នុហ្ន៎ ព្រះសង្ឃសាវ័កបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ នុហ្ន៎ ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។

(៦០) គ្រានោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា បានហៅស្វាមីមកប្រាប់ថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្ត សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ សូមព្រះអង្គ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំងត្រាក់ទ្បើរហ័ស នឹងការនៅសប្បាយ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កោលិយធីតានាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ

អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ
បុច្ឆតីតិ វាក្យវសេនេវ សុប្បវាសា កន្តេ កោលិយធីតា
សត្ថុ វស្សនិ តម្ពំ ណារតិ សត្តាហំ មុទ្ធបគ្ឃា សា
ទុក្ខាហិ តិប្បាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ដុដ្ឋា តីហិ
វិតក្កេហិ អនិកាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា
យោ ឥមស្ស ឥវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេ-
សេតិ សុប្បដិបន្នោ វត តស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ
យោ ឥមស្ស ឥវរូបស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ បដិបន្នោ
សុសុខំ វត និព្ពានំ យត្ថិទំ ឥវរូបំ ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ ។
បរមន្តិ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ បដិសង្ខ្យា យោនិ ភគវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ កោលិយបុត្តោ ភគវន្តំ
ឯតទវោច សុប្បវាសា កន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ
ចាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ
លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតិ ឯវញ្ច វាទេតិ

ទូលសួរនូវភាវមិនមានរោគាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំង ក្រោកឡើង
រហ័សនឹងការនៅសប្បាយ មួយទៀត សូមព្រះអង្គទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់៧ឆ្នាំ មាន
គភ៌លំបាក អស់ ៧ ថ្ងៃ ព្រះនាងត្រូវទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្មោចផ្សា ពាល់
ត្រូវហើយ អត់ទ្រាំដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា ឥហ្ន ព្រះមានព្រះភាគ
ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងព្រោះព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃ
ព្រោះទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យលះបង់ទុក្ខបែបនេះ១ ឥហ្ន ព្រះសង្ឃសាវ័ក
របស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិ
ហើយ ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ១ ឥហ្ន ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង
ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។ គោលិយរាជបុត្រ (ជាស្វាមី) បាន
ទទួលស្តាប់ពាក្យគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាថា ប្រសើរហើយ រួច
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះគោលិយរាជបុត្រ គង់ក្នុងទីសមគួរ
ហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ
ដោយសិរ្ស: ទូលសួរភាវមិនមានរោគាពាធ មិនមានទុក្ខ មានកំឡាំងក្រោក
ឡើងរហ័ស នឹងការនៅជាសុខសប្បាយ រួចនិយាយផ្តាំ យ៉ាងនេះថា

## ឧទានេ ទុតិយស្ស មុច្ចលិន្ទវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ឆារេតិ សត្តាហំ មូឡ្ហគព្ភា សា ទុក្ខាហិ តិប្បាហិ កដុកាហិ វេទនាហិ ដុដ្ឋា តីហិ រត្តិហិ អធិវាសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា យោ ឥមស្ស ឝវ្ហបស្ស ទុក្ខស្ស បហាយាយ ធម្មំ ទេសេតិ សុប្បដិបន្នោ វត ឥស្ស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យោ ឥមស្ស ឝវ្ហបស្ស ទុក្ខស្ស បហាយាយ បដិបន្នោ សុសុខំ វត និព្ពានំ យត្ថនំ ឝវ្ហបំ ទុក្ខំ ន សំវិជ្ជតីតិ។ សុខិនី ហោតុ សុប្បវាសា កោលិយធីតា អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយត្វាតិ ។ សហ វចនា ច បន ភគវតោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាយិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន សកំ ឃរំ តេន បក្កាមិ[1] ។ អទ្ទសា ខោ សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ

---

១ ឧ. ម. បក្កាយាសិ ។

កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រង់ទ្រន់គភ៌ អស់ ៧ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់ ៧ថ្ងៃ នាងត្រូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា អត់ទ្រាំ ដោយការត្រិះរិះ ៣ យ៉ាងថា ទុហ្មិ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអគ្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងញុំយ្យធម៌ចំពោះព្រះអគ្គឯង ដោយប្រពៃ ព្រោះព្រះអគ្គទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីលះបង់ទុក្ខបែបនេះ ១ ទុហ្មិ ព្រះសង្ឃសាវ័កបស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះអគ្គនោះប្រតិបត្តិប្រពៃ ព្រោះលោកប្រតិបត្តិហើយ ដើម្បីលះបង់នូវទុក្ខបែបនេះ ១ ទុហ្មិ ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះមិនមានទុក្ខបែបនេះឡើយ ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ចូរនៅសេចក្តីសុខ សូមកុំឲ្យមានរោគប្រសូតបុត្តកុំឲ្យមានរោគ ។ ឯកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ក៏ចូរនៅសេចក្តីសុខ ឥតមានរោគ ប្រសូតបុត្តក៏ឥតមានរោគ ដំណាលនឹងព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគ ។ កោលិយកដបុត្រនោះ ត្រេកអរអនុមោទនា ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគរួច ធ្វើប្រទក្សិណហើយ យាងសំដៅមកកាន់គេហដ្ឋានព្រះអង្គវិញ ។ កោលិយកដបុត្រនោះបានឃើញ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា

សុទិន្នំ អភេតំ បុត្តំ វិជាតំ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិ-កតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ នាម មាយំ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សមា វិជាតា ច បន ភគវតោ សុទិន្នំ អភេតា អភេតំ បុត្តំ វិជាយិស្សតីតិ អត្តមនោ បមុទិតោ បីតិសោមនស្សជាតោ អហោសិ ។

[៦១] អថខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សាមិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អយ្យបុត្ត យេន ភគវា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទាហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតីតិ ឯវញ្ច វទេហិ សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ តុម្ពំ ជាវតិ សត្តាហំ មុទ្ធប្បតិត្តា សា ឯតរហិ សុទិន្នំ អភេតា អភេតំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ [1] ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន និមន្តេតំ

---

១ ឧ ម. អយ សព្ពេ ឥត្ថំ ។

ជានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្ត មិនមានរោគ លុះគោលិយ-
ភជបុត្តនោះ ជានឃើញហើយ តំមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នុហ្ន
អស្ចារ្យណាស់ នុហ្ន ចំឡែកណាស់តើ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន
មានអានុភាពច្រើនមែន មិនគួរបើគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសានេះ
ជានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមានរោគ ដំណាលគ្នានឹង
ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះសោះ គោលិយភជបុត្ត មានចិត្ត
ត្រេកអរ រីករាយ តើតបីតិសោមនស្ស ។

[៦១] គ្រានោះ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ហៅស្វាមីមកថា បពិត្រ
ព្រះអយ្យបុត្ត សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ-
ដោយសិរ្ស: តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិ-
យធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
សិរ្ស: រួចសូមព្រះអង្គត្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោ-
លិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាក អស់ ៧
ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងជានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមាន
រោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ

ឧទានេ ទុតិយស្ស មុច្ចលិន្ទវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អនិវាសេតុ កិរ ភន្តេ ភគវា សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ សត្ត ភត្តានិ សន្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេតិ ។
បរមន្តិ ខោ(១) សោ កោលិយបុត្តោ សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ កោលិយបុត្តោ ភគវន្តំ
ឯតទវោច សុប្បវាសា ភន្តេ កោលិយធីតា ភគវតោ
គាឍេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វទេតិ សុប្បវាសា ភន្តេ
កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ(២) សត្តាហំ
ជាតេ ភន្តេ សា ឯតរហិ សុខិនី អរោគា អរោគំ បុត្តំ
វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន
និមន្តេតិ អនិវាសេតុ កិរ ភន្តេ ភគវា សុប្បវាសាយ
កោលិយធីតាយ សត្ត ភត្តានិ សន្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេតិ ។

(៦២) តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរេន ឧបា-
សកេន ពុទ្ធប្បមុខោ ភិក្ខុសង្ឃោ ស្វាតនាយ ភត្តេន
និមន្តិតោ ហោតិ ។ សោ ច ឧបាសកោ អាយស្មតោ
មហាមោគ្គល្លានស្ស ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថ ខោ ភគវា

---

១ ម. ឯវំ ភន្តេតិ ខោតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ម. ធារេតិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ទទួលភត្ត ៧ ថ្ងៃ របស់គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ។ គោលិយ-កដបុត្តនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាថា ប្រសើរហើយ រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះគោលិយកដបុត្តនោះគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈមួយទៀត នាងក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ៧ ឆ្នាំ មានគភ៌លំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះនាងបានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តមិនមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ទទួលភត្ត ៧ ថ្ងៃ របស់គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសាឲ្យទាន ។

[៦៧] សម័យនោះឯង ទុជ្ជាសកម្នាក់ និមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ទុជ្ជាសកនោះ ជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អាមន្តេសិ ឥមំ តុំ មោគ្គល្លាន យេន សោ ទុជាសរោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ទុជាសរំ ឥមំ វាចេមិ សុប្បវាសា អារុសោ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ សត្តាហំ ទ្វេ្វភញ្ញា សា ឥតរមិ សុទិធំ អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន ឯមន្តេសិ(១) តមេតំ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត ភត្តានិ បជ្ជា សោ តំវិស្សជ្ជិ(២) តុយ្ហំ សោ(៣) ឧបដ្ឋាកោតិ ។ ឥមំ តន្តេតិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តតវោ បដិស្សុត្វា យេន សោ ទុជាសរោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ទុជាសរំ ឥតនវោច សុប្បវាសា អារុសោ កោលិយធីតា សត្ត វស្សានិ គព្ភំ ធារេសិ សត្តាហំ ទ្វេ្វភញ្ញា សា ឥតរមិ សុទិធំ អរោគា អរោគំ បុត្តំ វិជាតា សា សត្តាហំ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភត្តេន ឯមន្តេតិ តមេតំ សុប្បវាសា កោលិយធីតា សត្ត ភត្តានិ

---

១ ឧ. ឥមន្តេសិតំ ។ ២ ម. បជ្ជ តុំ តំវិស្សជ្ជិតំ សញ្ញមេតំ ។ ៣ ឧ. ម. តុយ្ហមេវ ។

ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុថា ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកចូរមក អ្នកចូលទៅរកទុជ្ជាសកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងទុជ្ជាសកនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រង់ទ្រង់គភ៌អស់៧ឆ្នាំ មានគតិលំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងមានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តឥតមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់៧ថ្ងៃ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ឆ្លើភត្ត៧ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំអ្នកចាំឆ្លើក្រោយ ព្រោះទុជ្ជាសកនោះជាទុបដ្ឋាកបស់លោកស្រាប់ហើយ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ រួចចូលទៅរកទុជ្ជាសកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងទុជ្ជាសកនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទ្រង់ទ្រង់គភ៌អស់ ៧ឆ្នាំ មានគតិលំបាកអស់ ៧ ថ្ងៃ ឥឡូវនេះ នាងមានសេចក្តីសុខ មិនមានរោគ ប្រសូតបុត្តឥតមានរោគ នាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយភត្តអស់ ៧ ថ្ងៃ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ឆ្លើភត្ត ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំអ្នកនឹងឆ្លើក្រោយ ។

## ๒ฅาเธ ๒ุถิยสฺส มุจฺฉลินฺทราคสฺส ภควโต

ปฏฺฐา ตุมฺเห ภาริสฺสเรติ ฯ สเจ เม ภนฺเต อยฺยา มหา-
โมคฺคลฺลาโน ตีณิ มาสานิ ยาวเทว ภิกฺขาย คจฺเฉยฺย
ตีหิตสฺส จ สตฺตาหสฺส จจฺจเยน สุปฺปวาสา โกลิย-
ธีตา สตฺต ภตฺตานิ ปฏฺฐา[1] ภาริสฺสตีติ ฯ ตุณฺหี ภวิ ตโต
อหำ อาวุโส ยาวเทว ภิกฺขาย คจฺเฉยฺยำ ตีหิ-
ตสฺส จ สตฺตาหสฺส ปน ตุมฺเหว ภาริสฺสถาติ ฯ
สเจ[2] ภนฺเต อยฺยา มหาโมคฺคลฺลาโน ตุณฺหี ยาวเทว
ภิกฺขาย คจฺเฉยฺย ตีหิตสฺส จ สตฺตาหสฺส จจฺจเยน
สุปฺปวาสา โกลิยธีตา สตฺต ภตฺตานิ ปฏฺฐา ภาริสฺสตีติ ฯ
อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตำ ๒ถาสกำ
สญฺญาเปตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตำ ฯตทวโจ สญฺญาเสา[3] ภนฺเต เสา ๒ถาสโก
ภควนฺตำ สุปฺปวาสา โกลิยธีตา สตฺต ภตฺตานิ
ปฏฺฐา เสา ภาริสฺสตีติ ฯ อถโข สุปฺปวาสา โกลิย-
ธีตา สตฺตาหำ พุทฺธปฺปมุขำ ภิกฺขุสงฺฆำ ปณีเตน ขาทนี-
เยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ

---

๑ ฉ.ม. ปฏฺฐาหำ ฯ ๒ ฉ.ม. สเจ เม ฯ ๓ ฉ.ม. สญฺญาเส ฯ

ទុប្បាសកនោះ និយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះមហាមោគ្គល្លាន ជាម្ចាស់ធានា ចំពោះធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ កោគៈ ១ ដីវិត ១ សទ្ធា ១ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើកត្តិ ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើក្រោយ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ពោលថា ម្នាលភាវិសោ ខ្ញុំនឹងធ្វើធានាឲ្យអ្នកតែធម៌ ២ យ៉ាង គឺកោគៈ ១ ដីវិត ១ ឯខ្ញុំនឹងអ្នកត្រូវតែធានាសទ្ធារបស់ខ្លួនឯងចុះ ។ ទុប្បាសកនោះនិយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ធានាចំពោះតែធម៌ ២ យ៉ាងគឺកោគៈ ១ ដីវិត ១ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើកត្តិ ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ខ្ញុំចាំធ្វើក្រោយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ទុប្បាសកនោះហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានពន្យល់ទុប្បាសកនោះហើយ សូមឲ្យកោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ធ្វើកត្តិ ៧ ថ្ងៃសិនចុះ ទុប្បាសកនោះ ចាំធ្វើខាងក្រោយ ។ លំដាប់នោះ កោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានអស់ថ្ងៃ ៧ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឧត្តម ដោយដៃខ្លួនឯង គ្រាន់តែហាមឃាត់

តញ្ច ខោ ឧទានំ ភគវន្តំ បច្ចក្ខេសិ កិត្តកំ សន្ធ្យំ ។ អថ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តំ ឧទានំ ឯតទវោច ភគ្គេ កេ(១) ឧទាន ខមនីយំ ភគ្គេ យាបនីយំ ភគ្គេ ន កិញ្ចិ ទុក្ខន្តិ។ ឥតោ មេ ភន្តេ សារីបុត្ត ខមនីយំ ឥតោ យាបនីយំ សត្ថ មេ វិសជ្ជិតំ លោហិតកុច្ឆិយោ វុត្តាធីតំ ។ អថ ខោ សុប្បវាសា កោលិយធីតា ភគវន្តំ មេ ឆម្ភសេ-បតិតា សន្ធ្យំ មន្តេតីតំ អត្តមនា បមុទិតា បីតិសោមនស្សជាតា អហោសិ ។ អថ ខោ ភគវា សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ អត្តមនំ បមុទិតំ បីតិសោមនស្សជាតំ វិទិត្វា សុប្បវាសំ កោលិយធីតរំ ឯតទវោច ឥច្ឆេយ្យាសិ ត្វំ សុប្បវាសេ អញ្ញម្បិ ឯវរូបំ បុត្តន្តិ ។ ឥច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ ភគវា អញ្ញានិបិ ឯវរូបានិ សត្ត បុត្តានីតិ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

រួចហើយ ទ្បាតាកនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានសួរតាកនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលតាក តាលអ្នកនៅក្នុងគេគិ លួមអត់គ្រាំបានដែរឬ លួមប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ មិនមានទុក្ខតិចតួចទេឬ ។ តាកនោះទូលតបថា បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា លួមអត់គ្រាំបាន មកពីណា លួមប្រព្រឹត្តទៅបាន មកពីណា ( ព្រោះ ) ខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃ ប្រទ្បាក់ដោយឈាមអស់ ៧ឆ្នាំមកហើយ ។ លំដាប់នោះ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ តើតបីតិសោមនស្ស ដោយសេចក្តីនឹកគោតថា បុត្តអាត្មាអញ បេះប្រឹក្សាជាមួយព្រះធម្មសេនាបតីបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបថា គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ តើតបីតិសោមនស្សហើយ ទើបត្រាស់នឹងគោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា យ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងសុប្បវាសា នាងចង់បានបុត្តដទៃបែបនេះ តទៅទៀតដែរឬ ។ គោលិយធីតា នាមសុប្បវាសា ទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់ចង់បានបុត្តដទៃ បែបនេះ ៧ នាក់ទៀត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបប្បាសន្នរសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

อสาตํ สาตรูเปน ปิยรูเปน อปฺปิยํ ทุกฺขํ สุขสฺส รูเปน ปมตฺตมวตฺถรติ ฯ อฏฺฐมํ[๑] ฯ

[๖๓] ฝาเปฺส สุตํ ฯ เอกสฺมึ สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุปฺปาสาเท ฯ เตน โข ปน สมเยน วิสาขาย มิคารมาตุยา โกจิเทว อตฺถา รญฺโญ ปเสนทิสฺส โกสลสฺส ปฏิวาเทฺย[๒] โหติ ฯ ตํ ราชา ปเสนทิ โกสลโก น ยถาธิปฺปายํ ตีรเยติ ฯ อถ โข วิสาขา มิคารมาตา ยานวิวาเสฺสว เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข วิสาขา มิคารมาตา ภควา เอตทโวจ หนฺท กุโตนุ ตฺวํ วิสาเข อาคจฺฉสิ ติวาติวสฺสาติ ฯ ส๎ว เมวนฺตา โกจิเทว อตฺถา รญฺโญ ปเสนทิสฺส โกสลสฺส ปฏิวาเทฺย โหติ ตํ ราชา ปเสนทิ โกสลโก น ยถาธิปฺปายํ ตีรเยติ ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

---

๑ ฉ. ม. อฏฺฐมนฺตฺ ตตฺถ ฯ ๒ ฉ. ม. ปฏิวาเทฺย ฯ

អារម្មណ៍ មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីស្រឡាញ់ អារម្មណ៍ ជាទុក្ខ រមែងគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលអ្នកប្រមាទ ដោយសភាពជាទីត្រេកអរ ដោយសភាពជាទីស្រឡាញ់ ដោយសភាពនៃសេចក្តីសុខ ។ សូត្រទី ៨ ។

(៦៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងប្រាសាទនៃមិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ប្រយោជន៍ណាមួយ របស់នាងវិសាខាមិគារមាតា ជាប្រយោជន៍ជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មិនពិចារណាប្រយោជន៍នោះ តាមបំណងឡើយ ។ គ្រានោះ នាងវិសាខាមិគារមាតា ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពាំនៃថ្ងៃក្តៅ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលនាងវិសាខា នាងមកអំពីណា ពាំនៃថ្ងៃក្តៅម៉្លេះ ។ នាងវិសាខាទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រយោជន៍នីមួយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ជាប្រយោជន៍ជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មិនពិចារណាប្រយោជន៍នោះតាមបំណងឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

สพฺพํ ปรวสํ ทุกฺขํ สพฺพं ฯสฺสริยํ สุขํ
สาธารณา วิหาญฺญนฺติ เยภเค มหิ ทุรติกฺกมาติ ฯ
ฉรม[๑] ฯ

[๖๔] ฝรเหฺม สุตฺวา ฯ ฝกาลํ สมยํ ภควา อนุปิยายํ วิหรติ อมฺพวเน ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ภทฺทิโย กาฬิโคธายปุตฺโต อรญฺญคโตปิ รุกฺขมูลคโตปิ สุญฺญาคารคโตปิ อภิกฺขณํ ทุทานํ ทุทาเนสิ อโห สุขํ อโห สุขนฺติ ฯ อสฺโสสุ โข สมฺพหุลา ภิกฺขู อายสฺมโต ภทฺทิยสฺส กาฬิโคธายปุตฺตสฺส อรญฺญคตสฺสปิ รุกฺขมูลคตสฺสปิ สุญฺญาคารคตสฺสปิ อภิกฺขณํ ทุทานํ ทุทาเนนฺตสฺส[๒] อโห สุขํ อโห สุขนฺติ ฯ สุตฺวาน เตสํ ฝตนเหาสิ อิสฺสา-สยิ โข อายสฺมา ภทฺทิโย กาฬิโคธายปุตฺโต อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรติ ยิสฺส ปุพฺเพ อคาร-กาภูตสฺส รชฺชสุขา เสา สมนุสฺสรมาโน อรญฺญ-คโตปิ รุกฺขมูลคโตปิ สุญฺญาคารคโตปิ อภิกฺขณํ

๑ ว. ม. ธรมนฺติ ธตฺถ ฯ ๒ ม. ทุทาเนนฺตสฺส ฯ

(ប្រយោជន៍ណាមួយ) ដែលនៅក្នុងអំណាចនៃជនដទៃទាំងអស់ នាំមកនូវទុក្ខ ឥសិ្សរភាពទាំងអស់ នាំមកនូវសុខ សត្វទាំងឡាយដែលជ្រមុជទៅ ក្នុងហេតុនៃទុក្ខទួញទៅ តែងនឿយព្រួយ ព្រោះតិលេសជាគ្រឿងប្រកបទាំងឡាយ សត្វកន្ទងបានដោយក្រ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

(៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តអម្ពវ័ន ទៀបក្រុងអនុប្បិយា ។ សម័យនោះ ព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានី ឈ្មោះភទ្ទិគាជា ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឺនូវឧទានរឿយៗថា ទុក្ខ សុខអ្វីម៉្លេះ ទុក្ខ សុខអ្វីម៉្លេះ ។ ពួកភិក្ខុក៏ប្រើនរូបបានឮថា ព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនៃនាងសាកិយានី ឈ្មោះភទ្ទិគាជា ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឺឧទានរឿយៗថា ទុក្ខ សុខ អ្វីម៉្លេះ ទុក្ខ សុខ អ្វីម៉្លេះ ដូច្នេះដែរ ។ លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះបានឮហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានី ឈ្មោះភទ្ទិគាជា ប្រាកដជា អផ្សុកនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយពិត ព្រះកុមារៈដ៏មានអាយុនោះ នឹករលឹកសេចក្តីសុខក្នុងកាលមុនរបស់លោក កាលនៅជាគ្រហស្ថអំពីដើម ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្ទឺឧទានរឿយ ។ ថា

ទុតិយំ ទុតិយន្តេសិ អយោ សុទ្ធំ អយោ សុទ្ធន្តិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អាយស្មា ករេ្ត កច្ចិ យោ តាទ្បិ តោជាយ បុត្តោ អរញ្ញ-តតោបិ រុក្ខមូលតតោបិ សុញ្ញាតារតតោបិ អភិក្កមំ ទុតិយំ ទុតិយន្តេសិ អយោ សុទ្ធំ អយោ សុទ្ធន្តិ និសិ្ស-សយំ ខោ កច្ចិ យោ តាទ្បិ តោជាយ បុត្តោ អរញ្ញតោ ។ បេ ។ អយោ សុទ្ធន្តិ ។

(៦៥) អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ បម វចនេន កច្ចិយំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ កច្ចិយ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា កច្ចិ-យោ តាទ្បិ តោជាយ បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ កច្ចិយំ តាទ្បិ តោជាយ បុត្តំ ឯត-ទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ កច្ចិយ អាមន្តេតីតិ ។

ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះកនិដ្ឋភិនីមានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជា ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយ ៗ ថា ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ព្រះកនិដ្ឋភិនីជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជា ប្រាកដជា អស្រ័យនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយពិត ។ បេ ។ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ។

(៦៥) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបហើយ បង្គាប់ថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរហៅភិក្ខុឈ្មោះកនិដ្ឋភិក្ខុ តាមពាក្យត្រង់ថាគតថា នែអាវុសោកនិដ្ឋភិនី ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ រួចចូលទៅរកព្រះកនិដ្ឋភិនីមានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះកនិដ្ឋភិនីមានអាយុ ជាបុត្តនាងសាកិយានីឈ្មោះកាឡិគោជាថា នែអាវុសោ កនិដ្ឋភិនី ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅអ្នក

ឯវមេវំ សោតំ ខោ អាយស្មា កង្ខិយោ ភាគ្យវតោ ជាយ
បុត្តោ តស្ស កិត្តិសទ្ទោ បព្ភិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុ-
បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ កង្ខិយំ
ភាគ្យវតោ ជាយ បុត្តំ ភគវា ឯតទវោច សច្ចំ កិរ តុំ
កង្ខិយ អរញ្ញកោបិ រុក្ខមូលកោបិ សុញ្ញាគារកោបិ
អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ អហោ
សុខន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ បន តុំ កង្ខិយ អត្តាវសំ សម្ប-
ស្សមានោ អរញ្ញកោបិ រុក្ខមូលកោបិ សុញ្ញាគារ-
កោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិ អហោ សុខំ
អហោ សុខន្តិ ។ បុព្ពេ មេ ភន្តេ អគារិកភូតស្ស
រជ្ជសុខំ ភាវេត្តស្ស អន្តោបិ អន្តេបុរេ រក្ខា សំវិធ
ហិតា[1] អហោសិ ពហិបិ អន្តេបុរេ រក្ខា សំវិធហិតា
អហោសិ អន្តោបិ នគរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ
ពហិនគរេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ
អន្តោបិ ជនបទេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ
ពហិបិ ជនបទេ រក្ខា សំវិធហិតា អហោសិ ។

---

១ ឧ.ម. សុសំហិតា ។

ព្រះកកុធៈដ៏មានអាយុជាបុត្តនាឯសាកិយានីឈ្មោះកាឡគោធា បានទទួលពាក្យកិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំនូវព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកកុធៈដ៏មានអាយុ ជាបុត្តនាឯសាកិយានីឈ្មោះកាឡគោធា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកកុធៈ: បានឮថា អ្នកនោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្មៅក្តី តែងបន្ទឹមទានរឿយៗថា ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ដូច្នេះមែនឬ ។ ព្រះកកុធៈក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលកកុធៈ:អ្នកពិចារណា ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាចូលទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្មៅក្តី តែងបន្ទឹមទានរឿយៗថា ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ទុហ្មុ សុខ អ្វីម្ល៉ះ ដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពីដើមខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាគ្រហស្ថសោយសុខក្នុងកាដ្យ ការពារក្នុងក្នុងព្រះរាជវាំង គេបានចាត់ចែងល្អហើយ ការពារខាងក្រៅព្រះរាជវាំង គេក៏ចាត់ចែងល្អហើយ ការពារក្នុងនគរ គេចាត់ចែងល្អហើយ ការពារខាងក្រៅនគរ គេចាត់ចែងល្អហើយ ការពារក្នុងជនបទ គេចាត់ចែងល្អហើយ ការពារខាងក្រៅជនបទ គេចាត់ចែងល្អហើយ ។

## ឧទានេ ទុតិយស្ស មុច្ចលិន្ទវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

សោ ខោ អហំ ភន្តេ ឯវំ វក្ខាមោ តោបិ តោ[1] សន្តោ
កិតោ ឧត្តិណ្ណោ ឧស្សន្និំ ឧត្រាសិ[2] វិយាសិ ឯតរហិ ខោ
បនាហំ ភន្តេ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារ-
គតោបិ ឯតរកោ អកិតោ អនុត្តិណ្ណោ អនុស្សន្និំ អនុ-
ត្រាសិ អបេក្ខាសវុក្កោ បន្ថលោមោ បរទត្តុក្ខោ[3] មិគភូ-
តេន ចេតសា វិហរាមិ ។ ឥមំ[4] ខោ អហំ ភន្តេ
អត្តវសំ សមនុបស្សមានោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគត-
គោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អភិក្ខណំ ឧទានំ ឧទានេសិំ
អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្សន្ទ្រាតោ ន សន្តិ តោរោ
ឥតិ ភវាភវតញ្ហ វីតិវត្តោ
តំ វិតតភយំ សុខី អសោកំ
ខេមំ បាទុភវន្តិ ន ស្សន្ទោយោតិ ។ ន ស្សមំ[5] ។

មុច្ចលិន្ទវគ្គោ ទុតិយោ ។

---

១. ម. រក្ខិតគោបិតោ ។ ២ ឧ. ឧត្រស្តោ ។ ម. ឧត្រាសោ ។ ៣ ម. បរទត្តវុត្តោ ។
៤ ម.ឥទំ ។ ៥ ឧ.ម. ទសមន្តិ ឥត្តំ ។

## ឧទាន មុច្ឆលិន្ទវគ្គ ទី ២ ទសមសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯង ដែលគេរក្សាគ្រប់គ្រងយ៉ាងនេះ ហើយ កំនៅតែភ័យភ្ញាក់ផ្អើលរង្គើសតស់សុត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គតែម្នាក់ឯង ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី កំលែងភ័យ លែងភ្ញាក់ផ្អើល លែងតក់ស្លុតហើយ ជាអ្នកមានការខ្វល់ខ្វាយតិច ឥតព្រឺព្រួចរោម ចិញ្ចឹមជីវិតដោយបច្ច័យដែលអ្នកដទៃឲ្យ នៅដោយមានចិត្តដូចជាពួកម្រឹគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណា ឃើញអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងបន្លឺឧទានរឿយ ៗ ថា ឧហ្ន៎ សុខ អ្ហ៎ម្ន៎ះ ឧហ្ន៎ សុខ អ្ហ៎ម្ន៎ះ ដូច្នេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនេះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីក្រោធ មិនមានក្នុងចិត្តរបស់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា កន្លងផុតនូវសេចក្តីចំរើនន៏ងសេចក្តីវិនាស ទេវតាទាំងឡាយ កម្រន៏ងបានឃើញបុគ្គលដែលប្រាសចាកភ័យ បានប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ឥតសោកនោះឡើយ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ មុច្ឆលិន្ទវគ្គ ទី ២ ។

# ឥស្សុទ្ទានំ

មុច្ចលិង្គោ រាជា ឧណ្ណាឧ សក្ការោ ទុថាសកេន ច
កញ្ជិនី ឯកបុត្តោ ច សុប្បវាសា វិសាខា ច
គោឧ្យគោធាយ កច្ចិយោតិ ។

# ខុទ្ទានតៃម្បិចិន្តវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគគង់ទៀបគល់ពំធ ១
អំពីព្រះរាជា ១ អំពីការរៀយពសរដោយដម្បង ១
អំពីគ្រឿងសក្ការៈ ១ អំពីឥច្ឆានង្គលតទុបាសក ១
អំពីប្រពន្ធព្រាហ្មណ៍មានគតិ ១ អំពីកូនតូច ១
អំពីកោលិយធីតាឈ្មោះសុប្បវាសា ១ អំពីនាង
វិសាខា ១ អំពីព្រះភគ្នីយាត្រេ ( ជាបុត្ត ) នាង
សាកិយានី ឈ្មោះភទ្ទាគោធា ១ ។

ឧទានេ ឥតិយស្ស នវង្គស្ស បឋមភាណវារំ

## ទុតិយោ ឥតិវុត្តកោ

(๖๖) ปวุตฺตา หิ เจสา ภควตา สาวกานํ วิมานวตฺถุ เปตวตฺถุ อปทานปฏิสญฺยุตฺตา อาภาเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ๋ กายํ ปณิธาย มุขนิมิตฺตมฺหิ ๑ สติ๋ ปฏฺ๋ฐเปตฺวา ฯ อถ โข ภควา ตสฺส ภิกฺขุโน อวิทูเร นิสีทิ๋ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ๋ กายํ ปณิธาย มุขนิมิตฺตมฺหิ สติ๋ ปฏฺ๋ฐเปตฺวา ฯ อถ โข ภควา ตสฺส ภิกฺขุโน เจตสา เจตปริวิตกฺกมญฺญาย ตาวเทว ชาณุมณฺฑลิกาย ปฐวิยา ปฏิมุญฺจิตฺวา ตายํ เวลายิ๋ อิมิ๋ อุทานิ๋ อุทาเนสิ

สพฺพกมฺมชหสฺส ภิกฺขุโน
ฌานรตสฺส[๓] ปุเรกฺขตา สติ
อถ สสฺส ปิตสฺส ตาทิโน
อตฺถา อตฺถิ วิ๋ วิ๋ สเมตวิตฺตา ฯ สุตฺตา ปฐมา[๒] ฯ

---

๑ ฉ.ม.ปฐวิยา ฯ ๒ ฉ.ม.ปฐมา ฯ

# ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣

(៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូប អង្គុយពែនភ្នែកក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយតាំងកាយត្រង់ អត់ធ្មត់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្វេចផ្សា ដែលកើតអំពីផលនៃកម្មចាស់ មានស្មារតី មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មិនលំបាក ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញភិក្ខុនោះ អង្គុយពែនភ្នែកក្នុងទីដិតនៃព្រះអង្គ តាំងកាយត្រង់ អត់ធ្មត់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្វេចផ្សា ដែលកើតអំពីផលនៃកម្មចាស់ មានស្មារតី មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មិនលំបាក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទានេះក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុអតលះបង់កម្មចាំងពួង កំចាត់បង់ជួលគឺតិលេស ដែលខ្លួនធ្លាប់ធ្វើក្នុងកាលមុន មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាថាអញបិតនៅនឹងធឹង សេចក្តីត្រូវការដើម្បីហៅវត[1] អ្នកផងឲ្យជួយមិនមានឡើយ ។ ចប់ សូត្រទី ១ ។

---

១ ប្រយោគនេះដើម្បីហៅភេអ្នកឯងថា អ្នកចាំងឡាយ ក្រោធ្វើភ្នំជាដើម ដាស់អញ្ជើនូវភ្នែះមិនមានឡើយ ព្រោះលោកគឺតមានសេចក្តីអាល្ហែះអាល័យក្នុងសង្សារៈ ។ អដ្ឋកថា ។

(៦៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុជ្ជាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឱវាទ អាវេ-ចេសិ អនុសាសតោ អមំ អាវុសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរថមិ ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សង្ខារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថខោ អញ្ញតរេ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាយស្មា ភន្តេ នន្ទោ ភគ-វតោ ភាតា មាតុជ្ជាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ ឱវាទ អាវេចេសិ អនុសាសតោ អមំ អាវុសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរថមិ ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សង្ខារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ ។ អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ មម វចនេន នន្ទំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ នន្ទ អាមន្តេតីតិ ។

(៦៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ និយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈទេ ខ្ញុំមិនអាចនឹងទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈបានទេ ខ្ញុំមុខជានឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់កេទទៅវិញ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជនឹងជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ បាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ ខ្ញុំមិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយធម៌បានទេ ខ្ញុំមុខជានឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់កេទទៅវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរហៅនន្ទភិក្ខុ តាមពាក្យតថាគតថា ម្នាលអាវុសោ នន្ទ ព្រះសោស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ។

## ๘ ทาเน ตติยสฺส ธนุวคฺคสฺส ทุติยสุตฺตํ

ฬารกณฺฑโก เถโร สาวตฺถิยา ภิกฺขุโน ปฏิสฺสุตฺวา เยนายสฺมา ธนิโย เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ธนิยํ เอตทโวจ สตฺถา ตํ อาวุโส ธนิย อามนฺเตตีติ ฯ ฬารกณฺฑโกติ โข อายสฺมา ธนิโย ตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฬารมตฺตํ นิสีทิ ฯ ฬารมตฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมนฺตํ ธนิยํ ภควา เอตทโวจ สจฺจํ กิร ตฺวํ ธนิย สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ฬารกณฺฑโก อนภิรโตติ อมาห อาวุโสติ ฯ เอวาหนฺตีติ ฯ กิสฺส ปน ตฺวํ ธนิย อนภิรโต ปพฺพชิตายิ ปพฺพชิตายิ สงฺการกูฏา สิวิกูฏา ปทฺธิกายิ มหิยา ยาจิตายิ ฯ สาหนิยาธิมหิ[1] อาหนฺตฺวา ฬารมตกลฺปาลานิ ยาจ นิกฺกมนฺตสฺส[2] อุปฏฺฐุลฺหิเตหิ เกหิจิ อยลาเกหิ ปหาเรหิ เอตทโวจ สตฺถา ตุฏฺโฐ โข อยฺยปุตฺต อาคเนยฺยาสีติ ฯ

๑ ว. ม. ปิ ฯ ๒ ว. นิกฺกมนฺตสฺส ฯ

ភិក្ខុនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះតុណ្ហីព្រះអង្គ ហើយចូលទៅកាន់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះនន្ទ ដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោនន្ទ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ។ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលនន្ទ បានឮថា អ្នកបាននិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុប្រើនរូប យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ខាងឯឡាយ ខ្ញុំមិនត្រេកអរ ។ បេ ។ ខ្ញុំមុខជានឹងត្រឡប់ទៅកាន់តេទដ៏ថោកទាបវិញដូច្នេះ ពិតមែនឬ ។ ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា ព្រះតុណ្ហីព្រះអង្គ ពិតមែន ។ ម្នាលនន្ទ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈ នឹងពោលលោសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់តេទដ៏ថោកទាបវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គចេញមកអំពីផ្ទះ នាងសាគតិយានី ជនបទកល្យាណី កំភុងតែស្អិតស្អាងសក់បានពាក់កណ្តាល បានស្រែកផ្តាំខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្ត សូមទ្រង់ត្រឡប់មកវិញនាប់ ។ ណា ។

សោ ខោ អហំ ភន្តេ តំ អនុស្សរមានោ អនភិរតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ ន សង្កាមិ ព្រហ្មចរិយំ សទ្ធារេតុំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមីតិ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ឧទំ ពាហាយ គហេត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្ភិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្ភិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ ជេតវនេ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តាវតឹ្ដំសេសុ បាតុរហោសិ ។

(៦៨) តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ អច្ឆរាសតានិ សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស ឧបដ្ឋានំ អាគតានិ ហោន្តិ កុក្កុដវតានំ[1]។ អថខោ[2] ភគវា អាយស្មន្តំ ឧទំ អាមន្តេសិ បស្សសិ ខោ ត្វំ ឧទ្ទ ឥមានិ បញ្ច អច្ឆរាសតានិ កុក្កុដវតានីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ ឧទ្ទ កតមា នុ ខោ អភិរូបតរា វា ទស្សនីយតរា វា បាសាទិកតរា វា សាតិរេកាយ វា ឥទ្ធិយា ឥមានិ វា បញ្ច អច្ឆរាសតានិ កុក្កុដវតានីតិ ។

---

១ ម. កកុដវតានំ ។ ម. កកុដវតានំ ។ ២ ម. តេន ខោ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ រលឹកឃើញពាក្យនោះ បានជាមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មិនអាចទ្រទ្រង់ព្រហ្មចរិយៈបាន នឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅគាន់កេះថោកទាបវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ត្រង់ដើមដៃ ហើយឋិតនៅពីវត្តដេតពន ទៅប្រាកដឯស្មានតាវត្តឹង្សទេវលោក ដូចជាបុរសមានកំឡាំង លាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។

[៨៦] សម័យនោះឯង ពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ចំនួន ៥០០រូប មានសម្បុរដូចសម្បុរដើមព្រាប បានមកគាល់បំរើព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះនន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលនន្ទ អ្នកឃើញពួកស្ត្រីទេពអប្សរចំនួន ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើមព្រាបនេះដែរឬ ។ ព្រះនន្ទក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលនន្ទ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច នាងសាកិយានីជនបទកល្យាណី នឹងពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ចំនួន ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើមព្រាបនេះ តើស្ត្រីណាមានរូបល្អជាង គួរមើលជាង គួរជ្រះថ្លាជាង ។

សេយ្យថាបិ ភន្តេ បលុដ្ឋមក្កដី ការណ្ឌាសង្ខិត្តា ឯវមេវ ខោ ភន្តេ សាតិយោនី ឥនបនកលក្ខណា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អង្គរាសតានំ ទុបនិជាយ សទ្ធម្បិ ន ទុបេតិ(១) ភលភាគម្បិ ន ទុបេតិ ទុបនិធិម្បិ ន ទុបេតិ អថខោ ឥមានិ បញ្ច អង្គរាសតានិ អភិរូបតរានិ ចេវ ទស្សនីយតរានិ ច ថាសានិតតរានិ ចាតិ ។ អភិរមេ ន្តុ អភិរមេ ន្តុ អហាន្តេ ចាដិភោតោ បញ្ចន្នំ អង្គរាសតានំ បដិលាភាយ ករុក្កុដចាចាន្តិ ។ សចេ មេ ភន្តេ ភគវា ចាដិភោតោ បញ្ចន្នំ អង្គរាសតានំ បដិលាភាយ ករុក្កុដចាចានំ(២) អភិរមិស្សាមហំ ភន្តេ ភគវា ព្រហ្មចរិយេតិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ នន្ទំ ពាហាយ គហេត្វា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្បិញ្ជេតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារេតំ វា ពាហំ សម្បិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ ជេវសុ តាវត្តិំសេសុ អន្តរហិតោ វេជយន្តេ ចាតុរហោសិ ។ អស្សោសុំ ខោ តិក្ខ្ម អាយស្មា ភិក្ខូ នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុច្ឆាបុត្តោ អង្គរាជំ ហោតុ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ

---

១ ម. ឱរោបេតុំ ។ ២ ខ. ករុក្កដចាទិនន្តិ ។

## ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ ទុតិយវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មេស្វាមានពេមរេច កំបុតស្វឹកត្រចៀកនឹងច្រមុះ យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាងសាកិយានីជនបតល្យាណី បើប្រៀបធៀបនឹងពួកស្ត្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូបនេះ មិនដល់នូវភាគប់ មិនបានមួយចំណិត ទាំងមិនគួរនឹងប្រៀបផ្ទឹមទេ ប្រហែលគ្នានឹងមេស្វានោះតែយ៉ាងនោះដែរ ភាលបើយ៉ាងនេះ ពួកស្ត្រីទេពអប្សរទាំង៥០០រូបនេះ មានរូបល្អជាងផង គួរមិលមើលជាងផង គួរជ្រះថ្លាជាងផង ។ ម្នាលនន្ទ អ្នកចូរត្រេកអរបុះ ម្នាលនន្ទ អ្នកចូរត្រេកអរបុះ តថាគតជាអ្នកធានាឲ្យអ្នកបានពួកស្ត្រីទេពអប្សរទាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើងក្រាប ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ធានាឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ៥០០រូប ដែលមានសម្បុរដូចសម្បុរដើងក្រាប បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រេកអរក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់នន្ទកិកុដ៏មានអាយុ ត្រង់ដើមដៃ ហើយបាត់អំពីតាវត្តឹង្សទេវលោក មកប្រាកដនាវត្តជេតពន ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះឯង ។ ពួកភិក្ខុបានឮថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្តព្រះមាតុច្ឆានៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ព្រោះហេតុ ( បងធំបាន ) នូវពួកស្ត្រីទេពអប្សរ

ភគវា តំវស្សូ ជាដិភោគោ បញ្ចុន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ តុក្កុដជាតជាតន្តិ ។

[៦៩] អថខោ អាយស្មាតោ ឧន្នវស្ស សហាយកា តិក្ខុ អាយស្មន្តំ ឧន្នំ ភគវតាវនេន ច ឧបដ្ឋិតវាវនេន ច សម្មុខាចរន្តិ ភគវតោ តិរាយស្មា ឧន្នោ ឧបដ្ឋិតវតោ តិរាយស្មា ឧន្នោ អច្ឆរានំ ហេតុ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ភគវា តំវស្សូ ជាដិភោគោ បញ្ចុន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ តុក្កុដជាតជាតន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា ឧន្នោ សហាយ-កានំ តិក្ខុនំ ភគវតាវនេន ច ឧបដ្ឋិតវាវនេន ច អដ្ដិ-យមានោ ហារាយមានោ ជិគុច្ឆមានោ វិតោ រូបតណ្ហា អមប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ន ចិរស្សូវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា[1] សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជន្តិ[2] តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ

---

១ ម. កុលប្បុត្តា ។ ២ ម. បព្វជិតិ ។

ជានន្តិ ថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកជានា ឲ្យលោកជានន្តិ ស្តេចអប្បរពាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរ ដូចជាសម្បុរដើងព្រាប ។

[ ៦៩ ] លំដាប់នោះ ពួកតិក្ខុជាសំឡាញ់ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ តែងហៅរក ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ដោយពាក្យថា ព្រះនន្ទជាអ្នកស៊ីឈ្នួលផង ដោយពាក្យថា ព្រះនន្ទគឺព្រះមានព្រះភាគដួលហើយផង ជានន្តិ ថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាអ្នកស៊ីឈ្នួល ជានន្តិ ថា ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ព្រះមានព្រភាគដួលហើយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះហេតុតែពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ជានន្តិ ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាឲ្យលោកជានន្តិ ស្តេចអប្សរពាំង ៥០០ រូប ដែលមានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើងព្រាប ។ លំដាប់នោះ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ នឿយណាយចុញ្ចឿន ដំនន្ទន់ធ្ងន់ពាក្យរបស់ពួកតិក្ខុជាសំឡាញ់ ដែលនិយាយថា លោកជាអ្នកស៊ីឈ្នួលផង នឹងពាក្យថា លោកគឺព្រះមានព្រះភាគដួលហើយផង ក៏គេចចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានបិត្តផ្ងោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្ត ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីអនុត្តរគុណណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏ជានន្តិ ឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចអនុត្តរគុណ នោះ មានព្រហ្មចរិយៈ ជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន

ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ឆាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ខោ បនាយស្មា ឆន្នោ អរហតំ អហោសិ ។

[๗๐] អថខោ អញ្ញតរា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សា ទេវតា ភគវន្តំ ឯតទវោច អាយស្មា ភន្តេ ឆន្នោ ភគវតោ ភាតា មាតុជាបុត្តោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោ-វិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ ភគវតោបិ ញាណំ ឧទបាទិ ឆន្នោ អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញា-វិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ អថខោ អាយស្មា ឆន្នោ តស្សា រត្តិយា

កំបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ ។

[៧០] លំដាប់នោះឯង ទេវតាមួយអង្គ កាលវេលាកត្រីបហរយាមតទូទៅហើយ មានស្នាមរងើកញាំងវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ ជាព្រះអនុជ ជាបុត្តព្រះមាតុច្ឆា នៃព្រះមានព្រះភាគ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ ទឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ។ ញាណក៏កើតដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា នន្ទភិក្ខុ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ ទឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នមែន ។ លុះទេវតាកត្រីនោះហើយ ព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ

អច្ចយេន យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា នន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យំ មេ អន្តេ ភគវា ចាតិកោតោ បញ្ចន្នំ អច្ឆរាសតានំ បដិលាភាយ ភុញ្ជមានានំ មុញ្ចាមហំ អន្តេ ភគវន្តំ ឯតស្មា បដិស្សវាតិ ។ មយោបិ ខោ តេ នន្ទ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ នន្ទោ អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ នេវតាបិ[1] មេ ឯតមត្ថំ អារោចេសិ អាយស្មា អន្តេ នន្ទោ ភគវតោ ភាតា មាតុជាបុត្តោ អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ យតោ ខោ តេ នន្ទ អន្តានាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តំ[2]

---

១ ម. ទេវាបិ ។ ២ ម. វិមុច្ចិ ។

កាលបើបានបួលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះបួលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាទុកខ្ញុំព្រះអង្គ បានពួកស្ត្រីទេវអប្សរចំនួន ៥០០ រូប មានសម្បុរដូចជាសម្បុរដើងក្រាប ដោយការប្តេជ្ញាណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានរួចចាកការប្តេជ្ញានុ៎ះនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលនន្ទ ចេះបីតថាគត កំបានតំណាត់ដំណឹងចិត្ត របស់អ្នកដោយចិត្តថា នន្ទកិក្ខុ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ ទាំងទេវតា ក៏បានប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់តថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនន្ទជាព្រះអនុជ ជាបុត្រព្រះមាតុច្ឆានៃព្រះមានព្រះភាគ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលនន្ទ បពិត្រចេះបីអ្នកផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ក្នុងកាលណា

อถาหิ มุตฺตา ปสฺสา ปฏิสฺสวิตฺวา ฯ อถโข ภควา ปฐมตฺตเถรสฺส ตายเมว เวลายเมว สมนฺตา ฉนฺนวณฺณา ฉทฺทนฺตา นาคราชาโน ยสฺส ตณฺหา กามปตฺถนา[๑] มนฺทิตา กามกณฺหา[๒] กามโมหมุจฺฉิตา อนุปฺปตฺตา สุขสุขฺเขน น เวคติ สกิกฺขิตา ฯ ธุตงฺคา[๓] ฯ

[๗๑] ปวตฺเต สุตฺตนฺเต ฯ ปกติ สมยา ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ยาวชปฺปมุขานิ ปญฺจมตฺตานิ ภิกฺขุสตานิ สาวตฺถึ อนุปฺปตฺตานิ โหนฺติ ภควนฺตํ ทสฺสนาย ฯ เต จ[๔] อาคนฺตุกา ภิกฺขู เนวาสิเก ภิกฺขู สนฺธิ ภิกฺขู สนฺธิ ปฏิสมฺโมทมานา เสนาสนานิ ปญฺญาปยมานา ปตฺตจีวรานิ ปฏิสามยมานา อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา อโหสุ ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ เกน ปเนตา อานนฺท อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวฏฺฏา มญฺเญ มจฺฉํ วิโลเปนฺตีติ ฯ

---

๑ ฉ. ยสฺส ตณฺหา ปตฺถนา ฯ ม. ยสฺส ตณฺหา ปตฺถนา ฯ ๒ ม. กามกณฺหา ฯ ๓ ฉ. ม. ธุตงฺคนฺติ ธมฺมิ ฯ ๔ ม. ปเน ฯ

ឯតបាគត កំផុតស្រឡះ ចាកការប្តេជ្ញានុ៎ះ ក្នុងកាលនោះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

កិក្ខុណា បានឆ្លងកន្លងតណ្ហាបាន បានញាំញីបង្វាតណ្ហាបាន កិក្ខុនោះ បានដល់នូវការអស់មោហៈ រមែងមិនញាប់ញ័រព្រោះសុខនិងទុក្ខឡើយ ។

សូត្រ ទី ២ ។

[៧១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកិក្ខុចំនួន ៥០០ រូប មានព្រះយសោជៈជាប្រធាន បាននិមន្តទៅគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកអាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះ តាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកកិក្ខុ ឲ្យត្រាលសេនាសនៈ ទុកដាក់ជាត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងតិចតួចពន់ពេក មានសំឡេងខ្លាំង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ សូរសំឡេងតិចតួចពន់ពេក សូរសំឡេងខ្លាំង ទំនងដូចព្រានសំណាញ់ក្នុងកាលចាប់ត្រី តើជាសំឡេងអ្វី ។

ฬานิ ภนฺเต ยเสาวปฺปฺหานิ ปญฺหพฺยากรณานิ ภิกฺขุ-
สตานิ สาวตฺถึ อนุปฺปตฺตานิ ภควนฺตญฺเ ทสฺสนาย เต
จ ภาคนฺตุกา ภิกฺขู เนวสิเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ
ปฏิสมฺโมทมานา เสนาสนานิ ปญฺญาเปยฺยมานา ปตฺต
จีวรานิ ปฏิสาเมยฺยมานา อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา ๆ
เตนหานนฺท ภควโตเนน เต ภิกฺขู อามนฺเตหิ สตฺถา
อายสฺมนฺเต อามนฺเตตีติ ๆ ฬวำ ภนฺเตติ โข อายสฺมา
อานนฺโท ภควโตโต ปฏิสฺสุตฺวา เยน เต ภิกฺขู เตนุป-
สงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู ฬตทวเจ สตฺถา
อายสฺมนฺเต อามนฺเตตีติ ๆ ฬวมาวุโสติ โข เต ภิกฺขู
อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุ-
ปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตญฺ อภิวาเทตฺวา ฬกมนฺตญฺ
นิสีทึสุ ๆ ฬกมนฺตญฺ นิสินฺเน โข เต ภิกฺขู ภควา
ฬตทวเจ กึ นฺหุ ตุมฺเห ภิกฺขเว อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา
เกวฏฺฏา ปญฺญ มจฺฉ วิโลเปตฺถาติ ๆ

ព្រះនន្ទត្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ៥០០រូប មានព្រះយសោជៈជាប្រធាននុ៎ះ ចូនមកដល់នគរសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ឲ្យត្រាលសេនាសនៈ ទុកជាតិចត្រចីវរ ក៏មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្ទាំងៗ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទៅហៅពួកភិក្ខុទាំងនោះតាមពាក្យតថាគតថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូនទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយនិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេច បានជាអ្នកទាំងឡាយ មានសំឡេងកងរំពង មានសំឡេងខ្ទាំង ទំនងដូចជាពួកព្រានសំណាញ់ក្នុងកាលចាប់ត្រី ។

## ទសមេ តតិយវគ្គេ ឧទ្ទេសវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

[៧២] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា យសោជោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥមានិ ភន្តេ បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ សាវត្ថិំ អនុប្បត្តានិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ នៃមេ អាគន្តុកា ភិក្ខូ នេវាសិកោហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ បដិសម្មោទមានា សេនាសនានិ បញ្ញាបយមានា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមានា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទានិ ។ តច្ចថ ភិក្ខវេ ភេ បណាមេមិ ន ភេ មម សន្តិកេ វុត្ថព្ពន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេនាសនំ បដិសាមេត្វា[1] បត្តចីវរមាទាយ យេន វជ្ជី តេន ចារិកំ បក្កមិំសុ វជ្ជីសុ អនុបុព្ពេន ចារិកញ្ចរមានា យេន វគ្គុមុទានទី តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា វគ្គុមុទានទីតីរេ[2] បណ្ណកុដិយោ ករិត្វា វស្សំ ឧបគច្ឆិំសុ ។

[៧៣] អថខោ អាយស្មា យសោជោ វស្សូបគតោ[3]

---

១ ម. សំសាមេត្វា ។ ២ ឧ. ម. វគ្គុមុទាយ នទិយា តីរេ ។ ៣ ម. សស្សូបគតេ ។

## ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ តតិយសូត្រ

[ ៧២ ] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូបនេះ មកកាន់គន្លសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អាគន្តុកភិក្ខុពាំងនោះ កាលនិយាយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ឲ្យត្រាលសេនាសនៈ ទុតជាត់ចាត្រចីវរ តំ មានសំឡេងតិចតួចពេក មានសំឡេងខ្លាំង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅ តថាគតបណ្តេញអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវនៅក្នុងសំណាក់តថាគតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចទុតជាត់សេនាសនៈ យកចាត្រចីវរ ហើយរៀបចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនវជ្ជី កាលគ្រាប់ទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនវជ្ជីតាមលំដាប់ ក៏បានចូលទៅដល់ស្នឹងវគ្គុមុទា លុះចូលទៅដល់ហើយ តាំងធ្វើខ្នមសូកនៅចាំវស្សា ប្រុបន្ទេរស្នឹង ឈ្មោះវគ្គុមុទា ។

[ ៧៣ ] លំដាប់នោះ ព្រះយសោជៈដ៏មានអាយុ នៅចាំវស្សារហើយ

ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភគវតោ មយំ អាវុសោ បឋមាភិសម្ពោធិយា អត្តកាមេន ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ ហទ្ធា មយំ អាវុសោ តថា វិហរេយ្យាម យថា នោ វិហរតំ ភគវា[1] អត្តកាមោ[2] អស្សាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ យសោធស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អថខោ តេ ភិក្ខូ រូបកញ្ញា អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរន្តា តេនេវន្តរាវស្សេន សព្ពេ-យេវ តំសេរ្ឋា វិជ្ជា សច្ឆាកំសុ ។

[៧៤] អថខោ ភគវា សាវត្ថិយំ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា យេន វេសាលី តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្ពេន ចារិ-កញ្ចរមានោ យេន វេសាលី តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលា-យំ ។ អថខោ ភគវា រត្តិយា បច្ចូសសមយំ ភិក្ខូនំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសិករិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ

---

๑ ម. ភគវោ ។ ๒ ឧ. ម. អត្ថមនោ ។

កាលបានហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយត្រូវ
ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន ស្វែងរកប្រយោជន៍
ព្រះអង្គអនុគ្រោះ អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ទ្រង់បណ្តេញហើយ ម្នាល
អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ គប្បីប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ចំពោះពួក
យើងកាលនៅដោយការប្រព្រឹត្តិយ៉ាងណា ពួកយើង គួរសម្រេចការនៅ
ដោយការប្រព្រឹត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យព្រះ
យសោជៈដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏
ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស មានចិត្តផ្ចាន់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន លុះដល់ខាងក្នុងវស្សានោះ
ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវត្រៃវិជ្ជាទាំងអស់គ្នា ។

(៧៤) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី តាម
សមគួរដល់អធ្យាស្រ័យហើយ ស្តេចចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ក្នុងក្រុង
វេសាលី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ បានទៅដល់ក្រុង
វេសាលី ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារ-
សាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលីនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ កំណត់ចិត្តពួកភិក្ខុ អ្នកនៅប្រចាំឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដោយព្រះទ័យ
ហើយត្រេកអរ ក្នុងព្រះទ័យ ត្រាស់ហៅ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា

## ๒๓ន្ទេ តតិយស្ស ឧទ្ទេសស្ស តតិយសុត្តំ

អាសោការាមាតា វិយ មេ អានន្ទ ឯសា ឧបាសិកា ខុជ្ជុត្តរា-
មាតា វិយ មេ អានន្ទ ឯសា ឧបាសិកា យេសញ្ច ឧបាសិកំ
វក្កុមុខាតីរយោ កិក្ខុ វិហរន្តិ តេសញ្ច អម្ប្រដិក្កូលាសិ មេ
មនសិការំ បហាណាយ្យាសិ តេសំ អានន្ទ វក្កុមុខាតី-
រយោនំ កិក្ខូនំ សន្តិកេ ធម្មំ សុត្តា អាយស្មន្តេ អាម-
ន្តេតិ សុត្តា អាយស្មន្តានំ ឧស្សន្នការោមាតិ ។ ឯវំ
ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា
យេន អញ្ញតរោ កិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ
កិក្ខុំ ឯតទវោច ឯហិ ត្វំ អាវុសោ យេន វក្កុមុខាតី-
រយោ កិក្ខូ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា វក្កុមុខាតីរយេ
កិក្ខូ ឯវំ វទេហិ សុត្តា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតិ សុត្តា
អាយស្មន្តានំ ឧស្សន្នការោមាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ
សោ កិក្ខុ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បដិស្សុត្វា សេយ្យ-
ថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសា-
រេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវំ បមាវនេ
វក្ខជាតរសាលាយំ អន្តរហិតោ វក្កុមុខាយ ឧទិយោ តីរេ
តេសំ កិក្ខូនំ បុរតោ បាតុរហោសិ ។ អថខោ សោ កិក្ខុ

## ឧបាទ ខន្ធវគ្គ ទី៣ ពាហិយសូត្រ

ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា នៅក្នុងទិសណា ម្នាលអានន្ទ ទិសនុ៎ះ
ឯង ដូចជាមានពន្លឺដល់តថាគត ម្នាលអានន្ទ ទិសនុ៎ះឯង ដូចជាមានរស្មី
ដល់តថាគត ភិក្ខុទាំងនោះ តថាគតមិនមែនស្គប់ខ្ពើមនឹងទៅរកទេ តថា-
គតមិនមែនស្គប់ខ្ពើមនឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តទេ ម្នាលអានន្ទ ឯអ្នកបញ្ជូនទូត
ទៅក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដោយពាក្យថា ព្រះ
សាស្តាត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាចង់ជួបលោក
ដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរក
ភិក្ខុមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា
ម្នាលអាវុសោ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅរកពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹង
វគ្គុមុទា លុះកាលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយប្រាប់ពួកភិក្ខុអ្នកនៅប្រុបឆ្នេរ
ស្ទឹងវគ្គុមុទាយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុ
ទាំងឡាយ ព្រះសាស្តា ចង់ជួបនឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។
ភិក្ខុនោះ បានទទួលពាក្យព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា អើអាវុសោ ហើយ
ក៏ស្រាប់តែបាត់អំពីកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ទៅជ្រាកដ ក្នុងទី
ចំពោះមុខភិក្ខុទាំងនោះ ប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
លាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។ លុះបាត់នោះ ភិក្ខុនោះ

วกฺกมุฬาติวิเย ภิกฺขู ฌานเภท สตฺตา อายสฺมนฺเต อามนฺเตสิ สตฺตา อายสฺมนฺโต ภควโต ปจฺจสฺโสสุนฺติ ฯ ภควา-มาวุโสติ โข เต ภิกฺขู ตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสฺสุตฺวา เสนาสนํ ปฏิสาเมตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เสยฺยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สมฺปฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺปฺชิเญยฺย เอวเมว วกฺกมุฬาย นทิยา ตีเร อนฺตรหิตา มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ปกฺขายิ สมฺปาเทหิ ชาตุรหสฺสุ ฯ

[๗๕] เตน โข ปน สมเยน ภควา อาเนญฺชสมาธิโก นิสีทฺเทว โหติ ฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ ฌานเหตุ กตเมน นุ โข ภควา วิหาเรน เอตรหิ วิหารตีติ ฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ ฌานเหตุ อาเนญฺชสมาธิโก โข ภควา วิหาเรน เอตรหิ วิหารตีติ ฯ สเจฺว อาเนญฺชสมาธิโก นิสีทิสฺสติ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต ปมาเย ยาเม ฉฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตรสงฺฆํ[๑] กตฺวา เยน ภควา เตนฺชลิมฺปณาเมตฺวา ภควนฺตํ ฌานเภท

๑ มู. ปีวเร กริตฺวา ฯ

ជានន័យយ្រាប់ពួកភិក្ខុ អ្នកនៅប្រុបឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទាថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាចង់ឮបន្ទឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើ អាវុសោ ហើយក៏ទុកដាក់សេនាសនៈ កាន់យកបាត្រចីវរ រួចស្រាប់តែបាត់អំពីឆ្នេរស្ទឹងវគ្គុមុទា មកប្រាកដ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគក្នុងកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលាដូច្នោះ ។

[៧៣] សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយសមាធិ មិនកំរើត ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅដោយវិហារធម៌ ដូចម្តេចហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅដោយវិហារធម៌ ជាមិនកំរើត ។ ភិក្ខុទាំងអស់ ក៏អង្គុយនៅដោយសមាធិជាមិនកំរើតដែរ ។ គ្រានោះ លុះរាត្រីអស់ទៅ បឋមយាមកន្លងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា

## ๒๓ តតិយស្ស ទុតិយវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ ឯកូនា បឋមោ យាមោ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ បដិសម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុកោហំ ភិក្ខូហមីតិ ។ ឱវទតុ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយោ ឯកូនាយ មជ្ឈិមោ យាមោ ខុជ្ជាយោសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ ឯកូនា មជ្ឈិមោ យាមោ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ បដិសម្មោទតុ ភន្តេ ភគវា អាគន្តុកោហំ ភិក្ខូហមីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយោ ឯកូនាយ បច្ឆិមោ យាមោ ខុទ្ទស្សុ[1] អុណោ ឧដ្ឋុម្ពរិយោ រត្តិយោ ខុជ្ជាយោសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ ឯកូនា បច្ឆិមោ យាមោ ខុទ្ទស្សា អុណោ ឧដ្ឋុម្ពរិ រត្តិ ចិរនិសិន្នា អាគន្តុកា ភិក្ខូ

---

๑ ឧ. ម. ខុទ្ទកេ ។

## ឧបាសនវគ្គទី ៣ តតិយសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាត្រីកន្ទដ៏ហើយ បឋមយាម កន្ទដ៏ហើយ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល សំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ កាលដែលព្រះអានន្ទ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅស្ងៀម ។ លុះពាត្រីអស់ទៅ មជ្ឈិមយាម កន្ទដ៏ហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណមអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ជាគំរប់ពីរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាត្រីអស់ទៅ មជ្ឈិមយាម កន្ទដ៏ហើយ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល សំណេះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ងៀម អស់វារៈ ជាគំរប់ពីរ ។ កាលដែលពាត្រីអស់ទៅ បច្ចូមយាម កន្ទទៅ អរុណកំរើនឡើង ពាត្រីកំប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណមអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ជាគំរប់បីថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាត្រីអស់ទៅ បច្ចូមយាម កន្ទទៅ អរុណកំរើនហើយ ពាត្រីកំប្រាកដដូចជាមានមុខស្រស់ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ អង្គុយចាំយូរហើយ

បដិសម្ភោនត្ថុ ភគវា អាគន្ត្វានេមាំ កិត្តិមាតិ ។ អថខោ ភគវា តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សចេ ខោ ត្វំ អានន្ទ ជានេយ្យាសិ ឯត្តកម្បិ តេ ន បដិភានេយ្យ[1] អហញ្ចានន្ទ ឥមានិ ច បញ្ចកិត្តិសតានិ សព្ពេ វ អានេញ្ជសមាធិញ្ច និសិន្នាតិ[2] ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្ស និនានិ កាមកណ្ហានិ

អង្កោសោ ច វរណា ច ឥទ្ធញ្ច

បទ្ធនានិ វិយ សោ បិនានិ អនេជោ

សុខទុក្ខេសុ ន វេធតិ ស កិត្តិតិ ។ តតិយំ[3] ។

[៧៦] ឯវម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុនិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។

---

១ ម. ឥច្ឆិតាសេយ្យុំ ។ ២ ឧ. និសីទិម្ហាតិ ។ ៣ ឧ. ម. តតិយន្តិ ឥត្ថំ ។

បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសំ-
ណោះសំណាលនឹងពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ចេញចាកសមាធិនោះហើយ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុមកថា
ម្នាលអានន្ទ ប្រសិនបើអ្នកដ៏ឆ្លាត អ្នកមិននិយាយពាក្យទាំងប៉ុណ្ណេះទេ
ម្នាលអានន្ទ (ព្រោះថា) តថាគតផង ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូបនេះផង ទាំងអស់គ្នា
សុទ្ធតែអគ្គិយនៅដោយសមាធិមិនកំរើត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹមឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បន្ទាគំតាម តំរិយោដេវ តាសេម្ចាប់ នឹងតាបង ដែលបុគ្គលណា
ឈ្នះហើយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនញាប់ញ័រឡើតនៅដូចភ្នំ បុគ្គល
នោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ រមែងមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសុខនឹងទុក្ខឡើយ ។

សូត្រទី ៣ ។

[៧៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់
កាយផ្ងើមស្មារតីឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ฉกฺกนิปาเต ตติยสฺส ฉนฺนวคฺคสฺส ปญฺจมสุตฺตํ

อฏฺฐสา เขา ภควา อายสฺมนฺตํ สารปุตฺตํ อาลปิตฺวา ตสฺมึ ปลฺลงฺเก อากุฏิตฺวา ทุฏฺฐุ กายิ ปณามิตาย ปริหุ สติ อุปฏฺฐเปตฺวา ฯ อถ เขา ภควา ฬตมตฺตํ วิทิตฺวา ตาย เวลาย อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ยถาปิ ปพฺพโต เสโล อจโล สุปติฏฺฐิโต
ฬิว เมาหกฺขยา[๑] ภิกฺขุ ปพฺพโตว น เวธติ ฯ
ปตฺตุตฺตุ[๒] ฯ

[๗๗] ฬวเมฺห สุตฺตา ฯ ปกา สมยา ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน เขา ปน สมเยน อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควโต อาลปิตฺวา ทุฏฺฐุ กายิ ปณามิตาย กายคตาย สติยา อฏฺฐสา สุปฏฺฐิตาย ฯ อฏฺฐสา เขา ภควา อายสฺมนฺตํ มหา-โมคฺคลฺลานํ อาลปิตฺวา ทุฏฺฐุ กายิ ปณามิตาย กายคตาย สติยา อฏฺฐสา สุปฏฺฐิตาย ฯ อถ เขา ภควา ฬตมตฺตํ วิทิตฺวา ตาย เวลาย อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

๑ ม. เมาหกฺขยา ฯ ๒ ฉ. ม. ปตฺตุตฺตุ ฉตฺถิ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយផង់ស្មារតី ឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ក្នុងទីដិតនៃព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភ្នំដាវិការៈនៃឫ មិនកំរើតញាប់ញ័រ តាំងនៅស៊ប់យ៉ាងណា កិក្ខុដែលអស់មោហៈហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដូចភ្នំយ៉ាងនោះដែរ ។

សូត្រ ទី ៤ ។

[៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយតម្រង់កាយ មានកាយគតាសតិដំកល់ស៊ប់ក្នុងសន្តាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយ មានកាយគតាសតិដំកល់ស៊ប់ក្នុងសន្តាន ក្នុងទីដិតនៃព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

សតិ កាយគតា ឧបដ្ឋិតា

ឆសុ ផស្សាយតនេសុ សំវុតោ

សសតំ តិក្ខំ សមាហិតោ

ឆញ្ញា ឆិញ្ជេមត្តនោតិ ។ បញ្ចមំ (๑) ។

[๗๘] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ តិក្ខំ វិសលវាយេន សមុទាចរតិ ។ អថខោ សម្ពហុលា តិត្ថិយា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ តិត្ថិយា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អាយស្មា ភន្តេ បិលិន្ទវច្ឆោ តិក្ខំ វិសលវាយេន សមុទាចរតីតិ ។ អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ តិត្ថិយំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ តិត្ថិយ មម វចនេន បិលិន្ទវច្ឆំ តិត្ថិយំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ វទ្ទ (๒) អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ តិត្ថិយោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ បិលិន្ទវច្ឆំ ឯតទវោច សត្ថា តំ អាវុសោ អាមន្តេតីតិ ។

---

๑ ឧ. ម. បញ្ចមន្តិ ន ត្តិ ។

ភិក្ខុតាំងសិប៉ន្មូវគាយគតាសតិ ហើយបានសម្រេច ក្នុងខ្ទាវតាំង ៦ ដែលជាហេតុនៃផស្សៈ មានចិត្តតាំងមាំជានិច្ច គប្បីដឹងព្រះនិព្វាន ចំពោះខ្លួន ។ សូត្រទី ៥ ។

[៧៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្থាន ដែតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ តែងហៅភិក្ខុតាំងឡាយ ដោយពាក្យអសុភេះ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុប្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុតាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុភេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក អ្នកចូរហៅបិលិន្ទវច្ឆភិក្ខុមក តាមពាក្យតថាគតថា នែអាវុសោ វច្ឆៈ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះបានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកបិលិន្ទវច្ឆភិក្ខុដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយប្រាប់បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុដូច្នេះថា នែអាវុសោ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។

## ๒ทาเน ตติยสฺส ธนูวคฺคสฺส ฉฏฺฐมสุตฺตํ

ฯเปฯ สาวตฺถิเนทานนฺติ เอตฺถ ปน ยสฺมา ปิณฺฑาย ปวิสนฺโต ภิกฺขู ปฏิสฺสุณิตฺวา ยถา ตถา คจฺฉนฺติ ปิณฺฑาย ปวิสนฺติ ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปฏิกฺกมนฺติ นิสีทนฺติ ฯ ปฏิกฺกมนฺตา นิสีทนฺตา จ ตถา ปฏิปชฺชนฺติ ยถา ภิกฺขาจารโต ปฏฺฐาย สพฺเพ ภิกฺขู ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปฏิกฺกมนฺติ นิสีทนฺติ ฯ ปฏิกฺกมนฺตา นิสีทนฺตา จ ตถา ปฏิปชฺชนฺติ ยถา ภิกฺขาจารโต ปฏฺฐาย สพฺเพ ภิกฺขู ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปฏิกฺกมนฺติ นิสีทนฺติ ฯ ตสฺมา เอวมาห ฯเปฯ สาวตฺถิเนทานนฺติ ฯ ตตฺถ ปิณฺฑาย ปวิสนฺโต ภิกฺขู ปิณฺฑาย ปวิสนฺตา ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปฏิกฺกมนฺตา นิสีทนฺตา จ ตถา ปฏิปชฺชนฺติ ยถา ภิกฺขาจารโต ปฏฺฐาย สพฺเพ ภิกฺขู ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปฏิกฺกมนฺติ นิสีทนฺติ ฯ ตสฺมา เอวมาห ฯเปฯ สาวตฺถิเนทานนฺติ ฯ อถ วา

## ឧទាន នន្ទវគ្គ ទី ៣ ឆដ្ឋសូត្រ

បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើការុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលបិលិន្ទវច្ឆៈ ឮថាអ្នកហៅភេតពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុរោះ ពិតមែនឬ ។ បិលិន្ទវច្ឆៈទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពិតមែន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធុតង្គក្នុងព្រះទ័យនូវបុព្វេនិវាសៈ របស់បិលិន្ទវច្ឆៈដ៏មានអាយុ ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុតាំងច្បាយមកថា ម្នាលភិក្ខុតាំងច្បាយ អ្នកតាំងច្បាយ កុំពោលទោសវច្ឆភិក្ខុឡើយ ម្នាលភិក្ខុតាំងច្បាយ វច្ឆភិក្ខុ មិនមែនជាអ្នកមានទោសចិត្ត ហើយហៅភេតពួកភិក្ខុ ដោយពាក្យអសុរោះទេ ម្នាលភិក្ខុតាំងច្បាយ វច្ឆភិក្ខុឆ្លាប់តើត ក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ច្រូងរំលងគ្នាអស់ ៥០០ ជាតិមកហើយ វច្ឆភិក្ខុនោះ ឆ្លាប់សន្សំពាក្យអសុរោះនោះអស់កាលជាអង្វែងមកហើយ ហេតុនោះទើបវច្ឆភិក្ខុនេះ តែងហៅភេតពួកភិក្ខុដោយពាក្យអសុរោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះរួចហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

យម្ហិ ន មាយា វត្តតិ[๑] ន មានោ

យោ ខីណលោភោ អមមោ និរាសោ

បន្ទុណ្ណភោគោ អភិនិព្ពុតត្តោ

សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខូតិ ។

ឆដ្ឋំ[๒] ។

(๗๙) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកស្សបោ បិប្ផលិគុហាយំ វិហរតិ សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ[๓] អញ្ញតរំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តស្ស សត្តាហស្ស អច្ចយេន តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋាសិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋិតស្ស ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បវិសេយ្យន្តិ ។ តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ ទេវតាសតានិ ទុស្សុក្កំ អាបជ្ជានិ ហោន្តិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស បិណ្ឌបាតប្បដិលាភាយ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ

---

๑ ម. វត្តតិ ។ ๒ ឧ. ម. ឆដ្ឋំ ន ភណ្ឌតិ ។ ๓ ឧ. ឯត្តន្តរេ ហោតីតិ អត្ថិ ។

មាយា ( ការបិទបាំងទោសខ្លួន ) នឹងមានះ ( សេចក្តីប្រកាន់ ) មិនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបុគ្គលណា ឬក៏បុគ្គលណា អស់សេចក្តីលោភ មិនប្រកាន់ថា របស់អញ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បន្ទោបង់សេចក្តីក្រោធ មានចិត្តត្រជាក់ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ ក៏បាន ថា សមណៈ ក៏បាន ថា ភិក្ខុ ក៏បាន ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៧៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ នៅក្នុងបិប្ផលិគូហា អត្តភាយដោយកែនតែមួយ ចូលសមាធិ (១) ណាមួយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃនោះហើយ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ក៏ចេញអំពីសមាធិនោះ ។ កាលដែលព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ចេញអំពីសមាធិនោះហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងរាជគ្រឹះបុះ ។ សម័យនោះឯង ពួកទេវតាចំនួន ៥០០ អង្គ ដល់នូវការខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីប្រគេនបិណ្ឌបាតចំពោះព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ

---

១ សំដៅយកអរហត្តផលសមាធិ ។

ตาณิ ปญฺจปตฺตานิ เทวตาสหานิ ปฏิลทฺธปิตฺวา ปุพฺพณฺหสมยํ นิกฺขมิตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย ภควตฺถาย ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ

[๘๐] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา เทวมิฬฺหเก อายสฺมาโต มหากสฺสปสฺส ปิณฺฑาจารกาโล โหติ เวลาย เวลาวลฺลึ[๑] อภิรุหิตฺวา ตณฺฑุลานิ วิลีเวตุ ฯ สุณาถ อสฺสุกรญฺญา ตณฺฑุลานิ[๒] ปูเรถ ฯ อถ โข อายสฺมา มหากสฺสปสฺส ภควโต สมีปาย ปิณฺฑาย จรมาโน เยน สาวตฺถิยา เทวมิฬฺหเก อายสฺมาโต มหากสฺสปสฺส นิเวสนทฺวารเทเสน ปฺปฏิกฺกมิ ฯ อทฺทสา โข สาวตฺถิยา เทวมิฬฺหเก อายสฺมาโต มหากสฺสปสฺส นิเวสนทฺวารเทเสน ปฺปฏิกฺกมิตฺวา ปฺปฏิกฺกมิตฺวา ปฺปฏิกฺกมิตฺวา

ហាមឃាត់ពួកទេវតាចាំង ៥០០ អង្គនោះហើយ ស្ទុះសព្វធំប្រជាប់ចាត្រ
ដំឆ័ត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ឯក្រុងពារាណសី ។

[៨០] សម័យនោះឯង សក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា មានប្រាថ្នា
ដើម្បីប្រគេនបិណ្ឌបាត ចំពោះព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ បាន
និម្មិតកេទុំនួន ជាជាងតម្បាញ កំពុងត្បាញនូវតម្បាញ ។ ឯអសុរកញ្ញា
ឈ្មោះសុជាតា កំពុងអង្គុយឱ្យពេញខ្លួន ។ គ្រានោះ ព្រះមហាកស្សប
ដ៏មានអាយុ កំពុងត្រាច់បិណ្ឌបាតសព្វច្រក ក្នុងក្រុងពារាណសី បានចូល
ទៅកាន់លំនៅរបស់ទេវរាជឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា ។ សក្កៈជាធំ
ជាងពួកទេវតា បានឃើញព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ កំពុងតែនិមន្ត
មកអំពីចម្ងាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏បេញអំពីផ្ទះទៅទទួលយកបាត្រ
អំពីព្រះហស្ត ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដួសបាយអំពីឆ្នាំង ដាក់ឱ្យពេញបាត្រ
រួចប្រគេន ចំពោះព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ ។

## สุตฺตนฺตปิฏกេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

សោ អេវំសិ បិស្ហាទាតោ អនេកសូទោ អនេក-
ព្យញ្ជនោ[1] ។ អថខោ អាយស្មាតោ មហាកស្សប-
បស្ស ឯតទេវំសិ តោ ឆុ ខោ អយំ សត្ថា
យេសប្បយំ ឃវ្ហទោ ឥទ្ធាឆុកាវេតិ ។ អថខោ អាយេ-
ស្មាតោ មហាកស្សបេ សេស្ស ឯតទេវំសិ សត្ថា ឆុ
ខោ ទេវាធមិស្ហោតិ ។ ឥតិ វិទិត្វា សត្ថុំ ទេវាធមិឆុំ ឯត-
ទវេច តាតំ ខោ[2]តេ ឥទំ តោសិយេ មា បុនបំ
ឃវ្ហូបមតាសីតិ ។ អម្ហាកម្បិ ភន្តេ តស្ស ប្បញ្ញេ
អត្តោ អម្ហាកម្បិ ប្បញ្ញេ តារណីយន្តិ ។ អថខោ
សត្ថា ទេវាធមិស្ហោ អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ អភិវា-
ទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា វេហាសំ អព្ភុគ្គន្ត្វា អាកាសេ
អន្តលិក្ខេ តិក្ខត្តុំ ឆុទាដំ ឆុទាដេសិ

អេហោ ធាដំ បរមធាដំ តស្ស ប្បបេ សុប្បតិដ្ឋិតំ
អេហោ ធាដំ បរមធាដំ តស្ស ប្បបេ សុប្បតិដ្ឋិតន្តិ ។

(៨១) អសេ្សសិ ខោ តតា និគ្គាយ សោតធាតុយោ
វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិតាយ សត្ថុស្ស ទេវាធមិស្ស

---

๑ ខ. ជតោ បរំ អនេកសូបរសព្យញ្ជនោតិ អត្ថិ ។ ម. អនេករសព្យញ្ជនោតិ អត្ថិ ។
๒ ម. តតំ ឆុ ខោ ។

បិណ្ឌបាតនោះ មានសម្លព្រើនមុខ មានម្ហូបត្រៀមព្រើនមុខ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សត្វនេះជា អ្វីហ្ន៎ បានជាមានឥទ្ធានុភាព មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះទៀតថា ម្នាលហ្ន៎ សក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា ទេតើ ។ លុះព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ បានដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ និយាយនឹងសក្កៈជាធំជាងទេវតាថា បពិត្រកោសិយៈ ព្រះអង្គបានធ្វើអំពើនេះហើយ ក្រោយមក ព្រះអង្គកុំធ្វើអំពើយ៉ាងនេះទៀតឡើយ ។ បពិត្រព្រះកស្សបដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំតែងមានសេចក្តីត្រេកអរដោយបុណ្យដែរ យើងខ្ញុំគួរធ្វើបុណ្យបានដែរ ។ លំដាប់នោះ សក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ រួចធ្វើប្រទក្សិណ ហើយហោះទៅឯអាកាស បន្លឺនូវឧទាន ក្នុងអាកាស ជាគាថាសរសើរ ៣ ដងថា

ម្នាលហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានឧត្តម ម្នាលហ្ន៎ ទានដែលអាត្មាអញ បានដំកល់ទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានឧត្តម ។

[៨១] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានឮឧទានដោយទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធកន្លងបង់សោតធាតុរបស់មនុស្សធម្មតា ដែលសក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា

ทุกเร ตติยสฺส ธมฺมปฺปสฺส อฏฺฐมสุตฺตํ

เวหาสํ อฏฺฐงฺคิกา อาคาเส อนฺตลิกฺเข ตีณิปิฏกานิ ทุธานํ ทุธาเนฺตสฺส

อเหา ธานํ ปรมธานํ กสฺสเป สุปติฏฺฐิตํ

อเหา ธานํ ปรมธานํ กสฺสเป สุปติฏฺฐิตนฺติ ฯ อถโข ภควา ปตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ ทุธานํ ทุธาเนสิ

ปิณฺฑาตาติกสฺส กิกฺขเนา อตฺถกรสฺส อนญฺญาเตสิเนา เอกา ปิหายิตฺถ ตาทิเนา ทุปสนฺตสฺส สนา สมาปตฺติโต ฯ สตฺถุ[1] ฯ

[๘๒] ฆาเฏ สุตา ฯ ปกา สมเยน ภควา สาวตฺถิยา วิหารติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลานิ กิกฺขานิ ปฏิปากฏานิ ปิณฺฑาตาปฺปฏิกฺกนฺตานิ กเรริมานิ เหาลหาเนฺย สนฺนิ-สิโนฺนานิ สนฺนิปติตานิ อยเมตฺถ ปมา ทุธาติ ปิณฺฑาตาติโก อาวุโสา กิกฺขู ปิณฺฑาย จรนฺโต

๑ ฉ. ม. สตฺถุสุตฺตํ ฯ

## ๓ทาน ๓ธูวัคฺค ๓ ๓ อฏฺฐมสุตฺต

กำពុង៣ហោះ៣ៅគាន់វេហាស៍ ហើយបន្ទូ៣អស់វារៈ ៣ ដង ក្នុង៣ាកាស ជា៣ីវ៉ាលថា

ទុហ្មា+ ទានដែលអាត្មាអញ ឲ្យបានដំណាលទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានដ៏ទុត្តម ទុហ្មា+ ទានដែលអាត្មាអញ ឲ្យបានដំណាលទុកល្អហើយ ក្នុងព្រះមហាកស្សប ហៅពេញជាទានដ៏ទុត្តម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តី+នុះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូទានេះ ក្នុង៣ាលនោះថា

ទៅតាំង៣ាយ វាមែង៣ស្រឡាញ់កិក្ខុ អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតជាវត្ត អ្នកបិញ្ចឹមតែខ្លួន មិនបិញ្ចឹមបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកនឹង៣ឆឹង ស្ងប់រម្ងាប់ មានស្មារតី គ្រប់គាល ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[៨៦] ខ្ញុំបាន៣ស្តាប់មក៣យ៉ាង៣នេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុង៣ាវត្តជេតពន នៃអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង៣សាវត្ថី។ សម័យនោះឯង៣ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុង៣ាលជា៣ាន៍ក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុង៣ោ៣ឈោះគរ៣ាមណ្ឌល(១) តំកើតអន្តរកថា(២) នេះឡើង៣ីវ៉ាថា ម្នាលការុណៈទាំង៣ាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតគាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត

---

๑ ពោលសម្រាប់ចង្អុយដែលគេធ្វើដឹតដើម៣ីវ៉ាន ។ អដ្ឋ៣ីវ៉ា ។

๒ ៣ាក្យដែលចង្អុះដុតអំពីកថាវត្ថុ ๑๐ ហោ៣ីវ៉ា អន្តរកថា ។

លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិតេ ចក្ខុនា រូបេ បស្សិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិតេ សោតេន សទ្ទេ សោតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិតេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិតេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មនាបិតេ តាយេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ ។ បិណ្ឌបាតិតោ អាវុសោ កិត្តកំ សក្កតោ ករុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ បិណ្ឌាយ ចរតិ ហន្ទ មយំ អាវុសោ បិណ្ឌបាតិតោ ឱោម មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិតេ ចក្ខុនា រូបេ បស្សិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិតេ សោតេន សទ្ទេ សោតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិតេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាលំ មនាបិតេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម តាលេន តាល មនាបិតេ តា-យេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ មយម្បិ សក្កតា ករុកតា មានិតា បូជិតា អបចិតា បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមាតិ ។

តែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយភ្នែក មួយដង មួយកាល បានឮសម្លេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាល បានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាល បានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាល បានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កិកុអកប្រព្រឹត្តបរិបូណ៌ជាត មានគេឆ្លើសក្តាំរះ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង គ្រាប់ទៅបរិបូណ៌ជាត ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ហ្ន៎យ៉ាងនុ៎ះពួកយើង ចូរជាអ្នកប្រព្រឹត្តបរិបូណ៌ជាត ពួកយើងនឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយភ្នែក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយអណ្តាត មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយកាយ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងមានគេឆ្លើសក្តាំរះគោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង គ្រាប់ទៅបរិបូណ៌ជាតផង ។

ឧភតោ ឥតិយស្ស ឧទ្ទេសស្ស អដ្ឋមវត្ថុំ

អយញ្ហេវមាទី តេសំ កិក្ខុនំ អន្តរាតរាយា ហោតិ វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន អារោមស្មាលយមាឡេ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា កិក្ខូ អាមន្តេសិ តាយ ឯត្ត កិក្ខវេ ឯតរហិ អាយាយ សន្ទិដ្ឋិសម្ភា តា ច បន តេ អន្តរាតរាយា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ចូសកាលសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតានំ តេសំ អារោមស្មាលយមាឡេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ បដិស្សាតិតោ អាវុសោ កិក្ខុ បដិស្សាយ ចរន្តោ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចបីឋេ ចក្កំ វា រូបេ បសុំ វា លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចបីឋេ សោតេន សទ្ទេ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចបីឋេ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ លភតិ តាលេន តាលំ មញ្ចបីឋេ កាយេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ

ឯអន្តរាភវកថានេះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ តំពុងតាន់ផ្ងើឲ្យបបរស្រេចនៅឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសមាំ ក្នុងផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់ចូលទៅគាន់រោង ឈ្មោះតរៀមណ្ឌល លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយកថាដូចម្តេច អន្តរាភវកថា ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមិនទាន់ចប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងឈ្មោះតរៀមណ្ឌលនេះ អន្តរាភវកថានេះ តើតឿនថា ម្នាលការុសោ ទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត កាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌ-បាត តែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយភ្នែក មួយដង បួយកាល បានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយត្រចៀក មួយដង មួយកាល បានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង បួយកាល បានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាល បានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង បួយកាល

បិណ្ឌោចាតិ‌តោ អាវុសោ ភិក្ខុ សក្កតោ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ បិណ្ឌាយ ចរតិ ហន្ទ អាវុសោ មយម្បិ បិណ្ឌោចាតិ‌កា ហោម មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មជ្ឈិមេសុ ចក្ខុមា រូបេ បស្សិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មជ្ឈិមេសុ សោតេន សទ្ទេ សោតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មជ្ឈិមេសុ ឃានេន គន្ធេ ឃាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មជ្ឈិមេសុ ជិវ្ហាយ រសេ សាយិតុំ មយម្បិ លច្ឆាម កាលេន កាលំ មជ្ឈិមេសុ កាយេន ផោដ្ឋព្ពេ ផុសិតុំ មយម្បិ សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា អបចិតា បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមាតិ អយំ ខោ ឯកោ ភន្តេ អន្តភាគោ វិប្បកតោ អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ ន ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ បដិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា[1] អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបំ កាយំ កាយេយ្យាថ[2] សន្និបតិតានំ ភិក្ខវេ ទ្វយំ ករណីយំ ធម្មី វា កថា អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។

---

๑ ឱ. សទ្ធាយ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត មានគេផ្ញើសក្តារៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ម្នាលអាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ណ្ហើយចុះ ពួកយើងត្រូវជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតផង ពួកយើងនឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយភ្នែក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើង នឹងបានឮសំឡេងទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្តដោយត្រចៀក មួយដងមួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានធុំក្លិនទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយច្រមុះ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានទទួលរសទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយអណ្តាត មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងបានប៉ះពាល់ផ្សព្វទាំងឡាយ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ដោយកាយ មួយដង មួយកាលផង ពួកយើងនឹងមានគេផ្ញើសក្តារៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតផង ចពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឧទ្ធកថានេះហើយ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអគ្គ ធ្វើមិនទាន់ចប់ស្រេចទៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ពោលកថា មានសភាពយ៉ាងនេះ មិនសមគួរដល់ភ្នែកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រជុំគ្នា គួរធ្វើអំពើ ២ យ៉ាង គឺធម្មីកថា ១ អរិយតុណ្ហីភាព ១ ។

## ๓๓ ตติยสฺส ธมฺมสฺส ทุติยสุตฺตํ

เอวเมว ภควา ปฐมตฺตา วิหารา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต ทุติยวิหารเมว อาคจฺฉติ

ปิณฺฑปาติกสฺส ภิกฺขุโน อตฺตภาวสฺส อนญฺญโตสิโน เอกปิหายิสฺส ตาทิโน โน เจ สนฺธิสิโลกกิเลสฺส เหตุ ฯ อฏฺฐมํ[๑] ฯ

[๘๓] ปาฐเม สุตฺเต ฯ ปฐมสมเย ภควา สาวตฺถิยา วิหารเต เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ปฏฺฐาคตานิ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตานิ มณฺฑลมาเฬ สนฺนิสินฺนานิ สนฺนิปติตานิ อเยมตฺตกตา ธมฺมกถา อุทปาทิ เกา นุ โข อาวุโส สมฺม ฆาเตติ เกา กึ สมฺม สกฺกี ภควนฺตา สมฺมา สมฺพุทฺธา อตฺตโน ฯ ตเตกจฺเจ ปาฐมาหิสุ มหตฺตา สมฺม สมฺพุทฺธา อตฺตโน ฯ ปเรกจฺเจ ปาฐมาหิสุ อสฺสาสมฺม สมฺพุทฺธา อตฺตโน ฯ ปเรกจฺเจ ปาฐมาหิสุ ปชาสมฺม สมฺพุทฺธา อตฺตโน ฯ

๑ ฉ.ม. อฏฺฐมนฺตฺ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃាន់ជាបច្ឆាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ទេវតាពាំងឡាយ តែងស្រឡាញ់កិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបំណ្ឌិតជាត អ្នកបិញ្ចឹមតែខ្លួន មិនចំពើមបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកនឹងធឹង ប្រសិនបើ (កិក្ខុនោះ) មិនអាស្រ័យនូវការសរសើរ គឺកិត្តិសព្ទទេ (សេចក្តីសរសើរ រមែងមាន ក្នុងទីចំពោះមុខ ឬកំបាំងមុខមិនមាន) ។

សូត្រទី ៨ ។

(៨៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកិក្ខុច្រើនរូប កាលត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងពេលសម្រាប់អង្គុយ អន្តរាកថានេះកើតឡើងថា ម្នាលអាវុសោពាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ដឹងនូវសិល្បៈ អ្នកណា ជាអ្នកសិក្សាសិល្បៈអ្វី បណ្តាសិល្បៈពាំងឡាយ សិល្បៈណា ប្រសើរជាង ។ បណ្តាកិក្ខុពាំងនោះ កិក្ខុពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈពាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដំរីប្រសើរជាង ។ ពួកកិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈពាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងសេះប្រសើរជាង ។ ពួកកិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈពាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងរថប្រសើរជាង ។

ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ ឆន្ទសិប្បំ សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិំ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ ឋុនសិប្បំ[1] សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ មុទ្ធាសិប្បំ[2] សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ គណនាសិប្បំ[3] សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ សង្ខានសិប្បំ សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ លេខាសិប្បំ សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ កាព្យសិប្បំ[4] សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ លោកាយតនសិប្បំ[5] សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ ឯកន្តេ ឋិតោ ខោ សុ ខត្តវិជ្ជាសិប្បំ សិក្ខាបទំ អក្ខន្តិ ។ អយញ្ហេវ តេសំ ភិក្ខូនំ អន្តរកថា បោរាណំ វិប្បកតា ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន មណ្ឌលមាឡោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។

---

១ ម. ឋានុសិប្បំ ។ ២ ឧ.ម. មុទ្ធសិប្បំ ។ ៣ ឧ.ម. គណនសិប្បំ ។ ៤ ឧ.ម. ការេយ្យសិប្បំ ។ ៥ ឧ.ម. លោកាយតសិប្បំ ។

ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងផ្លូវប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការងប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដៃទទេប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់ប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការរាប់ជូតប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការសរសេរប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការព្យាប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងគម្ពីរលោកាយតនៈ(១) ប្រសើរជាង ។ ពួកតិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងវិជ្ជាឆាយស្រែប្រសើរជាង ។ ឯអត្ថភាពនេះពួកតិក្ខុទាំងនោះធ្វើពុំទាន់ចប់ស្រេចទៅឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយស្តេចយាងទៅគាន់កៅងជាទីអង្គុយ រួចគង់លើកាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។

---

១ សំដៅយកពាក្យដែលនិយាយបន្ថែមសេចក្តីរួមរោលកន្លងទំព័រ មានពាក្យថា សត្វក្អែក ស ព្រោះឆ្អឹងវា ស កុកក្រហម ព្រោះឈាមវាក្រហមជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ฉินฺนสฺส ขตฺตสฺส ภตฺตสฺส ภิกฺขุ ภิกฺขุนิยา ปิตาปิ ภาตาปิ ภคินิปิ ปุตฺตาปิ ธีตาปิ ภิกฺขุ ภิกฺขุนิยา สทฺธิวิหาริโกปิ อนฺตวาสิโกปิ ปาจริโยปิ อุปชฺฌายาปิ ภิกฺขุ ภิกฺขุนิยา สามีจิกมฺมปฺปตฺตาปิ ยาวตา ญาติสาโลหิตา ตาวตา ปริสา ปริสาย ปริสคฺคา ปริสาย ปริสคฺคา ปริสาย ปริสคฺค

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមក ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធរនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយ តថាជូចម្តេច អន្តរកថាជូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយឆ្លើមិនទាន់ចប់ស្រេច នៅឡើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តាល ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់មក អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាទាំងក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងសម្រាប់អង្គុយនេះ អន្តរកថាតើនឡើងថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ដឹងសិល្បៈ អ្នកណាជាអ្នកសិក្សា សិល្បៈអ្វី បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈណា ប្រសើរជាង ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈជីប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងសេះប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងរថប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងធ្នូប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការវិនប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងដៃទេប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះ ថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈកងតារាបាំដាលំដាបប្រសើរជាង ។

ឯកកេ ឯវមាហំសុ សង្ខារនសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកកេ ឯវមាហំសុ លេខាសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកកេ ឯវមាហំសុ គាឝ្យសិប្បំ សិប្បានំ អគ្គន្តិ ។
ឯកកេ ឯវមាហំសុ លោកាយតនសិប្បំ សិប្បានំ
អគ្គន្តិ ។ ឯកកេ ឯវមាហំសុ ខេត្តវិជ្ជាសិប្បំ សិប្បានំ
អគ្គន្តិ ។ អយំ ភោ នោ ភន្តេ អត្តភាវោ វិប្បភតា
អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ ឆ ខ្វេតំ ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ
បដិរូបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិ-
តានំ យំ តុម្ហេ ឯវរូបំ ភគវំ ភាឝេយ្យាថ ។ សន្តិ-
បតិតានំ ភោ ភិក្ខវេ ទ្វយំ ភរណីយំ ឆឌ្ឌិ វា ភគវា
អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ
វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អសិប្បវាទីវ លហុ អត្តភាវោ
យេតិទ្ធិយោ សព្ពធិ វិប្បមុត្តោ

ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការ
រាប់ប្លុកប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈ
ទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការសរសេរប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះនិយាយ
យ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងការព្យាប្រសើរជាង ។
ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តាសិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុង
គម្ពីរលោកាយតនៈប្រសើរជាង ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា បណ្តា
សិល្បៈទាំងឡាយ សិល្បៈក្នុងវិជ្ជាគាយស្រែ ប្រសើរជាង ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន អត្ថពកថានេះហើយ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្លើពុំទាន់ចប់
ស្រេចនៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ពោលកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ មិនសម
គួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
ដោយសទ្ធាទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាគួរធ្វើ
អំពើ ២ យ៉ាង គឺ ធម្មីកថា ឬ អរិយតុណ្ហីភាព ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទានេនេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា ជាអ្នកមិនបិញ្ចឹមជីវិត ដោយសិល្បៈ ជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តស្រាល ក្នុងការប្រយោជន៍ ដល់ជនដទៃ សង្រួម
ឥន្ទ្រិយ មានបិត្តផុតស្រឡះ ចាកអាសវៈទាំងពួង

ฯ๓ฯ ตติยสฺส ธนฺวคฺคสฺส ฯสมฺมสุตฺตํ

อเถกสาฏี อมฺหาเก ฉิกาเสฯ

ยาคุ ยาวกาลิกา[๑] ปกติยาเยฯ ส ภิกฺขเต ฯเปฯ[๒] ฯ

[๘๔]ปวาฬฺหเก สุตฺเต ฯ ปกติ สมยา ภควา อุรุเวลายํ

วิหรติ นชฺชา เนรญฺชราย ตีเร โพธิรุกฺขมูเล ปฐมาภิ-

สมฺพุทฺโธ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา สตฺตาหา-

หิ ปกติยา วุฏฺฐิโต โหติ วิมุตฺติสุขปฏิสเวที ฯ

อถ โข ภควา ตสฺสา สตฺตาหสฺส อจฺจเยน ตมฺหา สา-

ธิมฺหา วุฏฺฐหิตฺวา พุทฺธจกฺขุนา โลกํ เวโลเกสิ ฯ

อทฺทสา โข ภควา พุทฺธจกฺขุนา[๓] เวโลเกนฺโต สตฺเต

อเนเกหิ สตฺตาเยหิ สนฺตปฺปมาเน อเนเกหิ ถ

วิทฺธาโยหิ วิรุยฺหมาเน ภตฺเตหิวิย โสเสหิวิย

โหหาเยหิวิย ฯ อถ โข ภควา ปกติยา วิเวกา

ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อยํ โลโก สตฺตาปตาโป ผสฺสปเรโต โภค วิฆาติ

อตฺตโน

เยน ยิ ปญฺญาติ ตโต ตํ โหติ อญฺญา

---

๑ ฉ. ยาคุ ยาวกาลิกา ฯ ม. ยาคุ ยาวกาลิกา ฯ ๒ ฉ. ม. สมฺพุทฺโธ ฯ ๓ ฉ
ฉตฺตนฺนเว โลกนฺถุ อตฺถุ ฯ

មិនមានទីនៅនៃតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថា របស់អញ
មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បានសម្លាប់មារហើយ ចរទៅម្នាក់ឯង
បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[៨៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទើបនឹងត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅ ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស ប្រថុយ
ស្តើងនេះឯង ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដោយព្រះវង្គន្តែមួយ សោយវិមុត្តិសុខអស់ ៧ ថ្ងៃ ។
លុះកន្លង ៧ ថ្ងៃនោះទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកសមាធិ
នោះហើយប្រមើលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ កាលព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ប្រមើលមើលដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់បានឃើញពួកសត្វដែលកំពុង
ក្តៅអន្ទះសា ដោយគ្រឿងក្តៅជាអនេកផង កំពុងឆេះរោលរាល ដោយ
គ្រឿងឆេះរោលរាលជាអនេកផង ដែលកើតអំពីរាគៈខ្លះ កើតអំពីទោសៈ
ខ្លះ កើតអំពីមោហៈខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ឧទានវាចានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សត្វលោកនេះមានសេចក្តីក្តៅអន្ទះសា ត្រូវផស្សៈគ្របសង្កត់ហើយ
រមែងពោលនូវខន្ធបញ្ចកៈ ដែលមានរោគថាជាខ្លួន ព្រោះថាសំគាល់
ឃើញ ដោយអាការណា ខន្ធបញ្ចកៈនោះ រមែងប្រែក្រឡាយទៅ

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយេ ឧទាន

អញ្ញាសិ វត ភគវា តស្មា[1] តេ ភគវតោ អវិប្បដិសារាយ ចេតសោ អភិនន្ទតិ ។

យតោ ភិនន្ទតិ[2] តំ ភយំ យស្ស ភាយតិ តំ ទុក្ខំ អវិប្បដិសារាយ ខោ បនិធំ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ[3] ។

យេ ហិ កេចិ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច ភគវេ ភវស្ស វិប្បដិសារោ ភ្ញមាហំសុ

សព្វេ តេ អវិប្បដិសារា ភវស្មាតិ វទាមិ ។

យេ ច បន កេចិ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច វិភវេ ភវស្ស ឆិន្នវិនយមាហំសុ

សព្វេ តេ អនិន្នវិនយា[4] ភវស្មាតិ វទាមិ ។

សព្វូបធិ ហិ[5] បដិក្ខេ ទុក្ខមិទំ សម្ភោតិ

សព្វូបធានក្ខយោ ឧត្តិ ទុក្ខស្ស សម្ភវោ ។

ឯតាភិមំ បស្ស លុទ្ធំ អវិជ្ជាយ បវេធា ភូតា ភូតរតា

ច អបរិមុត្តា ។

---

១ ឧ. ភវប្បត្តោ ។ ២ ម. យទភិនន្ទតិ ។ ៣ ឧ. វសតីតិ ។ ៤ ម. អនិន្ទ្រ-វិណា ។ ៥ ឧ. ន ឧបធីហិ ។ ម. ឧបធិ ហិ ។

ចាកភពតាវនោះ សត្វលោក ដាប់ចំពាក់ក្នុងកិលេស ត្រូវភពត្រួបសង្កត់ មានតាវប្រក្បាយជាដរាប តែងត្រេកត្រអាលនឹងកិលេស ។ សត្វត្រេកអរនឹងវេទនា របស់នោះជាភ័យ ខ្លាចចំពោះវេទនា របស់នោះជាទុក្ខ មានតែបុគ្គលប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈនេះ ទើបលះបង់កិលេសបាន ។ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ពោលនូវការរួចចាកកិលេសដោយកិលេស (សស្សតទិដ្ឋិ) ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តថាគតពោលថា មិនទាន់ស្រឡះចាកកិលេសឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ពោលនូវការរលាស់ចាកកិលេសដោយវិកិលេស (ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ) ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តថាគតពោលថា មិនរលាស់ចេញចាកកិលេសបានឡើយ ។ ព្រោះថាទុក្ខនេះ កើតមានព្រោះអាស្រ័យឧបធិទាំងពួង ការកើតនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះអស់ឧបាទានទាំងពួង ។ អ្នកចូរមើលៈលោកនេះចុះ ពួកសត្វក្តី អ្នកត្រេកអរក្នុងពួកសត្វក្តី ដែលអវិជ្ជាដ៏ត្រាស់ត្រួបសង្កត់ហើយ មិនរួចស្រឡះ (ចាកទុក្ខ) បានឡើយ ។

ឧទានេ គតំ យស្ស នត្ថិ តណ្ហា ទសមសុត្តំ

យេ ហិ កេចិ ភវា សព្ពេ សព្ពត្ថាយ
សព្ពេ ភវា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា[1] ។
ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
ភវតណ្ហា បហីយតិ វិភវតណ្ហា ភិនន្ទតិ[2] ។
សព្ពេសា[3] តណ្ហានំ ខយា អសេសវិរាគនិរោធោ និព្ពានំ
តស្ស និព្ពុតស្ស ភិក្ខុនោ អនុបាទា បុនព្ភវោ ន ហោតិ។
អភិភូតោ មារោ វិជិតសង្គ្រាមោ ឧបច្ចគា សព្ពភវានំ តា-
ឌីតិ ។ ឧសមំ[4] ។

នត្ថិ តណ្ហា គតំ យោ ។

## តិស្សុទ្ទានំ

កម្មំ នត្ថិ យសោជោ ច សារីបុត្តោ ច កោលិតោ
បិលិន្ទោ កស្សបោ មិឡ្ហោ សិង្គាលោ កោនគមនោ ឧសភោ។

---

១ ម. ធម្មាតិ ។ ២ ម. វិភវំ នាភិនន្ទតិ ។ ៣ ម. សព្ពោ ។
៤ ម. ទសមន្តិ នត្ថិ ។

ព្រោះថា ភិក្ខុណាមួយ ក្នុងទីពាំងភូន ត្រង់ទីសពាំងរស់ ភព
ពាំងរស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានការប្រែប្រួលជា
ធម្មតា ។ តាលបើបុគ្គលយើញហេតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
តាមពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងលះបង់ ភវតណ្ហា មិនត្រេក
ត្រអាលចំពោះភវតណ្ហាទៀយ ។ ការប្រាសចាកតម្រេក នឹង
ការរលត់មិនសល់ ព្រោះអស់តណ្ហាពាំងស្បាយ ដោយសព្វគ្រប់
ឈ្មោះថា និព្វាន ភពថ្មី ក៏មិនមានដល់តិក្ខុនោះ អ្នករលត់ហើយ
ព្រោះមិនមានឧបាទាន ។ តិក្ខុនោះបានគ្រប់សង្កត់មារ ពាំងឈ្នះ
សង្គ្រាម ជាអ្នកនឹងធឹង កន្ទួងភពពាំងរស់បាន ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ធម្មវគ្គ ទី ៣ ។

## ឧទ្ទាននៃធម្មវគ្គនោះគឺ

និយាយរំពីផលនៃកម្មចាស់ ១ ព្រះនន្ទ ១ ព្រះយសោជៈ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១
ព្រះគាលិគ(មោគ្គល្លាន) ១ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆៈ ១ ព្រះកស្សប ១ ពួកតិក្ខុអ្នក
ប្រព្រឹត្តបំណងបាត ១ សិល្បៈ ១ សត្វលោក ១ រួមពាំងរស់ត្រូវជា ១០ ។

## ខុទាគេ បញ្ចុត្តោ មេឃិយវគ្គោ

[៨៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ចាលិ-
កាយំ វិហរតិ ចាលិកេ បព្ពតេ ។ តេន ខោ បន
សមយេន អាយស្មា មេឃិយោ ភគវតោ ឧបដ្ឋាកោ
ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ យេន ភគវា
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ
ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥច្ឆាមហំ ភន្តេ ឧទ្ទគាមេ (១)
បិណ្ឌាយ បវិសិតុន្តិ ។ យស្សទានិ ត្វំ មេឃិយ កាលំ
មញ្ញសីតិ ។ អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ បុព្ពណ្ហ-
សមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ឧទ្ទគាមំ បិណ្ឌាយ
បាវិសិ ។ ឧទ្ទគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌ-
បាតប្បដិក្កន្តោ យេន តិមិតាឡាយ នទិយា តីរំ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តិមិតាឡាយ នទិយោ
តីរេ ឯឡ្លវិយារំ អរុឡក្ខិមមានោ អនុវិចរមានោ
អទ្ទសា ខោ អម្ពវនំ បាសាទិកំ រមណីយំ

---

១ ម. ឧទ្ទគាមំ ។

# ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤

(៨៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅទៀបចាលិកបព៌ត ដិតក្រុងចាលិកា ។ សម័យនោះឯង ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកបំរើព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបង់ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងជន្តុគ្រាម ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូរសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់ដោត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតឯជន្តុគ្រាម ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងជន្តុគ្រាម រួចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តវិញ ហើយចូលទៅឯឆ្នេរស្ទឹងតិមិតា ។ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរទៅដើរមក សម្រាកស្មុគប្រឆាំងស្ទឹងតិមិតា ។ បានឃើញព្រៃស្វាយគួរជាទីជ្រះថ្លា គួរវែកឈ

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយត្ថេរស្ស បឋមសុត្តំ

និសានេសុ្ប ឯតទហោសិ ចាសាធិកំ វតិទំ អម្ហាកំ រមណីយំ អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បធានត្ថិកស្ស បធានាយ សចេ មំ ភគវា អនុជានេយ្យ អាគច្ឆេយ្យ។ បហំ ឥមំ អម្ហាកំ បធានាយាតិ ។ អថោ អាយស្មា-មេឃិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-ទាយ ជន្តុគាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសិំ ជន្តុគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន កាមិ-កាឧម្ពាយ ឧទិយោ តីរំ តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា កាមិកាឧម្ពាយ ឧទិយោ តីរេ ឯកំ្សវិហារំ អទ្ទសំ អនុច្ចំ-មហោនោ អនុវិចរមានោ អន្ធសំ អម្ហាកំ បាសាធិកំ(๑) រមណីយំ និសានេ មេ ឯតទហោសិ បាសាធិកំ វតិទ អម្ហាកំ រមណីយំ អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បធានត្ថិកស្ស បធានាយ សចេ មំ ភគវា អនុជានេយ្យ

๑ ម. ឯតទន្តរេ មនញ្ញន្តិ អត្ថិ ។

## ឧទាន មេឃិយវគ្គ ទី ៤ បឋមសូត្រ

លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ សមគួរដល់ការព្យាយាម របស់កុលបុត្តអ្នកត្រូវការដោយព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតដល់អាត្មាអញ គួរតែត្អូញមកឯព្រៃស្វាយនេះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគរួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្មើកសង្ឃឹប្រដាប់បាត្រ ទឹងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យហើយ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងដន្លគ្រាម លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងដន្លគ្រាម រួចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តវិញហើយចូលទៅ ឯឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរទៅដើរមក សម្រាកស្មង់ ប្រមឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញព្រៃស្វាយ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួររីករាយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លា គួរជាទីរីករាយ ធុរ្ហ៎ ព្រៃស្វាយនេះ សមគួរដល់ការព្យាយាម របស់កុលបុត្ត អ្នកត្រូវការដោយព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតដល់អាត្មាអញ

អាគច្ឆេយ្យាមាហំ ឥមំ[1] អម្ហាកំ បជាបតិយោតិ ។ សចេ មំ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាមាហំ[2] អម្ហាកំ បជាបតិយោតិ ។

[៨៦] អថ ខ្វស្ស ភគវា អាយស្មន្តំ មេឃិយំ ឯតទវោច អាគមេហិ តាវ មេឃិយ យាវាហំ[3] តាវ យោវ អញ្ញោបិ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវតោ ខ្វស្ស ឯត្តិ តិត្ថេ ខុទ្ទកំ ការណីយំ ឯត្តិ ភគស្សន្តិ ។ បដិច្ចយោ មយ្ហំ ខោ បន ភន្តេ អត្តិ ខុទ្ទកំ ការណីយំ អត្តិ ភគស្សន្តិ បដិច្ចយោ សចេ មំ ភន្តេ ភគវា អនុជានាតិ គច្ឆេយ្យាមាហំ តំ អម្ហាកំ បជាបតិយោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មេឃិយំ ឯតទវោច អាគមេហិ តាវ មេឃិយ យាវាហំ តាវ យោវ អញ្ញោបិ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតីតិ ។

---

១ ម. ឥទំ ។ ២ ឧ.ម. តត្តិ អត្តិ ។ ៣ ឧ. ឯកកម្ហា ។ ម. ឯកកម្ហិ ។

អាត្មាអញ គួរចេតកព្រៃស្វាយនេះ ដើម្បីប្រែកបញ្ជាយោម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយ ដើម្បីប្រែកបញ្ជាយោម ។

(៨៦) គាលព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូររង់ចាំសិន តថាគតនៅតែម្នាក់ឯងទេ ចាំភិក្ខុឯទៀតណាមួយមកសិន ។ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ នៅតែក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគមិនមានកិច្ច តិចតួចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតឡើយ ពាំនមិនមានការសន្សំកិច្ចដែលទ្រង់ធ្វើស្រេច ហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀតទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានកិច្ច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ពាំនមានការសន្សំកិច្ច ដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីប្រែកបញ្ជាយោម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូររង់ចាំបន្តិចសិន តថាគតនៅតែម្នាក់ឯងទេ ចាំភិក្ខុឯទៀតណាមួយ មកសិន ។

តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មេឃិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវតោ អន្តេ នត្ថិ តវញ្ចិ ទុក្ខីរ ការណាយំ នត្ថិ តតស្ស ភ បដិចយោ មយ្ហំ ខោ បន អន្តេ អត្ថិ ទុក្ខីរ ការណាយំ អត្ថិ តតស្ស ភ បដិចយោ សចេ មំ ភគវ អនុជានាតិ តច្ចេយ្យាហំ តំ អម្ពវនំ បដាដាយេតិ ។ បដាដន្តិ ខោ មេឃិយ វនមាដំ តិដ្ឋិ វនេយ្យាម យស្សទានិ ត្វំ មេឃិយ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

[៨៧] អថខោ អាយស្មា មេឃិយោ ទុដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន តំ អម្ពវនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ អម្ពវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារំ និសីទិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មេឃិយស្ស តស្មិំ អម្ពវនេ វិហរន្តស្ស យេភុយ្យេន តយោ អកុសលា វិតក្កា សមុទាចរន្តិ សេយ្យថីទំ កាម-វិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ។ អថខោ

ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ នៅតែក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដង ទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគមិនមានតិច្ចតិចតួច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតទេឬ តាំងមិនមានការសន្សំតិច ដែលទ្រង់ធ្វើស្រេច ហើយឲ្យចំរើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានតិច ដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត តាំងនៅមានការសន្សំតិច ដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើ ហើយឲ្យប្រើនឡើងទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ គួរខ្ញុំព្រះអង្គទៅឯព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីប្រកបព្យាយាម ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ តថាគតគប្បីនិយាយនឹងអ្នកតាលនិយាយថា ព្យាយាមដូច្នេះ ដូចម្តេចបាន ម្នាលមេឃិយៈ អ្នកចូរសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

(៨៧) លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បានក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏លុកចូលទៅក្នុងព្រៃស្វាយនោះ រួចអង្គុយសម្រាកនៅវេលាថ្ងៃ ប្រហែលឈើមួយដើម ។ កាលដែលព្រះមេឃិយៈ ដ៏មានអាយុ នៅសម្រាក ក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ផុសផុលឡើងរឿយ ។ ។ លំដាប់នោះ

อายสฺมาเตา เมฆิเยสฺส ฯเปฯ อิจฺฉายํ วาต เกา อฏฺฐาตพฺพ วาต เกา สงฺกา[๑] จ วาตพฺพา อการสฺมา อนตา-ริยา ปฏิปาเตา อเหสิ ปณิเมหิ ตีหิ ฆาเตหิ อกุสเลหิ วิตกฺเกหิ อสฺสาเสา[๒] เสยฺยถีทิ กามวิตกฺเกน พฺยาปาทวิตกฺเกน วิหึสาวิตกฺกสฺมา ฯ อเหสิ อายสฺมา เมฆิเยา สายณฺหสมยิ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิเตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺติ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺติ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตินิสินฺโน เอา อายสฺมา เมฆิเยา ภควนฺติ เอตทโวจ ๔๓[๓] กาเล สฺมิ อยฺยาเน วิหารนฺตสฺส เยกฺยาเยน ตเยา ฆาตกา อกุสลา วิตกฺกา สมุทาจรนฺติ เสยฺยถีทิ กามวิตกฺกา พฺยาปาท-วิตกฺกา วิหึสาวิตกฺกา ฯ ตสฺส เม มยฺหิ กาเล เอตทโหสิ อจฺฉริยา วาต เกา อฏฺฐาตพฺพา วาต เกา สงฺกา จ วาตพฺพา อการสฺมา อนตาริยา ปฏิปาเตา

---

๑ ฉ.ม. สงฺกาย ฯ ๒ ฉ. อสฺสาสฺมา ฯ ม. อสฺสาสฺมา ฯ ๓ ฉ.ม. เอตฺตกาเล มยฺหนฺติ อตฺถิ ฯ

ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ខុហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ ខុហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ អម្បាលអាត្មាអញ ជាអ្នកចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា នៅតែមានអកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកៗយ៉ាងនេះគឺកាមវិតក្កៈ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ១ គ្របសង្កត់បាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏រើន ក្នុងទីឯណោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងនៅ ក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមក ៣ យ៉ាង គឺ កាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ផុសផុសឡើងរឿយ ។ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ខុហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ ខុហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ អម្បាលអាត្មាអញ ជាអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា

อถโข ปณฺฑิตมิตฺตา ตีหิ ตาปเสหิ อกฺกุสลเจหิ วิตกฺเกหิ อญฺญาสเตา เสยฺยถีธ กามวิตกฺเกน ฯเปฯ ทานวิตกฺเกน วิหึสาวิตกฺเกนาติ ฯ

[๘๘] อปริปกฺกาย เมฆิย เจเตาวิมุตฺติยา ปญฺจ ธมฺมา ปริหานาย สํวตฺตนฺติ ฯ กตเม ปญฺจ ฯ ๔๓ เมฆิย ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณสหาโย ฯ อปริปกฺกาย เมฆิย เจเตาวิมุตฺติยา อยเมปมโม ธมฺโม ปริหานาย สํวตฺตติ ฯ ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ อปริปกฺกาย เมฆิย เจเตาวิมุตฺติยา อยํ ทุติโย ธมฺโม ปริหานาย สํวตฺตติ ฯ ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ โย เอเต กถา อภิสลฺเลขิกา เจเตาวิวรณสปฺปาโย ปกตฺตนิเทฺทสาย ปวิเวกาย อิโรชาย อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ เสยฺยถีธ อปฺปิจฺฉกถา สนฺตุฏฺฐิกถา ปวิเวกกถา

នៅវត្តមានអកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកៗយ៉ាង៨ គឺកាមវិតក្កៈ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ១ វិហឹសាវិតក្កៈ១ ត្រូវបានសង្កត់បាន ។

[៩៨] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមេឃិយៈ ធម៌ ៥ យ៉ាង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ ម្នាលមេឃិយៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានមិត្តល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ១ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយដោយការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី២ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើនូវបេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថា ដែលជាសភាគៈយ៉ាងនេះ គឺរបៀបកថា ១ សន្តុដ្ឋិកថា ១ បវិវេកកថា ១

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

អសំសដ្ឋកថា វិវិត្តោវាទកថា សីលវន្តកថា សមាធិ-
កថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សន-
កថា ឱវាទបាតិមោក្ខកថាយ និគ្គហលក្ខណំ ហោតិ អកតិ-
ញ្ញុលក្ខណំ អកតវេទិលក្ខណំ ។ អបរិបក្កាយ ខេមាយ
ចេតោវិមុត្តិយោ អយំ តត្ថត្តយោ ធម្មោ បរិហានាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ខេមាយ ភិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ
វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ
ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្ត-
ធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ អបរិបក្កាយ ខេមាយ
ចេតោវិមុត្តិយោ អយំ ចតុត្ថោ ធម្មោ បរិហានាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ខេមាយ ភិក្ខុ បញ្ញវា ហោតិ
ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ
និព្ពេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។ អបរិបក្កា-
យ ខេមាយ ចេតោវិមុត្តិយោ អយំ បញ្ចមោ ធម្មោ
បរិហានាយ សំវត្តតិ ។ អបរិបក្កាយ ខេមាយ
ចេតោវិមុត្តិយោ អនេ បញ្ច ធម្មា បរិហានាយ សំវត្តន្តិ ។

អស់សត្តកថា ๑ វិវរយមកកថា ๑ សីលកថា ๑ សមាធិកថា ๑ បញ្ញា-
កថា ๑ វិមុត្តិកថា ๑ វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ๑ ដែលជាកថាផ្សេងដ៏ជាទី
សប្បាយខ្លួយចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បី
ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បី
ត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៣ ប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាល
មេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះអកុសលធម៌ទាំង
ឡាយ ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ទាំងឡាយឲ្យកើតមឡើង ជាអ្នកមានកំឡាំង
មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។
ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៤ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិដែលមិន
ទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ មួយទៀត ភិក្ខុមានបញ្ញា
ប្រកបដោយបញ្ញា ជាគ្រឿងដឹងការកើតមឡើង នឹងសូន្យទៅ ជាប្រាជ្ញាដ៏
ប្រសើរ ជាគ្រឿងទំលុះទំលាយកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទុក្ខដោយ
ប្រពៃ ។ ម្នាលមេឃិយៈ នេះជាធម៌ទី ៥ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិ
ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លើបចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ចាស់ក្លាឲ្យចាស់ក្លាបាន ។

## ๒ภาเค จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส ปฐมสุตฺตํ

กาลญฺญาณาทิคุณสมงฺคิตาย เวยฺยตฺติยาทิคุณสมงฺคิตาย อาทิกมฺมิกาทิคุณสมงฺคิตาย ปาสาทิกสมฺปตฺติยา จ อาทิสทฺทสฺส อตฺถวิเสสนตฺตา อาทิสทฺทคฺคหเณน อาจารโคจรสมฺปตฺติยา อณุมตฺเตสุปิ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวิตาย สมาทายาติ สิกฺขิตพฺพสฺส (๑) สิกฺขาปเทสุ ฯ กาลญฺญาณาทิคุณสมงฺคิตาย เวยฺยตฺติยาทิคุณสมงฺคิตาย อาทิกมฺมิกาทิคุณสมงฺคิตาย ปาสาทิกสมฺปตฺติยา จ ยมฺยทา ยสฺมา อตฺตโน สทฺธาทิคุณานุรูปโต ปรปุคฺคลานญฺจ ปสาทาวหนโต ปสาทาย อภิวฑฺฒนาย สมฺโภคาย ธมฺมเทสนาย อาทิกมฺมิกตาย (๒) สมฺมาปฏิปตฺติยา สทฺธมฺมสฺส จิรฏฺฐิติยา สงฺฆสามคฺคิยา ตปสมาทานาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สมฺวตฺตนโต สมฺวตฺตนิกนฺติ เสยฺยถีทํ อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สมฺวตฺตนิกนฺติ ปทสฺส ตาว อตฺถวิภาวนา สนฺตุฏฺฐิกถา ปวิเวกกถา อสงฺสคฺคกถา วีริยารมฺภกถา สีลกถา สมาธิกถา ปญฺญากถา วิมุตฺติกถา วิมุตฺติญาณทสฺสนกถา ปาโมชฺชกถา ปมุทิตกถา ปีติกถา ปสฺสทฺธิกถา สุขกถา สมาธิกถา ยถาภูตญาณทสฺสนกถา นิพฺพิทากถา วิราคกถา นิโรธกถา นิพฺพานกถาติ (๓) อาทินา นเยน ปวตฺตา อนุปุพฺพิกถา ฯ กาลญฺญาณาทิคุณสมงฺคิตาย เวยฺยตฺติยาทิคุณสมงฺคิตาย อาทิกมฺมิกาทิคุณสมงฺคิตาย

---

๑ ฉ. สกฺขฺยตีติ ฯ ๒ ม. ปฏิปตฺติยา ฯ ๓ ฉ. นิพฺพิทาติ ฯ

ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់តិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ ចែរពៅរកមិត្តល្អ ព្រោះតិក្ខុនោះជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយដោយការសង្រួម ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈធំ គោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់តិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ ចែរពៅរកមិត្តល្អ ព្រោះតិក្ខុនោះជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺ អប្បិច្ឆកថា ១ សន្តុដ្ឋិកថា ១ បវិវេកកថា ១ អសំសគ្គកថា ១ វីរិយារម្ភកថា ១ សីលកថា ១ សមាធិកថា ១ បញ្ញាកថា ១ វិមុត្តិកថា ១ វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ១ ដែលជាកថាផ្សេងៗ ជាទីសប្បាយនូវចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយចាកវដ្តៈ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីនិព្វាន ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតនុ៎ះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់តិក្ខុដែលមានមិត្តល្អ

ចាដិកាទ្ធំ កាលញ្ញាណសហាយស្ស កាលញ្ញាណ-
សម្បវង្កស្ស យំ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ សព្ពតិ(๑) អកុសលានំ
ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ
ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ
ធម្មេសុ ។ កាលញ្ញាណមិត្តស្សតំ មេឃិយ កិញ្ចនោ
ចាដិកាទ្ធំ កាលញ្ញាណសហាយស្ស កាលញ្ញាណសម្ប-
វង្កស្ស យំ បញ្ញា អវិសដតំ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញា-
យ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មាទុក្ខ-
ក្ខយគាមិនិយា ។

(๘๙) តេន ច បន មេឃិយ កិញ្ចនា តមេសុ
បញ្ចសុ(๒) បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ ឆឌ្ឌិ ភាវេតព្ពា
អសុភា ភាវេតព្ពា រាគស្ស បហានាយ មេត្តា ភាវេ-
តព្ពា ព្យាបាទស្ស បហានាយ អានាបានស្សតិ ភាវេ-
តព្ពា វិតក្កុបច្ឆេទាយ អនិច្ចសញ្ញា ភាវេតព្ពា អស្មិ-
មានសមុក្ឃាតាយ ។ អនិច្ចសញ្ញិនោ ហិ មេឃិយ
អនត្តសញ្ញា សណ្ឋាតិ អនត្តសញ្ញី អស្មិមាន-
សមុក្ឃាតំ បាបុណាតិ ឥដ្ឋេវ ធម្មេ និព្ពានន្តិ ។

---

๑ ម. ភវិស្សតិ ។ ๒ ម.ម. ឯតន្តរេ ធម្មេសុតំ អត្ថិ ។

មានសំឡាញ់ល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌តាំងឡាយ ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌តាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើង មានកំឡាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈក្នុងកុសលធម៌តាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃិយៈ គុណជាតិនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដដល់ភិក្ខុ ដែលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងជំនះ នូវការកើតឡើងនៃសូន្យទៅ ជាប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ អាចនំាទុំលោយកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ។

[៨៩] ម្នាលមេឃិយៈ បួយទៀត ភិក្ខុនោះ តាំងនៅក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាងនេះហើយ ត្រូវបំពេញធម៌ ៤ យ៉ាងតទៅទៀត គឺបំពេញអសុភ ដើម្បីលះរាគៈ ១ បំពេញមេត្តា ដើម្បីលះព្យាបាទ ១ បំពេញអានាបានសតិ ដើម្បីផ្តាច់បង់វិតក្កៈ ១ បំពេញអនិច្ចសញ្ញា ដើម្បីដកអស្មិមានៈ ១ ។ ម្នាលមេឃិយៈ ព្រោះថា កាលភិក្ខុមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនទៀងហើយ សេចក្តីសំគាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងតាំងនៅ (ក្នុងចិត្ត) ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងដល់នូវការដកអស្មិមានៈ ឈ្មោះថាដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ฉกฺกนิปาเต ปฐมวคฺคสฺส ทุติยสุตฺตํ

อถโข ภควา ปิตมตฺตํ วิทิตฺวา ตายเมวฺ เวลายเมวฺ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

จุนฺทา วิตกฺกา สุขุมา วิตกฺกา
อนุคตา มนสาว อุปฺปิลาวิตา[๑]
ปเร หิตฺวา มนสาว วิตกฺเก
หทยหทยานิ ตานิว ภินฺทติ ฯ
ปเร จ หิตฺวา มนสาว วิตกฺเก
อาตาปิโย สมฺปชาโน สตีมา
อนุคเต มนสาว อุปฺปิลาเวยฺย[๒]
(๓) (๔)
อเสสเมเตน ปฏิปาทิโต อุฬาโร ฯ สุตฺตนฺตปิฏกํ ฯ

[๔๐] ปวตฺตา สุตฺตา ฯ ปกติ สมเย ภควา กุรุสุ จาริกาย วิหารติ อุปวตฺตเน มฺคทาเย ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู ภควโต อวิทูเร อรญฺญกุฏิกายเมวฺ วิหารนฺติ อุทฺธตา[๔] อุนฺนฬา จปลา มุขร วิกิณฺณกถา มุฏฺฐสฺสตี อสมฺปชานา อสมาหิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ปากตินฺทฺริยา ฯ

๑ ม. อุปฺปิลวิ ฯ ๒ ม. อุปฺปิลเว ฯ ๓ ม. อเสสมาเน ฯ ๔ ฉ. ม. สตึ ปปญฺจสูทนิยา อฏฺฐ ฯ ๕ ฉ. ฌตฺตนฺตเร ปกาสนิยา อฏฺฐ ฯ

ลุះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

វិតក្កៈ ពាំង ឆ្ងាយ ដ៏ឋោកទាប វិតក្កៈ ពាំង ឆ្ងាយ ដ៏ល្អិត ដែលចិត្តប្រព្រឹត្តទៅតាមហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យឆ្អែតក្រៃពេក បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់សេចក្តីត្រិះរិះនៃចិត្តពាំង នុ៎ះទេ ជាអ្នកមានចិត្តក្រាក់ផ្អើល សុះទៅសុះមកតាន់អារម្មណ៍ផ្សេង ៗ ។ ឯអ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់សេចក្តីត្រិះរិះ នៃចិត្តពាំង នុ៎ះហើយ ជាអ្នកមានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតបំផ្លាញកិលេស មានស្មារតីបន្ទូបវិតក្កៈ ពាំង ឆ្ងាយ ដែលចិត្តប្រព្រឹត្តទៅតាម ហើយធ្វើចិត្តឲ្យឆ្អែតក្រៃពេក លះបង់វិតក្កៈ ពាំង នុ៎ះ មិនឲ្យសេសសល់ ។ សូត្រទី ១ ។

[ ៩០ ] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងសាលវនឧទ្យាន របស់មល្លក្សត្រិយ៍ ជាទីប្រព្រឹត្តិចូលទៅដេកក្នុងកុសិនារ ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប នៅ ក្នុងគូបដែលគេធ្វើក្នុងព្រៃ ក្នុងទីដេកព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូ លើកកំពស់ មានចិត្តយ្រេង យ្រោង មានមាត៌ង មានសំដីផ្តេសផ្តាស ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មិនបានតាំងចិត្តមាំមួន មានចិត្តក្រាក់ផ្អើល មានឥន្ទ្រិយដ៏ប្រាកដ ( មិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ ) ។

อนฺตรา เวว ภควา เตน สมฺปหาเรน ภิกฺขุ อาโรเจสิ อายสฺมา-
นนฺทกายปิ วิหารโต นิกฺขมิตฺวา เยน ปุพฺพาราโม เยน มิคารมาตุ
ปาสาโท เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถ โข ภควา ปฏิสลฺ-
ลานา วุฏฺฐิโต ยายนฺหสมยนฺติ นิวาเสตฺวา

อารกฺขิเตน กายเน มิชฺฌิตพฺพเตน จ
ปิเธยฺยทฺวาภิกฺขเตน วาจา มาสฺสุ ปวุจฺจติ ฯ
ตสฺมา รกฺขิตจิตฺตสฺส สมฺมาสงฺกปฺปโคจเร
สมฺมาทิฏฺฐิปุเรกฺขาเร ญตฺวาน ธมฺมทฺวยํ
ปิเธยฺยทฺวาภิกฺขุ ภิกฺขุ สพฺพา ทุกฺขตฺเตยฺโย ปเมาติ ฯ
ทุติยํ[๒] ฯ

[๔๑] ปฐมฺเป สุตฺตนฺเต ฯ ปกฺกมิ สมยนฺติ ภควา โกสล-
เลสุ จาริกนฺติ จรติ มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ฯ อถ โข
ภควา มคฺคา อุกฺกมฺม เยน อญฺญตโร รุกฺขมูลนฺติ เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถ โข
อญฺญตโร โกสลโก เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ

๑ ม.ม. ทุติยนฺติ นตฺถิ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានទតឃើញពួកភិក្ខុប្រើនរូបនោះ នៅ ក្នុងគូប ដែលគេធ្វើក្នុងព្រៃ ក្នុងទីដ៏ត្រជាក់អង្គុ មានចិត្តរណ្តែតអណ្តែត ជាអ្នកលើកតំពស់ មានចិត្តឃ្លេនឃ្លោង មានមាត់រំដើ មានសំដីផ្តេសផ្តាស ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មិនបានតាំងចិត្តមាំមួន មានចិត្តក្រាក់ផ្អើល មានឥន្ទ្រិយដ៏ច្រោកជ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមានវិញ្ញាណកាយតាំង ៦ មិនរក្សាផង ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិផង ដែលឋិតមិនខ្ជះ គ្របសង្កត់ផង រមែងដល់នូវអំណាចនៃមារ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តរក្សាហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ជាអារម្មណ៍ មានសម្មាទិដ្ឋិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ដឹងការកើតឡើងនៃសង្ខារទៅបាន គ្របសង្កត់នូវឋិនៈនិទ្ទមិទ្ធៈហើយ គប្បីលះបង់គតិអាក្រក់តាំងពួង ។ សូត្រទី ២ ។

[៨១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងកោសលជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ប្រើនរូប ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គេចចេញអំពីក្រុម ហើយចូលទៅគង់ម្លប់ឈើមួយដើម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះដាប់នោះ នាយគោបាលម្នាក់ បានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ

ฉกฺกนิปาตสฺส มหาวคฺคสฺส ตติยสุตฺตํ

๑๒๙ เอวมฺเม สุตนฺติ ภควาติ อาทิกา เทสนา ปกาสนา ปญฺญตฺติ ฯ ปกาสนาทีสุ หิ อยมฺปิ เอโก ปกาสนาปญฺญตฺติ ภควา ฉฬภิญฺโญ ตาทิสานญฺเจว ปุคฺคลานญฺเจว ปกาสนาย สญฺญาสีสาย สมาธิปธานาย สมฺปชฺชนาย สมฺปยุตฺตาย

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាយគោបាលនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម្មីកថាលំដាប់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថា ។ គ្រានោះ នាយគោបាលនោះ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម្មីកថាលំដាប់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថាហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លុះនាយគោបាលនោះ ជ្រាបដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ បានឲ្យមនុស្សគាត់តែង អាហារខាទនីយភោជនីយៈ ( ភោជនីយមានទឹកតិច ) នឹងទឹកដោះថ្លាដ៏ប្រសើរ ជាច្រើន ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយឲ្យមនុស្សទៅក្រាបទូលកត្តិកាល បំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលល្មមហើយ ទាំងភត្តសោត ក៏ស្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រាប់ប្រដាប់ចាត្រទឹងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយយាងចូលទៅគាន់លំនៅរបស់នាយគោបាលនោះ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃ

ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ សោ
តោទេយ្យបុត្តោ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ អបេក្ខមានោ យោ-
សេន ច ឆវេន ច សម្បជា សហត្តា សន្តប្បេសិ
សម្បវារេសិ ។ អថខោ សោ តោទេយ្យបុត្តោ ភគវន្តំ ភុត្តាវិំ
ឱនីតបត្តបាណិំ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯក-
មន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ តំ តោទេយ្យបុត្តំ
ភគវា ឥមិនា យោ ការយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា
សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

[៤២] អថខោ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភគវតោ តំ តោទេយ្យ-
បុត្តំ អញ្ញតរោ បុរិសោ សីហឧត្រិកាយ ឯវំវាទី
ឯវំវេទេសិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា
តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ
ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យេន ភន្តេ តោទេយ្យបុត្តេន អម្ហ
ពុទ្ធប្បមុខោ ភិក្ខុសង្ឃោ អបេក្ខមានោ សេន ច
ឆវេន ច សម្បជា សហត្តា សន្តប្បិតោ សម្បវារិតោ

លុះយោធទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអបេក្ខាទកុយាសន៍ធំទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែហាមឃាត់ដោយដៃខ្លួនឯង។ លំដាប់នោះ នាយគោបាលនោះ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេចលែងលុកព្រះហស្តក្នុងបាត្រទៀតហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះនាយគោបាលនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងពន្យល់ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថា រួចទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ។

[៨៦] គ្រាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែមានបុរសម្នាក់ ផ្តាច់ដំរីតនាយគោបាលនោះ ត្រង់ចន្លោះព្រំប្រទល់ស្រុក។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាយគោបាលណា ដែលបានអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអបេក្ខាទកុយាសន៍ធំទឹកដោះថ្លាដ៏ថ្មី ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែហាមឃាត់ដោយដៃខ្លួនឯង កន្លងថ្ងៃនេះ

โสปิ ตาวเทว ภิกฺขู ปกฺโกสาเปตฺวา อญฺญตเรน ปุริสสฺส สีหฬทีปกาย ชีวิตา โวโรเปตฺวา ๆ อถโข ภควา ฬาตมตฺตํ วิธิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ยสฺส ยิสฺส ยญฺจิ กายิก วาจสิก มน วาจิ
มิจฺฉาปณิหิตา ตตฺถ จิตฺตา จาปิ โยนิโส ตโต
ตตฺถ ยิ(๑) ๆ

(๙๓) ฬาตฺเถ สุตฺวา ๆ ฬกฺขิ สมยิ ภควา ภณฑคาเม วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ๆ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ สาริปุตฺโต อายสฺมา จ มหา-โมคฺคลฺลาโน กาโลตกนฺทกยิ วิหรนฺติ ๆ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สาริปุตฺโต ฬุณฺหาย รตฺติยา นวิโวปิ เตหิ เกเสหิ อญฺญตรา เสนิสิณฺณา โหติ อญฺญตริ สมาธิ สมาปชฺชิตฺวา ๆ

(๙๔) เตน โข ปน สมเยน เทฺว ยกฺขา สหา ยกา ทุฬฺหาย นิสาย นกฺขตฺตนิสิ ตชฺฌิตฺถ เตนจิเนว การณิเยน ๆ อถ สิ สุ โข เต ยกฺขา

๑ ฐ. ม. ตตฺถิยสุตฺตนฺตฺ ๆ

ปฏิกฺกมฺม ภควโต สนฺติเก นิสีทิ ฯ ภควา ตสฺส ปุริสสฺส ปสาทาวหานิ ธมฺมปริยายานิ ปกาเสสิ ฯ ยถา ทานกถา ฯ ยาว ปุริสสฺส ปสนฺนภาวมญฺญาย ฯ ยถา ปน

អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច ន ហេវ ខោ មយំ តេ-
ឧសេ អាវុសោ សារីបុត្ត ឯវំ ទិដ្ឋិ ឯវំ ខន្តិ ឯវំ រុចិ យថា
ត្តុតយំ យក្ខំ ឯតទវោច បដិភាតុ តំ សម្ម ឥមស្ស
សមណស្ស សីលេ បមាណំ នាត្ថិ ។ ឯវំ វុត្តេ សោ
យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច អលំ សម្ម មា សមណំ
អាសាទេសិ(๑) ទុប្បញ្ញោ សោ សម្ម សមណោ មហិទ្ធិ-
កោ មហានុភាវោ តំ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ
យក្ខំ ឯតទវោច បដិភាតុ តំ សម្ម ឥមស្ស សមណស្ស
សីលេ បមាណំ នាត្ថិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ
យក្ខំ ឯតទវោច អលំ សម្ម មា សមណំ អាសាទេសិ
ទុប្បញ្ញោ សោ សម្ម សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភា-
វោ តំ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទ-
វោច បដិភាតុ តំ សម្ម ឥមស្ស សមណស្ស សីលេ
បមាណំ នាត្ថិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ
ឯតទវោច អលំ សម្ម មា សមណំ អាសាទេសិ ទុប្ប-
ញ្ញោ សោ សម្ម សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ តំ ។

๑ ម· អាឃាទេសិ ។

ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសក់ខើបគោរចុំ ។ អង្គុយក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីខាងខ្នើត លុះយក្ខម្នាក់ ចូលមើញហើយ និយាយប្រាប់យក្ខម្នាក់ទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ បិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ កាលបើយក្ខម្នាក់ និយាយយ៉ាងនេះហើយ យក្ខនោះក៏និយាយទៅនឹងយក្ខម្នាក់ទៀតនោះថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះ មានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ យក្ខម្នាក់នោះ បាននិយាយនឹងយក្ខនោះជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ បិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ យក្ខនោះ និយាយទៅនឹងយក្ខម្នាក់ទៀតនោះ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះ មានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ យក្ខម្នាក់នោះ និយាយទៅនឹងយក្ខនោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលសំឡាញ់ បិត្តរបស់ខ្ញុំកើតប្រាកដ ដើម្បីប្រហារក្បាលសមណៈនេះ ។ យក្ខនោះ និយាយទៅនឹងយក្ខម្នាក់ទៀតនោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា កុំសំឡាញ់ អ្នកកុំប្រហារសមណៈឡើយ ម្នាលសំឡាញ់ សមណៈនោះមានគុណដ៏លើសលុប មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។

ฉกฺกนิเ จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส จตุตฺถสุตฺตํ

เอวเมว โข เมฆิย ยาวเทว กงฺขาปฏิวินยตฺถาย อายสฺมา สารีปุตฺโต สีลสมฺปทาย ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว ปามุชฺชตฺถาย ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว ปีติยา ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว ปสฺสทฺธิยา ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว สุขาย ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว สมาธิสฺส ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว ยถาภูตญาณทสฺสนสฺส ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว นิพฺพิทาย ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว วิราคาย ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว วิมุตฺติยา ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ ยาวเทว วิมุตฺติญาณทสฺสนสฺส ปฏิปชฺชมาโน ปฏิปชฺชติ ฯ

(๔๕) อฏฺฐาเน โข เมฆิย อนุปนีตา อนุปนีตาย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุ วา ปวฑฺเฒยฺยุ วา วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ ฐานเมตฺถ เมฆิย วิชฺชติ ยถา ตาย เจตสา ปริโยทปิตาย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุ วา ปวฑฺเฒยฺยุ วา วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ

(๔๖) ฐานเมตฺถ เมฆิย วิชฺชติ ยถา ตาย เจตสา ปริโยทปิตาย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา นุปฺปชฺเชยฺยุ วา น ปวฑฺเฒยฺยุ วา น วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ

(๔๗) อฏฺฐาเน โข เมฆิย อนุปนีตา อนุปนีตาย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา นุปฺปชฺเชยฺยุ วา น ปวฑฺเฒยฺยุ วา น วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ ฐานเมตฺถ เมฆิย วิชฺชติ ยถา ตาย เจตสา ปริโยทปิตาย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุ วา ปวฑฺเฒยฺยุ วา วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ

(๔๘) อฏฺฐาเน โข เมฆิย อนุปนีตา อนุปนีตาย กลฺยาณา กุสลา วิตกฺกา นุปฺปชฺเชยฺยุ วา น ปวฑฺเฒยฺยุ วา น วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ ฐานเมตฺถ เมฆิย วิชฺชติ ยถา ตาย เจตสา ปริโยทปิตาย กลฺยาณา กุสลา วิตกฺกา นุปฺปชฺเชยฺยุ วา น ปวฑฺเฒยฺยุ วา น วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ

(๔๙) อฏฺฐาเน โข เมฆิย อนุปนีตา อนุปนีตาย กลฺยาณา กุสลา วิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุ วา ปวฑฺเฒยฺยุ วา วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ ฐานเมตฺถ เมฆิย วิชฺชติ ยถา ตาย เจตสา ปริโยทปิตาย กลฺยาณา กุสลา วิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุ วา ปวฑฺเฒยฺยุ วา วิปุลตฺตญฺจ วา ปาปุเณยฺยุ ฯ

(๕๐) ปญฺจหิ โข เมฆิย ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ปฏิพโล อาสวานํ ขยาย ฯ กตเมหิ ปญฺจหิ ฯ อิธ เมฆิย ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ พหุสฺสุโต โหติ สุตธโร สุตสนฺนิจโย ฯ เย เต ธมฺมา อาทิกลฺยาณา มชฺเฌกลฺยาณา ปริโยสานกลฺยาณา สาตฺถา สพฺยญฺชนา เกวลปริปุณฺณา ปริสุทฺธา พฺรหฺมจริยา อภิวทนฺติ ฯ ตถารูปา ธมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ธตา วจสา ปริจิตา มนสานุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฏิวิทฺธา ฯ

---

๑ ฉ.ม. อฏฺฐฏฺฐาเน ฯ ๒ ม. ฉสาเยยฺย ฯ ๓ ฉ.ม. ฉฬฺหามิ ฉฬฺหามีติ ฯ

លំដាប់នោះ យក្ខម្នាក់នោះ មិនអើពើនឹងយក្ខនោះឡើយ ហើយប្រហារចំព្រះសរីរៈ ព្រះសារីបុត្តត្ថេរដ៏មានអាយុ ។ មានសេចក្តីដំណាលថា យក្ខនោះអាចនូវដ៏មានកំពស់ ៧ ហត្ថ ឬ ៨ ហត្ថ ( ឲ្យស្រួតទៅក្នុងផែនដី ) តំបាន អាចធ្វើកំពូលភ្នំធំ ឲ្យបែកខ្ចេចខ្ចីតំបាន ដោយការប្រហារនោះ ។ លំដាប់នោះ ស្រាប់តែយក្ខនោះពោលថា ខ្ញុំក្តៅណាស់ដូច្នេះ ហើយភ្លាត់ទៅគាន់មហានរក ត្រង់ទីនោះឯង ។

( ៩៥ ) ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានឃើញយក្ខនោះ កំពុងប្រហារចំព្រះសរីរៈព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដោយទំពួចក្នុង ដំបរិសុទ្ធកន្ធដ៏ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ លោកល្មមអត់ធន់បានដែរឬ ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ មិនមានសេចក្តីទុក្ខតិចតួចទេឬ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមអត់ធន់បាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំល្មមប្រព្រឹត្តទៅបាន តែថា មានសេចក្តីទុក្ខបន្តិច ត្រង់ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត ចំឡែកណាស់ ព្រោះថា សារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត ក្នុងទីនេះ មានយក្ខមួយ

สีเสฯ มหานิ อนาสวา ตาว มหาปญฺญาเย อเหสุ อปิ เจว มหาเวเนยฺยา สตฺถารเมว ปริเยสนฺติ ปฏิปชฺชนฺติ ปูเชนฺติ ครุกโรนฺติ อปจายมานา วิหรนฺติ ฯ อถ ขฺวายสฺมา สารีปุตฺโต ปญฺหาย ๑อนนฺตรายิกภาวมฺปิ อาวุโสฯ โมคฺคลฺลาน ยาปนียภาวมฺปิ อาวุโสฯ โมคฺคลฺลาน อปิ จ เม สีเสฯ ปญฺจหิ ภิกฺขูหิ ฯ อฏฺฐิยมาวุโสฯ โมคฺคลฺลาน อยฺหาย อาวุโสฯ โมคฺคลฺลาน ยนฺ(๑) ตมหาภิญฺ-ญาโก อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน มหาอิทฺธิกาโย ยตฺร หิ นาม ยงฺกิญฺจิ ปสฺสติ ตตฺถ ตตฺรหิ ปริสุปิสาจกมฺปิ น ปสฺสามาติ ฯ

[๙๖] อเสฺสาสิ โข ภควา อิญฺญาย สมาธิสฺมา วุฏฺฐาย อายสฺมนฺตมานนฺทมาห ตสฺส ๒ปิณฺโฑ มยาน-ตาน ปฏิปโม ภควโต สนฺติเก ฯ อถ โข ภควา ปตฺตจีวรมาทาย ตาย เวลาย ๓ตมฺ ๒ฐานา ๒ฐานเสฯ

ยสฺส สเลฺลปมฺ(๓) ปิตฺตา ปิตฺตา นานุปตนฺติ

๑ ฉ.ม. ยนฺตุ ฯ

ប្រហារចំព្រះសរីរៈនៃលោក ( ការប្រហារនោះ ) ពេញដោយការប្រហារខ្លាំង ឯឃ្លួនោះអាចពន្ធិចដំរីមានកំពស់ ៧ ហត្ថ ឬ ៨ ហត្ថ ( ឲ្យស្រុតទៅក្នុងផែនដីបាន ) អាចធ្វើកំពូលភ្នំធំឲ្យបែកខ្ចេចខ្ចីបាន ដោយការប្រហារនោះ ។ ហេតុអ្វីកំព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំលុមអត់ធន់បាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ខ្ញុំលុមប្រព្រឹត្តទៅបាន តែថា មានសេចក្តីទុក្ខបន្តិច ត្រង់ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ចំឡែកណាស់ ព្រោះថា មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន មើលឃើញបាន ចំណែកខាងយើងមិនឃើញសូម្បីបិសាច ដែលអាស្រ័យនឹងអាចម៍ដី(១)សោះឡើយ ។

( ๘๖ ) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យថាថា មានសភាពយ៉ាងនេះ របស់ព្រះមហានាគត្ថេរៈទាំងពីរអង្គនោះ ដោយទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបបន្លឺឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បិត្តរបស់បុគ្គលណា មានឧបមាដោយថ្មគាន់ នៅនឹង មិនញាប់ញ័រ

---

๑ សំដៅយកប្រេតតួច ។ ដែលគ្រាន់តែភ្លោត ក្នុងទីទាំងឡាយ មានធំនរសង្រ្គាម ជាដើម ។

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយត្ថេរស្ស បញ្ចមសុត្តំ

វិវត្តំ រជនីយេសុ ខោបធេយ្យេ ន កុប្បតិ
យសេ្សវំ ភាវិតំ ចិត្តំ កុតោ តំ ទុក្ខមេស្សតីតិ ។

ចតុត្ថំ ។

(៩៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ
វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន
ភគវា អាគន្ថ្លោ វិហរតិ តិក្ខាហិ តិក្ខាឆិហិ ទុចា-
សកេហិ ទុចាសិកាហិ ភដ្ដហិ ភដ្ដមហាមត្តេហិ តិត្តិ-
យេហិ តិត្តិយសាវកេហិ អាគន្ថ្លោ ទុក្ខំ ន ជាសុ
វិហរតិ ។ អថខោ ភគវតោ ឯតទហោសិ អហំ ខោ
ឯតរហិ អាគន្ថ្លោ វិហរាមិ តិក្ខាហិ តិក្ខាឆិហិ
ទុចាសកេហិ ទុចាសិកាហិ ភដ្ដហិ.ភដ្ដមហាមត្តេហិ
តិត្តិយេហិ តិត្តិយសាវកេហិ អាគន្ថ្លោ ទុក្ខំ ន
ជាសុ វិហរាមិ យន្នូនាហំ ឯកោ គណាម្ហា វូបកដ្ឋោ
វិហរេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវា-
សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ពិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។
កោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិ-
ក្កន្តោ សាមំ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ

ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងហេតុគួរតិះដៀលថាមិនល្អ មិនគ្រោងក្នុងវត្ថុគួរគ្រោង ចិត្តដែលបុគ្គលណា បានចំរើនយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីទុក្ខនឹងមានមក ដល់បុគ្គលនោះអំពីណាបាន ។ សូត្រទី ๔ ។

[๘๗] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិហារជេតពន ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យរបស់ស្តេច តិរ្ថិយ ឯឥតសាវ័កនៃតិរ្ថិយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅប្រឡូកប្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ តថាគតនៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អមាត្យរបស់ស្តេច តិរ្ថិយ ឯឥតសាវ័កនៃតិរ្ថិយ តថាគតនៅប្រឡូកប្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត គេចបេញអំពីពួកហើយ នៅតែម្នាក់ឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សង្កត់ប្រដាប់ចាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គ្រាចត់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយភត្ត ហើយទ្រតដាក់សេនាសនៈដោយព្រះអង្គឯង ហើយប្រដាប់ចាត្រចីវរ

អដ្ឋាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកំ អនុបលោភេត្វា តិក្ខត្តុំ ឆឌ្ឌេសិ អនុតិរោ យេន ចាលិរលេយ្យកំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្ពេន ចារិកញ្ចរមានោ យេន ចាលិរលេយ្យកំ តទវសរិ ។

[៤៨] តត្រ សុទំ ភគវា ចាលិរលេយ្យកេ វិហរតិ រក្ខិតវនសណ្ឌេ កន្ទសាលម្ហូលេ ។ អញ្ញតរោបិ ខោ ហត្ថិនាគោ អាកិណ្ណោ វិហរតិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកឡភេហិ (១) ហត្ថិបាបេហិ (២) ឆិន្នក្ខាណំ ចេវ តិណាហារំ ភាជេតិ ខិភក្ខោភក្ខញ្ចស្ស សាខាភង្គំ ភាជេត្វា អាវិលានំ ច ចាធីយោនំ បិវតិ ខិតាហារោ ចស្ស ទុត្តិណ្ណោស្ស ហត្ថិនិយោ តាយំ ឧបនិយំសន្តិយោ តច្ឆន្តិ អាកិណ្ណោ ទុក្ខំ ន ជានុ វិហរតិ ។ អថខោ តស្ស ហត្ថិនាគស្ស ឯតទហោសិ អហំ ខោ ឯតរហិ អាកិណ្ណោ វិហរាមិ ហត្ថីហិ ហត្ថិនីហិ ហត្ថិកឡភេហិ ហត្ថិបាបេហិ ឆិន្នក្ខាណំ ចេវ តិណាហារំ ភាជាមិ

---

๑ ម. ហត្ថិកឡាភេហិ ។ ម. ហត្ថិកឡាភេហិ ។ ๒ ម. ហត្ថិបាភេហិ ។

មិនបានលាទបង្ហាក មិនបានប្រាប់តិត្ថិសង្ឃ តែមួយអង្គឯង ឥតមានតិត្ថិ
ជាគំរប់ពីរ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក នៃចាលិលេយ្យកប្រទេស កាលទ្រង់
យាងទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់ បានដល់ចាលិលេយ្យកប្រទេស ។
[៩៨] បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅគ្រាមមួយកន្លះសាល-
ព្រឹក្ស ក្នុងដងព្រៃឈ្មោះភគ្គៈ ជិតចាលិលេយ្យកប្រទេសនោះ ។ មាន
ដំរីដ៏ប្រសើរមួយ នៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ
ទឹងកូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅ ដែលពួកដំរីពាំងនោះ ច្រឹបចុងហើយផង ពួក
ដំរីពាំងនោះស៊ីនូវមែកឈើបាក់ ដែលដំរីដ៏ប្រសើរនោះបំបាក់ចុះហើយផង
ឯដំរីដ៏ប្រសើរ ក៏ផឹកទឹកពាំងឡាយដ៏ល្អក់ផង កាលបើដំរីដ៏ប្រសើរដើរចុះ
ទៅដឹកំពង់ទឹក ពួកមេដំរីក៏ដើរត្រដុសកាយផង ដំរីដ៏ប្រសើរ នៅច្រឡូក
ច្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ លំដាប់នោះ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ អញនៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរី
ញី ដំរីស្ទាវ ទឹងកូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅដែលដំរីពាំងនោះច្រឹបចុងហើយផង

ฐานาฐาน อตุตสฺส เมฆิยเถรสฺส ปญฺหพฺยากรณ

ตุมฺหากญฺหิ เมฆ สาวกานญฺจ ปาฐนฺติ อาวิ จ ปาฐนิยานิ จริยานิ จริยา ตุมฺหากญฺจ เมฆ ปุตฺตนิยสฺส มาตุนิยา กาเยน อุปนิชฺฌายนฺติยา ปญฺจนฺนํ อากริยานา ทุกฺขานํ ฉ ชาสุ วิหาสิ ยนฺตมหาหิ ฬาโค ตณาหา วูปสนฺโต วิหารยฺยนฺติ ฯ อถโข สตฺถา ตาตนาโค ยฺวชา อปณฺณกฺหิ เยน ตาลิลยฺยกา วกฺกลิสาขสฺยาหา กนฺตสาลมูลา เยน ตถาคโต เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตถาคตสฺส สุขา ตาตนาโค ยสฺมึ ปเทเส ตถาคโต วิหารติ ตสฺมึ ปเทสา อปหาริตฺวา[๑] ตาเทติ สาขาหาย ตถาคตา ชานิยา ปริภาชนิยา อุปฏฺฐาเปติ[๒] ฯ

(๙๙) อถโข ตถาคตสฺส อโหกตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส ฬา เจตสา ปริวิตกฺโก อุทปาทิ อหา โข ปุพฺเพ อากริยานา วิหาสึ ตินฺทหิ ตินฺทหิ อุปาสเกหิ ตินฺทหิ อุปาสิกาหิ ภคฺคหิ ภคฺคมหามตฺเตหิ ตินฺทเยหิ ตินฺทยสฺสาวเกหิ อากริยานา ทุกฺขานา ฉ ชาสุ วิหาสึ ฯ สาหิ ฬานหิ อนากริยานา วิหรหิ ตินฺทหิ ตินฺทหิ อุปาสเกหิ ตินฺทหิ อุปาสิกาหิ ภคฺคหิ

๑ ฐ. อปหาริตฺวา ฯ ๒ ฐ. ม. ปฏฺฐเปติ ฯ

ដ៏រំពាំងនោះស៊ីមែកឈើបាក់ ដែលអញកាប់បំបាក់ហើយផង អញផឹកទឹកពាំងឆ្ងាយដ៏ល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះឡើងតំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ដើរត្រដុសកាយផង អញនៅច្របូកច្របល់ ជាទុក្ខមិនសប្បាយ បើដូច្នោះ គួរអញគេចចេញពីហ្វូងនៅម្នាក់ឯងវិញចុះ ។ លំដាប់នោះ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ដើរគេចចេញពីហ្វូង ហើយចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ដែលទ្រង់គង់នៅក្រោមម្លប់កន្ធសាលព្រឹក្ស ក្នុងជង្ឃព្រៃឈ្មោះភគ្គៈ ដ៏តបាលលេយ្យកប្រទេស លុះចូលទៅដល់ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រទេសណាបានឮថា ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ គំរើប្រទេសនោះ មិនឲ្យមានស្មៅស្រស់ ពាំងជម្ពុលទឹកនាន់ ទឹកប្រឹ ហ្វូងព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រមោយ ។

[៤៤] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅសម្ងំ ក្នុងទីស្ងាត់ ទ្រង់មានព្រះទ័យបរិវិតក្កៈ តើតឡើងយ៉ាងនេះថា កាលមុន តថាគតបាននៅច្របូកច្របល់ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេចអមាត្យ របស់ស្តេច តិរ្ថិយ ទឹងពួកសាវ័ក របស់តិរ្ថិយ តថាគតនៅច្របូកច្របល់ ជាទុក្ខ មិនសប្បាយឡើយ ។ ឥឡូវនេះ តថាគត មិនបាននៅច្របូកច្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច

ភគវមហាមត្តេហិ តិត្តិយេហិ តិត្តិយសាវកេហិ អនាគតេ ឆណ្ណោ សុខំ ជាសុ វិហរាមីតិ ។ តស្ស ខោ មាតុគាមស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ អហំ ខោ បុព្ពេ អាគតេ ឆណ្ណោ វិហាសិំ មាតុគាមេ មាតុនិមេ ធាតុកន្យកេមេ មាតុជ្ឈាបេមេ ឯត្តកាឯ ចេវ តិណ្ណាឯ ទាឯ ទិគតោកតកញ្ញេ មេ សាទាកឆ្ដំ ទាឯិសុ អាវិលាឯ ច ទាឯិយោឯ បិវិ[1] ទិគាហា ច មេ ខុត្តិណ្ណាសុ មាតុនិយោ តាយំ ខុបនិយំសនិយោ អត្តមំសុ អាគតេ ឆណ្ណោ ខុក្ខំ ឯ ជាសុ វិហាសិ ។ សោម្ហិ ឯតរហិ អនាគតេ ឆណ្ណោ វិហរាមិ មាតុគាមេ មាតុនិមេ មាតុកន្យកេមេ មាតុជ្ឈាបេមេ អច្ឆិន្នតាឯ ចេវ តិណ្ណាឯ ទាឯាមិ ទិគតោកតកញ្ញេ មេ សាទាកឆ្ដំ ឯ ទាឯិ អនាវិលាឯ ច ទាឯិយោឯ បិវាមិ ទិគាហា ច មេ ខុត្តិណ្ណាសុ ឯ មាតុនិយោ តាយំ ខុបនិយំសនិយោ តច្ឆិ អនាគតេ ឆណ្ណោ សុខំ ជាសុ វិហរាមីតិ ។ អថខោ ភគវា អត្តនោ ច បរិវិតក្កំ វិទិត្វា តស្ស ច មាតុគាមស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

๑ ម. បរិវិសំ ។ ម. បរិវិមិ ។

អមាត្យរបស់ស្តេច តិត្ថិយ នឹងពួកសាវ័ក របស់តិត្ថិយទៀយ តថាគត មិនបាននៅច្រឡូកច្រឡំ ក៏បានសេចក្តីសុខសប្បាយ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ មានចិត្តត្រិះរិះគិតទៀងយ៉ាងនេះថា កាលមុន អញបាននៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ នឹងកូនដំរីតូច ។ ហើយអញបានស៊ីស្មៅទាំងឡាយ ដែលពួកដំរីទាំងនោះ ច្របាច់ហើយផង ពួកដំរីទាំងនោះស៊ីមែកឈើបាក់ ដែលអញគាប់បំបាក់ហើយផង អញបានផឹកទឹកទាំងឡាយ ដ៏ល្អក់ផង កាលបើអញ ដើរចុះទៀងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរីដើរត្រដុសតាយផង អញនៅច្រឡូកច្រឡំជាទុក្ខ មិនសប្បាយទៀយ ។ ឥឡូវនេះ អញនោះមិននៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកដំរីឈ្មោល ដំរីញី ដំរីស្ទាវ នឹង កូនដំរី ហើយស៊ីស្មៅទាំងឡាយ ដែលពួកដំរីទាំងនោះ មិនបានច្របាច់ហើយផង ពួកដំរីទាំងនោះ ក៏មិនស៊ីមែកឈើបាក ដែលអញគាប់បំបាក់ផង អញផឹកទឹកទាំងឡាយមិនល្អក់ផង កាលបើអញដើរចុះទៀងកំពង់ទឹក ពួកមេដំរី ក៏មិនដើរត្រដុសតាយផង អញមិននៅច្រឡូកច្រឡំ ក៏បានសេចក្តីសុខសប្បាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់របស់ព្រះអង្គ នឹងបានជ្រាបច្បាស់បរិវិតក្កៈ ក្នុងចិត្តរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ដោយព្រះញ្ញែនៃព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់ចម្រើនឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

## ๓ทาเธ ภุตฺตสฺส เมยฺยิยเฺตสฺส ธมฺมสุตฺตំ

ฯเตំ(๑) ภควนฺตំ เอตทโวจ ๆ สาธุ ภนฺเต สุคโต โหตุ ภควา ธมฺมំ เทเสตุ ยំ อหเมเต สมเณ จ พฺราหฺมเณ จ(๒) ๆ ปสาเทยฺยนฺติ(๓) ๆ

(๑๐๐) เอวมฺเม สุตំ ๆ เอกំ สมยំ ภควา สาวตฺถิยំ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ๆ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิโณฺฑลภารทฺวาโช ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปญฺญตฺเต อาสเน ฉายาย ฆฏฺเฏ กาเย ปฏิชาย อารญฺเญโก ปิณฺฑปาติโก ปංสุกูลิโก เตจีวริโก อปฺปิจฺโฉ สนฺตุฏฺโฐ ปวิวิตฺโต อสංสฏฺโฐ อารทฺธวิริโย วุตฺตวาโท อถิจิตฺตมนุยุตฺโต ๆ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตං ปิโณฺฑลภารทฺวาชං อวิทูเร นิสินฺนං ปญฺญตฺเต อาสเน ฉายาย ฆฏฺเฏ กาเย ปฏิชาย อารญฺญกං ปิณฺฑปาติกං ปංสุกูลิกං เตจีวริกං อปฺปิจฺฉं สนฺตุฏฺฐं ปวิวิตฺตं อสංสฏฺฐं อารทฺธวิริยं วุตฺตวาทं อถิจิตฺตมนุยุตฺตนฺติ ๆ อถ โข ภควา ฯตมตฺถං วิทิตฺวา ตายं เวลายं อิมं อุทานं อุทาเนสิ

---

๑ ม. ฯวं ๆ ๒ - มตฺเถติ ๆ ๓ ฉ.ม. ปญฺหมนฺตฺวิ ธตฺวิ ๆ

ចិត្តរបស់ហត្ថិនាគ មានក្នុងដ៏ទន្លាំនុ៎ះ ស្មើនឹងចិត្តរបស់ពុទ្ធនាគដែរ ព្រោះហត្ថិនាគតែម្នាក់ឯង ត្រេកអរក្នុងព្រៃដែរ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[១០០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បង្សុកូលិកធុតង្គ នឹង តេចីវរិកធុតង្គ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ជាអ្នកពោលពាក្យជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស ប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បង្សុកូលិកធុតង្គ នឹងតេចីវរិកធុតង្គ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ជាអ្នកពោលពាក្យជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស ប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

អន្ធបកាទោ អន្ធបឃាតោ ចាតិមោក្ខេ ច សំវរេ
បត្តញ្ញុតា ច កត្តស្មឹ បន្តញ្ច[1] សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធានសាសនន្តិ ។
ឆដ្ឋំ[2] ។

(๑๐๑) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អព្យាបេ សន្តុដ្ឋេ បវិវិត្តេ អសំសដ្ឋេ អារទ្ធវីរិយេ អធិចិត្តមនុយុត្តោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អព្យាបេ សន្តុដ្ឋេ បវិវិត្តេ អសំសដ្ឋេ អារទ្ធវីរិយេ អធិចិត្តមនុយុត្តេ ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

---

๑ ម. បន្តញ្ច ។ បន្តញ្ចតិបិ ជាតកេ ។ ๒ ឧ. ម. ឆដ្ឋំ ឥត្ថំ ។

កិរិយាមិនតិះដៀល ๑ កិរិយាមិនបៀតបៀនគេ ๑ កិរិយាសង្រួម ក្នុងបាតិមោក្ខ ๑ ការៈដឹងប្រមាណ ក្នុងភត្តាហារ ๑ ទីដេកទីអង្គុយ ដ៏ស្ងាត់ ๑ កិរិយាបំពេញព្យាយាម ក្នុងអធិចិត្ត ๑ នុ៎ះជាពាក្យ ប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ សូត្រ ទី ๖ ។

(๑๐๑) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ប្រកបរឿយ ๆ នូវអធិចិត្តអង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់តាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មានសេចក្តីសន្តោស មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិននៅលាយឡំដោយពួក ប្រារព្ធព្យាយាម ប្រកបរឿយ ๆ នូវអធិចិត្ត អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់តាយត្រង់ ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំពោះនូវឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឧទានេ ចតុត្តស្ស មេឃិយត្ថេរស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អធិចេតសោ អប្បមជ្ជតោ មុនិនោ ទោនបថេសុ សិក្ខតោ
សោកា ន ភវន្តិ តាទិនោ ឧបសន្តស្ស សទា សតីមតោតិ។
សត្តមំ(๑) ។

(๑๐๒) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្চយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ តិក្ខត្តុំ ខ្វស្ស បក្កតោ ហោតិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្চយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញតិត្ថិយា បន បរិព្ពាជកា អសក្កតា ហោន្តិ អគរុកតា អមានិតា អបូជិតា អនបចិតា ន លាភិនោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្চយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។

(๑๐๓) អថ ខោ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ភគវតោ សក្ការំ អសហមានា តិក្ខត្តុំ ខ្វស្ស

๑ ឧ. ម. សត្តមង្គ ๘ត្តំ ។

សេចក្តីសោកទាំងឡាយ រមែងមិនកើតមាន ដល់បុគ្គលមានអធិចិត្ត មិនប្រមាទ ជាអ្នកដឹង ជាអ្នកសិក្សា ក្នុងផ្លូវនៃការដឹងទាំងឡាយ គឺអរហត្តផលញាណ មានចិត្តមិនញាប់ញ័រ ជាអ្នកនឹងធឹង ជាអ្នកស្ងប់ មានស្មារតីគ្រប់គាល ។ **សូត្រទី ๗** ។

(๑๐๒) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ទ្រង់បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតី ។ សូម្បីភិក្ខុសង្ឃ ក៏មានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីដែរ ។ ឯពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ មិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជា មិនគោតក្រែង មិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាប្រក្រតីឡើយ ។

(๑๐๓) គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ អត់ធន់មិនបាននូវសក្ការៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគ នឹងភិក្ខុសង្ឃ ចូលទៅរកនាង

ច យេន សុន្ទរី បរិព្វាជិកា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា សុន្ទរិំ បរិព្វាជិកំ ឯតទវោចុំ ឧស្សហសិ[1] អតិនំ ញាតីនំ អត្ថំ កាតុន្តិ ។ ករ្យាហំ អយ្យា តវោមិ កិំ បយោ សក្កា កាតុំ ដីវិតម្បិ មេ បរិច្ចត្តំ ញាតីនំ អត្ថាយាតិ ។ តេនហិ អតិនំ អភិក្ខណំ ផេតវនំ គច្ឆាហីតិ ។ ឯវំ អយ្យាតិ ខោ សុន្ទរី បរិព្វាជិកា តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ បដិស្សុត្វា អភិក្ខណំ ផេតវនំ អគមាសិ ។ យទា អញ្ញិំសុ តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា តេ[2] និដ្ឋា ខោ សុន្ទរី បរិព្វាជិកា ពហុជនេន អភិក្ខណំ ផេតវនំ គច្ឆតីតិ អថ នំ ជីវិតា វោរោបេត្វា គត្តេវ ផេតវនស្ស បរិក្ខារកុបេ និក្ខណិត្វា យេន រាជា បសេនទិ កោសលោ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា រាជានំ បសេនទិំ កោសលំ ឯតទវោចុំ យោ សោ មហារាជ សុន្ទរី បរិព្វាជិកា សាធោ ន ធិស្សតីតិ ។ កត្ថ បន តុម្ហេ អាសង្កថាតិ ។ ផេតវនេ មហារាជាតិ ។ តេនហិ ផេតវនេ វិចិនថាតិ ។

---

๑ ម. ឯតុន្តរេ តុន្តុំ អត្តិ ។ ๒ ម. ជា ។

បរិព្វាជិកាឈ្មោះសុនទ្ទរី លុះបួលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុនទ្ទរីថា នែបួនស្រី នាងអាចធ្វើប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិបានឬទេ ។ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុនទ្ទរីសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ចាំធ្វើឲ្យ ខ្ញុំព្រះករុណាត្រូវធ្វើដូចម្តេច អំពើដូចម្តេច ដែលខ្ញុំអាចធ្វើបាន សូម្បីដើរតែខ្ញុំហ៊ានណាមួយ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ពួកញាតិដែរ ។ ម្នាលបួនស្រី បើដូច្នោះ នាងចូលទៅកាន់វត្តជេតពន ឲ្យញយ ។ ។ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុនទ្ទរី បានទទួលពាក្យបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយចាំនោះថា ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ ហើយទៅកាន់វត្តជេតពនញយ។ ។ គាលណាបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយចាំនោះ ឃាននឹងថា ជនច្រើនបានឃើញនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុនទ្ទរី ទៅកាន់វត្តជេតពនញយ។ហើយ ក៏សំឡាប់នាងនោះឲ្យដាច់ចាកជីវិត ហើយកប់ក្នុងរណ្តៅស្មាមគ្មោះ នៃវត្តជេតពននោះឯង ក្នុងកាលណោះ រួចបួលទៅគាល់ព្រះឃោសេនទិតៅសល លុះបួលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយព្រះពរព្រះឃោសេនទិតៅសលថា បពិត្រមហារាជ នាងបរិព្វាជិកាណាឈ្មោះសុនទ្ទរី នាងបរិព្វាជិកានោះ មិនប្រាកដដល់ពួកអាត្មាភាពសោះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសួរថា ចុះលោកចាំធ្វើឲ្យ មានសង្ស័យក្នុងដំណាក់ ។ បពិត្រមហារាជ ពួកអាត្មាភាពមានសង្ស័យ ក្នុងវត្តជេតពន ។ បើដូច្នោះ ចូរលោកចាំធ្វើឲ្យ គន់រកក្នុងវត្តជេតពនចុះ ។

## ๑๓ จตุตฺถสฺส เมฆิยวคฺคสฺส อฏฺฐมสุตฺตํ

อถโข เต อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เยนายสฺมา วิฏิมิตฺโต
เยนายสฺมา นิกฺกิฏฺฐิ ปริกฺขาเรหิ ปริกฺขาเรตฺวา ปญฺหานิ
สาเรตฺวา ปเวเสตฺวา ยถิเยน ยถิยํ สิงฺคาลเกน
สิงฺคาลกานิ ๑ ปสเยน ปสยิตฺวา มนฺเตสฺสุ ๑ ปฏิเปสุ ปสฺส-
ถิยา สมณานิ สกฺยปุตฺติยานิ กมฺมิ อลาฬิโก
ฯเปฯ สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา
มุสาวาทิโน อพฺรหฺมจาริโน ฯ ฯเปฯ ปาป ธมฺม-
จาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีล-
วนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ ตสฺส ฯเปฯ
สาวกานิ ตสฺส ฯเปฯ พฺรหฺมานิ[1] ตสฺส ฯเปฯ สาวกานิ
ตสฺส ฯเปฯ พฺรหฺมานิ กุโต ฯเปฯ สาวกานิ กุโต
ฯเปฯ พฺรหฺมานิ อปคตา ฯเปฯ สาวกานิ อปคตา

๑ ฉ. พฺรหฺมานิ ฯ

លំដាប់នោះ បរិញ្ញជកជាអន្យតិត្ថិយទាំងនោះ គយគន់មើលវត្តដេតពន
ហើយក៏គាស់ឡើង (នូវសាកសព) ដែលបានកប់ទុកហើយ អំពីរណ្តៅ
ស្នាមភ្លោះ ហើយលើកដាក់លើគ្រែតូច នាំចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ហើយ
ចេញពីច្រកមួយ ចូលទៅកាន់ច្រកមួយ ចេញពីផ្លូវត្រៃឆ្កែតែងមួយ
ចូលទៅកាន់ផ្លូវត្រៃឆ្កែតែងមួយ ហើយប្រៀបធៀបមនុស្សឡើងតោសថា
នែម្ចាស់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលអំពើរបស់ពួកសមណៈ ជា
សក្យបុត្តិយ៍ចុះ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាបុគ្គលមិនអៀនខ្មាស
ខ្មែស្តសីល មានធម៌ណាមក ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិន
ប្រសើរ។ មិនគួរបើ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ មកប្តេជ្ញាខ្លួនថា
ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ពោលពាក្យពិត មាន
សីលៃ មានកល្យាណធម៌សោះ តាពជាសមណៈគឺជាអ្នកម្ចាប់ងាប មិន
មានដល់ពួកសមណៈនេះឡើយ តាពជាអ្នកប្រសើរ គឺជាអ្នកបន្សាត់ងាប
មិនមានដល់ពួកសមណៈនេះឡើយ តាពជាសមណៈ របស់ពួកសមណៈ
នេះ សាបសូន្យហើយ តាពជាអ្នកប្រសើររបស់ពួកសមណៈនេះ សាប
សូន្យហើយ តាពជាសមណៈ នឹងមានដល់ពួកសមណៈនេះ អំពីហេតុ
ដូចម្តេច តាពជាអ្នកប្រសើរ នឹងមានដល់ពួកសមណៈ អំពីហេតុដូច
ម្តេច ពួកសមណៈនេះ ច្រាសចាកតាពជាសមណៈ ពួកសមណៈនេះ

สเมฺ พฺรหฺมญฺญา ฯ ภควนฺโต นาม ปุริสา ปุริสสีหา ปุริสาสภา ปุริสนาคา ปุริสาชญฺญา ปุริสธมฺมทาสา ปุริสธมฺมสารถี ฯ

(๑๐๔) เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยำ มนุสฺสา ภิกฺขู นิสฺสาย อสฺสทฺธา โหนฺติ อปฺปสฺสทฺธา โหนฺติ อกปฺปิยา โหนฺติ อนาจารา โหนฺติ อนาจารสฺส ปริภาสนฺติ ปริหาสนฺติ ปริหาสนฺติ วิหาสนฺติ อลญฺชิโน สเมฺ สมณา สกฺยปุตฺติยา อุสฺสีลา ปาปธมฺมา มุสาวาทิโน อพฺรหฺมจาริโน สเมฺ ปิ นาม ธมฺมจาริโน สมาจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปณฺฑิตาวิสฺสฏฺเ ธมฺเ สเมสำ สามญฺญ ธมฺเ สเมสำ พฺรหฺมญฺญำ ธมฺเ สเมสำ สามญฺญำ ธมฺเ สเมสำ พฺรหฺมญฺญำ กุลำ สเมสำ สามญฺญำ กุลำ สเมสำ พฺรหฺมญฺญำ อปตฺถา สเมฺ สามญฺญ อปตฺถา สเมฺ พฺรหฺมญฺญา ฯ ภควนฺโต นาม ปุริสา ปุริสสีหา ปุริสาสภา ปุริสนาคา ปุริสาชญฺญา ปุริสธมฺมทาสา ปุริสธมฺมสารถี ฯ

ប្រាសចាកភាពជាអ្នកប្រសើរហើយ ។ មិនគួរបើ បុរសនឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យជាប់ចាកជីវិតសោះ ។

(១០៤) សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានឃើញពួកភិក្ខុ ហើយនាំគ្នាដេរ ប្រទេចផ្តាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរសថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាអ្នកមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ មិនគួរបើ សមណៈទាំងនោះ មកប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរ ពោលពាក្យពិត មានសីល មានកុសលធម៌សោះ ភាពជាសមណៈ គឺជាអ្នកសម្លាប់ជ្រាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះឡើយ ភាពជាអ្នកប្រសើរ គឺជាអ្នកបន្ទាត់ជ្រាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះឡើយ ភាពជាសមណៈ របស់សមណៈនេះ សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់សមណៈទាំងនេះសាបសូន្យហើយ ភាពជាសមណៈ នឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច ភាពជាអ្នកប្រសើរនឹងមានដល់ពួកសមណៈនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច សមណៈទាំងនេះ ប្រាសចាកភាពជាសមណៈហើយ សមណៈទាំងនេះប្រាសចាកភាព ជាអ្នកប្រសើរហើយ ។ មិនគួរបើបុរស នឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យជាប់ចាកជីវិតសោះ ។

## ๒ฅาเธ ๖ตฺตสฺส เมยฺยวคฺตสฺส อฏฺฐมสุตฺตํ

[๑๐๕] เอวเมา สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสึสุ๚ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุ๚ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺตเมตทโวจุ เอตรหิ ภนฺเต สาวตฺถิยา มนุสฺสา ภิกฺขู นิสฺสา อสฺสทฺธาปิ ทุรุสาปิ ภาตาปิ อกฺกาสนฺติ ปริภาสนฺติ เหเสนฺติ วิเหเสนฺติ อลชฺชิโน เม เม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา มุสาวาทิโน อพฺรหฺมจาริโน เม เม ปิ ปาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปชาปติ นตฺถิ เมสํ สามญฺญ นตฺถิ เมสํ พฺรหฺมญฺญ นฏฺฐ เมสํ สามญฺญ นฏฺฐ เมสํ พฺรหฺมญฺญ กุโต เมสํ สามญฺญ

(๑๐๙) គ្រានោះ ពួកតិត្ថិយជាច្រើនរូប បានស្តាប់ធម្មទេសនាប្រដាប់ដោយ
ចរិយា ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។
លុះតិត្ថិយទាំងនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយត្រឡប់មកអំពី
បិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយភត្ត រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសម
គួរ។ លុះតិត្ថិយទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះ
មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកមនុស្សក្នុងក្រុង
សាវត្ថី បានឃើញពួកតិត្ថិ ហើយ ( នាំគ្នា ) ដេរប្រទេច ផ្តាសា បៀត
បៀនដោយសំដីទ្រគោះដារបស់អសប្បុរសថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍
នេះ ជាបុគ្គលមិនអៀនខ្មាស ទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ពោលពាក្យ
កុហក ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ពួកសមណៈទាំងនេះ មិនគួរបើមកប្តេជ្ញា
ខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តធម៌ប្រសើរ ពោលពាក្យ
ពិត មានសីល មានកល្យាណធម៌សោះ ភាពជាសមណៈ គឺជាអ្នកវាប់
បាប មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះ ភាពជាអ្នកប្រសើរគឺជាអ្នកបន្សាត់បាប
មិនមានដល់សមណៈទាំងនេះ ភាពជាសមណៈ របស់សមណៈទាំងនេះ
សាបសូន្យហើយ ភាពជាអ្នកប្រសើររបស់សមណៈទាំងនេះ សាបសូន្យ
ហើយ ភាពជាសមណៈនឹងមានដល់សមណៈទាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច

กตฺวา สเมสุ ปุญฺญกิริยาวตฺถูสุ อปตฺตา สเม สามญฺญา อปตฺตา สเม ปุญฺญกิริยาวตฺถูสุ ฯ ตาปญฺหิ ตาม ปุริสา ปุริสกิจฺจํ กริตฺวา สคฺเค ฐิตา เทวเทวเสฏฺฐตฺตํ ฯ เอเสว ภิกฺขเว สงฺโข จิรํ ทีฆมายุสฺมึ สณฺฐาเนน อณฺฑชายิสฺสติ ฯ เตนหิ ภิกฺขเว เย มนุสฺสา ภิกฺขุ นิสฺสา อสฺสุณนฺติ ปสฺสนฺติ ภชนฺติ อุปสงฺกมนฺติ ปยิรุปาสนฺติ เตสํ ตุมฺเห สมาย ตาทิยา ปฏิปตฺติยา

อกฺขตาทีนิ นิรยมฺหิ ขุเปตฺวา

เยภุยฺเยน กตฺวา น กเถนฺติ ตาทิ

ขุเปตฺวา เต เปจฺจ สมา ภวนฺติ

นิรยมฺหิ เต มนุชา ปรตฺถ ฯ

[๑๐๖] อถโข เต ภิกฺขู ภควนฺตเมว สนฺติเก สมฺมุขา ตาทึ ปริยาปุณิตฺวา เย มนุสฺสา ภิกฺขุ นิสฺสา อสฺสุณนฺติ ปสฺสนฺติ ภชนฺติ อุปสงฺกมนฺติ ปยิรุปาสนฺติ เตสํ สมาย ตาทิยา ปฏิปตฺติยา

កាពជាអ្នកប្រសើរនឹងមានជល់សមណៈពាំងនេះ អំពីហេតុដូចម្តេច សមណៈពាំងនេះ ច្រាសចាកកាពជាសមណៈហើយ សមណៈពាំងនេះច្រាសចាកកាព ជាអ្នកប្រសើរហើយ ។ មិនគួរបើ បុរសនឹងធ្វើកិច្ចរបស់បុរស (មេថុនកិច្ច) ហើយមកធ្វើស្រីឲ្យដាច់ចាកជីវិតសោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្ងាយ សំឡេង (ពោលពោស) ទុំ+ នឹងមិនឋិតនៅយូរឡើយ ឋិតនៅបានតែត្រឹម ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លុះកន្លងហួស ៧ ថ្ងៃហើយ គង់នឹងបាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្ងាយ បើដូច្នោះ ពួកមនុស្សណា បានឃើញពួកភិក្ខុហើយ ដេរប្រខេប ផ្គាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស អ្នកពាំងឆ្ងាយ ចូររំលឹកពួកមនុស្សពាំងនោះ ដោយគាថានេះថា

អ្នកនិយាយកុហក ឬអ្នកណាធ្វើហើយ និយាយថា ខ្ញុំមិនធ្វើទេ រមែងចូលទៅកាន់នរក បុគ្គលពាំងពីរនោះ ជាអ្នកតើតអំពីមនុស្សមានកម្មដ៏ថោកថាប លះលោកនេះទៅហើយ ជាអ្នកស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ ។

(១០៦) លំដាប់នោះ ភិក្ខុពាំងនោះ បានរៀនគាថានេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ពួកមនុស្សណា ដែលបានឃើញពួកភិក្ខុហើយ ដេរប្រខេប ផ្គាសា បៀតបៀនដោយសំដីទ្រគោះ ជារបស់អសប្បុរស រំលឹកមនុស្សពាំងនោះ ដោយគាថានេះថា

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយត្ថេរស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ
យោ វាបិ កត្វា ន ករោមីតិ ចាហ
ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ
និហីនកម្មា មនុជា បរត្ថាតិ ។

[๑๐๗] មនុស្សានំ ឯតទហោសិ អកាវកា[๑]វតមេ សមណា សក្យបុត្តិយា ន វតមេហិ កតំ ចាបនិមេ[๒] សមណា សក្យបុត្តិយោតិ ។ នេវ សោ សន្ថោ ចិរំ អហោសិ សត្ថាហមេវ សន្ថោ អហោសិ សត្ថាហស្ស អច្ចយេន អន្តរធាយិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ឯតទវោចុំ អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ យាវ សុភាសិតញ្ចិទំ ភន្តេ ភគវតា នេសោ ភិក្ខវេ សន្ថោ ចិរំ ភវិស្សតិ សត្ថាហស្ស អច្ចយេន អន្តរធាយិស្សតីតិ អន្តរហិតោ ភន្តេ សោ សន្ថោតិ ។

---

๑ ម. អវាវកា ។ ๒ ឧ. ម. ន យិមេហិ កតំ សបនិមេ ។

บุคคลអ្នកនិយាយកុហក ឬអ្នកណាធ្លើហើយ និយាយថា ខ្ញុំមិនធ្លើទេ រមែងចូលទៅតាន់នរក បុគ្គលទាំងពីរពួកនោះ ជាអ្នកតើតអំពីមនុស្ស អ្នកមានកម្មដ៏ថោកទាប លុះលះលោកនេះទៅហើយ ជាអ្នកស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ ។

(๑๐๗) មនុស្សទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ជាអ្នកមិនធ្លើទេ អំពើអាក្រក់ សមណៈទាំងនេះ មិនបានធ្លើទេ ពួកសមណៈនេះ ជាសក្យបុត្តិយ៍ ។ សំឡេងនោះ មិនបានឮតទៅយូរឡើយ សំឡេងនុ៎ះ ឮតទៅបានតែត្រឹម ๗ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លុះកន្លង ๗ ថ្ងៃហើយ ក៏សាបសូន្យទៅ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្មារូណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះប្រាកដដែរនឹងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំឡេងនុ៎ះ នឹងមិនបិតនៅយូរឡើយ លុះកន្លង ๗ ថ្ងៃ ហើយ នឹងសាបសូន្យទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំឡេងនោះ សូន្យបាត់ទៅហើយ ។

## สุตฺตนฺตปิฏกេ ខុទฺทกនิกាយស្ស ឧទានំ

អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

តុទន្តិ វាចាយ ជនា អសញ្ញតា
បរេហិ[๑] សង្គាមគតំវ កុញ្ជរំ
សុត្វាន វាក្យំ ជរុសំ ឧទីរិតំ
អធិវាសយេ ភិក្ខុ អទុដ្ឋចិត្តោតិ ។ អដ្ឋមំ ។

[๑๐๘]ឥទម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស វង្គន្តបុត្តស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ សត្ថា ច មេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ស្វាក្ខាតេ ចម្ហិ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ សព្រហ្មចារិនោ ច មេ សីលវន្តោ កលฺយาណធម្មា សីលេសុ ចម្ហិ បរិបូរការី សុសមាហិតោ ចម្ហិ ឯកគ្គចិត្តោ អរហា ចម្ហិ ខីណាសវោ មហិទ្ធិកោ

๑ អដ្ឋកថាយំ សរេហីតិ ฉបโท ទិស្សតិ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូល
ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកជនអ្នកមិនសង្រួម តែងចាក់ដោតគេដោយវាចា ដូចជា
( ឆាហានតទល់ ) គាលចាក់ដីរ ដែលទៅកាន់សង្គ្រាម
ដោយសរធំឆ្ងាយ តថាគតបង្ហាក់អាត្រក់ ដែលពួកជន
ដទៃពោលហើយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនប្រទូស្ត ហើយគប្បីអត់
ទ្រាំបាន ។ សូត្រទី ៨ ។

(១០៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ
ឯង ព្រះខុបសេនវង្គន្តបុត្តដ៏មានអាយុ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ហើយសម្ងំនៅ មាន
ចិត្តត្រិះរិះពិចារណាឃ្លើងយ៉ាងនេះថា ខុបា អញពេញជាមានលាភ ខុបា អញ
ពេញជាបានល្អ ( ហ្ន៎ ) ព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូអញ ព្រះអង្គជាព្រះ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធផង អញក៏បានចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងធម្ម-
វិន័យដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកដោយប្រពៃផង ពួកសព្រហ្មចារី
របស់អញ ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ផង អញជាអ្នកធ្វើឲ្យ
ពេញលេញ ក្នុងសីលទាំងឡាយផង អ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អ មានចិត្តមួល
ដង្កៀងក្នុងអារម្មណ៍តែមួយផង ជាអរហន្តខីណាស្រពផង អ្នកមានបុព្វជ្រើន

ឧទានេ ចតុត្ថស្ស មេឃិយវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

ចម្ហិ មហានុភាវោ ភន្តេ មេ ជីវិតំ ភន្តេ មរណន្តិ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស វង្គន្តបុត្តស្ស ចេសោ[1] ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យំ ជីវិតំ ន តបតិ មរណន្តេ ន សោចតិ
សចេ ឧដ្ឋបនោ ធីរោ សោកមជ្ឈេ ន សោចតិ ។
ទុច្ឆិន្នភវតណ្ហស្ស សន្តចិត្តស្ស តាទិនោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ តស្ស បុនព្ភវោតិ ។
នវមំ ។

(๑๐๙) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិ-យំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគ-វតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ឧបសមំ បច្ចវេក្ខមានោ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ អត្តនោ ឧប-សមំ បច្ចវេក្ខមានំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

មានអាទុតាពច្រើនផង រស់នៅកំបំរើន ស្ងាប់កំបំរើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់ព្រះខបសេន វង្គន្តបុត្តដ៏មានអាយុ ដោយព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺ ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ជីវិតរបស់បុគ្គលណា មិនក្តៅក្រហាយ បុគ្គលនោះ រមែងមិនសោក ក្នុងកាលជិតស្ងាប់ ប្រសិនបើ អ្នកប្រាជ្ញនោះឯង បានឃើញបទគឺ ព្រះនិព្វាន រមែងមិនសោក ក្នុងតណ្ហាលពួតអ្នកសោកឡើយ ។ តិក្ខុបានគាស់រំលើងតណ្ហា ក្នុងភព មានចិត្តស្ងប់ មានជាតិសំសារ អស់ហើយ កាយថ្មីទៀត មិនមានដល់តិក្ខុហើយ ។ សូត្រទី ៩ ។

[๑๐๙] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ពិចារណាការស្ងប់រម្ងាប់របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ពិចារណាការស្ងប់រម្ងាប់របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

๑ปสนฺนสนฺตจิตฺตสฺส[๑] เนตฺติจิตฺตสฺส กิ ภิกฺขเว วิกฺกีฬนา ฌานสมาเรา ปุตฺตา เสา มารพนฺธนาติ ฯ

๑สมฺ ฯ

เมยิยเถโร ปฐโม ฯ

## ตัสฺสุทฺทานํ

เมยิโย ขทิรา เถา ปุณฺณา[๒] นาเคน ปญฺหมิ
ปิณฺฑาโล[๓] สารีปุตฺตา จ สุนฺทรี ภวติ อฏฺฐมี
๑ปเสโน วนฺทนปุตฺตา สารีปุตฺตา จ เต ๑สาติ[๔] ฯ

---

๑ ม. ๑ปสนฺนสฺส จิตฺตสฺส ฯ ๒ ม. เมยิย ๑ขทิรเถาสาล ปุณฺณา ฯ ๓ ม. ปิณฺฑโล ฯ ๔ ๑.ม. ๑สาติ ฯ

ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ បានកាត់ផ្តាច់តណ្ហាសម្រាប់នាំទៅ (តាន់តព) មានជាតិសំសារអស់ហើយ ភិក្ខុនោះឯងផុតហើយចាកចំណងនៃមារ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ មេឃិយវគ្គទី ៤ ។

## ឧទ្ទាននៃមេឃិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីរឿងព្រះមេឃិយៈ ១ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង ១ នាយគោបាល ១ ព្រះសារីបុត្តអង្គ ១ ភិក្ខុនីវាសិកត្ថេរីខ្ចីត ១ ពុទ្ធនាគនឹងហត្ថីនាគ ១ ជាគំរប់ប្រាំ ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ នាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះសុន្ទរី ១ ជាគំរប់ប្រាំបី ព្រះចុន្ទសេនវិនិគ្គហបុត្ត ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ រួមទាំងអស់នោះត្រូវជា ១០ ។

# ឧទានេ បញ្ចមោ សោណត្ថេរវត្ថុ

(๑๑๐) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជា បសេនទិ កោសលោ មល្លិកាយ ទេវិយា សទ្ធឹ ឧបរិបាសាទវរគតោ ហោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ មល្លិកំ ទេវឹ ឯតទវោច អត្ថិ នុ ខោ តេ មល្លិកេ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោតិ ។ នត្ថិ ខោ មេ មហារាជ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោ តុយ្ហំ បន មហារាជ អត្តញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ មយ្ហម្បិ(๑) មល្លិកេ នត្ថញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ទាសានា ចិរេហិត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ មល្លិកាយ ទេវិយា សទ្ធឹ ឧបរិបាសាទវរគតោ

๑ ឧ.ម. ឯតទវោច អត្តំ ។

## ๒ ទុតិយ សោណត្ថេរវត្ថុ ទី ๕

(๑๑๐) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ជាមួយនឹងព្រះនាងមល្លិកាទេវី ។ គ្រានោះ ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់សួរព្រះនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួននៃនាងមានដែរឬ ។ បពិត្រមហារាជ បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួនរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ បពិត្រមហារាជ ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួនព្រះអង្គ មានដែរឬ ។ ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ជាងខ្លួននៃយើង មិនមានទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាបសេនទិកោសល ទ្រង់យាងចុះអំពីប្រាសាទហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះរាជាមហេសីទិកោសល គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ដំណាលសេចក្តីនេះទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះខ្ញុំព្រះអង្គ នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ជាមួយនឹងនាងមល្លិកាទេវី

មល្លិកំ នេវំ ឯតទវោចំ អត្ថិ នុ ខោ តេ មល្លិកេ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោតិ វុត្តេ មល្លិកា នេវំ(๑) ឯតទវោច នត្ថិ ខោ មេ មហារាជ កោចញ្ញោ អត្តនា បិយតរោ តុយ្ហំ បន មហារាជ អត្តញ្ញោ កោចិ អត្តនា បិយតរោតិ វុត្តេ រាជា(๒) អនេ មល្លិកំ នេវំ ឯតទវោចំ មយ្ហម្បិ ខោ មល្លិកេ នត្តញ្ញោ កោចិ អត្តនោ បិយតរោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សព្ពា ទិសា អនុបរិគម្ម ចេតសា
នេវជ្ឈគា បិយតរមត្តនា ក្វចិ
ឯវម្បិ សោ(๓) បុថុ អត្តា បរេសំ (๔)
តស្មា ន ហឺសេ បរំ អត្តកាមោតិ ។ សុត្តំ បឋមំ ។

(๑๑๑) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

๑ ឧ.ម. ឯតទវោ មត្ថិ អត្ថំ ។ ๒ ឧ.ម. វុត្តោហំ ។ ๓ ម. ឯវំបិ យោ ។ ឯវំបិ យោតិ អដ្ឋកថា ។ ๔ ឧ.ម. សុត្តំ បឋមន្តិ ๘ បញ្ចយតិ ។

ហើយសួរនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួននៃនាង មានដែរឬ លុះខ្ញុំព្រះអង្គ សួរយ៉ាងនេះ ហើយ ទើបនាងមល្លិកាទេវីតបថា បពិត្រមហាឧបាសក បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ បពិត្រមហាឧបាសក បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួនព្រះអង្គ មានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះនាងមល្លិកាទេវី សួរយ៉ាងនេះរួចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរនឹងនាងមល្លិកាទេវីថា ម្នាលនាងមល្លិកា បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួននៃយើង មិនមានទេ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំនឿនុទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមានចិត្តរំពើរទៅ គ្រប់ទិស ក៏មិនបានបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួន ក្នុងទីណាឡើយ ចំណែកខ្លួននោះ ទើបជាទីស្រឡាញ់ប្រើនជាងបុគ្គលដទៃ យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលអ្នកស្រឡាញ់ខ្លួន មិនត្រូវបៀតបៀនបុគ្គលដទៃឡើយ ។ សូត្រទី១ ។

(๑๑๑) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ
ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ
ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ យាវ អបច្ឆាយុកា ហិ ភន្តេ ភគវតោ
មាតា អហោសិ សត្តាហជាតេ ភគវតិ ភគវតោ មាតា
កាលមកាសិ តុសិតំ កាយំ[1] ឧបបជ្ជតីតិ ។ ឯវមេតំ
អានន្ទ ឯវមេតំ អានន្ទ អបច្ឆាយុកា ហិ អានន្ទ ពោធិ-
សត្តមាតរោ ហោន្តិ សត្តាហជាតេសុ ពោធិសត្តេសុ
ពោធិសត្តមាតរោ កាលំ ករោន្តិ តុសិតំ កាយំ ឧប-
ជ្ជន្តីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ
វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យេ កេចិ ភូតា ភវិស្សន្តិ យេ ចាបិ
សព្ពេ កមិស្សន្តិ បហាយ ទេហំ
តំ សព្ពញ្ញឹ កុសលោ វិទិត្វា
អាតាបិយោ ព្រហ្មចរិយំ ចរេយ្យាតិ ។ ទុតិយំ ។

ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមាតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុតិចណាស់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ប្រសូតបាន ๗ ថ្ងៃ ព្រះមាតារបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់សោយព្រះវិលាល័យ ទៅកើតក្នុងទេវនិកាយ ឯស្ថានតុសិត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះមែនហើយ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរនុ៎ះមែនហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ព្រះមាតារបស់ពោធិសត្វទាំងឡាយ តែងមានព្រះជន្មាយុតិច កាលព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់ប្រសូតបាន ๗ ថ្ងៃ ព្រះមាតារបស់ពោធិសត្វទាំងឡាយ ក៏សោយព្រះវិលាល័យ ហើយទៅកើត ក្នុងទេវនិកាយ ឯស្ថានតុសិត ( ជាធម្មតា ) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំរើនឧទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកសត្វណាមួយ ដែលកើតហើយក្តី នឹងកើត (ក្នុងអនាគត) ក្តី ពួកសត្វទាំងអស់នោះ នឹងលះបង់រូបកាយ ទៅកាន់ (បរលោក) ដូចគ្នា បណ្ឌិតអ្នកឈ្លាស ដឹងច្បាស់សេចក្តីសាបសូន្យ ទាំងអស់នោះហើយ គួរជាអ្នកមានព្យាយាម ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ។ សូត្រទី ๒ ។

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

[๑๑๒] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កជង្គលេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន កជង្គលេ សុប្បពុទ្ធោ នាម កុដ្ឋី មនុស្សទលិទ្ទោ អហោសិ មនុស្សភោគបណ្ណោ មនុស្សវាណិជោ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា មហាតិយោ បរិសាយ បរិវុតោ ធម្មំ ទេសេន្តោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អទ្ទសា ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី[1] មហាជនកាយំ ទូរតោវ សន្និបតិតំ និស្សាទសទ្ទំ ឥតនហោសិ និសីទិសយំ ខោ បន កិញ្ចិ ទានីយំ វា ភោជនីយំ វា ភាជនីយតំ[2] យន្តូនាហំ យេន សោ មហាជនកាយោ តេនុបសង្កមេយ្យំ អបេក្ខវោ នាមេត្ថ កិញ្ចិ ទានីយំ វា ភោជនីយំ វា លភេយ្យន្តិ ។ អថខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី យេន សោ មហាជនកាយោ តេនុបសង្កមិ អទ្ទសា ខោ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី ភគវន្តំ មហាតិយោ បរិសាយ បរិវុតំ ធម្មំ ទេសេន្តំ និសិន្នំ និស្សាទសទ្ទំ ឥតនហោសិ ន ខោ បន កិញ្ចិ ទានីយំ វា ភោជនីយំ វា ភាជនីយតំ

---

๑ ម. គន្តុំ អត្តុំ ។ ๒ ម. ភាជនីយស្សតំ ។

[๑๐๒] ข้าพเจ้าสดับมาอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงพระคุณใหญ่ ประทับอยู่ ณ พระเชตวันวิหาร อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี สมัยนั้นแล มนุษย์หญิงคนหนึ่ง เป็นมนุษย์ต่ำต้อย มนุษย์ต่ำทราม มนุษย์ชาวนา ได้ถวายนามว่าสุปปพุทธะ อยู่ในพระนครสาวัตถี สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปยังที่ใกล้เคียงพระนครสาวัตถีนั้นอีก ทรงแสดงพระธรรมจักร สุปปพุทธะ-กุฏฐิ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้าแต่ไกลทีเดียว ครั้นแล้วได้เห็นหมู่มหาชนประชุมกัน จึงได้เข้าไปหา ครั้นเข้าไปหาแล้ว ได้มีความดำริดังนี้ว่า เราจักไม่ให้ทานในวันนี้ ด้วยอาหารนี้ ถ้ากระไรเราจักเข้าไปสู่หมู่มหาชนด้วยตั้งใจว่า เราจักให้ทานในวันนี้ ด้วยอาหารนี้ ดังนี้ ครั้นแล้วได้เข้าไปสู่หมู่มหาชน สุปปพุทธะกุฏฐิ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงประทับนั่งแล้วบนอาสนะที่ปูลาดไว้ ครั้นแล้วได้มีความดำริดังนี้ว่า ก็พระสมณโคดมนี้ ทรงเป็นผู้ไม่ให้ทานในวันนี้ ด้วยอาหารนี้ ถ้ากระไรเราจักไม่ให้ทานในวันนี้ ด้วยอาหารนี้ ดังนี้ ครั้นแล้วได้ไปสู่ที่อยู่ของตน

ឧទានេ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

សមណោ អយំ គោតមោ បរិសតិ[1] ធម្មំ ទេសេតិ យន្ត្វជាមម្បិ ធម្មំ សុណោយ្យន្តិ តត្ថេវ ឋិតមន្តំ និសីទិ អមាមម្បិ ធម្មំ សោស្សាមីតិ ។ អថខោ ភគវា សញ្ជាវន្តំ បរិសំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសាកាសិ តោនុខោ ឥធ ភញ្ញោ ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ ។ អន្តរា ខោ ភគវា សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋិំ តស្សំ បរិសាយំ និសិន្នំ និស្ញាតស្ស ឋិតធម្មោសិ អយំ ខោ ឥធ ភញ្ញោ ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋិំ អារព្ភ អនុបុព្ពីកថំ កថេសិ សេយ្យថីទំ ទានកថំ សីលកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ សង្កិលេសំ នេក្ខម្មេ ច[2] អានិសំសំ បកាសេសិ[3] ។ យទា ភគវា អញ្ញាសិ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋិំ កល្យចិត្តំ មុទុចិត្តំ វិនីវរណចិត្តំ ឧទគ្គចិត្តំ បសន្នចិត្តំ អថ យា ពុទ្ធានំ សាមុក្កំសិកា ធម្មទេសនា តំ បកាសេសិ ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ មគ្គំ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុទ្ធំ វត្ថំ អបគតកាឡកំ សម្មទេវ រជនំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ ឯវមេវ សុប្បពុទ្ធស្ស កុដ្ឋិស្ស តស្មិំយេវ អាសនេ វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ[4] ឧទបាទិ យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ សព្ពន្តំ និរោធធម្មន្តិ ។

---

๑ ម. បរិសតិ ។ ๒ ម. បសន្នេ ឥត្ថំ ។ ๓ ម. បកាសេតិ ។ ๔ ម. ធម្មចក្ខុំ ។

## ឧបាទ សោណត្ថេរវត្ថុ ទី ៥ តតិយសូត្រ

ព្រះសមណគោតមនេះ ទ្រង់សំដែងធម៌ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញស្តាប់ធម៌ដែរ គាត់ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ក្នុងទីនោះគិតថា អាត្មាអញនឹងស្តាប់ធម៌ដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើទុក្ករកម្ម ក្នុងព្រះទ័យកំណត់ចិត្តបរិស័ទទាំងអស់ ដោយព្រះហឫទ័យថា នរណាហ្ន៎ គួរត្រាស់ដឹងធម៌ក្នុងទីនេះបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញសុប្ប-ពុទ្ធក្សត្រិយ៍ ដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ព្រះមានព្រះ-ភាគត្រិះរិះថា សុប្បពុទ្ធក្សត្រិយ៍នេះឯង គួរដើម្បីដឹងធម៌បានក្នុងទីនេះ ទើបទ្រង់សំដែងអនុបុព្វីកថា ប្រារព្ធសុប្បពុទ្ធក្សត្រិយ៍ គឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា សីលកថា សគ្គកថា ទោសដ៏លាមករសៅហ្មងនៃកាមគុណទាំងឡាយ និងអានិសង្សក្នុងការចេញបួស ។ ព្រះមានព្រះភាគបានជ្រាបថា សុប្បពុទ្ធក្សត្រិយ៍ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណាហើយ ទ្រង់ប្រកាសធម៌ទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែងព្រះអង្គឯង គឺសំដែងទុក្ខ សមុទ័យ និរោធនឹងមគ្គ ក្នុងកាល-នោះ ។ ធម្មចក្ខុប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិលកើតឡើងដល់សុប្បពុទ្ធ-ក្សត្រិយ៍ក្នុងទីអង្គុយនោះថា ធម្មជាតណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាត ទាំងអស់នោះ តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតាដូច្នេះ ដូចសំពត់ស្អាតប្រាស-ចាកពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលគ្រឿងជ្រលក់បានដោយប្រពៃ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(๑๑๓) อถโข สุปฺปพุทฺธโ กุฏฐี นิฏฐุรโภ ปคฺฆ-
รนฺโต วิจิตฺรโภ ปีรโยคาทฺยโภ ตณฺหาวิจิตฺโต
วิตตกฺกชฏิโต เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุ
สาสเน ขุชฺชาโยสชา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฯปฯ
ฯปฯ นิสีทิ ฯ
ฯปฯ นิสินฺโน โข สุปฺปพุทฺธโ กุฏฐี ภควนฺตํ ปฺหนฺ-
เจว อภิปุจฺฉติ ปญฺหญฺจ อภิปุจฺฉติ สเยฺยถาปิ ภนฺเต
นิกฺกุชฺชิตํ วา อุกฺกุเชฺยยฺย ปฏิจฺฉนฺนํ วา วิวเรยฺย มูฬฺหสฺส วา
มคฺคํ อาจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร วา เตลปฺปชฺโชตํ ธาเรยฺย
จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ เอวเมวํ ภควตา อเนก-
ปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต เอสาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ
สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ อุปาสกํ มํ
ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณํ
คตนฺติ ฯ อถโข สุปฺปพุทฺธโ กุฏฐี ภควตา ธมฺมิยา
กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุตฺเตชิโต
สมฺปหํสิโต ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
อนุโมทิตฺวา ขุชฺชาโยสชา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

(๑๓) គ្រានោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ឃើញធម៌ហើយ បានធម៌ហើយ ដឹងធម៌ហើយ ចុះកាន់ធម៌ស៊ប់ហើយ ឆ្លងសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពក្លៀវក្លា មនដឿបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា នៃព្រះសាស្តាហើយក្រោកចាកទីអង្គុយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ សរសើរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទេសនាដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ដូចបុរសផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ឬបើករបស់ដែលបិទជាំង ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេង ពុំនោះដូចគេត្រាលប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា ពួកអ្នកមានភ្នែកឃើញរូបជាំង។ ឱ ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនុ៎ះ **សូម**ដល់ព្រះមានព្រះភាគផង **ព្រះធម៌**ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់សរណៈស្មើដោយជីវិត **តាំងពី**ថ្ងៃនេះរៀងទៅ។ គ្រានោះ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ កំត្រេកអរវិលវាយនឹងកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទើបក្រោកចាកទីអង្គុយ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ

បនក្ខិណំ ករិត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ អចិរប្បក្កន្តំ សុប្បពុទ្ធំ កុដ្ឋី ការី តុណ្ហាវិភ្លា អធិចាតេត្វា ជីវិតា វោរោបេសិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យោ សោ ភន្តេ សុប្បពុទ្ធោ នាម កុដ្ឋី ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេជិតោ សម្បហំសិតោ សោ តាលក្កតោ តស្ស តា តតិ តោ អភិសម្បរាយោតិ ។ បណ្ឌិតោ ភិក្ខវេ សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី បច្ចត្តាធិ ធម្មស្ស-ឧធម្មំ ធ ច មំ ធម្មាធិការណំ វិហេសេសិ សុប្បពុទ្ធោ ភិក្ខវេ កុដ្ឋី តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សោតា-បន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោតិ ។

(๑๑๔) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច តោ នុ ខោ ភន្តេ ហេតុ តោ បច្ចយោ យេន សុប្បពុទ្ធោ កុដ្ឋី មនុស្សទលិទ្ទោ អហោសិ មនុស្ស-តរមណោ មនុស្សវិភវោតិ ។ ភូតបុព្ពំ ភិក្ខវេ

ធ្លាប់ប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ មេគោមានកូនខ្ចី មកបុះ
សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលទើបនឹងចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ឲ្យដាច់ចាកជីវិត ។
គ្រានោះ កិក្ខុប្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិក្ខុទាំង
នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យ
កាន់យក ឲ្យអធិដ្ឋាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ( ឥឡូវនេះ ) សុប្ប-
ពុទ្ធកុដ្ឋិនោះស្លាប់ហើយ គតិរបស់គាត់ តើដូចម្តេច បរលោករបស់គាត់
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាបណ្ឌិត បាន
ដឹងធម៌សមគួរតាមធម៌ហើយ មិនបៀតបៀនតថាគត ព្រោះហេតុនៃការ
សំដែងធម៌ទៀតទេ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាសោតាបន្ន-
បុគ្គល មានសណ្តាប់ធ្នាប់មិនធ្លាក់ចុះ មានគតិទៀងទាត់ មានសម្ពោធិធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ ៣ ប្រការ ។

(๑๑๘) គាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ កិក្ខុ ១រូប
ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អ្វីជាហេតុ អ្វី
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ជាមនុស្សកំសត់ ជាមនុស្ស
គ្រោ ជាមនុស្សថោកទាប ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ គាលពីព្រេងនាយ

สุปฺปพุทฺโธ กปิลฺเล ฯเปฯ สมฺมาโยคา ภาคโต เสฏฺโฐปุตฺโต อโหสิ เสา ขฺยาธิภูมึ ธิยฺยาตฺวา อฑฺฒส[๑] ตก-วสิโต ปฏฺเฐ ปตฺวา ขีณาสวภาวปฺปตฺโต[๒] ปิณฺฑาย จรนฺโต[๓] นิสฺภา-ธสฺส ฯตฺตธาเสา กฺขายึ กปิลฺเล วิจรติตึ ธิฏฺฐหิตฺวา อปฺปาหาเรา[๔] กริตฺวา ปกฺกามิ ฯ เสา ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน ฯเปฯ วสฺสาธิ ฯเปฯ วสฺสสตาธิ ฯเปฯ วสฺสสหสฺสาธิ ฯเปฯ วสฺสสตสหสฺสาธิ นิรเย ปจฺจิตฺวา ตสฺสา กมฺมสฺส วิปากาวเสสเสน ฯเปฯ มนุสฺสตฺตเล มนุสฺสตฺตเล อโหสิ มนุสฺสภเวา มนุสฺสาภาเคา เสา ตถาคตปฺปเวทิตึ ธมฺมวินยึ อาคมฺม สทฺธึ สมาธยิ สีลึ สมาธยิ สุตึ สมา-ธยิ จาคึ สมาธยิ ปญฺญึ สมาธยิ เสา ตถาคตปฺปเวทิตึ ธมฺมวินยึ อาคมฺม สทฺธึ สมา-ธยิตฺวา สีลึ สมาธยิตฺวา สุตึ สมา-ธยิตฺวา จาคึ สมาธยิตฺวา ปญฺญึ สมาธยิตฺวา

๑ ฉ. อฑฺฒสา ฯ ๒ ฉ.ม. ขีณสวภาวึ ฯ ๓ ฉ.ม. ปวิสนฺโต ฯ ๔ ฉ. ธิฏฺฐหิตฺวา ๕ปสาปฺปาหาเรา ฯ ม. ธิฏฺฐหิตฺวา อปสาปฺปาหาเรา ฯ

សុប្បពុទ្ធក្ខត្តិ កើតជាសេដ្ឋីបុត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះឯង សេដ្ឋីបុត្រនោះ ចេញទៅកាន់ទន្យានភូមិ បានឃើញព្រះគគរសិខីបច្ចេកពុទ្ធ ដែលកំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុង លុះឃើញហើយ ទើបសេដ្ឋីបុត្រនោះគិតថា សមណៈគំលង់នេះ ដើរឆ្កួតអ្វី ហើយស្តោះទឹកមាត់ ធ្លាយដោយអាការៈពេប ជ្រាយ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ដោយផលនៃកម្មនោះ សេដ្ឋីបុត្រនោះ ក៏ទៅនេះនៅក្នុងនរក អស់ឆ្នាំជាច្រើន គឺអស់រយនៃឆ្នាំជាច្រើន អស់ពាន់នៃឆ្នាំ ទឹងសែននៃឆ្នាំជាច្រើន ដោយសំណល់នៃផលកម្មនោះ ទើបគាត់កើតមកជាមនុស្សកំសត់ មនុស្សកំព្រា មនុស្សថោកទាប ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះឯង សុប្បពុទ្ធក្ខត្តិនោះ បានអាស្រ័យធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ កាន់យកសទ្ធាដោយប្រពៃ កាន់យកសីលដោយប្រពៃ កាន់យកសុតៈដោយប្រពៃ កាន់យកចាគៈដោយប្រពៃ កាន់យកបញ្ញាដោយប្រពៃ សុប្បពុទ្ធក្ខត្តិ នោះ លុះអាស្រ័យធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏កាន់យកសទ្ធាដោយប្រពៃ កាន់យកសីលដោយប្រពៃ កាន់យកសុតៈដោយប្រពៃ កាន់យកចាគៈដោយប្រពៃ កាន់យកបញ្ញាដោយប្រពៃ

ឧទានេ បញ្ចមវគ្គ សោណត្ថេរវត្ថុស្ស ចតុត្ថ បុត្តំ

តាយេស្សុ កោធោ បរម្មុខោ សុគតំ សត្ថុ លោកំ ទុបយ-
ន្តោ នេវាវំ តារត្តំសារំ សមាទ្យាំ សោ តត្ថ អញ្ញេ នេវ
អតិរោចតិ វណ្ណេ ចេវ យសសា ចាតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ចក្ខុមា វិសមានីវ វិជ្ជមានេ បរក្កមេ
បណ្ឌិតោ ជីវលោកស្មិំ ចាចានំ បរិវជ្ជយេតិ ។
តតិយំ[1] ។

[๑๑๔]ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កុមារកា អឌ្ឍា ច
សាវត្ថិ អឌ្ឍា ច ជេតវនំ មច្ឆកេ ពាឡេន្តិ ។ អថខោ
ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិំ
បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ សម្ពហុលេ
កុមារកេ អឌ្ឍា ច សាវត្ថិ អឌ្ឍា ច ជេតវនំ មច្ឆកេ
ពាឡេន្តេ និស្សាយ យេន[2] កុមារកា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា តេ កុមារកេ ឯតទវោច តាយថ តុម្ហេ
កុមារកា ទុក្ខស្ស អប្បិយំ វោ ទុក្ខន្តិ ។

---

๑ ម. តតិយន្តិ ឥត្ថំ ។ ๒ ម. ឯត្តវតា តេតិ អត្ថំ ។

លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្ស ទេវបុត្តនោះ ក៏រុងរឿងកន្ទុងលើសពួកទេវតាឯទៀត ក្នុងទីនោះ ដោយពណ៌សម្បុរផង ដោយយសបរិវារផង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចង្អុលនូវ ឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បណ្ឌិតគប្បីវៀរស្រឡះកម្មដ៏លាមក ក្នុងដីវិលោកចេញ ដូចបុរសមានចក្ខុ វៀរស្រឡះទីមិនស្មើ ក្នុងកាលដែលដើរទៅ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

(๑๑๕) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកកុមារប្រែនកំពុងចាប់ត្រី ក្នុងបន្ទោះក្រុងសាវត្ថីនឹងវត្តជេតពន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ហាត្រចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ នូវពួកកុមារប្រែនជាច់ចាំងនោះ កំពុងចាប់ត្រី ក្នុងបន្ទោះក្រុងសាវត្ថីនឹងវត្តជេតពន លុះឃើញហើយ ទើបទ្រង់ងាកចូលទៅរក ពួកកុមារចាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់សួរពួកកុមារចាំងនោះថា ម្នាលកុមារចាំងទាំង អ្នកចាំងទាំង ញាប់សេចក្តីទុក្ខឬ សេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អ្នកចាំងទាំងទេឬ ។

ឯវំ ភន្តេ ភាយោម មយំ ភន្តេ ទុក្ខស្ស អប្បាយំ នោ ទុក្ខន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

សចេ ភាយថ ទុក្ខស្ស សចេ វោ ទុក្ខមប្បិយំ
មាភគ្គ ចាបភគ្គំ ភគ្គំ អារី ភ យនិ ភ រហោ
សចេ ច ចាបភគ្គំ ភគ្គំ ភវិស្សថ ភគ្គេ ភ
ន វោ[1] ទុក្ខា មុត្តត្ថ ឧបេច្ចាបិ បលាយតន្តិ ។

ចតុត្ថំ[2] ។

(១១៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា តទហុបោសថេ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ ឯសិន្នោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយោ ឯកន្តេ បហមេ យាមេ ទុដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តា ភន្តេ រត្តិ ឯកន្តោ បហមោ យាមោ ចិរនិសិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃោ ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា ភិក្ខូនំ ភាតិមោក្ខន្តិ ។

---

๑ ម. តេ ។ ๒ ឧ. ម. ចតុត្ថន្តិ ឥត្ថំ ។

ព្រះតបុណាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ឮបសេចក្តីទុក្ខដែរ សេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលនូវឧទានន៏នេះក្នុងវេលានេះថា

បើ អ្នកទាំងឡាយ ឮបសេចក្តីទុក្ខ បើសេចក្តីទុក្ខ មិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើបាបកម្ម ក្នុងទីវាលឬក្នុងទីកំបាំងឡើយ ប្រសិនបើ អ្នកទាំងឡាយនឹងធ្វើ ឬ កំពុងធ្វើបាបកម្ម សូម្បីអ្នកទាំងឡាយគេចរត់ទៅ ក៏មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ សូត្រទី ៤ ។

[១១៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងប្រាសាទមិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង នាថ្ងៃឧបោសថនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់ក្នុងកេនឧបោសថនោះ ។ លុះវេលាកត្រឹមបឋមយាមកន្លងទៅហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបអាសនៈធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណមអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេលាកត្រឹមបឋយាម កន្លងហើយ ភិក្ខុសង្ឃអង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌បាតិមោក្ខ ដល់ពួកភិក្ខុ ។

## ๒๓. ปญฺจมสฺส สีลสฺส ปญฺจมสุตฺตวณฺณนา

ยสฺมา ปน ภควา สุณฺหภาวาทิเหตุ อเนกนยวิภงฺคสมุชฺชลาย ธมฺมเทสนาย ปญฺจมสีลสฺส ปญฺจมสุตฺตวเสน

## ๓ฅาน สោណត្ថេរវត្ថុទី ๕ បញ្ចមសូត្រ

កាលព្រះអានន្ទ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់ស្ងៀម ។ កាលរាត្រីមជ្ឈិមយាម កន្ទងហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេលារាត្រីមជ្ឈិមយាម កន្ទងហើយ កិក្ខុសង្ឃអង្គុយចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងបាតិមោក្ខដល់ពួកភិក្ខុចាំឆន្ទាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់ស្ងៀម អស់វារៈពីរដង ។ លុះវេលារាត្រីបច្ចិមយាម កន្ទងហើយ រាត្រីក៏ច្រោតជិតភ្លឺ ក្នុងវេលាដែលអរុណរះឡើង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះរាត្រីបច្ចិមយាមកន្ទងហើយ អរុណរះហើយ រាត្រីក៏ច្រោតជិតភ្លឺហើយ កិក្ខុសង្ឃអង្គុយរង់ចាំយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងបាតិមោក្ខដល់ពួកភិក្ខុ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បរិសទ៌មិនបរិសុទ្ធទេ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុគិតរិះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដៅបុគ្គលណាហ្ន៎

ឯវមាហ អបរិសុទ្ធា អានន្ទ បរិសាតំ ។ អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ សញ្ជានិំ កិក្ខុសង្ឃំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច មនសាកាសិ ។ អន្តរសា ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ទុស្សីលំ បាបធម្មំ អសុចិសង្កស្សរសមាចារំ បដិច្ឆន្នកម្មន្តំ អស្សមណំ សមណប្បដិញ្ញំ អព្រហ្មចារិំ ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញំ អន្តោបូតឹ អវស្សុតំ កសម្ពុកដាតំ[1] មញ្ញេ កិក្ខុសង្ឃស្ស ឯសិដ្ឋំ ឧទ្ធារោសានោ យេន សោ បុគ្គលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ បុគ្គលំ ឯតទវោច ឧដ្ឋេហាវុសោ និដ្ឋោសិ ភគវតា ឧត្តិ តេ កិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវាសោតិ ។ អថខោ សោ បុគ្គលោ តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ឯតទវោច ឧដ្ឋេហាវុសោ និដ្ឋោសិ ភគវតា ឧត្តិ តេ កិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវាសោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ បុគ្គលោ តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តំ បុគ្គលំ ឯតទវោច ឧដ្ឋេហាវុសោ និដ្ឋោសិ ភគវតា

---

๑. ម. កសម្ពុដាតំ ។

បានជាទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បរិសទ័មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ។ ទើប ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ស្ទង់មើលចិត្ត ដោយចិត្តរបស់លោក ហើយឆ្លើងទុកក្នុងចិត្ត បំពោះកិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ។ លុះព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏ មានអាយុ បានឃើញបុគ្គលទ្រុស្តសីលនោះ មានធម៌លាមក មានមារយាទ មិនល្អគួរឲ្យរង្កៀស មានអំពើអាក្រក់បិទបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ តែ ប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាអ្នក ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកជាំដោយរាគៈ ឥឡូវដូច សម្រាមអង្គុយក្នុងតណ្ឌាលកិក្ខុសង្ឃ លុះឃើញហើយគ្រោតចាកអាសនៈ ចូលទៅរកបុគ្គលនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងបុគ្គលនោះ ថា នែអាវុសោ អ្នកចូរគ្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញ អ្នកហើយ អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកកិក្ខុហើយ ។ លំដាប់នោះ បុគ្គលនោះក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុនោះ បាន និយាយនឹងបុគ្គលនោះ ជាគំរប់ពីរដងថា នែអាវុសោ អ្នកចូរគ្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយ នឹងពួកកិក្ខុហើយ ។ បុគ្គលនោះ នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដងទៀត ។ ព្រះ មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងបុគ្គលនោះ ជាគំរប់បីដងថា នែអាវុសោ អ្នកចូរគ្រោកចេញ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃើញអ្នកហើយ

ฉนฺนญฺจ เต ภิกฺขเว สนฺธึ สมาคจฺฉนฺติ ฯ ตตฺรยฺยถาปิ โส ปุคฺคโล ทุกฺขี อเหสิ ฯ อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตํ ปุคฺคลํ ปาหาเยน คเหตฺวา ตถาคตทฺวารโกฏกา นิกฺขาเมตฺวา[๑] สุเจยฺยนิกฺกนฺตึ ทสฺสยิตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตญฺจ ปตฺตจีวรญฺจ นิกฺขาเมสิ โส ปุคฺคโล ตยา ปริสุทฺธา ปริสา อุทฺทิสตุ ภนฺเต ภควา ภิกฺขุนึ ชาตเมวาติ ฯ อจฺฉริยํ โมคฺคลฺลาน อพฺภุตํ โมคฺคลฺลาน ยาว ปาหาภหาณาปิ ชาเมสา เมายปุริสา อาคมิสฺสตีติ ฯ อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ อนาคามี ภิกฺขเว ฯเปฯ ปริ อุเทสนึ กริสฺสามิ ชาตเมวกึ อุทฺทิสิสฺสามิ สุณาถ[๒] ภิกฺขเว ฯเปฯ ปริ อุเทสนึ กเรยฺยาถ ชาตเมวกึ อุทฺทิเสยฺยาถ ฯ อฏฺฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส ยํ ตถาคโต อปริสุทฺธาย ปริสาย อุเทสนึ กเรยฺย ชาตเมวกึ อุทฺทิเสยฺยาติ ฯ

---

๑ ม. นิกฺขมิตฺวา ฯ ๒ ฉ. ม. สุณาถิทานิ ฯ

អ្នកលែងបាននៅរួមជាមួយនឹងពួកកិក្ខុហើយ ។ បុគ្គលនោះតំនៅស្ងៀម អស់វារៈជាគំរប់បីដង ។ តពីនោះមក ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ដ៏មានអាយុ ចាប់ដើមដៃបុគ្គលនោះ ទាញចេញទៅខាងក្រៅសុំទ្វារ ហើយស៊ក្ខាស់ គន្ធឹសនឹងរន្ទុកទ្វារ រួចបួលមកវេតព្រះមានព្រះភាគវិញ លុះបួលទៅដល់ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបណ្តេញ ឲ្យចេញទៅហើយ ឥឡូវនេះ បរិសទ្ធបរិសុទ្ធហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម្មតាមោក្ខ ដល់ពួកកិក្ខុទាំងឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមោគ្គល្លាន គួរអស្ចារ្យណាស់ ម្នាលមោគ្គល្លាន ចំឡែកណាស់ មោឃបុរសនោះ មិនសមបើនឹងក្រាញទៅបង្អួន ពាល់តែគេចាប់ពាញដៃសោះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកកិក្ខុថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងឈប់ឆ្លើយបោសឋសំដែងធម្មតាមោក្ខ អំពីកាលនេះ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់អំពីនេះ អ្នកទាំងឡាយ ឆ្លើយបោសឋសំដែងធម្មតាមោក្ខចុះ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ឆ្លើយបោសឋ សំដែងធម្មតាមោក្ខ ដល់បរិសទ្ធដែលមិនបរិសុទ្ធ ដោយហេតុណា ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ ។

[๑๑๗] អដ្ឋិមេ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ អច្ឆរិយេ អព្ភុតធម្មា[๑] យេ ឱស្សា ឱស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។ កតមេ អដ្ឋ ។

មហាសមុទ្ទោ ភិក្ខវេ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោ-ណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ នាយតកេនេវ បបាតោ យំ[๒] ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ នាយតកេនេវ បបាតោ អយំ[๓] ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឱ-ស្សា ឱស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ[๔] យំ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទេ ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឱស្សា ឱស្សា អសុរា មហាសមុទ្ទេ អភិរមន្តិ ។

---

๑ ឧ. អព្ភុតា ធម្មា ។ ๒ ឧ. យម្បិ ។ ๓ ឧ. អយម្បិ ។ ๔ ឧ. នាតិវត្តិ ។

[๑๑๗] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ មានធម្មតាដែលអស្ចារ្យ កើតចំឡែក ๘ យ៉ាងនេះ ដែលពួកអសុរយើញហើយរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ធម្មតាអស្ចារ្យ ๘ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រមានទំនាបជោយលំដាប់ មានទីដម្រាលជោយលំដាប់ មានទីទេរជោយលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង ទៅតែម្តង ដូចជាអណ្តូងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហាសមុទ្រ ដែលមានទំនាបជោយលំដាប់ មានទីដម្រាលជោយលំដាប់ មានទីទេរជោយលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡូង ទៅតែម្តង ដូចជាអណ្តូងជោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែកទី១ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមានទឹកតាំងនៅនឹងជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬ ជោរហួសច្រាំងទៅឡើយ ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រ ដែលមានទឹកតាំងនៅនឹងជាធម្មតា មិនដែលឡើងហួរជោរហួសច្រាំងទៅឡើយ ជោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងនេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ កើតចំឡែក ទី ២ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ฉกฺกเธ ปญฺจมสฺส โสณตฺเถรวตฺถุสฺส ปญฺจมสุตฺตํ

๒๓๔. ปุน จปรํ ภิกฺขเว ปหาสมุนฺโท ฉ มาเสน กุ-ณาเปน สวาสสติ ยถา โหติ มหาสมุทฺเท มตสฺส กุณป-ปถสฺส ปริยนฺตกาโร ภวติ ปถวิยา(๑) ยถา ภิกฺขเว มหาสมุนฺโท ฉ มาเสน กุณาเปน สวาสสติ ยถา มหาสมุทฺเท มตสฺส กุณปถสฺส ปริยนฺตกาโร ภวติ ปถวิยา เอวเมว ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ตถา-รูปา อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ยถา ตสฺมา ตสฺมา อสุภา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

๒๓๕. ปุน จปรํ ภิกฺขเว ยถา กาปิ มหานทิยา สเยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี ตา มหาสมุทฺทํ ปตฺวา ปหาย ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาสมุทฺโทเตฺวว สงฺขฺยํ คจฺฉติ ฯ เอวเมว ภิกฺขเว จตฺตาโร มหานทิโย สเยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี ตา มหาสมุทฺทํ ปตฺวา ปหาย ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาสมุทฺโทเตฺวว สงฺขฺยํ คจฺฉนฺติ อเยมปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท

๑ ฉ.ม. ปถวิ ฉสฺสาเตติ ฯ

## ឧទាន សោណត្ថេរវគ្គ ទី ៥ បញ្ចមសូត្រ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមិនដែលមានសាកសព
ស្អុយនៅរួមជាមួយទេ បើសាកសពស្អុយណា មានក្នុងមហាសមុទ្រ រលក
តែងបន្សាត់សាកសពស្អុយនោះ ទៅរកច្រាំង ផាត់ឡើងទៅ លើគោក
មួយរំពេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហាសមុទ្រមិនដែលមានសាកសព
ស្អុយនៅរួមជាមួយ បើសាកសពស្អុយណា មានក្នុងមហាសមុទ្រ រលក
តែងបន្សាត់សាកសពស្អុយនោះ ទៅរកច្រាំង ផាត់ឡើងទៅលើគោក
មួយរំពេច ដោយដូចម្តេចណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាដូចម្តេច អស្ចារ្យ
តើតថំឡែតទី ៣ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែង
រីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដូច
ទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅ
ដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន)
ដល់នូវតិរិយាកប់ពាលថា មហាសមុទ្រតែមួយ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដូចជាទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី
ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាម
នឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ដល់នូវតិរិយាកប់បញ្ចាលថា មហាសមុទ្រ
តែមួយ៉ាងដោយដូចម្តេចណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាដូចម្តេច អស្ចារ្យ

จตฺตาฺโร อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ยสฺมึ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺสุตา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ยา[๑] โลเก สาวิกา มหาสมุทฺเท อปฺปสนฺนา จ อนฺตลิกฺขา ปาปา ปปตนฺติ จ เตน มหาสมุทฺทสฺส ๓นฺตฺตึ ปาปุรนฺติ ปาปุณนฺติ ยมฺหิ ภิกฺขเว ยา จ โลเก สาวิกา มหาสมุทฺเท อปฺปสนฺนา จ อนฺตลิกฺขา ปาปา ปปตนฺติ จ เตน มหาสมุทฺทสฺส ๓นฺตฺตึ ปาปุรนฺติ ปาปุณนฺติ อยมฺหิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ปญฺจมา อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ยสฺมึ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺสุตา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท ฝลิกรเสา โลณรเสา ยมฺหิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท ฝลิกรเสา โลณรเสา อยมฺหิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ฉฏฺา อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ยสฺมึ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺสุตา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ยา จ ฯ กตฺถจิ ยา ภาวีติ ปาฐโต ทิสฺสติ ฯ

តើតចំណែកទី ៤ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ដែលហូរគេគាប ទៅរកមហាសមុទ្រក្តី ជារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រ ក៏មិនប្រាកដជាស្រែកប្តេជ្ញា ដោយទឹកទន្លេនឹងជារទឹកភ្លៀងនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកទន្លេទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ដែលហូរទៅរកមហាសមុទ្រក្តី ជារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលហូរធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រក៏មិនប្រាកដជាស្រែកប្តេជ្ញា ដោយទឹកទន្លេនឹងជារទឹកភ្លៀងទាំងនោះ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ តើតចំណែកទី ៥ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រមានរសតែមួយ គឺរសប្រៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រមានរសតែមួយគឺរសប្រៃ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា អស្ចារ្យ តើតចំណែកទី ៦ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយតែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

## ๒.ทานูปปตฺติสฺส สีลคนฺธสฺส ปญฺหาสุตฺตนฺต

ปุน จปรํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท นานารตฺนาการมณฺฑิโต อเนกรตนาการมณฺฑิโต ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬ รชตํ ชาตรูปํ โลหิตงฺโก มสารคลฺโ[๑] ยํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท นานารตฺนาการมณฺฑิโต อเนกรตนาการมณฺฑิโต ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬ รชตํ ชาตรูปํ โลหิตงฺโก มสารคลฺโ อยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท สตฺตมโน อจฺฉริโย อพฺภูตธมฺโม ยทิทํ ติสฺสา ติสฺสา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหาตา ภูตานํ อาวาโส ตตฺริเม ภูตา ติมิ ติมิงฺคโล ติมิติมิงฺคโล[๒] อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปิ อตฺตภาวา โยชนสติกาปิ อตฺตภาวา โยชนสติกาปิ อตฺตภาวา โยชนสติกาปิ อตฺตภาวา

---

๑ ม. มสารคลฺโ ฯ ๒ ติมิรปิงฺคโล ฯ วินยปิฏเก ปุณฺณวฺหุเต ติมิติมิงฺคโล มหาติมิงฺคโล ปาฐ ทิสฺสนฺติ ฯ อฏฺฐกถายญฺจ ปน ติมิ ติมิงฺคิโล ติมิติมิงฺคิลาติ ทิสฺสนฺติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានរតនៈតែម៉្យាងទេ ឯរតនៈទាំងនេះដែលមាន ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ គឺតែមុត្តា តែមណី តែវៃឌូរ្យ សង្ខ សិលា តែប្រពាឡ ប្រាក់ មាស តែក្រហម ( គ្ឪងទទឹម ) នឹងតែមរកត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាសមុទ្រ មានរតនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានរតនៈតែម៉្យាងទេ ឯរតនៈទាំងនេះ ដែលមាននៅ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ តែមុត្តា តែមណី តែវៃឌូរ្យ សង្ខ សិលា តែប្រពាឡ ប្រាក់ មាស តែក្រហម នឹងតែមរកត ដោយឧម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាឧម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែក ទី ៧ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួកអសុរឃើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាសមុទ្រជាទីនៅអាស្រ័យនៃពួកសត្វធំៗ ជាច្រើន ពួកសត្វធំៗ ទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ ត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះតិមិតិមិង្គល នឹងពួកអសុរ នាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លះ មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លះ

ปญฺจโยชนสติกานิ อตฺตภาวา ยมฺหิ ภิกฺขเว มหา-
สมุทฺโท มหาตลํ ภูตคามํ อาวิลเสา ตตฺรเมเต ภูตา ติมิ
ติมิงฺคลา ติมิติมิงฺคลา อสุรา กายา คนฺธพฺพา สนฺติ
มหาสมุทฺเท โยชนสติกานิ อตฺตภาวา ทฺวิโยชน
สติกานิ อตฺตภาวา ติโยชนสติกานิ อตฺตภาวา
จตุโยชนสติกานิ อตฺตภาวา ปญฺจโยชนสติกานิ
อตฺตภาวา อยมฺหิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท อชฺฌเมา อจฺฉริ-
โย อพฺภูตธมฺมา ยทิทํ ติมิงฺคลา ติมิงฺคลา อสุรา มหาส-
มุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ สเมเต โข ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท อชฺ
ฌตฺตริโย อพฺภูตธมฺมา เยทิทํ ติมิงฺคลา ติมิงฺคลา อสุรา มหา-
สมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

[๑๑๘] ฯวเมว โข ภิกฺขเว สมสฺส ธมฺมวินเย
อชฺฌ อชฺฌตฺริโย อพฺภูตธมฺมา เยทิทํ ติมิงฺคลา ติมิงฺคลา ภิกฺขู
สมสฺส ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ กตเมเต อชฺฌ ฯ

มានអត្តភាព ๕ រយោជន៍ខ្ពស់ តែងនៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មហាសមុទ្រជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកសត្វធំ ៗ ជាច្រើន
ពួកសត្វធំទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ គឺត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល
ឈ្មោះតិមិតិមិង្គលនឹងពួកអសុរនាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយ
រយោជន៍ខ្ពស់ មានអត្តភាព ២ រយរយោជន៍ខ្ពស់ មានអត្តភាព ៣ រយរយោជន៍
ខ្ពស់ មានអត្តភាព ៤ រយរយោជន៍ខ្ពស់ មានអត្តភាព ៥ រយរយោជន៍ខ្ពស់
តែងនៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដោយធម្មតាណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ជាធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែក ទី ៨ ក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលពួក
អសុរយើញហើយ តែងរីករាយក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម្មតា អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែកទាំង៨ ប្រការនេះ តែងមាន ក្នុងមហា-
សមុទ្រ ដែលពួកអសុរយើញហើយ តែងរីករាយ ក្នុងមហាសមុទ្រ ។

(๑๑๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានសភាពមិន
អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែក ៨ ប្រការ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ យើញហើយ
តែងត្រេកអរ រីករាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូចមហាសមុទ្រដែរ ។
សភាពអស្ចារ្យ ដែលកើតចំពែក ៨ ប្រការ តើដូចម្តេច ។

## ๒ฅาเธ បញ្ចមស្ស សោណទណ្ឌសុត្តស្ស បញ្ចមសុត្តំ

សេយ្យថាបិ កិត្តាវេ មហាសមុទ្ទោ អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ នាយតនេកេនេវ មហាតោ ឱរមេវ នោ កិត្តាវេ ឯមស្មឹ ធម្មវិនយេ អនុបុព្ពសិក្ខា អនុបុព្ពកិរិយោ អនុបុព្ពបដិបទា នាយតនេកេនេវ អញ្ញាបដិវេធោ យំ(๑)កិត្តាវេ ឯមស្មឹ ធម្មវិនយេ អនុបុព្ពសិក្ខា អនុបុព្ពកិរិយោ អនុបុព្ពបដិបទា នាយតនេកេនេវ អញ្ញាបដិវេធោ អយំ កិត្តាវេ ឯមស្មឹ ធម្មវិនយេ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឥស្សា ឥស្សា កិត្តា ឯមស្មឹ ធម្មវិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ កិត្តាវេ មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ ឱរមេវ នោ កិត្តាវេ យំ មយោ សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តិ យម្បិ កិត្តាវេ មម សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តិ

๑ ឧ. យម្បិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយលំដាប់ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ មិនមែនបានត្រាស់ដឹងអរហត្តផល តែម្តងទេ ដូចជាមហាសមុទ្រ ដែលមានទីជំនាបដោយលំដាប់ មានទីជម្រាលដោយលំដាប់ មានទីទេរដោយលំដាប់ មិនមែនចោតជ្រៅស្រឡះ ទៅតែម្តង ដូចអណ្តូងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងមានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយលំដាប់ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ មិនមែនបានត្រាស់ដឹងអរហត្តផល តែម្តង ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកទី ๑ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទណា ដែលតថាគត បានបញ្ញត្តដល់សាវ័កទាំងឡាយហើយ ពួកសាវ័កនៃតថាគត សូម្បីមានហេតុដល់ដំរិត ក៏មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទឡើយ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលមានទឹកនៅនឹង ជាធម្មតា មិនដែលឡើង ឬ ផោរហួសច្រាំងទៅបានដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទណា ដែលតថាគត បានបញ្ញត្ត ដល់សាវ័កទាំងឡាយហើយ ពួកសាវ័កនៃតថាគត សូម្បីមានហេតុដល់ដំរិត ក៏មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទនោះ ដោយសភាពណា

អយម្បិ ភិក្ខវេ ឥមស្មឹ ឆម្ភិនយេ ឧត្តិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឯស្ស ឯស្ស ភិក្ខុ ឥមស្មឹ ឆម្ភិនយេ អភិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហាសមុទ្ទោ ឯ មតេន ករុណាបេន សំវសតិ យំ ហោតិ មហាសមុទ្ទេ មតំ ករុណាបំ តំ ខិប្បមេវ តីរំ វាហេតិ ឋលំ ឧស្សាទេតិ វិវរមេវ ទោ ភិក្ខវេ យោ សោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ បាបធម្មោ អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុកជាតោ ឯតេន សង្ឃោ សំវសតិ អជ្ឈោ[1] ខិប្បមេវ សន្និបតិត្វា ឧក្កិបតិ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ឯសិនោ អជ្ឈោ សោ អារកា ច សង្ឃម្ហា សង្ឃោ ច តេន យម្បិ ភិក្ខវេ យោ សោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ បាបធម្មោ អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុកជាតោ

---

๑ ម. ម. ឯត្តកត្តាវ ឥទ្ធ អត្ថិ ។

នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលតើតចំឡែកទី ២ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកកិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានមារយាទមិនស្អាតគួរឲ្យរង្កៀស អានអំពើអាក្រក់បិទបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកជាំដោយរាគៈ កខ្វក់ដូចសម្រាម សង្ឃមិននៅរួមជាមួយបុគ្គលនោះទេ សង្ឃប្រជុំគ្នានាំយកបុគ្គលនោះចេញមួយរំពេច បុគ្គលនោះបើទុកជាអង្គុយនៅក្នុងកណ្តាលកិក្ខុសង្ឃពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីសង្ឃ ចំណែកសង្ឃក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីបុគ្គលនោះ ដូចមហាសមុទ្រ មិននៅរួមជាមួយសាកសពស្អុយទេ បើសាកសពស្អុយណាមួយ ដែលមានក្នុងមហាសមុទ្រ មហាសមុទ្រតែងបន្ទត់សាកសពនោះ ទៅរកច្រាំងជាត់ឡើងទៅលើគោកមួយរំពេច ដូច្នោះឯង ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានមារយាទមិនស្អាត គួរឲ្យរង្កៀស បិទបាំងអំពើអាក្រក់ទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏ប្រសើរ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោកជាំដោយរាគៈ កខ្វក់ដូចសម្រាម

๓ฅ.๔ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវត្ថុស្ស បញ្ចមសុត្តំ

ន តេន សង្ឃោ សំវសតិ អថខោ ខិប្បមេវ សង្ឃបតិត្វា ខុក្ខិបតិ កិញ្ចាបិ សោ ភោតិ មង្គ្ល កិក្ខុសង្ឃស្ស ឯសិង្ឃោ អថខោ សោ អារកា ច សង្ឃម្ហា សង្ឃោ ច តេន អយមប្យ កិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ តតិយោ អង្គវិយោ អង្គតធម្មោ យំ ឯិស្ស ឯិស្ស កិក្ខុ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អកិរមន្តិ ។

សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ យោ ភាចិ មហានឯិយោ សេយ្យ-ឯីនំ កង្គ្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី តា មហាសមុទ្ទំ បត្តា ឥមន្តិ បុរិមានិ ជាមភោគ្គានិ មហាសមុទ្ទោត្ថរ សង្ខ្យំ កច្ឆន្តិ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ ចត្តារោ វណ្ណា ខត្តិយោ ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ធា តេ តថាគតប្បវេ-ឯិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិត្វា ឥមន្តិ បុរិមានិ ជាមភោគ្គានិ សមណា សក្យបុត្តិយោត្ថរ សង្ខ្យំ កច្ឆន្តិ យមប្យ កិក្ខវេ ចត្តារោ វណ្ណា ខត្តិយោ ព្រាហ្ម-ណា វេស្សា សុទ្ធា តេ តថាគតប្បវេឯិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិត្វា ឥមន្តិ បុរិមានិ ជាម-ភោគ្គានិ សមណា សក្យបុត្តិយោត្ថរ សង្ខ្យំ កច្ឆន្តិ

សង្ឃមិននៅរួមជាមួយបុគ្គលនោះ សង្ឃតែងប្រជុំគ្នា នាំយកបុគ្គលនោះ ចេញមួយរំពេច បុគ្គលនោះ បើទុកជាអង្គុយនៅ ក្នុងកណ្តាលភិក្ខុ-សង្ឃពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីសង្ឃ ចំណែកខាងសង្ឃក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីបុគ្គលនោះ ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំឡែកពិត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វណ្ណៈ៤ពួកនេះ គឺខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ វណ្ណៈទាំងនោះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ រមែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ហើយដល់នូវការរាប់បញ្ចូល ថាជាសមណសក្យបុត្តិយ៍ តែម្យ៉ាង ដូចទន្លេធំ ៗ ទាំងឡាយគឺ ទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី ទន្លេទាំងនោះ កាលបើហូរទៅ ដល់មហាសមុទ្រហើយ តែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន)ហើយដល់នូវការរាប់បញ្ចូលថាជាមហាសមុទ្រតែម្យ៉ាង ដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វណ្ណៈទាំង ៤ ពួកគឺ ខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ វណ្ណៈទាំងនោះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏រមែងលះបង់នាមនឹងគោត្រដើម (របស់ខ្លួន) ហើយដល់នូវការរាប់បញ្ចូល ថាជាសមណសក្យបុត្តិយ៍តែម្យ៉ាង ដោយសភាពណា

อยมฺปิ กิกฺขเว ฯมสฺมึ ธมฺมวินเย จตุตฺถา อจฺฉริยา อพฺภุต-ธมฺมา ยมหิ ฯมสฺมึ ธมฺมวินเย อภิรมติ ฯ

เสยฺยถาปิ กิกฺขเว ยาว จ โลกสฺส สวนฺติยา มหาสมุทฺทํ อเปนฺติ ยาว จ อนฺตลิกฺขา ฆนา ปวตนฺติ น เตน มหาสมุทฺทสฺส ฑนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ เอวเมว โข กิกฺขเว ยมฺปิ[1] กิกฺขุ อนุปาทิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายติ น เตน นิพฺพานธาตุยา ฑนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ ยมฺปิ กิกฺขเว ยมฺปิ กิกฺขุ อนุปาทิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายติ น เตน นิพฺพานธาตุยา ฑนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ อยมฺปิ กิกฺขเว ฯมสฺมึ ธมฺมวินเย ปญฺจเมา อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ยมหิ ฯมสฺมึ ธมฺมวินเย อภิรมติ ฯ

เสยฺยถาปิ กิกฺขเว มหาสมุทฺเท ปกติยา โลณปานิเย เอวเมว โข กิกฺขเว อยมฺ ธมฺม-วินเย ปกติยา วิมุตฺติรเส ยมฺปิ กิกฺขเว อยมฺ ธมฺมวินเย ปกติยา วิมุตฺติรเส อยมฺปิ กิกฺขเว ฯมสฺมึ ธมฺมวินเย ฉฏฺโ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา

๑. ฉ.ม. ยาว เอวมฺปิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពោះតថាគត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកភិក្ខុច្រើនរូប បរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ និព្វានធាតុក៏មិនប្រាកដថា ខ្វះ ឬពេញ ដោយភិក្ខុទាំងនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាទឹកនៃទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោក ហូរស្រោចចុះទៅកាន់មហាសមុទ្រក្តី ធារទឹកភ្លៀងទាំងឡាយណា ដែលធ្លាក់ចុះមកចាកអាកាសក្តី មហាសមុទ្រក៏មិនប្រាកដថាជាស្រេក ឬពេញដោយទឹកនោះ ដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាពួកភិក្ខុច្រើនរូបបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ និព្វានធាតុក៏មិនប្រាកដថា ខ្វះ ឬពេញ ដោយភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពោះតថាគត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរសតែមួយគឺវិមុត្តិរស ដូចមហាសមុទ្រ មានរសតែមួយគឺរសប្រៃ ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានរសតែមួយគឺវិមុត្តិរស ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតចំពោះតថាគត ក្នុងធម្មវិន័យនេះ

ยนฺติ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู ฯเปฯ ฉฏฺฐายตนานิ ฯ

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท พหุรตนวา อเนกรตนวา ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬํ รชตํ ชาตรูปํ โลหิตงฺโค มสารคลฺโว ฯเปฯ ภิกฺขเว อยํ ฉฏฺฐายตนิโก พหุรตนวา อเนกรตนวา ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ยมฺปิ ภิกฺขเว อยํ ฉฏฺฐายตนิโก พหุรตนวา อเนกรตนวา ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อยมฺปิ ภิกฺขเว ฉฏฺฐายตนิโก สตฺถา อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยนฺติ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู ฉฏฺฐายตนานิ ฯ

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหนฺตํ ภูตานํ อาวาสโก ตตฺริเม ภูตา ติมิ ติมิงฺคลา ติมิติมิงฺคลา

## ឧទាន សោណត្ថេរវត្ថុទី ៥ បញ្ចមសុត្រ

ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានវត្តនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានត្រឹមតែមួយប៉ុណ្ណោះទេ វត្តនៈនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ នឹងមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលមានវត្តនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានតែមួយទេ វត្តនៈទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ តែវមុក្តា តែវមណី តែវពែទូរ្យ ស័ង្ខ សិលា តែវប្រពាឡ ក្រួច មាស តែវក្រហមនឹងតែវមរកត ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ មានវត្តនៈច្រើនយ៉ាង មិនមែនមានត្រឹមតែមួយទេ វត្តនៈទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ នឹងមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដោយសភាពណា នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតបំផ្លែតទី៧ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកបុគ្គលធំៗជាច្រើន បុគ្គលទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សោតាបន្នបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សោតាបត្តិផល សកទាគាមិបុគ្គលនឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សកទាគាមិផល អនាគាមិបុគ្គល

អសុភា ឆាតា ឧទ្ធុមា សរីរេ មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ទ្វិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា តិយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ចតុយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា បញ្ចយោជនសតិកាបិ អត្តភាវា ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ អយំ ឆម្ភវិនយោ មហតំ ភូតានំ អាឯសោតត្រិមេ ភូតា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តាយ បដិបន្នោ យម្បិ កិក្ខវេ អយំ ឆម្ភវិនយោ មហតំ ភូតានំ អាឯសោតត្រិមេ ភូតា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តាយ បដិបន្នោ អយម្បិ កិក្ខវេ ឥមស្មិំ ឆម្ភវិនយេ អដ្ឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតធម្មោ យំ ឯស្ស ឯស្ស កិក្ខវេ ឥមស្មិំ ឆម្ភវិនយេ អភិរមន្តិ ។

នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អនាគាមិផល ព្រះអរហន្ត នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្តផល ដូចជាមហាសមុទ្រ ជាទីនៅអាស្រ័យ នៃពួកសត្វធំ ៗ ជាប្រើន ឯពួកសត្វទាំងនេះ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះគឺ ត្រីឈ្មោះតិមិ ឈ្មោះតិមិង្គល ឈ្មោះ តិមិតិមិង្គល នឹងពួកអសុរ នាគ គន្ធព្វ ដែលមានអត្តភាព ១ រយយោជន៍ខ្លួន មានអត្តភាព ២ រយយោជន៍ខ្លួន មានអត្តភាព ៣ រយយោជន៍ខ្លួន មានអត្តភាព ៤ រយយោជន៍ខ្លួន មានអត្តភាព ៥ រយយោជន៍ខ្លួន ដែលមាននៅក្នុងមហាសមុទ្រដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យនេះ ជាទីនៅអាស្រ័យនៃពួកបុគ្គលធំ ៗ ជាប្រើន បុគ្គលទាំងនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនោះគឺ សោតាបន្នបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សោតាបត្តិផល សកទាគាមិបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សកទាគាមិផល អនាគាមិបុគ្គល នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អនាគាមិផល ព្រះអរហន្ត នឹងបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្តផល ដោយសភាពណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសភាព អស្ចារ្យ ដែលកើតមានក្នុងកាលទី ៨ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុឃើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

## ๙.๓.๔ បញ្ចមសូត្រ សោណត្ថេរវត្ថុ ឆដ្ឋំ

ឯវមេ សុតំ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកច្ចានោ អវន្តីសុ វិហរតិ កុរុឃរេ[3] បវត្តេ បព្ភារេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សោណោ ទុក្ខាសិកោ កោដិកណ្ណោ[4] អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស ទុបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថ ខោ សោណស្ស ទុក្ខាសិកស្ស កោដិកណ្ណស្ស រហោគតស្ស

ឆន្ទូបតិវិរុឡ្ហិ[1] ឥទ្ធិបាទំ ឆាតិវុឡ្ហិ

តស្មា ឆន្ទំ វិរុឡ្ហេ ឃវន្តំ ឆាតិវុឡ្ហីតិ ។

បញ្ចមំ[2] ។

(๑๑๙) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកច្ចានោ អវន្តីសុ វិហរតិ កុរុឃរេ[3] បវត្តេ បព្ភារេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សោណោ ទុក្ខាសិកោ កោដិកណ្ណោ[4] អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស ទុបដ្ឋាកោ ហោតិ ។ អថ ខោ សោ-ណស្ស ទុក្ខាសិកស្ស កោដិកណ្ណស្ស រហោគតស្ស

---

๑ ម. ឆន្ទូបតិវិរុឡ្ហិ ។ ๒ ម. បញ្ចមវគ្គំ ឆដ្ឋំ ។ ๓ ម. កុរុឃរេ ។ ម. កុលឃរេ ។ ๔ ម. កុដិកណ្ណោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហើយដែលហៅថា សភាគអស្ឋរ្យ ដែលតើតបំផ្លែក ๘ ប្រការ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលពួកភិក្ខុយើញហើយ តែងត្រេកអរ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភិក្ខុត្រូវអាបត្តិហើយបិទបាំងអាបត្តិទុក រមែងត្រូវអាបត្តិថ្មីដទៃទៀត ភិក្ខុត្រូវអាបត្តិហើយ បើកអាបត្តិ មិនត្រូវអាបត្តិដទៃទៀត ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ( ណាមួយ ) ត្រូវអាបត្តិ ដែលបិទបាំងហើយ ភិក្ខុ(នោះ) ត្រូវតែបើកអាបត្តិចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបមិនត្រូវអាបត្តិនោះទៀត ។ សូត្រទី ๙ ។

(๑๑๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ គង់នៅលើភ្នំឈ្មោះបវត្តៈ ទៀបក្រុងឈ្មោះកុរុរឃរៈ ក្នុងអវន្តិជនបទ ។ សម័យនោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ(๑) ជាឧបដ្ឋាក របស់ព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ។ វេលានោះ ឧបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់

---

๑ អ្នកពាក់ត្រឿងប្រដាប់ត្រចៀកមានតម្លៃមួយកោដិ ជានដាតែហៅថា កុដិកណ្ណៈ ។ អដ្ឋកថា ។

ปฏิสลฺลีนสฺส ฯเปฯ เจตสา สมาปตฺติยา อุทฺธาทิ ยถา ยถา เขา อยฺยา มหากจฺจาโน ฌานํ เนเสติ นยติ สุตฺตานุสาเรน อตฺถานุสาเรน ปฐมชฺฌานาทีสุ ปฐมชฺฌานาทีนิ สมฺมสิตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ ฌานานิ สมาปชฺชิตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ อภิญฺญาโย นิพฺพตฺเตตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ มหาวิปสฺสนาโย วฑฺเฒตฺวา อรหตฺตผลปริโยสานาย ปฏิปทาย ปฏิปชฺชิตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ ขีณาสวสตานิ อุปฺปาเทตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ ปฏิสมฺภิทาโย ปาปุณิตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ มหาขีณาสวสตานิ อุปฺปาเทตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ ฉฬภิญฺญาโย ปาปุณิตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ มหาขีณาสวสตานิ อุปฺปาเทตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ ติสฺโส วิชฺชา ปาปุณิตฺวา ตีสุ ปริวฏฺเฏสุ ปญฺจ ปญฺจ มหา

ពួនសម្ងំ តើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចាន: សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាសង្ខ៍ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសត់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះបួសទៅកាន់ផ្ទះ ។ គ្រានោះ ទុជ្ជសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ បួសទៅរកព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុ លុះបួសទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចាន: ដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទុជ្ជសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានៅ ក្នុងទីស្ងាត់ពួនសម្ងំ តើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចាន: តែងសំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាសង្ខ៍ ដែលដុសខាត់ហើយ ( ដោយអាការនោះ ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសត់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ បួសទៅកាន់ផ្ទះ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចាន: បំបួសខ្ញុំឲ្យបាន ។

## ๙ภาเธ បញ្ចមស្ស សោណត្ថេរវត្ថុស្ស ឆដ្ឋំ សុត្តំ

(๑๒๐) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា មហាកច្ចាយោ សោណំ ๙ចាសកំ តោដកណ្ណំ ឯតទវោច ទុក្ករំ ខោ សោណ យោវដ្ឋិំ ឯកកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយំ ๙ទ្ធុំ តុំ សោណ តត្ថេវ អារាវកកុតោ សមាយោ ពុទ្ធានំ សាសនំ អនុបុព្ពេ តាលយុត្តំ ឯកកភត្តំ ឯកសេយ្យំ ព្រហ្មចរិយន្តិ ។ អថខោ សោណស្ស ๙ចាសកស្ស តោដកណ្ណស្ស យោ អហោសិ បញ្ញាភិសង្ខារោ សោ បដិប្បស្សម្ភិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោណស្ស ๙ចាសកស្ស តោដកណ្ណស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ เจตសោ បរិវិតក្កោ ๙ទបាទិ យថា យថា ខោ អយ្យោ មហាកច្ចាយោ ធម្មំ เทเสតិ ឧយិនំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ จរិតុំ យន្នូ-ណាហំ តេសមសុំ ទិហារេត្វា តោសាយោនិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជេយ្យន្តិ ។

(๑๒๐) លុះទុជ្ជសក និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបមហាកច្ចនៈដ៏មានអាយុ ពោលតបនឹងទុជ្ជសក ឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈដូច្នេះថា នែសោណៈ ព្រហ្មចរិយៈ មានការបរិភោគតតិ្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅតែម្នាក់ឯង ដរាបដល់អស់មួយជីវិត តម្រូវបុគ្គលនឹងធ្វើបាន នែសោណៈ ណ្ហើយចុះ អ្នកនៅជាគ្រហស្ថ ក្នុងទីនោះបណ្តើរសិនចុះ ចូរប្រកបតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គឺព្រហ្មចរិយៈ មានការបរិភោគតតិ្ត តែមួយពេល មានការដេកនៅ តែម្នាក់ឯង សមគួរតាមកាលចុះ ។ លំដាប់នោះ ការប្រឹងប្រែបនឹងបួសរបស់ទុជ្ជសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ ក៏អាក់ខានទៅ ។ ទុជ្ជសកសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ តើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តអស់រាត្រីពីរដងថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចនៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ពេញលេញ ដូចជាសង្ខ ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នេះ មានតែអញ គោរសក់នឹងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

## สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส อาทานํ

ขุตฺวายมฺปิ โข สาเวฬฺหา พฺราหฺมณคหปติกา ตถาคตสฺส
เยนายสฺมา มหากสฺสปโต เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา
อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปํ อภิวาเทตฺวา ปฏิกฺกนฺตา
นิสีทึ ฯ ปฏิกฺกนฺเต นิสินฺเน โข สาเวฬฺหา พฺราหฺม-
คหปติกา ตถาคตสฺส อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปํ ปฏิ-
ภาเคน ๔๘ มญฺเญ ภควา ปโหตสฺส ปฏิสลฺลานสฺส ยาว
เทวสาโย ปาวิตกฺกา พุทฺธาทิ ยถา ยถา โข อายฺยา
มหากสฺสปา ตมฺเหเสตานิ สุตฺตานิ สุตฺตานุโลมานิ
วสลา ปฏิกฺขิปิตฺวา ปฏิกฺขิปิตฺวา สงฺโฆ ปริปุณฺโณ
จริยา จริตฺวา ยนฺตมหา เอกสมสฺสุ ปิยาเรตฺวา กาสา-
ยานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อตฺตาสฺมา อนตฺตานิยา ปฏิ-
ปชฺชิตฺวา ปฏิปาฏิยา มหากสฺสปา ปมาณิกา ฯ ขุตฺวายมฺปิ
โข อายสฺมา มหากสฺสปา สาเวฬฺหา พฺราหฺมณคหปติกา
ตถาคตสฺส ปรินิพฺพุตภาเว ขุกฺกุรา โข สาเวฬฺหา ยาวทีวา
ปฏิกจฺจา ปฏิสยฺยา พฺรหฺมจริยา วสฺสา วุตฺถา สาเวฬฺหา
ตสฺมา อาคาริกภูตา สปาโณ พุทฺธา สาสนา อนุ-
ยุญฺชา กาลยุตฺตา ปฏิกจฺจา ปฏิสยฺยา พฺรหฺมจริยนฺติ ฯ

ទុតិយសាឡាសូត្រ ទី ៣

[៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តសាឡា ជិតក្រុងសាឡា ក្នុងដែនមល្ល។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រថុយប្រថានដំណើរទៅកាន់ជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសប្រទានឱកាស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមនេះ សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសតន់ធីពុតមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសប្រទានឱកាស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងភិក្ខុទាំងនោះ ដែលជាអ្នកនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ធ្លាប់ឮនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ដែរឬទេ ថា ព្រះសមណគោតមនេះ សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសតន់ធីពុតមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្លាប់ឮនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ដែរ ថា ព្រះសមណគោតមនេះ សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសតន់ធីពុតមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសប្រទានឱកាស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងភិក្ខុសង្ឃ ដែលជាអ្នកនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ធ្លាប់ឮនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ដែរឬទេ ថា ព្រះសមណគោតមនេះ សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសតន់ធីពុតមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្លាប់ឮនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ដែរ ថា ព្រះសមណគោតមនេះ សំដែងធម៌ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ (ដោយអាការនោះ) បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសតន់ធីពុតមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសប្រទានឱកាស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ ក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងភិក្ខុទាំងនោះ

ตุตฺถมฺปิ โข สีหนาทสฺส ปุถุสีหนาทสฺส โกนฺตา-
กณฺณิสฺส ยถา อโยนิโส ปฏิปชฺชโต สีหนาโท
ปติปฺปสฺสมฺภิ ฯ ตติยมฺปิ โข สีหนาทสฺส ปุถุสี-
หนาทสฺส โกนฺตากณฺณิสฺส ยถาคตสฺส ปติสลฺลีนสฺส
ฬโร เจตสโส ปริวิตกฺกา อุทปาทิ ยถา ยถา โข
อยฺยา มหากจฺจาโน ธมฺมํ เทเสติ ตถา ตถา
อาคารา อนฺวาวสติ ฬกนฺตปริปุณฺณา ฬกนฺตปริสุทฺธา
สงฺขลิขิตา พฺรหฺมจริยา จริตุ ยนฺวาหมา โกสมฺพิ
ปิหาเรยฺยา กาสาเยหิ วตฺถาหิ อคารสฺมา อน-
คาริยา ปพฺพเชยฺยนฺติ ฯ ตติยมฺปิ โข สีหนาทสฺส ปุถุ-
สีหนาทสฺส โกนฺตากณฺณิสฺส ยถาคตสฺส มหากจฺจาโน
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ มหากจฺจานํ
อภิวาเทตฺวา ฬกมนฺตํ นิสีทิ ฯ ฬกมนฺตํ นิสินฺโน โข
สีหนาทสฺส ปุถุสีหนาทสฺส โกนฺตากณฺณิสฺส อายสฺมนฺตํ
มหากจฺจานํ ฬตทโวจ ๕๓ มยฺหิ ภนฺเต ยถาคตสฺส
ปติสลฺลีนสฺส ฬโร เจตสโส ปริวิตกฺกา อุทปาทิ
ยถา ยถา โข อยฺยา มหากจฺจาโน ธมฺมํ เทเสติ

ការប្រដាប់ប្រដៀបនឹងជួសរបស់ខុបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ តំណាក់ខាន
ទៅអស់រាះពីរដង ។ ខុបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ នៅក្នុងទីស្ងាត់
ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ អស់រាះ ៣ ដងថា លោក
ម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា បុគ្គលដែលនៅគ្រប់
គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ -
ព្រាលេញ ដូចជាសង្ខ៌ដែលដុសខាត់ហើយ (ដោយអាការនោះ) ចាន
ឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ គោរសក់នឹងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់
កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខុបាសកឈ្មោះសោណកុដិក
ណ្ណៈ ចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំ
មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ជាគំរប់ ៣ ដង ។
លុះខុបាសកឈ្មោះសោណកុដិកណ្ណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ពិតថេរ-
វាចាមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់
មិញ្ញនេះ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្ត យ៉ាង
នេះថា លោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ សំដែងធម៌ ដោយអាការណា

ฉยิเธ สุกรา อคารา อฏฺฐาสนา ปกฺกนฺตปริปุณฺณา ปกฺกนฺตปริสุทฺธา สณฺฐิเตติ ปุพฺพเหตุ ปุจฺฉติ ตสฺมา ตาทิสา เอวรูปา ทิฏฺฐาเยว ตาสา อิตฺถีนญฺจ ปุริสานญฺจ อนฺตเร ปญฺญายนฺติ ปญฺญาเยถ มยฺหนฺติ อตฺโถ ๆ อถ โข อายสฺมา มหากจฺจาโน เสลสฺส พฺราหฺมณสฺส โกนฺฑญฺญคฺคสฺส ปญฺญาเสสิ ฯ

[๑๒๑] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ อนฺตรวาสเกน ปาวรปริกฺขิตฺโต โหติ ฯ อถ โข อายสฺมา มหากจฺจาโน ตีณิ ปาสาณานิ อุจฺจเยน ตาเปตฺวา ตถา ตถา อุสฺสาเปตฺวา ปริกฺขิปิตฺวา สณฺฐิตาเตฺวว อายสฺมนฺตญฺจ เสลสฺส พฺราหฺมณสฺส ปญฺญาเสสิ ฯ อถ โข อายสฺมา เสโล เสลาสฺส วิสฺสุ วิสฺสุ วุฏฺฐสฺส วิยากตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตสา จิตฺตกปฺปา อุทปาทิ น โข เม เสยฺยถาปิ สมฺพุทฺธา ทิฏฺฐา อถ จ ปนายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เอวรูปา อิทฺธิปาฏิหาริยา กตฺตา เสยฺยถาปิ ปน อหเมว ทิฏฺฐา อิทฺธิเมา จ อิทฺธิเมตา จ ตาทิสา เอวรูปา อิทฺธิปาฏิหาริยา กตฺตา ยถาปิ ปน อหเมว ทิฏฺฐา ตถาปิ ปน อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ อรหา ขีณาสโว ชาตสฺส เม ปุพฺพกานญฺหิ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา ฯ

បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធពេញលេញ ដូចជាស័ង្ខដែលប៉ុសខាត់ហើយ (ដោយការនោះ) ប៉ុនណ្តើយ បើដូច្នោះ មានតែអញ តោរសក់ដ៏ពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ បួសនៅគាន់ផ្នួស បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចានៈ បំបួសខ្ញុំឲ្យទាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ គំបំបួសទុាសក ឈ្មោះសោណៈកុដិកណ្ណៈ (កូនគាលនោះ) ។

[๑๒๑] សម័យនោះឯង អវន្តិទក្ខិណាបថជនបទ មានតិក្ខត្តិប ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ គំប្រជុំកុសឆ្ន ទេសគ្គ អំពីគាមវិគមនោះ ។ ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ឆ្នាំ ដោយក្រលំបាក ហើយឲ្យសោណៈដ៏មានអាយុបានឧបសម្បទា ។ គ្រានោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុនៅចាំវស្សារួចហើយ នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ក្នុងទីបំពោះមុខសោះ អញគ្រាន់តែឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះទ្រង់មានសភាពដូច្នេះខ្លះ ។ ប្រសិនបើ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍អនុញ្ញាត អញ ។ គួរតែទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

អថខោ អាយស្មា សោណោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាកច្ចាយនោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សោណោ អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតទវោច ឥធ មយ្ហំ កន្តេ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ ន ខោ មេ សោ កតភ្យ សម្មុខា និដ្ឋោ អមិ ច សុតោយេវ មេ សោ កតភ្យ ឥរិនសោ ច ឥរិនសោ ចាតំ សចេ មំ ឧបជ្ឈាយោ អនុជានេយ្យ កច្ចេយ្យាហំ តំ កតវន្តំ ឧស្សជាយ អារហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តំ ។ សាធុ សាធុ សោណ កច្ច តុំ សោណ តំ កតវន្តំ ឧស្សជាយ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ឧក្កំសេយ្យាសិ តុំ សោណ តំ កតវន្តំ ចាសាធិកំ ចាសាធនីយំ សន្តុដ្ឋិយំ សន្តុដ្ឋាធសំ ឧត្តមសមថធមថមនុប្បត្តំ ឥន្តំ កុត្តំ យតុដ្ឋិយំ ចាកំ និស្ស មមវចនេន កតវតោ ចានេ សិរសា វន្ទាមិ

លំដាប់នោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុងវេលាយប់ស្ងាត់ ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ កើតសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះក្នុងទីចំពោះមុខសោះ អញគ្រាន់តែឮថា ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ មានសភាពដូច្នេះខ្លះ ។ ប្រសិនបើ ព្រះទបដ្ឋាយ៍អនុញ្ញាត អញៗគួរតែទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុតបថា នែសោណៈ ប្រពៃណាស់ ប្រពៃណាស់ ម្នាលសោណៈ លោកចូរទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះចុះ ម្នាលសោណៈ លោកនឹងឃើញព្រះមានព្រះភាគនោះជាទីជ្រះថ្លា គួរឲ្យជ្រះថ្លា មានឥន្ទ្រិយស្ងប់មានព្រះទ័យស្ងប់ ដល់នូវការស្ងប់នឹងការប្រទ្ធានដ៏ទុតម បានទូន្មាន គ្រប់គ្រងមានឥន្ទ្រិយសង្រួមហើយ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះឃើញហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង តាមពាក្យបណ្តាំរបស់ខ្ញុំ

អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆាតិ(๑) ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា សោណោ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស បដិស្សុត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន សាវត្ថី តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្ពេន ចារិកញ្ញមានោ យេន សាវត្ថី តទវសរិ អថាយស្មតិ ណ្ហិកស្ស អាភតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតមត្ថំ អារោចេសិ ។ ឯតមត្ថំ អារោចេន្តោ ខោ អាយស្មា សោណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ ចាដេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ។ តត្ថ កិត្តកំ ទេវនីយំ តត្ថ យោជនីយំ តត្ថបិ អប្បតិលទ្ធេន អន្ធានំ អាគតោ ន ច បិណ្ឌាតេន តិលវាហសីតិ ។

---

๑ ម. ផាសុវិហារំ បុច្ឆិ ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ភគវតោ ចរណេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ ។ បេ ។ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ឥតិ ចាបិ ទិស្សតិ ។ ឯវមេវ ខោ យុត្តតរយេវ ។

លោកចូរសួរសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងដោយរហ័សរហួន កំឡាំងកាយនឹងការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ សោណកុដិកុដ៏មានអាយុ ទទួលថា ព្រះតរុណោលោកម្ចាស់ ហើយត្រេកអរ រីករាយនឹងការសិតរបស់មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណ ទុកជាក់សេនាសនៈ កាន់យកចីវរហើយ ចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងក្រុងសាវត្ថី កាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ សំដៅទៅឯក្រុងសាវត្ថី នាវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសោណកុដិកុដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ជាទីបជ្ឈាយ៍នៃខ្ញុំព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយគ្រួដ៏ សួរសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងរហ័សរហួន កំឡាំងកាយនឹងការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកគួរអត់ធន់បានដែរឬ គួរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬអ្នកមកតាមផ្លូវ កាន់ផ្លូវធ្លាយ មិនលំបាកទេឬ ពាំនមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។

ฉกฺกนิปาเต ปฐมวคฺเค สีลานิสํสสุตฺตวณฺณนา

๑ยมฺปิยํ ภควา ยาวมฺปิยํ ภควา อปฺปกสิลมฺเปน ตาวตกเมว อนฺตรายํ อาคเตา น จ ปิณฺฑาเตน ตสิเยฺยฺยาติ ฯ

[๑๒๒] อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ สมสฺสาสนฺโต อาคนฺตุกสฺส ภิกฺขุโน เสนาสนํ ปญฺญาเปหีติ ฯ อถ ขา อายสฺมาโต อานนฺทสฺส ปตฺตจีวรมาทาย ยสฺส โข ปน ภควา อาณาเปติ สมสฺส อานนฺท อาคนฺตุกสฺส ภิกฺขุโน เสนาสนํ ปญฺญาเปหีติ สเจปิ ภควา เตน ภิกฺขุนา สทฺธึ ปกฺกามาเรวตฺถ สเจปิ ภควา อายสฺมตา สาเลยฺยเกน สทฺธึ ปกฺกามาเรวตฺถ สเจปิ ภควา อายสฺมตา สาณาสฺส สทฺธึ ปกฺกามาเรวตฺถ สเจปิ ภควา วิหารเต สเจปิ วิหารา อายสฺมาโต สาณาสฺส เสนาสนํ ปญฺญาเปสิ ฯ อถโข ตาหุเทว รตฺตึ อาฬวกาสเส นิปชฺชายี[๑] วีตินามยิตฺวา ตาเทว ปจฺจูสกาเล วิหารํ ปาวิสิ ฯ อายสฺมาปิ โข สาณาสฺส ตาหุเทว รตฺตึ อาฬวกาสเส นิปชฺชายี วีตินามยิตฺวา ตาเทว ปจฺจูสกาเล วิหารํ ปาวิสิ ฯ

๑ ม. นิสชฺชายี ฯ

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ គួរអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ គួរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចផ្លូវកាន់ផ្លូវផ្ទាយ មិនលំបាកទេ តាំងមិនលំបាកដោយបង្ហាន់បិណ្ឌបាត្រឡើយ ។

(១៦២) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភាគនៃដ៏មានអាយុ មកថា ម្នាលភាគនៃ អ្នកចូរក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់ភាគនៃភិក្ខុនេះផង ។ លំដាប់នោះ ព្រះភាគនៃដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បង្គាប់អញ ឲ្យក្រាលភាសនៈសម្រាប់ភិក្ខុណា ដោយព្រះពុទ្ធដីកាថា អ្នកចូរក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់ភាគនៃភិក្ខុនេះផងប្តូរ ព្រះមានព្រះភាគ ប៉ាន់ទទឹងគន់នៅក្នុងលំនៅមួយ ជាមួយនឹងភិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប៉ាន់ទទឹងគន់នៅក្នុងលំនៅមួយ ជាមួយនឹងសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងលំនៅណា ភាគនៃក៏ក្រាលសេនាសនៈ សម្រាប់សោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ក្នុងលំនៅនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្តំនៅក្នុងទីវាល អស់រាត្រីយប់ជ្រៅ លុះកន្លងរាត្រីហើយ ក៏លាងព្រះបាទហើយចូលទៅគាន់វិហារ ។ ឯសោណភិក្ខុដ៏មានអាយុ ក៏សិងក្នុងទីវាល អស់រាត្រីយប់ជ្រៅ លុះកន្លងរាត្រីទៅហើយ ក៏លាងជើង ហើយចូលទៅគាន់វិហារដែរ ។ លំដាប់នោះ

อถโข ภควา รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลานํ อามนฺเตสิ มหาโมคฺคลาน ตุมฺเห[๑] ภิกฺขู ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสถ สมาทปฺเปถ สมุตฺเตเชถ สมฺปหํเสถ ฯ ยาวเทว เต โข อายสฺมา เสลาโย ภควตา ปฏิสฺสุตฺวา เสนาสนญฺจ สารุปฺปญฺจ อฏฺฐกวคฺคิกานิ สญฺเจว สเวน อคฺคณิ ฯ อถโข ภควา อายสฺมโต เสลสฺส สารกญฺเญ มหาโมคฺคลานญฺจ อญฺญาหิ มหาภิกฺขูหิ สทฺธึ ปุพฺพาราเม ปาสาทา โอโรหิตฺวา ปุพฺพารามา ปฏินิกฺขมิตฺวา เยน อฏฺฐกวคฺคิกานิ[๒] เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อายสฺมาปิ โข มหาโมคฺคลาโน ภควนฺตญฺเญว ปุรกฺขิตฺวา เยน อฏฺฐกวคฺคิกานิ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตญฺเญว ปุรกฺขิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ

---

๑ ม. ตุมฺเห ฯ ปฏิภาคปุ ตถา ภิกฺขู ตุมฺเหติ ปาฐเมว อนฺตกถา ฯ ๒ ฉ. สพฺเพสุ อฏฺฐกวคฺคิกานีติ ปาเฐ อตฺถิ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តើនឡើងក្នុងបឋមសសម័យនៃរាត្រី ត្រាស់បង្គាប់ព្រះ
សោណៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលកិក្ខុ ការសំដែងធម៌នឹងប្រាកដដល់លោក ។
ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយសំដែងព្រះសូត្រ ១៦ ក្នុងអដ្ឋកវគ្គទាំង
អស់ ដោយសំឡេង ( បទសរភញ ) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សរសើរព្រះសោណកិក្ខុដ៏មានអាយុ ក្នុងទីចំពុងនៃការសំដែង ដោយ
សំឡេងថា ម្នាលកិក្ខុ ពីរោះណាស់ ម្នាលកិក្ខុ សូត្រដែលមានក្នុងអដ្ឋកវគ្គ
អ្នករៀនល្អហើយ យកចិត្តទុកដាក់ល្អហើយ ចាំស្តាត់ហើយ អ្នកជាកិក្ខុ
ប្រកបដោយវាចាដ៏ពីរោះ គ្បាះគ្បាយ ជាវាចាមិនមានទោស អាចញុំាង
បុគ្គលដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់នៃសេចក្តីបាន ម្នាលកិក្ខុ អ្នកមានវស្សាប៉ុន្មាន ។
បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងបានមួយវស្សា ។ ម្នាលកិក្ខុ
ហេតុអ្វីក៏អ្នកធ្វើឲ្យយូរយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទោសក្នុងតាម-
គុណ ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញយូរហើយដែរ តែថា ធម្មតា យសារាស ជាធម៌
ចង្អៀត មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលពាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ฉกฺกนิปาต ปญฺจมวคฺค สีลานิสํสสุตฺต สตฺตมสุตฺต

ฉิมฺภา ภาเยยฺย ฉมฺภิตตฺตา ปญฺญา ฉมฺภิ ฉิมฺภิตตฺตา
ภยเมว ภยมตีตา ภยา ภยเมว ภยมตีตสุตฺตนฺติ ฯ
ฉฏฺฐํ(๑) ฯ

[๑๒๓] ฉยิเม สุตฺตา ฯ ฉหิ สมเยหิ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ
เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ภทฺทาวุธ-
ตฺเถโร ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ
อาภุชิตฺวา ทฺวิปทุตฺตมสฺส ปมาณกายสฺส อตฺถาย ภทฺทา-
วุธตฺเถรสฺสาปิ สุทฺธึ ปจฺจเวกฺขมานสฺส ฯ อถ โข ภควา
อายสฺมนฺตํ ภทฺทาวุธตฺเถรํ อวิทูเร นิสินฺนํ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา
ทฺวิปทุตฺตมสฺส ปมาณกายสฺส ภทฺทาวุธตฺเถรสฺสาปิ สุทฺธึ
ปจฺจเวกฺขมานํ ฯ อถ โข ภควา ฉตฺตมตฺตึ ปาณินา ตาเฬสิ
เวลายนฺติ ฯ ตาวเทว ฉ ธมฺมา อุปฺปชฺชึสุ

ยาว ตาว ภทฺทา ฯ ฉ ปา ปาตุ
สภาวนิยา ปา ปรวนิยา ปา
เย ลาภายนฺตา ตา ปฏิปาฏิ สญฺญา
อาตาปิโน ปฺรหฺมจริยเย จรนฺตาติ ฯ สตฺตมํ(๒) ฯ

---

๑.ฉ.ม. ฉฏฺฐสุตฺตนฺติ ฯ ๒ ฉ.ม. สตฺตมสุตฺตนฺติ น ปญฺญายติ ฯ

## ๓ภาค สោណត្ថេរវត្ថុទី ๕ សត្តមសូត្រ

*អរិយៈយើញាទោស ក្នុងសង្ខារលោក ដឹងនូវនិព្វានធម៌ដែលគ្មានឧបធិហើយ រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងបាប ( ដូច ) បុគ្គលស្មាតមិនត្រេកអរ ក្នុងវត្តអាត្រក់ ។ សូត្រទី ៦ ។*

( ๑๒๓ ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះកង្ខារេវតៈដ៏មានអាយុ អង្គុយផ្គត់ភ្នែនតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ រំពឹងនូវកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ ( សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះឆ្លងនូវសេចក្តីសង្ស័យ ) របស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទតឃើញព្រះកង្ខារេវតៈដ៏មានអាយុ កំពុងអង្គុយផ្គត់ភ្នែនតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ រំពឹងនូវកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ+ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

*សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយណាមួយ ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង ក្នុងអត្តភាពរបស់ខ្លួនឬ បុគ្គលគប្បីដឹង ក្នុងអត្តភាពរបស់បុគ្គលដទៃ បុគ្គលអ្នកមានឈាន មានព្យាយាម កាលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ រមែងលះបង់ នូវសេចក្តីសង្ស័យទាំងអស់ទោះបាន ។ សូត្រទី ៧ ។*

[๑๒๔] ฝายเมฺ สุตฺตํ ฯ ฝกกิ สมเยฺ ภควา ราชคหเย วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อานนฺโท ตทหุโปสเถ ปุณฺณาย ปุณฺณมาย รตฺติยา ภิกฺขุสงฺฆปริวุโต นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทหุ ปุณฺโณ วต ภควา ปุณฺณาย รตฺติยา ภิกฺขุสงฺฆปริวุโต นิสินฺโน ยถา อายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทเมว ปฏิภาคนิมิตฺตมกาสิ อาวุโส อานนฺท ปญฺหเมว ปกจฺฉามิ ปญฺหเมว ปฏิภาตุ ตนฺติ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปตฺตจีวรมาทาย ภควนฺตเมว อนุพนฺธิ ปจฺฉาสมณฺโณ ยถา ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตมภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺตมนุปทิ ฯ ปกฺกมนฺตมนุปทิตฺวา ปกฺกมนฺโต โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมว ปฏิภาคนิมิตฺตมกาสิ ปุณฺณาย ปุณฺณมาย รตฺติยา ภิกฺขุสงฺฆปริวุโต นิสินฺโน ภควา ปญฺหเมว ปฏิภาตุ อานนฺทาติ ฯ เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ ภควา อโวจ

[๑๒๘] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ក្នុងទុតិយបវារណាថ្ងៃនោះ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កំពុងតែដើរបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះឃើញហើយ ចូលសំដៅមកកាន់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ អានន្ទ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ខ្ញុំវៀរព្រះមានព្រះភាគ វៀរតែភ្នុសង្ឃហើយ នឹងធ្វើទុតិយបវារណាកម្មចំពោះសង្ឃ ( ដាច់ដោយខ្លួន ) ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ តែងតែដើរបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវទត្ត ក៏បានឃើញខ្ញុំព្រះអង្

ภควนฺตมฺปิ ปิณฺฑาย จรนฺตํ ทิสฺวาน เยนาหมฺปิ เตนุป-สงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ ปตฺตจีวเรน อฏฺฐาสึ ตตฺถาหมฺปิ อารุเสา อานนฺท อญฺญตฺเรว ภควตา อญฺญตฺร ภิกฺขุสงฺฆา อุทาสเน กาเรสฺสามิ สงฺฆกมฺมานิ ฐาตพฺพนฺติ สงฺฆมชฺเฌ ฐตฺวา เอวนฺเต สงฺโฆ ภิณฺเณสฺสติ อุทาสเนปิ กาเรสฺสติ สงฺฆกมฺมานิ ฐาตพฺพนฺติ ฯ อถโข ภควา ปตฺตมาทาย วิหารา นิกฺขมิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ตตฺถ นิสินฺโนปิ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ

สุภโร สาธุกา สาธุ สาธุ ฐาเนน ขนฺติยา (๑)
ฐาเนน สุภรา โหติ ฐาเนน ขนฺติ ปาปุณาติ ฯ

[๑๒๕] ภาเวถ สุตฺตา ฯ เอกา สมยา ภควา โกสลีสุ วิหรติ ปาจีนกา จรติ มหตา ภิกฺขุสงฺฆเน สทฺธึ ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา มาณวกา ภควโต อวิทูเร สงฺฆายมานรูปา (๒) อฏฺฐกมทฺทนฺติ ฯ อทฺทสา โข ภควา สมฺพหุเล มาณวเก อวิทูเร สงฺฆายมานรูเป (๓) อฏฺฐกมทฺทนฺติ ฯ อถโข ภควา ปตฺตมาทาย วิหารา นิกฺขมิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ตตฺถ นิสินฺโนปิ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ

---

๑ ฉ.ม. อฏฺฐมทฺทนฺติ อุปริปิ ฯ ๒ ม. ปฐมมาคมรูปา ฯ ๓ ม. อฏฺฐกวคฺเค ฯ

កំពុងត្រាច់ទៅកាន់ក្រុងពារាណសីនេះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ លុះឃើញហើយក៏ឆៀងចូលមកឯខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកហើយ និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា នែអាវុសោ អានន្ទ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើម៧ ខ្ញុំវៀរព្រះមានព្រះភាគ វៀរភិក្ខុសង្ឃហើយ នឹងឆ្លើយឱ្យសង្ឃកម្មតាំងឡាយ (ជាច់ដោយខ្លួន) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវទត្តនឹងបំបែកសង្ឃក្នុងថ្ងៃនេះ នឹងឆ្លើយឱ្យសង្ឃកម្មតាំងឡាយ (ជាច់ដោយខ្លួន) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

អំពើល្អ មនុស្សល្អ ធ្វើបានដោយងាយ អំពើល្អ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយកម្រ អំពើអាក្រក់ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយងាយ អំពើអាក្រក់ ពួកព្រះអរិយៈធ្វើបានដោយកម្រ ។ សូត្រទី ៨ ។

(១២៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ជាមួយភិក្ខុសង្ឃប្រាំនូប ។ សម័យនោះ មាណពប្រាំននាក់ (ក្មេង ។) មានសភាពជាអ្នកនិយាយកោតកាក ដើរមកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានឃើញពួកមាណពប្រាំននាក់ដែលកំពុងនិយាយកោតកាក ដើរមកដ៏ឆ្ងាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ปริปุณฺณา ปณฺฑิตาคาสา ภิกฺขาเจรกาณิเกา

โยวิญฺญูนํ ปุจฺฉายปิ ยถา ธีตา ตถา วิยาติ ฯ

[๑๒๖] ฝาปฺเย สุตฺตนฺเต ฯ ปิตฺถ สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จูฬปนฺถโก ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา ฯ อทฺทสา โข ภควา อายสฺมนฺตํ จูฬปนฺถกํ อวิทูเร นิสินฺนํ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา ฯ อถ โข ภควา ปิตฺถ ปีตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ปิโตสิ ตายา ปิโตสิ เวตสา

ตินฺโน นิสินฺโน อุท วา สยาโน

ปิตฺถ สตึ ภิกฺขุ อนิฏฺฐยาโน

ลภเถ ปุญฺญปริยนฺต วิเสสนฺ

ลทฺธาน ปุญฺญปริยนฺต วิเสสนฺ

อนสฺสนฺ มจฺจุภยสฺส ตนฺตนฺ ฯ อิสมนฺ ฯ

บุคคลชั่วเป็นไฉน มีสติฟั่นเฟือนหาสัมปชัญญะมิได้ เป็นคนเขลา (ในที่นี้ท่านกล่าวว่าเป็นคนเขลา เพราะเหตุ ๓ ประการ คือ) เพราะเขลาในอายตนะ ๑ เพราะเขลาในธาตุ ๑ เพราะเขลาในปฏิจจสมุปบาท ๑ ก็ในข้อนี้ว่าเขลาในอายตนะ เป็นไฉน ความไม่รู้ในอายตนะภายในบ้าง ในอายตนะภายนอกบ้าง ชื่อว่าเขลาในอายตนะ ความไม่รู้ในธาตุ ๑๘ ชื่อว่าเขลาในธาตุ ความไม่รู้ในปฏิจจสมุปบาทโดยอนุโลมและปฏิโลม ชื่อว่าเขลาในปฏิจจสมุปบาท ความเขลาในอายตนะ ความเขลาในธาตุ ความเขลาในปฏิจจสมุปบาทนี้ ท่านเรียกว่าบุคคลชั่ว ฯ สูตรที่ ๙ ฯ

(๑๔๖) ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ สมัยนั้น พระอุบาสกชื่อจูฬอนาถบิณฑิกะ มีอายุ ๗ ปี ได้ถึงสรณะทั้งสองในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบว่าพระอุบาสกชื่อจูฬอนาถบิณฑิกะ มีอายุ ๗ ปี ได้ถึงสรณะทั้งสองในสำนักของพระองค์ ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระธรรมเทศนานี้ ในเวลานั้นว่า

ดูกรคฤหบดี ผู้ทุศีลมีกายกรรมไม่ดี มีจิตตสังขารไม่ดี ย่อมเสื่อม ไม่เจริญ ส่วนผู้มีศีลมีกายกรรมดี มีจิตตสังขารดี ย่อมเจริญ ไม่เสื่อม ก็ในข้อนี้ ผู้ทุศีลย่อมเสื่อมอย่างไร ผู้มีศีลย่อมเจริญอย่างไร ดูกรคฤหบดี ผู้ทุศีลในโลกนี้ ย่อมฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ ดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย ดูกรคฤหบดี ผู้ทุศีลย่อมเสื่อมอย่างนี้แล ดูกรคฤหบดี ผู้มีศีลในโลกนี้ ย่อมเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ ดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย ดูกรคฤหบดี ผู้มีศีลย่อมเจริญอย่างนี้แล ฯ สูตรที่ ๑๐ ฯ

จบ สาฬาวัคควรรคที่ ๔ ฯ

# ตัสสุทฺทานํ

ภทฺทา อปฺปายุกา กาฬี กุมารกา จ ขุเทฺทสโก
โสณโณ จ เรวโตฺต ฉนฺโน สงฺคายติ ภาเค ปณฺฑิโตติ

## ឧទ្ទាន នៃសោណត្ថេរវត្ថុនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះឃោសបវេសនទិគាសល ๑ ពុទ្ធមាតាមានព្រះជន្មាយុតិច ๑ សុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ ๑ ពួកកុមារ ๑ ទុច្ចោសថ ๑ សោណកុដិកណ្ណៈ ๑ កង្ខាវេតៈ ๑ ព្រះអានន្ទ ๑ មាណពប្រើនរាត់ មានវាចាគគាគគាគ ๑ ប្បមុខបន្ទកតិក្ខុ ๑ ។

# ๒ทาเร ธมฺมิ ชิปฺปนฺทวคฺโค

[๑๔๗] ฬารมฺเ สุตำ ๆ ฝกำ สมยำ ภควา วิสาลิยำ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายำ ๆ อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยำ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย วิสาลิำ ปิณฺฑาย ปาวิสิ วิสาลิยำ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตำ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ อามนฺเสสิ เอหานนฺท นิสีทนำ เยน จาปาลเจติยำ เตนุปสงฺกมิสฺสาม[๑] ติ ภทนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา นิสีทนำ อาทาย ภควนฺตำ ปิฏฺ ิโต ปิฏฺ ิโต อนุพนฺธิ ๆ อถโข ภควา เยน จาปาลเจติยำ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ อามนฺเสสิ รมณีโย อานนฺท วิสาลี รมณียำ อุเทนำ เจติยำ[๒]

---

๑ ฉ.ม. จาปาลำ เจติยำ เตนุปสงฺกมิสฺสามิ ๆ ๒ ม. อุเทนเจติยำ ๆ

# ឧទាន ជិប្ផវគ្គ ទី ៦

(១២៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងភូវសាលាគារៈហាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្លឹងប្រដាប់ចាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ព្រះអង្គគាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងវេសាលី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងកាលជាខាន់ក្រោយភត្ត កំត្រាស់ប្រាប់ភទន្តដ៏មានអាយុថា នែភទន្ត អ្នកចូរយកតំសីទនៈ យើងនឹងចូលទៅឯបាវាលចេតិយ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះភទន្តដ៏មានអាយុទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយកាន់យកនិសីទនៈទៅតាមក្រោយ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចូលទៅឯបាវាលចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះភទន្តក្រាល លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់សិប់ហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះភទន្តដ៏មានអាយុថា នែភទន្ត ទីក្រុងវេសាលី គួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ[1] គួរជាទីត្រេកអរ

---

១ ទីនោះជាទីនៅ របស់យក្សឈ្មោះឧទេន លុះកេសាងវិត្តិក្នុយ ទ្រង់កន្លែងនោះ ទើបហៅថា ឧទេនចេតិយ តមក ។

ฉกฺกนิปาตสฺส ปฐมวคฺโค

รมณียํ เจติยกถา

๑. รมณียสุตฺตวณฺณนา

๑. เอวมฺเม สุตนฺติ รมณียสุตฺตํ. ตตฺถ กตมา รมณียตา? ปาสาทิกา ปาสาทิกสฺส ภาวตา, ปสาทนียา ปสาทนียสฺส ภาวตา, ทสฺสนียา ทสฺสนียสฺส ภาวตา, ปาสาทิกา ปสาทนียา ทสฺสนียา ปาสาทิกสฺส ปสาทนียสฺส

ឧទាន ដប្ចន្នវគ្គ ទី ៦ បឋមសូត្រ

គោតមកចេតិយ[1] ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ[2] ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ[3] ជាទីត្រេកអរ សារន្ទចេតិយ[4] ជាទីត្រេកអរ បាវាលចេតិយ[5] ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង៤យ៉ាង ដែលបុគ្គលណាមួយ បំពេនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលបើប្រាថ្នាធំងំឋិតនៅអស់អាយុកប្ប[6] ឬលើសពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ តថាគត បំពេនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតនោះ កាលប្រាថ្នាធំងំឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬលើសអំពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ។

---

๑ ហៅតាមឈ្មោះយក្សដែរ ។ ๒ ហៅតាមព្រះរាជធីតាទាំង ៥ អង្គ របស់ស្តេចក្នុងដែនកាសី ព្រះនាមកិកិស្សៈ នាងមានសេចក្តីសង្វេគ ទើបចេញ ពីក្រុងវារាណសីទ្រឹះ ទៅតាំង ព្យាយាមត្រង់ទីណា ទីនោះ ទើបហៅថា សត្តម្ពចេតិយ តមក ។ ๓ ត្រង់ទីនោះមានដើមផ្លែធំមួយដើម មានដើមផ្លែតូចជាបរិវារ មានទេវតារក្សាដើមផ្លែនោះ មនុស្សប្រាថ្នាកូនប្រុសស្រី តែងទៅបួងសួងត្រង់ដើមផ្លែនោះ ទើបហៅថា ពហុបុត្តចេតិយ ។ ๔-๕ ហៅតាមឈ្មោះយក្សដែរ ។ អដ្ឋកថា ។ ๖ តាក្យថា អាយុកប្បនេះ សំដៅយកកំណត់អាយុរបស់មនុស្ស តាមធំនាន់ដូរអាយុច្រើនតិច ។ អដ្ឋកថា ។

[๑๒๗] ปุน จปรំ ภิกฺขเว អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ចិត្ត-បរិយោ ទហិតោ ហោតិ តថាគតស្ស ចិត្តបរិយោ ទហិតោ ចិត្តំ ភគវន្តំ យាចតិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា តិដ្ឋតុ សុគតោ តិដ្ឋតុ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យថាតំ ហោតេ បរិយុដ្ឋិ-តចិត្តោ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ រមណីយោ អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ រមណីយំ សារន្ទំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាបាលំ ចេតិយំ យស្ស កស្ស ចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានី-កតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ តថាគតោ តិដ្ឋេយ្យ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ

[๑๔๘] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ទុក្ខវិតក ធ្វើទុកាសដ៏ទុក្ខវិតយ៉ាងនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមិនអាចនឹងយល់បាន ទាំងមិនបានអាភដនា នូវព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ឋិត នៅអស់អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងថា ម្នាលអានន្ទ ក្រែងវេសាលី គួរជាទីត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ ជាទីត្រេកអរ គោតមកចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សារន្ទចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ចាបាលចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ๔ ដែលបុគ្គលណា ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬលើសអំពីអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ๔ ដែលព្រះតថាគត ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតនោះ

กปฺป วา ติฏฺเฐยฺย กปฺปาวเสสํ วา ติฏฺเฐ ฯ ฯเปฯ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควตา จิตฺตปริโยเค ญาโตฺ ตายเมว ปุพฺพาปรโยเค จิตฺตปริโยเค จิตฺตาเสเส ตายเมวายตเน ฐาสกฺขิ ปติฏฺฐาปิตุ อ ภควนฺตํ เยาชิ ติฏฺฐตุ ภนฺเต ภควา กปฺปํ ติฏฺฐตุ สุคโต กปฺปํ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานญฺจิ ยถาตํ มาเรน ปริยุฏฺฐิตจิตฺโต ฯ ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ รเมถานนฺท อานนฺท วิหรถานนฺท รเมถานนฺท มา ปมาทตฺถ เจตียํ รเมถานนฺท เจตียสฺส สมฺมุขฏฺฐานา เจตียํ รเมถานนฺท เจตียสฺส ปริยนฺตา เจตียํ รเมถานนฺท เจตียสฺส สมนฺตา เจตียํ รเมถานนฺท จาตุมหาปเถ เจตียา ยสฺส กสฺสจิ อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา เสยฺยถาปิ อานนฺท ราชา จกฺกวตฺติ ราชานุภาเวน ตตฺถ ตตฺถ คจฺฉติ เอวเมว โข อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา

## ឧទាន ឆក្កនិបាត ទី ៦ បឋមសុត្រ

កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ អស់អាយុកប្ប ឬលើសពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ទុព្ភរិត ធ្វើឧភាសដ៏ទុព្ភរិតយ៉ាងនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មិនអាចយល់បាន ទាំងមិនបានពោលនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គឋិតនៅ អស់អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិតនៅ អស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ឲ្យទានដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ ៣ ដងថា ម្នាលអានន្ទ ក្រែងវេសាលីគួរជាទីត្រេកអរ ។ ឧទេនចេតិយ ជាទីត្រេកអរ គោតមកចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ ជាទីត្រេកអរ សារន្ទចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ឆាវាលចេតិយ ជាទីត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ដែលបុគ្គលណា ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ធ្វើឲ្យជួបជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ អធិដ្ឋានហើយ ស៊ន្សាហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ឬ លើសពីអាយុកប្បទៅក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ដែលព្រះតថាគតចំរើនហើយធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ធ្វើឲ្យជួបជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ

អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមាណោ អានន្ទ តថាគតោ កប្ប វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វាតិ ។ ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ចិន្ត-រំកែ ជិមិត្តេ កយិរមានេ ចិន្តរំកែ ចិភាសេ កយិ-រមានេ ជានាសិ ភគវំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ភគវន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កប្ប តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិ-តាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យេនាហំ តេនុប-សង្កមិ ។

[១៦៩] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាម-ន្តេសិ តិដ្ឋ ត្វំ អានន្ទ យស្សទានិ តាទានំ មញ្ញសីតិ ។ ឯវ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា ភគវតោ អវិទូរេ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសីទិ ។

អធិដ្ឋានហើយ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគត នោះ តាលប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ អស់អាយុកប្បឬ លើសអំពីអាយុកប្បទៅក៏ បាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនិមិត្តដ៏ទុឡ្ភរិក ធ្វើទុកាសដ៏ទុឡ្ភរិក យ៉ាងនេះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មិនអាចយល់បាន ពាំងមិនបានអាពាធនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ឋិតនៅអស់ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ឋិតនៅអស់អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹង មនុស្សទាំងឡាយ ឱ្យបានដូច្នេះឡើយ ព្រោះត្រូវមារគ្របសង្កត់ចិត្ត ។

[១២៩] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅ អ្នកចូរសំគាល់កាលដែលគួរទៅ ក្នុងកាល ឥឡូវនេះចុះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយ បង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ អង្គុយទៀបគល់ឈើ ១ ដើមដ៏ត្រមានព្រះភាគ ។

## ๒ฅาเธ ฉฉฺสฺส ฉิกฺขฺขาปฺปสฺส ปปมสุตฺตํ

[๑๓๐] เอวเมวา มาเคา ฅาปิมา เอกิเรปฺปกาเรฺ
เอเยสฺเมฺ เอเนเมฺ เยเน ภควา เตเนปสงฺกมิ อุป-
สงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอกมนฺตํ เอฅิ ฯ เอกมนฺตํ ฐิโฅา โข
มาเคา ฅาปิมา ภควนฺตํ เอกาทเสหิ ปริเยฺหาหาเรหิ ภเยฺ
ภควา ปริเยฺหาตุ สุภโฅา ปริเยฺหาเรฅาเลาหาเรหิ ภเยฺ
ภควโฅา เอเสิโฅา โข ปเนเสา ภเยฺ ภควโฅา ฅาหา
ฉ ฅาฅาหิ เอเปิเม ปริเยฺหายิเสฺสมิ เยเว เม ภิกฺขู ฉ
สาวเกา ภวิสฺสนฺติ วิเยฺญูา วิเนีโฅา วิเสารชฺชปฺปฺโฅา เยเว-
กเขฺมกาเคา[๑] ฅเหฺมสฺมา เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ ฉฺฅาฉฺฅเรฺ
ปฺปฺโฅา สาเมีจิปฺปฺปฺโฅา อนฺฅเรฺ ฅเหฺมสฺมา[๒] สงฺฅ อาจริ-
เยฺ อุปฺปเชฺชยฺเย เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ ฉฺฅาฉฺฅเรฺ ปฺปฺโฅา
สาเมีจิปฺปฺปฺโฅา เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ ฉฺฅาฉฺฅเรฺ ปฺปฺโฅา
สาเมีจิปฺปฺปฺโฅา วิหริสฺสนฺติ ภิกฺขู ฉ สาวเกา วิเยฺญูา
วิเนีโฅา วิเสารชฺชปฺปฺโฅา เยเวเกขเมฺ[๓] อุปฺปาเทสฺสนฺติ ยาวเทวา
ยเทวา ปริเยฺหาตุ ภควโฅา สาวเกา วิเยฺญูา วิเนีโฅา
วิเสารชฺชปฺปฺโฅา เยเวเกขเมฺ เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ ฉฺฅาฉฺฅเรฺ
ปฺปฺโฅา สาเมีจิปฺปฺปฺโฅา เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ ฉฺฅาฉฺฅเรฺ ปฺปฺโฅา
สาเมีจิปฺปฺปฺโฅา วิหริสฺสนฺติ ภิกฺขู ฉ สาวเกา วิเยฺญูา
วิเนีโฅา วิเสารชฺชปฺปฺโฅา เยเวเกขเมฺ เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ
ฉฺฅาฉฺฅเรฺ ปฺปฺโฅา สาเมีจิปฺปฺปฺโฅา เอเฅ ฉ ฉฺฅาฉ ฉฺฅาฉฺฅเรฺ
ปฺปฺโฅา

[๑๓๐] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន មានចិត្តក្តៅ ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមានចិត្តក្តៅ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចំរើនព្រឹក្ខ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតចំរើនព្រឹក្ខ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរចំរើនព្រឹក្ខ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់វាចានេះហើយថា នែ មានចិត្តក្តៅ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគត ដែលឈ្មោះសៃ្តបានបទ តៃ្រ្តវិក្សា ប្រាថ្នាការតៃ្រ្តមចាកយោគៈ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកចែក ធ្វើឲ្យពាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខន្ធសង្កត់សង្កិនដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ (គ្រឿងអាង) នៅមិនមានជាកបណាទេ តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះសៃ្ត បានបទ តៃ្រ្តវិក្សា ប្រាថ្នាសេចក្តីតៃ្រ្តមចាកយោគៈ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌

ឆម្ភាភុជម្ហប្បដិបជ្ជា សាមីចិប្បដិបជ្ជា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កុហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កឌ្ឍេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិនិព្ពានធាតុ កន្តេ ភគវា បរិនិព្ពាតុ សុគតោ បរិនិព្ពាតិ កាលោ ធាតុ កន្តេ ភគវតោ ភាសិតា នោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា ឯវ ន តាវមាំ ចាបិម បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខុនិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា យោគក្ខេមការិនិយោ ពហុស្សុតា ធម្មធរ ឆម្ភាភុជម្ហប្បដិបជ្ជា សាមីចិប្បដិបជ្ជា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កុហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសិស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កឌ្ឍេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសិស្សន្តីតិ ឯតរហិ នោ បន ភន្តេ[1] ភិក្ខុនិយោ ភគវតោ សាវិកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទប្បត្តា

---

๑ ម. សន្តិ នោ បនភន្តេ ឯតរហីតិ ទិស្សន្តិ ។

ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រព្រឹត្ត
តាមធម៌ដ៏សមគួរ រឿនយកវាន:នៃអាចារ្យរបស់ខ្ញុំនេះហើយ ច្រាប់ សំដែង
បញ្ចក្ខ តាំងខុក បើក ចែក ផ្តើឲ្យកត់ បានសង្កត់សង្កិនបរហ្ស្រាវ ដែល
កើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចុះ ដែលខ្ញុំសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ហើយសំដែង
ធម៌ប្រកបដោយចាដំហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វាចា
នេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ភ្នកកិកន្តីជាសាវិការបស់តថាគត ឈ្លាសវៃ
បានបទ ភ្លៀវភ្លា ច្រាច្បាស់សេចក្តីក្រមចាកយោគៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់
ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ ដោយសេចក្តីគោរពក្រែង
ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រឿនយកវាន:នៃអាចារ្យរបស់ខ្ញុំនេះហើយនឹងច្រាប់
សំដែង បញ្ចក្ខ តាំងខុក បើក ចែក ផ្តើឲ្យកត់ បានសង្កត់សង្កិនបរហ្ស្រា-
វាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចុះដែលខ្ញុំ គួរសង្កត់សង្កិនដោយល្អ
សំដែងធម៌ប្រកបដោយចាដំហារ្យ នៅមិនទាន់មាន ដរាបណា តថាគត
នឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ភ្នក
កិក្ខុនី ជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្លាសវៃ បានបទ ភ្លៀវភ្លា

## ๒๓. ธนิสฺส ปิณฺโฑปฺปตฺติสุตฺตวณฺณนา

โยคกฺเขมกามีติ โยคกฺเขมกามา พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺม-
ปฏิปนฺนา สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจาริโน สกฺกา
อาจริยกา อุคฺคหิตา อาจิกฺขิตุ เทเสตุ ปญฺญเปตุ
ปฏฺฐเปตุ วิวริตุ วิภชิตุ อุตฺตานีกาตุ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ
สหธมฺเมน สุนิคฺคหิตํ นิคฺคหิตา สปฺปาฏิหาริยํ
ธมฺมํ เทเสตุ ปริยาปุณิตุ ภิกฺขู ภิกฺขุ
สุตฺตโต ปริยาปุณนฺติ ภิกฺขู ภิกฺขุ
สุตฺตโต ปริยาปุณนฺติ ภิกฺขู ภิกฺขุ ภิกฺขุ
ตฺตา ปเนสา ภิกฺขู ภิกฺขุ ภิกฺขุ ตาวาติ ยาว
ตา ปเนสา ภิกฺขู ภิกฺขุ ภิกฺขุ ตาวาติ ยาว
ยิสฺสามิ อหเมว ตุมฺหากนฺติ ตุมฺหากมฺปิ
วิยตฺตา วินีตา วิสารทปฺปตฺตา โยคกฺเขมกามา พหุสฺสุตา
ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจา-
ริโน สกฺกา อาจริยกา อุคฺคหิตา อาจิกฺขิตุ เทเส-
ตุ ปญฺญเปตุ ปฏฺฐเปตุ วิวริตุ วิภชิตุ อุตฺตานีกาตุ
อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคห-
หิตา สปฺปาฏิหาริยา ธมฺมา เทเสตุ ปริยาปุณิตุ ภิกฺขู
ปิตาหิ ตุมฺห ภิกฺขู อุตฺตานีกาตุ ภิกฺขุ สุตฺตโต

ប្រាថ្នាៈសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុសូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាទៈ នៃអាចារ្យរបស់ខ្លួនហើយច្រាប់ សំដែង បញ្ចត្ត តាំងទុក បើកចែក ឆ្លើយឲ្យរាក់ ជានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើនព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា នែមារចិត្តបាប ពួកទេវបុត្តសាសភ័ក្ត របស់តថាគត ឈ្មោះសាវ៉ៃ បានបន្ទេរក្មេវ៉ៃក្មោ ប្រាថ្នាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជាពហុសូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ បានរៀនយកវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងច្រាប់ សំដែង បញ្ចត្ត តាំងទុក បើកចែក ឆ្លើយឲ្យរាក់ បានសង្កត់សង្កិនបរបក្សវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយ.ល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ នៅមិនទាន់មានដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកទេវបុត្តសាសភ័ក្ត របស់ព្រះមានព្រះភាគ

วิญฺญาณ ปิโลติกา วิสารทปญฺญา โยคกฺเขมกามา ตาหิ สทฺธาหิ สมฺมาปฏิปนฺนา สาหิ ปิยสีลาทิ-สมฺปนฺนา อนุสฺสวาทิเภ สติ อาจริยกา ทุกฺขเหตุ อาจิกฺขิตุ เทเสตุ ปญฺญเปตุ ปฏฺฐเปตุ วิวริตุ วิภชิตุ อุตฺตานีกาตุ อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน ปรปฺปวาเท สหธมฺเมน สุนิคฺคหิตาติ อิมินาปิ อาจริยเก ฉนฺทชาเต อุสฺสาหิเต วายามิเต วิริยารมฺภวเสน ปฏิปชฺชนฺตีติ ทสฺเสติ. ตตฺถ ปิโลติกาติ ปิโลติกาสทิสตฺตา ปิโลติกา. ปิโลติกาสทิสตาย ปน ตาสมฺปิ ปิโลติกาสทฺโท วุจฺจติ. ยถา หิ ปิโลติกา ปุราณตฺตา ทุพฺพลตฺตา ปิตาปิ อปิตาปิ ปิตาติ ปฺจฺจติ, เอวเมว ตาปิ ปิตาปิ อปิตาปิ ปิตาติ ปฺจฺจนฺตีติ ปิโลติกาสทิสตาย ปิโลติกาติ วุจฺจนฺติ. ตาสุ ปิโลติกาสุ. วิสารทปญฺญาติ วิสารทา วุจฺจติ ปากฏา ปญฺญา ยาสนฺติ วิสารทปญฺญา. ตาสุ วิสารทปญฺญาสุ. โยคกฺเขมกามาติ โยคกฺเขมกามตาย โยคกฺเขมกามา. ตาหิ สทฺธาหิ สมฺมาปฏิปนฺนาติ ยาหิ สทฺธาหิ สมฺมาปฏิปนฺนา ยาสุ สทฺธาสุ สมฺมาปฏิปนฺนา. สาหิ ปิยสีลาทิสมฺปนฺนาติ ยาหิ ปิยสีลาทิสมฺปนฺนา ยาสุ ปิยสีลาทิสมฺปนฺนา. อนุสฺสวาทิเภ สติ อาจริยกา ทุกฺขเหตุ อาจิกฺขิตุ เทเสตุ ปญฺญเปตุ ปฏฺฐเปตุ วิวริตุ วิภชิตุ อุตฺตานีกาตุ อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน ปรปฺปวาเท สหธมฺเมน สุนิคฺคหิตาติ อิมินาปิ อาจริยเก ฉนฺทชาเต อุสฺสาหิเต วายามิเต วิริยารมฺภวเสน ปฏิปชฺชนฺตีติ ทสฺเสติ. ตตฺถ

ឈ្មោសរៃ បានបទ ភ្នៃវ៉ែក្ខា ប្រាថ្នាសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ជា
ពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
សេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ បានរៀនយកវាក្យៈនៃអាចារ្យ
របស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តិ តាំងទុក បើក ចែក ឆ្លើយឲ្យភ្លឺ
បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដល់ខ្លួនសង្កត់
សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាហេតុ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះ
សុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះជាកាលគួរ
បរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ពួក
ឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់តថាគត ឈ្មោសរៃ បានបទ ភ្នៃវ៉ែក្ខា ប្រាថ្នា
សេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្សុត ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សម
គួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ដ៏សមគួរ
រៀនយកវាក្យៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តិ តាំង
ទុក បើក ចែក ឆ្លើយឲ្យភ្លឺ បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើង
ហើយ ឲ្យជាកិច្ច ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ សំដែងធម៌ប្រកប
ដោយប្រាជ្ញាជាហេតុ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ

ฉกฺกนิปาเต ฉฏฺฐวคฺคสฺส ปฐมสุตฺตํ

ปสฺสามหิ โข มย กญฺเจ ทุกฺขสฺมึ ทุกฺขานุปสฺสิโน วิหรนฺตา วิเนตา วิสารทธมฺมา โยคกฺเขมกามสฺส ภิกฺขุโน สหุสฺสาหา สหาธิปฺปายา สหาธิปฺปาโย สมาธิปฺปฏิ-ปทา อนุธมฺมจาริโน โหม สกฺกา อาจริยกา ทุกฺขโต วา อาจิกฺขิตุ เทเสตุ ปญฺญเปตุ ปฏฺฐเปตุ วิวริตุ วิภชิตุ อุตฺตานีกาตุ อุปฺปฏิปฺปสฺสมฺภิตุ สพฺรหฺมจารีหิ ปน มยมฺหา-ทิสา นิกฺขโต สมฺภาวนียา สพฺรหฺมจารีหิ ปริวิมฺหา-สิตุ น กญฺเจ ภควา ปริวิมฺหาสิ สุคโต ปริวิมฺหาสกา-โลปิ น กญฺเจ ภควโต สาสนา โข ปเนสา กญฺเจ ภควตา ภิกฺขู น สาสิตา ทิฏฺฐิปิ ปริมฺหายิสฺสติ ยาว เมเต ๙ ธมฺมา ปฺรหฺมจริยาย น ๙ ธมฺมา ภวิสฺสนฺติ ฉิตฺตา วิตฺถาริกา พาหุชญฺญา ปุถุภูตา ยาว เทวมนุสฺเสหิ สุปฺปกาสิตาติ ปสฺสามหิ โข มย กญฺเจ ภควโต ปฺรหฺมจริยา ๙ ธมฺมา ฉิตฺตา วิตฺถาริกา พาหุชญฺญา ปุถุภูตา ยาว เทวมนุสฺเสหิ สุปฺปกาสิตา[๑] ปริวิมฺหาสิตุ น กญฺเจ ภควา

๑ ฉ. สุปฺปกาสิตนฺติ ฯ

ឧទាន ដប្បន្នវគ្គទី ៦ បឋមសូត្រ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះពួកខ្ញុំសិក្ខាជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះសៃ ចូលទៅគាល់ ក្រាបថ្វាយសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្សុត ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីគោរពក្រែង ប្រតិបត្តិតាមធម៌ដ៏សមគួរ រៀនយកវាក្យៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយក្រាបបង្គំ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ដើម្បីឲ្យភក់ ចូលសង្កត់សង្កិនបង្ក្រាប ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចុះដែលខ្លួន សង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយចាដិហារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគបរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់វាចានេះហើយថា ម្នាលមារចិត្តបាប ព្រហ្មចរិយធម៌ របស់តថាគតនេះនៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន ផ្សព្វផ្សាយ ទូលាយ ដឹងច្រើនគ្នា ត្រាស់ត្រៃលោក ដរាបណា ទាំងពួកទេវតានឹងមនុស្ស សំដែងបានដោយប្រពៃ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ជាប់ខ្ជួន ផ្សព្វផ្សាយ ទូលាយ ដឹងច្រើនគ្នា ត្រាស់ត្រៃលោកហើយ ទាំងពួកទេវតានឹងមនុស្សក៏សំដែងបានដោយប្រពៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វាន

ปริญฺญาสุ สกเตา ปริญฺญาเตา โลเก ภควา ภควาเตติ ฯ

(๑๓๑) ยสฺมา ปุเพฺพ ภควา มาโร ปาปิมา ปฏเมเนว อเปฺปสฺสุเตา ปุถุ ปาปิม เยเนว ปิโย ตเถว ตถาคตสฺส ปริญฺญาเต ภวิสฺสติ ฯเตา ติณฺณำ มาสานำ อจฺจเยน ตถาคเตา ปริญฺญายิสฺสตีติ ฯ อถโข ภควา ปาปิมนฺตเตยเย[1] สเตา สมฺปชาเนา อายุสงฺขารำ โอสฺสชฺชิ ฯ โอสฺสชฺชเน จ ภควเตา อายุสงฺขาเร มหาภูมิจาโล อเหาสิ ภีสนเตา เลามหำเสา เทวทุนฺทภิเยา[2] จ ผลึสุ ฯ อถโข ภควา ปฏมำ อุทานำ อุทาเนสิ

ขุลมตฺตุลญฺ สมฺภวำ
ภวสงฺขารมวสฺสชฺชิ มุนิ
อชฺฌตฺตรเตา สมาหิเตา
อภินฺทิ กวจมิวตฺตสมฺภวำ ฯ สุตฺตำ ปฐมำ ฯ (๓)

(๑๓๒) ปวุจฺจติ สุตำ ฯ ปฏมำ สมยนฺติ ภควา

---

๑ ฉ.ม. จาจาเล เจตยิเย ฯ ๒ ม. เทวทุนฺทภิเยา ฯ ๓ ฉ.ม. สุตฺตำ ปฐมนฺติ สตฺต ฯ

สูมព្រះសុគត បរិនិព្វាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កាលនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។

[๑๓๑] កាលបើមារ ទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបនឹងមារចិត្តបាបថា ម្នាលមារចិត្តបាប ចូរអ្នកកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយចុះ ការបរិនិព្វាន របស់តថាគតមិនយូរប៉ុន្មានទេ អំណើះ៧ ៣ ខែទៀតអំពីខែនេះ តថាគតនឹងបរិនិព្វាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ដាក់អាយុសង្ខារ នាបាវាលចេតិយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ខារហើយ មហាប្រឋពី កក្រើក គួរឲ្យខ្លាច ព្រឺព្រួចរោម ជាន់ផ្គរកំលាន់ពាសពេញ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹ្ទនានេះ ក្នុងវេលានោះវា

ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានលះបង់កុសលចិត្តដែលគួរប្ងឹងបាននឹងប្ងឹង មិនបានផង តិលេស ជាដែនកើតផង សង្ខារប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភពផង ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងខាងក្នុង មានព្រះហឫទ័យតាំងមាំហើយ បានទំលាយបណ្តាញ គឺតិលេសដែលមានខ្លួន ជាដែនកើត ដូចជាគ្រឿងក្រោះ (របស់ទាហាន) ។ សូត្រទី ๑ ។

[๑๓๒] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

## ๑๓ ธฺมฺมิสฺส ฉิชฺชนฺตสฺส ขุตฺติยสุตฺตํ

สาวตฺถิยํ วิหรติ ปุพฺพาหเณ นิวาสนาทิ ยาว ๆ
เตน โข ปน สมเยน ภควา สายณฺหสมยํ
ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต ๑ พหิทฺวารโกฏฺฐเก นิสินฺโน
โหติ ๆ อถ โข ภควา ปเสนทิ โกสลา เยน
ภควา เตนุปสงฺกมิ ๒ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสีทิ ๆ เตน โข ปน สมเยน สตฺต
จ ขตฺติยา สตฺต จ นิกฺขนฺตา สตฺต จ อเจลา
สตฺต จ เอกสาฏา สตฺต จ ปริพฺพาชกา ปจฺจุคฺคตา ๓
โหนฺติ ๔ ยาวตา ราชูนํ ยสมาคมา[1] ภควโต
อาโรจิตา[2] ๆ อถ โข ภควา ปเสนทิ โกสลา เต
สตฺต จ ขตฺติเย สตฺต จ นิกฺขนฺเต สตฺต จ อเจเล
สตฺต จ เอกสาเฏ สตฺต จ ปริพฺพาชเก ปจฺจุคฺคตา-
นุจฺจเย ๕ เอตทโวจ ยาวตา ราชูนํ ยสมาคมา
อาโรจิตา ภนฺเต นิสฺสาย ทุฏฺฐายาสนา เอกสาฏา
ตสิตฺวา ปกฺกมิสฺสนฺติ ๆ ตยิทํ ภนฺเต ยถาภุจฺจา

---

๑ ม. ฆาโรจิตา ๆ ๒ ฉ.ม. อภิกฺกมิตฺวา ๆ

គង់ ក្នុងមិគារមាតុប្រាសាទ នាវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់គង់ឆ្ងាំងក្រៅក្លោងទ្វារ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅ ក្នុងទីសមគួរ ។ សម័យនោះឯង ពួកជដិល(១) ៧ នាក់ ពួកនិគ្រន្ថ ៧ នាក់(២) ពួកអចេល ៧ នាក់(៣) ពួកឯកសាដក ៧ នាក់(៤) ពួកបរិព្វាជក ៧ នាក់(៥) សុទ្ធតែមានរោម ឆ្នាំដ៏ក្រៀក ទ្រុបទ្រុលនឹងក្រចកវែង ។ នាំយកម្រែកមានប្រការផ្សេង ។ ដើរចូលមកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទតឃើញពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺ ជដិល ៧ នាក់ និគ្រន្ថ ៧ នាក់ អចេល ៧ នាក់ ឯកសាដក ៧ នាក់ បរិព្វាជក ៧ នាក់ សុទ្ធតែមានរោម ឆ្នាំដ៏ក្រៀក ទ្រុបទ្រុលនឹងក្រចកវែង ។ នាំយកម្រែក មានប្រការផ្សេង ។ ហើយដើរចូលមកក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់ទតឃើញហើយ ទើបក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើសំពត់ឆៀងស្មាម្ខាង ហើយលុតមណ្ឌលជង្គង់ខាងស្តាំចុះ លើប្រថពី

---

១ អ្នកបួសក្រៅពុទ្ធសាសនា ធ្វើដាក់បន្ទប ។ ២ សភាពជានិរន្ថន្ទ្រទ្រង់សំលៀកបំពាក់ពណ៌ស ។ ៣ អាក្រាតឥតគ្រឿងលំលៀកបំពាក់ឡើយ ។ ៤ បង់កំណាត់សំពត់ត្រង់ដៃ ហើយនឹងបិទចាំង (ប៉ុង) ខាងមុខសរីរៈ ធ្វើបនិត្រន្ថមានសំពត់សាឯកតែមួយ ។ ៥ ឈ្មោះអ្នកបួសក្រៅពុទ្ធសាសនាដែរ ។ អដ្ឋកថា ។

ยเทว เหฏฺ ฐ ฉฏฺฐิยา สตฺต ฐ ฉฏฺฐิยา สตฺต ฐ อเจลา สตฺต ฐ ปกฺกุธา สตฺต ฐ ปริญฺญาฉกา เตน-ญฺเจว ปมาณเมตฺตา ตีหิปิ ทุกฺขุทฺทานา ทิยฑฺฒานิ ทุกฺขุทฺทานสตานิ ภวนฺติ ฯ ยถา หิ นาม ทกฺขิเณยฺยวิสุทฺธิยา ปฏิปนฺนกสฺส ปุคฺคลสฺส ปาณาติปาตา ปฏิวิรตสฺส ปาณาติปาตา ปฏิวิรตตฺตา ปาณาติปาตา ปฏิวิรตตฺตา ปาณาติปาตา ปฏิวิรตตฺตา

ប្រណមអញ្ជលី បំពោះពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺជដិល ๗ នាក់ ទគ្រែន្ត ๗ នាក់ អចេល ๗ នាក់ ឯកសាដក ๗ នាក់ បរិព្វាជក ๗ នាក់ នោះ ហើយប្រកាសនាម ( របស់ព្រះអង្គ ) អស់វារៈ ๓ ដងថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល ។ គ្រានោះ គាលពួកអ្នកបួសទាំងនោះគឺជដិល ๗ នាក់ ទគ្រែន្ត ๗ នាក់ អចេល ๗ នាក់ ឯកសាដក ๗ នាក់ បរិព្វាជក ๗ នាក់ បេញ្ជៀមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចគង់នៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ បំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកអ្នកបួសណា ជាព្រះអរហន្ត ឬបានសម្រេចអរហត្តមគ្គក្តី លោក បណ្តាអ្នកបួសទាំងនោះ ជាព្រះអរហន្តមួយដែរឬ ។

[๑๓๓] បពិត្រមហារាជ ដំណើរដែលថា បុគ្គលនេះជាព្រះអរហន្ត ឬបុគ្គលនេះ បានសម្រេចអរហត្តមគ្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាម គ្រប់គ្រងសយនៈដែលបង្អែតដោយបុប្ផ ប្រើប្រាស់កាសិកព័ស្ត្រ នឹងលំអតឬមបង្អួន ទ្រទ្រង់តម្រងផ្កាឈូកត្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សែង ។ ត្រែតអរបំពោះមាសប្រាក់ ដឹងបាន ដោយក្រណាស់ ។

ឧភាឆេ ជង្ឃិស្ស ជិចូន្ទុត្តេស្ស ទុតិយសុត្តំ

សំភាសេន ខោ មហាភន្ត សីលំ វេទិតព្ពំ តញ្ច ខោ ទីឃេន អទ្ធា ន ឥត្តរេន[1] មនសិកភោតា ខោ អមនសិកភោតា[2] បញ្ហាតា ខោ ទុប្បញ្ញេន ។ សំភោ-ហារេន ខោ[3] មហាភន្ត សោចេយ្យំ វេទិតព្ពំ តញ្ច-ខោ ទីឃេន អទ្ធា ន ឥត្តរេន មនសិកភោតា ខោ អមនសិកភោតា បញ្ហាតា ខោ ទុប្បញ្ញេន ។ អាម-រាសុ ខោ មហាភន្ត ជាមោ វេទិតព្ពោ សោ ច ខោ ទីឃេន អទ្ធា ន ឥត្តរេន មនសិកភោតា ខោ អមនសិ-កភោតា បញ្ហាតា ខោ ទុប្បញ្ញេន ។ សាកច្ឆាយ ខោ មហាភន្ត បញ្ហា វេទិតព្ពា សា ច ខោ ទីឃេន អទ្ធា ន ឥត្តរេន មនសិកភោតា ខោ អមនសិកភោតា បញ្ហាតា ខោ ទុប្បញ្ញោតិ ។

---

๑ ឧ.ម. តិត្តរំ ។ ๒ ឧ.ម. អមនសិការ ។ ๓ ឧ.ម. សញ្ជោហារេ ។

បពិត្រមហាពាជ សីល ត្រូវបុគ្គលដឹង ដោយការនៅរួមគ្នា សីលនោះឯងគេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹងបាន ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបាន អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាជ សេចក្តីស្អាត ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនិយាយឆ្លើយឆ្លង ទាំងសេចក្តីស្អាតនោះឯង គេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹងដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាជ កំឡាំងញាណ ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ក្នុងវេលាមានអន្តរាយ ទាំងកំឡាំងញាណនោះឯង ត្រូវដឹងដោយកាលវែង មិនមែនដឹងដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាពាជ បញ្ញា ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការសាកសួរ ទាំងបញ្ញានោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនបានកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិតទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។

(๑๓๔) อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยนิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิยา ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ สาวตฺถิยา ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต ยาวตกา ปิณฺฑปาตสฺส ปริโยสานา ยาวตกา ปิณฺฑปาตสฺส ปริโยสานา ปิณฺฑปาตสฺส ปริโยสานา ปิณฺฑปาตสฺส ปริโยสาน

(๑๓๔) បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងដោយប្រពៃថា បពិត្រមហាវជ ដំណើរដែលថា បុគ្គលនេះ ជាព្រះអរហន្ត ឬបុគ្គលនេះ បានសម្រេចអរហត្តមគ្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាមគ្រប់គ្រងសយនៈ ដែលចង្អៀតដោយបុត្ត ប្រើប្រាស់កាសិកព័ស្ត្រ នឹងលំអិតខ្ញឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូបគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស ប្រាក់ ដឹងបានដោយក្រណាស់ ។ បពិត្រមហាវជ សីលត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការទៅរួមគ្នា ទាំងសីលនោះឯង គេដឹងបាន ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្តមិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិតទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាវជ សេចក្តីស្អាតត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនិយាយឆ្លើយឆ្លង ទាំងសេចក្តីស្អាតនោះឯង គេដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ដនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហាវជ កំឡាំងញាណ ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ក្នុងវេលាមានអន្តរាយ

## ๑๓เธ ឆដ្ឋំឃ្ស ដច្ចន្តវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សោ ច ខោ ឥតិយេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិកា-
រេតា ឯោ អមនសិការេតា បញ្ញាតា ឯោ ឧប្បញ្ញោ។
សាកច្ឆាយ ខោ មហារាជ បញ្ហា វេទិតព្ពា សាធុ ខោ
ឥតិយេន អទ្ធុនា ន ឥត្តរេន មនសិការេតា ឯោ អមន-
សិការេតា បញ្ញាតា ឯោ ឧប្បញ្ញោតិ ។ ឯតេ ភន្តេ
មម បុរិសា ចោរា ឥចរកា ជនបទំ ឥតរិត្វា អាគច្ឆន្តិ
តេហិ បឋមំ ឥតិណ្ណំ អមាំ បច្ឆា ឥតរិស្សាមិ ឥមាំ
តេ ភន្តេ តំ រជោជល្លំ បវាហេត្វា សុភ្គតា សុវិលិត្តា
កប្បិតកេសមស្សូ ឥមាតវត្ថវសនា បញ្ចហិ កាម-
គុណេហិ សមប្បិតា សមង្គីភូតា បរិចារយន្តិ[1] ។
អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ
ឧទានំ ឧទានេសិ

ន ភាយមេយ្យ សព្ពត្ថ ជាញ្ញស្ស បុរិសោ សិយា
ជាញ្ញំ ឯិស្សាយ ជីវេយ្យ ឆម្ភេ ន វណ្ណី ចរេតិ[2] ។
ទុតិយំ[3] ។

---

๑ ឧ.ម. បរិចារិស្សន្តីតិ ។ បរិចរិស្សន្តីតិ អដ្ឋកថាយំ ករិស្សតីតិ ។ ๒ ម. ឆម្ភេន
វិណដំ ចរតិ ។ ๓ ឧ.ម. ទុតិយន្តិ ឧត្តំ ។

ទាំងកំឡាំងញាណនោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រមហារាជ បញ្ញា ត្រូវបុគ្គលដឹងបាន ដោយកាលយូរ ទាំងបញ្ញានោះឯង ត្រូវដឹង ដោយកាលវែង មិនមែនដឹង ដោយកាលបន្តិចបន្តួចទេ កាលកំណត់ក្នុងចិត្ត ទើបអាចដឹងបាន កាលបើមិនកំណត់ក្នុងចិត្ត មិនងាយដឹងបានទេ អ្នកជាបណ្ឌិត ទើបអាចដឹងបាន ជនពាលមិនងាយដឹងបានទេ ។ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ពួកបុរសបរិស៊ទ្ធិព្រះអគ្គទាំងនុ៎ះដូចជាចោរ ដើរតត្រុក ត្រួតត្រាជនបទ ពួកបុរសទាំងនោះមកត្រួតត្រាមុន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមកត្រួតត្រាខាងក្រោយ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកបុរសទាំងនោះបណ្តែតបន្ទាត់បង់ចូលទឹងទឹមទុំលនោះចេញ ហើយងូតទឹក លាបស្រឡាបដោយល្អ តោសត់នឹងពុកមាត់ ស្លៀកពាក់សំពត់ពណិ ស ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្តបំរើ ដោយគាមគុណប្រុំ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលមិនគប្បីប្រឹងប្រែង ក្នុងអំពើលាមកទាំងពួងទេ បុគ្គលមិនគប្បីជាបុរសនៃបុគ្គលដទៃ មិនគប្បីរស់នៅព្រោះអាស្រ័យអ្នកដទៃ មិនគប្បីប្រព្រឹត្តអធម៌ (ដើម្បីលោក) ដូចការលួចប្រៃទេ ។ សូត្រទី ៦ ។

(๑๓๕) ฬาฬฺเห สุตฺตํ ฯ ฬกาเ สมยาเ ภควา สาวตฺถิยาเ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา อตฺตโน อเนกาหิ ชาติสเตหิ อกุสลเจ ฉฬฺเห ปหีเน ปญฺจวิกฺขมฺภิเต ฉสุ ผสฺสายตเนสุ เอกายเน ปฏิปนฺโน โหติ อเนกาหิ จ กุสลเจ ฉฬฺเห ภาวิตาย[๑] พหุลีกตาเ ฯ อถ โข ภควา อตฺตโน อเนกาหิ ชาติเก อกุสลเจ ฉฬฺเห ปหีเน วิทิตฺวา อเนกาหิ จ กุสลเจ ฉฬฺเห ภาวิตาย พหุลีกตาเ ตายิ เวลายิ อิมิ อุทานิ อุทาเนสิ

อหุ ปุเพฺว นาหุ นาหุ นาหุ ปุเพฺว นาหุ อหุ
น จาหุ น จ ภวิสฺสติ น เจตรหิ วิชฺชติ ฯ
ตตฺถายิ[๒] ฯ

(๑๓๖) ฬาฬฺเห สุตฺตํ ฯ ฬกาเ สมยาเ ภควา สาวตฺถิยาเ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ

๑ ม. ภาวิตา ฯ ๒ ฉ.ม. ตตฺถายิ ฯ

(๑๓๕) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យ នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងគង់ពិចារណា ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលទ្រង់លះហើយផង ពួកកុសលធម៌ ច្រើនប្រការ ដែលបរិបូណ៌ដោយការចំរើនផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបពួកអកុសល-ធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលព្រះអង្គ លះហើយផង ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនផង ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកកិលេសមានភាគៈជាដើម ភ្ជាប់មានហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកកិលេសណាមួយ របស់តថាគត មិនបានមានហើយ ក្នុងខណៈនៃមគ្គញាណនោះទេ អរិយមគ្គមិនភ្ជាប់មានហើយ ក្នុងកាលមុន អរិយមគ្គក៏បានមានហើយ ក្នុងកាលណោះ ពួកកិលេសមិនបានមាន ក្នុងកាល (ជាអតីត) ផង មិនមាន ក្នុងកាល ( ជាអនាគត ) ផង មិនមាន ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្នផង ( ដល់តថាគត ) ។ សូត្រទី ៣ ។

(๑๓๖) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

## ฉกฺกนิปาเต ฉฏฺฐวคฺเค ปฐมสุตฺตวณฺณนา

เอวมฺเม สุตนฺติ สมเยน สตฺถา ราชคหนครสมีเป
สมณพฺราหฺมณานิ ปริคฺคเหตฺวา สาวตฺถิยำ ปฏิวสติ(๑)
นานาทิฏฺฐิกานิ นานาขนฺติกานิ นานารุจิกานิ นานาทิฏฺฐิ-
นิสฺสยนิสฺสิตานิ ฯ สนฺตเกเ สมณพฺราหฺมณา ฆาฬ-
ฺหทิฏฺฐิโน ฆาฬหิฏฺฐิโน สสฺสตา เลาเกา ฯนฺทเมว สจฺจำ
โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา
ฆาฬหทิฏฺฐิโน ฆาฬหิฏฺฐิโน อสสฺสตา เลาเกา ฯนฺทเมว
สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ สนฺตเกเ สมณพฺราหฺมณา ฆาฬ-
หทิฏฺฐิโน ฆาฬหิฏฺฐิโน อนฺตวา เลาเกา ฯนฺทเมวสจฺจำ โมฆ-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ฆาฬหทิฏฺฐิโน
ฆาฬหิฏฺฐิโน อนนฺตวา เลาเกา ฯนฺทเมว สจฺจำ โมฆ-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺตเกเ สมณพฺราหฺมณา ฆาฬหทิฏฺฐิโน ฆาฬ-
หิฏฺฐิโน ตำ ชีวำ ตำ สรีรำ ฯนฺทเมว สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ
สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ฆาฬหทิฏฺฐิโน ฆาฬหิฏฺฐิ-
โน อญฺญำ ชีวำ อญฺญำ สรีรำ ฯนฺทเมว สจฺจำ โมฆมญฺญนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. สาวตฺถิยำ ปฏิวสติ ฯ

## ឧទាន ដប្បូន្នវគ្គ ទី ៦ បឋមសូត្រ

*សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិព្វាជក(១) ប្រជុំគ្នា អាស្រ័យ នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មានសេចក្តីគាប់ចិត្ត ផ្សេង ។ មានសេចក្តីប្លែកចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្សយផ្សេង ។ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។*

---

១ សំដៅយកពួកសមណៈមានន័ត្រន្តដែលប្រព្រឹត្តអាក្រាតជាដើម ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ មានពាក្យណាបព្រាហ្មណ៍ជាដើម ។ ពួកបរិព្វាជកមានពោក្កសាតិបរិព្វាជកជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

สนฺเตเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิสฺมิญฺเญว
ทิฏฺเฐ ตถาคเต ปรมฺหณา ฌานเมว สงฺขํ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ
ปเนเก สมณพฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิสฺมิญฺเญว ทิฏฺเฐ
ตถาคเต ปรมฺหณา ฌานเมว สงฺขํ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺเตเก สม-
ณพฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิสฺมิญฺเญว ทิฏฺเฐ ตถาคเต
ปรมฺหณา ฌานเมว สงฺขํ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเก สม-
ณพฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิสฺมิญฺเญว ทิฏฺเฐ ตถาคเต
ปรมฺหณา ฌานเมว สงฺขํ ปกาเสนฺติ ฯ เต กณฺหาภิชาติกา
กณฺหาภิชาติกา ปิงฺคลาภิชาติกา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺติหิ
วิตุนฺทนฺตา วิหรนฺติ ปณฺฑิโต อหมฺหิ ปณฺฑิโต อหมฺหิ
ปณฺฑิโต อหมฺหิ ปณฺฑิโตติ ฯ

[๑๓๗] อถโข สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวา-
เสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสึสุ ฯ
สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิ-
กฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែង គឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌។

[๑๓๗] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុប្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី។ លុះត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់

## ๒๓ ธมฺมิสฺส ฉิจฺจนฺตรุคฺคสฺส จตุตฺถสุตฺตํ

ภควนฺตํ เอตทวเจสฺมา ปโรสหสฺสํ ๆ ปโรสหสฺสญฺจ โข เต ภิกฺขู ภควนฺตญฺเว ปฐมตรญฺจ ฯ ตตฺร โข สมฺพหุลา ญาตกาติยา สมณพฺราหฺมณา ปริพฺพาชกา สาวตฺถิยา ปฏิวสนฺติ ญาตาธิฏฺฐิตา ญาตาขลิฏฺฐิตา ญาตา ปุถิตา ญาตาธิฏฺฐิตสฺสายิตสฺวิตา ฯ สนฺตเกปิ สมณพฺราหฺมณา ปวารณาปิ ปวารณาปิ สสฺสุโตปิ ลาเภปิ ฯ ตตฺร ตตฺร ปเรเกปิ สมณพฺราหฺมณา ปวารณาปิ ปวารณาปิ อสสฺสุโตปิ ลาเภปิ ฯ สนฺตเกปิ สมณพฺราหฺมณา ปวารณาปิ ปวารณาปิ อนฺตกปิ ลาเภปิ ฯ ตตฺร ตตฺร ปเรเกปิ สมณพฺราหฺมณา ปวารณาปิ ปวารณาปิ อนฺตกปิ ลาเภปิ ฯ สนฺตเกปิ สมณพฺราหฺมณา ปวารณาปิ ปวารณาปิ ตถาปิ สีลวาปิ ฯ ตตฺร ตตฺร ปเรเกปิ สมณพฺราหฺมณา ปวารณาปิ ปวารณาปิ ตถาปิ สีลวาปิ ฯ

## ๓ ภาณ ฉกฺกนิปาต ที่ ๖ อตฺตตฺถสุตฺต

ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុ
ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកច្រើន
គ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មាន
សេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ។ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យ
ផ្សេង ។ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង
នេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនមានទីបំផុត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ជីវិត
នោះ គឺសរីរៈនោះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

## សុត្តន្តបិដកៈ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឥវំវាទិនោ ឥវំទិដ្ឋិនោ
ហោន្តិ តជាតកតោ បរម្មរណា ឯនមេវ សច្ចំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឥវំវា
ទិនោ ឥវំទិដ្ឋិនោ ឯ ហោន្តិ តជាតកតោ បរម្មរណា
ឯនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា ឥវំវាទិនោ ឥវំទិដ្ឋិនោ ហោន្តិ ច ឯ
ច ហោន្តិ តជាតកតោ បរម្មរណា ឯនមេវ សច្ចំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឥវំវាទិនោ
ឥវំទិដ្ឋិនោ នេវ ហោន្តិ ឯ ឯ ហោន្តិ តជាតកតោ
បរម្មរណា ឯនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ កល្លាន-
ជាតា កលរហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ
វិតុទន្តា វិហរន្តិ ឥតិសោ ឯម្ហោ នេតិសោ ឯម្ហោ
នេតិសោ ឯម្ហោ ឥតិសោ ឯម្ហោតិ ។ អញ្ញតិត្ថិយេ កិត្តយេ
បរិញ្ញាវកា អត្តា អច្ចន្តកា អត្តំ ឯ ជានន្តិ អនត្តំ ឯ
ជានន្តិ ឧច្ឆំ ឯ ជានន្តិ អនុច្ឆំ ឯ ជានន្តិ ។ តេ អត្តំ
អជានន្តា អនត្តំ អជានន្តា ឧច្ឆំ អជានន្តា អនុច្ឆំ
អជានន្តា កល្លាជជាតា កលរហជាតា វិវាទាបន្នា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ តើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនតើតទៀត ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅ តើតទៀតក៏មាន មិនតើតទៀតក៏មាន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វស្លាប់ទៅតើតទៀតក៏មិនមែន មិនតើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពាំនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ជម្លោះ ទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្ធត្តិរ្ថិយ បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ។ អន្ធត្តិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងនោះ កាលបើមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ទែង

## ๒ฅาเธ ธฺฉิสฺส ฉฏฺฐวคฺคสฺส จตุตฺถสุตฺตํ

อญฺญมญฺญํ มุเขสกฺกีหิ วิตุนฺนกา วิหารนฺติ ฯเปฯ ฉมฺหา เธปิ ฉมฺหา เธปิ ฉมฺหา ฯเปฯ ฉมฺหาติ ฯ

(๑๓๘) ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว สมิสฺสา เยว สาวตฺถิยา[๑] อญฺญตเร กฬา อเหาสิ ฯ อถโข ภิกฺขเว สา กฬา อญฺญตรํ ปุริสํ อาคจฺฉนฺตึ ทิสฺวา ตุฏฺฐา อโหสิ ปุริส ยาวตีกา สาวตฺถิยา[๒] ฉฏฺฐกา เต สพฺเพ ฯเปฯ สฏฺฐิวาเตหีติ ฯ ฯเปฯ ภิกฺขเว สา ปุริสา ตสฺสา รญฺโญ ปฏิสฺสุตฺวา ยาวตีกา สาวตฺถิยา[๓] ฉฏฺฐกา เต สพฺเพ ตโหตฺวา เยน สา กฬา เตนุปสงฺกมึสุ ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา เตสุ ฉสุ ปุริเสสุ ตีสุ ปุริเสสุ ปฏิพทฺธจิตฺตา อโหสิ ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา เตสุ ตีสุ ปุริเสสุ เอกปฺปหาริกา[๔] ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา ตีหิ ปุริเสหิ สทฺธึ ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา เอกปฺปหาริกา ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา ทฺวีหิ ปุริเสหิ สทฺธึ ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา เอกปฺปหาริกา ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา เอเกน ปุริเสน สทฺธึ ฯเปฯ ภิกฺขเว สา กฬา เอกปฺปหาริกา

ตักเตือนกันและกัน ด้วยคำว่า นี้ชื่อว่าธรรม นี้ชื่อว่าไม่ธรรม นี้ชื่อว่าไม่ธรรม นี้ชื่อว่าธรรม นี้ชื่อว่าไม่ธรรม นี้ชื่อว่าธรรม ฯ

(๑๓๘) ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็สมัยนั้นแล พระราชาองค์หนึ่งในกรุงสาวัตถีนี้ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระราชานั้น ตรัสเรียกบุรุษคนหนึ่งมาตรัสสั่งว่า ดูกรบุรุษผู้เจริญ เจ้าจงไปเถิด จงเรียกชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวง ให้มาประชุมกันในที่นี้ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุรุษนั้นรับพระราชโองการของพระราชานั้นแล้ว ได้ไปบอกชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ พระราชาทรงพระประสงค์ ชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงมาประชุมกันแล้ว ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น บุรุษนั้นได้เข้าไปเฝ้าพระราชานั้นแล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงมาประชุมกันแล้ว ขอพระองค์จงทรงทราบกาลอันสมควรเถิด ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระราชานั้นได้เสด็จเข้าไปยังที่ประชุมชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงแล้ว ได้ตรัสกะชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงว่า ดูกรท่านผู้เจริญทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายจงฟังเรา เราจักแสดงธรรมแก่ท่านทั้งหลาย ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงนั้นได้ทูลรับพระราชานั้นว่า ดีแล้ว พระเจ้าข้า ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระราชานั้นได้ตรัสกะชาวพระนครสาวัตถีทั้งปวงนั้น

ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถิสฺส กณฺณา ธาสฺสสิ ฬนิสาโ
ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถิสฺส ธนุ
ธาสฺสสิ ฬนิสาโ ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ
หตฺถิสฺส สาโณ ธาสฺสสิ ฬนิสาโ ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ
ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถิสฺส กาโย ธาสฺสสิ ฬนิสาโ
ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถิสฺส ฉาทนํ
ธาสฺสสิ ฬนิสาโ ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ ฬกกฺขาณํ
ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถิสฺส ปิฏฺฐิ ธาสฺสสิ ฬนิสาโ
ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถิสฺส ธนุฏฺฐานิ
ธาสฺสสิ ฬนิสาโ ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ ฬกกฺขาณํ ฉฑฺฑกฺขาณํ
หตฺถิสฺส ฉาลธิ ธาสฺสสิ ฬนิสาโ ฉฑฺฑา หนฺตีติ ฯ
อถโข กิกฺกาเร สาโ ปุริสาโ ฉฑฺฑกฺขาณํ หตฺถึ ธาสฺสตฺวา
เยน สาโ ราชา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ราชานํ
ฬตทเวจ นิฏฺฐา เขา เตหิ เทว ฉฑฺเฑหิ หตฺถี ยสฺส-
ธาน กาลํ มญฺญตีติ(๑) ฯ อถโข กิกฺกาเร สาโ ราชา

๑ ฉ. ม. มญฺญตีติ ฯ

បង្ហាញត្រចៀកដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែបុនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ បង្ហាញកដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ បង្ហាញប្រមោយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញខ្នងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញដើងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញខ្នងដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ បង្ហាញកន្ទុយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ ។ បង្ហាញរោមកន្ទុយដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតខ្វះថា នែមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ ដំរីបែបនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះបុរសនោះបង្ហាញដំរី ដល់ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតរួចហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជាអង្គនោះ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាអង្គនោះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតទាំងនោះ ឃាននយើញដំរីច្បាស់លាស់ហើយ សូមព្រះអង្គសំគាល់កាលគួរនឹងស្តេចទៅ កន្លងកាលឥឡូវនេះចុះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯព្រះរាជាអង្គនោះ

យេន តេ ជច្ចន្ធា តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា តេ ជច្ចេ
ឯតទវោច ឯត្តោ តេ ជច្ចន្ធា ហត្ថីតិ ។ ឯវំ ខោភតិ ។
ឯត្តោ ឆោ ហត្ថីតិ វទេថ ជច្ចន្ធា តវ ឯសោ ហត្ថីតិ ។
យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ចេហិ ហត្ថិស្ស សីសំ ឯដ្ឋំ អយោសិ
តេ ឯវមាហំសុ ឯឯសោ ខោ ហត្ថី សេយ្យថាបិ
ភទ្រោតិ ។ យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ចេហិ ហត្ថិស្ស តណ្ណោ
ឯត្តោ អយោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯឯិសោ ខោ ហត្ថី
សេយ្យថាបិ សុប្បោតិ ។ យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ចេហិ
ហត្ថិស្ស អង្គោ ឯត្តោ អយោសិ តេ ឯវមាហំសុ ឯឯិសោ
ខោ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ជាលោតិ ។ យេហិ តិក្ខត្តុំ ជច្ច-
ច្ចេហិ ហត្ថិស្ស សោណ្ឌោ ឯត្តោ អយោសិ តេ ឯវមា-
ហំសុ ឯឯិសោ ខោ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ឧទ្ធលិសោតិ ។

ទ្រង់ប្ចូលទៅរកមនុស្សខ្លាក់ ពីកំណើតទាំងនោះ លុះប្ចូលទៅដល់ ត្រាស់ព្រះរាជឧង្ការទៅនឹងមនុស្សខ្លាក់ ពីកំណើតទាំងនោះថា នែមនុស្សខ្លាក់ពីកំណើតទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃានឃើញដីរបើយឬ ។ ពួកមនុស្សខ្លាក់ពីកំណើត ធ្វើយតបព្រះរាជឧង្ការថា ព្រះសុណាទៃ្ហរិសេស ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា នែមនុស្សខ្លាក់ ពីកំណើតទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ និយាយថា ដីរ យើងទាំងឡាយឃានឃើញហើយ តើដីរដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្លាក់ពីកំណើតណា ដែលឃានឃើញក្បាលដីរ មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្ពុតំទេព ដីរនេះដូចក្អម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្លាក់ ពីកំណើតណា ដែលឃានឃើញស្បែកត្រចៀកដីរ មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្ពុតំទេព ដីរនេះដូចចង្អេរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្លាក់ពីកំណើតណា ដែលឃានឃើញក្ងុកដីរ មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្ពុតំទេព ដីរនេះដូចផាល(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្លាក់ពីកំណើតណា ដែលឃានឃើញប្រមោយដីរ មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្ពុតំទេព ដីរនេះដូចយាបនង្គ្លី ។

---

១ ភ្នុកដំរី ជួរប្រដួចនឹងអង្រែ ទើបសម ឬ ប្រហែលបុងភ្នុកទេដឹង ឃានជាណោកប្រៀបជាដួចផាល ។

យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស តាយោ ធិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ តោដ្ឋតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស ឋានោ ធិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ថូណោតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស បិដ្ឋិ ធិដ្ឋា អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ ទុន្ទុភ្លោតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស ឆវិំ ធិដ្ឋំ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ មុសលោតិ ។ យេហិ កិត្តកេ ផុដ្ឋេហិ ហត្ថិស្ស វាលធិ ធិដ្ឋោ អហោសិ តេ ឣមាហាំសុ ឣធិសោ នេវ ហត្ថី សេយ្យថាបិ សម្មដ្ឋធីតិ ។ តេ ឣធិសោ ហត្ថិ ឆេធិសោ ហត្ថិ ឆេធិសោ ហត្ថិ ឣធិសោ ហត្ថិតិ អញ្ញមញ្ញំ មុដ្ឋិំ សំយុដ្ឋិំសុ[1] ។ តេឆ ច បន កិត្តកេ សោ កដា អត្ថមោ អហោសិ ។ ឣវមេវ ខោ កិត្តកេ អញ្ញតិត្ថិយោ បរិព្ពាជកា អន្ធា អចក្ខុកា អត្ថំ ឆ ជានន្តិ អនត្ថំ ឆ ជានន្តិ ធម្មំ ឆ ជានន្តិ អធម្មំ ឆ ជានន្តិ

---

๑ ម. សំសុម្ភីសុ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបាន
ឃើញខ្លួនដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិ-
ទេព ដំរីនេះ ដូចជោកស្រែវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពី
កំណើតណា ដែលបានឃើញជើងដំរី មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះ
ថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចសសរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
មនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញខ្នងដំរី មនុស្សទាំងនោះនិ-
យាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះដូចតង្ករៃក្តឿង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបានឃើញភក្ខុយដំរី
មនុស្សទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូច
អង្រែ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សខ្វាក់ ពីកំណើតណា ដែលបាន
ឃើញរោមកន្ទុយដំរី មនុស្សទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះស-
ម្មតិទេព ដំរីនេះ ដូចអម្បាស ។ មនុស្សខ្វាក់ពីកំណើតទាំងនោះ ក៏ដាស់
តបគ្នានឹងគ្នាថា បែបនេះដំរី បែបនេះមិនមែនដំរីទេ បែបនេះមិនមែនដំរីបែប
នេះទើបហៅថា ដំរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជអគ្គមហេសីនោះ មានព្រះរាជ
ហទ័យត្រេកអរដោយហេតុនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្យតិរ្ថិយ
បរិព្វាជក ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ មិនសាល់ប្រយោជន៍ មិន
ស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់វិធម៌យ៉ាងនេះ

เตหิ อหนฺตาทโย อหนฺตาทโย ฉหิ อหนฺตาทโย อฉหิ อหนฺตาทโย ภณฺฑนชาตา กลหชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺตีหิ วิตุทนฺตา วิหรนฺติ ปิสาจา ปิสาเจหิ ปิสาจา ปิสาเจหิ ปิสาจา ปิสาจีหิ ฯ อถโข ภควา ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต ยาย เวลาย สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ตาย เวลาย ตตฺถ ปญฺญตฺเต อาสเน นิสินฺโน โหติ ฯ

ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภูตปุพฺพ ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา วิวทมานา อญฺญมญฺญ ปิสาจกานิ วิย อโหสุนฺติ[๑] ฯ ตตฺถ[๒] ฯ

(๑๓๙) ภูตปุพฺพ ภิกฺขเว ฯ ภิกฺขู สมยญฺญู ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ญาติ-สาวตฺถิยา สมณพฺราหฺมณา ปริพฺภาชกา สาวตฺถิยา ปฏิวสนฺติ นานาทิฏฺฐิกา นานาขนฺติกา นานารุจิกา นานาทิฏฺฐินิสฺสยนิสฺสิตา ฯ สนฺตเก สมณ-พฺราหฺมณา ปวาทิโน ปวาทิยา สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ ฯเปฯ สนฺตเมว สจฺจ โมฆมญฺญนฺติ ฯ

កាលបើ អនត្តវិយ បរិព្វាជកទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ ហើយក៏មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ជម្លោះទាស់ទែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក រមែងជាប់ក្នុងពួកទិដ្ឋិ ដែលឥតខ្លឹមសារទាំងនេះ ពួកជនអ្នកឃើញអាយវៈតែមួយ ។ ទើបទាស់ទែង ជាដេកគ្នា ព្រោះអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះ ។ សូត្រទី ៤ ។

(๑๓๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិព្វាជក ប្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ។ មានសេចក្តីប្លែកចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ។ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឯកំណើតក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។

សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា វាចាវិរិទ្ធោ វាចាវិរិទ្ធោ
អស្សវ្ហតោ អត្តា ច លោកោ ច នត្ថមេវ សច្ចំ
មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា វាចា
វិរិទ្ធោ វាចាវិរិទ្ធោ សស្សវ្ហតោ ច អស្សវ្ហតោ ច អត្តា
ច លោកោ ច នត្ថមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ
បនេកេ សមណព្រាហ្មណា វាចាវិរិទ្ធោ វាចាវិរិទ្ធោ
នេវ សស្សវ្ហតោ ន សស្សវ្ហតោ អត្តា ច លោកោ ច
នត្ថមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា វាចាវិរិទ្ធោ វាចាវិរិទ្ធោ សយង្កតោ អត្តា ច
លោកោ ច នត្ថមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ
បនេកេ សមណព្រាហ្មណា វាចាវិរិទ្ធោ វាចាវិរិទ្ធោ
បរង្កតោ អត្តា ច លោកោ ច នត្ថមេវ សច្ចំ មោឃ-
មញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា វាចាវិរិទ្ធោ
វាចាវិរិទ្ធោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អត្តា ច លោកោ
ច នត្ថមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សម-
ណព្រាហ្មណា វាចាវិរិទ្ធោ វាចាវិរិទ្ធោ អសយង្ការេ ច
អបរង្ការេ ច អនិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យតើតឡើង

ส่วนเบื้องต้น ... ส่วนเบื้องปลาย

ส่วนเบื้องต้น

ส่วนเบื้องปลาย

ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ មិនទៀងទេ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀង ក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ឯ្លើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះអ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។

សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឥវាទិនោ ឥវាទិដ្ឋិនោ សយង្កតញ្ច បរង្កតញ្ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឯនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឥវាទិនោ ឥវាទិដ្ឋិនោ អសយង្ការំ ច អបរង្ការំ ច អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឯនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ តេ កណ្ហជាតា កណហជាតា វិកតាបជ្ជា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិភុនន្តា វិហរន្តិ ឯតិសោ ជម្ហោ ឯតិសោ ជម្ហោ ឯតិសោ ជម្ហោ ឯតិសោ ជម្ហោតិ ។

[๑๔๐] អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិំសុ ។ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុ ឥធ ភន្តេ សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយេ សមណព្រាហ្មណា បរិព្ពាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានាទិដ្ឋិកា

สมณพฺราหฺมณ์មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯង១ ខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើ១ ខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ចុប្បន្នកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្ងោះតាសៃធ៌ ចាក់ដោតគ្នាទឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះ ធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ មិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះ ធម៌ ។

[๑๔๐] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្តៀកសង្ឃាដ៏ប្រជាប់ហើយ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុពាំងនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុពាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង១ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។

ชาติยาติ ชาติยา ชาติยา นิทฺทิสิตพฺพาย ชาติยา ปจฺจตฺตวจนนิทฺเทโส ฯ
สมณาติ สมณา พาหิตปาปตาย ปพฺพชิตา ปพฺพชิตาติ ปพฺพชิตา ปพฺพชิตา
สสฺสโต โลโกติ[๑] เอตฺถ สกฺกายทิฏฺฐิ ฯ เย ฯ เต อตฺตานญฺจ โลกญฺจ สสฺสตโต
คณฺหนฺติ ปรามสนฺติ อภินิวิสนฺติ ตถา อสสฺสโต อนฺตวา โลโก อนนฺตวา
โลโก ตถา อสสฺสโต จ อนนฺตวา จ โลโก ตถา เนวสสฺสโต นาสสฺสโต
เนวนฺตวา นานนฺตวา โลโกติ ฯ เอตฺถ จ สสฺสตทิฏฺฐิ ทฺวีหากาเรหิ ปวตฺตติ
สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จาติ เอกจฺจสสฺสตทิฏฺฐิ ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิยา
สสฺสโต โลโกติ ปน อปรนฺตานุทิฏฺฐิยา ฯ เอวมิมาย ทฺวาสฏฺฐิยา ทิฏฺฐีนมฺปิ
ปุพฺพนฺตาปรนฺตานุทิฏฺฐิวเสน ปวตฺติ เวทิตพฺพา ฯ ตตฺถ ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิวเสน
ปวตฺตา ตาว ปุพฺพนฺตกปฺปนาย ปวตฺตา ปุพฺพนฺตกปฺปนา นาม ปุพฺพนฺตกปฺปา
ปุพฺพนฺตกปฺปสฺมินฺติ อตฺโถ ฯ ตตฺถ ปุพฺพนฺตกปฺปสฺมินฺติ ปุพฺพนฺตกปฺปา
ปุพฺพนฺตกปฺปสฺมินฺติ ปุพฺพนฺตกปฺปา

มานสเจตสิกาพาธ ๑ มานสเจตสิกาพาธ ๑ อาสวฐานิยธมฺม ๑ อาสวฐานิยธมฺม ๑ สมณพฺราหฺมณมฺหิ ๑ สมณพฺราหฺมณมฺหิ ๑ ฯ สมณพฺราหฺมณา ๑ สมณพฺราหฺมณา

(๑๔๑) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា នានាតិត្ថិយា សមណ-
ព្រាហ្មណា បរិព្ពាជកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ នានា-
ទិដ្ឋិកា នានាខន្តិកា នានារុចិកា នានាទិដ្ឋិនិស្សយ-
និស្សិតា ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ
ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ
សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា
ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ
ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតោ ច អ-
សស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោ-
ឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវា-
ទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ នេវសស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា
ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ
សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ
អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្চំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

(១៤១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជក ច្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេងៗ មានទិដ្ឋិផ្សេងៗ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេងៗ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេងៗ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្សយផ្សេងៗ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី មិនទៀងទេ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។

## ๑๓ ธฺมฺมสงฺคณี ติกมาติกา ธมฺมสงฺคหกณฺฑ

สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺโท ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อมราวิกฺเขปิกา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อมราวิกฺเขปิกา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ อมราวิกฺเขปิกา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ อธิจฺจสมุปฺปนฺนา อตฺตา จ โลโก จ สสฺสตา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตานนฺทา ปุพฺพนฺตานนฺทิโน ปุพฺพนฺตานนฺทมูลกญฺจ อมราวิกฺเขปิกา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา อปรนฺตานนฺทา อปรนฺตานนฺทิโน อปรนฺตานนฺทมูลกญฺจ อมราวิกฺเขปิกา ทิฏฺฐิคตมฺเอว ทีเปนฺติ โชเตนฺติ วฺยตฺตีกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ฯ สนฺติ ปเนเกเ สมณพฺราหฺมณา

สมณพราหมณ์พวกหนึ่งพึงกล่าวอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าย่อมรู้ ย่อมเห็นอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้ารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ ว่าโลกนี้ ถูกต้องแล้ว ถ้อยคำนี้จริง ถ้อยคำอื่นเปล่า ถ้อยคำนี้เป็นสาระ ถ้อยคำอื่นไม่เป็นสาระ ดังนี้ ก็ข้าพเจ้าไม่ได้ยินได้ฟังมาแต่ที่ไหน ๆ ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นเอง ข้าพเจ้าจักรู้ได้อย่างไรว่า ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้ารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ ว่าโลกนี้ ถูกต้องแล้ว ถ้อยคำนี้จริง ถ้อยคำอื่นเปล่า ถ้อยคำนี้เป็นสาระ ถ้อยคำอื่นไม่เป็นสาระ ดังนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้ยินได้ฟังมาแต่ที่ไหน ๆ ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นเอง ข้าพเจ้าจักรู้ได้อย่างไรว่า ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้ารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ ว่าโลกนี้ ถูกต้องแล้ว ถ้อยคำนี้จริง ถ้อยคำอื่นเปล่า ถ้อยคำนี้เป็นสาระ ถ้อยคำอื่นไม่เป็นสาระ ดังนี้ ข้าพเจ้าได้ยินได้ฟังมาแต่ที่ไหน ๆ ข้าพเจ้าเองก็ได้รู้ได้เห็นเอง ข้าพเจ้าจักรู้ได้อย่างนี้

ฉาเณ ธมฺมสฺส ฉนฺทชนนตฺถาย ธมฺมปทานิ

ฬวิธนฺติฏฺเฐ เจว สสฺสตํ เจวสสฺสตญฺจ สุขทุกฺขญฺจ อตฺตา จ
โลโกปิ จ ฉนฺทเชว สงฺโข เมาฬยมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก
สมณพฺราหฺมณา ฬวิธนฺติเก ฬวิธนฺติฏฺเฐ สยงฺกตญฺจ
สุขทุกฺขญฺจ อตฺตา จ โลโกปิ จ ฉนฺทเชว สงฺโข เมาฬย-
มญฺญนฺติ ฯ สนฺติ เอเกเก สมณพฺราหฺมณา ฬวิธนฺติเก
ฬวิธนฺติฏฺเฐ ปรงฺกตญฺจ สุขทุกฺขญฺจ อตฺตา จ โลโกปิ จ
ฉนฺทเชว สงฺโข เมาฬยมญฺญนฺติ ฯ สนฺเตเก สมณา-
พฺราหฺมณา ฬวิธนฺติเก ฬวิธนฺติฏฺเฐ สยงฺกตญฺจ ปรงฺกตญฺจ
จ สุขทุกฺขญฺจ อตฺตา จ โลโกปิ จ ฉนฺทเชว สงฺโข
เมาฬยมญฺญนฺติ ฯ สนฺติ เอเกเก สมณพฺราหฺมณา
ฬวิธนฺติเก ฬวิธนฺติฏฺเฐ อสยงฺการญฺจ อปรงฺการญฺจ อธิ-
จฺจสมุปฺปนฺนญฺจ สุขทุกฺขญฺจ อตฺตา จ โลโกปิ จ ฉนฺทเชว
สงฺโข เมาฬยมญฺญนฺติ ฯ เต ภควนฺตมาคจฺฉนฺติ อาคนฺตฺวา
ภควนฺตญฺเจว ปยิรุปาสนฺติ ภควนฺตญฺเจว ปยิรุปาสิตฺวา
ฬิฏฺฐิโยปิ ฉฑฺเฑนฺติ ฬิฏฺฐิโยปิ ฉฑฺเฑตฺวา ฬิฏฺฐิโยปิ
ฬิฏฺฐิสโมปิ ฉฑฺเฑติ ฯ

មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ អ្នកដទៃធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានសុខនឹងទុក្ខ ធ្វើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ពាសពែងចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។

[๑๔๒] เอวเมว โข สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสึสุ ฯ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺตึ นิสีทึสุ ฯ ปกฺกมนฺตึ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺตเมตทโวจุ ๔๓ กตฺถ สมฺพหุลา นานาติตฺถิยา สมณพฺราหฺมณา ปริพฺพาชกา สาวตฺถิยํ ปฏิวสนฺติ นานาทิฏฺฐิกา นานาขนฺติกา นานารุจิกา นานาทิฏฺฐินิสฺสยนิสฺสิตา ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตสหคตา อตฺตา จ โลโก จ สนฺทิฏฺฐิกา สนฺตปรมา อภิวทนฺติ ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตสหคตา อสสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ สนฺทิฏฺฐิกา สนฺตปรมา อภิวทนฺติ ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตสหคตา สสฺสโต จ อสสฺสโต จ อตฺตา จ โลโก จ สนฺทิฏฺฐิกา สนฺตปรมา อภิวทนฺติ ฯ สนฺตเมเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตทิฏฺฐิโน

(๑๔๒) គ្រានោះ ពួកភិក្ខុប្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តហើយ តំចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជក ប្រើនគ្នា អាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានទិដ្ឋិផ្សេង ។ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង ។ មានសេចក្តីចូលចិត្តផ្សេង ។ អាស្រ័យទិដ្ឋិនិស្ស័យផ្សេង ។ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា

នេវ សស្សតោ នាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណ-ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សយង្កតោ បរង្កតោ សយង្កតោ ច បរង្កតោ ច អសយង្ការេ ច អបរង្ការេ ច អធិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃ-មញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សស្សតំ ច អសស្សតំ ច សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំ-ទិដ្ឋិនោ នេវ សស្សតំ នាសស្សតំ សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ សន្តេកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ

ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ធ្វើក៏មិនមែន មិនធ្វើក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី ធ្វើដោយខ្លួនឯង អ្នកដទៃធ្វើ ធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ មិនធ្វើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃមិនធ្វើខ្លះ អាស្រ័យបច្ច័យកើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ឯកន្ត ធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ឯកន្ត មិនធ្វើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ឯកន្ត ធ្វើខ្លះ មិនធ្វើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ឯកន្ត ធ្វើក៏មិនមែន មិនធ្វើក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា

## ๑๓. ทุติย ปิยสุตฺต

สยญฺจ์ตำ สุขทุกฺขำ อตฺตา จ โลเกา จ ตนเมว สจฺจำ
เมาย มญฺญติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา
ปุพฺเพนิวาสานุคา ปุพฺเพนิวาสานุคา ปรญฺจ์ตำ สุขทุกฺขำ อตฺตา จ
โลเกา จ ตนเมว สจฺจำ เมาย มญฺญติ ฯ สนฺเตเก
สมณพฺราหฺมณา ปุพฺเพนิวาสานุคา ปุพฺเพนิวาสานุคา สยญฺจ์ตำ
จ ปรญฺจ์ตำ จ สุขทุกฺขำ อตฺตา จ โลเกา จ ตนเมว
สจฺจำ เมาย มญฺญติ ฯ สนฺติ ปเนเก สมณพฺราหฺมณา
ปุพฺเพนิวาสานุคา ปุพฺเพนิวาสานุคา สยญฺจ์ตำ จ ปรญฺจ์ตำ จ อเจจฺจสมุปฺปนฺนำ สุขทุกฺขำ อตฺตา จ โลเกา จ ตนเมว สจฺจำ
เมาย มญฺญติ ฯ เต กณฺหาภิชาติกา กณฺหาภิชาติกา
ปริหานปฺปตฺตา อญฺญตรญฺญตรา ปุถุสตฺตาติ ปริตฺตาภา
ปริตฺตาภา อปฺปมาณาภา อปฺปมาณาภา เอกนฺตสุขี อเหสุ
เอกนฺตสุขี อเหสุ เอกนฺตสุขี อเหสุ เต อตฺตำ อชานนฺตา อเนกำ
อชานนฺตา จตุำ อชานนฺตา อเจตุำ อชานนฺตา กณฺหาภิชาติกา

ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ធ្លើដោយខ្លួនឯង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកទៀត មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន អ្នកដទៃធ្លើ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ធ្លើដោយខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកដទៃធ្លើខ្លះ ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំក្តី លោកក្តី មានសុខទុក្ខដ៏ខ្លួន ធ្លើដោយខ្លួនឯងក៏មាន អ្នកដទៃធ្លើក៏មាន ភស្ស័យបច្ច័យតើតឡើង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ជម្លោះ ទាស់ខែង ចាត់ដៅតគ្នាទំនឹងគ្នា ដោយលើកតែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះឆមិ យ៉ាងនេះមិនមែនឆមិ យ៉ាងនេះមិនមែនឆមិ យ៉ាងនេះឆមិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអន្តេវាសិយ៍ រៀបរាប់ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ មើលមិនឃើញ។ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនស្គាល់ប្រយោជន៍ មិនស្គាល់សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ មិនស្គាល់ធម៌ មិនស្គាល់អធម៌ហើយ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

កាលេ ហ ជាតា វិភង្គបច្ចា អញ្ញមញ្ញំ ឥទ្ធិសត្តីហិ
វិក្ខុន្ទន្តា វិហរន្តិ ឯតិសោ ឆម្ភោ នេតិសោ ឆម្ភោ
នេតិសោ ឆម្ភោ ឯតិសោ ឆម្ភោតិ ។ អថខោ ភគវា
ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អហង្ការបសុតាយំ បជា បរង្ការូបសញ្ហិតា
ឯតនេកេ ជាឥញ្ជាសុ ន នំ សល្លន្តិ អទ្ធសុំ[1]
ឯតញ្ច សល្លំ បដិកច្ច[2] បស្សតោ
អហំ ការោមីតិ ន តស្ស ហោតិ
បរោ ការោតីតិ ន តស្ស ហោតិ ។

មានុបេតា អយំ បជា មានគតា[3] មានវិនិព្ភន្តា
ឯដ្ឋីសុ ព្យារព្ភកតា[4] សំសារំ នាតិវត្តន្តីតិ ។ ឆដ្ឋំ[5] ។

[๑๔๓] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ
វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សុភូតិ ភគវតោ
អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ
កាយំ បណិធាយ អវិតក្កំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា ។

---

๑ ខ. អទ្ធសុ ។ ๒ ម. បដិកច្ច ។ ๓ ម. មានគតា ។ ๔ ខ.ម. ព្យារម្ភកតា ។
๕ ខ.ម. ឆដ្ឋិត្ថិ នត្ថុ ។

ដម្ងៃ ទាស់នែង ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា យ៉ាងនេះធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះមិនមែនធម៌ យ៉ាងនេះធម៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹង្គនេះក្នុងវេលានោះថា

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មិនបានស្គាល់ប្រជុំពីរ នៃទិដ្ឋិនេះថា ពួកសត្វនេះ ខ្វល់ខ្វាយ ដោយអហង្ការទិដ្ឋិ ប្រកបដោយបរង្ការទិដ្ឋិ ទាំងមិនឃើញទិដ្ឋិនោះ ថាជាព្រួញទេ តាលបុគ្គលអាស្រ័យព្រួញគឺទិដ្ឋិនុ៎ះ ហើយពិចារណាថា អាត្មាអញធ្វើ ( នូវអរិយមគ្គ ) ដូច្នេះក៏ទេដែរ តាលបុគ្គលនោះ អាស្រ័យព្រួញគឺទិដ្ឋិនុ៎ះ ពិចារណាឃើញថា អ្នកដទៃធ្វើ ( នូវអរិយមគ្គ ) ដូច្នេះក៏ទេដែរ ។ ពួកសត្វនេះ ប្រកបដោយមានះ ចាក់ស្រែះដោយមានះ ព័ទ្ធព័ន្ធដោយមានះ ធ្វើការផ្តើមក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយ មិនអាចកន្លងសង្សារបានឡើយ ។ សូត្រទី ៦ ។

[ ១៤៣ ] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសុភូតិដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយត្រង់ ចូលកាន់សមាធិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ក្នុងទីដិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

អដ្ឋសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សុភូតិ អាមន្តេសិ ឯសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ទុដ្ឋុំ កាយំ បណិធាយ អារតិ្តកំ សមាធឹ សមាបជ្ជំ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យស្សូ វិតក្កា វិធូមិតា
អជ្ឈត្តំ សុវិកប្បិតា អាសេសា
តំ សន្តមតិច្ច អូបសញ្ញឺ

ចតុយោគាតិគតោ ន ជាតឹ[1] ឃតឹតិ ។ សន្តមំ[2] ។

[๑๔๔] ឃវម្ឃេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជគហេ ទ្វេ ឃូគា អញ្ញតរស្សូ កណិកាយ សារត្តា ហោន្តិ បដិពទ្ធចិត្តា ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ ទាណីហិបិ ឧបក្កមន្តិ លេឌ្ឌូហិបិ ឧបក្កមន្តិ ទណ្ឌេហិបិ ឧបក្កមន្តិ សត្ថេហិបិ ឧបក្កមន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ

---

๑ ម. ជាតុមេតីតិ ។ ๒ ឧ.ម. សត្តមន្តិ ឥត្តំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ជា ទតយើញព្រះសុភូតដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយត្រង់ ចូលកាន់សមាធិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ក្នុងទីដិត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

> វិតក្កៈតាំងឡាយ ដែលអរិយបុគ្គលណា កំចាត់បង់ហើយ សម្រេចហើយដោយប្រពៃ ក្នុងសន្តានឥតមានសេសសល់ មិនសំគាល់រូប ព្រោះកន្ទុងឆ្កាវជាប់ដំពាក់នោះ អរិយបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវរាគៈ ព្រោះបានកន្ទុងឆ្កាយោគធម៌តាំង ៤ ហើយ ។ សូត្រទី ៧ ។

(๑๔๔) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង មានមនុស្សពីរពួក ជាអ្នកមានគ្រប់គ្រង មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធនឹងស្រីផ្កាមាសម្នាក់ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្ងោះ ទាស់ខែង ប្រហារគ្នានឹងគ្នា ដោយដៃតាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដុំដីតាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដំបងតាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រាតាំងឡាយខ្លះ ក្នុងទីនោះ មនុស្សតាំងនោះ ដល់សេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់សេចក្តីទុក្ខស្ទើរស្លាប់ខ្លះ ។ លំដាប់នោះ ពួកកិកុច្រើនរូប ស្បែកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ

ภาคเยน ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปฐมนฺตํ นิสีทิ ๆ ปฐมนฺตํ นิสินฺโน
โข เต ภิกฺขู ภควนฺตํ ปฐมตเรปิ ๙๘ กเล ภาคเย
เยว ปุณฺณา อญฺญตรสฺมา คณิกาย สารตฺตา ปฏิพทฺ-
ธจิตฺตา กณฺหชาตา กลหชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺ-
มญฺเญ ปาณีหิปิ อุปกฺกมนฺติ เลฑฺฑูหิปิ อุปกฺกมนฺติ
ทณฺฑาหิปิ อุปกฺกมนฺติ สตฺเถหิปิ อุปกฺกมนฺติ เต ตตฺ
ถ มรณมฺปิ นิกจฺฉนฺติ มรณมตฺตมฺปิ ทุกฺขนฺติ ๆ อถ โข ภควา
ปฐมตรํ วิธิตฺวา ตายํ เวลายํ ๙มํ อุทานํ อุทาเนสิ
ยญฺหิ ปตฺตํ ยญฺหิ ปตฺตพฺพํ อุภยเมตฺถ ชานาติ กิญฺจาปิ
อาตุรสฺสาธุสิกฺขิโต[๑]
เยว ปน[๒] สิกฺขาสาคร สีลวนฺตา ปณฺฑิตา พฺรหฺมจริยวา-
สปฏิสาคร[๓] อยเมเตฺถ อตฺโถ ๆ เย ปน ปณฺฑิตา-
โน ธมฺเม ตาเทสุ โธเรยฺยาติ อยมุตฺตเรปิ อตฺโถ ๆ

๑ ฉ. อาตุรสฺสาธุสิกฺขิโต ๆ ๒ ฉ. ว ๆ ๓ ม. สีลวนฺตปณฺฑิตพฺรหฺมจริย-
วาสปฏิสาคร ๆ

លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ មានមនុស្សពាលពួក មានតម្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធនឹងស្រីផ្ការាសម្អាក់ មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដម្ងោះតាសែង ប្រហារគ្នានឹងគ្នា ដោយដៃទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដុំដីទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយដំបងទាំងឡាយខ្លះ ប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយខ្លះ ក្នុងទីនោះ មនុស្សពាលនោះ ដល់សេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់សេចក្តីទុក្ខស្ទើរស្លាប់ខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

អារម្មណ៍ណា ដែលបុគ្គលដល់ហើយក្តី អារម្មណ៍ណា ដែលបុគ្គលនឹងដល់ក្តី អារម្មណ៍ទាំងពីរនុ៎ះ ពោយពាយ ដោយធូលីគឺរាគៈតិក្ខិលេសរបស់បុគ្គលអ្នកត្កៀក្រហាយ តាលសិក្សារឿយ ។ ជនទាំងឡាយណា មានការសិក្សាជាខ្លឹម សីលពូត ជីវិត ព្រហ្មចរិយៈ នឹងការបម្រើជាខ្លឹម នេះជាផ្លូវលោមកទី ១ ។ ជនទាំងឡាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះថា ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយមិនមានទេ នេះជាផ្លូវលោមកទី ២ ។

สเจฺจเต ขุภา อฏฺฐา ภาสิสฺสาวฺหา ภาสิสฺสาโย ติฏฺฐนฺติ ฯ ฃเต เต ขุภา อฺเญ อเนกญฺญาย ขิลิยนฺติ ฃเต อตีตาวฺหิ ฃเต ฯ เย จ เขา เต อภิญฺญาย ตตฺร จ ฉาเขสุ เตเน จ อภญฺญาสุ วฏฺฏ เตสา ธมฺมา ยญฺญาปนายาเต ฯ อฏฺฐมี[๑] ฯ

(๑๔๕) ฃวเฺห สุตฺต ฯ ฃกา สมยา ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาภเม ฯ เตน เขา ปน สมเยน ภควา รตฺตนฺธการติมิสายา อพฺภา-กาเส ติสิโนฺน เหาติ เตลปฺปทีเปสุ ฌายมา-เนสุ ฯ เตน เขา ปน สมเยน สมฺพหุลา อภิกา-ตกา เตสุ เตลปฺปทีเปสุ อาฉาตปริยาต อนยา อาปชฺชนฺติ ฅสนา อาปชฺชนฺติ อนยฅสนา อาปชฺชนฺติ ฯ อนฺวสา เขา ภควา เต สมฺพหุเล อภิกาตเก เตสุ เตลปฺปทีเปสุ อาฉาตปริยาต อนยา อาปชฺชนฺเต ฅสนา อาปชฺชนฺเต อนยฅสนา อาปชฺชนฺเต ฯ อถ เขา ภควา ฃตมตฺถ วิทิตฺวา ตายา เวลาย อิม ขุทาน ขุทาเนสิ

๑ ฉ.ม. อฏฺฐมนฺติ ธมฺม ฯ

ផ្លូវលោមកចាំងពីរនុ៎ះ តែងចំរើន ដោយព្រៃស្មសាន គឺតណ្ហា ទើងអវិជ្ជា ព្រៃស្មសានគឺតណ្ហាទើងអវិជ្ជា តែងឆ្លើទិដ្ឋិឲ្យចំរើន ដោយប្រការដូច្នេះ។ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក តែងរួញរា មួយពួកតែងស្ទុះទៅព្រោះមិនដឹងផ្លូវលោមកចាំងពីរនុ៎ះ។ អរិយបុគ្គលចាំងឡាយណា ដឹងច្បាស់ផ្លូវលោមកចាំងពីរហើយ អរិយបុគ្គលចាំងនោះ មិនធ្លាក់ចុះក្នុងផ្លូវលោមកចាំងពីរនុ៎ះទេ ចាំងមិនបានសំគាល់ខ្លួន ដោយការលះបង់ផ្លូវលោមកនោះឡើយ រដ្ឋៈរបស់ពួកអរិយបុគ្គលនោះ មិនមានដើម្បីបញ្ញត្តិទេ។ សូត្រទី ៨ ។

(១៤៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាល ក្នុងកន្ត្រែមានធំធឹតអ័ព្ភ មានតេអុជប្រទីបថ្វាយ ។ សម័យនោះឯង សត្វមមាចជាច្រើនហើរឆ្លៀលឆ្លាត់ ជិតប្រទីបប្រេងនោះ ដល់សេចក្តីមិនចំរើនគឺទុក្ខ ដល់សេចក្តីវិនាសគឺស្លាប់ ដល់សេចក្តីមិនចំរើន នឹងសេចក្តីវិនាស ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញសត្វមមាចច្រើនទាំងនោះ ហើរឆ្លៀលឆ្លាត់ ជិតប្រទីបប្រេងទាំងនោះ ដល់សេចក្តីមិនចំរើន ដល់សេចក្តីវិនាសដល់សេចក្តីមិនចំរើន នឹងសេចក្តីវិនាស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់ សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

อิจฺจาสิ ฆาวิ๎ ฉ สาวเมฺ ฉ
ฉวิ๎ ฉวิ๎ พนฺธิ๎ ปฺรโมยนฺ ฉ
ปตนฺ ฉ ปฉฺโจสมิ๎ ฉิจฺจาสา (๑)
ฉิเช สุเต ฯ ฉิโมเกเ ฉิวิ๎ฉาสิ ฯ ฉวิ๎ ฯ

[๑๘๖] ฬวเมฺ สุตฺ ฯ ฬเกิ๎ สมยิ๎ ภควา สาวตฺถิยิ๎ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺติ๎ อภิวาเทตฺวา ฬเกมนฺติ๎ นิสีทิ ฯ ฬเกมนฺติ๎ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺติ๎ เอตทโวจ ยาวเกฺวญฺ หเนฺต ภนฺเต ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสเก อุปาสิกาโย ราชาโน ราชมหามตฺตา ติตฺถิยา ตทนุธมฺมิโน ตทนุสิกฺขิโน ยาวเทว กปฺปา วุฏฺฐหนฺติ ตาวเทว ภนฺเต ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสเก อุปาสิกาโย ราชาโน ราชมหามตฺเต ติตฺถิเย ตทนุธมฺมิเน ตทนุสิกฺขิเน ทสฺสนายปิ สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ อปจิสฺสนฺติ ลาภคฺคยโส ปฏิลาภิโน ภวิสฺสนฺติ ตถาหิ ปเนเต ภนฺเต ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสเก อุปาสิกาโย ราชาโน ราชมหามตฺเต ติตฺถิเย ตทนุธมฺมิเน ตทนุสิกฺขิเน ทสฺสนายปิ สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ อปจิสฺสนฺติ ลาภคฺคยโส ปฏิลาภิโน ภวิสฺสนฺติ อถโข ภควนฺตเมว ปฏิสรนฺติ โน ธมฺมนฺติ ฯ

๑ ฉ.ม. ฉวเมฺ ฉตฺ ฯ

สมณพราหฺมณ์ตำลึงพ้น มิได้บรรลุสัจธรรมอันประเสริฐ มีศีลงามเป็นที่รัก ประกอบด้วยปัญญาอันยิ่งใหญ่ ถึงพร้อมด้วยความเพียรอันมั่นคง ทรงไว้ซึ่งฌานและวิปัสสนา ตั้งมั่นในอริยมรรค ๘ ประการ ดุจดังพระอริยสาวกผู้ดำเนินตามมรรคผลนิพพาน ในอนาคตกาล ประกอบด้วยปัญญาอันยิ่งใหญ่ ฯ สูตรที่ ๙ ฯ

(๑๘๖) ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน ของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ ครั้งนั้น พระอานนทเถระผู้มีอายุ เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับแล้ว ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วนั่ง ณ ที่สมควร ฯ ครั้นพระอานนทเถระผู้มีอายุ นั่ง ณ ที่สมควรแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระตถาคตตำลึงพ้น ชื่อว่าพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ทรงเกิด ณ โลก ดังเช่นพวกอัญญเดียรถีย์ ปริพาชก มีเดียรถีย์ผู้ถือลัทธิเป็นต้น ผู้ไม่มีความเคารพ ไม่มีความยำเกรง ดังนั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระตถาคตตำลึงพ้น ชื่อว่าพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเกิด ณ โลก พวกอัญญเดียรถีย์ ปริพาชก ที่เหลือไม่มีเดียรถีย์ผู้ถือลัทธิเป็นต้น ผู้ไม่มีความเคารพ ไม่มีความยำเกรง

ฉกฺกนิปาเต ฉฏฺฐวคฺเค ทสมสุตฺตํ

อปฺปฏิกา อนปตฺติกา ธ ลาภิโน จีวรปิณฺฑปาตเสนา-
สนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ ภควา เชฏฺฐกานิ[๑]
ภนฺเต สกฺกาโต โหติ ครุกาโต มานิโต ปูชิโต
อปจิโต ลาภี จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจ-
ยเภสชฺชปริกฺขารานํ ภิกฺขุสงฺฆา ตาทิ ฯ ฝาเมรานิ
อานนฺท ฝาเมรานิ อานนฺท เยหากีวญฺหิ อานนฺท ตถาคตา
โลเกกา ขุปฺปชฺชนฺติ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา ตาว อญฺ-
ตตฺถิยา ปริพฺพาชกา สกฺกตา โหนฺติ ครุกตา มานิตา
ปูชิตา อปจิตา ลาภิโน จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิ-
ลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ เยตา ๔ เหา อานนฺท
ตถาคตา โลเกกา ขุปฺปชฺชนฺติ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา
อถเหา อญฺตตฺถิยา ปริพฺพาชกา อสกฺกตา โหนฺติ
อครุกตา อมานิตา อปูชิตา อนปจิตา ธ ลาภิโน
จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขา-
รานํ ตถาคตา เชฏฺฐกานิ สกฺกตา โหนฺติ ครุ-
กาโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต ลาภี จีวร-
ปิณฺฑปาต เสนาสน คิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ

មិនមានគេបូជា មិនមានគេគោតក្រែង ទាំងមិនបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ក្នុងកាលនោះឯង បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង បានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្ប-ច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ (តំដូច្នោះដែរ) ។ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរ+នុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលអានន្ទ ដំណើរ+នុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទាន់កើតឡើង ក្នុងលោក ដរាបណា ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជកទាំងឡាយ ដែលគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនា-សនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ដរាបនោះដែរ ម្នាលអានន្ទ កាលណា បើ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើង ក្នុងលោក ពួកអន្យតិរ្ថិយ បរិព្វាជក មិនមានគេធ្វើសក្ការៈ មិនមានគេគោរព មិនមានគេរាប់អាន មិនមានគេបូជា មិនមានគេគោតក្រែង ទាំងមិនបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ក្នុងកាលនោះឡើយ ឥឡូវនេះ តថាគត ដែលគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង ជាអ្នកបានបីវារ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ

กิกฺขุสงฺฆา ปาติ ฯ อถโข ภควา ฝตมตฺเต วิฏิฏฺ
ตายํ เวลายํ ฝมิ ขุฏาเน ขุฏาเนสิ
ขิกาสติ ตาว สเว กิมิ ยาว น ขุณฺหาติ(๑) ปกฺกมฺเภ
(๒)
วิเภฏนฺติ ขุกฺเต มาตปฺปเภ เหาตินฺ ปาปิ กาสติ ฯ
ฝวิ ขิกาสิเตเว ตินฺเยาเน(๓)
ยาว สมฺมาสมฺพุทฺธา เลาเกเ อุปฺปชฺชนฺติ
น ตกฺกิกา(๔) สุชฺฌนฺติ น ปาปิ สาวกา
ขุฏฺฏิฏฺ น ขุกฺขา ปมุญฺเวเต(๕) ฯ นสมฺ(๖) ฯ

ปจฺจเวกฺขณ ฆณฺฑ ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

อายุสมขิสฺสชฺชิ ปติสลฺา
อาปา ตญฺ กิเร ตินฺตา
(๗)
สตฺตมาปา สุภูติ
กลิกา ขุปาติ ฉวเป
ขุปฺปชฺชนฺติ น เต นสาติ ฯ

---

๑ ฉ. ขุนฺหมติ ฯ ม. ขณฺหเต ฯ ๒ ม. สเวเภขปฺปิ ฯ ๓ ม. ตกฺกเนนิ ฯ
๔ อฏฺกถายํ ตินฺติกนฺติ ทิสฺสติ ฯ ๕ ฉ.ม. ปมุจฺจเต ฯ ๖ ฉ.ม. ขมฺปิ นตฺถิ ฯ
๗ ม. อายุสฺมิ ปิลกฺขิตา ตเปา ตินฺติยสุภูติ ฯ

ตำนักกัสสปะ ( ตำนักชฎิลเปลือย ) ฯ ลุพระผู้มีพระภาคได้ทรงสดับ
ปัญหาวิสัชนาแล้วนั้น จึงได้ตรัสพระคาถานี้ ในกาลนั้นว่า
พระอาทิตย์ไม่ปรากฏในกลางวันฉันใด ดวงจันทร์ก็ไม่ปรากฏในกลางคืนฉันนั้น
ดวงอาทิตย์ปรากฏในกลางวันฉันใด ดวงจันทร์ก็ปรากฏในกลางคืนฉันนั้น
ก็แลดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ ย่อมปรากฏในกลางวันกลางคืนฉันใด
ความรู้ของพราหมณ์ก็ฉันนั้น ฯ ก็แลพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย
ไม่ทรงเกิดในโลกฉันใด ความรู้ของพวกเดียรถีย์ (ถือผิด) ก็ฉันนั้น
ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ ไม่ปรากฏ ฉันใด ความรู้ของพวกเดียรถีย์
ก็ไม่ปรากฏ ฉันนั้น ฯ สูตรที่ ๑๐ ฯ

จบ นิกเขปวรรคที่ ๖ ฯ

## ๑ขุทฺทานิกายวิภงฺคสงฺคหวณฺณนา

ในอรรถกถาขุทกนิกายนี้ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าขุทกปาฐะ ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าธรรมบท ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าอุทาน ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าอิติวุตตกะ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าสุตตนิบาต ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าวิมานวัตถุ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าเปตวัตถุ ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าเถรคาถา ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าเถรีคาถา ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าชาดก ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่านิทเทส ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าปฏิสัมภิทามรรค ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าอปทาน ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าพุทธวงส์ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าจริยาปิฎก ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าเนตติ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าปิฎกโกปเทส ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่ามิลินทปัญหา ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าอปรปัณณาสก์ ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าขุทกนิกาย ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าวิภังค์ ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าสังคหะ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าขุทกนิกาย ๑
ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าวิภังค์ ๑ ในอรรถกถาพระสูตรที่ชื่อว่าสังคหะ

ทุติยวคฺเค สตฺตมสฺส ปุคฺคลสฺส ปฐมสุตฺตํ

## ทุติยวคฺโค สตฺตโม ปุคฺคโล

[๑๔๗] ฯเปฯ สุตํ ฯ เอกํ สมยึ ภควา สาวตฺถิยึ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุึ ภควา เอตทโวจ สมเยน อายสฺมา สาริปุตฺโต อายสฺมนฺตึ ลกุณฺฑกภทฺทิยึ[๑] อเนกปริยาเยน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสติ สมาทเปติ สมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ฯ อถโข อายสฺมา ลกุณฺฑกภทฺทิโย อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส อเนกปริยาเยน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิยมานสฺส สมาทปิยมานสฺส สมุตฺเตชิยมานสฺส สมฺปหํสิยมานสฺส อุฏฺฐายาสนา เอกํสึ จีวรึ กโรติ ฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตึ ลกุณฺฑกภทฺทิยึ อายสฺมตา สาริปุตฺตสฺส อเนกปริยาเยน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิยมานึ สมาทปิยมานึ สมุตฺเตชิยมานึ สมฺปหํสิยมานึ อนุฏฺฐานาย อาสเวหิ จิตฺตึ วิมุจฺจตีติ[๒] ฯ อถโข ภควา เอตมตฺถึ วิทิตฺวา ตายึ เวลายึ อิมึ อุทานึ อุทาเนสิ

---

๑ ม ลกุณฺฑกภทฺทิยึ ฯ ๒ ม. วิมุจฺจมานนฺติ ฯ

# ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៣

[๑๔๗] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ ។ លំដាប់នោះ ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ដែលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពន្យល់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ច្រើនប្រការហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ដែលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពន្យល់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាច្រើនប្រការ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ขตฺติโย อเหสึ[๑] สพฺพกามปริจฺจาคี
อยมหมสฺมิ อกามโกสฺมิ
ปพฺพาเชหิ มหาราช อิติ มาตาปิตโร มมาหุ
อหญฺจ ปพฺพชิตฺวา ขตฺติยมหาสาลกุลา อนคาริยปพฺพชฺชาย
ปพฺพชิโต[๒] อนุปุพฺเพน จาริกญฺจรมาโน ยทา ปพฺพชิโต
อหุ ตทา ปพฺพชิโต สนฺโต ปพฺพชฺชาย อตฺถิกานิ ปุปฺผานิ
อาทาย ยาวตา ปพฺพชิตา

បុគ្គលរួបស្រឡះចាកសង្ខារទាំងពួង ក្នុងចំណែកខាងលើគឺរូបធាតុ និង
អរូបធាតុ ក្នុងចំណែកខាងក្រោម គឺ កាមធាតុ មិនឃើញថា នេះជា
អាត្មាអញ លុះរួបស្រឡះយ៉ាងនេះហើយ ក៏បានឆ្លងអន្ទង់(ទាំង ៤)ដែល
ខ្លួនមិនធ្លាប់ឆ្លង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកពថ្មីទៀតឡើយ ។ សូត្រទី ១ ។

[១៤៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សំគាល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ
ដ៏មានអាយុ ថាជាសេក្ខៈ កំពង្រល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យ
អាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ច្រើនប្រការ មានប្រមាណដ៏ក្រៃ
លែង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញ ព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
អាយុ សំគាល់ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ថាជាសេក្ខៈ កំពង្រល់
ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា
ច្រើនប្រការ មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាន
ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចង្អុលទានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ฯเปฯ สตฺตมสฺส ฉฬภิญฺญสฺส ตติยสุตฺตํ

อจฺฉิฏฺฐิวฏฺฏุ ฆฺรา ติภาสิ
วิสุกฺขา สริตา น สนฺทติ
ติณฺณํ วฏฺฏุ น วตฺตติ
ฆาเสหาโร ทุกฺขสฺสนฺติ ฯ ตติยํ[๑] ฯ

(๑๔๙) ฆาหฺเม สุตฺตํ ฯ ฆกาเม สมยิ ภควา สาวตฺถิยิ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยิ มนุสฺสา ยิกฺขุยฺเยน กาเมสุ อติเวลิ สตฺตา โหนฺติ รตฺตา ติฏฺฐา คธิตา มุจฺฉิตา อชฺฌาปนฺนา สมฺมตฺตกชาตา[๒] กาเมสุ วิหรนฺติ ฯ อถ โข สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยิ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิ ปิณฺฑาย ปาวิสิสุ ฯ สาวตฺถิยิ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺติ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิสุ ฯ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺติ อภิวาเทตฺวา ฆกมนฺติ นิสีทิสุ ฯ ฆกมนฺติ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺติ ฆตนฺเหจิ ๔ ภนฺเต สาวตฺถิยิ มนุสฺสา ยิกฺขุยฺเยน กาเมสุ อติเวลิ สตฺตา โหนฺติ รตฺตา ติฏฺฐา คธิตา มุจฺฉิตา อชฺฌาปนฺนา สมฺมตฺตกชาตา กาเมสุ วิหรนฺตีติ ฯ

๑ ฉ.ม. ทุติยนฺติ ๖ตฺถ ฯ ๒ ฉ. สมฺมตฺตกชิกา ฯ ม. สมฺมตฺตกชิกา ฯ

## ឧទាន ចូឡវគ្គៈ ទី ៣ តតិយសូត្រ

បុគ្គលបានកាត់ផ្តាច់វដ្តៈ បានដល់ព្រះនិព្វាន មិនមានតណ្ហា ស្ទឹងវិនស្ត មិនហូរទៅ យ៉ាងណា កិលេសវដ្តៈ ដែលបុគ្គលកាត់ហើយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ(យ៉ាងនោះដែរ)នេះជាទីបំផុតទុក្ខ ។ សូត្រទី២ ។

(១៤៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហួសវេលាដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រង្វេង ឆ្កល់ឆប់ ស្រវឹងខ្លាំង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុ ជាច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីរួចហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត រួចចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ ជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហួសវេលា ដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រង្វេង ឆ្កល់ឆប់ ស្រវឹងខ្លាំង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

อถโข ภควา ปโมทนีย์ วิหารา ตาย์ เวลาย์ สพ์พ์ ขุทานุ ขุทาเนสิ

กาเมสุ สตฺตา กามสงฺคสตฺตา[๑]
สโยชเนเน วฏฺฏมนสฺสมาคา
น ตา ตาสุ สโยชนสงฺคสตฺตา
ติยนฺตเรยฺยุ วิปุลา มหนฺตา ฯ ตตีย์[๒] ฯ

[๑๕๐] ปวุตฺตา สุตฺตา ฯ ตตฺร สมยา ภควา สาวตฺถิย์ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิย์ มนุสฺสา เยกุยฺยา กาเมสุ สตฺตา ลคฺนา ปติฏิตา อเชฺฌปนฺนา อนฺวิกตา สมฺมตฺตกตาย กาเมสุ วิหรนฺติ ฯ อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยา นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิย์ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อทฺทสา โข ภควา เต สาวตฺถิย์ มนุสฺเส เยกุยฺยา กาเมสุ สตฺเต ติเต คถิเต มุจฺฉิเต อเชฺฌปนฺเน อนฺวิกเต สมฺมตฺตกตาเต กาเมสุ วิหรนฺเต ฯ อถโข ภควา ปโมทนีย์ วิหารา ตาย์ เวลาย์ สพ์พ์ ขุทานุ ขุทาเนสิ

---

๑ ฉ. กามสงฺคสตฺตา ฯ ๒ ฉ.ม. ตติยนฺติ นตฺถิ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកបុគ្គលជាប់នោះ ក្នុងតាមពាំងឮ ឈ្មោះថា អ្នកជាប់នៅ ក្នុងគ្រឿងជាប់ចំពាក់ គឺតាម កាលបើមិនឃើញទោស ក្នុងសំយោជនៈ ឈ្មោះថា អ្នកជាប់នៅ ក្នុងគ្រឿងជាប់ចំពាក់ គឺ សំយោជនៈ ឆ្លងអន្លូដ៏ជ្រៅបានហើយ មិនត្រាន់ដោយពិត ។ សូត្រទី ៣ ។

(១៤០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់នៅ ក្នុងតាមពាំងឮ ដោយច្រើន ជាអ្នកត្រេកអរ ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រវើរវាយ ធ្លាប់ធ្លាប់ ធ្ងន់ស្រាំងខ្លាំង ក្នុងតាមពាំងឮ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង ប្រដាប់ថ្លាត្រចីរហើយ ស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ មនុស្សពាលនោះ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាប់នៅ ក្នុងតាមពាំងឮ ជាច្រើន ចង់បាន ជាប់ចិត្ត រវើរវាយ ធ្លាប់ធ្លាប់ ធ្ងន់ស្រាំងខ្លាំង ក្នុងតាមពាំងឮ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

ฉกฺกนิปาเต สตมสฺส วคฺคสฺส ปญฺจมสุตฺตํ

กามตฺถา ชาลสญฺญิตา ตณฺหา ฆเนน ฉาทิตา
ปมตฺตพนฺธุ พนฺธา มจฺจาว กุมีนมามิเส
ชาตมรณสฺส(๑) ทุกฺขิโต วโธ ทีฆเมตาย มาตนฺติ ฯ
ปญฺจมํ(๒) ฯ

[๑๕๑] ฝาเอกฺเย สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ลกุณฺฑกภทฺทิโย สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต ยเน ภควา เตนุปสงฺกมิ ฯ อทฺทสา โข ภควา อายสฺมนฺตํ ลกุณฺฑกภทฺทิยํ ทูรโตว สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อาคจฺฉนฺตํ ทิฬฺหปาณึ ทุนฺนิสฺสกฺกึ ขิงฺกาชปฺปกึ เยกุยฺยานึ ภิกฺขูนิ ปริวารยมานึ อิสฺสาน ภิกฺขู อามนฺเตสิ ปสฺสถ โน ตุเมฺห ภิกฺขเว เอตํ ภิกฺขุ ทูรโตว สมฺพหุลานิ ภิกฺขูนิ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อาคจฺฉนฺตํ ทิฬฺหปาณึ ทุนฺนิสฺสกฺกึ ขิงฺกาชปฺปกึ เยกุยฺยานึ ภิกฺขูนิ ปริวารยมานนฺติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ ฯ เอสา ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหิจฺฉตาย มหาอนุคาเว

๑ ม. ชาตมรณมฺหาติ ฯ ๒ ฉ.ม. เอตฺถนฺติ ฯ

## ឧបាសក ចូឡវគ្គ ទី ៣ បញ្ចមសូត្រ

*ជនទាំងឡាយ ដែលជាធំ ព្រោះតាម ដែលបណ្តាញ គឺតណ្ហា រួបរឹត ត្រូវដេមួល គឺតណ្ហាបិទបាំង ដាប់នៅ ដោយកិលេសមារ ដូចជាពួកត្រីនៅ ក្នុងលប តែងដល់នូវជាតិនឹងមរណៈ ដូចជាកូនគោ នៅឯម្តៅដោះ តែងបួលទៅរកមេ ។ សូត្រ ទី ៤ ។*

(១៥១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អំពីខាងក្រោយ ។ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ មានរូបប្លែក មិនគួរជ្រះថ្លា តាបកន្តុញ មានរូបគួរឲ្យភិក្ខុ ជាច្រើន ចាប់ពាល់លេង កំពុងដើរមកអំពីខាងក្រោយ ។ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃើញភិក្ខុ+នុ៎ះដែលមានរូបប្លែក មិនគួរជ្រះថ្លា តាបកន្តុញ មានរូបគួរឲ្យពួកភិក្ខុ ជាច្រើន ចាប់ពាល់លេង កំពុងដើរបេក អំពីខាងក្រោយ ។ នៃពួកភិក្ខុជាច្រើន អំពីចម្ងាយដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ+នុ៎ះមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន

น จ สา สมาปตฺตึ สุณาติ ยา เตน ภิกฺขุนา
อสมาปนฺนปุพฺพา ยสฺสา จ ตฺวาย กาลมกาสิ สมฺเพว
อารามา อนารามึ ปฏิปชฺชิ ตทนุตฺถารา ปฺรมฺหจริย-
ปริโยสานา ฐิเตว ตมฺเห สเย อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ ฯ อถโข ภควา ฯเสมตฺตึ วิทิตฺวา
ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

เนลงฺโค เสตปจฺฉาโท เอกาโร วตฺตตี รโถ
อนีฆา ปส อายนฺติ ฉินฺนโสตา อพนฺธนาติ ฯ
ปญฺจมํ[๑] ฯ

[๑๕๒] เอวเมฺห สุตํ ฯ เอกํ สมยึ ภควา สาวตฺถิยึ
วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน
โข ปน สมเยน อายสฺมา อญฺญาตโกณฺฑญฺโญ
ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกึ อาภุชิตฺวา
อุชุึ กายึ ปณิธาย ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺตึ ปฏิ-
เวกฺขมาโน อนฺตรา โข ภควา อายสฺมนฺตึ อญฺญาต-
โกณฺฑญฺญึ อวิทูเร นิสินฺนึ ปลฺลงฺกึ อาภุชิตฺวา อุชุึ
กายึ ปณิธาย ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺตึ ปฏิเวกฺขมานึ ฯ

๑ ฉ. ม. ปญฺจมนฺติ ฯเปฯ ฯ

สมาปตฺติณา ដែលកិកុនោះមិនភ្លាប់បាន សមាបត្តិនោះ មិនមែនបុគ្គលបានដោយងាយទេ កុលបុត្តតាំងខ្លួយ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងសាសនាដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា កិកុនោះ បានត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់អនុត្តរធម៌នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចប្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំរូឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

*វេគីអត្តភាព មានអាយុវិតតោស មានជម្ងួលស មានតាំតែមួយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅបាន អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) មានខ្សែគឺតណ្ហា កាត់ហើយ មិនមានចំណង មិនមានទុក្ខ កំពុងដើរមក ។ សូត្រទី៥ ។*

(១៥២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះអញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញ ដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីដ៏ជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយពិចារណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ គឺនិព្វាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញ ព្រះអញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញដ៏មានអាយុ អង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់កាយត្រង់ ក្នុងទីជិតហើយពិចារណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ ។

ฯภาเณ สตฺตมสฺส ภิกฺขุวคฺคสฺส สตฺตมสุตฺตํ

อถโข ภควา ปฐมปตฺตํ ทินฺนกฺขา ตาวเทว สมฺพหุลา ภิกฺขู ภควนฺตเมตทโวจุ

ยสฺสายสฺมโต ภนฺเต ปณฺณา ภนฺเต กุโต ลทฺธา

ตาว ตรุณา ภิกฺขุ เถรา ตาว อนฺตรหิตา

เอวเมว โข ปเนสา พฺรหฺมจริยา ยทิทํ ฉฏฺฐสงฺคีติ(๑) ฯ

[๑๕๓]ปาฏลิยา สุตฺตํ ฯ ตตฺร โข ภควา ปาฏลิยา วิหรติ เวฬุวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา อตฺตโน ปรินิพฺพานสมฺปาปุณนภาวํ ปฏิวิชฺฌิตฺวา ตสฺมึ ปาฏลิคามมฺหิ นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข ภควา อตฺตโน ปรินิพฺพานสมฺปาปุณนภาวํ ทินฺนกฺขา ตาวเทว สมฺพหุลา ภิกฺขู ภควนฺตเมตทโวจุ

ยสฺสายสฺมโต ภนฺเต จ(๒) ภนฺเต

สทฺธา ปพฺพชิตา จ วีตราคา

จ(๓) ตาว อนฺตรหิตา มูลา จรณา

ตาวเทว สาสนมฺปิ เถรา ปริยาปุณนฺติ ฯ

สตฺตมํ(๔) ฯ

---

๑ ฉ.ม. ฉฏฺฐสงฺคีติ ฯ ๒ ฉ. ปิตา ฯ ๓ ม. ตาทิ ฉฏฺฐิ ฯ ๔ ฉ.ม. สตฺตมฉฏฺฐสุตฺตํ ฯ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាបបញ្ចាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ឫស គឺអវិជ្ជា ធំដែនដី គឺអាសវៈ មិនមាន ដល់អរិយបុគ្គលណា សូក្ត គឺសេចក្តីស្រេវឹង ក៏មិនមាន វិលិគឺមានះ ធំមានមក អំពីណា បុគ្គលណា ធំគួរតិះដៀល នូវអរិយបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកច្រើបផុតចាកចំណង់បាន សូម្បីពួកទេវតា ក៏សរសើរបុគ្គលនោះ ទាំងព្រហ្មក៏សរសើរដែរ ។ សូត្រទី ៦ ។

(๑๕๓) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ពិចារណាការលះបង់នូវការពិចារណាបបញ្ចសញ្ញា (សញ្ញាជាគ្រឿងយឹតយួរ) របស់ព្រះអង្គ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាបការលះបង់នូវការពិចារណា បបញ្ចសញ្ញា របស់ព្រះអង្គហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បបញ្ចសញ្ញាក្តី ការមាំមួនក្តី មិនមានដល់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា បានកន្ទុំដកលេសជាតិដាគ្រឿងតម្រង ដើងគុលគឺអវិជ្ជាផង បុគ្គលនោះ លោកព្រមទាំងទេវលោក ក៏មិនមើលងាយអ្នកច្រើបផុត ដែលគ្មានឥណ្ណា ហើយប្រព្រឹត្តទៅ ដោយញាណនោះឯងឡើយ ។ សូត្រទី ៧ ។

## สุตฺตนฺตปิฏกេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទាន

[๑๕๔] ឯវម្មេ សុតំ ฯ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ วิหรติ เชตวเน អนาថปิณฺฑิกស្ស อาราเม ฯ តេន ខោ បน สมเยน អายสฺมา បณฺฑิตោ ภគวតោ อวิทูเร นิสินฺโน โหติ បลฺลงฺกំ อาภุชิตฺวา ឧชុំ กายំ បณิธาย กายคตาย สតิยา อชฺฌตฺตំ បริมุขំ สุปฏฺฐิตาย ฯ អទฺทสา โข ภគวา อายสฺมนฺตំ បณฺฑิตំ อวิทูเร นิสินฺนំ បลฺลงฺกំ อาภุชิตฺวา ឧชุំ กายំ បณิธาย กายគตาย สតิยา อชฺฌตฺตំ បริมุขំ สุปฏฺฐิตาย ฯ อថ โข ภគวา ឯតមត្ថំ วิទิตฺวา តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧทានំ ឧទានេสิ

យស្ស សិយา สพฺพตา สតិ สតតំ กายគตา ឧបដฺឋิตา
โน จสฺส โน จ เม สิยา น ภวิสฺสติ น จ เม ภวิสฺสติ
អนุปุพฺพวิหารึ តត្ត เสោ กาលេ เนวาតเร วิสตฺติกาย ฯ
อฏฺฐมំ[๑] ฯ

[๑๕๕] ឯวម្មេ សុតំ ฯ ឯកំ សមយំ ภគวา มลฺเลสุ จาริกញฺ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺฆេน สទ្ធិំ

๑ ฉ.ม. อฏฺฐนฺนំ ឥតិ ฯ

[๑๙๘] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ทรงประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน ของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ สมัยนั้นแล พระมหากัจจานะผู้มีอายุ อยู่ในที่ไม่ไกล ตรัสสอนภิกษุทั้งหลาย ให้ตั้งจิตไว้ชอบในกายคตาสติ ให้มีผลานิสงส์มาก ในกาลทั้งปวง ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ พระผู้มีพระภาค ทรงทราบพระมหากัจจานะผู้มีอายุ อยู่ในที่ไม่ไกล ตรัสสอนภิกษุทั้งหลาย ให้ตั้งจิตไว้ชอบในกายคตาสติ ให้มีผลานิสงส์มาก ในกาลทั้งปวง ณ ที่ใกล้ ฯ ครั้นพระผู้มีพระภาค ทรงทราบชัดซึ่งเรื่องนั้นแล้ว จึงทรงเปล่งพระอุทานนี้ ในกาลนั้นว่า

กายคตาสติ ใดแล บุคคลใด ย่อมเจริญ ๆ ซึ่งกายคตาสตินั้น ย่อมไม่มี แก่บุคคลนั้นแม้ ย่อมไม่มี แก่เขาทั้งหลาย (ในอดีตกาลแม้) ก็ย่อมไม่มี แก่เขาทั้งหลาย (ในอนาคตกาลแม้) ย่อมไม่มี แก่เขาทั้งหลาย (ในกาลบัดนี้) แม้ บุคคลนั้น ชื่อว่า อยู่เป็นสุขในปัจจุบันทีเดียว ย่อมดับกิเลสได้ ในกาลทั้งปวง (๓ กาล) ในกายของตน ๓ นั้นแล ฯ สูตรที่ ๘ ฯ

[๑๙๙] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ทรงเสด็จไปยังจาริก ในแว่นแคว้นมคธ กับด้วยภิกษุสงฆ์ เป็นอันมาก

**๒๓๒ สตฺตมสฺส ปุปฺผวคฺคสฺส ๒ราชสุตฺตํ**

ยเทน ปุพฺพณฺหสมยนฺติ ปุพฺพณฺหสมยนฺติ ปาตเมว ปาโตติ วุตฺตมฺปิ โห

ទ្រង់ចូលទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាមឈ្មោះថូនៈ របស់ពួកមល្លជន ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ធំគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ បានឮហើយ (កំប្រកាសប្រាប់គ្នា) ថា ម្នាលគ្នាយើង ឮថា សមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូល មកថូស ហើយស្តេចមកកាន់ចារិក ក្នុងដែនមល្លៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន បានមកដល់ថូនព្រាហ្មណគ្រាមហើយ ក៏នាំគ្នាយកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញអណ្តូងដែលដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈគ្រោលទាំងនោះ ផឹកទឹកបាន ។

[๑๙๖] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញអំពីផ្លូវ សំដៅទៅរកដើមឈើ១ដើម លុះចូលទៅដល់ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលតុក្កាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះ មកឲ្យតថាគត ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អណ្តូងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ ធំគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ យកស្មៅនឹងអង្កាម ចាក់បំពេញដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈគ្រោលទាំងនោះផឹកទឹកបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះមកឲ្យតថាគត ។

ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
สนฺติ หิ เสา ภนฺเต ขตฺติยา ปณฺฑิตา ปริสฺสาเกวิโน ปฺรหฺมณา-
คหปติเกวิโน ตาสญฺจ ปุพฺเพ ทินฺนทานสฺส จ กตปุญฺญตาย จ ยาว มุหุตฺตา
ปฺรโรหนฺติ ตาว ตาสมฺปิ อิมสฺมึ ธมฺมวินเย สทฺธาย มูลชาตา
ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ
สเจ ตฺวํ อานนฺท เอตสฺมึ ขณสฺมึ ขณปฺปตฺเต สมเย ตถาคตสฺส
สทฺธาย มูลชาตา ปสาทาย มูลชาตา วีริยสฺส มูลชาตา ปญฺญาย มูล-
ชาตา ๆ เปฺร ภควนฺตเมว โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต
ปฏิสฺสุตฺวา ปลฺลงฺกา วุฏฺหาสิ ภควนฺตเมว ปยิรุปาสมาโน นิสีทิ
เอกมนฺตนิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมตทโวจ
ปุพฺเพ ภนฺเต ภควโต สนฺติเก สุตฺตนฺตา อาคจฺฉนฺติ เวยฺยากรณปฏิสญฺยุตฺตา
อคมฺภีรตฺถปทา ลกฺขณานุพฺยญฺชนปฏิมณฺฑิตา พาหิรกานมสาธารณา
สาวกภาสิตา ๆ เต ทานิ ภนฺเต อมฺหากมฺปิ ตถาคเต ปรินิพฺพาเน
ปจฺจุปฏฺิเต อาคจฺฉนฺติ เวยฺยากรณปฏิสญฺยุตฺตา อคมฺภีรตฺถปทา
ลกฺขณานุพฺยญฺชนปฏิมณฺฑิตา พาหิรกานมสาธารณา สาวกภาสิตา ๆ
ตสฺมาติหานนฺท ธมฺมาทาสํ ธมฺมาทาสนฺติ โข อานนฺท ภิกฺขุ อิมินา
โข เอตํ อานนฺท ปริยาเยน ปจฺจุปฏฺิเตสุปิ ตถาคตสฺส ปรินิพฺพาเนสุ
เอวรูปานิ สุตฺตนฺตานิ อาคจฺฉนฺติ เวยฺยากรณปฏิสญฺยุตฺตานิ อคมฺภีรตฺถปทานิ
ลกฺขณานุพฺยญฺชนปฏิมณฺฑิตานิ พาหิรกานมสาธารณานิ สาวกภาสิตานิ
ตสฺมาติหานนฺท ธมฺมาทาสํ ธมฺมาทาสนฺติ โข อานนฺท ภิกฺขุ อิมินา
โข เอตํ อานนฺท ปริยาเยน ปจฺจุปฏฺิเตสุปิ ตถาคตสฺส ปรินิพฺพาเนสุ
อยญฺหิ เสา ภนฺเต มยิ อุปสงฺกมนฺเต สทฺธนฺตา
ตาสมฺปิ ปุพฺเพ ทินฺนทานสฺส กตปุญฺญตาย

๑ ฉ วิสฺสชฺชนฺเตา ๆ ม. วิสฺสชฺเชา ๆ ๒ ว.ม. มหาสุกาวกา ๆ

ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អណ្តូងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកស្រុកថូនៈ យកស្មៅនឹងអង្កាម ចាត់បំពេញ ដាបដល់មាត់ ដោយគិតថា កុំឲ្យសមណៈត្រង៉ោលតាំងនោះផឹកទឹកបាន ។ ព្រះមានព្រភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅដងទឹក អំពីអណ្តូងនុ៎ះ មកឲ្យតថាគត ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់បាត្រ ដើរចូលទៅត្រង់អណ្តូងនោះ ។ កាលបើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅ ក៏ស្រាប់តែ អណ្តូងពុរស្មៅនឹងអង្កាមតាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ពេញពោរដោយទឹកថ្លាមិនល្អក់ ស្មើតដាបដល់មាត់វិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ អើបំផ្លែកណាស់ហ្ន៎ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា អណ្តូងនេះ កាលអាត្មាអញ ចូលទៅដិត ក៏ស្រាប់តែពុរស្មៅនឹងអង្កាមតាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ទៅជាពេញពោរដោយទឹកថ្លា

## ๒ฑาเธ สตฺตมสฺส ฉฬฺภิญฺญสฺส ๑สมสุตฺตํ

อนาวิลสฺส วิปฺปสนฺนสฺส ยาว มุ๑เตา ปูริเตา วิสฺสนฺโตฺ มญฺเ ติเตาติ ฯ ปเทน ฑาเนียํ อาหาย เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอตเทโว อโวจ ภนฺเต ยถา ภนฺเต อญฺญตโร ภิกฺขุ ตถาคตสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา อยญฺหิ เหา ภนฺเต อุฑฺฑาโห มยิ อุปสงฺกมนฺเ สญฺญตฺติ ณาเญน กุสเญ มุ๑เตา ขิปิตฺวา อโวสฺส อุฑฺฑสฺส อนาวิลสฺส วิปฺปสนฺนสฺส ยาว มุ๑เตา ปูริเตา วิสฺสนฺโตฺ มญฺเ อฑฺฒาสิ ติฏฺฐติ ภควา ฑาเนียํ ติฏฺฐติ สุคเตา ฑาเนียนฺติ ฯ อถโข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ภิกฺขุ ภยิก อุฑฺฑาเณน อหา เจ สพฺพา สิยุ๋ คณฺหาย มูลเตา เฉตฺวา ภิกฺขุ ปริเยสเณยฺเยติ ฯ ฉวาติ[1] ฯ

(๑๕๗) ปวตฺเต สุตฺวา ฯ ปุพฺเพ สมยํ ภควา เตาสฺเยิ วิยาเรติ เยาสิตาวเมา ฯ เตน เขา ปน สมเยน ราเญา อุเณสฺส อุยฺยาเนตสฺส อเลปุโร ฑฺฒา เหาติ

---

๑ ฉ.ม. ฑาเมตฺวา ฑ ปญฺญเยติ ฯ

มิនល្អក់ ស្អាត ដរាបដល់មាត់ភៅវិញ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កំ
ដនទឹក ដោយបាត្រ ហើយយកចូលភៅ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ចូលភៅដល់ ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រោះព្រះតថា-
គត មានឫទ្ធិច្រើនមែន មានអានុភាពច្រើនមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ព្រោះថា អណ្តូងនោះ កាលខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលភៅដំត កំស្រោប់តែពុះស្មៅ
នឹងអង្កាមតាំងអស់នោះ ចេញអំពីមាត់ ពេញពោរ ដោយទឹកថ្លា មិន
ល្អក់ ស្អាតដរាបដល់មាត់ភៅវិញ សូមនិមន្តព្រះមានព្រះភាគ សោយ
ទឹក សូមនិមន្តព្រះសុគត សោយទឹក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលគប្បីធ្វើអណ្តូងប្រយោជន៍អ្វី បើទឹកមាននៅ គ្រប់គាល
ហើយ តថាគត កាត់តណ្ហាគាំងពីឫសបាន ហើយ គប្បីគ្រាប់
ភៅស្វែងរកទឹក ដូចម្តេចទៀត ។ សូត្រទី ៩ ។

[๑๕๗] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង
កាលព្រះបាទខ្ទេន ស្តេចភៅកាន់ទុក្ខ្ញុំន មានភ្នែងនេះខាងក្នុងព្រះរាជវាំង

## สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ๑๓ภาเค

ปญฺจ ฝฺลีสตานิ กาลกตานิ ปโหนฺเต สาสนาปฏิ-
ปตฺติยา ฯ อถโข สมฺพหุลา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เตสฺมึ ปิณฺฑาย
ปาวิสึสุ ฯ เตสญฺจิยํ ปิณฺฑาย จรนฺตา ปญฺจภิกฺขุ-
สตานิ ปิณฺฑาจารปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปจฺจเมกนฺตํ นิสีทึสุ ฯ
ปจฺจเมกนฺตํ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺตํ ปจฺจนฺตเทสิกา
นาม เทฺวปิ ภาตโร อุเทนสฺส อุยฺยานปาลสฺส อนฺเตปุร-
ทฺวารสฺมึ ปญฺจ ฝฺลีสตานิ กาลกตานิ ปโหนฺเต สาสนา-
ปฏิปตฺติยา ตาสํ กิร ขุทฺทาสิกาย กา คติ เกา
อภิสมฺปรายาติ ฯ สตฺถา ภิกฺขเว ขุทฺทาสิกาโย
โสตาปนฺนา สกทาคามิโนโย สตฺต อนาคามิ-
โนโย สพฺพา ตา ภิกฺขเว ขุทฺทาสิกาโย อนิปฺผลา
กาลกตาติ ฯ อถโข ภควา ปฐมนฺตฺวา ทิวสฺวา ตายํ
เวลายํ ฝมิ ขุทานิ ขุทาเนสิ

มหาสมุทฺโท โลโก ภวฺยโทว ทิสฺสติ
อุปธิวนฺโต ปาโณ ตมุสา ปริภิชฺชติ

ពួកស្ត្រីចាំង៥០០នាក់ មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលចាំង
អស់ ។ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើន ស្តុកសង្រ្កាប់ប្រជាប់ចាត្រនឹងចីវរ ក្នុង
បុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ លុះត្រាប់បិណ្ឌបាត
ក្នុងក្រុងកោសម្ពីហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាងក្រោយ
ភត្ត ចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុចាំងនោះ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ កាលព្រះបាទខ្នេន ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ទន្សាយ មាន
ក្តៅធ្លោងាងក្នុងព្រះពេជរាំង ពួកស្ត្រីចាំង ៥០០ នាក់ មាននាងសាមាវតី
ជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលចាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គតិរបស់ឧបា-
សិកាចាំងនោះ តើដូចម្តេច លោកខាងមុខ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំង
ទ្បាយ បណ្តាឧបាសិកាចាំងនុ៎ះ ឧបាសិកាជាសោតាបន្នក៏មាន ជាសក-
ទាគាមិនីក៏មាន ជាអនាគាមិនីក៏មាន ម្នាលភិក្ខុចាំងទ្បាយ ឧបាសិកាចាំង
អស់នោះ ដែលធ្វើកាលកិរិយា មិនមែនឥតផលទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាបបា្រស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ភ្ជុំគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សត្វលោក មានមោឃៈជាចំណង ប្រាកដដូចជាមានរូបចំរើន បុគ្គល
ពាល មានឧបធិក្តិលេស ជាចំណង ត្រូវឆន្ទគឺអវិជ្ជាចោមរោមហើយ

ឧទានេ សត្តមស្ស ចូឡវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

សស្សតោវំ[1] ទាយតិ បសស្សតោ ឯត្ថ តិដ្ឋតិ ។
ឧសម៌[2] ។

ចូឡវគ្គោ សត្តមោ ។

## ឆឝ្ឌ្ឍ

ហោន្តិ ខុវ តថា ភន្តេយោ ហោន្តិ ខុវ តាមេសុ
សត្តា លភន្តុឈ្ឈា តណ្ហាខយោ ច បបញ្ចខយោ ច
កច្ចានោ ខុឧទាឧំ ខុនេតិ ។

---

๑ ឧ. សស្សវំ ។ ๒ ឧ.ម. ទុតិយសុត្តំ ឧបញ្ញាយតិ ។

ឧទាន ចូឡវគ្គ ទី ៧ ទសមសូត្រ

ប្រាកដដូចដាវខៀងចាត់ សេចក្តីកង្វល់មានពាក្យដាដើម របស់បុគ្គលអ្នកពិចារណា ឃើញច្បាស់ មិនមានទេ ។ សូត្រទី ១០ ។

ចប់ ចូឡវគ្គ ទី ៧ ។

## ឧទ្ទាននៃចូឡវគ្គនោះគឺ

និយាយ អំពីព្រះសក្កុណ្ឌកកទ្ទិយៈ មាន ២ លើក អំពីពួកជន ជាប់ក្នុងកាម មាន ២ លើក អំពីព្រះសក្កុណ្ឌកកទ្ទិយៈ ១ អំពីការអស់តណ្ហា ១ អំពីការអស់បបញ្ចសញ្ញា ១ អំពីព្រះភគ្គុនៈ ១ អំពីអណ្តូង ១ អំពីព្រះជាតិទេវទត្ត ១ ។

## ขุทฺทเก อฏฺฐเม ปาฏลิคามิยวคฺเค

[๑๕๘] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา กิกฺกนฺเต ทิวาวิหารกาลาติกฺกนฺเต ปจฺจูสสมยปจฺจูสมุฏฺฐานกาลาติกฺกนฺเต ปจฺจูสสมยปจฺจูสมุฏฺฐานกาลาติกฺกนฺเต สมาธิเต สมาหิเต สมุฏฺฐิเต สมฺปฺปญฺญาเสติ เตน จ กิกฺกนฺเต อฏฺฐกถา มนสิกตา สพฺพญฺญุตาเสา สมฺมุขาหิตา ทิพฺพจกฺขุ สุวิสุทฺธา ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อตฺถิ กิกฺกวาเต ตนฺนายตนํ ยตฺถ เนว ปถวี น
อาโป น เตโช น วาโย น อากาสานญฺจายตนํ น
วิญฺญาณญฺจายตนํ น อากิญฺจญฺญายตนํ น
เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ นายํ
โลโก น ปรโลโก น อุภเว จนฺทิมสุริยา ตมหิ กิกฺกวาเต เนว อาคติ วาปิ น คติ

# ឧទាន បាដលិគាមិយវគ្គ ទី ៨

[១៥៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ពន្យល់តិក្ខុតាំងឡាយ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ពួកតិក្ខុតាំងនោះបានធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាតាំងអស់ ដោយចិត្តជួនត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបគ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

(១)

ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ អាយតនៈនោះ រមែងមានពិត ដែលមិនមាន ទឹកមិនមាន ភ្លើងមិនមាន ខ្យល់មិនមាន អាកាសានញ្ចាយនៈមិនមាន វិញ្ញាណញ្ចាយនៈមិនមាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈមិនមាន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈមិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកមុខមិនមាន ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យតាំងពីកន្លែងមិនមាន ក្នុងព្រះនិព្វាននោះ ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ តថាគត ពោលព្រះនិព្វាននោះថា មិនមានដំណើរមក មិនមានដំណើរទៅ

---

(១) ពាក្យថា អាយតនៈ ក្នុងទីនេះសំដៅយកនិព្វាន ដែលជាហេតុរបស់ដល់ញាណ ។ អដ្ឋកថា ។

ขาเณ อฏฺฐิมสุตฺ ปาฬิลิงฺคมตฺตเภทสุตฺ ตติยสุตฺตํ

ฉ ปิตา ฉ ปุตฺโต ฉ อุปชฺฌาโย อปฺปาทิฏฺโ อปฺปาวุโต อาจารฺ-
ณาเยว ตาว ฆเฏยฺยาถ ทุกฺขสฺสนฺตาย ฯ สุตฺตํ ปฐมํ[๑] ฯ

[๑๕๙] ฆาเยฺย สุตา ฯ ปกา สมยา ภควา สาวตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ
เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ-
สมฺปฺปาย ฆฏฺยา ภาวาย สนฺตาเสาย สมาธเยา
สมฺปฺปเตาย สมฺปฺปหาเสาย ฯ เต จ ภิกฺขู อฏฺกตฺวา
มาเสกตฺวา สพฺพเญฺเตสา สมฺปฺปาหาตฺวา ชิตาส-
เสฺสตา ฆฏฺยา สุณาถ ฯ อถโข ภควา ปตมตฺถ วิเส-
ตฺวา ตายเ เวลายเ อิมา อุทานา อุทาเนสิ

ทุลฺลภา อนฺโต ชาต ฉ ปิตา สตฺถา สุทสฺสนา
ปฏิวิทฺธา ตณฺหา ชานโต ปสฺสโต ฉตฺถิ ตตฺถิ ฯ
ทุติยา[๒] ฯ

[๑๖๐] ฆาเยฺย สุตา ฯ ปกา สมยา ภควา สาว-
ตฺถิยา วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ

๑ ฉ.ม. สุตฺตํ ปฐมฺนิ ฉตฺถิ ฯ ๒ ฉ.ม. ทุติยฺนิ ฉตฺถิ ฯ

มิได้มีการตั้งอยู่ มิได้มีการจุติ มิได้มีการเกิด มิได้มีที่ ที่ตั้ง มิได้มีการเป็นไปต่อ มิได้มีอารมณ์ นั่นแหละ เป็นที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบ ฯ สูตรที่ ๑ ฯ

[๑๕๙] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ของท่านอนาถบิณฑิกคหบดี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพยากรณ์ภิกษุทั้งหลาย ให้ยินดี ให้ร่าเริง ให้อาจหาญ ให้ร่าเริงยิ่ง ด้วยธรรมีกถา ประกอบด้วยพระนิพพาน ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้น ได้ทำให้เป็นประโยชน์ ได้ทำให้ตั้งจิตไว้ ประมวลมาซึ่งธรรมเทศนาทั้งหมด ด้วยจิต ได้ตั้งใจฟังธรรม ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบความดำริในใจของภิกษุเหล่านั้น ได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้ ในขณะนั้นว่า

ธรรมดาพระนิพพาน บุคคลเห็นได้ยากด้วยตา นิพพานสัจจะ มิใช่ว่าจะเห็นได้ด้วยง่ายดาย ตัณหาอันเป็นเครื่องร้อยรัด ย่อมมิได้มี แก่บุคคลผู้รู้แจ้งแล้ว ผู้ปราศจากกิเลสดุจธุลี ผู้ถึงความสิ้นไป ( แห่งภพ ) ฯ สูตรที่ ๒ ฯ

[๑๖๐] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ของท่านอนาถบิณฑิกคหบดี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ

នេន ខោ បន សមយេន ភគវា កិញ្ចិទេវ ទេសំ យុត្តាយ ឆម្ភិយោ កថាយ សន្ធេស្សតិ សមាធេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច កិញ្ចិ អដ្ឋិកត្វា មនសិកត្វា សព្វញ្ចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតា ធម្មំ សុណន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អត្ថិ កិញ្ចិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ ខោ បន តំ កិញ្ចិ អភិវិស្ស អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ នយិទ ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយេថ ។ យស្មា ច ខោ កិញ្ចិ អត្ថិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ

សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឥន្ទ្រៀលពួកភិក្ខុ ឲ្យឃ្លៀងឃ្លាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអបហាន ឲ្យវែកញែក ដោយធម្មីកថា ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវដួងចិត្តទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្ងត់ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ ទើបទ្រង់បន្ទូលឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វានឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ[1] មានប្រាកដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើ ព្រះនិព្វាននោះឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ មិនមានទេ ការរលាស់បេញ្ញត្តិវិសេស ដែលនាំឲ្យកើតមហាភូតរូប ដែលប្រាកដនូវហេតុដែលធ្វើ នូវបច្ច័យដែលតាក់តែង ក្នុងលោកនេះ ក៏មិនប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា អជាតៈ ឈ្មោះថា អភូតៈ ឈ្មោះថា អកតៈ ឈ្មោះថា អសង្ខតៈ រឹមដ៏មានប្រាកដ ព្រោះហេតុណា

---

១ ព្រះនិព្វានដែលឈ្មោះថា អជាតៈ នោះ ព្រោះមិនមានសេចក្តីព្រមព្រៀង ដោយហេតុនាំឲ្យកើតទៀត ។ ដែលឈ្មោះថា អភូតៈ នោះជាន់ដល់ ការមិនប្រាកដ នៃមហាភូតរូប ។ ដែលឈ្មោះថា អកតៈ នោះ ពីមិនមានហេតុណាមួយ ជួរធ្វើតទៅទៀតទេ ។ ដែលឈ្មោះថា អសង្ខតៈ នោះ ពីប្រាសចាកបច្ច័យទាំងឡាយមានអវិជ្ជាជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

តស្មា ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស
ឯសុប្បវណំ បញ្ញាយតីតិ ។
តតិយំ[1] ។

[๑๖๑] ឯវម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខូនំ ឱញ្ញវប្បដិសំយុត្តាយ ឥត្ថិយោ កាយ សន្ទស្សតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ តេ ច ភិក្ខូ អដ្ឋិកត្វា សព្ពញ្ញុតញ្ញោ សមន្នាហរិត្វា ឥមិតស្សត្តា ឥត្ថិំ សុណន្តិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

ឯសុត្តស្ស ចលិតំ អនេសុត្តស្ស ចលិតំ ឯត្ថ ចលិតេ អសតិ បស្សទ្ធិ បស្សទ្ធិយោ សតិ រតិ[2] ន ហោតិ រតិយោ[3] អសតិ អាគតិគតិ ន ហោតិ អាគតិគតិយោ អសតិ ចុតូបបាតោ ន ហោតិ

---

๑ ฉ.ม. តតិយន្តិ ន បញ្ញាយតិ ។ ๒ ม. ន តិ ។ ๓ ม. ន តិយោ ។

ហេតុនោះ ការលះចេញនូវកិលេ សដែលនាំឲ្យកើតមហាកូត-
រូបដ៏ក្រៃគង នូវហេតុដែលគួរធ្វើ នូវបច្ច័យជាទីគាក់តែង កំរែងដ៏
ក្រៃគង ។ សូត្រទី ๓ ។

(๑๖๑) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ
ឲ្យឃល់ច្បាស់ ឲ្យគាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា
ប្រកបដោយព្រះនិព្វាន ។ កិច្ចនោះ បានធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ ធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្ត ប្រមូលមកនូវធម្មទេសនាទាំងអស់ ដោយចិត្ត ផ្តង់ត្រចៀក
ស្តាប់ធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តី
ដូច្នេះ ទើបទ្រង់ចង្អុលនូវអត្ថបទនេះ ក្នុងវេលានោះថា

ការញាប់ញ័រ របស់បុគ្គលអ្នកអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានឹងទិដ្ឋិ) រមែង
មាន ការញាប់ញ័រ របស់បុគ្គលអ្នកមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានឹង
ទិដ្ឋិ) មិនមាន កាលបើសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនមាន បស្សទ្ធិ (សេចក្តី
ស្ងប់) ក៏កើតមានឡើង កាលបើបស្សទ្ធិ មាន តម្រេកក៏រមែងមិនមាន
កាលបើតម្រេកមិនមាន ដំណើរមកនឹងដំណើរទៅ ក៏មិនមាន កាល
បើដំណើរមក ដំណើរទៅ មិនមាន ការច្យុតនឹងការកើត ក៏មិនមាន

ปุคฺคเลปิ เอสเตว นโย ๆ ยาว ทสกา ปุคฺคลา ๆ ปุคฺคลปญฺญตฺติ[๑] ๆ

(๑๖๒) ๒ยาเมฺห สุตฺเต ๆ ๒ตฺถ สมเย ภควา มลฺเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺฆเน สทฺธึ เยน จาปา ตทวสริ ๆ ตตฺร สุทํ ภควา จาปายํ วิหรติ ปุณฺณสฺส กมฺมารปุตฺตสฺส อมฺพวเน ๆ อเถ โข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต ภควา กิร มลฺเลสุ จาริกญฺหรมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺฆเน สทฺธึ จาปมนุปฺปตฺโต[๒] จาปายํ วิหรติ มยฺหํ อมฺพวเนติ ๆ อถ โข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ๒ตฺถมนฺตํ นิสีทิ ๆ ๒ตฺถมนฺตํ นิสินฺโน โข ปุณฺณํ กมฺมารปุตฺตํ ภควา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสสิ สมาทเปสิ สมุตฺเตชเปสิ สมฺปหํเสสิ ๆ อถ โข ปุณฺโณ กมฺมารปุตฺโต ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุตฺเตชิโต สมฺปหํสิโต ภควนฺตเมว

๑ ฉ.ม. ปคฺคลปญฺญตฺติ ๆ ๒ ฉ. ๓ภิยเมว อนุปฺปตฺโต ๆ

កាលបើការប្រតិទីដ្ឋការកើត មិនមាន ដំណើរទៅមក ក្នុង
ឥធលោកនិងបរលោក ក៏មិនមាន ពាំងមិនមាន ក្នុងរវាងនៃ
លោកពាំងពីរ នេះជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ សូត្រទី ៤ ។

(១៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គ្រាប់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងជនបទឈ្មោះមល្លៈ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប
បានដល់ក្រុងបាវ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់
ក្នុងសួនអម្ពវនរបស់ចុន្ទកម្មារបុត្ត (កូនជាងមាស) ទៀបក្រុងបាវ ។ ចុន្ទ-
កម្មារបុត្ត បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាប់មកកាន់ចារិក
ក្នុងមល្លជនបទ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប បានដល់ក្រុងបាវ ឥឡូវនេះ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវនរបស់អញ ទៀបក្រុងបាវ ។ គ្រានោះឯង ចុន្ទកម្មារ-
បុត្ត ចូលទៅរក ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះចុន្ទកម្មារបុត្ត អង្គុយ ក្នុង
ទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់
យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ ចុន្ទកម្មារ-
បុត្ត ដែលព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យឃល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន
ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ

## ๒๓ อฏฺฐเม อฏฺฐิมสฺส ฌานสฺส ปจฺจนีกธมฺมปฏิปทา

อถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ[๑] ตโต ภิกฺขา สญฺญาย ภิกฺขุ สงฺฆี-
กาวเจ ๆ อถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขาสเย ภิกฺขา ทุลฺลภา-
กาวเจ ๆ อถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขาสเย ภิกฺขา สุลภา
อภิกฺขณํ ภุญฺชิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภิกฺขาย อภิกฺขเณ
ปตฺตปิณฺฑํ ภิกฺขา ปกฺกมิตา ๆ อถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ภิกฺขาจารปฏิปนฺโน สมฺปนฺนา ภตฺตจฺเฉท อฏฺฐเก ปิวา-
สเน ปณีตํ ภาชนียํ ภาชนียํ ปฏิยาทาเปตฺวา
ปญฺจหิ ฉ สูปพฺยญฺชเนหิ ภิกฺขาย ภิกฺขเว ภิกฺขุ[๒]
ภาเวถ ภิกฺขเว ปฏิปทา ภิกฺขเว ๆ อถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ

๑ ม. ปุ ๆ ๒ ม. ปุ. อาเวถาเปสิ ๆ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្ត
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួល
និមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ ឫទ្ធកម្មារបុត្ត ដឹងច្បាស់ថា ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះ
មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ កាលកន្ទ្រីនោះ
កន្លងហើយ ទើបឫទ្ធកម្មារបុត្ត ឱ្យគេចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារ
មានរសដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ព្រមទាំងសូករមទ្ទវៈ(១) ដ៏ច្រើន ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយ
ឱ្យគេទៅក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

---

១ ពាក្យថា សូករមទ្ទវៈនេះ លោកពោលទុក ក្នុងមហាអដ្ឋកថា ថា ឈ្មោះសាច់ជ្រូក
ដែលស្ងាប់ស្រាប់ ដែលជាសាច់ជ្រូកទន់ស្ទិទ្ធ ។

អាចារ្យមួយពួក ពោលថា ពាក្យថា សូករមទ្ទវៈនេះ មិនមែនសាច់ជ្រូកទេ គឺថា ទំពាំង
ឬស្សី ដែលជ្រូកឈ្មុស ។ អាចារ្យដោយឡែកទៀតពោលថា ផ្សិតដែលដុះត្រង់ប្រទេស
ដែលជ្រូកឈ្មុស ។ មួយទៀត អាចារ្យជំទៃ ថានពោលថា ម្ហូបនេះ ជាភោជនមានរសមួយ
បែប មានឈ្មោះថា សូករមទ្ទវៈ ព្រោះថា ឱយឫទ្ធកម្មារបុត្ត ថានប្រគេនសូករមទ្ទវៈនោះ
ដើម្បីឱ្យព្រះសាស្តា គង់ព្រះជន្មនៅថានយូរ ព្រោះឮថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ក្នុង
ថ្ងៃនេះហើយគិតថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគ សោយសូករមទ្ទវៈនោះហើយ តម្បីគង់ព្រះ
ជន្មនៅថានយូរអេះ ។ អដ្ឋកថា ។

ปุพฺพณฺหสมยนฺ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กกุ-
สนฺธสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาทมูลนฺ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ
นิสชฺช โข กกกา ภิกฺขุ ภควนฺตนฺ เอตทโวจ ยาวตา
ภนฺเต สงฺฆารามสฺมินฺ ปฏิญฺญาตา เตน มยา ปริวีสิ[1]ยนฺ ปณีตา
ขาทนียา โภชนียา ปฏิญฺญาตา เตน กกุสนฺธสฺส ปริวิ-
สาตาติ ฯ เอวนฺ วุตฺเต โข ภควา เอตทโวจ เอวเมตนฺ
ปฏิสฺสุตฺวา ยนฺ อโหสิ สงฺฆารามสฺมินฺ ปฏิญฺญาตา เตน
กกกสฺส ปริวิสิ ยนฺ ปณีตา ขาทนียา โภชนียา ปฏิญฺญาตา
เตน กกุสนฺธสฺส ปริวิสตีติ ฯ อถโข กกกา ภิกฺขุ
เอตทโวจ ยาวตา ภนฺเต สงฺฆารามสฺมินฺ อาสิฏฺโ
ตนฺ สพฺเพ ปิณฺฑาหิ[2]กา มยนฺ ภนฺเต ปสฺสามิ สเน-
รุกนฺ ลาเกนฺ สมุทฺทกนฺ สพฺพนฺเตนฺ สสฺสมณ-
พฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ยสฺส ตนฺ ปริ-
ภุตฺตนฺ สมฺมาปริณามนฺ คจฺเฉยฺย อญฺญตฺร ตถาคตสฺส ตนฺ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ปริวิส ฯ ๒ ม. ปิณฺฑณาหิ ฯ

ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ប៉ាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅ
កាន់លំនៅនៃបុត្តកម្មារបុត្ត ព្រមដោយកិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ
គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
គង់ស្រេចហើយ ក៏ត្រាស់នឹងបុត្តកម្មារបុត្តថា ម្នាលបុត្ត សូករមទ្ទវៈណា
ដែលអ្នកតាក់តែងហើយ ចូរអ្នកអង្គាសតថាគត ដោយសូករមទ្ទវៈនោះ
ចុះ ឯខាទនីយភោជនីយាហារណា ក្រៅពីនេះ ដែលអ្នកតាក់តែងហើយ
ចូរអ្នកអង្គាសចំពោះកិក្ខុសង្ឃ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារនោះចុះ ។
បុត្តកម្មារបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ
ហើយអង្គាស ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសូករមទ្ទវៈ ដែលខ្លួនតាក់តែង
ហើយ អង្គាសកិក្ខុសង្ឃ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដទៃ ដែលខ្លួន
តាក់តែងហើយ ។ លុះឆាន់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងបុត្ត-
កម្មារបុត្តថា ម្នាលបុត្ត សូករមទ្ទវៈណា របស់អ្នកដែលនៅសល់ អ្នកចូរ
កប់សូករមទ្ទវៈនោះ ក្នុងរណ្តៅចុះ ម្នាលបុត្ត ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក
មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស តថាគត មិនឃើញ
បុគ្គលណាមួយ ដែលបរិភោគនូវសូករមទ្ទវៈនោះ ហើយសូករមទ្ទវៈនោះ
ដល់នូវការរលួយទៅដោយល្អឡើយ លឿរលែងតែព្រះតថាគតចេញ ។

ฉกฺกาทเส อฏฺฐมสฺส ฉฏฺฐมมิยาทฺธสฺส ปฏฺฐมสุตฺตํ

เอวํ เม สุตนฺติ เอกา ปุเรภตฺตา ปจฺฉาภตฺตา ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิตา ภควตา ยถาสุขญฺจ ยถาผาสุญฺจ อาสีสิตา[๑] เสยฺยถีทํ ๑๐ ณิกาทโย เอกาทส ภควา เนกฺขมฺมสงฺกปฺปา นิกฺขมฺม ยาว อนฺตรา อนฺตรา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺติ ๆ ปกฺกมนฺตี เจปิ ภควนฺตํ เจว ภิกฺขุสงฺฆญฺจ ปสฺสนฺติ ๆ

[๑๖๓] อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยญฺจ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กุณฺฑิยาย อปรนฺตชนปทสฺมึ จาริกญฺจ[๒] ปกฺกามิ ๆ อนุปุพฺเพน จาริกญฺจรมาโน[๓] ๆ ตตฺร สุทํ ภควา สงฺฆี สมฺปนฺนา โหติ สงฺฆี สมฺปนฺนา[๔] ๆ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตญฺจ อานนฺทํ อามนฺเตสิ อานนฺท ยาว อุปสิกาย เนกฺขมฺมสงฺกปฺปา ๆ เอวํ วุตฺเต โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมตทโวจ ๆ

ปุพฺพณฺหสมยญฺจ ภนฺเต นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เมตฺถ สุทํ อานนฺท สงฺฆี สมฺปนฺนา โหติ[๕] ยทานนฺท ภิกฺขุ[๖] ๆ

---

๑ ฉ.ม. ฉตฺตุมฺหเร ตฺวญฺจ อกฺขิ ๆ ๒ ม. ปจาจฺฉิ ๆ ๓ ฉ. อนุปุพฺพจาริกญฺจรมาโน ๆ ๔ ฉ. อนฺตรา-ปิเสสิ ๆ ๕ ม. ภิกฺขเว ๆ ๖ ม. ยทานนฺท ภิกฺขเว ๆ

ប៉ុន្តែភម្មារបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គស្រេចហើយ កំពប់សូករមួល: ដែលសល់នៅ ទៅតាំរណ្តៅ ហើយចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះប៉ុន្តែភម្មារបុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ កំទ្រេង់ពន្យល់ ឲ្យឈ្លៀវ ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអបហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយគ្រោតចាកអាសនៈ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។

(១៦៣) គ្រានោះ កាលព្រះមានព្រះភាគ ធាន់តគ្គរបស់ប៉ុន្តែភម្មារបុត្ត រួចហើយ ព្រះអាពាធដ៏ខ្លាំង ក៏កើតឡើង វេទនាដ៏ក្លៀវក្លា តើតរំពើ លោហិតបក្ខន្ទិកាពាធ ( អាពាធបុព្រះលោហិត ) ជិតដល់មរណៈក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ មិនបានលំបាក ដោយទ្រេង់អត់សង្កត់វេទនានោះបាន ។ លុះនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មកយើងនឹងទៅឯនគរកុសិនារា ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

ខ្ញុំបានឮថា ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រេង់សោយភត្តរបស់ប៉ុន្តែភម្មារបុត្តហើយ ទ្រេង់មានព្រះអាពាធ ជាទម្ងន់ជិតនឹងមរណៈ ។

ภุตฺตสฺส จ สุภสฺส มาณวสฺส
ปาทานิ ปกฺขาเลตฺวา ฉนฺนตฺถาย สตฺถุโน
ปาริจฺฉตฺตโก ปคฺคยฺห อาเวฬ
ตตฺถาสนมหาสิ ปกติยาว ฯ

[๑๖๔] อถโข ภควา ปตฺตา ปิณฺฑาย เยนญฺญตรา[๑] รุกฺขมูลา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตานนฺทสฺส อาสเนน ปฺญฺญาเปสิ ตถาคตสฺส จตุคฺคุณา สงฺฆาฏิ ปญฺญาปิตา กาลาภิกงฺขิโน สีตนิวารณาย[๒] ฯ ยาว ภตฺตนฺตา ปาโย อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปาทานิ ปกฺขาเลสิ ฯ ปาทานิ ปกฺขาเลตฺวา ภควา ปญฺญตฺเต อาสเน ฯ นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตานนฺทสฺส อาสเนน อาสนฺเน ตถาคตสฺส จตุคฺคุณา สงฺฆาฏิ ปญฺญาปิตา กาลาภิกงฺขิโน สีตนิวารณาย[๓] ฯ นิสีทิ

ព្យាធដ៏ខ្លាំងក្លា កើតដល់ព្រះសាស្តា ដែលសោយសូត្រមកនូវៈ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះអាពាធចុះព្រះលោហិតរឿយ ។ ទើប
មានព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា តថាគតនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា ។

[๑๖๔] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញអំពីផ្លូវ
ទ្រង់ចូលទៅគាន់មូលឈើមួយដើម លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ប្រើ
ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់ ๔
ឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ តថាគតល្វើតល្វែណាស់ តថាគតនឹងអង្គុយសិន ។
ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់ ๔ ថ្វាយ ។
ព្រះមានព្រះភាគ គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់សឹប់ហើយ ទ្រង់ប្រើព្រះអានន្ទថា ម្នាល
អានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹក មកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ
តថាគត ស្រេកទឹកណាស់ តថាគតនឹងផាន់ទឹកបន្តិច ។ កាលបើព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាប
ថ្វាយបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់
មិញនេះ រទេះបំនួន ๕๐๐ បានឆ្លងទៅហើយ ទឹកនោះតិច តង់រទេះ ក៏កិន
ល្អក់រឹតវាហូរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុកុដ្ឋានទី ជិតនៅនេះ មានទឹកថ្នា

សាតោឧកា សីតោឧកា សេតោឧកា សុបតិត្ថា រមណីយោ ឯត្ថ ភគវា ចារិយញ្ចេ បិវិស្សតិ តត្ថានេ ច សីតំ ភវិស្សតីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ចាតិយំ អាហរ បិចាសិតោស្មិ អានន្ទ បិវិស្សាមីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធានេ ភន្តេ បញ្ចមត្តានេ សកដសតានេ អតិក្កន្តានេ តំ ចក្កេដ្ឋំ ទុឧកំ បិវត្តំ លុទ្ធិតំ អាវិលំ សន្ទតិ អយំ ភន្តេ ក្កុក្កុដា ឧធី អវិទូរេ អញ្ញេឧកា សាតោឧកា សីតោឧកា សេតោឧកា សុបតិត្ថា រមណីយោ ឯត្ថ ភគវា ចារិយញ្ចេ បិវិស្សតិ តត្ថានេ ច សីតំ ភវិស្សតីតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ចាតិយំ អាហរ បិចាសិតោស្មិ អានន្ទ បិវិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា បត្តំ គហេត្វា យេន សា ឧធី តេនុបសង្កមិ ។

មានវសជាតស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹកវដ្ថា មានកំពង់ឯបថាប
គួរជាទីរីករាយ ក្នុងសួនឯនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយទឹក កំបាន
ទ្រង់ស្រង់ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ស្រួល កំបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
ប្រើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកដង
ទឹក មកឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេកទឹកណាស់
តថាគតនឹងផឹង ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ
រទេះចំនួន ៥០០ បន្តែងទៅហើយ ទឹកនោះតិច កង់រទេះតិន ល្អក់រឹតរវៃ
មក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្បុក្បាងទី នៅជិតនេះ មានទឹកថ្លា មានវស
ជាតស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹកវដ្ថា មានកំពង់ឯបថាប គួរជា
ទីរីករាយ ក្នុងសួនឯនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយ កំបាន ទ្រង់ស្រង់
ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ កំបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ប្រើព្រះអានន្ទ
ដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ ៣ ដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹកមក
ឲ្យតថាគត ដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេក តថាគតនឹងផឹង ។
ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់យកភាជន៍ ដើរចូលទៅឯសួនឯនោះ ។

[๑๖๕] អថខោ សា ឆដ្ឋី ចក្កង្គិដ្ឋា ឥត្ថី លុទ្ធិ-
តា អាវិលា សន្ទមានា អាយស្មន្តេ អានន្ទេ ឧបសង្កមន្តេ អដ្ឋា វិប្បសន្នា អនាវិលា សន្ទតំ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ ឥតរេហិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា ។ អយញ្ហិ សា ឆដ្ឋី ចក្កង្គិដ្ឋា ឥត្ថី លុទ្ធិតា អាវិលា សន្ទមានា មយិ ឧបសង្កមន្តេ អដ្ឋា វិប្បសន្នា អនាវិលា សន្ទតីតិ ។ បត្តេន ចាដិយំ អានាយ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា ។ អយញ្ហិ ភន្តេ សា ឆដ្ឋី ចក្កង្គិដ្ឋា ឥត្ថី លុទ្ធិតា អាវិលា សន្ទមានា មយិ ឧបសង្កមន្តេ អដ្ឋា វិប្បសន្នា អនាវិលា សន្ទតិ ។ បិវតុ ភគវា ចាដិយំ បិវតុ សុគតោ ចាដិយន្តិ ។ អថខោ ភគវា ចាដិយំ អទាសិ[1] ។

[๑๖๖] អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន កុក្កុដា ឆដ្ឋី តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កុក្កុដំ ឆដ្ឋិ

๑ ម. អទាយិ ។

(១៦៥) គ្រានោះ ស្តេចដែលកងរំនេះបរធ្លុងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់រឹតវារហូរមកនោះ កាលដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅដល់ ទឹកស្តេចក៏ខ្វៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លាស្អាត មិនល្អក់រឹតវារហូរមក ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា យើអើ អស្ចារ្យណាស់ យើអើ ចំឡែកណាស់ ព្រះតថាគត មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ អម្បាញ់មិញ ស្តេចដែលកងរំនេះបរធ្លុងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់រឹតវារហូរមកនេះ លុះដល់អាត្មាអញ ចូលមកដល់ ទឹកស្តេចក៏ខ្វៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លាស្អាត មិនល្អក់រឹតវារហូរមកវិញ ។ ព្រះអានន្ទ យកបាត្រទៅដងទឹក ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រះតថាគត មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្តេចនោះ កងរំនេះបរធ្លុងកាត់ មានទឹកតិច ល្អក់រឹតវារហូរមក កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលទៅដល់ ស្តេចក៏ខ្វៃប្រែត្រឡប់ជាថ្លា ស្អាត មិនល្អក់រឹតវារទៅវិញ ។ សូមព្រះមានព្រះភាគ សោយទឹក សូមព្រះសុគត សោយទឹកចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយទឹកនោះឯង ។

(១៦៦) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងសំដៅទៅឯកុក្កុដានទីជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃប្រមាណប្រមូល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏យាងចុះគង់ក្នុងកុក្កុដានទី

อเถกาหเมว ญตฺวา จ ปิวิตฺวา จ ปจฺจุฏฺฐาย เยน
อมฺพวนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปุณฺณกํ
เอตทโวจ สนฺติเม ปุณฺณก ตตฺถ ตตฺถ สงฺฆสฺส ปญฺหา-
เปหิ กิลนฺตจิตฺตา ปุณฺณก อิมชฺชิสฺสาปีติ ฯ ฬฬิ ภนฺเต
เถร อายสฺมา ปุณฺณโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา ตตฺถ ตตฺถ
สงฺฆสฺส ปญฺหาเปติ ฯ อถโข ภควา ตตฺถ ตตฺถ ณตฺวา
ปสฺสนฺโน สีหเสยฺยํ กปฺเปสิ ทาเนน ทานํ อนุ-
ฆาย สโต สมฺปชาโน อุฏฺฐานสญฺญึ มนสิกริตฺวา ฯ
อายสฺมา ปน ปุณฺณโก ตสฺเสว ภควโต ปุรโต นิสีทิ ฯ

[๑๖๗] ตตฺถาน พุทฺธา นิกฺกงฺกา กุกฺกุฏา[๑]
อญฺญาณกงฺขา สาโตนกงฺขา วิปฺปสนฺนา
ทิสฺวาน สตฺถา สุกิลนฺตรูปา
ตถาคโต อปฺปฏิโมน โลเก
ญตฺวา ปิวิตฺวา จ ขุฑฺฑาริ สตฺถา
ปุจฺฉาคโต กิจฺฉคณาสฺส มชฺเฌ ฯ
สตฺถา ปวตฺตา ภควา ตตฺถ ตตฺถ
ขุภาคมิ อมฺพวนํ มเหสี ฯ

ទ្រង់ស្រេនឹងឆន៍សោយស្រេចហើយ ទ្រង់ក្រោកឡើងមក រួចយាងចូលទៅកាន់អម្ពវ័ន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គ្រាស់នឹងចុន្ទកៈដ៏មានអាយុ ថា ម្នាលចុន្ទកៈ អ្នកចូរក្រាលសង្ឃាដ៏មានជាន់ ៤ ឲ្យតថាគត ម្នាលចុន្ទកៈ តថាគត ល្មិតល្មែណាស់ តថាគតនឹងសិង ។ ចុន្ទកតិក្ខុដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រាលសង្ឃាដ៏មានជាន់ ៤ ថ្វាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចនូវសីហសេយ្យា ផ្អៀងទៅខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទ (ខាងឆ្វេង) តែតលើព្រះបាទ (ខាងស្តាំ) ទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫទ័យ នូវទង្គានសញ្ញា ។ ចំណែកខាងចុន្ទកៈដ៏មានអាយុ កំអង្គុយនៅចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះដែរ ។

(១៦៧) ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់យាងចុះទៅកាន់ស្ទឹងកុកុធា ដែលមានទឹកថ្លាឈ្ងន់ មានទឹកត្រជាក់ រងើកថ្លា ព្រះតថាគត ជាសាស្តាចារ្យ មិនមាន បុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមបាន ក្នុងលោក ព្រះអង្គមានសេចក្តីលំបាកព្រះកាយ ទ្រង់ស្រេនឹ សោយស្រេចហើយ ទើបយាងឡើងមក ព្រះសោស្តា មានតិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ គង់នៅត្រង់កណ្តាល ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តាស្វែងរកគុណធំ ញុំាងធម្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងលោកនេះ ហើយយាងមកកាន់អម្ពវ័ន ។

អាមន្តយិ ភុន្តកំ ឆាម កិត្តិំ
ចតុក្កណ្ណំ សន្ទរ[1] មេ ឯបដ្ឋំ[2] ។
សោ ចោទិតោ ភាវិតត្តេន ភុន្តោ
ចតុក្កណ្ណំ បត្តរិ ទិប្បមេវ ។
ឯបដ្ឋិ សត្ថា សុកិលន្តរូបោ
ភុន្តោបិ តត្ត បមុខេ[3] និសីទិតំ ។

[๑๖๘] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សិយោ ខោ បនានន្ទ ភុន្តស្ស កម្មារបុត្តស្ស កោចិ វិប្បដិសារំ ឧប្បាទេយ្យ[4] តស្ស តេ អារោសោ ភុន្ត អលាភា តស្ស តេ ទុល្លទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា បរិនិព្ពុតោតិ ។ ភុន្តស្ស អានន្ទ កម្មារបុត្តស្ស ឯវំ វិប្បដិសារោ បដិវិនោទេតព្ពោ តស្ស តេ អារោសោ ភុន្ត លាភា តស្ស តេ សុលទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា បរិនិព្ពុតោ ។ សម្មុខា មេ តំ អារោសោ ភុន្ត ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ

---

๑ ខ.ម. ឆត្ត ។ ๒ ម. ឧបដ្ឋំ ។ ๓ ម. តស្ស សំមុខេ ។ ๔ ម. ឧប្បាទេយ្យ ។

ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ឈ្មោះបុន្នៈថា អ្នកចូរត្រាស់សង្ឃឹមដ៏ ៤ ជាន់ ឲ្យ
តថាគតចុះ តថាគតនឹងសង ។ បុន្នភភិក្ខុនោះ កាលបើព្រះសាស្តា
ព្រះអគ្គមានព្រះហឫទ័យអប់រំ ទ្រង់ជាសាស្តាគ្រឿនហើយ ត្រាស់សង្ឃឹម៤
ជាន់ ដោយឆាប់រហ័ស ។ ព្រះសាស្តា មានព្រះកាយលំបាកក្រៃលែង
ទ្រង់ផ្ទំ ចំណែកបុន្នភភិក្ខុ ក៏អង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រ ក្នុងទីនោះដែរ ។

(១៦៨) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មាន
អាយុ មកថា ម្នាលអានន្ទ បើមានបុគ្គលណាមួយ ញុំាងសេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយ ឲ្យកើតឡើង ដល់បុន្នភម្ចាបុត្តថា ម្នាលអាវុសោបុន្ន អ្នក
ឥតលាភ អ្នកបានធ្វើអំពើអាក្រក់ ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយ
បិណ្ឌបាត របស់អ្នកជាទីបំផុត ហើយបរិនិព្វាន ។ ម្នាលអានន្ទ
អ្នក ត្រូវបន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ នៃបុន្នភម្ចាបុត្ត យ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវុសោបុន្នៈ លាភរបស់អ្នកហើយ អ្នកបានល្អហើយ ព្រោះថា
ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយបិណ្ឌបាត របស់អ្នកជាទីបំផុត ហើយបរិនិ-
ព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោបុន្នៈ ពាក្យនុ៎ះ អាត្មាបានស្តាប់ ចំពោះព្រះភក្ត្រ
នៃព្រះមានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគថា

## ๒๓. อฏฺฐมสฺส ฌานสฺส ปจฺจเวกฺขณวาโร ปญฺจมสุตฺตนฺตํ

เอวเมว ขีณาสวสฺส สมสมปญฺญา สมสมวิโมกฺขา[๑] อตีตานิ อายูหานิ ขีณาสวสฺเสว มหาปญฺญตาย จ มหาอิสีสตาย จ ฯ ตตฺถเมว เอวฺหิ ขีณาสวสฺส ขีณาสวภาวํ ปจฺจเวกฺขนฺตสฺส ตถาคโต อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺพุทฺธภาวํ อภิสมฺพุชฺฌติ ยญฺหิ ขีณาสวสฺส ขีณาสวภาวํ ปจฺจเวกฺขนฺตสฺส อนุปาทิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายติ สเมเว ขีณาสวสฺส ขีณาสวภาวา สมสมปญฺญา สมสมวิโมกฺขา อตีตานิ อายูหานิ ขีณาสวสฺเสว มหาปญฺญตาย จ มหาอิสีสตาย จ ฯ อายุสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา ปุณฺเณน กมฺมานปุตฺเตน กมฺมุปปตฺติสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา ปุณฺเณน กมฺมานปุตฺเตน กมฺมุปปตฺติสุขสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา ปุณฺเณน กมฺมานปุตฺเตน กมฺมุปปตฺติ สกฺกสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา ปุณฺเณน กมฺมานปุตฺเตน กมฺมุปปตฺติ ยสสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา ปุณฺเณน กมฺมานปุตฺเตน กมฺมุปปตฺติ อธิปเตยฺยสงฺขารนิกนฺติ อายสฺมตา ปุณฺเณน กมฺมานปุตฺเตน กมฺมุปปตฺติยา ฯ ปุณฺณสฺส อานนฺท กมฺมานปุตฺตสฺส ปฺหวิปฺปฏิสาเร ปฏิวิโนเทตพฺโพติ ฯ อฏฺฐโม ภาณวาโร

---

๑ ฉ. สมาสมฺพุทฺธา สมาสมวิโมกฺขา ฯ

## ឧកាទ ចាតលិត្តាមិយវគ្គ ទី ៨ បញ្ចមសូត្រ

បិណ្ឌបាតពីរនេះ មានផលស្មើ ៗ គ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ជាងពួកបិណ្ឌបាតឯទៀត ។ បិណ្ឌបាតពីរ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបិណ្ឌបាត ដែលតថាគត ទ្រង់សោយហើយ ត្រាស់ដឹងអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិ ១ បិណ្ឌបាត ដែលតថាគត សោយហើយបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ១ បិណ្ឌបាតទាំងពីរនេះ មានផលស្មើៗគ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ជាងពួកបិណ្ឌបាតឯទៀត ។ កម្មដែលបុគ្គលបម្រុងបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាយុ កម្មដែលបុគ្គលបម្រុងបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីពណ៌សម្បុរ កម្មដែលបុគ្គលបម្រុងបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសុខ កម្មដែលបុគ្គលបម្រុងបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ថុតិ កម្មដែលបុគ្គលបម្រុងបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីយស កម្មដែលបុគ្គលបម្រុងបុគ្គដ៏មានអាយុ សន្សំហើយ ជាកម្មប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការៈជាធំ ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់បុគ្គលបុគ្គ ចេញយ៉ាងនេះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

ฝาคมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ
ยตฺถ เต ปุญฺญา ปวตฺตนฺติ สญฺญมเตา เวรา น จียติ
กุสลา จ ปหีนนฺติ ตาปตกา ภควตา สมฺมาสมฺพุทฺธา
ปวิเวกฺขเตา ติ ฯ ปญฺจมํ[๑] ฯ

[๑๖๙] ฝาวตฺถิ นิทานํ ฯ ฝกเ สมเย ภควา มคเธสุ จาริกญฺญมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ เยน จาลวิ ตทวสริ ฯ อสฺโสสุ โข จาลวิ ยกฺขินี ภควา กิร มคเธสุ จาริกญฺญมาโน มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ จาลวิ ปหิณิตุ ฯ อถโข จาลวิ ยกฺขินี ยเน ภควา เตนุปสงฺกมิ ฯ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตเ อภิวาเทตฺวา ฝกมนฺตเ นิสีทิ ฯ ฝกมนฺตเ นิสินฺนา โข จาลวิ ยกฺขินี ภควนฺตเ เอตทโวจ ภควนฺตเ ฝตเวเ อภิวาเสตุ โน ภนฺเต ภควา อาวาสชาตาวตฺถิ ฯ อภิวาเสสิ[๒] ภควา ตุณฺหีภาเวน ฯ อถโข จาลวิ ยกฺขินี ภควโต อภิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตเ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา

๑ ฉ.ม. ปญฺจมนฺตเ นตฺถิ ฯ ๒ ฉ. อธิวาเสสิ ฯ

ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹង្គុទានវគ្គនេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុណ្យ រមែងចំរើន ដល់បុគ្គលអ្នកឲ្យ បុគ្គលអ្នកសង្រួម រមែងមិនសន្សំនូវពៀរទេ អ្នកឈ្លាស រមែងលះបង់កម្មដ៏លាមក បុគ្គលបរិនិព្វាន ព្រោះអស់នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ។ សូត្រទី ៥ ។

[១៦៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាប់នៅក្នុងវត្តកន់ចាវិក ក្នុងដែនមគធៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ប្រើនរូប បានទៅដល់ចាដលិគ្រាម។ ពួកឧបាសកឧបាសិកាអ្នកចាដលិគ្រាមបានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅគាន់ចាវិក ក្នុងដែនមគធៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប ឥឡូវនេះ យាងមកដល់ចាដលិគ្រាមហើយ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកចាដលិគ្រាម ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកចាដលិគ្រាម អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលភេដ្ឋសំណាក់ នៃពួកខ្ញុំព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកាអ្នកចាដលិគ្រាមដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ

## ๒ภาค อฏฺฐมสฺส ภาณวารสฺส ฉฏฺฐสุตฺต

ยเมก อาวุสฺโส ภควา เตฺรปุปสฺสมึสุ ทุปสฺสมึสุ
สพฺพสตฺเต อาวุโส ภควา สตฺตาหา อาสวาน ขยา-
ยเต ฯ ฉฬภิญฺโญ ปฏิลภิ เตวิชฺโช ปฏิลภิ ยเมก ภควา
เตฺรปุปสฺสมึสุ ทุปสฺสมึสุ ภควนฺต เอตทโวจุ
ภควนฺต อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณ อฏฺฐสุ ฯ ปทกฺขิณ ปิตา
โข ตาส ภควา เตฺรปุปสฺสมึสุ ทุปสฺสมึสุ ภควนฺต เอตทโวจุ
สพฺพสตฺเต สตฺตาห อโห ภควา อาสวาน
ขยาย ฉฬภิญฺญาน ฉฬภิญฺญตฺตา เตวิชฺโช ปฏิลภิโต
อาโรเจสิ โน ยสฺสฺทานิ ภนฺเต ภควา กาล มญฺญสีติ ฯ
อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมย นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมา-
ทาย สทฺธึ ภิกฺขุสงฺเฆน เยน อาวสถาคาร
เตฺรปุปสฺสมึ ทุปสฺสมึสุ ตาเทว ปกฺกามึสุ อาวส-
ถาคาร ปวิสิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสฺสาย ปุรตฺถาภิมุโข
นิสีทิ ฯ ภิกฺขุสงฺโฆปิ โข ตาเทว ปกฺกามึสุ
อาวสถาคาร ปวิสิตฺวา ปญฺญตฺเต ภิกฺขู นิสฺสาย ปุรตฺถา-
ภิมุโข นิสีทิ ภควนฺตเยว ปุรกฺขิตฺวา ฯ ฉฬภิ-
ญฺญาปิ โข ตาส ภควา เตฺรปุปสฺสมึสุ ทุปสฺสมึสุ ภควนฺต เอตทโวจุ

ហើយចូលទៅឯពោធិសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គ្រាលកម្រាលពេញក្នុងពោធិសំណាក់ តាក់តែងអាសនៈ ដម្កល់តាដំបរទឹក លើកឡើងនូវប្រទីបប្រេងហើយ ចូលមកគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលមកដល់គ្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកភូជលិគ្រាម ឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ គ្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិសំណាក់នៃពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ឋានគ្រាលកម្រាលពេញហើយ អាសនៈបានតាក់តែងហើយ តាដំបរទឹកបានដម្កល់ទុកហើយ ទាំងប្រទីបប្រេង ក៏បានលើកឡើងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំគាល់កាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ជាមួយភិក្ខុសង្ឃ យាងទៅកាន់ពោធិសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏លាងព្រះបាទា រួចចូលទៅកាន់ពោធិសំណាក់ ទ្រង់គង់បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល ។ បំណែកខាងភិក្ខុសង្ឃ លាងដើងរួចហើយ ចូលទៅឯពោធិសំណាក់ អង្គុយបែរមុខទៅទិសខាងកើត ផ្អែកនឹងជញ្ជាំងខាងក្រោយ មានព្រះមានព្រះភាគជាខាងមុខ ។ ឯពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកភូជលិគ្រាម លាងដើងរួចហើយ

អាវាសជាតានំ បរិសិត្ថា បុរត្ថិមំ ភិត្តិំ ឯស្សាយ បច្ឆិមា-
ភិមុខា ឯសីនេសុ ភគវន្តំយេវ បុរក្ខិត្វា ។

[១៧០] អថខោ ភគវា ចាឧវណ្ណិកាមិយេ ឧបាសកេ
អាមន្តេសិ បញ្ចិមេ គហបតយោ អាទីនវា ទុស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ គហបតយោ
ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ បមាទាធិការណំ មហតិំ ភោគ-
ជានិំ និគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ គហបតយោ ទុស្សីលស្ស
សីលវិបន្នស្ស ចាបតោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ អយំ
ទុតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច
បរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ យញ្ញទេវ[1]
បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណ
បរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ អវិសា
រទោ ឧបសង្កមតិ ម្លង្កភូតោ អយំ តតិយោ អាទីនវោ
ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ច បរំ គហបតយោ
ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ អយំ
ចតុត្ថោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

---

១ ម. យំ យទេវ ។

ចូលទៅឯកោដ្ឋសំណាក់ អង្គុយបែរមុខ ទៅទិសខាងលិច ផ្នែកខាងជញ្ជាំងខាងមុខ មានព្រះមានព្រះភាគ ពីខាងមុខដែរ ។

(๑๗๐) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកឧបាសក ឧបាសិកា អ្នកជាដល់គ្រាមមកថា ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ ទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលមាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងដល់នូវសេចក្តីវិនាសកោគៈច្រើន ព្រោះមានសេចក្តីប្រមាទ ជាហេតុ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ១ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ផ្សាយទៅ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ២ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ចូលទៅរកបរិស័ទណា ។ ទោះខត្តិយបរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតិបរិស័ទក្តី សមណៈបរិស័ទក្តី រមែងមិនក្លៀវក្លា មានមុខខ្មេនបុះ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៣ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងធ្វើមរណកាលចាំងវង្វេង នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៤ ។

ปุน จ ปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวิปนฺโน
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ
นิรยํ อุปปชฺชติ อยํ ปฐโม อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส
สีลวิปตฺติยา ฯ ส เขา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญาย อาทีนวํ
ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา ฯ ปญฺโห เม ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อาทิสมาโน สีลวาโต สีลสมฺปนฺนาย ฯ ภูตเมต ปญฺห
ส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา สีลสมฺปนฺโน อปฺปมาท-
ธิกรณํ มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ อธิคจฺฉติ อยํ ปฐโม
อาทิสมาโน สีลวาโต สีลสมฺปนฺนาย ฯ ปุน จ ปรํ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวาโต สีลสมฺปนฺนสฺส กลฺยาณา
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉติ อยํ ทุติโย อาทิสมาโน
สีลวาโต สีลสมฺปนฺนาย ฯ ปุน จ ปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สีลวา สีลสมฺปนฺโน ยญฺเญว ปริสํ อุปสงฺก-
มติ ยทิ ขตฺติยปริสํ ยทิ พฺราหฺมณปริสํ ยทิ
คหปติปริสํ ยทิ สมณปริสํ วิสารโท อุป-
สงฺกมติ อเมงฺกุภูโต อยํ ตติโย อาทิสมาโน สีล-
วาโต สีลสมฺปนฺนาย ฯ ปุน จ ปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา

ម្នាលគហបតីទាំង៦ឯណ្ណោះ ម្នាលគហបតីទាំង៦ឯណ្ណោះ ម្នាលគហបតីទាំង៦ឯណ្ណោះ

สีลสมฺปนฺนา อสมฺปนฺนา กาลํ กเรยฺยาติ อยญฺจตฺถโต อาเนญฺชสมาปตฺติ สีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุน จ ปรํ ตถาคตสฺส สีลาทิ สีลสมฺปนฺนา กายสฺส ภेदา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคं โลกํ อุปปชฺชติ อยญฺหิ ปญฺหาโม อาเนญฺชสมาปตฺติ สีลวาโต สีลสมฺปทาย ฯ ตสฺเสว ขฺวาหํ ตถาคตสฺส ปญฺหสฺเสว อาเนญฺชสมาปตฺติ สีลวาโต สีลสมฺปทายาติ ฯ

(๑๗๑) อถ ขฺวาหํ ภควา ชาณุสฺโสณึ พฺราหฺมณึ เอตทโวจึ ตสฺสาหุ วตฺเตยฺยาติ[๑] ฉฑฺเฑยฺยาติ ตตฺถ ยสฺสาหุ วตฺตา สมาธิเตฺถ สมุเตฺตชิตา สมฺปหาเสตา อุเยฺยาเชสิ อภิกฺกนฺตา ขฺวาหํ ตถาคตสฺส วตฺตึ ยสฺสทานิ กาลํ มญฺญสีติ ฯ อถ ขฺวาหํ ชาณุสฺโสณึ พฺราหฺมณึ ตถาคตสฺส ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกมึสุ ฯ อถ ขฺวาหํ ภควา อเจียปฺปตฺเตสุ ชาณุสฺโสณิยาสุ พฺราหฺมณิยาสุ สุญฺญาคารํ ปาวิสึ ฯ

๑ ฉ. ม. สตฺถุ ฯ

สีล បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងមិនធ្វើមរណកាល ទាំងវង្វេង នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៤ ។ ម្នាលគហបតី ទាំងឮយ មួយវិញទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល លុះបែកធ្លាយពីរាងកាយ ស្ងាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក នេះជាអានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៥ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឮយ អានិសង្ស នៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[๑๗๑] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុំាងពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីច្រើន ហើយទ្រង់បញ្ជូនថា ម្នាលគហបតីទាំងឮយ រាត្រីភ្លឺហើយ អ្នកទាំងឮយ ចូរសំគាល់កាលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កាលពួកឧបាសកឧបាសិកា អ្នកបាដលិគ្រាម ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏យាងចូលទៅកាន់សុញ្ញាគារស្ងាន ។

[๑๗๒] តេន ខោ បន សមយេន សុទ្ធាវាសកាយិកា មតធម្មហាមត្តា ចាតុមហារាជិកានំ តាវតិំសានំ បវេទេន្តិ វជ្ជីនំ បដិ-ពាហាយ ។ តេន ខោ បន សមយេន សត្តហុលា នេ-វាតាយោ សហាស្សវ[๑] ចាតុមហារាជិកានំ បវេទេន្តិ ។ យស្មឹ បនេសេ មហោសក្ខា នេវាតា វត្តន្តិ បវេទេន្តិ មហោសក្ខានំ តត្ត រញ្ញំ ចាតុមហារាជានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បនេសេ មជ្ឈិមា នេវាតា វត្តន្តិ បវេទេន្តិ មជ្ឈិមានំ តត្ត រញ្ញំ ចាតុមហារាជានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បនេសេ ឯឋា នេវាតា វត្តន្តិ បវេទេន្តិ ឯឋានំ តត្ត រញ្ញំ ចាតុម-ហារាជានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ អន្ធ-សា ខោ កតភា និព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុ-សកេន តា នេវាតាយោ សហាស្សវ ចាតុមហារាជិកានំ វត្តន្តិ បវេទេន្តិយោ យស្មឹ បនេសេ មហោសក្ខា នេវាតា វត្តន្តិ បវេទេន្តិ មហោសក្ខានំ តត្ត រញ្ញំ ចាតុមហារាជានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។

๑ ម. សហស្សស្សវ ។

## ๒๓๑ ปาฏลิคามิยวัคค์ ที่ ๘ ธนิยสูตร

(๑๗๒) สมัยนั้นแล มหามาตย์ ในแคว้นมคธ ชื่อสุนีธะ วัสสการะ กำลังสร้างที่มั่นคง ในปาฏลิคาม เพื่อการห้ามวัชชีทั้งหลาย ๆ สมัยนั้นแล พวกเทวดาเป็นอันมากจำนวนพัน กำลังยึดครองที่ในปาฏลิคาม ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ใหญ่ กำลังยึดครองที่ในประเทศใด จิตของพระราชาผู้ครองแคว้นมหามาตย์ก็น้อมไปในประเทศนั้น เพื่อสร้างที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ปานกลาง กำลังยึดครองที่ในประเทศใด จิตของพระราชาผู้ครองแคว้นมหามาตย์ก็น้อมไปในประเทศนั้น เพื่อสร้างที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ พวกเทวดามีศักดิ์ต่ำ กำลังยึดครองที่ในประเทศใด จิตของพระราชาผู้ครองแคว้นมหามาตย์ก็น้อมไปในประเทศนั้น เพื่อสร้างที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ ก็ในสมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงมีจักษุอันบริสุทธิ์ ก้าวล่วงจักษุของมนุษย์ด้วยจักษุทิพย์ ทอดพระเนตรเห็นพวกเทวดาจำนวนพันนั้น กำลังยึดครองที่ในปาฏลิคาม ในแคว้นมคธ พวกเทวดามีศักดิ์ใหญ่ กำลังยึดครองที่ในประเทศใด จิตของพระราชาผู้ครองแคว้นมหามาตย์ก็น้อมไปในประเทศนั้น เพื่อสร้างที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ

## សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឧទានំ

យស្មឹ បនេសេ មណ្ឌិយា ទេវតា វត្ថុនិ បរិក្ខណ្ហាតិ មណ្ឌ-
មានំ តត្ត រញ្ញំ កដមហាមត្តានំ ចិត្តានិ នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ យស្មឹ បនេសេ នីលា ទេវតា វត្ថុនិ
បរិក្ខណ្ហាតិ នីលានំ តត្ត រញ្ញ កដមហាមត្តានំ ចិត្តានិ
នមន្តិ និវេសនានិ មាបេតុំ ។ អថខោ ភគវា តស្សុ
វត្តិយោ រក្ខសសមាយេ បក្ខុដ្ឋាយេ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ
អាមន្តេសិ តេន ខុ ខោ អានន្ទ ជាតលិក្ខាមេ នគរំ
មាបេតីតិ ។ សុនីធវស្សការោ ភន្តេ មគធមហាមត្តោ
ជាតលិក្ខាមេ នគរំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយោតិ ។
សេយ្យថាបិ អានន្ទ តេវមិ តាវត្តិំសេហិ សទ្ធិ មន្តេត្វា
ឯវមេវ ខោ អានន្ទ សុនីធវស្សការោ មគធមហាមត្តោ
ជាតលិក្ខាមេ នគរំ មាបេន្តិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយ ។
តត្រានន្ទ អទ្ទសំ ខោ អហំ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន
អតិក្កន្តមានុសកេន សន្តិដ្ឋមានេ ទេវតាយោ
សហស្សេវ ជាតលិក្ខាមេ វត្ថុនិ បរិក្ខណ្ហាតិយោ ។

ពួកទេវតាមានស័ក្តិជាកណ្តាល កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះពាជានឹងពួកដមហាមាត្យ តាំងឡាយ មានស័ក្តិជាកណ្តាល ក៏ខុនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិទាប កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះពាជានឹងមហាមាត្យតាំងឡាយ មានស័ក្តិទាប ក៏ខុនទៅ ដើម្បីកសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើង ក្នុងបច្ចូសសម័យ នៃរាត្រីនោះហើយ ត្រាស់សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ នរណាហ្ន៎ កំពុងកសាងក្រុង ក្នុងប្រទេសជាដល់គ្រាម។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មហាមាត្យ ក្នុងវជ្ជនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ នឹងវស្សការៈ កសាងក្រុង ក្នុងជាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងវជ្ជនដ្ឋី ។ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យ ក្នុងវជ្ជនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ នឹងវស្សការៈ ហាក់ដូចជាបានប្រឹក្សាគ្នា ជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងឋានតាវត្តឹង្សយ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យ ក្នុងវជ្ជនមគធៈឈ្មោះសុនីធៈ នឹងវស្សការៈ កសាងក្រុងជាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងវជ្ជនដ្ឋី ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ អម្បាញ់មិញនេះ តថាគតមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ បានឃើញពួកទេវតាជាប្រើន តាំងពាន់ កំពុងកំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងជាដលិគ្រាម ។

ฉฬาเน อฏฺฐมสฺส ฌานสฺส ปจฺจเวกฺขณมฺปิ ฉฑฺฑิตเมว

ยสฺมึ ปเนเส มโหสกฺกา เทวตา วสฺสนฺติ ปริกฺขิตฺตา มโหสกฺขานิ ตสฺส รญฺโญ ภวนมหาภณฺฑานิ จิตฺตานิ ธมฺมนฺติ นิวาสนานิ มาเปนฺติ ฯ ยสฺมึ ปเนเส มชฺฌิมา เทวตา วสฺสนฺติ ปริกฺขิตฺตา มชฺฌิมานิ ตสฺส รญฺโญ ภวนมหาภณฺฑานิ จิตฺตานิ ธมฺมนฺติ นิวาสนานิ มาเปนฺติ ฯ ยสฺมึ ปเนเส หีนา เทวตา วสฺสนฺติ ปริกฺขิตฺตา หีนานิ ตสฺส รญฺโญ ภวนมหาภณฺฑานิ จิตฺตานิ ธมฺมนฺติ นิวาสนานิ มาเปนฺติ ฯ ยาวตา หานนฺทิ อายตนํ ยาวตา วฑฺฒิปฺปมาโณ สงฺโฆ อคฺคนครํ ภวิสฺสติ ปูชกเภทนฺติ ฯ ตาสุ ปนิมาสุ เทวตาสุ เอกา หานนฺทิ เทวตา อนฺตรายา ภวิสฺสนฺติ อกฺกนฺตา วา ทุรุตฺตา วา มิตฺตทุพฺภิโน วาติ ฯ

[๑๗๓] อถโข สุนีธวสฺสการา มคธมหามตฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ ฯ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธึ สมฺโมทึสุ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียึ วีติสาเรตฺวา ปฏิกมฺมฏฺฐึสุ ฯ

ពួកទេវតាមានស័ក្តិធំ កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យមានស័ក្តិធំ ក៏ទន្ទេរ ដើម្បីតសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិ ជាកណ្តាល កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យ មានស័ក្តិ ជាកណ្តាល ក៏ទន្ទេរ ដើម្បីតសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ពួកទេវតាមានស័ក្តិតាប កំណត់យកទីតាំងឡាយ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ព្រះរាជានឹងរាជមហាមាត្យមានស័ក្តិតាប ក៏ទន្ទេរ ដើម្បីតសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ ទីប្រជុំរបស់អរិយបុគ្គល ដែលមានតាំងប៉ុន្មាន ផ្សារដំនូរញ ដែលមានតាំងប៉ុន្មាន ក្រុងបាដលិបុត្តនេះ ជានគរដ៏ប្រសើរ នឹងជាកន្លែងដ៏ល្អយបង្អែចទ្រព្យ[1] ។ ម្នាលអានន្ទ ក្រុងបាដលិបុត្ត មុខជានឹងមានសេចក្តីអន្តរាយ ៣ យ៉ាង គឺអន្តរាយអំពីភ្លើង ១ អំពីទឹក ១ អំពីការបែកចាកគ្នានឹងគ្នា ១ ។

[๑๗๓] គ្រានោះ មហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនិងវស្សការៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលឹកហើយ ទើបឋិតនៅ ក្នុងទីសមគួរ ។

---

๑ នគរជាដលិបុត្តនេះ ជាកន្លែងសម្រាប់ស្រាយបង្អែចទ្រព្យ របស់បុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យ គឺជានគរសម្បូណ៌ហ្ហូរហៀរ ដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ។

ฬกมณฺฑํ ปิตา เม สุนีธวสฺสการพฺราหฺมโณ มคธมหามตฺตา
ภควนฺตํ ฬตนเวฬุวนุยฺยานสมีปาย คจฺฉนฺตนฺติ สุตฺวา ภควนฺตาย
อชฺฌาสยาย ภตฺตํ สชฺชาเปตฺวา ภควนฺตาย อชฺฌาสยสมนนฺตรา
ภควา ปุณฺณกาวเน ฯ อถ เม สุนีธวสฺสการพฺราหฺมโณ มค-
ธมหามตฺตา ภควโต อชฺฌาสยนฺติ ญตฺวา เยน สโก
อาวาสเวสิ เตนุปสงฺกมิสุ อุปสงฺกมิตฺวา สโก
อาวาสเวสิ ปณีเตน ขาทนียโภชนียปฏิยาทาเปตฺวา
ภควโต กาลมาโรเจสุ กาโล โภ โคตม นิฏฺฐิตนฺติ
ภตฺตนฺติ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยนิวาสนฺวา ปตฺต-
จีวรมาทาย สทฺธึ ภิกฺขุสงฺเฆน เยน สุนีธวสฺส-
การคามสฺส มคธมหามตฺตานญฺจ อาวาสเวสิ เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถ โข
สุนีธวสฺสการพฺราหฺมโณ มคธมหามตฺตา พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุ-
สงฺฆํ ปณีเตน ขาทนียเยน โภชนียเยน สหตฺถา
สนฺตปฺเปตฺวา สมฺปวาเรสุ[1] ฯ อถ โข สุนีธวสฺส-
การพฺราหฺมโณ มคธมหามตฺตา ภควนฺตํ ภุตฺตาวึ อปนีตปตฺตปาณึ
อญฺญตรํ นีจํ อาสนํ คเหตฺวา ฬกมณฺฑสฺมึ นิสีทึสุ ฯ

๑ ม. สนฺตปฺเปสุ สมฺปวาเรสุ ฯ

លុះមហាមាត្យ ក្នុងវែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈបិតានៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទទួលកត្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គចាំងឡាយ ដើម្បីឆាន់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយការៈស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងវែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏តាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយក្រាបទូល កត្តកាលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលនេះ ជាកាលគួរ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ចុងត្រនឹងបីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ យាងចូលទៅក្នុងលំនៅ របស់មហាមាត្យ ក្នុងវែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ លុះយាងចូលទៅដល់ហើយ គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងវែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ក៏អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយដៃខ្លួនឯង លុះគ្រាតែហាមឃាត់ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យ ក្នុងវែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនឹងវស្សការៈ ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឆាន់រួចហើយ

ปกาสยนฺโต เอวมาห ภควา สุมโน นาม โส ราชา มหา-
ยสตฺตา ภควโต ๔มาหิ ๓ชาหิ อนุโรธิ

ยสฺมึ ปเทเส กปฺเปติ วาสํ ปณฺฑิตชาติโย
สีลวนฺตูปปนฺนา เจว สญฺญเต พฺรหฺมจาริโน[๑]
เย ตตฺถ เทวตา อาสุ๑ ตาสํ ทกฺขิณมาทิเส
ตา ปูชิตา ปูชยนฺติ มานิตา มานยนฺติ นํ
ตโต นํ อนุกมฺปนฺติ มาตา ปุตฺตํว ๑ราสยํ
เทวตานุกมฺปิโต เทวเสา สทา นโร ๒ภทฺรานิ ปสฺสตีติ ฯ

(๑๗๔) อถ โข ภควา สุมนสฺส ราชโน มหานุภาวตฺตานํ ๔มาหิ ๓ชาหิ อนุโรธิตฺวา ทฺวาทสโยชนิกาย พาราณสิยา สมีเป ปจฺจนฺตคามกวาสี วิย ปฏิวสติ ฯ ตสฺส โข ปน สมเยน สุมนสฺส ราชโน มหานุภาวตฺตา ภควนฺตํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺโฐ ปวิฏฺโฐ อนุพนฺโธ โหนฺติ เยน ปน สมเณน โคตเมน ทฺวาเรน นิกฺขมิ สฺสติ ตํ โคตมทฺวารํ นาม ภวิสฺสติ ฯ เยน ตินฺเตน ปวิฏฺโฐ ปน ตินฺเตน ตโต นิกฺขมิ สฺสติ ตํ โคตมติตฺถํ นาม ภวิสฺสตีติ ฯ

๑ ฉ.ม. พฺรหฺมจริยา ฯ

ลำดับครั้งนั้นแล ท่านพระมหากัสสปะ ได้นำเอาผ้าสังฆาฏิของตนมาห่มให้ ครั้งนั้นแล ท่านพระมหากัสสปะ ได้ให้ผ้าสังฆาฏิแก่ท่านพระอานนท์ ในที่ประชุมสงฆ์ ๆ ครั้งนั้นแล ท่านพระมหากัสสปะ ได้ให้ผ้าสังฆาฏิแก่ท่านพระอานนท์ในที่ประชุมสงฆ์แล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ท่านพระอานนท์นี้ เป็นผู้ควรแก่ผ้าสังฆาฏิ ๆ ครั้งนั้นแล ท่านพระอานนท์ ได้ให้ผ้าสังฆาฏิแก่ท่านพระมหากัสสปะในที่ประชุมสงฆ์ ๆ ครั้งนั้นแล ท่านพระมหากัสสปะ

อถโข ภควา เยน ฆาเฏ ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ฆาฏสฺส ภิกฺขุสฺส ปุรโต ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสีทิตฺวา ฆาฏ ภิกฺขุ เอตทโวจ กจฺจิ ฆาฏ ขมนีย กจฺจิ ยาปนีย กจฺจิ ปิณฺฑกาเลน น กิลมสีติ ฯ น ภนฺเต ขมนีย น ยาปนีย ภควา หิ เม ภนฺเต อาพาธิโก ครุ อาพาธิโก ปิณฺฑกาโลปิ เม อติกฺกนฺโต ปุพฺเพปิ โข ตฺวา ฆาฏ ปิณฺฑกาเล น กิลมสิ ปจฺฉาปิ ตฺวา ฆาฏ ปิณฺฑกาเล น กิลมสิ ปุพฺเพปิ โข ตฺวา ฆาฏ ปาโตว สมานา ปตฺตจีวรมาทาย คามปฺปวิฏฺโฐ ปจฺฉาปิ ตฺวา ฆาฏ ปาโตว สมานา ปตฺตจีวรมาทาย คามปฺปวิฏฺโฐ ตตฺร ตฺวา ฆาฏ ปุพฺเพ ปิณฺฑกาเล ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาปิ ตฺวา ฆาฏ ปิณฺฑกาเล ปิณฺฑาย จริตฺวา

តាមទ្វារណា ទ្វារនោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ។ ព្រះអង្គនឹងឆ្លងទន្លេគង្គា តាមកំពង់ណា កំពង់នោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមតិត្ថៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចេញទៅ តាមទ្វារណា ទ្វារនោះ បានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ទន្លេគង្គា ។ សម័យនោះឯង ទន្លេគង្គាមានទឹកពេញត្រៀបស្មើនឹងមាត់ច្រាំង ល្មមក្អែកឱនផឹកបាន ។ ពួកមនុស្សខ្លះស្វែងរកទូក ខ្លះស្វែងរកផៃ ខ្លះចងក្ត្រន ប្រាថ្នាដើម្បីឆ្លង អំពីត្រើយខាងអាយ ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបព្រះអង្គ អំពីត្រើយខាងអាយនៃទន្លេគង្គា ទៅប្រាកដនៅត្រើយខាងនាយ ជាមួយនឹងកិក្ខុសង្ឃ ដូចបុរសមានកំឡាំង លាដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃ ដែលលាចេញ ដូច្នោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញពួកមនុស្សពាលនោះ ខ្លះកំពុងស្វែងរកទូក ខ្លះកំពុងស្វែងរកផៃ ខ្លះកំពុងចងក្ត្រន ប្រាថ្នាដើម្បីឆ្លង អំពីត្រើយខាងអាយ ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ពួកជនណា ឆ្លងទន្លេដ៏ជ្រៅទូលាយបាន ពួកជន
នោះឯង លុះតែធ្វើស្ពាន រំលងទំនាបពាំងភ្នាយ

สารีปุตฺโต ปเนตฺถ ตนฺติ
ตีณฺหิ[๑] เมตานิ ปทานิ ๆ ฉฑฺฑิ[๒] ๆ

[๑๗๕] ข้าพเจ้า สดับมาแล้ว ในสมัยหนึ่ง ท่านพระผู้มีพระภาค เสด็จจาริกในแคว้นสักกะ ทรงพระนามว่าเทวทหะ ของชาวสักกะ ทั้งหลาย ครั้งนั้น ท่านพระผู้มีพระภาค ได้ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย อย่างไร ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในข้อนี้ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญสติสัมโพชฌงค์ อันสงัดแล้ว อาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปเพื่อวิโมกข์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย อย่างนี้แล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญวิริยสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญปีติสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญสมาธิสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญอุเบกขาสัมโพชฌงค์ อันสงัดแล้ว อาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปเพื่อวิโมกข์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย อย่างนี้แล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญสติสัมโพชฌงค์ อันสงัดแล้ว อาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปเพื่อวิโมกข์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย อย่างนี้แล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญวิริยสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญปีติสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญสมาธิสัมโพชฌงค์ ... ย่อมเจริญอุเบกขาสัมโพชฌงค์ อันสงัดแล้ว อาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปเพื่อวิโมกข์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย อย่างนี้แล

๑ ม. อิมานิ ๆ ๒ ม.ม. ฉฑฺเฑสิ ๆ

សេចក្តីពិតថា ជនធម្មតា តែងចង់ក្បួន ទើបឆ្លងទៅបាន បំណែកជន ជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ (មិនចាំបាច់ក្បួន) ក៏ឆ្លងទៅបាន ។ សូត្រទី ៦ ។

(๑๗๙) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងវែនគោសល មានព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ជាបច្ចាសមណៈ ។ នាគសមាលដ៏មានអាយុ បានឃើញផ្លូវបែកជាពីរ ត្រង់ចន្លោះផ្លូវ លុះបានឃើញហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ កាលព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដងថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អស់វារៈពីរដងថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈបីដងថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះផ្លូវ យើងទៅតាមផ្លូវនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អស់វារៈបីដងថា ម្នាលនាគសមាល នេះផ្លូវ

สมิทฺธา ตปฺปามาติ ฯ อถโข อายสฺมา ฉาตสมาโล ภควโต ปตฺตจีวรมาทาย ฉมายํ นิกฺขมิตฺวา ยนฺตฺเถ ภควา ตนฺตฺเถ ปตฺตจีวรมฺปิ ฯ อถโข อายสฺมโต ฉาตสมาลสฺส เตน ปเทน ตญฺเจว สนฺตฺถตฺเถ อนฺตรฆรเก เจว นิกฺขมิตฺวา ยาเตหิ จ จาเตหิ จ อาโรเจสุ ปตฺตญฺจ จีวรญฺจ สมฺปฏิจฺฉถ ปริภุญฺชิสฺสามาติ ฯ อถโข อายสฺมา ฉาตสมาโล ตีเณว ปเทน ตญฺเจว สนฺตฺถตฺเถ อนฺตรฆรเก เจว นิกฺขมิตฺวา ยาเตหิ จ จาเตหิ จ อาโรเจสุ ปตฺตญฺจ จีวรญฺจ สมฺปฏิจฺฉถ ปริภุญฺชิสฺสามาติ ฯ อถโข ภควา ปตฺตจีวรมาทาย ตายํ เวลายํ สมนฺตา ฉนฺนาทิ ฉนฺนาเนสิ

สนฺตี จรเหกเต วสิ มิเสฺส อญฺญเเน เจตสา
ปริญฺญา ปหาตพฺพา ตาปกา เตหิ ตาทิเน ติ ฯ

สตฺตมี[๒] ฯ

---

๑ ฉ.ม. ฉตฺตนฺนเ ภควนฺตนฺติ อตฺถิ ฯ ๒ ฉ.ม. สตฺตมนฺติ นตฺถิ ฯ

យើងទៅតាមផ្លូវនេះវិញ ។ គ្រានោះ ព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ជាកំពោលបាត្រនឹងចីវរ របស់ព្រះមានព្រះភាគ លើផែនដី ក្នុងផ្លូវនោះឯង ហើយចេញទៅ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដ៏ចំរើន នេះបាត្រនឹងចីវរ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះនាគសមាល ដ៏មានអាយុ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ពួកចោរ ត្រង់ចន្លោះផ្លូវ ចេញមក ទះចាត់ដោយដៃខ្លះ ដើងខ្លះ ហើយបំបែកបាត្រ រំលែកចំណែងចីវរដែលចោល ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ កាលបើបាត្របែក រំលែកសង្ឃាដិហើយ ក៏ចូលទៅគាព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនាគសមាលដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ពួកចោរត្រង់ចន្លោះផ្លូវ ស្រាប់តែចេញមក ទះចាត់ដោយដៃខ្លះ ដើងខ្លះ បំបែកចំណែកបាត្រ រំលែកចំណែងសង្ឃាដិចោលអស់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់ចំរើនឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលអ្នកដល់ នូវវេទគឺមគ្គផល ជាអ្នកបេះដឹង កាលត្រាច់ទៅជាមួយ (នឹងជនពាល) ច្រឡូកច្រឡំដោយជនដទៃ រមែងលះបង់បាបកម្មបាន ដូចសត្វក្រៀលផឹកនូវទឹកដោះស្រស់ លះបង់ទឹកសុទ្ធ ។ សូត្រទី ៧ ។

[๑๗๖] ฝวฺเม สุตฺตํ ฯ ฝกาเล สมเย ภควา สาวตฺถิ-
ยํ วิหรติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุ ปาสาเท ฯ เตน โข
ปน สมเยน วิสาขาย มิคารมาตุยา ฉฬฺลา กาลก-
กตา โหติ ปิยา มนาปา ฯ อถ โข วิสาขา-
มิคารมาตา อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา ติวติวสฺส ยเน
ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
ฝกมนฺตํ นิสีทิ ฯ ฝกมนฺตํ นิสินฺโน โข วิสาขํ มิคาร-
มาตรํ ภควา ปเตตเทว หาส กุโต นุ ตฺวํ วิสาเข
อาคจฺฉสิ อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา ฬชฺฌสงฺฆฺลา ติวติว-
สฺฌสิ ฯ ฉฬฺลา เม ภนฺเต ปิยา มนาปา กาลกตา
เตนาหํ อลฺลวตฺถา อลฺลเกสา ฬชฺฌสงฺฆฺลา ติวติว-
สฺฌามิ ฯ ฬชฺเชยฺยาสิ ตฺวํ วิสาเข ยาวตีกา สาวตฺถิยา
มนุสฺสา ตาวตีเก ปุตฺเต ฉฬฺลาเก ติตฺถ ฯ ฬชฺเชยฺยาหํ
ภนฺเต ภควา ยาวตีกา สาวตฺถิยา มนุสฺสา ตาวตีเก
ปุตฺเต ฉฬฺลาเกติตฺถ ฯ กีวพหุกา ปน วิสาเข สา-
วตฺถิยา มนุสฺสา เทวสิกํ กาลํ กโรนฺตีติ ฯ ฉสปิ
ภนฺเต สาวตฺถิยา มนุสฺสา เทวสิกํ กาลํ กโรนฺติ

(๑๗๖) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង ចៅស្រីជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត របស់នាងវិសាខាមិគារមាតា ធ្វើមរណកាល ។ គ្រានោះ វិសាខាមិគារមាតា មានសំពត់សើម សក់សើម ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគទាំងថ្ងៃត្រង់ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលវិសាខា ចុះនាងមកពីណា មានសំពត់សើម សក់សើម ចូលមកក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃត្រង់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចៅស្រីជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើមរណកាល ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំព្រះអង្គ មានសំពត់សើម សក់សើម ចូលមកក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃត្រង់ ។ ម្នាលវិសាខា មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានចំនួនប៉ុន្មាន នាងចង់បានកូននឹងចៅចំនួនប៉ុណ្ណោះឬ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថីមានចំនួនប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គចង់បានកូននឹងចៅចំនួនប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលវិសាខា ចុះមនុស្សទាំងឡាយក្នុងក្រុងសាវត្ថីជាច្រើន តែងធ្វើមរណកាលពាល់ ។ ថ្ងៃប៉ុន្មានឆាក់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថីធ្វើមរណកាលពាល់ ។ ថ្ងៃ๑๐ ឆាក់ខ្លះ

ឯវមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ អដ្ឋមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ សត្តមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ ឆមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុ-ស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ បញ្ចមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ ចត្តារេមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ តយោមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេឌ្ឍិ ទ្វេមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សា ទេវសិកំ ភាលំ ភវេ-ឌ្ឍិ ឯកោមេ ភគ្គេ សាវត្ថិយោ មនុស្សេ ទេវសិកំ ភាលំ ភវេតិ អវិវឌ្ឍា ភគ្គេ សាវត្ថីមនុស្សេហិ ភាលំ ភវេ-ឌ្ឍេហីតិ ។ តំ ភឹ មញ្ញសិ វិសាខេ អមេ ឆុ តុំ ភទាមេ ភវមាមេ អល្លវត្ថា[1] វា ភវេយ្យាសិ អល្លភេសា[2] វាតិ ។ ឆោ ឆោតំ ភគ្គេ អលំ មេ ភគ្គេ តាវ ពហុភេ-ហិ បុត្តេហិ ច ឆត្តារេហិ ចាតិ ។ យេសំ ឆោ វិសាខេ

---

๑ ឧ,ម. អនល្លវត្ថា ។ ๒ ឧ,ម. អនល្លភេសា. ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ៩ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៨ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ៧ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៦ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ៥ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៤ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗ ថ្ងៃ ៣ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ ២ នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី ធ្វើមរណភាពកាលៗថ្ងៃ តែម្នាក់ខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី បេះតែធ្វើមរណភាពមិនដែលស្ងាត់ទេ។ ម្នាលវិសាខា នាងសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះនាងជាអ្នកមានសំពត់សើម សត់សើម ក្នុងកាលមុនឯទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនដូច្នោះទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមត្រឹមតែកូននឹងចៅប្រើនប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលវិសាខា បុគ្គលណា

សតំ បិយោ៑ន សតំ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ ន វុត្តំ បិយោ៑ន
ន វុត្តំ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ អសីតំ បិយោ៑ន អសីត
តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ សត្តតំ បិយោ៑ន សត្តតំ តេសំ
ទុក្ខាន៑ យេសំ សដ្ឋិ បិយោ៑ន សដ្ឋិ តេសំ ទុក្ខាន៑
យេសំ សដ្ឋិ បិយោ៑ន សដ្ឋិ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ
បញ្ញាសំ បិយោ៑ន បញ្ញាសំ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ ចត្តា-
ឡីសំ បិយោ៑ន ចត្តាឡីសំ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ
តឹសំ បិយោ៑ន តឹសំ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ វីសំ[1]
បិយោ៑ន វីសំ[1] តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ ទស បិយោ៑ន
ទស តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ ន៎ បិយោ៑ន ន៎ តេសំ
ទុក្ខាន៑ យេសំ អដ្ឋ បិយោ៑ន អដ្ឋ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ
សត្ត បិយោ៑ន សត្ត តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ ឆ បិយោ៑ន
ឆ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ បញ្ច បិយោ៑ន បញ្ច តេសំ
ទុក្ខាន៑ យេសំ ចត្តារិ បិយោ៑ន ចត្តារិ តេសំ ទុក្ខាន៑
យេសំ តីណិ បិយោ៑ន តីណិ តេសំ ទុក្ខាន៑ យេសំ

---

๑-๑ .ម. សតិ ។

## ๒ฅาน ๓ฅลิฏฺฐมิยฺเฆ ๘ อฏฺฐมสูตฺร

มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๑๐๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๑๐๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๙๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๙๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๘๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๘๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๗๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๗๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๖๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๖๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๕๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๕๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๔๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๔๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๓๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๓๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๒๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๒๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๑๐ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๑๐ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๙ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๙ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๘ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๘ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๗ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๗ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๖ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๖ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๕ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๕ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๔ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๔ ปุคฺคลณา
มานวตฺถุฅาทีสฺรีฬฺฬาญฺ ๓ ปุคฺคลนาโร มานสเจตฺถีขฺรุ ๓ ปุคฺคลณา

โข ปิยาติ โข เตสํ ขุทฺทานิ ยเสน ฬกา ปิยา ฬกา เตสํ ขุทฺทกา ยเสน ลทฺธา ปิยา ลทฺธา เตสํ ขุทฺทกา อเสวกา เต วิย อนุปายาสาติ วทามีติ ฯ อถโข ภควา ฬเมตฺถ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

โยเกจิ เสวกา ปริเตวิตา ภา
ขุทฺทา จ เลาเกสฺมึ อเนกรูปา
ปิยา ปฏิจฺจ ภวนฺติ ฬเต
ปิเย อสนฺเต น ภวนฺติ ฬเต ฯ
ตสฺมา หิ เต สุจิเนา วีตเสวกา
เย ปิยา ลทฺธา กุหิญฺจิ เลาเก
ตสฺมา อเสวกา วิรเช ปตฺถยาเนา
ปิยา น กยิรนฺติ กุหิญฺจิ เลาเกติ ฯ

อฏฺฐมํ[1] ฯ

[๑๗๗] ฬวฺเหฺ สุตฺตํ ฯ ฬกา สมยา ภควา ภคธ. คโยา วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ อถโข

๑ ฉ.ม. อฏฺฐมนฺติ วตฺวา ฯ

មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ៤ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ៤ បុគ្គលណា មានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ១ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ ១ បុគ្គលណា មិនមានវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ បុគ្គលនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីទុក្ខសោះដែរ តថាគត ទើបពោលថា បុគ្គលទាំងនោះ ជាអ្នកមិនមានសោក ជាបុគ្គលប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឹទ្ធគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សេចក្តីសោកក្តី សេចក្តីខ្សឹកខ្សួលក្តី ណាមួយ ឬសេចក្តីទុក្ខ ជារច្រើនយ៉ាង ក្នុងលោក ធម៌ទាំងនុ៎ះ រមែងតែងមានដែរ ព្រោះអាស្រ័យសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ កាលបើមិនមានសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ធម៌ទាំងនុ៎ះ ក៏រមែងមិនមាន ។ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលណា មិនមានសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងលោកណាមួយទេ បុគ្គលនោះ ទើបមានសេចក្តីសុខ ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ព្រោះថា បុគ្គលប្រាថ្នាសេចក្តីមិនសោក នឹងការប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស មិនគប្បីធ្វើសត្វនឹងសង្ខារ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងលោកណាមួយឡើយ ។ សូត្រទី៨ ។

(១៧៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង

## ๒ภาเค อฏฺฐิมสฺส ชาติลิงฺคาทิวิคฺคสฺส ๒ราเมสุตฺตํ

อายสฺมา ๒นนฺโท มลฺลปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปฏิกมนฺตํ นิสีทิ ฯ ปฏิกมนฺตํ นิสินฺนฺโน โข อายสฺมา ๒นนฺโท มลฺลปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ ปริหีนกาโล เมธาวิ สุคตาติ ฯ ยสฺสฺทานิ ตฺวํ ๒นนฺท กาลํ มญฺญสีติ ฯ อถโข อายสฺมา ๒นนฺโท มลฺลปุตฺโต อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา เวหาสํ อพฺภุคฺคนฺตฺวา อากาเส อนฺตลิกฺเข ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺวา เตโชธาตุ สมาปชฺชิตฺวา วุฏฺฐหิตฺวา ปริหีนฺวายิ ฯ อถโข อายสฺมโต ๒นนฺทสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เวหาสํ อพฺภุคฺคนฺตฺวา อากาเส อนฺตลิกฺเข ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺวา เตโชธาตุ สมาปชฺชิตฺวา วุฏฺฐหิตฺวา ปริหีนฺตสฺส สรีรสฺส ฌายมานสฺส ธูยมานสฺส เนว ฉาริกา ปญฺญายิตฺถ[๑] น มสิ[๒] ฯ เสยฺยถาปิ นาม สปฺปิสฺส วา เตลสฺส วา ฌายมานสฺส ธูยมานสฺส เนว ฉาริกา ปญฺญายติ น มสิ เอวเมว อายสฺมโต ๒นนฺทสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เวหาสํ อพฺภุคฺคนฺตฺวา อากาเส อนฺตลิกฺเข ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺวา

๑ ฉ.ม. ปญฺญายิตฺถ ฯ ๒ ม. มสิ ฯ

ព្រះខទ្ទមលូបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះខទ្ទមលូបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះសុគត ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរបរិនិព្វាន របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលខទ្ទៈ អ្នកសំគាល់កាលគួរនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះបុះ ។ គ្រានោះ ព្រះខទ្ទមលូបុត្តដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយទើបបរិនិព្វាន ។ គ្រាកាលព្រះខទ្ទមលូបុត្តដ៏មានអាយុ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈបណ្តាលភ្លើងឆាបឆេះ ទាំងផែះគំមិនប្រាកដ កំទេចធាតុគំមិនប្រាកដ ។ ដូចសប្បិប្ចប្រេង កាលបើភ្លើងឆាបឆេះ ទាំងផែះគំមិនប្រាកដ កំទេចគំមិនប្រាកដ យ៉ាងណា កាលព្រះខទ្ទមលូបុត្តដ៏មានអាយុ ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ

តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បឋវិធាតុសង្ខារេ សមសីសេ ឋបេសិ ឯកច្ចេ ឧណ្ហីភាវេ ឯកច្ចេ ឧទកីភាវេ បញ្ញាយិត្ថ ឧមសីតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

អភេទិ តាយោ ធិភេធិសញ្ញា វេទនាបីតិឧបាសុ[1] សញ្ញា
វូបសមីសុ សង្ខារវិញ្ញាណំ អត្ថមាគមាតិ ។ ឧវាចំ[2] ។

[๑๗๘] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ឧឡ្ហស្ស ភិក្ខវេ មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆា អាកាសេ អន្តលិក្ខេ បល្លង្កេន និសីទិត្វា តេជោធាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហិត្វា បឋវិធាតុសង្ខារេ សមសីសេ ឋបេសិ ឯកច្ចេ ឧណ្ហីភាវេ ឯកច្ចេ ឧទកីភាវេ បញ្ញាយិត្ថ ឧមសីតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម សម្បិស្ស វា តេលស្ស វា ឈាយមានស្ស ឧយ្ហមានស្ស ឯវមេវ ភិក្ខវេ ឧឡ្ហស្ស មល្លបុត្តស្ស វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆា

---

๑ វោទានាលីតកវិមុត្តិ អដ្ឋកថាយំ ។ ๒ ម.ម. ឥមេត្តិ ឧត្តិ ។

ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈ កំបណ្តាលភ្លើង ធាបឆេះ ទាំងផែះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុ ក៏មិនប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ភាជកាយ ( របស់ទព្វមល្លបុត្ត ) បែកធ្លាយហើយ សញ្ញាក៏រលត់ វេទនាទាំងអស់ ក៏ត្រជាក់ សង្ខារធម៌ទាំងឡាយ ក៏រម្ងាប់ វិញ្ញាណក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។ សូត្រទី៩ ។

(๑๗๘) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលទព្វមល្លបុត្ត ហោះទៅឯអាកាស អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តេជោធាតុ ចេញហើយបរិនិព្វាន សរីរៈបណ្តាលភ្លើងធាបឆេះ ទាំងផែះក៏មិនប្រាកដ កំទេចធាតុក៏មិនប្រាកដ ដូចសប្បិឬប្រេង កាលបើភ្លើងធាបឆេះទាំងផែះក៏មិនប្រាកដ កំទេចក៏មិនប្រាកដយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលទព្វមល្លបុត្ត ហោះទៅឯអាកាស

ฉกาเร อฏฺฐมสฺส ชาติมนฺตปญฺหสฺส ทสมสุตฺตํ

อาคาเส อนฺตลิกฺเข ปญฺหนฺเต ฉินฺทิตฺวา เตเชน เตชสมาปตฺตึ สมาปชฺชิตฺวา ปริภุตฺตสฺส สรีรสฺส ฌายมานสฺส ฌาปียมานสฺส เนว ฉาริกา ปญฺญายิตฺถ น มสีติ ฯ อถโข ภควา ฆตมณฺฑํ ทีเปตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

อเนกชาติสงฺสารํ สนฺธาวิสฺสํ อนิพฺพิสนฺติ ชาติเวทสฺส อนุปุพฺพูปสนฺตสฺส ยถา น ญายเต คติ เอวาหํ สมฺมาวิมุตฺตานํ ภาเสยฺยาหิ ตาทินนฺติ

ปญฺหาปเรตฺถ คติ นตฺถิ ปตฺตานิ อจลานิ สุขานิ ฯ

ฉสมนฺติ[1] ฯ

ชาติมนฺตปญฺหวณฺณนา อฏฺฐมา ฯ

## ตัสสุทฺทานคาถา

ชาติมนฺตา จตุโร วุตฺตา ตุณฺโห ชาติมนฺตาติมโย ทฺวิชาปชโย วิสาขา จ ธเนน จ สมา เตน ฉสาติ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ทสมนฺติ นวนฺติ ฯ

អង្គុយពែនភ្នែន ក្នុងអាកាសដ៏ស្រឡះ ចូលកាន់តែជោធាតុ ចេញហើយ
បរិនិព្វាន សភីរៈ តំបណ្តាលភ្លើងធាបនេះ ពាំងផែះ តំមិនប្រាកដ តំទេប
ធាតុ តំមិនប្រាកដ យ៉ាងនោះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាបបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទូលគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គល រមែងមិនដឹងគតិ របស់ភ្លើងតំពុងនេះ នឹងដុំដែកដែលគេដំ
ហើយ ដែលរលត់ទៅ ដោយលំដាប់ យ៉ាងណាមិញ គតិរបស់
ពួកលោក អ្នករួចស្រឡះចាកតិលេស ដោយប្រពៃ អ្នកឆ្លងចាក
បំណងនឹងឃុំ:គឺកាម ដល់នូវសេចក្តីសុខ មិនញាប់ញ័រ រមែង
មិនអាចដឹងបាន តំយ៉ាងនោះដែរ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

## ចប់ ចាតុរិសំវគ្គមិយវគ្គ ទី ៨ ។

## ឧទ្ទាននៃវគ្គនោះ គឺ

ពោលអំពីព្រះនិព្វាន ៤ លើក អំពីបុន្នកម្មារបុត្ត ១ អំពីពួកឧបាសក
ឧបាសិកា អ្នកជាដំណើរតាម ១ អំពីផ្លូវបែកជាពីរ ១ អំពីនាងវិសាខា ១
ព្រមទាំងព្រះថេរៈទុតិយបុត្ត ២ លើក រួមជា ១០ ។

สุตฺตนฺตปิฏกโต ขุทฺทกนิกายสฺส ฉกฺกนิปาตปาฬิ

วกฺขามิหํ ปมมหาวรเมว
วกฺขามิหํ ทุติยมหาวรมุตฺตมญฺจ
ยญฺจาหุ วกฺขวรเมว ตติยมาหุ
เมฆิยวกฺขวรเมว จตุตฺถมาหุ
ปญฺจมวกฺขวรญฺจ สาลเมว
ฉฏฺฐมวกฺขวรญฺจ ปวฑฺฒเมว
สตฺตมวกฺขวรญฺจ จ ปวฑฺฒเมว
ตาทิสกานิ มหิยาวรมหานิ ฯ
อสีตานิ อนุกสุตฺตวรานิ
วกฺขามิหมฺปิ สุวิภตฺตานิ
ยสฺมึ จกฺขุมตา วิมเลน
สทฺธา หิ ตตฺถ ปุถุธาวิมุตฺติ ฯ

ฉกฺกนิปาตปาฬิ สมตฺตา ฯ

---

๑ ม. ปิตฺตนฺตเร ปวสนฺโต ฯ ๒ ม. ป สาลเมว ปวฑฺฒเมว ตุตฺตมญฺจ ฯ ๓ ม. ตาทิ ปกาสมหาวรมหานิ ฯ ๔ ม. อสีตมนุกสุตฺตานิ วรมุตฺตมปทานิ ฯ ๕ ม. อตฺถาเยตฺถ ฉกฺกนิปาตมิมาหุ ฯ

ពោធិវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ១ មុចលិន្ទវគ្គ ជាវគ្គទី ២ នន្ទកវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៣ មេឃិយវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៤ សោណត្ថេរវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៥ ជច្ចន្ធវគ្គដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៦ ចូឡវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៧ ជាដលិគ្គាមិយវគ្គ ដ៏ប្រសើរ ជាវគ្គទី ៨ ។ វគ្គទាំង ៨ នេះមានសូត្រ ដ៏ប្រសើរ ៨០ មិនខ្វះ ដែលលោកចែកទុកហើយ ដោយប្រពៃមែនពិត ព្រះសូត្រណា ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រាសចាកមន្ទិល មានចក្ខុទ្រង់សំដែងហើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយ អ្នកមានសទ្ធា បានពោលព្រះសូត្រនោះ ថាជាឧទាន ។

ចប់ ឧទាន ។

# សុត្តន្តបិដកេ

# ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទកបាឋោ

# បឋមោ ភាគោ

---


| | មាតិកា | | អង្កុ |
|---|---|---|---|
| ខុទ្ទកបាឋេ | សរណគមនំ | . . . . . | ១ |
| | ទសសិក្ខាបទំ | . . . . . | ១ |
| | ទ្វត្តឹសាការេ | . . . . . | ២ |
| | សោមនស្សញ្ញា | . . . . . | ៣ |
| | មង្គលសុត្តំ | . . . . . | ៤ |
| | រតនសុត្តំ | . . . . . | ៦ |
| | តិរោកុដ្ដកណ្ឌំ | . . . . . | ១២ |
| | និធិកណ្ឌំ | . . . . . | ១៥ |
| | ករណីយមេត្តសុត្តំ | . . . . . | ១៨ |
| ធម្មបទគាថាយ | យមកវគ្គោ បឋមោ | . . . . . | ២១ |
| | អប្បមាទវគ្គោ ទុតិយោ | . . . . . | ២៥ |
| | ចិត្តវគ្គោ តតិយោ | . . . . . | ២៨ |

# សុត្តន្តបិដក

## ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ

## ភាគទី ១

---


| | មាតិកា | ទំព័រ |
|---|---|---|
| ខុទ្ទកបាឋ | សរណគមន៍ . . . . . | ១ |
| | សិក្ខាបទ ១០ . . . . . | ១ |
| | អាការៈ ៣២ . . . . . | ៤ |
| | សាមណេរបញ្ហា . . . . . | ៣ |
| | មង្គលសូត្រ . . . . . | ៤ |
| | រតនសូត្រ . . . . . | ៦ |
| | តិរោកុដ្ដកណ្ឌ . . . . . | ១៤ |
| | និធិកណ្ឌ . . . . . | ១៥ |
| | ករណីយមេត្តសូត្រ . . . . . | ១៨ |
| ធម្មបទគាថា | យមកវគ្គ ទី ១ . . . . . | ២១ |
| | អប្បមាទវគ្គ ទី ២ . . . . . | ២៥ |
| | ចិត្តវគ្គ ទី ៣ . . . . | ២៨ |

# មាតិកាបត្តាធិ


| មាតិកា | | | អង្កៀ |
|---|---|---|---|
| ធម្មបទគាថាយ | ឋបុប្ផវគ្គោ | ចក្ខុវគ្គោ ..... | ៣០ |
| | ពាលវគ្គោ | បញ្ចមោ ..... | ៣៤ |
| | បណ្ឌិតវគ្គោ | ឆដ្ឋោ ..... | ៣៧ |
| | អរហន្តវគ្គោ | សត្តមោ ..... | ៤០ |
| | សហស្សវគ្គោ | អដ្ឋមោ ..... | ៤៣ |
| | បាបវគ្គោ | នវមោ ..... | ៤៦ |
| | ទណ្ឌវគ្គោ | ទសមោ ..... | ៤៩ |
| | ជរាវគ្គោ | ឯកាទសមោ ..... | ៥២ |
| | អត្តវគ្គោ | ទ្វាទសមោ ..... | ៥៥ |
| | លោកវគ្គោ | តេរសមោ ..... | ៥៧ |
| | ពុទ្ធវគ្គោ | ចុទ្ទសមោ ..... | ៥៩ |
| | សុខវគ្គោ | បណ្ណរសមោ ..... | ៦៣ |
| | បិយវគ្គោ | សោឡសមោ ..... | ៦៥ |
| | កោធវគ្គោ | សត្តរសមោ .... | ៦៧ |
| | មលវគ្គោ | អដ្ឋារសមោ .... | ៧០ |

# សន្ទីកប្រម៉ាតិកា


| មាតិកា | | | ទំព័រ |
|---|---|---|---|
| ធម្មបទគាថា | បុប្ផវគ្គ | ទី ៤ | ៣០ |
| | ពាលវគ្គ | ទី ៥ | ៣៤ |
| | បណ្ឌិតវគ្គ | ទី ៦ | ៣៧ |
| | អរហន្តវគ្គ | ទី ៧ | ៤០ |
| | សហស្សវគ្គ | ទី ៨ | ៤៣ |
| | បាបវគ្គ | ទី ៩ | ៤៦ |
| | ទណ្ឌវគ្គ | ទី ១០ | ៤៩ |
| | ជរាវគ្គ | ទី ១១ | ៥២ |
| | អត្តវគ្គ | ទី ១២ | ៥៥ |
| | លោកវគ្គ | ទី ១៣ | ៥៧ |
| | ពុទ្ធវគ្គ | ទី ១៤ | ៥៩ |
| | សុខវគ្គ | ទី ១៥ | ៦៣ |
| | បិយវគ្គ | ទី ១៦ | ៦៥ |
| | កោធវគ្គ | ទី ១៧ | ៦៧ |
| | មលវគ្គ | ទី ១៨ | ៧ |

# មាតិកាបត្តិធំ


| | មាតិកា | | អង្កៀ |
|---|---|---|---|
| ធម្មបទគាថាយ | ធម្មដ្ឋវគ្គោ | ឯកូនវីសតិមោ . . . . . | ៧៥ |
| | មគ្គវគ្គោ | វីសតិមោ . . . . . | ៧៨ |
| | បកិណ្ណកវគ្គោ | ឯកវីសតិមោ . . . . . | ៨១ |
| | និរយវគ្គោ | ទ្វាវីសតិមោ . . . . . | ៨៥ |
| | នាគវគ្គោ | តេវីសតិមោ . . . . . | ៨៨ |
| | តណ្ហាវគ្គោ | ចតុវីសតិមោ . . . . . | ៩១ |
| | ភិក្ខុវគ្គោ | បញ្ចវីសតិមោ . . . . . | ៩៨ |
| | ព្រាហ្មណវគ្គោ | ឆព្ពីសតិមោ . . . . . | ១០៦ |


---

# សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មបទំ


| | | | |
|---|---|---|---|
| ធម្មបទេ បឋមស្ស យមកវគ្គស្ស | បឋមសុត្តំ | . . . . . | ១១៣ |
| | ទុតិយសុត្តំ | . . . . . | ១១៤ |
| | តតិយសុត្តំ | . . . . . | ១១៦ |
| | ចតុត្ថសុត្តំ | . . . . . | ១១៨ |
| | បញ្ចមសុត្តំ | . . . . . | ១១៩ |

# សន្លឹកប្រៀបមាតិកា


| មាតិកា | | | ទំព័រ |
|---|---|---|---|
| ធម្មបទគាថា | ធម្មដ្ឋវគ្គ | ទី ១៩ . . . . . | ៧៥ |
| | មគ្គវគ្គ | ទី ២០ . . . . . | ៧៨ |
| | បកិណ្ណកវគ្គ | ទី ២១ . . . . . | ៨១ |
| | និរយវគ្គ | ទី ២២ . . . . . | ៨៥ |
| | នាគវគ្គ | ទី ២៣ . . . . . | ៨៨ |
| | តណ្ហាវគ្គ | ទី ២៤ . . . . . | ៩១ |
| | ភិក្ខុវគ្គ | ទី ២៥ . . . . . | ៩៨ |
| | ព្រាហ្មណវគ្គ | ទី ២៦ . . . . | ១០២ |


## សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឧទាន


| | | | |
|---|---|---|---|
| ឧទាន | ពោធិវគ្គ ទី ១ | បឋមសូត្រ . . . . . | ១១៣ |
| | | ទុតិយសូត្រ . . . . . | ១១៤ |
| | | តតិយសូត្រ . . . . . | ១១៦ |
| | | ចតុត្ថសូត្រ . . . . . | ១១៨ |
| | | បញ្ចមសូត្រ . . . . . | ១១៩ |

# មាតិកាបត្តនិ

## មាតិកា អង្គុ

ទុតានេ បឋមស្ស ពោធិវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ ..... ១២០
សត្តមសុត្តំ ..... ១២២
អដ្ឋមសុត្តំ ..... ១២៣
នវមសុត្តំ ..... ១២៥
ទសមសុត្តំ ..... ១២៦
ទុតិយស្ស មុចលិន្ទវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ ..... ១៣៣
ទុតិយសុត្តំ ..... ១៣៤
តតិយសុត្តំ ..... ១៣៧
ចតុត្ថសុត្តំ ..... ១៣៧
បញ្ចមសុត្តំ ..... ១៤០
ឆដ្ឋសុត្តំ ..... ១៤១
សត្តមសុត្តំ ..... ១៤៣
អដ្ឋមសុត្តំ ..... ១៤៥
នវមសុត្តំ ..... ១៥៣
ទសមសុត្តំ ..... ១៥៤

# សន្លឹកប្រៀបមាតិកា


| មាតិកា | | ទំព័រ |
|---|---|---|
| ទុកាន ពោធិវគ្គ ទី ១ | ជដ្ឋសូត្រ . . . . . | ១២០ |
| | សត្តមសូត្រ . . . . . | ១២២ |
| | អដ្ឋមសូត្រ . . . . . | ១២៣ |
| | នវមសូត្រ . . . . . | ១២៥ |
| | ទសមសូត្រ . . . . . | ១២៦ |
| មុច្ចលិន្ទវគ្គ ទី ២ | បឋមសូត្រ . . . . . | ១៣៣ |
| | ទុតិយសូត្រ . . . . . | ១៣៤ |
| | តតិយសូត្រ . . . . . | ១៣៧ |
| | ចតុត្ថសូត្រ . . . . . | ១៣៧ |
| | បញ្ចមសូត្រ . . . . . | ១៤០ |
| | ឆដ្ឋសូត្រ . . . . . | ១៤១ |
| | សត្តមសូត្រ . . . . . | ១៤៣ |
| | អដ្ឋមសូត្រ . . . . . | ១៤៥ |
| | នវមសូត្រ . . . . . | ១៤៦ |
| | ទសមសូត្រ . . . . . | ១៤៤ |

# មាតិកាបត្តាធិ


| មាតិកា | | | អង្កៀ |
|---|---|---|---|
| ទុកានេ | តតិយស្ស | នន្តរិគ្គស្ស | បឋមសុត្តំ ..... | ១៥៩ |
| | | | ទុតិយសុត្តំ ..... | ១៦០ |
| | | | តតិយសុត្តំ ..... | ១៦៧ |
| | | | ចតុត្ថសុត្តំ ..... | ១៧៤ |
| | | | បញ្ចមសុត្តំ ..... | ១៧៥ |
| | | | ឆដ្ឋសុត្តំ ..... | ១៧៦ |
| | | | សត្តមសុត្តំ ..... | ១៧៨ |
| | | | អដ្ឋមសុត្តំ ..... | ១៨១ |
| | | | នវមសុត្តំ ..... | ១៨៥ |
| | | | ទសមសុត្តំ ..... | ១៨៩ |
| | ចតុត្ថស្ស | មេយ្យរិគ្គស្ស | បឋមសុត្តំ ..... | ១៩២ |
| | | | ទុតិយសុត្តំ ..... | ២០១ |
| | | | តតិយសុត្តំ ..... | ២០២ |
| | | | ចតុត្ថសុត្តំ ..... | ២០៥ |
| | | | បញ្ចមសុត្តំ ..... | ២០៩ |

# សន្លឹកប្រៀបមាតិកា


| មាតិកា | | ទំព័រ |
|---|---|---|
| ទុតាន នន្តរវគ្គ ទី ៣ | បឋមសូត្រ ..... | ១៥៩ |
| | ទុតិយសូត្រ ..... | ១៦០ |
| | តតិយសូត្រ ..... | ១៦៧ |
| | ចតុត្ថសូត្រ ..... | ១៧៤ |
| | បញ្ចមសូត្រ ..... | ១៧៥ |
| | ឆដ្ឋសូត្រ ..... | ១៧៦ |
| | សត្តមសូត្រ ..... | ១៧៨ |
| | អដ្ឋមសូត្រ ..... | ១៨១ |
| | នវមសូត្រ ..... | ១៨៥ |
| | ទសមសូត្រ ..... | ១៨៩ |
| មេឃិយវគ្គ ទី ៤ | បឋមសូត្រ ..... | ១៩២ |
| | ទុតិយសូត្រ ..... | ២០១ |
| | តតិយសូត្រ ..... | ២០២ |
| | ចតុត្ថសូត្រ ..... | ២០៥ |
| | បញ្ចមសូត្រ ..... | ២០៩ |

# មាតិកាបត្តាធិ


| មាតិកា | | | អង្កើ |
|---|---|---|---|
| ទុតិយវគ្គស្ស | មេឃិយវគ្គស្ស | ឆដ្ឋសុត្តំ | ... ៤១៣ |
| | | សត្តមសុត្តំ | ... ៤១៤ |
| | | អដ្ឋមសុត្តំ | ... ៤១៥ |
| | | នវមសុត្តំ | ... ៤២២ |
| | | ទសមសុត្តំ | ... ៤២៣ |
| បញ្ចមស្ស | សោណត្ថេរវគ្គស្ស | បឋមសុត្តំ | ... ៤២៥ |
| | | ទុតិយសុត្តំ | ... ៤២៦ |
| | | តតិយសុត្តំ | ... ៤២៨ |
| | | ចតុត្ថសុត្តំ | ... ៤៣៣ |
| | | បញ្ចមសុត្តំ | ... ៤៣៤ |
| | | ឆដ្ឋសុត្តំ | ... ៤៤៨ |
| | | សត្តមសុត្តំ | ... ៤៥៨ |
| | | អដ្ឋមសុត្តំ | ... ៤៦០ |
| | | នវមសុត្តំ | ... ៤៦១ |
| | | ទសមសុត្តំ | ... ៤៦២ |

# សន្ទីកប្រាប់មាតិកា


| | | មាតិកា | ទំព័រ |
|---|---|---|---|
| ទី ៣ | ជច្ចន្ធវគ្គ ទី ៦ | បឋមសូត្រ . . . . . | ២៦៤ |
| | | ទុតិយសូត្រ . . . . . | ២៧៤ |
| | | តតិយសូត្រ . . . . . | ២៨០ |
| | | ចតុត្ថសូត្រ . . . . . | ២៨០ |
| | | បញ្ចមសូត្រ . . . . . | ២៨៤ |
| | | ឆដ្ឋសូត្រ . . . . . | ២៩៤ |
| | | សត្តមសូត្រ . . . . . | ៣០០ |
| | | អដ្ឋមសូត្រ . . . . . | ៣០១ |
| | | នវមសូត្រ . . . . . | ៣០៣ |
| | | ទសមសូត្រ . . . . . | ៣០៤ |
| | ចូឡវគ្គ ទី ៧ | បឋមសូត្រ . . . . . | ៣០៧ |
| | | ទុតិយសូត្រ . . . . . | ៣០៨ |
| | | តតិយសូត្រ . . . . . | ៣០៩ |
| | | ចតុត្ថសូត្រ . . . . . | ៣១០ |
| | | បញ្ចមសូត្រ . . . . . | ៣១១ |

# សន្លឹកប្រៀបមាតិកា


| មាតិកា | | ទំព័រ |
|---|---|---|
| ទានបុព្វវគ្គ ទី ៧ | ឆដ្ឋសូត្រ ..... | ៣១២ |
| | សត្តមសូត្រ ..... | ៣១៣ |
| | អដ្ឋមសូត្រ ..... | ៣១៤ |
| | នវមសូត្រ ..... | ៣១៤ |
| | ទសមសូត្រ ..... | ៣១៧ |
| ចាដលិគ្គាមិយវគ្គ ទី ៨ | បឋមសូត្រ ..... | ៣២០ |
| | ទុតិយសូត្រ ..... | ៣២១ |
| | តតិយសូត្រ ..... | ៣២១ |
| | ចតុត្ថសូត្រ ..... | ៣២៣ |
| | បញ្ចមសូត្រ ..... | ៣២៤ |
| | ឆដ្ឋសូត្រ ..... | ៣៣៤ |
| | សត្តមសូត្រ ..... | ៣៤៥ |
| | អដ្ឋមសូត្រ ..... | ៣៤៧ |
| | នវមសូត្រ ..... | ៣៥០ |
| | ទសមសូត្រ ..... | ៣៥២ |

# មាតិកាបត្តាធិ


| មាតិកា | | | អង្កៀ |
|---|---|---|---|
| ទានេ សត្តមស្ស | ចូឡវគ្គស្ស | ឆដ្ឋសុត្តំ | ៣១៦ |
| | | សត្តមសុត្តំ | ៣១៣ |
| | | អដ្ឋមសុត្តំ | ៣១៤ |
| | | នវមសុត្តំ | ៣១៤ |
| | | ទសមសុត្តំ | ៣១៧ |
| អដ្ឋមស្ស | បាដលិគាមិយវគ្គស្ស | បឋមសុត្តំ | ៣២០ |
| | | ទុតិយសុត្តំ | ៣២១ |
| | | តតិយសុត្តំ | ៣២១ |
| | | ចតុត្ថសុត្តំ | ៣២៣ |
| | | បញ្ចមសុត្តំ | ៣២៤ |
| | | ឆដ្ឋសុត្តំ | ៣៣៤ |
| | | សត្តមសុត្តំ | ៣៤៥ |
| | | អដ្ឋមសុត្តំ | ៣៤៧ |
| | | នវមសុត្តំ | ៣៥០ |
| | | ទសមសុត្តំ | ៣៥២ |

# វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

| វិរុទ្ធបាឋៈ | អវិរុទ្ធបាឋៈ | អង្កៈ | វជ្ជលេខាយំ |
|---|---|---|---|
| អារតិ វិរតិ | អារតិ វិរតិ | ៥ | ១៤ |
| ជិនំ | ជិតំ | ៤៤ | ៧ |
| ផុសេយ្យ | ផុសេយ្យុំ | ៥០ | ១២ |
| ឋិតិ(១) | ឋិតិ | ៥៣ | ៣ |
| អចរគ្គា | អចរគ្គា | ៥៤ | ១១ |
| អវេរ | អវេរី | ៧៥ | ៨ |
| បវិវេជ្ជតិ | បវិវេជ្ជតិ | ៧៧ | ៨ |
| អវិយោតិ | អវិយោតិ | ៧៧ | ១១ |
| បវិសប្បន្តិ | បវិសប្បន្តិ | ៨៣ | ១១ |
| វិជ្ជតិ | វិជ្ជតិ | ១០២ | ៧ |
| ជជាហ | ជជាហ | ១០៤ | ៦ |
| ភូរេសុ | ភូរេសុ | ១០៧ | ២ |
| និវាសយំ | និវាសាសំ | ១០៧ | ១៣ |
| វិប្បសន្ន | វិប្បសន្ន | ១០៨ | ៦ |
| សុត្តន្តបិដក | សុត្តន្តបិដកេ | ១២០ | ១ |

| វិរុទ្ធបាឋោ | អវិរុទ្ធបាឋោ | អង្កំ | វណ្ណលេខាយំ |
|---|---|---|---|
| ទេវត្តាតិ | នេវត្តាតិ | ១៣០ | ១២ |
| យតា | យតោ | ១៣០ | ១៤ |
| សមសេ្សតិ | សមេ្មសេ្សតិ | ១៣៣ | ១៧ |
| មាណវុកវណ្ណំ | មាណវកវណ្ណំ | ១៣៤ | ១៦ |
| ពោសន្តិ | ពោសេន្តិ | ១៣៨ | ១៥ |
| វិហេសេន្តិ | វិហេសន្តិ | ១៣៨ | ១៨ |
| ចិរស្ស ខោ | ចិរស្សំ ខោ | ១៤០ | ១២ |
| ទុតិយម្ប | ទុតិយម្បិ | ១៤១ | ១៤ |
| អោ(១) | អោ | ១៥២ | ៣ |
| អាមន្ទេហិ | អាមន្តេហិ | ១៦០ | ១៧ |
| សខ្យម្បិ | សំខ្យម្បិ | ១៦៣ | ៤ |
| សប្បិនំ | សិប្បិនំ | ១៨៧ | ១១ |
| បធានត្តិកស្ស | បធានត្ថិកស្ស | ១៩៣ | ៣ |
| អាយស្មា | អាយស្មា- | ១៩៣ | ៥ |
| បធានត្តិកស្ស | បធានត្ថិកស្ស | ១៩៣ | ១៧ |

# វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

| វិរុទ្ធបាឋៈ | អវិរុទ្ធបាឋៈ | អង្កៈ | រង្គលេខាយ៉ំ |
|---|---|---|---|
| សគោ | សកេ | ២០៣ | ១២ |
| តុត្តសរ្ស | បតុត្តសរ្ស | ២១៣ | ១ |
| សត្តោ | សត្តោ | ២៦២ | ១២ |
| បុត្តោ | មុត្តោ | ២២៤ | ៣ |
| សោណត្តេរ | សោណត្តេរ | ២៣៧ | ១ |
| ឆដ្ឋសុត្ត | ឆដ្ឋសុត្តំ | ២៤៩ | ១ |
| ឆដ្ឋសុត្ត | ឆដ្ឋសុត្តំ | ២៥១ | ១ |
| កប្ប | កប្បំ | ២៦៧ | ៤ |
| រមណីយ | រមណីយំ | ២៦៧ | ១២ |
| កប្ប | កប្បំ | ២៦៨ | ៧ |
| ហុជ្ជញ្ញំ | តហុជ្ជញ្ញំ | ២៧៣ | ១៥ |
| សច្ច | សច្ចំ | ២៨៣ | ១២ |
| ដីរ | ដីរំ | ២៨៣ | ១៦ |
| ឯរំភ | ឯរំភ. | ២៨៤ | ៤ |
| ដ ន្ធា | ដច្ចន្ធា | ២៨៥ | ១៧ |

# វិន្ធាវិន្ធបត្តំ

| វិន្ធបាហៅ | អវិន្ធបាហៅ | អង្កេ | វជ្ជលេខាយ |
|---|---|---|---|
| ដប្ចន្នវគ្គ | ដប្ចន្នវគ្គស្ស | ២៨៣ | ១ |
| ទានេ ឆដ្ឋស្ស | សុត្តន្តបិដកេ | | |
| ដប្ចន្នវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ | ខុទ្ទកនិកាយស្ស | | |
| | ទានំ | ២៨៦ | ១ |
| ដ្ឋស្ស | ឆដ្ឋស្ស | ២៨៨ | ១ |
| ដប្ចន្នវគ្គស្ស | ដប្ចន្នវគ្គស្ស | ៣០១ | ១ |
| នសាក | បង្ខានសាក | ៣០២ | ១៨ |
| វេលាយ | វេលាយំ | ៣០៣ | ១៧ |
| បេវទានិ(១) | បេវទានិ | ៣០៥ | ៣ |
| សតន្តបិដកេ | សុត្តន្តបិដកេ | ៣០៨ | ១ |
| សតមស្ស | សត្តមស្ស | ៣១១ | ១ |
| អវសិដ្ឋ | អវសិដ្ឋំ | ៣២៧ | ៣ |
| វិប្បសន្នំ | វិប្បសន្នំ | ៣៣១ | ១២ |
| ីសតិ | វីសតិ | ៣៤៩ | ១៧ |
| បាដលិគាមិយា | បាដលិគាមិយា | ៣៥១ | ១៤ |

# សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស ត្រូវ

| ពាក្យខុស | ពាក្យត្រូវ | ទំព័រ | បន្ទាត់ |
|---|---|---|---|
| វនយូក | យកនូវ | ១៦ | ១៧ |
| ប្តកំតាន់ | ក្តំប្តតាន់ | ២២ | ១៧ |
| គ្រហ័ស្ថ | គ្រហស្ថ | ៥៦ | ១៦ |
| ឧបសម្បន្ន | ឧបសម្បទា | ៥៦ | ១៧ |
| គរូកាបត្តិ | គរុកាបត្តិ | ៥៦ | ១៧ |
| សឹល | សីល | ៥៦ | ១៨ |
| សេក្តី | សេចក្តី | ៦៤ | ១៧ |
| វីរាយ | វីតរាយ | ៨៣ | ១១ |
| មាន១ | មាន១២ | ១១១ | ១៤ |
| មាន១ | មាន១២ | ១១១ | ១៥ |
| វតឹធ | វំតឹង | ១១៤ | ១៧ |
| ទុតិយ | តតិយ | ១១៧ | ១ |
| សុន្ទត្ត | សុត្តន្ត | ១១៨ | ១ |
| បតុត្ត | បញ្ចម | ១១៩ | ១ |
| ហប | ហុប | ១២២ | ១៥ |

# សន្ទឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

| ពាក្យខុស | ពាក្យត្រូវ | ទំព័រ | បន្ទាត់ |
|---|---|---|---|
| បពិ | បពិត្រ | ១២៩ | ៦ |
| វិវេក | វិវែក | ១៣៤ | ១៩ |
| គ្រាន់តែ | គ្រាតែ | ១៥១ | ១៧ |
| (៨៦) | (៦៨) | ១៦២ | ៨ |
| ជនប | ជនបទ | ១៦៣ | ៣ |
| ភិក្ខុនិ | ភិក្ខុនី | ២០៩ | ៧ |
| ឈើបាក | ឈើបាក់ | ២១២ | ១២ |
| ប្តេជ្ញា | ប្តេជ្ញ | ២១៧ | ១០ |
| (១០២) | (១១២) | ២២៨ | ២ |
| គោក | ក្រោក | ២៣៤ | ១៤ |
| ម្នាលភិក្ខុទាំងនេះ | ម្នាលភិក្ខុទាំង | | |
| | ទ្បាយ នេះ | ២៣៨ | ១៥ |
| ភប់ញាលប្បី | ភប់បញ្ចូលប្បី | ២៣៩ | ១៤ |
| ហួរគេគាប | ហួរគេគាប | ២៤០ | ៥ |
| សភាពមិន | សភាព | ២៤២ | ១៣ |

# សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

| ពាក្យខុស | ពាក្យត្រូវ | ទំព័រ | បន្ទាត់ |
|---|---|---|---|
| ព្រះអរហា | ព្រះអរហន្ត | ២៤៨ | ២ |
| សត្វតំ | សត្វតំង | ២៤៨ | ៤ |
| ខ្វ | ខ្វះ | ២៤៨ | ៦ |
| ដល | ដែល | ២៧២ | ៦ |
| ដកឋណា | នៅមិនទាន់មាន | | |
| | ដកឋណា | ២៧២ | ១៨ |
| ព្រហ្មចារិយធម៌ | ព្រហ្មចរិយធម៌ | ២៧៣ | ១២ |
| ម្រែក | អម្រែក | ២៧៩ | ៩ |
| ពាកក្យ | ពាក្យ | ២៩៨ | ៣ |
| វិបរិព្វាជក | បរិព្វាជក | ២៩៩ | ១៤ |
| ប្តើម | ផ្តើម | ៣០០ | ១៣ |
| ខ្ឡើយ | ខ្ឡើយ | ៣០៣ | ៧ |
| ដមាន | ដឹមាន | ៣០៧ | ១១ |
| សារីបុត្ត | សារីបុត្ត | ៣០៨ | ១១ |
| នង | នឹង | ៣៤១ | ១៤ |

INSTITUT BOUDDHIQUE